

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ทีมนิกาย สลิลขันธารรค
พระสูตตันตปิฎก
เล่ม ๑
ทีมนิกาย สลิลขันธารรค

ขออนุบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคครองหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นี้

๑. พระมหาลัศตร รื่องสุปปิยปริพากกับพระมหาทตตามนพ

[๑] ข้าพเจ้าได้สืบด้วยญาติ-
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค เสด็จดำเนินทาง ไปกระหวงกรุงราชคฤห์กับเมืองนาพันทา
พร้อมด้วยกิษลั่งมหุ่นใหญ่ประมาณ ๔๐๐ รูป เมล็ดสุปฏิพิชาตก็ได้เดินทางไปกระหวงกรุ
ราชคฤห์กับเมืองนาพันทา พร้อมด้วยพระมหาทัตตามานพผู้อ้วนเตวาสิกิ ได้ยืนว่าในระหว่างทางนั้น.
สุปฏิพิชาตก กล่าวติพระพุทธเจ้า ติพระธรรม ติพระสังฆ์ โดยอนกปริยา ส่วน
พระมหาทัตตามานพอันเตวาสิกิของสุปฏิพิชาตก กล่าวชุมพระพุทธเจ้า ชุมพระธรรม ชุม
พระสังฆ์ โดยอนกปริยา อาจารย์และอันเตวาสิกิทั้งสองคนนี้ มีถ้อยคำเป็นข้าศึกแก่กันโดยตรง
จะนี้ เดินตามพระผู้มีพระภาคและกิษลั่งไปข้างหลังฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเสด็จ
เข้าไปประทับเร茂ราตรีหินนี้ ณ พระตำหนักหลัง ในพระราชอุทยาน อัมพลัฏฐ์วิภาวรรณ ร้อมด้วย
กิษลั่งมหุ่นใหญ่สุปฏิพิชาตก ก็ได้เข้าพักเร茂ราตรีหินนี้ ใกล้พระตำหนักหลังในพระราชอุทยาน
อัมพลัฏฐ์วิภา กำบบพระมหาทัตตามานพผู้อ้วนเตวาสิกิ ได้ยืนว่าเมื่อ ณ ที่นั้น สุปฏิพิชาตก ก็กล่าว
ติพระพุทธเจ้า ติพระธรรม ติพระสังฆ์ โดยอนกปริยา ส่วนพระมหาทัตตามานพ อันเตวาสิก
ของสุปฏิพิชาตก กล่าวชุมพระพุทธเจ้า ชุมพระธรรม ชุมพระสังฆ์ โดยอนกปริยา
อาจารย์และอันเตวาสิกิทั้งสองคนนั้น มีถ้อยคำเป็นข้าศึกแก่กันโดยตรงจะนี้ (เดินตาม
พระผู้มีพระภาคและกิษลั่งไปข้างหลังฯ) ๑- ครั้งนั้น กิษลั่งหลายรูปลุกขึ้นในเวลาใกล้รุ่ง นั่ง
ประชุมกันอยู่ ณ ศาลาแห่งเล่น เกิดสนทนากันว่า ท่านทั้งหลาย เท่าที่พระผู้มีพระภาคผู้รู้เห็น
เป็นพระอาจารย์ตนสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงทราบความที่หมุนสัตว์มีอ้อยะศัยต่างๆ กันได้
เป็นอย่างดีนี้ น่าอัศจรรย์มาก ไม่เคยมีมา ความจริงสุปฏิพิชาตกผู้นี้ กล่าวติพระพุทธเจ้า
ติพระธรรม ติพระสังฆ์ โดยอนกปริยา ส่วนพระมหาทัตตามานพอันเตวาสิกิของสุปฏิพิชาตก
กล่าวชุมพระพุทธเจ้า ชุมพระธรรม ชุมพระสังฆ์ โดยอนกปริยา อาจารย์และอันเตวาสิก
ทั้งสองนี้ มีถ้อยคำเป็นข้าศึกแก่กันโดยตรงจะนี้ เดินตามพระผู้มีพระภาคและกิษลั่งไป
ข้างหลังฯ

จำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาค ทรงทราบคำสอนทนาของกิษณะแล้วเสด็จไปปั้ง
ศาลาหนึ่งเล่น ประทับ ณ อาสนะที่เข้าจัดถวาย เล้าตัวสักถามกิษณะทั้งหลายว่า คุรุกิษณะทั้งหลาย
บัดนี้เรอหั้งหลายนั่งประชุมสอนทนาอะไรกัน และเรื่องอะไรที่พากເຮືອພຸດຄ້າງໄວ້ เมื่อตัวສอย่างนີ້
แล้ว กิษณะเหล่านີ້ได้ทราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนີ້ว่า ພຣະພທເຈົ້າຂ່າ ณ ຕີນີ້ ເນື້ອພວກຫຼາ
ພຣະພທເຈົ້າລັກຂຶ້ນ ໃນ ເວລາໄກລໍຖັ້ງ ນຶ່ງປະຊົມກັນຍູ່ທີ່ຄາລານີ້ເລີ່ມ ເກີດສົນທະກຳນີ້ຫຼັ້ນວ່າ ທ່ານ
ທັ້ງຫຼາຍ ເທົ່າທີ່ພຣະຜົມີພຣະກາດຜັ້ງເຫັນເປັນພຣະວ່າຫັນສົມມາສັນພົມຈຳເພຣະວົງຄົນນີ້ ทรงທ່ານ
ຄວາມທີ່ແຫຼ່ງສັຕິວິຊ້ບໍາຫຼັກຕ່າງໆ ກິນ ໄດ້ປິນໂອງເຕີນີ້ ນໍາລັດຈະຮຽນິກ ໄມເຄີຍມົາ ຄວາມຈິງ
ສຸປະປິບປັບພາຊັກນີ້ ກລາວຕີພຣະພທເຈົ້າ ຕີພຣະຫົມ ຕີພຣະສົງໝູ ໂດຍອນເກປີຢາຍ ລ່າວ
ພຣະທັດຕມາພອນແຕວາສຶກຂອງສຸປະປິບປັບພາຊັກ ກລາວໝາພຣະພທເຈົ້າ ຂມພຣະຫົມ ຂມພຣະສົງໝູ
ໄດ້ຍອນເກປີຢາຍ ຈາຈາຍແລະອັນແຕວາສຶກທີ່ສອນີ້ ມີຄົວຍົດຕະເປັນຫຼາສຶກແກ່ກິນໂດຍຕຽງ ຊະນີ້
ເດີນຕາມພຣະຜົມີພຣະກາດແລະກິົມສົງໝູໄປໜ້າງໜັງໆ ພຣະພທເຈົ້າຂ່າ ເຮືອນີ້ແລ້ວທີ່ພວກຫຼາພຣະພທເຈົ້າ
ພດຄ້າງໄວ້ ພລົມີພຣະຈົດເສດື່ນຈານີ້ -

พระผู้พระราชครติรัสร์สุ ดุกรกิกษทั้งหลาย คุณพากอื่นจะพึงกล่าวตีเรา ติพระราชรัม
ติพระราชสงฆ์ ก็ตาม เรือทั้งหลายไม่ควรอาษา ไม่ควรโทมนัสสน้อยใจ ไม่ควรแคนใจในคุณเหล่านั้น
ดุกรกิกษทั้งหลาย คุณพากอื่นจะพึงกล่าวตีเรา ติพระราชรัม ติพระราชสงฆ์ ถ้าเรือทั้งหลายจักขุนเคือง
๑๑. คำในวงเล็บนี้มาลิดเมินน่าจะเป็นคำติดปาก
หรือจักโทมนัสสน้อยใจในคุณเหล่านั้น อันตรายจะพึงมีแก่เรือทั้งหลาย เพราเวเหตันนี้เป็นแนว
ดุกรกิกษทั้งหลาย คุณพากอื่นจะพึงกล่าวตีเรา ติพระราชรัม ติพระราชสงฆ์ ถ้าเรือทั้งหลายจักขุนเคือง
หรือจักโทมนัสสน้อยใจในคุณเหล่านั้น เรือทั้งหลายจะพึงรู้คำที่เข้าพูดถูก หรือคำที่เข้าพูดผิดได้
จะหรือ?

กิจของทั้งหลายกราบแทนทูลว่า ข้อนี้เป็นไปไม่ได้ทีเดียว พระพทธเจ้าฯ

พระผู้ประภาครัตน์ว่า ดูกรกิษณทั้งหลาย คนพากอื่นจะพึงกล่าวตีเรา ดิพระธรรม ดิพระสงฆ์ ในคำที่เขากล่าวตันนี้ คำที่ไม่จริง เออทั้งหลายควรแก้ให้เห็นโดยความไม่เป็นจริงว่านั้นไม่จริง แม้พระเหล่านี้ นั้นไม่แท้ แม้พระเหล่านี้ แม้นักไม่มีในเรหั้งหลาย และคำนั้นจะหาไม่ได้ในเรหั้งหลาย ดูกรกิษณทั้งหลาย คนพากอื่นจะพึงกล่าวชามเรา ชมพระธรรม ชมพระสงฆ์ เออทั้งหลายไม่ควรเบิกบานใจ ไม่ควรตีใจ ไม่ควรกระเที่มใจในคำขมนั้น ดูกรกิษณทั้งหลาย คนพากอื่นจะพึงกล่าวชามเรา ชมพระธรรม ชมพระสงฆ์ ดูกรกิษณทั้งหลาย ก้าวเข้าห้องหลาเจ้าเก็บภิกษาใจ จักดิใจ จักกระเที่มใจในคำขมนั้น ลันตรายจะพึงมีแก่เออทั้งหลาย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เพราะเหตุนั้นเป็นແນ ดุกรกิกษทั้งหลาย คนพากอื่นจะพึงกล่าวชุมเรา ชุมพระธรรม หรือ
ชุมพระลงข์ ในคำชุมนั้น คำที่จริง เรือห้งหลายคราวปฏิญาณให้เห็นโดยความเป็นจริงว่า นั้นจริง
แม้เพราะเหตุนี้ นั้นแท้ แม้เพราะเหตุนี้ แม่คำนั้นก็มีในเราห้งหลาย และคำนั้นจะหาได้ใน
เราห้งหลาย .

จลศีล

[๒] ดุกรกิกษทั้งหลาย ก็เมื่อปุกชนกล่าวชุมตถาคต จะพึงกล่าวด้วยประการใด
นั้นเมื่อประมาณน้อยนักแล ยังตໍานัก เป็นเพียงศีล ดุกรกิกษทั้งหลาย ข้อที่ปุกชนกล่าวชุมตถาคต
จะพึงกล่าวด้วยประการใด ซึ่งเมื่อประมาณน้อย ยังตໍานัก เป็นเพียงศีลนั้น เป็นไน-

[๓] ดุกรกิกษทั้งหลาย อึกอย่างหนึ่ง เมื่อปุกชนกล่าวชุมตถาคต พึงกล่าวเช่นนี้ว่า-

๑. พระสมณโสดม ละการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ วางศาสตรา
มีความละอาย มีความอันดับ มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ห้งปวงอยู่ .

๒. พระสมณโสดม ละการลักษทรัพย์ เว้นขาดจากการลักษทรัพย์ รับแต่ของที่เขาให้
ต้องการแต่ของที่เขาให้ ไม่ประพฤติตนเป็นขโมย เป็นผู้ลักจ้าดอยู่ .

๓. พระสมณโสดม ละกรรมเป็นข้าศึกแก่พรหมจารย์ ประพฤติพรหมจารย์ ประพฤติ
ห้างไกล เว้นขาดจากเมตุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน .

[๔] ดุกรกิกษทั้งหลาย อึกอย่างหนึ่ง เมื่อปุกชนกล่าวชุมตถาคต พึงกล่าวเช่นนี้ว่า-

๔. พระสมณโสดม ละการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำจริง ดำรงคำสัตย์
มีถ้อยคำเป็นหลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลงโลก .

๕. พระสมณโสดม ละคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้วไม่ไป
บอกข้างโน้น เพื่อให้คนหมุนเน็ตเกร็งร้ากัน หรือฟังจากข้างโน้น แล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้
คนหมุนเน็ตเกร็งร้ากัน สามารถที่แต่เกร็งร้ากันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง
ขอบคนผู้พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน
กล่าวแต่คำที่ทำให้คนพร้อมเพรียงกัน .

๖. พระสมณโสดม ละคำหยาบ เว้นขาดจากการคำหยาบ กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ
เพราะหุ ชวนให้รัก จับใจ เป็นของชาวนื้อง คนส่วนมากรักได้รอดใจ .

๗. พระสมณโสดม ละคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำ
ที่เป็นจริง พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐานมีที่อ้าง มีที่ก้าหนด
ประกอบด้วยประโยชน์ ได้ยกกล้อนคำ .

๘. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และดุการเล่น
อันเป็นข้าศึกแก่กุศล .

๙. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการทัดทรงประดับและตอบแต่ร่างกาย ด้วยดอกไม้
ของหอมและเครื่องประเทืองผัว อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๐. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่ง ที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๑. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับท้องและเงิน .

๑๒. พิชญ์ ได้แก่พิชพรรณที่พราจากที่แล้วยังเป็นได้อีก ภูตตาม ได้แก่พิชพรรณที่ขึ้นอยู่กับที่ .

[๓] ๑๓. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิบ .

๑๔. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับน้ำอีดิบ .

๑๕. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับสติรีและกุมาร .

๑๖. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับท้าวีและท้าส .

๑๗. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๘. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับไก่และสุกร .

๑๙. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับไข่ ม้า และลา .

๒๐. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับไข่ ไก่และท้าส .

๒๑. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับไข่ ไก่และท้าส .

[๔] ๒๒. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการประกอบทุตกรรม และการรับใช้ .

๒๓. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการซื้อการขาย .

๒๔. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการโคงด้วยตราชั้ง การโคงด้วยของปลอม
และการโคงด้วยเครื่องดวงวัด .

๒๕. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการรับสินบน การล่อใจและ การตกลงตະแลง .

๒๖. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการตัด การซ่า การจองจำ การตีซิง การปล้น
และการกรโซก .

จบจลศีล .

มัชณิมศีล

[๕] ดุกรกิกษทั้งหลาย อึกอย่างหนึ่ง เมื่อปุกชนกล่าวชุมตถาคต พึงกล่าวเช่นนี้ว่า-

๑. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการพราพิชญ์และภูตตาม เช่น อย่างที่

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการพรากรพิชิต
และภตตาม เห็นปานนี้ คือ พิชิตแต่เง่า พิชิตแต่ลำต้น พิชิตแต่ผล พิชิตแต่ยอด
พิชิตแต่เมล็ด เป็นที่ครบห้า .

[๑] ๒. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการละส้มไว้ เช่น อ่าย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการบริโภคของ
ที่ทำการละส้มไว้ให้เห็นปานนี้ คือ ละส้มข้าว ละส้มน้ำ ละส้มผ้า ละส้มยาน ละส้มที่นอน
ละสมเครื่องประเทืองผ้า ละสมของหอม ละสมอาમิช .

[๑] ๓. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้อศึกแก่กคล เช่น อ่าย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอัน
เป็นข้อศึกแก่กุศลเห็นปานนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโภมหรัสพ มีการรำเป็นต้น
การเล่นนัยยา การเล่นปรนเมือ การเล่นปลูกผี การเล่นตีกลอง จกภาพบ้านเมืองที่สวยงาม
การเล่นของคนจักทาง การเล่นไม้สุก การเล่นหน้าคพ ชนช้าง ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโค
ชนแพะ ชนแกะ ชนไก่ รับนักกระทา รำกระบีกระบอง Majority หมายปล่า การรับ การตรวจผล
การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ .

[๑] ๔. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการขวนขวยเล่นพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความ
ประมาท เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยัง
ขวนขวยเล่นการพนัน อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เห็นปานนี้ คือ เล่นหมากกระลาะ
แปดต้า แກะลสิบดา เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด้า เล่นหมากไหว เล่นโยนบ่วง เล่นไม้ทึ่ง
เล่นก้าทาย เล่นสะก่า เล่นเปาใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นดวงตรา
เล่นรถน้อยๆ เล่นธนูน้อยๆ เล่นเขียงหมายกัน เล่นทายใจ เล่นเลียนคนพิการ .

[๑] ๕. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูง ในญี่ เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอัน
สูงในญี่เห็นปานนี้ คือ เตียงมีเท้าเกินประมาณ เตียงมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกเข้าร์ขันยา
เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะวิจิตรด้วยลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะลีข่า เครื่องลาดที่มี
ลักษณะเป็นช่องดอกไม้ เครื่องลาดที่ยัดมุน เครื่องลาดขันแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีระหว่าง
เสือเป็นต้น เครื่องลาดขันแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขันแกะมีขันหางเดียว เครื่องลาดทองและเงิน
แกรมใหม่ เครื่องลาดใหม่หลิบทองและเงิน เครื่องลาดขันแกะจุนงฟ้อน ๑๖ คน เครื่องลาด
หลังห้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่งอุชินะอันเมียขัน
อ่อนนุ่ม เครื่องลาดอย่างที่ทำด้วยหนังจะมีด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง .

[๑] ๖. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการประกอบการประดับตบแต่งร่างกายอันเป็น^๑
ฐานแห่งการเด่งตัว เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา
แล้ว ยังขวนขวยประกอบการประดับตบแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว เห็นปานนี้
คือ อบตัว ไคลอวะยะ อาบนำ้หอมวนวด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผ้า
ผัดหน้า ทากปัก ประดับข้อมือ สวมเกี้ยว ใช้ไม้เท้า ใช้กลักยา ใช้ดาน ใช้บรรค ใช้ร่ม^๒
สามรองเท้า ประดับวิจิตร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดวาลวิชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีชาย .

ติรัจนาณกถา

[๑] ๗. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการติรัจนาณกถา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบติรัจนาณกถาเห็นปานนี้ คือ พุดเรื่อง
พระราช เรื่องโจรา เรื่องมหาอัมมาตย์ เรื่องกองทัพ เรื่องกัย เรื่องรบ เรื่องข้าว เรื่องน้ำ
เรื่องผ้า เรื่องที่นอน เรื่องดอกไม้ เรื่องของหอม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม
เรื่องนคร เรื่องชนบท เรื่องสตรี เรื่องบุรุษ เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตระก เรื่องท่านน้ำ
เรื่องคนที่ล่วงลับไปแล้ว เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อม
ด้วยประการนี้ๆ .

[๑] ๘. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่แบ่งกัน เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังกล่าวถ้อยคำแก่แบ่งกัน
เห็นปานนี้ เช่นว่า ท่านไม่รู้ทั่วถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ทั่วถึง ท่านจักรู้ทั่วถึงธรรมวินัยนี้ได
อย่างไร ท่านปฏิบัติผิด ข้าพเจ้าปฏิบัติถูกถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประไบชน ของท่านไม่เป็น
ประไบชน คำที่ควรจะกล่าวถว่าก่อน ท่านกลับกล่าวถวายหลัง คำที่ควรจะกล่าวถวายหลัง ท่านกลับ
กล่าวถว่าก่อน ข้อที่ท่านเคยชี้ช่องมาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าทะเบียนท่านได้แล้ว ข้าพเจ้า
ข่มท่านได้แล้ว ท่านจะถอนว่าทะเบียน มิฉะนั้นจะแก้ไขเบีย ถ้าสามารถ .

[๑] ๙. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยประกอบทุตกรรม
และการรับใช้เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทุตของพระราช ราชอัมมาตย์ กบัตริย์ พระหมณ์ คุกหนดี
และการร่วม ท่านลงไปในที่นี้ ท่านลงไปในที่โน้น ท่านลงนำเสนอสิ่งนี้ไป ท่านลงนำเสนอสิ่งนี้ใน
ที่โน้นมา ดังนี้ .

[๑] ๑๐. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการพูดหลอกลวงและการพูดเลียบเคียง เช่น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังพูดหลอกลวง พูด
เลียนเคียง พูดหัวนล้อม พูดและเล้ม แสร้งหาลากด้วยลาก .

จบมัชชุมีนศีล .

มหาศีล

ติรัจจนาวิชา

[๑๙] ๔. ดุกรกิษทั้งหลาย อีกอย่างหนึ่ง เมื่อปุกชนกล่าวชัมตถาดต พึงกล่าวเช่นนี้ว่า-

๑. พระสมณโถดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจจนาวิชา ๑- เห็นป่านนี้ คือ ทายอวัยวะ ทายนิมิต ทายอปบต ๒- ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ
ทำนายหนุกผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกเว่นเบียนเทียน ทำพิธีขัดแกลงบูชาไฟ ทำพิธีขัดรำ
บูชาไฟ ทำพิธีชัดช้าวบูชาไฟ ทำพิธีเติมนเบญบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมนบูชาไฟ ทำพิธีสักเปา
บูชาไฟ ทำพลีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดอวัยวะ ดุลักษณะที่บ้าน ดุลักษณะที่นา เป็นหมอด
ปลูกเสก เป็นหมอดผี เป็นหมอดลงเลขบันต์คุ้มกันบ้านเรือน เป็นหมอมูง เป็นหมอดอยาพิษ เป็น
หมอดเมลงป่อง เป็นหมอดรักษาแพลงหนุกัด เป็นหมอดอยาลสิงนก เป็นหมอดอยางสีงกา เป็น
หมอดอยาอย เป็นหมอดเลกันลุกครา เป็นหมอดอยาเสียงสัตว์ .

[๒๐] ๒. พระสมณโถดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด
ด้วยติรัจจนาวิชาเห็นป่านนี้ คือ ทายลักษณะแก้วมณี ทายลักษณะไม้พลอง ทายลักษณะผ้า
ทายลักษณะศาสตรา ทายลักษณะดาบ ทายลักษณะคร ทายลักษณะธนู ทายลักษณะอาวุธ
ทายลักษณะสตรี ทายลักษณะบุรุษ ทายลักษณะกมาร ทายลักษณะกมารี ทายลักษณะทาส
ทายลักษณะทาสี ทายลักษณะช้าง ทายลักษณะม้า ทายลักษณะกระเบื้อง ทายลักษณะโถอสกะ
๓๑. หมายเอาวิชาที่ขวางทางสวรรค์ทางนิพพาน ซึ่งไม่เป็นประโยชน์แก่ธรรมปฏิบัติ .

๓๒. คือสิ่งที่ตอกยาเบื้องบน เช่นอสูรเนื้าตืดเป็นต้น .
ทายลักษณะโถ ทายลักษณะแพะ ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก่ ทายลักษณะนกกระ tha
ทายลักษณะเหี้ย ทายลักษณะตุน ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะมุก .

[๒๑] ๓. พระสมณโถดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด
ด้วยติรัจจนาวิชาเห็นป่านนี้ คือ ดุกปั้ยตราหทพว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก
พระราชาภายในจักยกเข้าประชิด พระราชาภายในจักยกออก พระราชาภายในจักยกเข้าประชิด
พระราชาภายในจักยกออก พระราชาภายในจักมีชัย พระราชาภายในจักยกปราชัยพระราชาภายในออก
จักมีชัย พระราชาภายในจักปราชัย พระราชาพระองค์นี้จักมีชัย พระราชาพระองค์นี้จักปราชัย
เพราเหตุนี้ .

[๒๒] ๔. พระสมณโถดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด
ด้วยติรัจจนาวิชาเห็นป่านนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสุริบราส จักมีนักษัตรคราส
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดาวนักษัตรจักเดินถูกทาง
ดาวนักษัตรจักเดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดิน ไฟ จักมีฟ้าร่อง
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักตก ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักมีห่วง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักระจ่าง จันทร-

* คราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ ลริยคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักษัตรคราลจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดาวนักษัตรเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักษัตรเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีอุกกาบาต
จักมีผลเป็นอย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดิน ไฟ จักมีผลเป็นอย่างนี้ ฟ้าร่องจักมีผล
เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรขึ้นจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดาวนักษัตรตกจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรรวมห่วงจักมีผลเป็น
อย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจะจางจักมีผลเป็นอย่างนี้ .

[๒๓] ๕. พระสมณโถดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด
ด้วยติรัจจนาวิชาเห็นป่านนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนดี จักมีฝนแล้ง จักมีกิกขาหาได้ร้าย
จักมีกิกขาหาได้ยาก จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโรคใด หรือ
นับคะแนนคำนวน นับประมาณ แต่งกาพย์ โลกาภตศาสตร์ ๑-

[๒๔] ๖. พระสมณโถดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด
ด้วยติรัจจนาวิชาเห็นป่านนี้ คือ ให้ถูกษัตรอาวามงคล ถูกษัตรวิวาห์มงคล ถูกษัตรเริงหม่อน
ถูกษัตรหยาร้าง ถูกษัตรกีบทรัพย์ ถูกษัตรจ่ายทรัพย์ ถูกษัตรดุเคราะห์ร้าย ให้ยาพองครรภ์
ร้ายมนต์ให้ลึ้นกระด้าง ร้ายมนต์ให้คงแข็ง ร้ายมนต์ให้มีอสั้น ร้ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
เป็นหมวดของพระเจ้า บัวสรวงพระอาทิตย์ บัวสรวง
หัวມหาพรหม ร่ายมนต์พนไฟ ทำพิธีเชิญขอรุณ .

[๒๕] ๗. พระสมณโสดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกล้วนโกรธนะที่เข้าให้ด้วยครัวทานแล้ว ยังลี้ชีพโดยทางผิด
ด้วยติรัจฉานวิชาเห็นป่านนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก็บบาน ร่ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกัน
บ้านเรือน ทำกะเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกะเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธี
บัวสรวงพื้นที่ พ่นน้ำมันนต์ รดน้ำมันนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปรุงยาสำรอก ปรุงยาถ่าย ปรุงยาถ่ายโถช
เบื้องบน ปรุงยาถ่ายโถชเบื้องล่าง ปรุงยาแก้ปวดศีรษะ หุงน้ำมันหยดหู ปรุงยาตา ปรุงยาดัก
ปรุงยาหักดัก ปรุงยาทasma ป้ายยาตา ทำการผ่าตัดรักษาเด็ก ใส่ยา ชาและ

ดุกรกิษทั้งหลาย ข้อที่ปักขันกล่าวชุมตถาด จะพิงกล่าวด้วยประการใด ซึ่งมีประมาณ
น้อย ยังต้านก เป็นพิษเสื่อมนเนท่านี้แล .

จบมาศิล .

๔๑. ตำราว่าด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับโลกชวนให้ตีนเต้นอันไม่น่าเชื่อ เป็นศาสตร์ฯ หนึ่งของเดียรคី ถ้าอาศัยตำนานี้แล้ว
ได้ไม่ยังจิตคิดทำบุญให้เกิดขึ้น .

ที่ภูรี ๖๒

[๒๖] ดุกรกิษทั้งหลาย ยังมีธรรมอย่างอื่นอีกแล้วลึกซึ้งเห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก
ลงบ ประณีต จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทิต ซึ่งตถาดทำให้แจ้งด้วยปัญญา
อันยิ่งงด แล้วสอนผู้อื่นให้รู้และ ที่เป็นเหตุให้กล่าวชุมตถาดตามความเป็นจริงโดยขอบ
ดุกรกิษทั้งหลาย ก็ธรรมเหล่านี้เป็นในนั้น?

ก. ปุพพันตักปีกที่ภูรี ๑๘

[๒๗] ดุกรกิษทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์พากหนึ่ง กำหนดขันธ์ส่วนอดีต มีความเห็น
ไปตามขันธ์ส่วนอดีต ประราภขันธ์ส่วนอดีต กล่าวคำแสดงที่ภูรีหลายนิดด้วยเหตุ ๑๘ ประการ
กีสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านี้ อาศัยอะไร ประราภอะไร จึงกำหนดขันธ์ส่วนอดีต มีความเห็น
ไปตามขันธ์ส่วนอดีต ประราภขันธ์ส่วนอดีต กล่าวคำแสดงที่ภูรีหลายนิดด้วยเหตุ ๑๘ ประการ .

สัสสตที่ภูรี ๔

ดุกรกิษทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์พากหนึ่ง มีที่ภูรีว่าเที่ยง บัญญัติอัตตตาและโลก
ว่าเที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ กีสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านี้ อาศัยอะไร ประราภอะไร
จึงมีที่ภูรีว่าเที่ยง บัญญัติอัตตตาและโลกว่าเที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ?

บุพเพนิวasaสุสสต

๑. ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บานคนในโลกนี้ อาศัยความเพียรเครื่อง
เผกิจเลส อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาท อาศัย
มนสิกิจโดยขอบ แล้วบรรลุเจตโถสماธิอันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัย
อยู่ในกาลก่อน ได้หลายประการคือ ตามระลึกชาติได้ หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง
ลี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง ลี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง
ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง หลาวยร้อยชาติบ้าง หลาวยพันชาติบ้าง หลาวยแสนชาติ
บ้าง ว่าในกพโน้น เรายังมีชื่อย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น
เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากภพนั้นแล้วได้ไปเกิดในกพ
โน้น แม่ในกพนั้นแรกได้มีชื่อย่างนั้น แม่โคตรอย่างนั้น แม่ผัวพรรณอย่างนั้น แม่อาหารอย่างนั้น
เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากภพนั้นแล้วได้มาบังเกิด
ในกพนี้ ย่อมตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้หลายประการ พร้อมทั้งอาการ
พร้อมทั้งอุทek ฉะนี้ เขากล่าวอย่างนี้ว่า อัตตตาและโลกเที่ยง คงที่ ตั้งอยู่มั่นด้วยอดกุษา
ตั้งอยู่มั่นด้วยสาระเนียด ส่วนเหล่าสัตตนนี้ ย่อมแล่นไป ย่อมท่องเที่ยวไป ย่อมจตุ ย่อมเกิด
แต่สิ่งที่เที่ยงเสมอคงมีอยู่แท้ ข้อนั้นพราหมณ์เหตุไว้ เพราะเหตุว่า ข้าพเจ้าอาศัยความเพียร
เครื่องเผกิจเลส อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาท
อาศัยยมณสิกิจโดยขอบ แล้วบรรลุเจตโถสماธิอันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์
ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้หลายประการ คือ ตามระลึกชาติได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง
สามชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง ลี่สิบชาติบ้าง
ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง หลาวยร้อยชาติบ้าง หลาวยพันชาติบ้าง
หลาวยแสนชาติบ้าง ว่าในกพโน้น เรายังมีชื่อย่างนั้น แม่โคตรอย่างนั้น แม่ผัวพรรณอย่างนั้น
แม่อาหารอย่างนั้น เเสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากภพนั้น
แล้วได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในกพนั้น เรายังมีชื่อย่างนั้น แม่โคตรอย่างนั้น แม่ผัวพรรณอย่างนั้น
แม่อาหารอย่างนั้น เเสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากภพนั้น
แล้วได้มาบังเกิดในกพนี้ ย่อมตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้หลายประการ
พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุทek ฉะนี้ ด้วยการได้บรรลุคุณวิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้อาการที่อัตตตา
และโลกเที่ยง คงที่ ตั้งอยู่มั่นด้วยอดกุษา ตั้งอยู่มั่นด้วยสาระเนียด ส่วนเหล่าสัตตนน์
ย่อมแล่นไป ย่อมท่องเที่ยวไป ย่อมจตุ ย่อมเกิดแต่สิ่งที่เที่ยงเสมอคงมีอยู่แท้ ดุกรกิษทั้งหลาย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัลขันธารค
นี้เป็นฐานะที่ ๑ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทิฐิริจว่าเที่ยง
ย่อมบัญญัติอัตตาและ โลกกว่าเที่ยง .

ស៊សនតិភាព ៤

[๒๙] ๒. อนึ่ง ในฐานะที่ ๒ สมณพราหมณ์ผู้เจริญวัตถุยังไง ประภากำไร จึงมีทิฏฐิ
ว่าเที่ยง บัญญัติอัตตาและโลกว่าเที่ยง? ดูกิริกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้
อาศัยความเพียรเครื่องเผาถัง อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความ
ไม่ประมาท อาศัยมนสิกิริโดยชอบ แล้วบรรลุเจตสมາธิขันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึก
ถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกลางก่อนได้หลายประการ คือ ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกลางก่อน
ได้สังวัดภูวัตถุกปหนึ่งบ้าง สองบ้าง สามบ้าง สี่บ้าง ห้าบ้าง สิบบ้าง ว่าในกับโน้น เร威尼斯
อย่างนั้น มีโสดรอย่างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขทุกขอย่างนั้นฯ
มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้วได้ไปเกิดในกับโน้น เมมในกับนั้นแรกมีชื่อย่างนั้น
มีโสดรอย่างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนด
ตายเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้วได้มาบังเกิดในกับนี้ ย้อมตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่
ในกลางก่อน ได้หลายประการ พร้อมทั้งจากการ พร้อมทั้งอุทก ฉะนี้ เขากล่าวอย่างนี้ว่า อัตตาและ
โลกเที่ยง คงที่ ตั้งอยู่มั่นดุจยอดภูเขา ตั้งอยู่มั่นดุจเศราระเนียด ส่วนเหล่าสัตว์นั้น ย้อมแล่นไป
ย้อมท่องเที่ยวไป ย้อมจตุ ย้อมเกิด แต่สิ่งที่ที่ยิงเสมอคงมีอยู่แท้ ข้อนั้นพระเหตุไประ
เหตุว่า ข้าพเจ้าอาศัยความเพียรเครื่องเผาถัง อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบ
เนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาท อาศัยมนสิกิริโดยชอบ แล้วบรรลุเจตสมາธิขันเป็นเครื่องตั้งมั่น
แห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกลางก่อน ได้หลายประการ คือ ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคย
อาศัยอยู่ในกลางก่อน ได้สังวัดภูวัตถุกปหนึ่งบ้าง สองบ้าง สามบ้าง สี่บ้าง ห้าบ้าง สิบบ้าง
ว่าในกับโน้น เร威尼斯ชื่อย่างนั้น มีโสดรอย่างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น
เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้วได้ไปเกิดในกับโน้น
เมมในกับนั้นแรกมีชื่อย่างนั้น มีโสดรอย่างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุข
เสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้วได้มาบังเกิดในกับนี้ ย้อม
ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกลางก่อน ได้หลายประการ พร้อมทั้งอุทก ฉะนี้
ด้วยการได้บรรลุคุณวิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้ถึงการที่อัตตาและโลกเที่ยง คงที่ ตั้งอยู่มั่นดุจยอดภูเขา
ตั้งอยู่มั่นดุจเศราระเนียด ส่วนเหล่าสัตว์นั้น ย้อมแล่นไป ย้อมท่องเที่ยวไป ย้อมจตุ ย้อมเกิด
แต่สิ่งที่ที่ยิงเสมอคงมีอยู่แท้ ดูกิริกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๒ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง
อาศัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทิฏฐิว่าเที่ยง ย้อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเที่ยง .

[๒๙] ๓. องค์ในฐานะที่ ๓ สมณพราหมณ์เจริญ อาศัยอย่างไร ประภากำไร จึงมีทฤษฎีว่าเที่ยง บัญญัติอัตตตาและโลกว่าเที่ยง? ดกรกิษทหิงหلاح สมณะหรือพราหมณ์บางคน ในโลกนี้ อาศัยความไม่เป็นเครื่องแพกิลส์ อคัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบ เนื่องๆ อคัยความไม่ประมาท อคัยมนสิกิริโดยชอบ และวบรวมใจโถสมາธิอันเป็นเครื่องตั้งมั่น แห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาถรรค์อยู่ในกาลก่อน ได้หลายประการ คือ ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคย อาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้สิบสังฆภูวภูวภัปบ้ำง ยลิบบง สามสิบบ้ำง สลิบบ้ำง ว่าในกับโน้น เรารมชื่อย่างนั้น มีโකตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น ได้เสวยสุขเสวยทุกข์ ออย่างนั้นฯ มีกำหนดตายพิมพ์เท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกับโน้น แม้ในกับนั้น เรารมชื่อย่างนั้น มีโκตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์ ออย่างนั้นฯ มีกำหนดตายพิมพ์เท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้ว ได้มาบังเกิดในกับนั้น ย่อมตามระลึก ถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้หลายประการ พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุทก ฉะนี้ เข้าใจ กล่าวอย่างนี้ว่า อัตตาและโลกเที่ยง คงที่ ตั้งอยู่มั่นดุจยอดกุฎี ตั้งอยู่มั่นดุจสาระเนี้ยด ส่วนเหล่าสัตตน์นั้น ย้อมแล่นไป ย้อมท่องเที่ยวไป ย้อมจด ย้อมเกิด แต่สิ่งที่เที่ยงเสมอ คงมีอยู่แท้ ข้อนั้น เพราะเหตุไร เพราะเหตุว่า ข้าพเจ้าอาศัยความเพียรเป็นเครื่องแพกิลส์ อคัยความเพียรที่ตั้งมั่น อคัยความประกอบเนื่องฯ อคัยความไม่ประมาท อคัยมนสิกิริ โดยชอบ และวบรวมใจโถสมາธิ อันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ใน กาลก่อน ได้หลายประการ คือ ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้สิบสังฆภูวภูวภัปบ้ำง ยลิบบง สามสิบบ้ำง สลิบบ้ำง ว่าในกับโน้น เรารมชื่อย่างนั้น มีโκตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์ออย่างนั้นฯ มีกำหนดตายพิมพ์เท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกับโน้น แม้ในกับนั้น ราภีมชื่อย่างนั้น มีโκตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์ออย่างนั้นฯ มีกำหนดตายพิมพ์เท่านั้น ครั้นจิตจากนั้นแล้ว ได้มาบังเกิดในกับนั้น ย่อมตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อน ได้ หลายประการ พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุทก ฉะนี้ ด้วยการได้บรรลุຄณวิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้ อาการที่อัตตาและโลกเที่ยง คงที่ ตั้งอยู่มั่นดุจยอดกุฎี ตั้งอยู่มั่นดุจสาระเนี้ยด ส่วนเหล่าสัตตน์นั้น ย้อมแล่นไป ย้อมท่องเที่ยวไป ย้อมจด ย้อมเกิด แต่สิ่งที่เที่ยงเสมอคงมีอยู่แท้ ดกรกิษทหิงหلاح นี้เป็นฐานะที่ ๓ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อคัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทฤษฎีว่าเที่ยง ย้อม บัญญัติอัตตตาและโลกว่าเที่ยง .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิการ สลับนธารา
[๓๐] ๔. อื่น ในฐานะที่ ๔ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภะไร จึงมี
ทิฏฐิว่าเที่ยง บัญญัติอัตตาและโลกว่าเที่ยง? ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บางคน
ในโลกนี้ เป็นนักตรี กเป็นนักคัณคิด กล่าวแสดงปฏิกิริยาของตนตามที่ตรีได้ ตามที่คัณคิด
ได้อย่างนี้ว่า อัตตาและโลกว่าเที่ยง คงที่ต้องบูรณาจดโดยอกุญา ต้องบูรณาจดสาธารณะนี้ด้วย ล้วนเหล่า
สัตว์นั้นยอมแล่นไป ย้อมท่องเที่ยวไป ย้อมจด ย้อมเกิด แต่สิ่งที่เที่ยงเสมอคงมีอยู่เหตุ
ดุกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๔ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภะแล้ว จึงมี
ทิฏฐิว่าเที่ยง ย้อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเที่ยง ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากนั้น
มีทิฏฐิว่าเที่ยง ย้อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประภะนี้แล.

ดุกรกิษทั้งหลาย กิสมณพราหมณ์เหล่าใดเหล่านี้ ที่มีทิฏฐิว่าเที่ยง จะบัญญัติอัตตา^๒
และโลกว่าเที่ยง สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด ย้อมบัญญัติด้วยเหตุ ๔ ประภานี้ท่านนั้น^๓
หรือต่อถ่ายทอดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี.

ดุกรกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตรู้ขัดขวาง ฐานะเป็นที่ต้องแห่งทิฏฐิเหล่านี้ อันบัดคลือไว้
อย่างนั้นแล้ว ยังไ้อวย่างนั้นแล้ว ย้อมมีคติอย่างนั้น มีกิฟเบื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อม^๔
รู้เหตุนั้นชัด ทั้งรู้ชัดยิ่งกว่านั้น ทั้งไม่ยิดมั่น ความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อไม่ยิดมั่นก็ทราบความเกิดขึ้น
ความดับไป คุณและโทษของเวทนาทั้งหลาย กับอุบayaเป็นเครื่องออกไปจากเวทนาเหล่านั้น
ตามความเป็นจริง จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ถือมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น.

ดุกรกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แล ที่ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทึก ซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งของ
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชุมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ.

จบภานوارที่หนึ่ง.

เอกจัจสัสดิกทิฏฐิ ๔

[๓๑] ดุกรกิษทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์พากหนึ่ง มีทิฏฐิว่าบ้างอย่างเที่ยง บ้างอย่าง
ไม่เที่ยง จึงบัญญัติอัตตาและโลกว่า บ้างอย่างเที่ยง บ้างอย่างไม่เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประภะ^๕
กิสมณพราหมณ์ผู้เจริญพากนั้น อาศัยอะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า บ้างอย่างเที่ยง บ้างอย่าง
ไม่เที่ยง บัญญัติอัตตาและโลกว่า บ้างอย่างเที่ยง บ้างอย่างไม่เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประภะ?

๔. (๑) ดุกรกิษทั้งหลาย มีสมัยบ้างครั้งบ้างคราว โดยระยะกาลยีดယาช้านาน
ที่โลกนี้พินาศ เมื่อโลกกำลังพินาศอยู่ โดยมากเหล่าสัตว์ย่อมเกิดในชั้นอาภัสรพรม สัตว์
เหล่านี้ได้สำเร็จทางใจ มีปิติเป็นอาหาร มีรักษ์มีช้านอกจากกายตันเอง สัญจารไปได้ในอากาศ
อยู่ในวิมานอันงาม สกิดอยู่ในกพนน์ สิ้นกาลยีดယาช้านาน ดุกรกิษทั้งหลาย มีสมัยบ้างครั้ง
บ้างคราว โดยระยะกาลยีดယาช้านาน ที่โลกนี้กลับเจริญ เมื่อโลกกำลังเจริญอยู่ วิมานของพระรุ่ม^๖
ปรากฏว่าว่างเปล่า ครั้งนั้น สัตว์ผู้ใดผู้หนึ่งจดจากชั้นอาภัสรพรม เพราะสิ้นอายุหรือเพราะ
ลิ่นบัญญ ย้อมเข้ากับวิมานพระมหาวิวัฒนา เปล่า แม้สัตว์ผู้นั้นก็ได้สำเร็จทางใจ มีปิติเป็นอาหาร
มีรักษ์มีช้านอกจากกายตันเอง สัญจารไปได้ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สกิดอยู่ในกพนน์
ลิ่นกาลยีดယาช้านาน เพราะสัตว์ผู้นั้นอยู่ในวิมานนั้นแต่ผู้เดียวเป็นเวลานาน จึงเกิดความกระสัน
ความดีนั้นขึ้นว่า โอหนอ แม้สัตว์เหล่าอื่นก็พึงมาเป็นอย่างนี้บ้าง ต่อมาก็ได้รู้ว่า
ชั้นอาภัสรพรม เพราะสิ้นอายุหรือพระสัมบุญ ย้อมเข้ากับวิมานพระมหาวิวัฒนา เป็นสหายของสัตว์
ผู้นั้น แม้สัตว์พากนั้นก็ได้สำเร็จทางใจ มีปิติเป็นอาหาร มีรักษ์มีช้านอกจากกายตันเอง สัญจาร
ไปได้ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สกิดอยู่ในกพนน์สิ้นกาลยีดယาช้านาน ดุกรกิษทั้งหลาย
บรรดาสัตว์จำพวกนั้น ผู้ใดเกิดก่อน ผู้นั้นย่อมมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เราเป็นพระรุ่ม เราเป็น
มหาพรหม เป็นใหญ่ ไม่มีใครข่มได้ เห็นถ่องแท้ เป็นผู้กุมอำนาจ เป็นอิสระ เป็นผู้สร้าง
เป็นผู้นิรบิต เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้บุนงการ เป็นผู้ทรงอำนาจ เป็นบิดาของหมู่สัตว์ผู้เป็นแล้ว
และกำลังเป็น สัตว์เหล่านี้เรา Nirmit ข้อนี้มีพระ雷ติไว้ เราย่อมได้มีความคิดอย่างนี้
ก่อนว่า โอหนอ แม้สัตว์เหล่าอื่นก็พึงมาเป็นอย่างนี้บ้าง ความตั้งใจของเราเป็นเช่นนี้ และ
สัตว์เหล่านี้ก็ได้มาเป็นอย่างนี้แล้ว แม้พากสัตว์ที่เกิดภายหลัง ก็มีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า
ท่านผู้เจริญนี้แลเป็นพระรุ่ม เป็นมหาพรหม เป็นใหญ่ ไม่มีใครข่มได้ เห็นถ่องแท้ เป็นผู้กุมอำนาจ
เป็นอิสระ เป็นผู้สร้าง เป็นผู้นิรบิต เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้บุนงการ เป็นบิดา
ของหมู่สัตว์ผู้เป็นแล้วและกำลังเป็น พากเราอันพระพรมผู้เจริญนี้ Nirmit เล้า ข้อนี้นั้น เพราะ
เหตุไร เพราะเหตุว่า พากเราได้เห็นพระพรมผู้เจริญนี้เกิดในที่นี่ก่อน ส่วนพากเราเกิดภายหลัง
ดุกรกิษทั้งหลาย บรรดาสัตว์จำพวกนั้น ผู้ใดเกิดก่อน ผู้นั้นเมื่อยืนก้าว มีผ้าพรรณก้าว
มีศักดิ์มากกว่า ล้วนผู้ที่เกิดภายหลังเมื่อยืนก้าว มีผ้าพรรณก้าว มีศักดิ์น้อยกว่า
ดุกรกิษทั้งหลาย กิเป็นฐานะที่จะมีได้แล ที่สัตว์ผู้ใดผู้หนึ่งจดจากชั้นนั้นแล้วมาเป็นอย่างนี้
เมื่อมาเป็นอย่างนี้แลว ก็ออกจากเรือนบุษ เป็นบรพชิต เมื่อบุษแล้ว อาศัยความเพียรเป็น
เครื่องพา กิลส อาศัยความเพียรที่ตั้งนั้น อาศัยความประกูลน่องๆ อาศัยความไม่ประมาท
อาศัยมนสิกิจ การโดยชอบ แล้วบรรลุจิตломาธิอันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคย
อาศัยอยู่ในกาลก่อนนั้นได้ หลังแต่นั้นไปประลึกไม่ได้ เขาจึงได้กล่าวอย่างนี้ว่า ท่านผู้ใดแลเป็น
พระรุ่ม เป็นมหาพรหม เป็นใหญ่ ไม่มีใครข่มได้ เห็นถ่องแท้ เป็นผู้กุมอำนาจ เป็นอิสระ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค เป็นผู้สร้าง เป็นผู้นิรภัย เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้บงการ เป็นผู้ทรงอำนาจ เป็นบิดาของหมู่สัตว์ ผู้เป็นแล้วและกำลังเป็น พระพหุมหาจารย์ได้ทิ้งริมตพากเรา พระพหุมหาจารย์นี้เป็นผู้ที่ยัง ยังยืน คงทน มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดा จักต้องอยู่ที่ยังเสมอไป เช่นนั้นที่เดียว ส่วนพากเรา ที่พระพหุมหาจารย์นั้นนิรภัยแล้วนั้นเป็นผู้ไม่ที่ยัง ไม่ยังยืน มีอยู่น้อย ยังต้องจุติตามเป็นอย่างนี้ เช่นนี้ ดูกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๑ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง ย่อมบัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง .

[๓๒] ๖. (๒) อนึ่ง ในฐานะที่ ๒ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง บัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง? ดูกรกิษทั้งหลาย พากเทาด้าชื่อว่าข้าพำปโถสิกะมือย พากนั้นพากนั้นหมกมุนอยู่แต่ในความรื่นรมย์ คือ การสรวらせและการเล่นหัวใจเกินเวลา สติยิ่งหลงลืม เพราะสติหลงลืม จึงพากนั้นดูจากขั้นนั้น ดูกรกิษทั้งหลาย ก็เป็นฐานะที่จะมีได้แล ที่สัตว์ผู้ใดผู้หนึ่ง จิตจากขั้นนั้นแล้วมาเป็นอย่างนี้ เมื่อมาเป็นอย่างนี้แล้ว จึงออกจากเรือนบัวเป็นบรรพชิต เมื่อบัวแล้ว อาศัยความเพียรเป็นเครื่องแกกิเลส อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบเน่องๆ อาศัยความไม่ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโสดามิอันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อนนั้น ได้ หลังแต่นั้นไปประลึกไม่ได้ เขาจึงกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านพากเทาด้าผู้มิใช่เหล่าข้าพำปโถสิกะ ย่อมไม่พากนั้นหมกมุนอยู่แต่ในความรื่นรมย์ คือ การสรวらせ และการเล่นหัวใจเกินเวลา สติยิ่งไม่หลงลืม เพราะสติไม่หลงลืม พากเหล่านี้จึงไม่ดูจากขั้นนั้น เป็นผู้ที่ยัง ยังยืน คงทน มีอันไม่แปรผัน เป็นธรรมดा จักต้องอยู่ที่ยังเสมอไป เช่นนั้นที่เดียว ส่วนพากเราเหลาข้าพำปโถสิกะ หมกมุนอยู่แต่ในความรื่นรมย์ คือ การสรวらせ และการเล่นหัวใจเกินเวลา เมื่อพากนั้นหมกมุนอยู่แต่ในความรื่นรมย์ คือ การสรวらせ และการเล่นหัวใจเกินเวลา สติยิ่งไม่หลงลืม เพราะสติหลงลืม พากเราจึงพากนั้นดูจากขั้นนั้นเป็นผู้ไม่ที่ยัง ไม่ยังยืน มีอยู่น้อย ยังต้องจุติตามเป็นอย่างนี้ เช่นนี้ ดูกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๒ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง ย่อมบัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง .

[๓๓] ๗. (๓) อนึ่ง ในฐานะที่ ๓ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง บัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างไม่ที่ยัง? ดูกรกิษทั้งหลาย พากเทาด้าชื่อว่าโนปโถสิกะมือย พากนั้นนักเพ่งโทยกันและกันเกินควร เมื่อมัวเพ่งโทยกันเกินควร ย่อมคิดมุ่งร้ายกันและกัน เมื่อต่างคิดมุ่งร้ายกันและกัน จึงลำบากภายลำบากใจ พากนั้นดูจากขั้นนั้น ดูกรกิษทั้งหลาย ก็เป็นฐานะที่จะมีได้แล ที่สัตว์ผู้ใดผู้หนึ่งจิตจากขั้นนั้นแล้วมาเป็นอย่างนี้ เมื่อมาเป็นอย่างนี้แล้ว ออกจากเรือนบัวเป็นบรรพชิต เมื่อบัวแล้ว อาศัยความเพียรเป็นเครื่องแกกิเลส อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบเน่องๆ อาศัยความไม่ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบแล้วบรรลุเจตโสดามิอันเป็นเครื่องตั้งมั่นแห่งจิต ตามระลึกถึงขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อนนั้น ได้ หลังแต่นั้นไปประลึกไม่ได้ เขาจึงกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านพากเทาด้าผู้มิใช่เหล่าโนปโถสิกะ ย่อมไม่มัวเพ่งโทยกันและกันเกินควร เมื่อไม่มัวเพ่งโทยกันและกันเกินควร ก็ไม่คิดมุ่งร้ายกันและกัน เมื่อต่างไม่คิดมุ่งร้ายกันและกันแล้ว ก็ไม่ลำบากใจ พากนั้นจึงไม่ดูจากขั้นนั้น เป็นผู้ที่ยัง ยังยืน คงที่ มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมด้า จักต้องอยู่ที่ยังเสมอไป เช่นนั้นที่เดียว ส่วนพากเราได้เป็นพากมโนปโถสิกะ มัวเพ่งโทยกันและกันเกินควร เมื่อมัวเพ่งโทยกันและกันเกินควร ก็คิดมุ่งร้ายกันและกัน เมื่อต่างคิดมุ่งร้ายกันและกัน ก็พากนั้นลำบากใจ จึงพากนั้นดูจากขั้นนั้น เป็นผู้ไม่ที่ยัง ไม่ยังยืน มีอยู่น้อย ยังต้องจุติตามเป็นอย่างนี้ เช่นนี้ ดูกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๓ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง .

[๓๔] ๘. (๔) อนึ่ง ในฐานะที่ ๔ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง บัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างไม่ที่ยัง? ดูกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้ เป็นนักตรีก เป็นนักคันคิด กล่าวแล้วลงปฎิภាលของตนตามที่ตรีกได้ ตามที่คันคิดได้ อย่างนี้ว่า สิ่งที่เรียกว่าจักษกีดี โลตัสกีดี ชนะกีดี ชเวหาภกีดี กายกีดี นี้ได้ชื่อว่าอัตตา เป็นของไม่ที่ยัง ไม่ยังยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมด้า ส่วนสิ่งที่เรียกว่าจิตหรือใจหรือวิญญาณ นี้ชื่อว่าอัตตา เป็นของที่ยัง ยังยืน คงทน มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมด้า จักต้องอยู่ที่ยังเสมอไป เช่นนั้นที่เดียว ดูกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๔ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว จึงมีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง ย่อมบัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง .

ดูกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านี้ มีทิฏฐิว่า บางอย่างที่ยัง บางอย่างไม่ที่ยัง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
ย้อมบัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างเที่ยง บางอย่างไม่เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการนี้แล .

ดุกรักกิษทั้งหลาย กิสมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่านี้มีทิฏฐิว่า บางอย่างเที่ยง
บางอย่างไม่เที่ยง จะบัญญติอัตตาและโลกว่า บางอย่างเที่ยง บางอย่างไม่เที่ยง สมณพราหมณ์
เหล่านั้นทั้งหมด ย้อมบัญญติตัวโดยเหตุ ๔ ประการนี้เท่านั้น หรือแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจาก
นี้ไม่มี .

ดุกรักกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตตรุชัชดว่า ฐานะที่ดังแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บุคคลก็อิริยาบถนั้น
แล้ว ยึดไว้อย่างนั้นแล้ว ย้อมมีคติอย่างนั้น มีคติเชิงหน้าอย่างนั้น และตถาคตยอมรับเหตุนั้น
ชัด ทั้งรู้ชัดยิ่งกว่านั้น ทั้งไม่ยึดมั่นความรู้ชัชดนั้นด้วย เมื่อไม่ยึดมั่น กิตรับความเกิดชัชด
ความดับไป คุณและโภคของเวทนาทั้งหลาย กับอย่างเป็นเครื่องออกไปจากเวทนาเหล่านั้น
ตามความเป็นจริง จึงทราบความดับเฉพาะตน เพราะไม่ถือมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น .

ดุกรักกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลที่ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สม ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต ซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ .

อันตานันติกทิฏฐิ ๔

[๓๕] ดุกรักกิษทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุด
มิได้ บัญญติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ ด้วยเหตุ ๔ ประการ กิสมณพราหมณ์ผู้เจริญพากนั้น
อาศัยอะไร ปราภรภาวะ ใจ มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ บัญญติว่า โลกมีที่สุดและ
หาที่สุดมิได้ ด้วยเหตุ ๔ ประการ .

๙. (๑) ดุกรักกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ อาศัยความเพียร
เป็นเครื่องเผาบุหรี่ อาศัยความเพียรที่ดึมมัน อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาท
อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโสมาริอันเป็นเครื่องดึมมันแห่งจิต ย้อมมีความสำคัญ
ในโลกว่ามีที่สุด เขากล่าวอย่างนี้ว่า โลกนี้มีที่สุด กลมโดยรอบ ข้อนี้พระเหตุไร? เพราะเหตุว่า
ข้าพเจ้าอาศัยความเพียรเป็นเครื่องเผาบุหรี่ อาศัยความเพียรที่ดึมมัน อาศัยความประกอบเนื่องๆ
อาศัยความไม่ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโสมาริอันเป็นเครื่องดึมมันแห่งจิต
จึงมีความสำคัญในโลกว่ามีที่สุด . ด้วยการบรรลุคุณวิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้อาการที่โลกนี้มีที่สุด กลม
โดยรอบ . ดุกรักกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๑ ซึ่งสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง อาศัยแล้ว ปราภร
แล้ว มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ ย้อมบัญญติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ .

[๓๖] ๑๐. (๒) นี่ในฐานะที่ ๒ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ปราภรภาวะ
ใจ มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ บัญญติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้? ดุกรักกิษทั้งหลาย
สมณะหรือพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ อาศัยความเพียรเป็นเครื่องเผาบุหรี่ อาศัยความเพียรที่ดึมมัน
อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโ
โสมาริอันเป็นเครื่องดึมมันแห่งจิต จึงมีความสำคัญในโลกว่า ไม่มีที่สุด เขากล่าวอย่างนี้ว่า โลกนี้
ไม่มีที่สุด หาที่สุดรอบมิได้ สมณพราหมณ์พวกที่พุดว่า โลกนี้มีที่สุดกลมโดยรอบนั้นเท็จ
โลกนี้ไม่มีที่สุด หาที่สุดรอบมิได้ ข้อนี้พระเหตุไร พระเหตุว่า ข้าพเจ้าอาศัยความเพียร
เป็นเครื่องเผาบุหรี่ อาศัยความเพียรเป็นเครื่องดึมมัน อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่
ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโสมาริอันเป็นเครื่องดึมมันแห่งจิต จึงมีความ
สำคัญในโลกว่าหาที่สุดมิได้ ด้วยการบรรลุคุณวิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้อาการที่โลกนี้ไม่มีที่สุด หาที่
สุดรอบมิได้ ดุกรักกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๒ ซึ่งสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง อาศัยแล้ว
ปราภรแล้ว มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ ย้อมบัญญติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ .

[๓๗] ๑๑. (๓) นี่ในฐานะที่ ๓ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ปราภรภาวะ
ใจ มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ บัญญติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้? ดุกรักกิษทั้งหลาย
สมณะหรือพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ อาศัยความเพียรเป็นเครื่องเผาบุหรี่ อาศัยความเพียรที่ดึมมัน
อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโ
โสมาริอันเป็นเครื่องดึมมันแห่งจิต จึงมีความสำคัญในโลกว่า ด้านบนด้านล่างมีที่สุด ด้านข้าง
หาที่สุดมิได้ เขากล่าวอย่างนี้ว่า โลกนี้ทั้งมีที่สุดทั้ง ไม่มีที่สุด สมณพราหมณ์พวกที่กล่าวว่า
โลกนี้มีที่สุด กลมโดยรอบ นั้นก็เท็จ โลกนี้ทั้งมีที่สุดทั้ง ไม่มีที่สุด ข้อนี้พระเหตุไร
อาศัยความเพียรเป็นเครื่องเผาบุหรี่ อาศัยความเพียรที่ดึมมัน อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัย
ความไม่ประมาท อาศัยมนสิการโดยชอบ แล้วบรรลุเจตโสมาริอันเป็นเครื่องดึมมันแห่งจิต
ย้อมมีความสำคัญในโลกว่า ด้านบนด้านล่างมีที่สุด ด้านข้าง ไม่มีที่สุด ด้วยการบรรลุคุณวิเศษนี้
ข้าพเจ้าจึงรู้อาการที่โลกนี้ทั้งมีที่สุดทั้ง ไม่มีที่สุด ดุกรักกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๓ ซึ่งสมณ-

*พราหมณ์พวกหนึ่ง อาศัยแล้ว ปราภรแล้ว มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ ย้อมบัญญติว่า
โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ .

[๓๘] ๑๒. (๔) นี่ในฐานะที่ ๔ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ปราภรภาวะ
ใจ มีทิฏฐิว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ บัญญติว่า โลกนี้มีที่สุดและหาที่สุดมิได้? ดุกรักกิษทั้งหลาย
สมณะหรือพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ เป็นนักตรีก เป็นนักคันคิด กล่าวแสดงปฏิญาณของตน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ตามที่ตรึกได้ ตามที่คันคิดได้อย่างนี้ว่า โลกนี้มีสุดก็มีใช่ ไม่มีสุดก็มีใช่ สมณพราหมณ์พาก
ทึกล่าวว่า โลกนี้มีสุด กลมโดยรอบ นั้นเหรอ ถึงสมณพราหมณ์พากทึกล่าวว่า โลกนี้ไม่มีสุด
หากที่สุดรอบมิได้ นั้นก็เท็จ ทั้งสมณพราหมณ์พากทึกล่าวว่า โลกนี้หึ้งมีสุดหึ้ง ไม่มีสุด
นั้นเหรอ โลกนี้มีสุดก็มีใช่ ไม่มีสุดก็มีใช่ ดุกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๔ ชีงสมณ
พราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว มีทิฏฐิว่า โลกมีสุดและหาที่สุดมิได้ ย้อมบัญญัติว่า
โลกมีสุดและหาที่สุดมิได้.

ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านี้มีทิฏฐิว่า โลกมีสุดและหาที่สุดมิได้ ย้อม
บัญญัติว่า โลกมีสุดและหาที่สุดมิได้ ด้วยเหตุ ๔ ประการนี้แล.

ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์พากใดพากหนึ่ง มีทิฏฐิว่า โลกมีสุดและหา
ที่สุดมิได้ จะบัญญัติว่า โลกมีสุดและหาที่สุดมิได้ สมณพราหมณ์พากนั้นหั่นเมด ย้อมบัญญัติ
ด้วยเหตุ ๔ ประการนี้ทั้นนั้น หรือเตือบฯได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี.

ดุกรกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บคคลถือไว้อ่านนั้น
แล้ว ยังได้ไว้อ่านนั้นแล้ว ย้อมมีคติอย่างนั้น มีภพเบื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อรู้เหตุนั้นชัด
ทั้งรู้ชัดยิ่งกว่านั้น ทั้งไม่ยืดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อไม่ยืดมั่นก็ทราบความเกิดนั้น ความดับไป
คุณและโทษของเวทนาทั้งหลาย กับทั้งอุบaya เป็นเครื่องออกไปจากเวทนาเหล่านั้น ตามความเป็นจริง
จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ถือมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น.

ดุกรกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แล้วลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทึก ซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งรอง
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชุมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ.

อมราวิเศษปิกทิฏฐิ ๕

[๓๙] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์อีกพากหนึ่ง มีทิฏฐิ ดืนได้ไม่ตายตัว เมื่อถูก
ถามปัญหาในข้อนั้นฯ ย้อมกล่าวว่า ดืนได้ไม่ตายตัวด้วยเหตุ ๔ ประการ ก็สมณพราหมณ์
ผู้เจริญพากนั้น อาศัยอะไร ประภากะไร จึงมีทิฏฐิ ดืนได้ไม่ตายตัว เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ
ย้อมกล่าวว่า ดืนได้ไม่ตายตัวด้วยเหตุ ๔ ประการ?

๓. (๑) ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ ไม่รู้ชัดตามความเป็น
จริงว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็นอกุศล เขาเมื่อความเห็นอย่างนี้ว่า เราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า
นี้เป็นกุศล นี้เป็นอกุศล ก็ถ้าเราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็นอกุศล จะพึง
พยากรณ์ว่า นี้เป็นกุศล หรือนี้เป็นอกุศล คำพยากรณ์นั้นของเราจะพึงเป็นคำที่จะ คำเท็จของ
เรานั้นจะพึงเป็นความเดือดร้อนแก่เรา ความเดือดร้อนของเรานั้นจะพึงเป็นอันตรายแก่เรา
เพราจะนั้น เขายังไม่กล้าพยากรณ์ว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็นอกุศล เพราจะกลัวแต่การกล่าวเท็จ
เพราจะกลัวแต่การกล่าวเท็จ เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ จึงกล่าวว่าดื่นได้ไม่ตายตัวว่า ความเห็น
ของเราว่า อย่างนี้ก็มีใช่ อย่างนั้นก็มีใช่ อย่างอื่นก็มีใช่ ไม่ใช่ก็มีใช่ มีใช่ไม่ใช่ก็มีใช่
ดุกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๑ ชีงสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว มีทิฏฐิ
ดืนได้ไม่ตายตัว เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ ย้อมกล่าวว่าดื่นได้ไม่ตายตัว.

[๔๐] ๑๔. (๒) อันในฐานะที่ ๒ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภากะไร
จึงมีทิฏฐิ ดืนได้ไม่ตายตัว เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ ย้อมกล่าวว่า ดื่นได้ไม่ตายตัว?
ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ ไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็น
กุศล เขายังความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็น
อกุศล ก็ถ้าเราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็นอกุศล จะพึงพยากรณ์ว่า นี้เป็นกุศล
นี้เป็นอกุศล ความพอใจ ความติดใจ หรือความเคืองใจ ความชัดใจในข้อนั้น พึงมีแก่เรา
ข้อที่มีความพอใจ ความติดใจหรือความเคืองใจ ความชัดใจในข้อนั้น จะพึงเป็นอุปทานของเรา
อุปทานของเรานั้นจะพึงเป็นความเดือดร้อนแก่เรา ความเดือดร้อนของเรานั้นจะพึงเป็นอันตราย
แก่เรา เพราจะนั้นขายจังไม่กล้าพยากรณ์ว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็นอกุศล เพราจะกลัวแต่อุปทาน
เพราจะกลัวแต่อุปทาน เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ ย้อมกล่าวว่าดื่นได้ไม่ตายตัวว่า ความเห็น
ของเราว่า อย่างนี้ก็มีใช่ อย่างนั้นก็มีใช่ อย่างอื่นก็มีใช่ ไม่ใช่ก็มีใช่ มีใช่ไม่ใช่ก็มีใช่
ดุกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๒ ชีงสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว มีทิฏฐิ
ดื่นได้ไม่ตายตัว เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ ย้อมกล่าวว่าดื่นได้ไม่ตายตัว.

[๔๑] ๑๕. (๓) อันในฐานะที่ ๓ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภากะไร
จึงมีทิฏฐิ ดื่นได้ไม่ตายตัว เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนั้นฯ ย้อมกล่าวว่าดื่นได้ไม่ตายตัว? ดุกรกิษ
ทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บ้างคนในโลกนี้ ไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็น
อกุศล เขายังความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็นกุศล นี้เป็น
อกุศล ก็ถ้าเราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้เป็นกุศล จะพึงพยากรณ์ว่า นี้เป็นกุศล หรือนี้เป็นอกุศล
ก็สมณพราหมณ์ผู้เป็นบักนทึก มีปัญญาละเอียด ชำนาญการ โตัวทะเป็นจุณแม่นรุ่มมือยุ่ง
แม้ว่าสมณพราหมณ์เหล่านั้นเที่ยวท่าลายทิฏฐิด้วยปัญญา เขายังพึงซักใช้ไล่ยงสอบสวนเราใน
ข้อนั้น เราไม่อาจได้ตอบเขาได้ การที่ได้ตอบเขาไม่ได้นั้น จะพึงเป็นความเดือดร้อนแก่เรา
ความเดือดร้อนของเรานั้น จะพึงเป็นอันตรายแก่เรา เพราจะนั้นขายจังไม่กล้าพยากรณ์ว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
นี้เป็นกุศล นี้เป็นอุกศล เพาะ rage กลัวแต่การซักถาม เพราะเกลียดแต่การซักถาม เมื่อถูกถาม
ปัญหาในข้อนน่าฯ ย่อมกล่าวว่าจากเดินได้ไม่เตาด้วยตัวว่า ความเห็นของเรอย่างนี้ก็มิใช่ อย่างนั้น
ก็มิใช่ อย่างอีกมิใช่ ไม่ใช่ก็มิใช่ มิใช่ไม่ใช่ก็มิใช่ ดูกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๓
ชีสัมพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ประภากแล้ว มีทิฏฐิดันได้ไม่เตาด้วย เมื่อถูกถามปัญหา
ในข้อนน่าฯ ย่อมกล่าวว่าจากเดินได้ไม่เตาด้วยตัว.

[๔๒] ๑. (๔) อนึ่ง ในฐานะที่ ๔ สมณพราหมณ์ผู้เจริญ อาศัยอะไร ประภะไร
จึงมีทิฏฐิดันได้ไม่เตาด้วย เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนน่าฯ ย่อมกล่าวว่าจากเดินได้ไม่เตาด้วยตัว?
ดูกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้เป็นคนชาติ งมงาย เพราะเหลา เพราะ
งมงาย เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนน่าฯ เขาจึงกล่าวว่าจากเดินได้ไม่เตาด้วย ถ้าท่านถามเรอย่างนี้ว่า
โลกหนามีหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่า โลกหนามี เราจะพึงพยายามร่ว่า โลกหนามี แต่ความ
เห็นของเรา อย่างนี้ก็มิใช่ อย่างนั้นก็มิใช่ อย่างอีกนี่ก็มิใช่ ไม่ใช่ก็มิใช่ มิใช่ไม่ใช่ก็มิใช่
ถ้าท่านถามเราว่า โลกหนามีหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่าไม่มี เราจะพึงพยายามร่ว่าไม่มี . . .
ถ้าท่านถามเราว่า โลกหนามีด้วย ไม่มีด้วยหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่ามีด้วย ไม่มีด้วย เรายังจะ
พึงพยายามร่ว่ามีด้วย . . . ถ้าท่านถามเราว่า โลกหนามีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่หรือ ถ้าเรามี
ความเห็นว่า โลกหนามีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่ เรายังพึงพยายามร่ว่า มีก็มิใช่ . . . ถ้าท่าน
ถามเราว่า สัตว์ผู้ดัดเกิดขึ้นเมื่อหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่ามี เราจะพึงพยายามร่ว่า . . . ถ้าท่าน
ถามเราว่า สัตว์ผู้ดัดเกิดขึ้น ไม่มีหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่าไม่มี เราจะพึงพยายามร่ว่าไม่มี . . . ถ้าท่าน
ถามเราว่า สัตว์ผู้ดัดเกิดขึ้น ไม่มีด้วยหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่าไม่มีด้วย ไม่มีด้วย เรายังจะพึงพยายามร่ว
ว่ามีด้วย . . . ถ้าท่านถามเราว่า สัตว์ผู้ดัดเกิดขึ้นไม่มีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่หรือ ถ้าเรามี
ความเห็นว่ามีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่ เรายังจะพึงพยายามร่ว่า มีก็มิใช่ . . . ถ้าท่าน
ผลวินาทแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วมีหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่ามี เราจะพึงพยายามร่ว่าไม่มี . . . ถ้าท่าน
ถามเราว่า ผลวินาทแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่ว ไม่มีหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่าไม่มี เราจะพึงพยายามร่ว่า
ไม่มี . . . ถ้าท่านถามเราว่า ผลวินาทแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่ว มีด้วย ไม่มีด้วยหรือ ถ้าเรามีความเห็น
ว่า มีด้วย ไม่มีด้วย เรายังจะพึงพยายามร่ว่ามีด้วย . . . ถ้าท่านถามเราว่า ผลวินาท
แห่งกรรมที่ทำดีทำชั่ว มีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่หรือ ถ้าเรามีความเห็นว่ามีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่ . . . ถ้าท่าน
จะพึงพยายามร่ว่า มีก็มิใช่ ไม่มีก็มิใช่ . . . ถ้าท่านถามเราว่า สัตว์เบื้องหน้าแต่ด้วยมือยุหรือ
ถ้าเรามีความเห็นว่ามีอยู่ เรายังจะพึงพยายามร่ว่าไม่มีอยู่ . . . ถ้าท่านถามเราว่า สัตว์เบื้องหน้าแต่ด้วย
ไม่มีอยู่หรือ ถ้าเรามีความเห็นว่าไม่มีอยู่ ไม่มีอยู่ด้วยหรือ ถ้าเรามีความเห็นว่า มีอยู่ด้วย
เรายังจะพึงพยายามร่ว่า มีอยู่ด้วย . . . ถ้าท่านถามเราว่า สัตว์เบื้องหน้าแต่ด้วยมือยุ
ก็มิใช่ ไม่มีอยู่ก็มิใช่หรือ ถ้าเรามีความเห็นว่ามีอยู่ก็มิใช่ ไม่มีอยู่ก็มิใช่ เรายังจะพึงพยายามร่ว่า
มีอยู่ก็มิใช่ ไม่มีอยู่ก็มิใช่ แต่ความเห็นของเราว่า อย่างนี้ก็มิใช่ อย่างนั้นก็มิใช่ อย่างอีกนี่ก็มิใช่
ไม่ใช่ก็มิใช่ มิใช่ไม่ใช่ก็มิใช่ ดูกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๔ ชีสัมพราหมณ์พากหนึ่ง
อาศัยแล้ว ประภากแล้ว มีทิฏฐิดันได้ไม่เตาด้วย เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนน่าฯ ย่อมกล่าวว่า
ดันได้ไม่เตาด้วยตัว.

ดูกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านี้ มีทิฏฐิดันได้ไม่เตาด้วย เมื่อถูกถามปัญหา
ในข้อนน่าฯ ย่อมกล่าวว่าจากเดินได้ไม่เตาด้วยตัว ด้วยเหตุ ๔ ประภานี้แล ดูกรกิษทั้งหลาย
สมณะหรือพราหมณ์พากได้พากหนึ่ง มีทิฏฐิดันได้ไม่เตาด้วย เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนน่าฯ
ย่อมกล่าวว่าจากเดินได้ไม่เตาด้วย สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด ย่อมกล่าวว่าจากเดินได้
ไม่เตาด้วยตัวด้วยเหตุ ๔ ประภานี้เท่านั้น หรือแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี.

ดูกรกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตตรัชดิว่า ฐานะที่ดังแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บุคคลถืออย่างนั้น
แล้ว ยังด้อยกว่านั้นแล้ว ย่อมมีคติอย่างนั้น มีกิฟเนื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อมรู้เหตุนั้นชัด
ทั้งรู้ชัดยังกว่านั้น ทั้ง ไม่ยึดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อไม่ยึดมั่น ก็ทราบความเกิดขึ้น ความดับไป
คงและใหญ่องของเวทนาทั้งหลาย กับทั้งอุบัติเป็นเครื่องออกไปจากเวทนาเหล่านั้นตามความเป็นจริง
จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ยึดมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น.

ดูกรกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลที่ลึกซึ้ง เห็น ได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอี้ยด รู้ได้เฉพาะบันทึก ชีสัมพราหมณ์ที่ทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเงื่อง
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชุมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ.

อธิจจสมบัปนิกทิฏฐิ ๒

[๔๓] ดูกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากหนึ่ง มีทิฏฐิว่าอัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยๆ
ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยๆ ด้วยเหตุ ๒ ประภานี้ ก็สมณพราหมณ์ผู้เจริญพากนั้น
อาศัยอะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยๆ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลก
ว่าเกิดขึ้นโดยๆ ด้วยเหตุ ๒ ประภานี้?

๓๗. (๑) ดูกรกิษทั้งหลาย พากเทว่าเชื่อว่าอสัญญาสัตว์มีอยู่ ก็และเทว่าเหล่านั้น
ย่อมจิตจากขั้นนั้น เพราะความเกิดขึ้นแห่งสัญญา ดูกรกิษทั้งหลาย ก็เป็นฐานะที่จะมีได้แล
ที่สัตว์ผู้ใดผู้หนึ่งจิตจากขั้นนั้น แล้วมาเป็นอย่างนี้ เมื่อมาเป็นอย่างนี้แล้ว อกบัวเป็นบรรพชิต

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนากาย สีลขันธาราค เมื่อบวชแล้ว อาศัยความเพียรเป็นเครื่องแกกิเลส อาศัยความเพียรที่ตั้งมั่น อาศัยความประกอบเนื่องๆ อาศัยความไม่ประมาห อาศัยมนสิกิริการโดยชอบ แล้วบรรลุโสดามาธิอันเป็นเครื่องตั้งมั่น แห่งจิต ย่อมตามระลึกถึงความเกิดขึ้นแห่งสัญญาได้ เมื่อหน้าแต่เนื้นไปประลึกมิได้ เขากล่าวอย่างนี้ว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ข้อนั้นพระเหตุไร เพราะข้าพเจ้าเมื่อก่อนไม่ได้มีแล้วเดียวนี้ข้าพเจ้านั้นเมีฯ เพราะมิได้น้อมไปเพื่อความเป็นผู้สงบแล้ว ดุกรกิษทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๑ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่งอาศัยแล้ว ปราภกแล้ว มีทิฏฐิว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยฯ

[๔๔] ๑๙. (๒) นี่ในฐานะที่ ๒ สมณพราหมณ์ผู้เจริญอาศัยอะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยฯ ดุกรกิษ-

*ทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้ เป็นนักตรี เป็นนักคณศิริ เขากล่าวแสดงปฏิกิภานของตนตามที่ตรีได้ ตามที่คณศิริได้อวย่างนี้ว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ดุกรกิษ-

*ทั้งหลาย นี้เป็นฐานะที่ ๒ ซึ่งสมณพราหมณ์พากหนึ่ง อาศัยแล้ว ปราภกแล้ว มีทิฏฐิว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยฯ .

ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์มีทิฏฐิว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยฯ ด้วยเหตุ ๒ ประภานี้แล ดุกรกิษทั้งหลาย ก็สมณะหรือพราหมณ์พากหนึ่ง มีทิฏฐิว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยฯ สมณพราหมณ์พากนั้นหั่นหมดย่อมบัญญัติด้วยเหตุ ๒ ประภานี้เท่านั้น หรือแต่อาย่างใดอย่างหนึ่งนอกจากนี้ไม่มี.

ดุกรกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บุคคลถืออย่างนี้ แล้ว ยีดอย่างนั้นแล้ว ย่อมมีคติอย่างนั้น มีกิพเบื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อมรู้เหตุนั้นชัด ทั้งรู้ชัดยังกว่านั้น ทั้งไม่ยีดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อยีดมั่น ก็ทราบความเกิดขึ้น ความดับไป คุณและโทษของเวทนาทั้งหลาย กับทั้งอุบัติเป็นเครื่องออก ไปจากเวทนา เหล่านั้นตามความเป็นจริง จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ถือมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น.

ดุกรกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลที่ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทึก ซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งของแล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชุมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ.

ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านั้น กำหนดขั้นอสุรอนดิท มีความเห็นตามขั้นนี้ ส่วนอดิต ประภานั้นส่วนอดิต กล่าวคำแสดงทิฏฐิหลายชนิดด้วยเหตุ ๑๙ ประภานี้แล ดุกรกิษทั้งหลาย ก็สมณะหรือพราหมณ์เหล่าได้เหล่านี้กำหนดขั้นอสุรอนดิท มีความเห็นตามขั้นอสุรอนดิต ประภานั้นส่วนอดิต กล่าวคำแสดงทิฏฐิหลายชนิด สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นหั่นหมด ย่อมกล่าวบัญญัติ ด้วยเหตุ ๑๙ ประภานี้เท่านั้น หรือแต่อาย่างใดอย่างหนึ่งนอกจากนี้ไม่มี.

ดุกรกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บุคคลถืออย่างนี้ แล้ว ยีดอย่างนั้นแล้ว ย่อมมีคติอย่างนั้น มีกิพเบื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อมรู้เหตุนั้นชัด ทั้งรู้ชัดยังกว่านั้น ทั้งไม่ยีดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อยีดมั่น ก็ทราบความเกิดขึ้น ความดับไป คุณและโทษของเวทนาทั้งหลาย กับทั้งอุบัติเป็นเครื่องออก ไปจากเวทนาเหล่านั้นตามความเป็นจริง จึงทราบความดับได้เฉพาะตน ดุกรกิษทั้งหลาย เพราะไม่ยีดมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น.

ดุกรกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลที่ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทึก ซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งของแล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชุมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ.

อปรันดกปึกทิฏฐิ ๔๕

[๔๕] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากหนึ่งกำหนดขั้นอสุรอนาคต มีความเห็นตามขั้นอสุรอนาคต ประภานั้นส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทิฏฐิหลายชนิดด้วยเหตุ ๔๕ ประภาร ก็สมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านี้ อศัยยะไร ประภะไร จึงกำหนดขั้นอสุรอนาคต มีความเห็นตามขั้นอสุรอนาคต ประภานั้นส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทิฏฐิหลายชนิด ด้วยเหตุ ๔๕ ประภาร?

สัญญาทิฏฐิ ๑๖

[๔๖] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากหนึ่งมีทิฏฐิว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายมีสัญญา ย่อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายมีสัญญา ด้วยเหตุ ๑๖ ประภาร.

ก็สมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านี้ อศัยยะไร ประภะไร จึงมีทิฏฐิว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายมีสัญญา ย่อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายมีสัญญา ด้วยเหตุ ๑๖ ประภาร?

สมณพราหมณ์เหล่านี้ย่อมบัญญัติว่า เบื้องหน้าแต่ตาย.

๑๙. (๑) อัตตาที่มีรูป บัญญี มีสัญญา.

๒๐. (๒) อัตตาที่ไม่มีรูป บัญญี มีสัญญา.

๒๑. (๓) อัตตาทั้งที่มีรูป ทั้งที่ไม่มีรูป บัญญี มีสัญญา.

๒๒. (๔) อัตตาทั้งที่มีรูปก็มิใช่ ทั้งที่ไม่มีรูปก็มิใช่ บัญญี มีสัญญา.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

๒๓. (๕) อัตตาที่มีที่สุด ยังยืน มีสัญญา .
๒๔. (๖) อัตตาที่ไม่มีที่สุด ยังยืน มีสัญญา .
๒๕. (๗) อัตตาทั้งที่มีที่สุด ทั้งที่ไม่มีที่สุด ยังยืน มีสัญญา .
๒๖. (๘) อัตตาทั้งที่มีที่สุดก็มีใช่ ทั้งที่ไม่มีที่สุดก็มีใช่ ยังยืน มีสัญญา .
๒๗. (๙) อัตตาที่มีสัญญาอย่างเดียวกัน ยังยืน มีสัญญา .
๒๘. (๑๐) อัตตาที่มีสัญญาต่างกัน ยังยืน มีสัญญา .
๒๙. (๑๑) อัตตาที่มีสัญญาย้อมยา ยังยืน มีสัญญา .
๓๐. (๑๒) อัตตาที่มีสัญญาหานะประมาณมิได้ ยังยืน มีสัญญา .
๓๑. (๑๓) อัตตาที่มีสุขอย่างเดียว ยังยืน มีสัญญา .
๓๒. (๑๔) อัตตาที่มีทกข้ออย่างเดียว ยังยืน มีสัญญา .
๓๓. (๑๕) อัตตาที่มีทั้งสุขทั้งทุกข์ ยังยืน มีสัญญา .
๓๔. (๑๖) อัตตาที่มีทกข้อก็มีใช่ สุขก็มีใช่ ยังยืน มีสัญญา .

ดุกรากษษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านี้ มีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตาย

มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตายมีสัญญา ด้วยเหตุ ๑ ประการนี้แล .

ดุกรากษษทั้งหลาย ก็สมณพราหมณ์เหล่าได้เหล่านี้ มีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตาย
มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตายมีสัญญา สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด
ย้อมบัญญัติตัวอย่างเหตุ ๑ ประการนี้เท่านั้น หรือแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี .

ดุกรากษษทั้งหลาย เรื่องนี้ตกลรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทภูริเหล่านี้ บุคคลก็ออย่างนั้น
แล้ว ยีดอย่างนั้นแล้ว ย้อมมีคติอย่างนั้น นึกพะเบี้ยงหน้าอย่างนั้น และตภาคตย่อมรู้ชัดยังกว่านั้น
ทั้งไม่ยีดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อยีดมั่นก็ทราบความเกิดขึ้น ความดับไป คุณและโทษของ
เวทนาทั้งหลาย กับทั้งอบายเป็นเครื่องออก ไปจากการเดินทาง เหล่านั้น ตามความเป็นจริง จึงทราบ
ความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ยีดมั่น ตภาคตจึงหลุดพ้น .

ดุกรากษษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลลิกซึ่ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต ซึ่งตภาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเงย
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชมตภาคตามความเป็นจริงโดยชอบ .

อสัญญีทภูริ ๘

[๔๗] ดุกรากษษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากหนึ่ง มีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการ
ตายไม่มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตายไม่มีสัญญา ด้วยเหตุ ๔ ประการ
ก็สมณพราหมณ์ผู้ใจรุ่นเรืองเหล่านั้น อาศัยอะไร ปราภะอะไร จึงมีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจาก
การตายไม่มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตายไม่มีสัญญา ด้วยเหตุ ๔ ประการ?
สมณพราหมณ์เหล่านั้น ย้อมบัญญัติว่า เปื้องหน้าแต่ตาย

๓๕. (๑) อัตตาที่มีรูป ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๓๖. (๒) อัตตาที่ไม่มีรูป ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๓๗. (๓) อัตตาทั้งที่มีรูป ทั้งที่ไม่มีรูป ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๓๘. (๔) อัตตาทั้งที่มีรูปก็มีใช่ ทั้งที่ไม่มีรูปก็มีใช่ ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๓๙. (๕) อัตตาที่มีที่สุด ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๔๐. (๖) อัตตาที่ไม่มีที่สุด ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๔๑. (๗) อัตตาทั้งที่มีที่สุด ทั้งที่ไม่มีที่สุด ยังยืน ไม่มีสัญญา .
๔๒. (๘) อัตตาทั้งที่มีที่สุดก็มีใช่ ทั้งที่ไม่มีที่สุดก็มีใช่ ยังยืน ไม่มีสัญญา .

ดุกรากษษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านี้ มีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตาย
ไม่มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตายไม่มีสัญญาด้วยเหตุ ๔ ประการนี้แล
ดุกรากษษทั้งหลาย ก็สมณะหรือพราหมณ์พากได้พากหนึ่ง มีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตาย
ไม่มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตายไม่มีสัญญา สมณพราหมณ์เหล่านั้น
ทั้งหมดย้อมบัญญัติตัวอย่างเหตุ ๔ ประการนี้เท่านั้น หรือแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี .

ดุกรากษษทั้งหลาย เรื่องนี้ตกลรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทภูริเหล่านี้ บุคคลก็ออย่างนั้น
แล้ว ยีดอย่างนั้นแล้ว ย้อมมีคพะเบี้ยงหน้าอย่างนั้น และตภาคตย่อมรู้ชัดหนั้นชัด ทั้งชัดยัง
กว่านั้น ทั้งไม่ยีดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อยีดมั่นก็ทราบความเกิดขึ้น ความดับไป คุณและ
โทษของเวทนาทั้งหลายกับทั้งอบายเป็นเครื่องออก ไปจากการเดินทาง เหล่านั้น ตามความเป็นจริง จึงทราบ
ความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ยีดมั่น ตภาคตจึงหลุดพ้น .

ดุกรากษษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลลิกซึ่ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต ซึ่งตภาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเงย
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชมตภาคตามความเป็นจริงโดยชอบ .

เนวสัญญานาสัญญีทภูริ ๙

[๔๘] ดุกรากษษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากหนึ่ง มีทภูริว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจาก
การตาย มีสัญญาก็มีใช่ ไม่มีสัญญา ก็มีใช่ ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้น ไปจากการตาย
มีสัญญา ก็มีใช่ ไม่มีสัญญา ก็มีใช่ ด้วยเหตุ ๔ ประการ ก็สมณพราหมณ์เหล่านั้น อาศัยอะไร

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่นันกาย สลัมขันธารรค
ประภะไว จึงมีทิฏฐิว่า อัตตาเหนืออันนี้ไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช
ย่อมบัญญัติว่าอัตตาเหนืออันนี้ไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช ด้วยเหตุ ๔
ประภะ? สมณพราหมณเหล่านั้น ย่อมบัญญัติว่า เป็นองหน้าแต่ตาย

- ๔๓. (๑) อัตตาที่มีรูป ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๔๔. (๒) อัตตาที่ไม่มีรูป ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๔๕. (๓) อัตตาทั้งที่มีรูป ทั้งที่ไม่มีรูป ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๔๖. (๔) อัตตาทั้งที่มีรูปก็มิใช ทั้งที่ไม่มีรูปก็มิใช ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๔๗. (๕) อัตตาที่มีที่สูด ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๔๘. (๖) อัตตาที่ไม่มีที่สูด ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๔๙. (๗) อัตตาทั้งที่มีที่สูด ทั้งที่ไม่มีที่สูด ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.
- ๕๐. (๘) อัตตาทั้งที่มีที่สุดก็มิใช ทั้งที่ไม่มีที่สุดก็มิใช ยังยืน มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช.

ดุกรกิกษทั้งหลาย สมณพราหมณเหล่านั้น มีทิฏฐิว่า อัตตาเหนืออันนี้ไปจากการตาย
มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช ย่อมบัญญัติว่า อัตตาเหนืออันนี้ไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช
ไม่มีสัญญาภิมิใช ด้วยเหตุ ๔ ประภะนี้แล . ดุกรกิกษทั้งหลาย ก็สมณะหรือพราหมณพากใจ
พากหนึ่ง มีทิฏฐิว่า อัตตาเหนืออันนี้ไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช ไม่มีสัญญาภิมิใช ย่อมบัญญัติว่า
อัตตาเหนืออันนี้ไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช สมณพราหมณเหล่านั้นทั้งหมด ย่อมบัญญัติด้วย
เหตุ ๔ ประภะนี้เท่านั้น หรือแต่ต่อไปยังได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี.

ดุกรกิกษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บุคคลถืออย่างนั้น
แล้ว ยังดีอย่างนั้นแล้ว ย่อมมีคติอย่างนั้น มีภาพเบื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อมรู้เหตุนั้นชัด
ทั้งรู้ชัดยังกว่านั้น ทั้งไม่ยึดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อยังไม่ยึดมั่น ก็ทราบความเกิดขึ้น
ความดับไป คณและโภกของเวทนาทั้งหลาย กับทั้งอบายเป็นเครื่องออกไปจากเวทนาเหล่านั้น
ตามความเป็นจริง จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพาะะไม่ยึดมั่น ตถาคตจึงหลุดพ้น .

ดุกรกิกษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลที่ลึกซึ้ง เห็น ได้ยาก รู้ตามได้ยาก สม ประณีต
จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทึก ซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเงื่อง
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ .

อุจเฉททิฏฐิ ๗

[๔๙] ดุกรกิกษทั้งหลาย สมณพราหมณ์พากหนึ่ง มีทิฏฐิว่าขาดสูญ ย่อมบัญญัติความ
ขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิดของสัตว์ผู้ปราກกฎอยู่ด้วยเหตุ ๓ ประภะ ก็สมณพราหมณ์
ผู้เจริญเหล่านั้น อาศัยอะไร ประภะไว จึงมีทิฏฐิว่า ขาดสูญย่อมบัญญัติความขาดสูญ ความ
พินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากกฎอยู่ด้วยเหตุ ๓ ประภะ?

๕๑. (๑) ดุกรกิกษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บากคนในโลกนี้ มีว่าทะอย่างนี้
มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ เพราะอัตตาที่มีรูป สำเร็จด้วยมหากรุป ๔ มีการดาบด้าเป็น
แคนเกิด เพราภายแตก ย่อมขาดสูญ ย่อมพินาค เป็นองหน้าแต่ตาย ย่อมเลิกเกิดจะนั้น
อัตตานี้จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย่อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความ
เลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากกฎอยู่อย่างนี้ .

๕๒. (๒) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้นอย่างนี้ว่า
ท่านผู้เจริญ มีอยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตานี้
ใชจะขาดสูญอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุพึงเท่านี้หมายได้ ท่านผู้เจริญ ยังมีอัตตาอย่างอื่นที่เป็นทิพย์
มีรูป เป็นกามาพож บริโภคกາฟິງการหารห ท่านยังไม่มี ท่านอัตตาได ข้าพเจ้ารู้
ข้าพเจ้าเห็นอัตตานั้นท่านผู้เจริญ เพราภายแตก อัตตานี้แลยย่อมขาดสูญ ย่อมพินาค เป็นองหน้า
แต่ตาย ย่อมเลิกเกิด อัตตานี้จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย่อมบัญญัติความขาดสูญ
ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากกฎอยู่อย่างนี้ .

๕๓. (๓) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า
ท่านผู้เจริญ มีอยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตานี้
ใชจะขาดสูญอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุพึงเท่านี้หมายได้ ท่านผู้เจริญ ยังมีอัตตาอย่างอื่นที่เช้าถึง
ท่านยังไม่มี ท่านอัตตาได ข้าพเจ้ารู้ ข้าพเจ้าเห็นอัตตานั้น ท่านผู้เจริญ เพราภายแตก อัตตานี้
จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย่อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด
ของสัตว์ผู้ปรากกฎอยู่อย่างนี้ .

๕๔. (๔) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า
ท่านผู้เจริญ มีอยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตานี้
ใชจะขาดสูญอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุพึงเท่านี้หมายได้ ท่านผู้เจริญ ยังมีอัตตาอย่างอื่นที่เช้าถึง
ขึ้นจากสถานที่อยู่ต้น ไม้อารมณ์ว่า อาการหายที่สุดมิได เพราภายรุปสัญญา เพราภดับปฏิชลัญญา
เพราภไม่ใส่ใจในนานัตสัญญาโดยประภารหั้งปวง ท่านยังไม่มี ท่านอัตตาได ข้าพเจ้ารู้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สuttaตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัชันธรรมรักข้าพเจ้าเห็นอัตตนัน ท่านผู้เจริญ เพราภากยແຕກ อัตตนันແລ ย้อมขาดสูญ ย้อมพินาค เบื้องหน้าแต่ตای ย้อมเลิกเกิด อัตตนี จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย้อมบัญญัติ ความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ อย่างนี้.

๔๕. (๕) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ มืออยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามีได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตนี ใชจะขาดสูญอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หมายได้ ท่านผู้เจริญ ยังมีอัตตาออย่างอื่นที่เข้าถึงขั้น วิญญาณสัญญาจายตนะ มีอารมณ์ว่า วิญญาณหาที่สุดมิได้ เพราภล่วงจากานั้นสัญญาจายตนะ ไดโดยประการทั้งปวง ท่านยังไม่รู้ ท่านยังไม่เห็นอัตตาใด ข้าพเจ้ารู้ ข้าพเจ้าเห็นอัตตนัน ท่านผู้เจริญ เพราภากยແຕກ อัตตนี จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย้อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ อย่างนี้.

๔๖. (๖) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ มืออยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามีได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตนี ใชจะขาดสูญอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หมายได้ ท่านผู้เจริญ ยังมีอัตตาออย่างอื่นที่เข้าถึงขั้น อกิจจุลจุณญาจายตนะ มีอารมณ์ว่า ไม่มีอะไร เพราภล่วงวิญญาณสัญญาจายตนะ ไดโดยประการทั้งปวง ท่านยังไม่รู้ ท่านยังไม่เห็นอัตตาใด ข้าพเจ้ารู้ ข้าพเจ้าเห็นอัตตนัน ท่านผู้เจริญ เพราภากยແຕກ อัตตนันແລ ย้อมขาดสูญ ย้อมพินาค เบื้องหน้าแต่ตัย ย้อมเลิกเกิด อัตตนี จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย้อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ อย่างนี้.

๔๗. (๗) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ มืออยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามีได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตนี ใชจะขาดสูญอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หมายได้ ท่านผู้เจริญ ยังมีอัตตาออย่างอื่นที่เข้าถึงขั้น วนวัลลญาณสัญญาจายตนะ (มีอารมณ์ว่า นั่นละเอียด นั่นประณีต ๑-) เพราภล่วงอกิจจุลจุณญาจายตนะ ไดโดยประการทั้งปวง ท่านยังไม่รู้ ท่านยังไม่เห็นอัตตาใด ข้าพเจ้ารู้ ข้าพเจ้าเห็นอัตตนัน ท่านผู้เจริญ เพราภากยແຕກ อัตตนันແລ ย้อมขาดสูญ ย้อมพินาค เบื้องหน้าแต่ตัย ย้อมเลิกเกิด อัตตนี จึงเป็นอันขาดสูญอย่างเด็ดขาด พากหนึ่งย้อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากวอยู่อย่างนี้.

ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น มีทิฏฐิว่า ขาดสูญย้อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ ด้วยเหตุ ๗ ประการนี้ແລ ดุกรกิษ-

*ทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์พากได้พากหนึ่งมีทิฏฐิว่าขาดสูญ ย้อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาค ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ สมณะพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด ย้อมบัญญัติ ด้วยเหตุ ๗ ประการนี้เห็นนั้น หรือเตออย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี?

ดุกรกิษทั้งหลาย เรื่องนี้ถูกตั้งรู้ชัดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทิฏฐิเหล่านี้ บคคลถืออย่างนั้น แล้ว ยังอย่างนั้นแล้ว ย้อมมีคติอย่างนั้น นิพพานเบื้องหน้าอย่างนั้น และถูกตั้งรู้ว่า หันรู้ชัดยังไงนั้น ทั้งไม่ยึดมั่นความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อไม่ยึดมั่นก็ทราบความเกิดขึ้น ความดับไป

๔๘ คำในวงเล็บไม่มีในบาลี แต่เดิมเขียนมาเพื่อให้เต็มตามรูปของภาษาฯ คณและไทยของเวทนาทั้งหลายกับทั้งอนุเป็นเครื่องอุปกรณ์ ไปจากเวทนาเหล่านั้น ตามความเป็นจริง จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพราะไม่ยึดมั่น ถูกตั้งรู้ด้วยหลุดพ้น.

ดุกรกิษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ແລที่ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก ลง ประณีต จะคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบันทึก ซึ่งถูกตั้งทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชบทาถตตามความเป็นจริงโดยชอบ.

ทิฏฐิธรรมนิพพานทิฏฐิ ๔

[๔๙] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะพราหมณ์พากหนึ่ง มีทิฏฐิว่า นิพพานในปัจจุบัน ย้อมบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ ด้วยเหตุ ๔ ประการ ก็สมณะพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น อาศัยอะไร ปราภกจะไร จึงมีทิฏฐิวานิพพานในปัจจุบันบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ด้วยเหตุ ๔ ประการ?

๔๙. (๑) ดุกรกิษทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้ มีภาวะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ เพราภากยແຕກ อัตตนานี้ เอินอิม พรังพร้อม เพลิดเพลินอยู่ด้วยกามคุณห้า ฉะนั้น จึงเป็นอันบรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง. พากหนึ่งย้อมบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปรากวอยู่ อย่างนี้.

๔๙. (๒) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวจะสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ มืออยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามีได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตนี ใชจะบรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หมายได้. ข้อนี้นี้เพราภเหตุ อะไร เพราภเหตุ ความทั้งหลายไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมด้า เพราภ ความทั้งหลายแปรปรวนเป็นอย่างอื่น จึงเกิดความโถก ความร่าเริง ความทุกข์ โใหมนัส และ ความคับใจ ท่านผู้เจริญ เพราภอัตตนีสังจจากิจกรรม ลังจากอกุศลธรรม บรรลุปฐมภาน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สีลขันธารรค
มีวิจาร มีปีติและสุขเกิดแต่ไว้ากอยู่ ฉะนั้น จึงเป็นอันบรรลุนิพพานปัจจุบัน อันเป็น
ธรรมอย่างยิ่ง พากหนึ่งย่อมบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ปุรाक్కาอยู่
อย่างนี้.

๖๐. (๓) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวกະสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า^{๔๗}
ท่านผู้เจริญ มีอยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตาที่
ใช่จะบรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หามิได้ ข้อนี้เพราเหตุจะไร
เพราเหตุว่าปฐมภานนั้น ท่านกล่าวว่าหมาย ด้วยยังมีวิจาร และวิจารอยู่ ท่านผู้เจริญ เพรา
อัตตาที่บรรลุทุติยภาน มีความผ่องใสแห่งจิตในภายใต้ใน มีความเป็นธรรมเอกสารดูขึ้นเพราจะวิจาร
วิจารลงไป ในเมวิจาร ในเมวิจาร มีปีติและสุขเกิดแต่สมาริออยู่ ฉะนั้น จึงเป็นอันบรรลุนิพพาน
ปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง พากหนึ่งย่อมบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์
ผู้ปุรัก్కาอยู่ อย่างนี้.

๖๑. (๔) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวกະสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า^{๔๘}
ท่านผู้เจริญ มีอยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตาที่
ใช่จะบรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หามิได้ ข้อนี้เพราเหตุจะไร
เพราเหตุว่า ทุติยภานนั้น ท่านกล่าวว่าหมาย ด้วยยังมีปีติเป็นเหตุให้จัดการเพิ่มอยู่ เพรา
อัตตาที่มีอุเบกษา มีสติ มีสัมปชัญญะ เลวยสุขด้วยนามกาย เพราจะปีติสิ่นไป บรรลุตติยภาน
ที่พราริยะทั้งหลายสรารเสริญว่า ผู้ได้อ่านนี้ เป็นผู้มีอุเบกษา มีสติ เสายสุขอยู่ ฉะนั้น จึงเป็นอัน^{๔๙}
บรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง พากหนึ่งย่อมบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบัน เป็นธรรม
อย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปุรัก్கาอยู่ อย่างนี้.

๖๒. (๕) สมณะหรือพราหมณ์พากอื่น กล่าวกະสมณะหรือพราหมณ์พากนั้น อย่างนี้ว่า^{๔๙}
ท่านผู้เจริญ มีอยู่จริง อัตตาที่ท่านกล่าวถึงนั้น ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าไม่มี ท่านผู้เจริญ แต่อัตตาที่
ใช่จะบรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง ด้วยเหตุเพียงเท่านี้หามิได้ ข้อนี้เพราเหตุจะไร
เพราเหตุว่า ตุติยภานนั้น ท่านกล่าวว่าหมาย ด้วยจิตยังคำนึงถึงสุขอยู่ เพราจะอัตตาที่บรรลุ
จิตตอกภาน ไม่มีทักษิณ ไม่มีสุข มีอุเบกษาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์ เพราจะสุข ละทุกข์ และ
ดับโภณนัส โภณนัสกอนๆ ได้ ฉะนั้น จึงเป็นอันบรรลุนิพพานปัจจุบันอันเป็นธรรมอย่างยิ่ง^{๕๐}
พากหนึ่งย่อมบัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปุรัก్கาอยู่ อย่างนี้.

ดุกรกิกษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านั้น มีทักษิณานิพพานในปัจจุบัน ย่อมบัญญัติว่า
นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปุรัก్கาอยู่ ด้วยเหตุ ๔ ประการนี้แล ดุกรกิกษทั้งหลาย
ก็สมณะหรือพราหมณ์พากได้พากหนึ่ง มีทักษิณ นิพพานในปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์
ผู้ปุรัก్கาอยู่ สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด ย่อมบัญญัติด้วยเหตุ ๔ ประการนี้เท่านั้น
หรือเต่ออย่างได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี . . . ?

ดุกรกิกษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านั้น กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต มีความเห็นตาม
ขันธ์ส่วนอนาคต ประรักษันธ์ส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทักษิณายานิດ ด้วยเหตุ ๔ ประการ
นี้แล ดุกรกิกษทั้งหลาย ก็สมณะหรือพราหมณ์พากได้พากหนึ่ง กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต
มีความเห็นตามขันธ์ส่วนอนาคต ประรักษันธ์ส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทักษิณายานิດ
สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด ย่อมกล่าวด้วยเหตุ ๔ ประการนี้เท่านั้น หรือเต่ออย่างได
อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี . . . ?

ดุกรกิกษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่านั้น กำหนดขันธ์ส่วนอดีต กิจ กำหนดขันธ์
ส่วนอนาคต กิจ กำหนดขันธ์ทั้งส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กิจ มีความเห็นตามขันธ์ทั้งส่วนอดีต
ทั้งส่วนอนาคต ประรักษันธ์ทั้งส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กิจ กำหนดขันธ์ทักษิณายานิດ ด้วยเหตุ
๔๙ ประการนี้แล ดุกรกิกษทั้งหลาย ก็สมณะหรือพราหมณ์พากได้พากหนึ่ง กำหนดขันธ์ส่วน
อดีต กิจ กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต กิจ กำหนดขันธ์ทั้งส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กิจ มีความเห็น
ตามขันธ์ทั้งส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต ประรักษันธ์ทั้งส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กิจ กำหนดขันธ์ทักษิณ
ายานิດ สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด ย่อมกล่าวด้วยเหตุ ๔ ประการนี้เท่านั้น หรือเต
อย่างได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ไม่มี . . . ?

ดุกรกิกษทั้งหลาย เรื่องนี้ตถาคตตรัชชดว่า ฐานะที่ตั้งแห่งทักษิณายานี้ บุคคลก็ออย่าง
นั้นแล้ว ยังอยู่นั้นแล้ว ย่อมมีคติอย่างนั้น มีกพเบื้องหน้าอย่างนั้น และตถาคตย่อมรู้เหตุ
นั้นชัด ทั้งรู้ชัดยังกว่านั้น ทั้งไม่ย่อมมีความรู้ชัดนั้นด้วย เมื่อไม่ย่อมมีความรู้ชัดนั้น กิจทราบความเกิดขึ้น
ความดับไป คุณและโทษของเวทนาทั้งหลาย กับทั้งอนุญาเป็นเครื่องออกไปจากเวทนาเหล่านั้น
ตามความเป็นจริง จึงทราบความดับได้เฉพาะตน เพราจะไม่ย่อมมี ตถาคตจึงหลุดพ้น .

ดุกรกิกษทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แลก็ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต
จะคาดคะเนเอามาได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิตซึ่งตถาคตทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งของ
แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ที่เป็นเหตุให้กล่าวชมตถาคตตามความเป็นจริงโดยชอบ .

จบทักษิณ ๔๙ .

ฐานะของผู้ถือทักษิณ
[๔๙] ดุกรกิกษทั้งหลาย บรรดาสมณพราหมณ์เหล่านั้น สมณพราหมณ์เหล่าใด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค
มีทิฏฐิว่าเที่ยง ย่อมบัญญติอัตตาและโลกว่าเที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ ข้อนี้เป็นความเข้าใจ
ของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวง เป็นความดื่นรอนของคนเมตตันหา
เท่านั้น .

[๔๙] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิวิร้า บางอย่างเที่ยง บางอย่างไม่เที่ยง ย้อมบัญญัติอัตตาและโลกว่า บางอย่างเที่ยง บางอย่างไม่เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ แม้ข้อนั้นก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็นเป็นความแสลงหา เป็นความตื้นร้น ของคนมีตัณหาเหมือนกัน .

[๕๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิจิว่า โลกมีที่สุด และทำที่สุดมิได้ย่อมบัญญติว่า โลกมีที่สุดและทำที่สุดมิได้ ด้วยเหตุ ๔ ประการ เมมขันนี้เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสลง เป็นความดื้อรน ของคนเมตต์ให้เหมือนกัน .

[๔๕] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทักษิณ์ดีน ได้ไม่เตายตัว เมื่อถูกถามปัญหานี้ข้อนี้ๆ ย้อมกล่าวว่าเจ้าดีนได้ไม่เตายตัว ด้วยเหตุ ๔ ประการ แม้ข้อนันก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแส่ห่า เป็นความดีนرنของคนเมืองติดตามห่าเหมือนกัน .

[๕๕] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิภูริว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นโดยฯ ด้วยเหตุ ๒ ประการ เมมช้อนนั่นก็เป็นความเข้าใจของ สมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวงหา เป็นความดื่นรน ของคนเมี ตตันหาเหมือนกัน .

[๕๖] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันรส่วนอติต มีความเห็น
ตามขันรส่วนอติต ประภากันรส่วนอติต กล่าวคำแสดงทิฐิให้หายชั่วนิດ ด้วยเหตุ ๑๙ ประการ
แม้ขันนั้นก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความเสื่อหา
เป็นความจืด Jinrun ของคนเมืองตั้มหากาหนึ่งกัน .

[๔๙] ดุกรกิกษ์ทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิร่วา อัตตาเนหือขึ้นไปจากการตาย มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเนหือขึ้นไปจากการตายมีสัญญา ด้วยเหตุ ๑๖ ประการ แม้ข้อนี้ ก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวงหา เป็นความดื้อรน ของคนเมตติธรรมแห่งเมืองกัน .

[๔] ดุกรกิษยาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิภูริว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายไม่มีลักษณ์ ย่อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายไม่มีลักษณ์ ด้วยเหตุ ๘ ประการ เม้มขอนั้นก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวง เป็นความจันทร์ ของคนมีตัณหาหรืออ่อนกัน .

[๔] ดุกรกิษณห้วยลาย สมณพราหมณ์เหล่าไดมีทิฐิร์ว่า อัตตาเนหือขึ้นไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช่ ไม่มีสัญญาภิมิใช่ ย报名บัญญติว่า อัตตาเนหือขึ้นไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช่ ไม่มีสัญญาภิมิใช่ ด้วยเหตุ ๘ ประการ แม้ข้อนั้น ก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญ เหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวงหา เป็นความดื่นرن ของคนมีตัณหาเมื่อ根กัน .

[๖๐] ดุกรวีกษ์หงหอย สมณพราหมณ์เหล้าไดเมทิธิภูรีว่า ขาดสูญ ย่อมบัญญัติความ
ขาดสูญ ความพินาศ ความเลิกเกิด ของลัตัวผู้ปราภกอยู่ ด้วยเหตุ ๓ ประการ แม้ข้อนี้
ก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านี้ ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวงหา เป็นความ
ดื่นร้น ของคนมีตัณหาเหมือนกัน .

[๖] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิริวานิพพานในปัจจุบัน ย่อมบัญญัติวานิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่ง ของสัตว์ผู้ปราภกภูบด้วยเหตุ ๕ ประการ แม้ข้อนั้นก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญหลานนั่น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวงเป็นความดื่นرن ของคนมีตัณหาเหมือนกัน .

[๖๒] ดูรากษายังหลาย สมณพราหมณ์เหล่าได้กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต มีความเห็น
ตามขันธ์ส่วนอนาคต ประภากัณฑ์ส่วนอนาคต ก่อร่างคำแสดงทิภูมิหลอยชนิด ด้วยเหตุ ๔ ประการ
แม้ข้อนั้นก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็นความแสวง
เป็นความดื่นرن ของคนมีตัณหาเหมือนกัน .

[๗๓] ดุกรกิกทึ้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันธ์ส่วนอติถกีด กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต ก็ต้องกำหนดขันธ์ที่ส่วนอนาคตด้วย ไม่ใช่ต้องกำหนดขันธ์ที่ส่วนอนาคต ก็ต้องกำหนดขันธ์ที่ส่วนอนาคตด้วย แต่ที่ส่วนอนาคต ประภากันธ์ที่ส่วนอนาคต ก็ต้องกำหนดขันธ์ที่ส่วนอนาคต ด้วยเหตุ ๒๖ ประการ แม้ข้อนั้นก็เป็นความเข้าใจของสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ผู้ไม่รู้ไม่เห็น เป็น ความแสวงหา เป็นความดื้อราน ของคนมีต้นทาง เมื่อกัน.

[๗๔] ดุกรักษาทั่วหลาย บรรดาสมณพราหมณ์เหล่านั้น สมณพราหมณ์เหล่าใดเมทีภูจิ ว่าเที่ยง บันญญิด้อตตาและโกรกว่าเที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ ข้อนี้พราหมัลลสเป็นปัจจัย .

[๘] ดุกรกิษณหั้งหลาย สมณพราหมณ์เหลาได้มีทักษิร่า บังอย่างที่ยัง บังอย่างไม่เที่ยง บัญญัติอัตตาและโลกว่า บังอย่างที่ยัง บังอย่างไม่เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลิลขันธาราก
แม้ข้อนั้น ก็เพราะผัสสะเป็นปัจจัย .

[๖] ดุกรักษาห้องหลัย สมณพราหมณ์เหลาได้มีทักษิร โลกมีที่สุด และหาที่สุดมีได้มีได้ บัญญัติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมีได้ ด้วยเหตุ ๔ ประการ เมี้ยข้อนั้น ก็พระผัสสะ เป็นปัจจัย .

[๖๗] ดุกรกิษณห์หลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิรูดีน์ได้ ไม่ตยาด้วยตัว เมื่อถูกถามปัญหา ในข้อนั้นฯ ย่อมกล่าวว่าหาดีน์ได้ ไม่ตยาด้วยตัว ด้วยเหตุ ๕ ประการ แม้ข้อนั้น ก็ เพราะผัสสะ เป็นปัจจัย.

[๒๘] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทวิรูป อัตตาและโลกเกิดขึ้นแลอยๆ บัญญัติอัตตาและโลกว่าเกิดขึ้นแลอยๆ ด้วยเหตุ ๒ ประการ แม้ข้อนี้ ก็เพราะผัสสะเป็นปัจจัย .

[๖๙] ดุกรกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันธ์ส่วนอตี มีความเห็นตามขันธ์ส่วนอตี ประรากขันธ์ส่วนอตี กล่าวคำแสดงทิภูมิหลายชนิด ด้วยเหตุ ๑๙ ประการ แม้ขอนั้น กิเพราจะเป็นปัจจัย .

[๗๐] ดุกรักษาทุหเหล่าย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฏฐิว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายเมลัญญา บัญญติว่าอัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายเมลัญญา ด้วยเหตุ ๑ ประการ แม้ข้อนั้นก็พระผัสสะเป็นปัจจัย.

[๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล้าไดมีทักษิริว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายไม่มีสัญญา บัญญัติว่าอัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายไม่มีสัญญา ด้วยเหตุ ๘ ประการ แม้ข้อนั้นก็ เพราะผัสสะเป็นปัจจัย .

[๑๒] ดุกรากษษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทักษิร ว่า อัตตาเห็นอื่น ไปจากการตาย มีสัญญาภิมิใช่ ไม่มีสัญญาภิมิใช่ บัญญัติว่าอัตตาเห็นอื่น ไปจากการตายมีสัญญาภิมิใช่ ไม่มี สัญญาภิมิใช่ ด้วยเหตุ ๔ ประการ แม้ข้อนั้นก็ เพราะผัสสะเป็นปัจจัย .

[๗๓] ดูกรกิษณหงษ์หลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทึภูริว่า ขาดสูญ บัญญัติความขาดสูญ
ความพินาศ ความเลิกเกิด ของสัตว์ผู้ประภูอยู่ ด้วยเหตุ ๗ ประการ แม้ข้อนั้น ก็พระผัสสะ
เป็นปัจจัย .

[๗๕] ดุกรวีกษ์หงษ์หลาย สมณพราหมณ์เหลาได้กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต มีความเห็น
ตามขันธ์ส่วนอนาคต ประภากล่าวคำแสดงทิฏฐิหลายชนิด ด้วยเหตุ ๔๔
ประการ แม่ข้อนั้น กิเพระผัสสะเป็นปัจจัย .

[๗๖] ดุกริกิษทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันธ์ส่วนอดีตเกิด กำหนดขันธ์ส่วนอนาคตเกิด กำหนดขันธ์ที่ส่วนอนาคต มีความเห็นตามขันธ์ที่ส่วนอดีต ทั้งส่วนอนาคต ประภากันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงที่ภูริ六合ชนิด ด้วยเหตุอัม ประการ แม้ข้อนี้ ก็เพระผัสสะเป็นปัจจัย .

[๗๗] ดุกรักกิษทั่งหลาย บรรดาสมณพราหมณ์เหล่านี้ สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฏฐิ
ว่าเที่ยง ย่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่าเที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ เข้าเหล่านี้เว้นผัสสะแล้ว
จะรัก溪ได้ นั้นไม่เป็นจานะที่จะมีได้.

[๗๙] คุกรากษษหัวเหลย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิรัชว์ บางอย่างเที่ยง บางอย่างไม่เที่ยง บ่อมบัญญัติอัตตาและโลกว่า บางอย่างเที่ยง บางอย่างไม่เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการ เข้าเหล่านั้นเว้นผัสสะแล้วจะรักษาได้ นั้นไม่เป็นงานที่จะมีได้.

[๗๙] ดุกริกษ์หั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าได้มีทิภูริว่า โลกมีที่สุด และหาที่สุดมิได้ ย่อมบัญญัติว่า โลกมีที่สุดและหาที่สุดมิได้ ด้วยเหตุ ๔ ประการ เข้าเหล่านั้นเว้นผัสสะแล้ว จะรีสักได้ นั่นไม่เป็นจรณะที่จะมีได้.

[๘๐] ดูกรวิภัยทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทักษิณ์ได้ ไม่ตายตัว เมื่อถูกถามปัญหาในข้อนี้ๆ ย่อมกล่าวว่าจะดีนได้ไม่ตายตัว ด้วยเหตุ ๔ ประการ เขาเหล่านั้นเว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั่นไม่เป็นรุณะที่จะมีได้ .

[๘] ดูกรวิกษายังหลาย สมณพราหมณ์เหลาได้มีทกูจิว่า อัตตาและโลเกิดขึ้นโดยฯ ย่อมบัญญติว่า อัตตาและโลเกิดขึ้นโดยฯ ด้วยเหตุ ๒ ประการ เขาเหล่านั้นเว้นผัสสะแล้ว จะรีสักได้ นั่นไม่เป็นจรณะที่จะมีได้.

[๙๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันธ์ส่วนอติมีความเห็นตามขันธ์ส่วนอติ ประราภัณฑ์ส่วนอติ กล่าวคำแสลงที่ภูธิหลายชนิด ด้วยเหตุ ๑ ประการ เน่าเหล่านั้นเน้นผัสสะแล้วจะรักษาได้ นั้นไม่เป็น ranas ที่จะมีได้.

[๙๓] ดุกรกิษณหั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าไดเมทิภูรีว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตาย มีสัญญา ยื่อมบัญญัติว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตายมีสัญญา ด้วยเหตุ ๑ ประการ เขาเหล่านั้น เว้นผู้สละเดล้วจะรักได นั่นไม่เป็นงานที่จะมีได.

[๙๔] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิฐิรู้ว่า อัตตาเหนือขึ้นไปจากการตาย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัมป์ปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ไม่มีสัญญา ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหโนอึ้น ไปจากการตาย ไม่มีสัญญา ด้วยเหตุ ๔ ประการ
เข้าเหล่านี้เว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั้นไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๔๕] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิภูริว่า อัตตาเหโนอึ้น ไปจากการตาย
ไม่มีสัญญา ก็มีใช่ ย้อมบัญญัติว่า อัตตาเหโนอึ้น ไปจากการตาย ไม่มีสัญญา ก็มีใช่
ไม่มีสัญญา ก็มีใช่ ด้วยเหตุ ๔ ประการ เข้าเหล่านี้เว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั้นไม่เป็นฐานะ
ที่จะมีได้.

[๔๖] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิภูริว่า ขาดสูญ ย้อมบัญญัติความ
ขาดสูญ ความพินาศ ความเลิกเกิดของสัตว์ผู้ปราภูอยู่ ด้วยเหตุ ๗ ประการ เข้าเหล่านี้
เว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั้นไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๔๗] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิภูริว่า นิพพานในปัจจุบัน ย้อม
บัญญัติว่า นิพพานปัจจุบันเป็นธรรมอย่างยิ่งของสัตว์ผู้ปราภูอยู่ด้วยเหตุ ๔ ประการ เข้าเหล่านี้
เว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั้นไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๔๘] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันธ์ส่วนอนาคต มีความเห็น
ตามขันธ์ส่วนอนาคต ประภัชันธ์ส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทิภูริหlaysannid ด้วยเหตุ ๔๔
ประการ เข้าเหล่านี้เว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั้นไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๔๙] ดุกรักษาทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดกำหนดขันธ์ส่วนอดีต ก็ กำหนดขันธ์
ส่วนอนาคต ก็ กำหนดขันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต ก็ มีความเห็นตามขันธ์ที่ส่วนอดีต
ที่ส่วนอนาคต ประภัชันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทิภูริหlaysannid ด้วยเหตุ
๒๒ ประการ เข้าเหล่านี้เว้นผัสสะแล้วจะรู้สึกได้ นั้นไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๕๐] ดุกรักษาทั้งหลาย บรรดาสมณพราหมณ์เหล่านี้ สมณพราหมณ์เหล่าใดมีทิภูริ
ว่า เที่ยง ย้อมบัญญัติอัตตาและโลกว่า เที่ยง ด้วยเหตุ ๔ ประการพวกที่มีทิภูริว่า บางอย่างเที่ยง
บางอย่าง ไม่เที่ยง . . . พวกที่มีทิภูริว่า โลกมิที่สุดและหาที่สุดมิได้ . . . พวกที่มีทิภูริดัน ได้ไม่ตายตัว . . .
พวกที่มีทิภูริว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยๆ . . . พวกที่กำหนดขันธ์ส่วนอดีต . . . พวกที่มีทิภูริว่า
อัตตาเหโนอึ้น ไปจากการตาย ไม่มีสัญญา . . . พวกที่มีทิภูริว่า อัตตาเหโนอึ้น ไปจากการตาย ไม่มี
สัญญา . . . พวกที่มีทิภูริว่า อัตตาเหโนอึ้น ไปจากการตาย ไม่มีสัญญา ก็มีใช่ ไม่มีสัญญา ก็มีใช่ . . .
พวกที่มีทิภูริว่า ขาดสูญ . . . พวกที่มีทิภูริวานิพพานในปัจจุบัน . . . พวกที่กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต . . .
พวกที่กำหนดขันธ์ส่วนอดีต ก็ กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต ก็ กำหนดขันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วน
อนาคต ก็ มีความเห็นตามขันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต ประภัชันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วน
อนาคต กล่าวคำแสดงทิภูริหlaysannid ด้วยเหตุ ๒๒ ประการ สมณพราหมณ์เหล่านี้ ทุกจ้าพวก
ถูกต้องๆ และด้วยผัสลายตันนะทั้ง ๖ ย้อมเสวยเวทนา เพราะเวทนาของสมณพราหมณ์เหล่านี้
เป็นปัจจัยจึงเกิดตัณหา เพราะตัณหาเป็นปัจจัยจึงเกิดอุปทาน เพราะอุปทานเป็นปัจจัยจึงเกิดภพ
เพราภพเป็นปัจจัยจึงเกิดชาติ เพราะชาติเป็นปัจจัยจึงเกิด ชา มะรณะ โสดะ ปริเทวะ ทุกจะ
โถมนัส อปายล ดุกรักษาทั้งหลาย เมื่อใด กิษรัชดตามความเป็นจริงซึ่งความเกิด ความดับ
คณและโถง แห่งผัสลายตันนะทั้ง ๖ กับทั้งอุบายเป็นเครื่องออกไปจากผัสลายตันะเหล่านี้
เมื่อนั้น กิษรุนี้ย่อมรู้ชัดยิ่งกว่าสมณพราหมณ์เหล่านี้ทั้งหมด ดุกรักษาทั้งหลาย ก็สมณะหรือ
พราหมณ์พวกนั้น กำหนดขันธ์ส่วนอดีต ก็ กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต ก็ กำหนดขันธ์
ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต ก็ มีความเห็นตามขันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต ประภัชันธ์
ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต กล่าวคำแสดงทิภูริหlaysannid สมณพราหมณ์เหล่านี้ทั้งหมด
ถูกทิภูริ ๒๒ อย่างเหล่านี้แหลกเป็นดงข่ายปกคลุมไว้ อยู่ในข่ายนี้เอง เมื่อผุดกิผุดอยู่ในข่ายนี้
ติดอยู่ในข่ายนี้ถูกข่ายปกคลุมไว้ เมื่อผุดกิผุดอยู่ในข่ายนี้ เปรียบเหมือนชาประมงหรืออกมือ
ชาประมงผืดลัด ใช้เหต้ากีทอดลงยังหนองน้ำอันเล็ก เขากดออย่างนี้ว่า บรรดาสัตว์ตัวใหญ่ๆ
ในหนองนี้ทั้งหมด ถูกเหต้าอุบัติไว้ อยู่ในหนองนี้ เมื่อผุดกิผุดอยู่ในเหต้า ติดอยู่ในเหต้า ถูกเหต้าอุบัติไว้
เมื่อผุดกิผุดอยู่ในเหต้า ล้วนได้ ดุกรักษาทั้งหลาย . สมณะหรือพราหมณ์พวกได้พวกนั้น กิษรุนี้นั้น
ที่กำหนดขันธ์ส่วนอดีต ก็ กำหนดขันธ์ส่วนอนาคต ก็ กำหนดขันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต
ก็ มีความเห็นตามขันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต ประภัชันธ์ที่ส่วนอดีตทั้งส่วนอนาคต
กล่าวคำแสดงทิภูริหlaysannid สมณพราหมณ์เหล่านี้ทั้งหมด ถูกทิภูริ ๒๒ เหล่านี้แหลกเป็น
ดงข่ายปกคลุมไว้ อยู่ในข่ายนี้เอง เมื่อผุดกิผุดอยู่ในข่ายนี้ ติดอยู่ในข่ายนี้ ถูกข่ายปกคลุมไว้
เมื่อผุดกิผุดอยู่ในข่ายนี้.

ดุกรักษาทั้งหลาย ภายในองค์ภาคต มีตัณหาอันจะนำไปสู่ภพชาตเดล้ำยังดำรงอยู่ เทวดา
และมนุษย์ทั้งหลายจักเห็นตภาคตชั่วเวลาที่ภายในองค์ภาคตยังดำรงอยู่ เมื่อภายในองค์ภาคต
เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายจักไม่เห็นตภาคต เปรียบเหมือนพวงมะวง เมื่อขาดจากข้าวแล้ว
ผลได้ผลหนึ่งติดข้าวอยู่ ย้อมติดข้าวไป ดุกรักษาทั้งหลาย ภายในองค์ภาคตมีตัณหาอันจะนำไปสู่ภพ
ชาตเดล้ำ กิษรุนี้นั้นเหมือนกัน ยังดำรงอยู่ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายจักเห็นตภาคต ได้กิชชัวเวลา
ที่ภายในองค์ภาคตยังดำรงอยู่ เมื่อภายในองค์ภาคต ท่านพระawanen ได้กราบหูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ท่านพระawanen ได้กราบหูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า
น่าอัศจรรย์ พระเจ้าข้า ไม่เคยมีมา พระเจ้าข้า ธรรมบรรยายนี้ชื่ออะไร พระเจ้าข้า.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธาราก
พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เพราะฉะนั้นแหล่ านนท์ เร่องจำธรรมบรรยายนี้ว่า อรรถชาลก์ได้
ว่าธรรมชาลก์ได้ ว่าพรมชาลก์ได้ ว่าทภูริชาลก์ได้ ว่าพิชัยสกรรมอันยอดเยี่ยมก์ได้。

ครั้นพระผู้มีพระภาค ตรัสพะสูตรนี้จบแล้ว กิษทั้งหลายเหล่านี้ มีใจชื่นชม
เพลิดเพลินมากยิ่งของพระผู้มีพระภาค ก็และเมื่อพระผู้มีพระภาคตรัส ไวยากรณ์ภาษาไทยนี้อยู่ หมื่น
โลกธาตุได้หัวนี้ ไหว้แล้วแล.

จบพรมชาลสูตรที่ ๑ .

๒. สามัญผลสูตร

เรื่องพระเจ้าอชาตตคต

[๙๑] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ประทับ ณ สวนอัมพวนของหม้อซึ่วโภภารกจ ใกล้
พระนครราชคฤห์ พร้อมด้วยกิษทั้งหลายในทุกประมณ ๑๖๕๐ รูป วันนั้นเป็นวันอโนสด ๑๕ ค่ำ
เป็นวันครบ ๔ เดือน ฤกุดอกโภทบาน ในราตรีเพียงพระจันทร์เต็มดวง พระเจ้าแผ่นดินมคอ
พระนามว่า อชาตตคตราชเทพบุตร แวดล้อมด้วยราชอาມตามที่ประทับนั้น ณ พระมหาปราสาทชั้นบน。
ขณะนั้น ท้าวเรอทรงเปล่งพระอthonว่า ดุกราชมาตย์ ราตรีมีดวงเดือนแจ่มกระจ่าว น่ารื่นรมย์
หนอง ราตรีมีดวงเดือนแจ่มกระจ่าว ช่างงามจริงหนอน ราตรีมีดวงเดือนแจ่มกระจ่าว น่าชื่นจริงหนอน
ราตรีมีดวงเดือนแจ่มกระจ่าว น่าบึกบานเจริญหนอง ราตรีมีดวงเดือนแจ่มกระจ่าว เข้าลักษณะ
จริงหนอน วันนี้เราควรจะเข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์ได้เดือน ซึ่งจิตของเราผู้เข้าไปหาพึง
เลื่อมໄสได้. ครั้นท้าวเรอคำรัสสอนอย่างนี้แล้ว สำมาตย์ผู้หนึ่งจึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ท่านปูรณะ
กัลสป ปรากฏว่าเป็นเจ้าหมุ่เจ้าคนะ เป็นຄณาจารย์มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าสักฟว
ชน ส่วนมากยกย่องว่าดี เป็นคนเก่าแก่ บวชมานาน มีอายุล่วงกาล ผ่านวัยมาโดยลำดับ เชิญพระองค์เด็จเข้าไปหาท่าน
มักขลิ โโคคลันน์เกิด เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า เมื่อพระองค์เด็จเข้าไปหาท่านมักขลิ โโคคล
พระฤทธิ์พึงเลื่อมໄส. เมื่อสำมาตย์ผู้นั้นกราบทูลอย่างนี้แล้ว ท้าวเรอ ก็ทรงนิ่งอยู่.

สำมาตย์อีกคนหนึ่ง จึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ท่านอชิต เกสกัมพล ปรากฏว่าเป็นเจ้าหมุ
เจ้าคนะ เป็นຄณาจารย์มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าสักฟว ชน ส่วนมากยกย่องว่าดี เป็นคน
เก่าแก่ บวชมานาน มีอายุล่วงกาล ผ่านวัยมาโดยลำดับ เชิญพระองค์เด็จเข้าไปหาท่าน
มักขลิ โโคคลันน์เกิด เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า เมื่อพระองค์เด็จเข้าไปหาท่านอชิต เกสกัมพล
พระฤทธิ์พึงเลื่อมໄส เมื่อสำมาตย์ผู้นั้นกราบทูลอย่างนี้แล้ว ท้าวเรอ ก็ทรงนิ่งอยู่.

สำมาตย์อีกคนหนึ่ง จึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ท่านปูกะ ก็จายนะ ปูรณะ ปรากฏว่าเป็นเจ้าหมุ
เจ้าคนะ เป็นຄนาจารย์มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าสักฟว ชน ส่วนมากยกย่องว่าดี เป็นคน
เก่าแก่ บวชมานาน มีอายุล่วงกาล ผ่านวัยมาโดยลำดับ เชิญพระองค์เด็จเข้าไปหาท่านปูกะ
ก็จายนะนั้นเกิด เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า เมื่อพระองค์เด็จเข้าไปหาท่านปูกะ ก็จายนะ พระฤทธิ์
พึงเลื่อมໄส. เมื่อสำมาตย์ผู้นั้นกราบทูลอย่างนี้แล้ว ท้าวเรอ ก็ทรงนิ่งอยู่.

สำมาตย์อีกคนหนึ่ง จึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ท่านสุขชัย เวลัญชูบุตร ปรากฏว่าเป็น
เจ้าหมุ เจ้าคนะ เป็นຄนาจารย์มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าสักฟว ชน ส่วนมากยกย่องว่าดี
เป็นคนเก่าแก่ บวชมานาน มีอายุล่วงกาล ผ่านวัยมาโดยลำดับ เชิญพระองค์เด็จเข้าไปหา
ท่านสุขชัย เวลัญชูบุตร นั้นเกิด เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า เมื่อพระองค์เด็จเข้าไปหาท่านสุขชัย
เวลัญชูบุตร พระฤทธิ์พึงเลื่อมໄส. เมื่อสำมาตย์ผู้นั้นกราบทูลอย่างนี้แล้ว ท้าวเรอ ก็ทรงนิ่งอยู่.

สำมาตย์อีกคนหนึ่ง จึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ท่านนิคณ์ นาภูบุตร ปรากฏว่าเป็น
เจ้าหมุ เจ้าคนะ เป็นຄนาจารย์มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าสักฟว ชน ส่วนมากยกย่องว่าดี
เป็นคนเก่าแก่ บวชมานาน มีอายุล่วงกาล ผ่านวัยมาโดยลำดับ เชิญพระองค์เด็จเข้าไปหา
ท่านนิคณ์ นาภูบุตร นั้นเกิด เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า เมื่อพระองค์เด็จเข้าไปหาท่านนิคณ์
นาภูบุตร พระฤทธิ์พึงเลื่อมໄส. เมื่อสำมาตย์ผู้นั้นกราบทูลอย่างนี้แล้ว ท้าวเรอ ก็ทรงนิ่งอยู่.

กถาปوارกพระพಥธคุณ

[๙๒] สมัยนั้น หม้อซึ่ว โภภารกจ นั้นนิ่งอยู่ในที่ไม่ไกลพระเจ้าแผ่นดินมคอ
พระนามว่า อชาตตคตุร เทพบุตร. ท้าวเรอจึงมีพระราชน้ำรักษาหม้อซึ่ว โภภารกจ ว่า
ชีวักผู้สหาย เรอทำไม่เจ็บนิ่งเสียเล่า, หม้อซึ่ว โภภารกจ กราบทูลว่า ขอเดชะ พระผู้มีพระภาค
อาหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ สวนอัมพวนของข้าพระพุทธเจ้า พร้อมด้วยกิษทั้งหลาย
หมุในทุกประมณ ๑๖๕๐ รูป พระเกียรติคัพท์อันงามของพระองค์จะไปแล้วอย่างนี้ว่า แม้พระ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
เหตุนี้ฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรูเงา โดยขอบถึงพร้อมด้วยวิชชา
และจารนะ เสด็จไปเดี๋ยว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารีรีฝีกบราhmaที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดา^๑
ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรมดังนี้ เชิญพระองค์
เสด็จเข้าไปฝ่าพระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นแล้ว เห็นด้วยกล้าฯ ว่า เมื่อพระองค์เสด็จเข้าไปฝ่า
พระผู้มีพระภาค พระฤทธิ์พึงเลื่อมใส ท้าเวรอเจ้มีพระราชน้ำร้าวส่วนตัว ชีวักผู้สหาย ถ้าอย่างนั้น
ท่านจะสั่งให้เตรียมหัตถีภัยไว้ หมอบช้า โกรกการกัจจ์ รับสนองพระราชนิยมจากการแล้ว สั่งให้
เตรียมช้างพังปะมาณ ๕๐๐ เชือก และช้างพระที่นั่งสิริจแล้วจึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ข้า
พระพุทธเจ้าสั่งให้เตรียมหัตถีภัยพร้อมแล้ว เชิญได้ฝ่าละอองฉลิพพระบาทเสด็จได้พระเจ้าข้า.
ลำดับนั้น ท้าเวรอโปรดให้พากสตรีเข็นช้างพัง ๕๐๐ เชือกๆ ละนานา แล้วจึงทรงช้างพระที่นั่ง
มีผู้ถือคบเพลิง เสด็จออกจากพระนิกรราชนกุฎិ ด้วยพระราชนกุพอย่างยิ่งใหญ่ เสด็จไปส่วน
อันพวณของหมอบช้า โกรกการกัจจ์. พอกลักษณะ ท้าเวรอเกิดทรงหวานด้วยครั้นครรัม และ^๒
ทรงมีความสลดดายอยู่นั่น ครั้นท้าเวรอทรงกล้า ทรงหวานด้วยหวาน มีพระโลงชาตชาตชั้นแล้ว จึงตรัส
กับหมอบช้า โกรกการกัจจ์ว่า ชีวักผู้สหาย ท่านไม่ได้ล่วงเราหรือ ชีวักผู้สหาย ท่านไม่ได้
หลอกเราหรือ ชีวักผู้สหาย ท่านไม่ได้ล่อเรามาให้ศัตรุหรือ เหตุใดในแล้ว กิกษุสัมโนใหญ่
ตั้ง ๑๘๕๐ รูป จึงไม่มีเสียงจากน้ำเสียงกระแอม เเสียงพึ่มพำเลย หมอบช้า โกรกการกัจกรรมบุรุ
ว่า ขอพระองค์อย่าได้ทรงหวานด้วยการกล่าวเล่ายะพระเจ้าข้า ข้าพระพุทธเจ้าไม่ได้ล่วงพระองค์
ไม่ได้หลอกพระองค์ ไม่ได้ล่อพระองค์มาให้ศัตรุเลย พระเจ้าข้า ขอเดชะ เชิญพระองค์เสด็จ
เข้าไปเกิดฯ นั่นประทีปที่โรงกลมยังตามอยู่. ลำดับนั้น ท้าเวรอเสด็จพระราชนิยมโดยกระบวนการ
ช้างพระที่นั่ง ไปปวนสุดทาง เสด็จลงทรงพระดำเนินเข้าประตูโรงกลม แล้วจึงรับสังกะหมอบช้า
โกรกการกัจจ์ว่า ชีวักผู้สหาย ให้หนพระผู้มีพระภาค. หมอบช้า โกรกการกัจจ์ กราบทูลว่า ขอเดชะ
นั่นพระผู้มีพระภาค ประทับนั่งพิงเสากลาง ผินพระพักตร์ไปทางทิศบูรพา กิกษุสัมโนแล้วล้อมอยู่.
ลำดับนั้น ท้าเวรอเสด็จเข้าไปฝ่า. พระผู้มีพระภาค ประทับนั่น ณ ที่ควรส่วนช้างหนึ่งแล้ว
ทรงข้าเลือดเห็นกิกษุสัมโน่นั่งบนหัวน้าสิ ทรงเปล่งพระอุทานว่า ขอให้อุทัยกัฟท์กุมา^๓
ของเรางามีความสูงอย่างกิกษุสัมโนเดียวนี. พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรรมมหาพิตร พระองค์
เสด็จมาทั้งความรัก. แล้วท้าเวรอหูลั่นว่า พระเจ้าข้า อุทัยกัฟท์กุมาเป็นที่รักของหมื่นล้าน
ขอให้อุทัยกัฟท์กุมาของเรามีความสูงอย่างกิกษุสัมโนเดียวนีเสด็จ.

[๔๓] ลำดับนั้น ท้าเวรอทรงอภิਆทิพยา แล้วทรงประนามอัญชลีแก่กิกษุสัมโน
ประทับนั่น ณ ที่ควรส่วนช้างหนึ่ง. ครั้นแล้ว ได้ตัสรัสมีพระราชน้ำร้าวส่วนตัว ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ หมื่นล้านจะขอทุกถามปัญหาบางเรื่องลักษณ์ก็ได้ ถ้าพระองค์จะประทาน
พระวิราถภาพยการณ์ปัญหาแก่หมื่นล้าน.

พ. เชิญความเกิด มหาบพิตร ถ้าทรงพระประสงค์.

อ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ศิลปศาสตร์เป็นอันมากเหล่านี้ คือ พลช้าง พลม้า พลรถ
พลธนุ พนักงานเชิญลง พนักงานจัดกระบวนการทัพ พนักงานจัดส่งเสบียง พากอุดราชบุตร
พลอาสา ขุนพล พลกล้า พลสามเกราะหนัง พากบุตรหาล ช้างท่านนัม ช้างกัลบก พนักงาน
เครื่องสรง พากพ่อครัว ช้างตอกไม้ ช้างย้อม ช้างหุก ช้างจักสาน ช้างหน้อ นักคำนวน
พากนัมคะแนน (นักการบัญชี) หรือศิลปศาสตร์เป็นอันมาก แม้อย่างอื่นใดที่มีคติเหมือนอย่างนี้
คงเหล่านี้บ่ย่องอาตัยผลแห่งศิลปศาสตร์ที่เห็นประจักษ์ลี้ยงชีพในปัจจุบัน ด้วยผลแห่งศิลป-

*ศาสตร์นั้น เข้าย้อมบำรุงตน มารดาบิดา บตรภรรยา มีตราคำมายตย์ให้เป็นสหอิมหนำสำราญ
บำเพ็ญทักษิณานาคนั่นเมื่อลอยอย่างสูง เป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดี มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสวรรค์
ในสมณพราหมณ์ทั้งหลาย นั่นได้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์อาจบัญญัติสามัญผลที่เห็น
ประจักษ์ในปัจจุบัน เหมือนอย่างนั้นได้นั่งหรือไม?

พ. มหาบพิตร ทรงจำได้หรือไม่ ปัญหาข้อนี้ มหาบพิตรได้ตรัสตามสมณพราหมณ์
พากอันแล้ว.

อ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ จำได้อยู่ ปัญหาข้อนี้ หมื่นล้านได้ถ้าสมณพราหมณ์พาก
อันแล้ว.

พ. ดุกรรมมหาพิตร สมณพราหมณ์เหล่านั้นพยายามรณรงค์อย่างไร ถ้ามหาบพิตรไม่หนัก
พระทัย ก็ตัวรัสรเกิด.

อ. ณ ที่ที่พระผู้มีพระภาคหรือท่านผู้เปรียบดังพระผู้มีพระภาค ประทับนั่งอยู่ หมื่นล้าน
ไม่หนักใจ พระเจ้าข้า.

พ. ถ้าอย่างนั้น มหาบพิตรตัสรเกิด.

ว่าทะของศาสดาบุรุณะ กัลสป

[๔๔] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สมัยหนึ่ง ณ กรุงราชคฤห์นี้ หมื่นล้านเข้าไปครุบุรุณะ
กัลสป ถึงที่อยู่ ได้โปรดรับกับบุรุณะ กัลสป ครั้นเ่านการปราศรัยพ้อให้ระลึกถึงกันไปแล้ว
จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนช้างหนึ่ง ครั้นแล้วหมื่นล้านได้กล่าวคำนี้กับบุรุณะ กัลสปว่า ท่านกัลสป
ศิลปศาสตร์เป็นอันมากเหล่านี้ คือพลช้าง พลม้า พลรถ พนักงานเชิญลง พนักงาน
จัดกระบวนการทัพ พนักงานจัดส่งเสบียง พากอุดราชบุตร พลอาสา ขุนพล พลกล้า พลสาม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เกราะหนัง พากบุตรหาส ช่างทำข нам ช่างกัลบก พนกงานเครื่องสรง พากพօครัว ช่าง
ดอกไม้ ช่างย้อม ช่างหัก ช่างจักสาน ช่างหม้อ นักคำนวน พากบันดะແນນ (นักการบัญชี)
หรือศิลปศาสตร์เป็นอันมาก เมໝอย่างอื่นใดที่มีคติເມືອນอย่างนີ້ ຄນແລ້ນນີ້ ຍ່ອມຕັຍພລແໜ່ງ
ศິລປາສຕຣີທີ່ເຫັນປະຈັກເລື່ອງຊີພໃນປັຈບັນ ດ້ວຍພລແໜ່ງສິລປາສຕຣີນີ້ ເຂຍ່ອມນໍາງາງຕນ
ມາຮານີດາ ບຕກຮຽມ ມິຕຣ ຄຳມາຕຍ ໃຫ້ປັນສຸຂອມນໍາສໍາຮາຽ ບໍາເພື່ອທັກສິນາທານອັນເນີພລ
ອູ່າງສູງ ເປັນໄປເພື່ອໃຫ້ໄດ້ອາຮມຄົດ ມີສຸຂປັນພລ ໃຫ້ກິດໃນສວາຮັກ ໃນສົມພຣາຮມຄົດທັງຫລາຍ
ລັນໄດ້ ທ່ານອຈຸບັນຢັດສິນສຸຂອມທີ່ເຫັນປະຈັກໃນປັຈບັນ ແມ່ອນອູ່າງນີ້ ໄດ້ຮອງໄມ້ ເມືອນ່ອມລັນ
ກລ່າວອູ່າງນີ້ ຄຽບປະຈັກ ກໍລັບປັນ ໄດ້ກຳລາວຄຳນີ້ກະໜ່ອມລັນວ່າ ດຸກຮມຫາບພິຕຣ ເມືອນຄຄລ່າວອງ
ໃໝ່ໃຫ້ຜູ້ອື່ນທຳ ຕັດເອງ ໃໝ່ໃຫ້ຜູ້ອື່ນຕັດ ເບີຍດເບີຍນເອງ ໃ້້ຜູ້ອື່ນໃຫ້ເບີຍດເບີຍນ ທ່ານເຫັນ
ໃໝ່ຜູ້ອື່ນທຳເຫັນໃຫ້ເສດຖາໂຄ ທ່ານເຫັນໃຫ້ລຳບາກເອງ ໃ້້ຜູ້ອື່ນທຳເຫັນໃຫ້ລຳບາກ ດິນນຽນເອງ ທ່ານເຫັນ
ດິນນຽນ ມ່າສົວ່າ ລັກທ້າພົບ ຕັດທີ່ຕ່ອ ປລັນໄນ້ໃຫ້ເຫຼືອ ທ່າໂຈກຮມໃນເວັນທີ່ບໍາວ່າ ຊົນຍູ້ທີ່
ທ່ານເປີຍ້າ ທ່າຊັກຮຽມເຂາ ພຸດທີ່ຕີ ຜູ້ທ່າໄມ້ເຊີວ່າທ່ານບາປ ແມ່ຫາຜູ້ໃຈໃຈ້ຈັກຮັງມີຄົມໂດຍຮອນ
ເມືອນເນີດໂກນ ສັນຫາຮ່າສັຕິໃນປັຈຸພືນ ໃຫ້ເປັນລາວ ເປັນກອງມັງສະອັດເດີຍກັນ ນາປທີ່ນີ້
ກາຮົາທ່ານນີ້ເປັນເຫດ ຍ່ອມໄນ້ມີເກົກເຂາ ໄນມີນາປາມາຄົງເຂາ ແມ່ຫາກົບຄຸດລະໄປຢັ້ງຝຶງຂວາແໜ່ງ
ແມ່ນ້າຄົມຄາ ມ່າເອງ ໃ້້ໃຫ້ຜູ້ອື່ນຈາ ຕັດເອງ ໃ້້ໃຫ້ຜູ້ອື່ນຕັດ ເບີຍດເບີຍນເອງ ໃ້້ຜູ້ອື່ນໃຫ້ເບີຍດເບີຍນ
ນາປທີ່ມີກາຮົາທ່ານນີ້ເປັນເຫດ ຍ່ອມໄນ້ມີເກົກເຂາ ໄນມີນາປາມາຄົງເຂາ ແມ່ຫາກົບຄຸດລະໄປຢັ້ງຝຶງຂ້າຍ
ແໜ່ງແມ່ນ້າຄົມຄາ ໃຫ້ອງ ໃ້້ໃຫ້ຜູ້ອື່ນໃຫ້ ບຸຂາເອງ ໃ້້ໃຫ້ຜູ້ອື່ນບຸຂາ ບຸນູ້ທີ່ມີກາຮົາທ່ານນີ້ເປັນເຫດ
ຍ່ອມໄນ້ມີເກົກເຂາ ໄນມີນາປາມາຄົງເຂາ ດ້ວຍກາຮົາໃຫ້ທ່ານ ກາຮົາທ່ານ ອິນທີ່ຢີ ກາຮົາສໍາຮາມສິລ
ກາຮົາກລ່າວຄຳສັຕິ ບຸນູ້ທີ່ມີກາຮົາທ່ານນີ້ເປັນເຫດ ຍ່ອມໄນ້ມີເກົກເຂາ ໄນມີນາປາມາຄົງເຂາ ດັ່ງນີ້ ຂ້າແຕ່
ພຣະອງຄົງຜູ້ເຈົ້າຢູ່ ເມືອນ່ອມລັນຄາມຄົງສາມສຸຂອພລທີ່ເຫັນປະຈັກ ຄຽບປະຈັກ ກໍລັບປັນ ກລັບຕອບຄົງ
ກາຮົາທີ່ທ່ານເລົາ ໄນເປັນອັນທຳ ລະນີ້ (ຂ້າແຕ່ພຣະອງຄົງຜູ້ເຈົ້າຢູ່ ເມືອນ່ອມລັນຄາມຄົງສາມສຸຂອພລທີ່ເຫັນ
ປະຈັກ ຄຽບປະຈັກ ກໍລັບປັນ ກລັບຕອບຄົງກາຮົາທີ່ທ່ານເລົາໄນ້ເປັນອັນທຳ ລະນີ້) ຂ້າແຕ່ພຣະອງຄົງຜູ້ເຈົ້າຢູ່
ໜ່ອມລັນຄາມຄົງສາມສຸຂອພລທີ່ເຫັນປະຈັກ ຄຽບປະຈັກ ກໍລັບປັນ ກລັບຕອບຄົງກາຮົາທີ່ທ່ານເລົາໄນ້ເປັນອັນທຳ
ເປົ້າປະຈັກ ທ່ານອຈຸບັນຢັດສິນສຸຂອພລທີ່ເຫັນປະຈັກໃນປັຈບັນ ແມ່ອນອູ່າງ
ນີ້ໄດ້ຮອງໄມ້ ເມືອນ່ອມລັນກລ່າວອູ່າງນີ້ ຄຽມກົບລື ໂຄຄາລ ໄດ້ກຳລາວຄຳນີ້ກະໜ່ອມລັນວ່າ
ດຸກຮມຫາບພິຕຣ ໄນມີເຫດ ໄນມີປັຈຍັງ ເພື່ອກາຮົາເກົກມ່ວນແກ່ສົວ່າທັງຫລາຍ ສົວ່າທັງຫລາຍ
ຫາສາເໜີມໄດ້ ໄກປ່າຈັຍມີໄດ້ ຍ່ອມເສດຖາມອາງໄນ້ ໄນມີເຫດ ໄນມີປັຈຍັງ ເພື່ອກາຮົາບວິສຸຫົວແກ່ສົວ່າ
ທັງຫລາຍ ສົວ່າທັງຫລາຍຫາສາເໜີມໄດ້ ໄກປ່າຈັຍມີໄດ້ ຍ່ອມບວິສຸຫົວ ໄນມີກາຮົາກະທຳການອັນເອງ
ໄນ້ເນີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ
ບຽງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ
ໄນ້ເນີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ ໄນມີກາຮົາກະທຳກົດ້ອັນຈິງ
ຕາມຄາມເປັນແອງ ຍ່ອມເສຍສຸນເສຍທຸກໆໃນອົກຈຳທັງທັກ ๑ - ເທົ່ານີ້ ກຳເນີດທີ່ເປັນປະຫານ
๑ , ๘๐๖ , ๖๐๐ ກຣມ ๑๐๐ ກຣມ ๕ ກຣມ ๓ ກຣມ ๑ ກຣມກົງ ປົງປົກທາ ๒๒ ອັນຕຣກັປ ๒๒
ອົກຈຳ ๖ ປຸລິສົກມີ ๘ ອາຫັນກ ๔ , ๙๐๐ ປິພາຫັນກ ๔ , ๙๐๐ ນາຄວາສ ๔ , ๙๐๐ ອິນທີ່ຢ ೨ , ๐๐๐
ນາກ ๓ , ๐๐๐ ຮ້າໂຫຼາດ ๓๖ ສັງຢູ່ຄຣກ ๗ ອັສັງຢູ່ຄຣກ ๗ ນິຄັນຢູ່ຄຣກ ๗ ເທວາດ ๗ ມຸນຍົບ ๗
ປີຄາຈ ๗ ສະ ๗ ປັງກູງ ๗ ປັງກູງ ๓๐๐ ແຫວ່າໃຫຍ້ ๓๐๐ ມະຫາສົນ ๗ ສົບົນ ๓๐๐
ຈົມຫາກັປ ๘ , ๐๐๐ , ๐๐๐ ແລ້ນນີ້ ທີ່ພາລແລະບັນທຶກເຮົວອນ ອ່ອງທີ່ຍ່າໄປ ແລ້ວຈັກທ່າທີ່ສຸດທຸກໆໄດ້
ກາຮົາສ່ວນວ່າເຈົ້າກົບນົມກົມກົມທີ່ຍັງໄນ້ອໍານວຍພລ ໃຫ້ອໍານວຍພລ ທ່ານເສັມ້ສັກຄົດຕ້ອງກາຮົາທີ່
ອໍານວຍພລແລ້ວ ຈັກທ່າທີ່ສຸດສັນເຕັບສົດ ດ້ວຍພຣຕ ດ້ວຍຕະບະ ທ່ານເສັມ້ພຣມຈະຮຽບນີ້ ໄນມີໃນ
ທີ່ນີ້ ສຸຂທຸກໆທີ່ທ່າໃຫ້ມີທີ່ສຸດສັດ ໄດ້ ເມືອນຕາງຂອງໃຫ້ໜົມດ້ວຍທະນານ ຍ່ອມໄນ້ມີໃນສົງລາຮ
ດ້ວຍກາຮົາອູ່າງນີ້ເລີຍ ໄນມີກາຮົາເສື່ອມວ່າມາຄົງ ໄນມີກາຮົາເສື່ອນ້ຳເສື່ອລົງ ພາລແລະບັນທຶກ
ເຮົວອນ ອ່ອງທີ່ຍ່າໄປ ຈັກທ່າທີ່ສຸດທຸກໆໄດ້ເອງ ແມ່ອນກຸລົມດ້ວຍທັບຄຸດຂ້າງໄປ ຍ່ອມຄລື້ໜົມໄປເອງ
ຈະນີ້ ດັ່ງນີ້ ຂ້າແຕ່ພຣະອງຄົງຜູ້ເຈົ້າຢູ່ ເມືອນ່ອມລັນຄາມຄົງສາມສຸຂອພລທີ່ເຫັນປະຈັກ ຄຽມກົບລື ໂຄຄາລ
ກລັບພຍາກຣນຄົງກາຮົາ ກລັບພຍາກຣນ ຄົງກາຮົາ ດ້ວຍກາຮົາບວິສຸຫົວ ດ້ວຍກາຮົາບວິສຸຫົວ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลิขันธารรค
ฉบับนี้ หม่อมฉันมีความชำริว่า ในน คนอย่างเรา จะพึงมุ่งรกรานสมณะหรือพราหมณ์อยู่ใน
ราชอาณาเขต ดังนี้ แล้วไม่ยินดี ไม่คัดค้านภาษิตของครู มักขลี โคง ไม่พอใจ แต่ก็มิได้
เปล่งวาจาแสดงความไม่พอใจ ไม่เชือถือ ไม่ใส่ใจถึงว่าจานนี้ ลูกจากที่นั่งหลีกไป.

ว่าทะของศาสذاอชีตະ เกสกัมพล

[๙๖] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สมัยหนึ่ง ณ กรุงราชคฤห์นี้ หม่อมฉันเข้าไปหาครูอชีตະ
เกสกัมพล ถึงที่อยู่ . . . ได้กล่าวว่า ท่านอชิต ศิลปศาสตร์เป็นอันมากเหล่านี้ คือผลข้าง . . .
คนเหล่านั้น ย้อมอาศัยผลแห่งศิลปศาสตร์ที่เห็นประจักษ์ เลี้ยงชีพในปัจจุบันด้วยผลแห่งศิลป-
ศาสตร์นั้น เข้ายอมบำรุงตน บรรดาบิดา บุตรภรรยา มีตัว สำมาตย์ ให้เป็นสุขอิ่มหนำสำราญ
๑. อภิชาติ คือ กำเนิดทั้งหก ๑. กำเนิดดำ ๒. กำเนิดเขียว ๓. กำเนิดแดง ๔. กำเนิดเหลือง ๕. กำเนิด
๖. กำเนิดขาวจัด. อ. ๗๐๒ ฯ
บำเพ็ญทักษิณทานอันมีผลอย่างสูง เป็นไปเพื่อให้ได้อารามณ์ดี มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสรรค์
ในสมณพราหมณ์ทั้งหลาย ฉันได ท่านอาจบัญญัติสามัญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน เหมือนอย่าง
นั้นไดหรือไม่ เมื่อหม่อมฉันกล่าวอย่างนี้ ครูอชีตະ เกสกัมพล ได้กล่าวคำนี้กะหม่อมฉันว่า
ดุกรรมมหาพิตร ท่านไม่มีผล การบูชาไม่มีผล การเข่นสรวงไม่มีผล ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดี
ทำชั่วไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี บรรดาบิดาไม่มี สิตร์ก็เกิดผุดขึ้นไม่มี สมณพราหมณ์
ผู้ดำเนินขอบ ปฏิบัติขอบ ซึ่งกระทำโลกนี้และโลกหน้าให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเงง แล้วสอนผู้อื่น
ให้รู้แจ้ง ไม่มีในโลก คนเรานี้ เป็นแต่ประชุมหากุทั้งสี่ เมื่อทำการกิริยา ชาติดิน ไปตามชาติดิน
ชาตัน้ำไปตามชาตัน้ำ ชาติไฟไปตามชาติไฟ ชาติลมไปตามชาติลม อินทรีย์ทั้งหลายย่อมแล่นลอย
ไปในอากาศ คนทั้งหลายมีเตียงเป็นที่ ๕ จะหมายเข้าไป ร่างกายปราภกอยู่แค่ป้าช้า กล้ายเป็น
กระดูกมีสีดุจสินกพิลาบ การเข่นสรวงมีถ้าเป็นที่สุด ท่านนี้ คุณเขลับบัญญัติไว คำของคุณบางพาก
พุดว่า มีผลฯ ล้วนเป็นคำเปล่า คำเท็จ คำเพ้อ เพาะกายถลาย ทั้งพากที่บันทึกย่อมาสูญ
พินาศลิน เป็นจันทร์แต่ตายย่อม ไม่เกิด ดังนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อหม่อมฉันถามถึงสามัญผล
ที่เห็นประจักษ์ ครูอชีตະ เกสกัมพล กลับตอบถึงความขาดสูญ ฉันนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
หม่อมฉันถามถึงสามัญผลที่เห็นประจักษ์ ครูอชีตະ เกสกัมพล กลับตอบถึงความขาดสูญ เปรียบ
เหมือนขากามถึงมะม่วง ตอบขั้นนุ่มนิ่มจะลอก หรือขากามถึงขันนุ่มนิ่มจะลอก ตอบมะม่วง ฉันนี้
หม่อมฉันมีความชำริว่า ในน คนอย่างเรา จะพึงมุ่งรกรานสมณะหรือพราหมณ์อยู่ในราชอาณาเขต
ดังนี้ แล้วไม่ยินดี ไม่คัดค้านภาษิตของครูอชีตະ เกสกัมพล ไม่พอใจ แต่ก็มิได้เปล่งวาจาแสดง
ความไม่พอใจ ไม่เชือถือ ไม่ใส่ใจถึงว่าจานนี้ ลูกจากที่นั่งหลีกไป.

ว่าทะของศาสذاปุกุะ ก็จายนะ

[๙๗] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สมัยหนึ่ง ณ กรุงราชคฤห์นี้ หม่อมฉันเข้าไปหาครูปุกุะ
ก็จายนะ ถึงที่อยู่ . . . ได้กล่าวว่า ท่านก็จายนะ ศิลปศาสตร์เป็นอันมากเหล่านี้ คือผลข้าง . . . คนเหล่า
นั้น ย้อมอาศัยผลแห่งศิลปศาสตร์ที่เห็นประจักษ์ เลี้ยงชีพในปัจจุบัน ด้วยผลแห่งศิลปศาสตร์นั้น
เข้ายอมบำรุงตน บรรดาบิดา บุตรภรรยา มีตัว สำมาตย์ ให้เป็นสุขอิ่มหนำสำราญ บำเพ็ญทักษิณทาน
อันมีผลอย่างสูง เป็นไปเพื่อให้ได้อารามณ์ดี มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสรรค์ ในสมณพราหมณ์
ทั้งหลาย ฉันได ท่านอาจบัญญัติสามัญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน เมื่อฉันอย่างนั้นไดหรือไม่
เมื่อหม่อมฉันกล่าวอย่างนี้ ครูปุกุะ ก็จายนะ ได้กล่าวคำนี้กะหม่อมฉันว่า ดุกรรมมหาพิตร
สภาวะ ๗ กองเหล่านี้ ไม่มีใครทำ ไม่มีแบบอย่างอันใครทำ ไม่มีใครให้นิรเมต ไม่มีใครให้นิรเมต
เป็นสภาพยังยืน ตั้งอยู่มั่นคงยอดกุเขา ตั้งอยู่มั่นคงเจลาระเนียด สภาวะ ๗ กองเหล่านั้น
ไม่หวนไหว ไม่เบปรปรวน ไม่เบียดเบียนกันและกัน ไม่อาจให้เกิดสุขหรือทุกข์ หรือทั้งสุข
และทุกข์แก่กันและกัน สภาวะ ๗ กอง เป็นใน คือกองดิน กองน้ำ กองไฟ กองลม
สุข ทุกข์ ชีวะเป็นที่ ๗ สภาวะ ๗ กองนี้ ไม่มีใครทำ ไม่มีแบบอย่างอันใครทำ ไม่มีใครให้นิรเมต
ไม่มีใครให้นิรเมต เป็นสภาพยังยืน ตั้งอยู่มั่นคงยอดกุเขา ตั้งอยู่มั่นคงเจลาระเนียด สภาวะ ๗ กอง
เหล่านั้น ไม่หวนไหว ไม่เบปรปรวน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่อาจให้เกิดสุขหรือทุกข์ หรือทั้งสุข
ทั้งทุกข์ แกกันและกัน ผู้ฝ่าอาจก็ติ ผู้ใช้ให้มากก็ติ ผู้ได้ยินก็ติ ผู้กล่าวให้ได้ยินก็ติ ผู้เข้าใจความ
ก็ติ ผู้ทำให้เข้าใจความก็ติ ไม่มีในสภาวะ ๗ กองนั้น เพราะว่าบุคคลจะเจาศาสตราอย่างคุมตัด
ศีรษะกัน ไม่เชื้อว่าครา ปลงชีตไครๆ เป็นแต่ศาสตราสดดไปตามช่องแห่งสภาวะ ๗ กอง
เท่านั้น ดังนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อหม่อมฉันถามถึงสามัญผลที่เห็นประจักษ์ ครูปุกุะ
ก็จายนะ กลับเอารืออื่นมาพยากรณ์ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันถามถึงสามัญผลที่เห็น
ประจักษ์ ครูปุกุะ ก็จายนะ กลับเอารืออื่นมาพยากรณ์ เปรียบเหมือนเขากามถึงมะม่วง
ตอบขั้นนุ่มนิ่มจะลอก หรือเขากามถึงขันนุ่มนิ่มจะลอก ตอบมะม่วง ฉันนี้ หม่อมฉันมีความชำริว่า
ในน คนอย่างเรา จะพึงมุ่งรกรานสมณะหรือพราหมณ์อยู่ในราชอาณาเขต ดังนี้ แล้วไม่ยินดี
ไม่คัดค้านภาษิตของครูปุกุะ ก็จายนะ ไม่พอใจ แต่ก็มิได้เปล่งวาจา แสดงความไม่พอใจ
ไม่เชือถือ ไม่ใส่ใจถึงว่าจานนี้ ลูกจากที่นั่งหลีกไป.

ว่าทะของศาสذاนิครณ์ นาฏบุตร

[๙๘] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สมัยหนึ่ง ณ กรุงราชคฤห์นี้ หม่อมฉันเข้าไปหาครูนิครณ์
นาฏบุตร ถึงที่อยู่ . . . ได้กล่าวว่า ท่านอัคคีเวสนะ ศิลปศาสตร์เป็นอันมากเหล่านี้ คือผลข้าง . . .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
คณเหล่านั้น ย้อมอาศัยผลแห่งศิลปศาสตร์ที่เห็นประจักษ์เลี้ยงชีพในปัจจบัน ด้วยผลแห่งศิลป-

* ศาสตร์นั้น เข้าย้อมบำรุงตน มารดาบิดา บุตรภรรยา มีตัว จำนวน ให้เป็นสุขอิ่มหนาสำราญ
บำเพ็ญทักษิณานาคนั้นเมื่อลอย่างสูง เป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดี มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสวรรค์
ในสมเด็จพระมหาชนกทั้งหลาย ฉันใด ท่านอาจบัญญัติสานักผู้ผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจบัน เหมือน
อย่างนั้นได้หรือไม่ เมื่อหมื่นล้านกล่าวอย่างนี้ ครุนิคณ์ นาฏบุตร ได้กล่าวคำนี้ก่อนมอมฉันว่า
ดุกรรมหนาพิตร นิคณ์ในโลกนี้ เป็นผู้สังหารแล้วด้วยสังหาร ๔ ประการ นิคณ์เป็นผู้สังหารแล้ว
ด้วยสังหาร ๔ ประการ เป็นไวน? ดุกรรมหนาพิตร นิคณ์ในโลกนี้เป็นผู้ห้ามน้ำทั้งปวง ๑ เป็น
ผู้ประกอบด้วยน้ำทั้งปวง ๑ เป็นผู้กำจัดด้วยน้ำทั้งปวง ๑ เป็นผู้ประพรด้วยน้ำทั้งปวง ๑
นิคณ์เป็นผู้สังหารแล้วด้วยสังหาร ๔ ประการ อย่างนี้แล มหาพิตร เพาะเหตุที่นิคณ์เป็นผู้
สังหารแล้วด้วยสังหาร ๔ ประการอย่างนี้ บัญฑิตจึงเรียกว่า เป็นผู้มีต้นถึงที่สุดแล้ว มีต้นสำราญแล้ว
มีต้นตั้งมั่นแล้ว ดังนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อหมื่นล้าน ถานถึงสานักผู้ผลที่เห็นประจักษ์
ครุนิคณ์ นาฏบุตร กลับตอบถึงสังหาร ๔ ประการ ฉะนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หมื่นล้าน
ถานถึงสามัญผลที่เห็นประจักษ์ ครุนิคณ์ นาฏบุตร กลับตอบถึงสังหาร ๔ ประการ ประรียบเหมือน
เขากล่าวถึงมั่นคง ตอบขันน้ำมั่นคง หรือเขากล่าวถึงขันนุนสำราญ ตอบมั่นคง ฉะนั้น
หมื่นล้านมีความชำริว่า ใจนั้น คนอย่างเรา จะพึงมุ่งรกรานสมณะหรือพราหมณ์อยู่ในราชอาณาเขต
ดังนี้ แล้วไม่ยินดี ไม่คัดค้านภัยต้องครุนิคณ์ นาฏบุตร ไม่พอใจ แต่ก็มิได้เปล่งวาจา
แสดงความไม่พอใจ ไม่เชือกือ ไม่ใส่ใจถึงวานนั้น ลูกจากที่นั้นหลักไป.

ว่าของศาสตราสูชัย เวลัญชูบุตร

[๙๙] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สมัยหนึ่ง ณ กรุงราชธานี หมื่นล้านเข้าไปหาครุสูชัย
เวลัญชูบุตร ถึงที่อยู่ . . . ได้กล่าวว่า ท่านสูชัย ศิลปศาสตร์เป็นอันมากเหล่านี้ คือ พลช้าง . . .
คณเหล่านั้น ย้อมอาศัยผลแห่งศิลปศาสตร์ที่เห็นประจักษ์เลี้ยงชีพในปัจจบัน ด้วยผลแห่งศิลป-

* ศาสตร์นั้น เข้าย้อมบำรุงตน มารดาบิดา บุตรภรรยา มีตัว จำนวน ให้เป็นสุขอิ่มหนาสำราญ
บำเพ็ญทักษิณานาคนั้นเมื่อลอย่างสูง เป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดี มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสวรรค์
ในสมเด็จพระมหาชนกทั้งหลาย ฉันใด ท่านอาจบัญญัติสานักผู้ผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจบันเหมือน
อย่างนั้นได้หรือไม่ เมื่อหมื่นล้านกล่าวอย่างนี้ ครุสูชัย เวลัญชูบุตร ได้กล่าวคำนี้ก่อนมอมฉัน
ว่า ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาตามสภาพว่า โลกหน้ามีอยู่หรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่ามี ก็จะพึง
ทดลองว่ามี ความเห็นถามาตามสภาพว่าอย่างนั้นก็มิใช่ อย่างอื่นก็มิใช่ ในใจก็มิใช่
มิใช่ไม่ใช่ก็มิใช่ ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาตามสภาพว่า โลกหน้าไม่มีหรือ ถ้าถามมาพมีความเห็น
ว่าไม่มี ก็จะพึงทดลองว่าไม่มี . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า โลกหน้ามีด้วย ในมีด้วยหรือ ถ้า
ถามมาพมีความเห็นว่า มีด้วยไม่มีด้วย ก็จะพึงทดลองว่ามีด้วยไม่มีด้วย . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถ
ถามาว่า โลกหน้ามีก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่หรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่ามีก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่ ก็จะพึง
ทดลองว่ามีก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่ . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า สัตว์ผู้เกิดผลขึ้นเมื่อหรือ ถ้าถามมาพ
มีความเห็นว่ามี ก็จะพึงทดลองว่ามี . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า สัตว์ผู้เกิดผลขึ้น ในเมื่อหรือ
ถ้าถามมาพมีความเห็นว่าไม่มี ก็จะพึงทดลองว่าไม่มี . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า สัตว์ผู้เกิด
ผลขึ้นเมื่อไม่ด้วยหรือ . . . ถ้าถามมาพมีความเห็นว่ามีด้วยไม่มีด้วย ก็จะพึงทดลองว่า
มีด้วยไม่มีด้วย . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า สัตว์ผู้เกิดผลขึ้นเมื่อก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่หรือ ถ้าถามมาพ
มีความเห็นว่ามีก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่ ก็จะพึงทดลองว่ามีก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่ . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถ
ถามาว่า ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วมีอยู่หรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่ามี ก็จะพึงทดลองว่ามี . . .
ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วไม่มีอยู่ ก็จะพึงทดลองว่าไม่มี
ก็จะพึงทดลองว่าไม่มี . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วมีด้วยไม่มีด้วย
หรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่ามีด้วยไม่มีด้วย ก็จะพึงทดลองว่ามีด้วยไม่มีด้วย . . . ถ้ามหานาพพิตร
ตั้งถามาว่า ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วมีก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่หรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่ามี
ก็มิใช่ไม่มีก็มิใช่ ก็จะพึงทดลองว่ามี . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า สัตว์นี้บึงหน้า
แต่ตายเกิดอึกหรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่าเกิดอึก ก็จะพึงทดลองว่าเกิดอึก . . . ถ้ามหานาพพิตร
ตั้งถามาว่า สัตว์นี้บึงหน้าแต่ตายไม่เกิดหรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่าไม่เกิด ก็จะพึงทดลองว่า
ไม่เกิด . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถามาว่า สัตว์นี้บึงหน้าแต่ตายเกิดด้วยไม่เกิดด้วยหรือ ถ้าถามมาพ
มีความเห็นว่าเกิดด้วยไม่เกิดด้วย ก็จะพึงทดลองว่าเกิดด้วยไม่เกิด . . . ถ้ามหานาพพิตรตั้งถ
ถามาว่า สัตว์นี้บึงหน้าแต่ตายเกิดก็มิใช่ไม่เกิดก็มิใช่หรือ ถ้าถามมาพมีความเห็นว่าเกิดก็มิใช่ไม่
เกิด ก็จะพึงทดลองว่าเกิดก็มิใช่ไม่เกิดก็มิใช่ . . . อถามมาพมีความเห็นว่า เอย่างนี้ก็มิใช่ อย่างนั้น
ก็มิใช่ อย่างอื่นก็มิใช่ ไม่ใช่ก็มิใช่ มีใช่ไม่ใช่ก็มิใช่ ดังนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อหมื่นล้าน
ถานถึงสามัญผลที่เห็นประจักษ์ ครุสูชัย เวลัญชูบุตร กลับตอบสายไป ฉะนี้ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ หมื่นล้านถานถึงสามัญผลที่เห็นประจักษ์ ครุสูชัย เวลัญชูบุตร กลับตอบสายไป
ประรียบเหมือนเขากล่าวถึงมั่นคง ตอบขันน้ำมั่นคง หรือเขากล่าวถึงขันนุนสำราญ ตอบมั่นคง ฉะนั้น
ฉะนั้น หมื่นล้านมีความชำริว่า บรรดาสมณพราหมณ์เหล่านี้ ครุสูชัย เวลัญชูบุตร นี้โง่กว่า
เขากล่าวหมด งมงายก้าวเข้าทั้งหมด เพราะเมื่อหมื่นล้านถานถึงสามัญผลที่เห็นประจักษ์ อย่างไร
จึงกลับตอบสายไป หมื่นล้านมีความชำริว่า ใจนั้น คนอย่างเรา จะพึงมุ่งรกรานสมณะหรือพราหมณ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ผู้อยู่ในราชอาณาเขต ดังนี้ แล้วไปยินดี ไม่คัดค้านภาษิตของครรษณีย์ เวจัญชูบตร ไม่พอใจ
แต่ก็มิได้เปล่งวาจา แสดงความไม่พอใจ ไม่เชือถือ ไม่ใส่ใจถึงว่าจานนั้น ลูกจากที่นั่งหลักไป.

สันทิภูจิกสามัญญผลปุจจา

[๑๐๐] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หนเเม่นฉันขอทูลถามพระผู้มีพระภาคมั่วว่า ศิลปศาสตร์
เป็นอันมากเหล่านี้ คือผลข้าง พลเมือง พลรถ พลธนุ พนักงานเชียง หนักงานจัดขบวนหัพ
พนักงานจัดส่งเสบียง พากอุดคราชบุตร พลาสา ขุนพล พลกล้า พลสามเกราะหนัง
พากบุตรหาล ช่างทำหม่ม ช่างกับนก พนักงานเครื่องสรง พากพ่อครัว ช่างดอกไม้ ช่างย้อม
ช่างหุก ช่างจักสาร ช่างหม้อ นักคำนวน นักนับคะแนน หรือศิลปศาสตร์ที่เป็นอันมาก
แม้อย่างอื่นใดที่มีคติเหมือนอย่างนี้ คุณเหล่านั้น ย่อมอาศัยผลแห่งศิลปศาสตร์ที่เห็นประจักษ์
เลี้ยงชีพในปัจจุบัน ด้วยผลแห่งศิลปศาสตร์นั้น เน่าย่อมาบำรุงตน มารดาบิดา บุตรภรรยา มิตร
ญาติ ให้เป็นสุขอิ่มหนำสำราญ บำเพ็ญหักษิษทานอันนี้ผลอย่างสูง เป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดี
มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสวรรค์ ในสมณพราหมณ์หั้งหลา ฉันได้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์
อาจบัญญัติสามัญญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน เมื่อตอนอย่างนั้นได้หรือไม่ พระเจ้าฯ .

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า อาจอยู่ มหาบพิตร แต่ในข้อนี้ อัตมภาพจะขอຍ้อนถม
มหาบพิตรก่อน โปรดตรัสตอบตามที่พอพระทัย มหาบพิตรจะทรงเข้าพระทัยความข้อนี้เป็นใจ
สมมติว่า มหาบพิตรพึงบุรุษผู้เป็นทาสกรรมมีปักดิ่นก่อน อนอทีหลังคอยังฟังพระบัญชาว่า
จะโปรดให้ทำอะไร ประพฤติถูกพระทัย กราบทูล ไฟเระ คอยฝ่าสังเกตพระพักตร์ เน่าจะมี
ความคิดเห็นอย่างนี้ว่า คติของบุญ วินากของบุญ นำอัคจริย์นัก ไม่เคยมีมา ความจริง
พระเจ้าແຜนดินมงคลพระนามว่า祚ชาตศัตรุ เวทีบุตรพระองค์นี้เป็นมนุษย์ แม้රากีเป็นมนุษย์
แต่พระองค์ท่านทรงอิ่มพรั่งพร้อมบำรุงอยู่ด้วยเบญจจุจามคุณดุจเทพเจ้า ส่วนเร/asิเป็นทาส
รับใช้ของพระองค์ท่าน ต้องตีนก่อนนอนทีหลัง ต้องคอยฟังพระบัญชาไว้โปรดให้ทำอะไร
ต้องประพฤติให้ถูกพระทัย ต้องกราบทูล ไฟเระ ต้องคอยฝ่าสังเกตพระพักตร์ เรายังฟังท่านบุญ
จะได้เป็นเหมือนพระองค์ท่าน ถ้ากระไร เรายังฟังปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสดร์ ออกบวชเป็นบราพชิต
เมื่อบวชแล้ว เป็นผู้สำรวมกาย สำรวมใจอยู่ สันโดษด้วยความมีเพียงอาหารและ
ผ้าปิดกายเป็นอย่างยิ่ง ยินดียิ่งในความสัจด ถ้าพากษาบุรุษพึงกราบทูลถึงพฤติการณ์ของเขา
อย่างนี้ว่า ขอเดชะ ขอพระองค์พึงทรงทราบเกิด บุรุษผู้เป็นทาสกรรมของพระองค์ดิ่นก่อน
อนอทีหลัง คอยฟังพระบัญชาไว้จะโปรดให้ทำอะไร ประพฤติถูกพระทัย กราบทูล ไฟเระ
คอยฝ่าสังเกตพระพักตร์อยู่นั้น เข้าปลงผมและหนวดนุ่งผ้ากาสาวพัสดร์ ออกบวชเป็นบราพชิต
เมื่อบวชแล้ว เป็นผู้สำรวมกาย สำรวมใจอยู่ สันโดษด้วยความมีเพียงอาหาร
และผ้าปิดกายเป็นอย่างยิ่ง ยินดียิ่งในความสัจด มหาบพิตรจะพึงตรัสอย่างนี้เที่ยวหรือว่า เร้าย
คนนั้น จงมาสำหรับข้า จงมาเป็นทาสและกรรมกรของข้า จงตีนก่อนนอนทีหลัง คอยฟังบัญชา
ว่าจะให้ทำอะไร ประพฤติให้ถูกใจ พูดไฟเระ คอยฝ่าสังเกตดุหน้าอีกตามเดิม .

พระเจ้าชาตศัตรุทูลว่า จะเป็นเช่นนั้นไม่ได้เลย พระเจ้าฯ อันที่จริงหม่อมฉันเสียอีก
ควรจะให้เข้า ควรจะลงรักบัมข้า ควรจะเชื้อเชิญเข้าให้หนึ่ง ควรจะบำรุงเข้าด้วยจีร บิณฑบาต
เสนาสนะ และคลานป้อเจี้ยงเกลี้ยงบริหาร ควรจะจัดการรักษาป้อกันคุ้มครองเขายังเป็นธรรม .

มหาบพิตร จะทรงเข้าพระทัยความข้อนี้เป็นใจ ถ้าเมื่อเป็นเช่นนั้น สามัญญผลที่เห็น
ประจักษ์จะมีหรือไม่?

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น สามัญญผลที่เห็นประจักษ์มีอยู่อย่างแน่แท้ .

ดุกมมหาบพิตร นี้แหลมสามัญญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน ซึ่งอัตมภาพบัญญัติถวาย
มหาบพิตรเป็นข้อแรก .

สันทิภูจิกสามัญญผลเทศนา

[๑๐๑] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์อาจบัญญัติสามัญญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน
แม้ข้ออื่น ให้เหมือนอย่างนั้นได้หรือไม่?

อาจอยู่ มหาบพิตร แต่ในข้อนี้ อัตมภาพจะขอຍ้อนถมมหาบพิตรก่อน โปรดตรัส
ตอบตามที่พอพระทัย มหาบพิตรจะทรงเข้าพระทัยความข้อนี้เป็นใจ สมมติว่า มหาบพิตรพึงมี
บุรุษเป็นชานา เป็นคนหนด ซึ่งเสียค่าอาการเพิ่มพูนพระราชน้ำทรายอุคุณหนึ่ง เข้าจะมีความคิด
เห็นอย่างนี้ว่า คติของบุญ วินากของบุญ นำอัคจริย์นัก ไม่เคยมีมา ความจริง พระเจ้าແຜนดิน
มงคลพระนามว่า祚ชาตศัตรุ เวทีบุตรพระองค์นี้ เป็นมนุษย์ แม้රากีเป็นมนุษย์ แต่พระองค์
ท่านทรงอิ่มพรั่งพร้อมบำรุงอยู่ด้วยเบญจจุจามคุณเดotopeเจ้า ส่วนเร/asิเป็นชานา เป็นคนหนด
ต้องเสียค่าอาการเพิ่มพูนพระราชน้ำทรายอุคุณหนึ่ง จะได้เป็นเหมือนพระองค์ท่าน ถ้ากระไร
เรายังฟังปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสดร์ ออกบวชเป็นบราพชิต สมัยต่อมา เข้าละ
กองโภคสมบัติน้อยใหญ่ ละเครือญาติน้อยใหญ่ ปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสดร์
ออกบวชเป็นบราพชิต เมื่อบวชแล้ว เป็นผู้สำรวมกาย สำรวมใจ อยู่สันโดษ
ด้วยความมีเพียงอาหารและผ้าปิดกายเป็นอย่างยิ่ง ยินดียิ่งในความสัจด ถ้าพากษาบุรุษพึงกราบทูล
พฤติการณ์ของเขายังนี้ว่า ขอเดชะ ขอพระองค์พึงทรงทราบเกิด บุรุษผู้เป็นชานา เป็นคนหนด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ซึ่งเสียค่าาการพิมพุนพระราชนิพัทธ์ของพระองค์อยู่นั้น เขาปัจจุณะและหนวด นุงห่มผ้า
กาสาวพัสด์ ออกราชเป็นบรรพชิต เมื่อบาชแล้ว เขาเป็นผู้สำรวมกาย สำรวมวัว สำรวม
ใจอยู่ สันโดษด้วยความเมี้ยงงาหารและผ้าปิดกายเป็นอย่างยิ่ง ยินดียิ่งในความสังฆ มหาบพิตร
จะพึงด้วยส่องน้ำที่ยา หรือว่า เอีย เจ้านั้น เจ้างมา จะเป็นชานา เป็นคุณเดี๋ยวค่าาการ
เพิ่มพูนทรัพย์ตามเดิม .

จะเป็นเช่นนั้นไม่ได้เลย พระเจ้าฯ อันที่จริงหม่อมฉันเสียอีกครั้งจะให้เข้า ควรจะลูก
รับเข้า ควรจะเชื้อเชิญเข้าให้นั่น ควรจะบำรุงเขาด้วยจิรา บันทนี บันทนี และคิลัน -
*ปัจจัยกลับบริหาร ควรจะจัดการรักษาป้องกันคุณครองเข้าอย่างเป็นธรรม .

มหาบพิตร จะทรงเข้าพระทัยความข้อนั้นเป็นใจนั่น ถ้าเมื่อเป็นเช่นนั้น สามัญผลที่เห็น
ประจักษ์ จะมีหรือไม่?

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น สามัญผลที่เห็นประจักษ์มือถืออย่างแน่แท้ .

ดุกรามมหาบพิตร นี้แหลกสามัญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน ซึ่งอาจมีภัยบัญญัติความ
มหาบพิตรเป็นข้อที่สอง .

[๑๐๒] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์อาจบัญญัติสามัญผลที่เห็นประจักษ์ในปัจจุบัน
แม้ข้ออื่น ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประดิษฐ์ความสามัญผลที่เห็นประจักษ์เหล่านี้ได้หรือไม่?

อาจอยู่ มหาบพิตร ถ้าอย่างนั้น มหาบพิตรจะคงอยู่ดับ จนดังพระทัยให้ดี อาทิตย์
จักแสดง .

ครั้นพระเจ้าแفنเดนนิมครพะนานาว่าชาตศัตรุ เวทเทบุตร ทูลสนองพระพุทธพจน์แล้ว
พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้ว่า ดุกรามมหาบพิตร พระตถาคตแสดงอัจฉินโลกนี้
เป็นพระอรหันต์รัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชาและจาระ เสด็จไปเดินแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก
เป็นสารถฝึกบรรทุกไว้ก่อนไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้
เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้ พร้อมทั้งเทวโลก
มารโลก พระหมอลอก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์
พร้อมทั้งสมณะพรามณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรม งานในเบื้องตัน งานในท่าม
กลาง งานในที่สุด ทรงประกาศพระมหาธรรมยพร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ บรรทัดเรียงสืบเชิง
คุณบทดี บุตรคุณบทดี หรือผู้เกิดเฉพาะในตระกูลได้ตระกูลหนึ่งย่อมฟังธรรมนั้น คำนั้นฟังแล้ว ได้
ศักดิ์ในพระตถาคต เมื่อได้ศักดิ์แล้ว ย่อมเห็นพระหน้า ก้าวกระโจนแบบเคบเป็นทางมาแห่งธุลี
บรรพชาเป็นทางปลดโปรดี การที่บุคคลผู้ครองเรือนจะประพฤติพระมหาธรรมให้บริบูรณ์ให้บริสุทธิ์
โดยส่วนเดียวดังข้อดี ไม่ใช่ทำได้ง่าย ถ้ากระไร เราพึงปลงผูนและหนวด นุงห่มผ้าสาวพัสด์
อกราชเป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เข้าลากองโภคสมบัติน้อยใหญ่ ละเครือญาติน้อยใหญ่ ปลงผูน
และหนวด นุงห่มผ้าสาวพัสด์ ถ้าหากเป็นบรรพชิต เมื่อราษฎรแล้ว สำรวมระวางในพระปารี-

*โนกข้ออื่น ถึงพร้อมด้วยร่ายาและโจร มีประคติเห็นกัยในโภคเพียงลีกน้อย สามารถศึกษา
อยู่ในสิ่งข้างทั้งหลาย ประกอบด้วยภัยกรรม วิจกรรมที่เป็นกตุล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อม
ด้วยศักดิ์ คุณครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นผู้สันดอน .

จุลศึก

[๑๐๓] ดุกรามมหาบพิตร อย่างไร กิษุจึงข้อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศักดิ์ .

๑. กิษุในธรรมวินัยนี้ ละการจาสัตว์ เว้นขาดจากการมาสัตว์ วางทัณฑะ วางคาดรา
มีความละเอียด มีความเอื้นดุ มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ข้อนี้เป็นศักดิ์ของ
เรอประการหนึ่ง .

๒. เรื่องลักษณะการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของที่
เข้าให้ ไม่ประพฤติตนเป็นโนมาย เป็นผู้ลักหาดอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นศักดิ์ของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรื่องลักษณะเป็นข้าศึกแก่พระหมาจารย์ ประพฤติพระหมาจารย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมกุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศักดิ์ของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรื่องลักษณะพูดเท็จ เว้นขาดจากการพูดเท็จ พูดแต่คำวิง ดำรงคำสัตย์ มีถ้อยคำ
เป็นหลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลงโถก แม้ข้อนี้ก็เป็นศักดิ์ของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรื่องลักษณะเสียด เว้นขาดจากการคำสอเสียด ฟังจากข้างมีแล้วไม่ไปบอกข้างโนน
เพื่อให้คุณหมูนี้แตกร้าวกัน หรือฟังจากข้างโนนแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คุณหมูโนนแตก
ร้าวกัน สมานคนที่แตกร้าวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคุณผู้พร้อม
เพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำที่ทำให้คุณพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้
ก็เป็นศักดิ์ของเรอประการหนึ่ง .

๖. เรื่องคำหมายบาน เว้นขาดจากการคำหมายบาน กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ เพราะหุ ชวนให้รัก
จับใจ เป็นของชาวเมือง คนส่วนมากรักใจ พอยิ่ง แม้ข้อนี้ก็เป็นศักดิ์ของเรอประการหนึ่ง .

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พูดถูกกล้า พูดแต่คำที่เป็นจริง พูดอิง
อรรถ พูดอิงธรรม พูดอิงวินัย พูดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์
โดยการอันควร แม้ข้อนี้เป็นศักดิ์ของเรอประการหนึ่ง .

๘. เรื่องเว้นจากการพราภาพชีความและภูตความ .

- พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ทีชนิกาย สลัมขันธารรค
๙. เรือชันหนเดดี้ยา เว้นการฉันในราตรี งดจากการฉันในเวลาวิภาลา.
๑๐. เรือวันจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโภคดนตรีและดุการเล่น อันเป็นข้าศึกแก่กุศล
๑๑. เรือวันขาดจากการหัดทรงประดับ และตอบแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ ของหอมและเครื่องประทึ่งผ้า อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว.
๑๒. เรือวันขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่.
๑๓. เรือวันขาดจากการรับทองและเงิน.
๑๔. เรือวันขาดจากการรับธัญญาหารดิน.
๑๕. เรือวันขาดจากการรับเนื้อดิน.
๑๖. เรือวันขาดจากการรับสดรีและกุมารี.
๑๗. เรือวันขาดจากการรับทาสีและทาส.
๑๘. เรือวันขาดจากการรับแพะและแกะ.
๑๙. เรือวันขาดจากการรับไก่และสกร.
๒๐. เรือวันขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา.
๒๑. เรือวันขาดจากการรับไวน์และที่ดิน.
๒๒. เรือวันขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้.
๒๓. เรือวันขาดจากการซื้อการขาย.
๒๔. เรือวันขาดจากการโถงด้วยตราชั้ง การโถงด้วยของปลอม และการโถงด้วยเครื่อง ตัววัด.
๒๕. เรือวันขาดจากการรับสินบน การล่อสาว และการตลาดตะลง.
๒๖. เรือวันขาดจากการตัด การจ่า การจองจำ การตีซิง การปลัน และการโจก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

จบจูลศิล.

มัชณีมศิล

[๑๐๔] ๑. กิษุเว้นขาดจากการพราກพิชตามและกุตตาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังประกอบการพราກพิชตามและกุตตาม เทืนปานนี้ คือ พิชเกิดแต่เงา พิชเกิดแต่ลำต้น พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่ยอด พิชเกิดแต่เมล็ด เป็นที่ครบห้า แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

[๑๐๕] ๒. กิษุเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการละสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการละสมไว้ เทืนปานนี้ คือ ละสมข้าว ละสมน้ำ ละสมผ้า ละสมยาน ละสมที่นอน ละสมเครื่อง ประเทืองผ้า ละสมของห้อม ละสมอาทิตย์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

[๑๐๖] ๓. กิษุเว้นขาดจากการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่น อย่างที่สมณ-
พราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เทืนปานนี้คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโภคแหสพ มีการรำเป็นตัน การเล่า นิยาย การเล่นปรบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นตีกลอง ฉากภาพม้าเมืองที่สามยาม การเล่น ของคนจังหาด การเล่น ไม้สูง การเล่นหน้าคพ ชนชั้น ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ ชนแกะ ชนไก่ รับนักกระทำ รำกระบีกระบอง หมายชัก หมายปล้ำ การรับ การตรวจผล การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

[๑๐๗] ๔. กิษุเว้นขาดจากการขวนขวยเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังขวนขวย เล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเทืนปานนี้ คือ เล่นหมากรุกแควระแปดตา แควระ ลิบตา เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด เล่นหมากไห เล่นโยนบ่วง เล่น ไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกາ เล่นเป่าใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นตวงทรวย เล่นรถน้อยๆ เล่น ชันน้อยๆ เล่นเขียนทายกัน เล่นทายใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอ ประการหนึ่ง.

[๑๐๘] ๕. กิษุเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่น อย่างที่ สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอน อันสูงใหญ่เทืนปานนี้ คือ เดียงมีเท้ากินประมาณ เดียงมีเท้าทำเป็นรูปลั划ตัวร้าย ผ้าโกเช้ารขนยา เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะวิจิตรด้วยลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะลีข้า เครื่องลาดที่มี สันฐานเป็นชุดดอก ไม้ เครื่องลาดที่ยัดนุน เครื่องลาดขันแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีหะและ เสือเป็นตัน เครื่องลาดขันแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขันแกะมีขันข้างเดียว เครื่องลาดทองและ เงินแกรมใหม่ เครื่องลาด ใหม่ลิบทองและเงิน เครื่องลาดขันแกะจนางฟ้อน ๑๖ คน เครื่องลาด หลังช้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่อกชินะอัมมีขัน อ่อนนุ่ม เครื่องลาดอย่างดีทำด้วยหนังชามด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

[๑๐๙] ๖. กิษุเว้นขาดจากการประกอบการประดับตกแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัมพปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค
แตงตัว เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยัง
ขวนขวยประกอบการประดับตนแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว เห็นปานนี้ คือ อบตัว
ไคลอวัยะ อาบเนื้อห้อม นาด ส่องระจาก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผ้า ผัดหน้า
ทาปัก ประดับข้อมือ สวมเกี้ยว ใช้ไม้เท้า ใช้กลัคยา ใช้ดาน ใช้ชรรค์ ใช้ร่ม สวมรองเท้า
ประดับบริจาร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดวาลีชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีชาย แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง。

[๑๐] ๗. กิกษะเว้นขาดจากติรัจฉานกตา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก
ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังประกอบติรัจฉานกตา เห็นปานนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา
เรื่องโจร เรื่องมหาอำนาจ เรื่องกองทัพ เรื่องกัย เรื่องรบ เรื่องข้า เรื่องน้ำ เรื่องผ้า
เรื่องท่อน เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร
เรื่องชนบท เรื่องสตรี เรื่องบุรุษ เรื่องคนล้าหาญ เรื่องตราครุ เรื่องท่าน้ำ เรื่องคนที่ล่วงลับ
ไปแล้ว เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นฯ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง。

[๑๑] ๘. กิกษะเว้นขาดจากการกล่าวถ้อยคำแกงແย়กัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังขวนขวยกล่าวถ้อยคำแกงແย়กันเห็น
ปานนี้ เช่น ว่าท่านไม่รู้ทั้งธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ทั้งถึง ท่านรู้จักทั้งธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร
ท่านปฏิบัติผิด ข้าพเจ้าถือปฏิบัติถูกถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่าน ไม่เป็นประโยชน์
คำที่ควรจะกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน
ข้อที่ท่านเคยข้าช่องมาดีแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าข่มท่านได้แล้ว
ท่านจะถอนหายใจเสีย มีฉะนั้นจงแก้ไขเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

[๑๒] ๙. กิกษะเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณ-
พราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังขวนขวยประกอบทุกกรรมและ
การรับใช้เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทุกของพระราชา ราชมหาอำนาจ กษัตริย์ พราหมณ์ คุกหนบดี
และการร่า ท่านจะไปในที่นี้ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอาสิ่งใดไป ท่านจะนำเอาสิ่งนี้
ในที่นั่นมา ดังนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

[๑๓] ๑๐. กิกษะเว้นขาดจากการพุดหลอกลง และการพุดเลียบเคียง เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังพุดหลอกลง พุด
เลียบเคียง พุดหวานล้อม พุดและเล้ม และวางหาลากด้วยลาภ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง.

จบมัชชิมิชีล.

มหาศีล

[๑๔] ๑. กิกษะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เห็นปานนี้ คือ ทายอวัยะ ทายนิมิต ทายอุปบาท ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ
ทำนายหนักด้วย พิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกแวนบิยนทีบัน ทำพิธีชั้ดเกลนบูชาไฟ ทำพิธีชั้ด
รำบูชาไฟ ทำพิธีชั้ดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเลอกเป่า
บูชาไฟ ทำพลีกรรมด้วยโลตัส เป็นหมอดูอวัยะ ดูลักษณะที่บ้าน ดูลักษณะที่นา เป็นหมอด
ปลุกเสก เป็นหมอดັບ เป็นหมอดลงเลขบันต์คุ้มกันบ้านเรือน เป็นหมอมูง เป็นหมอยาพิษ
เป็นหมօแมลงป่อง เป็นหมอรักษาแพลงหนักด้วย ทำพิธีเสียงนก เป็นหมอทายเสียงกา
เป็นหมอทายอายุ เป็นหมอเลอกกันลูกครรช์ เป็นหมอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง.

[๑๕] ๒. กิกษะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว เลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เห็นปานนี้ คือ ทายลักษณะแก้วมี ทายลักษณะผ้า ทายลักษณะไม้พลอง
ทายลักษณะศาสตรา ทายลักษณะดาบ ทายลักษณะศร ทายลักษณะธนู ทายลักษณะอาวุธ
ทายลักษณะสตว์ ทายลักษณะบุรุษ ทายลักษณะภรรยา ทายลักษณะกุマー ทายลักษณะทาส
ทายลักษณะทาสี ทายลักษณะช้าง ทายลักษณะม้า ทายลักษณะกระเบื้อง ทายลักษณะโคลอสกะ
ทายลักษณะโโค ทายลักษณะแพะ ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก ทายลักษณะนกกระทา
ทายลักษณะเหี้ย ทายลักษณะตุน ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะมดคุ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง.

[๑๖] ๓. กิกษะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เห็นปานนี้ คือ ดูกบย่าตราทพัว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไนเยกออก
พระราชาภายในจักยกเข้าประชิด พระราชาภายในจักยกออก พระราชาภายในจักยกข้าประชิด
พระราชาภายในจักยกอย พระราชาภายในจักมีชัย พระราชาภายในจักยกปราชัย พระราชาภายในออก
จักมีชัย พระราชาภายในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราเหตุ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
นี้ฯ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

[๑๗] ๔. กิษเเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูงจำพวกลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวหารแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เทืนปานนี้ คือ พยายกรณ์ว่า จักมีเงินทรัพย์ จักมีสุริยคราส จักมีนักชัตตรา aras
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตตราจักเดินถูกทาง
ดวงนักชัตตราจักเดินผิดทาง จักมีความทาง จักมีแผ่นดินไหว จักมีฟ้าร้อง ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักตก ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์ และดวงนักชัตตราจักมีความของ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ และดวงนักชัตตราจักกระจาง
จันทราราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ สุริยคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตราจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็น
อย่างนี้ ดวงนักชัตตราเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตตราเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
เมื่อกากบาทจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีความทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดินไหวจักมีผลเป็นอย่างนี้
ฟ้าร้องจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราขึ้นจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราตกจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราหมาลง
จักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตรากระจางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

[๑๘] ๕. กิษเเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูงจำพวกลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวหารแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เทืนปานนี้ คือ พยายกรณ์ว่า จักมีฝนแล้ง จักมีภิกษาหาได้ร้าย จักมีภิกษา
หาได้ยาก จักมีความเกณ์ จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโกรมได้ หรือนับคะแนน
คำนวน นับประมาณแต่งกาพย์ โลกาภิศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

[๑๙] ๖. กิษเเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูงจำพวกลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวหารแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เทืนปานนี้ คือ ให้ถูกป์อาวามงคล ให้ถูกป์วิวาหะงคล ถูกป์เริงหมอน ถูกป์
หน่ายร้าง ถูกป์เก็บทรัพย์ ถูกป์จ่ายทรัพย์ ดูใจดี ถูกใจหัวใจ ให้ယอดุรงครรักษ์ ร้ายเมตต์
ให้ลิ้นกระด้าง ร้ายมนต์ให้คำแข็ง ร้ายมนต์ให้มือสั่น ร้ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นเหมือน
ทรงกระจาก เป็นหมอทรงหญูเสา เป็นหมอทรงเจ้า บางสรวงพระอาทิตย์ บางสรวงท้าวมหาพรหม
ร้ายมนต์ไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

[๒๐] ๗. กิษเเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูงจำพวกลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวหารแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย
ติรัจฉานวิชา เทืนปานนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก่นบาน ร้ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป่องกัน
บ้านเรือน ทำกำเทหยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกำเทหย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธี
บางสรวงพื้นที่ พ่นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปรางยาสำรอก ปรางยาถาย ปรางยา
ถายโทบทึบองบัน ปรางยาถายโทบทึบองลาง ปรางยาแก่ป้าดีรณะ หุงน้ำมันหยดหุ ปรางยาตา
ปรางยานัดกุ ปรางยาหากัด ปรางยาทาสมาน ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชะแปล
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

[๒๑] ดุกรรม hab พิตร กิษสมบูรณ์ด้วยศีลอย่างนี้ ยอมไม่ประสบภัยแต่ในหน้า เ雷
เพราศีลังวรรณนี้เปรียบเหมือนกษัตริย์ผู้ได้มุราภิเบกษา จำกัดราชศัตรุได้แล้ว ยอมไม่ประสบภัย
แต่ในหน้า เพราราชศัตรุนั้น ดุกรรม hab พิตร กิษสมบูรณ์ด้วยศีลขันธ์นี้ ยอมได้เสวยสุข
ยอมไม่ประสบภัยแต่ในหน้า เพราศีลังวรรณนี้ กิษสมบูรณ์ด้วยอวิริศีลขันธ์นี้ ยอมได้เสวยสุข
อันปราถจากโทบทึบในภายใต้ ดุกรรม hab พิตร ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิษเชื่อว่าเป็นผู้ถึง
พร้อมด้วยศีล .

จบมหาศีล .

อินทรียสัจวาร

[๒๒] ดุกรรม hab พิตร อย่างไร กิษเชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย?
ดุกรรม hab พิตร กิษในธรรมนิยนนี้ เทืนรูปด้วยจักขุณแล้ว ไม่ถือโนมิต ไม่ถืออนพัญญา
เรอยอมปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขุณทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกคูลธรรมอันلامก
คือกิษณาและโทมนัสครอบบันนน ซึ่วารักษนาจักขุณทรีย์ ซึ่วารักษนาความสำรวมในจักขุณทรีย์
กิษฟังเสียงด้วยโสต . . . ดมกลิ่นด้วยชานะ . . . ลิ้มรสด้วยชิ瓦หา . . . ถูกต้องโภภูจพะด้วยกาย . . .
รู้เจลร่วมภารมณ์ด้วยใจแล้ว ไม่ถือโนมิต ไม่ถืออนพัญญา เรอยอมปฏิบัติเพื่อสำรวมมณิทรีย์
ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกคูลธรรมอันلامกคือกิษณาและโทมนัสครอบบันนน ซึ่วาร
รักษนาจักขุณทรีย์ ซึ่วารักษนาความสำรวมในมนิทรีย์ กิษประกอบด้วยอินทรีย์สัจวารอันเป็นอธิยะ
เช่นนี้ ยอมได้เสวยสุขอันไม่ระคุนด้วยกิเลสในภายใต้ ดุกรรม hab พิตร ด้วยประการดังกล่าวมานี้
แล กิษเชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย .

สถิติสัมปชัญญะ

[๒๓] ดุกรรม hab พิตร อย่างไร กิษเชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสถิติสัมปชัญญะ? ดุกร
Page 29

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค
มหาบพิตร กิกษุในธรรมวินัยนี้ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการอยู่ ในการแล
ในการเหลียว ในการค้าขาย ในการเหยียดออก ในการทรงสังฆาฏิ นบัตรและจีวร ในการฉัน
การดื่ม การเคี้ยว การลิ้ม ในการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการดิน การยืน
การนั่ง การหลับ การตื่น การพุด การนั่ง ดุกรรมหนาบพิตร ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล
กิกษุซึ่ว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ .

สันโดษ

[๑๒๔] ดุกรรมหนาบพิตร อย่างไร กิกษุซึ่ว่าเป็นผู้สันโดษ? ดุกรรมหนาบพิตร กิกษุใน
ธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สันโดษด้วยจีวรเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบินบทบาทเป็นเครื่องบริหารห้อง
เรือนไปทางทิศภาคใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรรมหนาบพิตร นกมีปีกจะบินไปทางทิศภาคใดๆ
ก็มีแต่ปีกของตัวเป็นภาระบินไปฉันใด กิกษุกิจฉันนั้นแล เป็นผู้สันโดษด้วยจีวรเป็นเครื่อง
บริหารกาย ด้วยบินบทบาทเป็นเครื่องบริหารห้องเรือนไปทางทิศภาคใดๆ ก็ถือไปได้เอง
ดุกรรมหนาบพิตร ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิกษุซึ่ว่าเป็นผู้สันโดษ.

[๑๒๕] กิกษุนั้นประกอบด้วยศิลป์ขั้นรุ่นใหญ่สั่วาร สดิลัมปชัญญะและสันโดษอัน
เป็นอริยะเช่นนี้แล้ว ย้อมเสพเสน่ห์สันะ อันสังข์ คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา คล้า
ป่าช้า ป่าชู ที่แจ้ง ลอมฟาง ในกาลภายหลังภัต เรอกลับจากบินบทบาทแล้ว นั่งคุ้บลังก์
ตั้งกายตรง ดำรงสติเฉพะหน้า เเร่องความเพ่งเลึงในโลก มิใจประศาจความเพ่งเลึงอยู่
ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากความเพ่งเลึง ได้ ละความประทุษร้ายตือพยายามหาท ไม่คิดพยายาม
มีความกรุณาหัวงประโยชน์แก้สัตว์ทั้งปวงอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากความประทุษร้ายคือ
พยายามหาท ได้ ละถินเมี้ยหะแล้ว เป็นผู้ประศาจถินเมี้ยหะ มีความกำหนดหมายอยู่ที่แสดงส่วน
มีสดิลัมปชัญญะอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากถินเมี้ยหะ ได้ละอุทธิจะกุกุจะจะแล้ว เป็นผู้ไม่
ฟังชาน มีจิตสงบ ภัยในอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากอุทธิจะกุกุจะจะ ได้ ละวิจิกจชาแล้ว
เป็นผู้ขามวิจิกจชา ไม่มีความคลางแคลลงในกุคลธรรมทั้งหลายอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จาก
วิจิกจชาได้.

อุปมาณิราณ

[๑๒๖] ดุกรรมหนาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงกันนี้ไปประกอบการงาน การงาน
ของเขางานพึงสำเร็จผล เขาจะพึงใช้หนนีที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำไรของเขาก
จะพึงนีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา เขาพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนราคุณนี้ไปประกอบ
การงาน บัดนี การงานของเรางานสำเร็จผลแล้ว เรายาได้ใช้หนนีที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และ
ทรัพย์ที่เป็นกำไรของเรายังมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี เขางานพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความ
โสมนัส มีความไม่มีหนนีนี้เป็นเหตุ ฉันได.

ดุกรรมหนาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้มีอาพาธถึงความลำบาก เจ็บหนัก
บริโภคอาหาร ไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย สมัยต่อมา เขายังหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้
และมีกำลังกาย เขางานพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาพาธถึงความลำบาก เจ็บหนัก
บริโภคอาหาร ไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย บัดนี เรายาจากอาพาธนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้
และมีกำลังกายเป็นปกติ ดังนี เขางานพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้น
เป็นเหตุ ฉันได.

ดุกรรมหนาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงถูกจำกอยู่ในเรือนจำ สมัยต่อมา เขายังพ้นจาก
เรือนจำนั้นโดยสวัสดิไม่มีกัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย เขางานพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อน
เราถูกจำกอยู่ในเรือนจำ บัดนี เรายาพ้นจากเรือนจำนั้นโดยสวัสดิไม่มีกัยแล้ว และเราไม่ต้อง
เสียทรัพย์อะไรๆ เลย ดังนี เขางานพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีการพันจากเรือนจำ
นั้นเป็นเหตุ ฉันได.

ดุกรรมหนาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นทาส ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหหน
ตามความพอใจ ไม่ได้ สมัยต่อมา เขายังพ้นจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น
เป็นไทยแก่ตัว ไปไหหนได้ตามความพอใจ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นทาส
พึงตัวเอง ไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหหนตามความพอใจ ไม่ได้ บัดนี เรายาพ้นจากความเป็นทาสนั้น
แล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหหนได้ตามความพอใจ ดังนี เขางานพึงได้
ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความเป็นไทยแก่ตัวนั้นเป็นเหตุ ฉันได.

ดุกรรมหนาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษ มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ พึงเดินทางไกลกันดาร
อาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขายังขามพันทางกันดารนั้นได้ บรรลถึงหมู่บ้าน
อันแก่மีปลอดกัยโดยสวัสดิ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรามีทรัพย์ มีโภคสมบัติ
เดินทางไกลกันดาร อาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี เรายาขามพันทางกันดารนั้น
บรรลถึงหมู่บ้านอันแก่மี ปลอดกัยโดยสวัสดิแล้ว ดังนี เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความ
โสมนัส มีภัยสถานอันแก่மีนั้นเป็นเหตุ ฉันได.

ดุกรรมหนาบพิตร กิกษุพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๕ ประการเหล่านี้ที่ยังลงทะเบียนได้ในตนเหมือนหนี้
เหมือนโรค เมื่อเรือนจำ เหมือนความเป็นทาส เมื่อทางไกลกันดาร และเรือพิจารณา
เห็นนิวรณ์ ๕ ประการที่จะได้เล้าในตน เมื่อความไม่มีหนี้ เมื่อความไม่มีโรค เมื่อ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิการ ສีลขันธารรค
การพนจากเรือนจำ เหมือนความเป็นไทยแกตน เหมือนภูมิสถานอันเกยม ฉันนี้แล .

รูปปาน ๔

[๑๒๗] เมื่อเชือพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๔ เหล่านี้ ที่ลະได้แล้วในตน ย่อมเกิดปรามาย
เมื่อปรามายแผลย้อมเกิดบีด เมื่อมีปีติในใจ กายนย่องงง เรือมีกาลสูงแล้วย้อมได้เสวยสุข
เมื่อมีสุข จิตย้อมตั้งมั่น . เเรอสังจากกรรม สังจากอกคลธรรม บรรลุปฐมภาน มีวิตก มีวิจาร
มีปีติและสุขเกิดแต่ไว้ใจอยู่ เเรอทำกายนี้แหล่ให้ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยปีติและสุขเกิดแต่
ไว้ใจ ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอทัวหั้งตัว ที่ปีติและสุขเกิดแต่ไว้ใจจะไม่ถูกต้อง
ดุกรรมหาบพิตร เปรียบเหมือนพนักงานลงานสรงสนาน หรือลูกมือพนักงานลงานสรงสนานผุณลาด
จะพึงใส่รณสีตัวลงในภานะสำริด แล้วพรอมด้วยน้ำ หมักไว้ ตกเวลาเย็นก้อนจรณสีตัวซึ่งยัง
ชื้มไปจับติดกันทัวหั้งหมด ย้อมไม่กระหายออก ฉันได กิกษกิจันเน้นแล ทำกายนี้แหล่ให้
ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยปีติและสุขเกิดแต่ไว้ใจ ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอทัวหั้งตัว
ที่ปีติและสุขเกิดแต่ไว้ใจจะไม่ถูกต้อง ดุกรรมหาบพิตร นี้แหล่สามัญผลที่เห็นประจักษ์ หั้งดียิ่งกว่า
หั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

[๑๒๘] ดุกรรมหาบพิตร อีกประการหนึ่ง กิกษบุรลุทธิภานมีความผ่องใสแห่งจิต
ในภานใน เป็นธรรมเอกสารดั้น เพาะะวิตก วิจารสูงไป ไม่มีวิตก ไม่มีปีติและสุข
เกิดแต่สماอิอยู่ เเรอทำกายนี้แหล่ ให้ชุมชนเอบอิมชาบชาน ด้วยปีติและสุขเกิดแต่สماอิ
ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอทัวหั้งตัว ที่ปีติและสุขเกิดแต่สماอิจะไม่ถูกต้อง . ดุการ
มหาบพิตร เปรียบเหมือนหัวน้าลึกมีน้ำป่นปาน ไม่มีทางที่น้ำจะไหลมาได้ หั้งในด้านตะวันออก
ด้านใต้ ด้านตะวันตก ด้านเหนือ หั้งฝนก็ไม่ตกเพิ่มตามฤดูกาล แต่สายน้ำเย็นพุชื่นจากหัว
น้ำนั้นแล้ว จะพึงทำหัวน้ำนั้นแหล่ให้ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยน้ำเย็น ไม่มีเอกสารให้ไว้
แห่งหัวน้ำนั้นทั้งหมด ที่น้ำเย็นจะไม่พึงถูกต้องฉันได กิกษกิจันเน้นแล ย้อมทำกายนี้แหล่
ให้ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยปีติและสุขเกิดแต่สماอิ ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอ
หัวหั้งตัว ที่ปีติและสุขเกิดแต่สماอิจะไม่ถูกต้อง ดุกรรมหาบพิตร นี้แหล่สามัญผลที่เห็นประจักษ์
หั้งดียิ่งกว่า หั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

[๑๒๙] ดุกรรมหาบพิตร อีกประการหนึ่ง กิกษมือบุนนา มีสติ มีสัมปชัญญะ เสวยสุข
ด้วยนามภาน เพาะะปีติสินไป บรรลุตดิภาน ที่พระอวิยะห์หั้งหลายสรรสบริโภคผู้ได้ภานนี
เป็นผู้มือบุนนา มีสติ อยู่ปีนสุข เเรอทำกายนี้ให้ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยสุขอันปราคจากปีติ
ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอทัวหั้งตัวที่สุขปราคจากปีติจะไม่ถูกต้อง ดุกรรมหาบพิตร
เปรียบเหมือนในกอบบัวขาว ในกอบบัวหลวง หรือในกอบบัวขาว ดอกบัวขาว ดอกบัวหลวง
หรือดอกบัวขาว บางเหล่าซึ่งเกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ยังไม่พันน้ำ จมอยู่ในน้ำ น้ำหล่อเลี้ยงไว้
ดอกบัวเหล่านี้ ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยน้ำเย็นตลอดยอด ตลอดเด่า ไม่มีเอกสารให้ไว้
แห่งดอกบัวขาว ดอกบัวหลวง หรือดอกบัวขาว หัวทุกส่วน ที่น้ำเย็นจะไม่พึงถูกต้อง ฉันได
กิกษกิจันเน้นแล ย้อมทำกายนี้แหล่ให้ชุมชนเอบอิมชาบชานด้วยสุขปราคจากปีติ ไม่มีเอกสาร
ให้ไว้ แห่งกายนของเรอทัวหั้งตัว ที่สุขปราคจากปีติจะไม่ถูกต้อง ดุกรรมหาบพิตร นี้แหล่
สามัญผลที่เห็นประจักษ์ หั้งดียิ่งกว่า หั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

[๑๓๐] ดุกรรมหาบพิตร อีกประการหนึ่ง กิกษบุรลจตตภาน ไม่มีทกข ไม่มีสุข
เพาะะสุขลทกข และดับโสมนัสโถมเนสกอนๆ ได มือบุนนาเป็นเหตุให้สติบริสทริอุย
เรอหนังແ劈ไปหัวกายนี้แหล่ ด้วยใจอันบริสทริอุยองແ愧 ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอ
หัวหั้งตัว ที่ใจอันบริสทริอุยองແ愧จะไม่ถูกต้อง ดุกรรมหาบพิตร เปรียบเหมือนบุษจะพึงน้ำ
คลุนตัวตลอดศีรษะด้วยผ้าขาว ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนทุกส่วน ที่ผ้าขาวจะไม่
ถูกต้อง ฉันได กิกษกิจันเน้นแล เรอหนังແ劈ไปหัวกายนี้แหล่ด้วยใจอันบริสทริอุยองແ愧
ไม่มีเอกสารให้ไว้ แห่งกายนของเรอทัวหั้งตัว ที่ใจอันบริสทริอุยองແ愧จะไม่ถูกต้อง ดุกรรมหาบพิตร
นี้แหล่สามัญผลที่เห็นประจักษ์ หั้งดียิ่งกว่า หั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

วิชชา ๕

วิปัสสนาภาน

[๑๓๑] กิกษนั้นเมื่อจิตเป็นสมาริบริสทริอุยองແ愧 ไม่มีกิเลส ปราคจากอุกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อภูณัทสัน ๑- เเรอ
ย้อมรู้ดดอย่างนี้ กายของเรานี้แล มีรูปประกอบด้วยมาหากต ๒- ๔ เกิดแต่มาตรดาบิดา เดิบโต
ชีนด้วยข้าวสุกและขنمสดไม่เที่ยง ต้องอุน ต้องนาดฟัน มืออันทำลายและจัดกระจาดเป็น
ธรรมด้าและวิญญาณของเรานี้ กิਆติอยู่ในกายนี้ เน่องอยู่ในกายนี้ ดุกรรมหาบพิตร เปรียบเหมือน
แก้วไฟทุรยอันงาม เกิดเองอย่างบริสทริอุย แปดเหลี่ยม นายช้างจียะะในตีแล้ว ลอกใส่เวววาว
สมส่วนทุกอย่าง มีด้วยเขียวเหลืองแดงขาวหรือนานาล้ออยอยู่ในน้ำ บุษมีจักบุจะพึงหิบ
แก้วไฟทุรยน้ำงามไว้ในเมื่อเล้าพิจารณาเห็นว่า แก้วไฟทุรยน้ำงาม เกิดเองอย่างบริสทริอุย
แปดเหลี่ยม นายช้างจียะะในตีแล้ว ลอกใส่เวววาว สมส่วนทุกอย่าง มีด้วยเขียวเหลืองแดง
ขาวหรือนานาล้ออยอยู่ในแก้วไฟทุรยน้ำฉันได กิกษกิจันเน้นแล เมื่อจิตเป็นสมาริบริสทริอุยองແ愧
ไม่มีกิเลส ปราคจากอุกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย้อมโน้ม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
น้อมจิตไปเพื่อภูณฑ์สันะ เเรอย่อมรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แลมรูป ประกอบด้วยมหาภูต ๔
เกิดแต่มาตราบีดา เดิบโดยความสุกและขณะมสด ไม่เที่ยง ต้องจบ ต้องนาดฟิน มีอันทำลาย
การจัดการจะเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็ถูกอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้
ดุกรรมหนาพิตร นี้แหลมมัณฑ์ที่เห็นประจักษ์ ทั้งดีบยังกว่า ทั้งประณีตกว่าสามมัณฑ์ที่เห็น
ประจักษ์ขอก่อนๆ .

มโนมิทธิญาณ

[๓๒] กิษณนี้ เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่วอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อ尼มิต รูปอันเกิด
แต่ใจ คือ尼มิตกาลยื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวน้อยให้ภูตถ้วน มีอินทรีย์ไม่นักพร่อง
ดุกรรมหนาพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงซักใส้ออกจากหัวปล้อง เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า
นี้หัวปล้อง นี้ໄส หัวปล้องอย่างหนึ่ง ໄสอย่างหนึ่ง ก็แต่ใส่ชักออกจากหัวปล้องนั้นเอง
อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษพึงซักด้านอกจากฝึก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ด้าน นี้ฝึก

๑๑. ภูณฑ์สันะ เป็นชื่อของภูณฑ์ชั้นสูง คือมารคภูณฑ์ ผลภูณฑ์ สัพพัญญุตภูณฑ์ ปัจ-

๑๒. เกากณภูณฑ์ และวิปสนาภูณฑ์

๑๒. ได้แก่ราตรี ๔ คือ ดิน, น้ำ, ไฟ, ลมฯ
ดับอย่างหนึ่ง ฝึกอย่างหนึ่ง ก็แต่ดับชักออกจากฝึกนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษ
จะพึงซักดูออกจากราก ขาดจากราก ขาดจากราก ขาดจากราก ขาดจากราก ขาดจากราก ขาดจากราก
ก็แต่ชักออกจากรากนั้นเอง ฉันใด กิษกิลัณณ์แล เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแพร้า
ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่วอย่างนี้ เเรอย่อม
โน้มน้อมจิตไปเพื่อ尼มิตรูปอันเกิดแต่ใจ คือ尼มิตกาลยื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัย
น้อยให้ภูตถ้วน มีอินทรีย์ไม่นักพร่อง ดุกรรมหนาพิตร นี้แหลมมัณฑ์ที่เห็นประจักษ์
ทั้งดีบยังกว่า ทั้งประณีตกว่าสามมัณฑ์ที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

อทธิวิธญาณ

[๓๓] กิษณนี้ เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่วอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออทธิวิธี เเรอบรรล
อิทธิวิธายั่งยืน คือ คนเดียวเป็นหล่ายคนก็ได้ หล่ายคนเป็นคนเดียว ก็ได้ ทำให้ปรากฏ
ก็ได้ ทำให้หายก็ได้ หล่ายทำเพงกุษาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นคำลัง
แม่ในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไปในอากาศ
เหมือนแกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ชี้มีกุทึมีอันภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้จานจ
ทางกายไปตลอดพระหนโอลก ก็ได้ ดุกรรมหนาพิตร เปรียบเหมือนช่างหม้อหรือลูกมือของช่างหม้อ
ผู้ผลิต เมื่อวดติดนิดแล้ว ต้องการภาชนะนิดใดๆ พึงทำภาชนะนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได้
อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างงานหรือลูกมือของช่างงานผู้ผลิต เมื่อแต่งงานดีแล้ว ต้องการเครื่องงาน
นิดใดๆ พึงทำเครื่องงานนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได้ อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างทองหรือลูกมือ
ของช่างทองผู้ผลิต เมื่อหลอมทองดีแล้ว ต้องการทองรูปพรรณนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณ
นิดนั้นๆ ให้สำเร็จได้ ฉันใด กิษกิลัณณ์แล เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส
ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่วอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไป
เพื่ออทธิวิธี เเรอบรรล อิทธิวิธายั่งยืน คือ คนเดียวเป็นหล่ายคนก็ได้ หล่ายคนเป็นคนเดียว
ก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ หล่ายทำเพงกุษาไปได้ ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้
ผุดขึ้นคำลังในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไป
ในอากาศเหมือนแกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ ชี้มีกุทึมีอันภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได้
ใช้จานจทางกายไปตลอดพระหนโอลก ก็ได้ ดุกรรมหนาพิตร นี้แหลมมัณฑ์ที่เห็นประจักษ์ ทั้งดี
บยังกว่า ทั้งประณีตกว่าสามมัณฑ์ที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

ทิพย์โลตุญาณ

[๓๔] กิษณนี้ เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่วอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลตราตรี เเรอย่อม
ได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือเสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ด้วยทิพย์โลตราตรี อัน
บริสุทธิ์ล้วน โลตุขอมนุษย์ ดุกรรมหนาพิตร เปรียบเหมือนบุรุษเดินทางไกล เขาจะพึงได้ยินเสียง
กลองบัง เสียงตะโพนบัง เสียงสังข์บัง เสียงบันชาะวบัง เสียงปีมบัง เขาจะพึง
เข้าใจว่า เสียงกลองดังนี้บัง เสียงตะโพนดังนี้บัง เสียงสังข์ดังนี้บัง เสียงบันชาะวัดนี้บัง
เสียงปีมบังดังนี้บัง ฉันได้ กิษกิลัณณ์แล เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส
ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่วอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไป
เพื่อทิพย์โลตราตรี เเรอย่อมได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือเสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกล
และใกล้ด้วยทิพย์โลตราตรี อันบริสุทธิ์ล้วน โลตุขอมนุษย์ ดุกรรมหนาพิตร นี้แหลมมัณฑ์ที่
เห็นประจักษ์ ทั้งดีบยังกว่า ทั้งประณีตกว่าสามมัณฑ์ที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

เจโตปริยญาณ

[๓๕] กิษณนี้ เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๙ สูตันตปิกุที ๑ ที่มหานิกาย สลับขันธารค
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวน ไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจตปิริยญาณ
เร้อยอมกำหนดรู้ใจของสัตว์อื่น ของบุคลอื่นด้วยใจ คือจิตมีราคะ กิริว่าจิตมีราคะ หรือจิต
ปราจากราคะ กิริว่าจิตปราจากราคะ จิตมีโถสະ กิริว่าจิตมีโถสະ หรือจิตปราจากโถสະ
กิริว่าจิตปราจากโถสະ จิตมีโมะ กิริว่าจิตมีโมะ หรือจิตปราจากโมะ กิริว่าจิตปราจากโมะ^๑
ไม่จะ จิตเหดหุ หรือจิตเหดหุ หรือจิตฟังชาน กิริว่าจิตฟังชาน จิตเป็นมหารรคต กิริว่าจิตเป็น^๒
มหารรคต หรือจิตไม่เป็นมหารรคต จิตมีจิตอื่นยึงกว่า กิริว่าจิตมีจิตอื่นยึงกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่น^๓
ยึงกว่า กิริว่าจิตไม่มีจิตอื่นยึงกว่า จิตเป็นสามาธิ กิริว่าจิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิ
กิริว่าจิตไม่เป็นสามาธิ จิตหลุดพัน กิริว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพัน กิริว่าจิตไม่หลุดพัน
ดุกรมหานบพิตรา เปรียบเหมือนหอยิงสาวยาหยาหยุ่นที่ชอบการแต่งตัว เมื่อสองดูเจหน้าของตน
ในกระจกอันนบริสทธิ์สะอาด หรือในภาชนะอื่นใด หนานมีไฟ กิจจะพึงรู้ว่าหน้ามีไฟ หรือหน้า^๔
ไม่มีไฟ กิจจะพึงรู้ว่าหน้าไม่มีไฟ ฉันได กิกบุกฉันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาริบิริสทธิ์ผ่องแพร้า
ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวน ไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อม
จิตไปเพื่อเจตปิริยญาณ เเรอยอมกำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบุคลอื่นด้วยใจ คือจิตมีราคะ
กิริว่าจิตมีราคะ หรือจิตปราจากราคะ กิริว่าจิตปราจากราคะ จิตมีโถสະ กิริว่าจิตมีโถสະ
หรือจิตปราจากโถสະ กิริว่าจิตปราจากโถสະ จิตมีโมะ กิริว่าจิตมีโมะ หรือจิตปราจากโมะ^๕
ไม่จะ กิริว่าจิตปราจากโมะ จิตเหดหุ หรือจิตเหดหุ หรือจิตฟังชาน กิริว่าจิตฟังชาน
จิตเป็นมหารรคต กิริว่าจิตเป็นมหารรคต หรือจิตไม่เป็นมหารรคต กิริว่าจิตไม่เป็นมหารรคต จิตมีจิตอื่น^๖
ยึงกว่า กิริว่าจิตมีจิตอื่นยึงกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่นยึงกว่า กิริว่าจิตไม่มีจิตอื่นยึงกว่า จิตเป็นสามาธิ
กิริว่าจิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิ กิริว่าจิตไม่เป็นสามาธิ จิตหลุดพัน กิริว่าจิตหลุดพัน
หรือจิตไม่หลุดพัน กิริว่าจิตไม่หลุดพัน ดุกรมหานบพิตรา นี้แหลมสัมภูผลที่เห็นประจักษ์
ทั้งดียึงกว่า ทั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนๆ .

[๓๖] กิจกนั้น เมื่อวิตเป็นสมาชิบริสทรีผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่ว หัว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อพเนชนิยมสติภูณ แล้ว ความรู้สึกชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือ ระลึก ได้ชาติหนึ่งบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สามร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง และสามร้อยชาติบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอด วิรภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่างนั้น มีโสดร้อยบ้างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนด อายุพึงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในพนั้น เราก็ได้มีชื่อย่างนั้น มีโสดร้อยบ้างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนด อายุพึงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกพนี้ เออย่อ率为ลกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรรมบำบัดพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงจาก บ้านตนไปบ้านอื่น และจากบ้านนั้น ไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้นกลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึงระลึกได้อ่ายนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนั้น เราได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น เรายังได้จากบ้านแม่นั้นไปยังบ้านโน้น แม่ในบ้าน นั้นเราก็ได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น แล้วเราลับจากบ้านนั้น มาสู่บ้านของตนตามเดิม ดังนี้ ฉันได้ กิษก์ฉันนั้นแล เมื่อวิตเป็นสมาชิบริสทรีผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนิ่ว หัว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อม จิตไปเพื่อพเนชนิยมสติภูณ เออย่อ率为ลกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้ หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สิบสิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง และสามร้อยชาติบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดวิรภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้น เรามีชื่อย่างนั้น มีโสดร้อยบ้างนั้น มีผัวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุข ทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุพึงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เออย่อ 率为ลกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรรมบำบัดพิตร นี้แหลมมัคคุผลที่เห็นประจักษ์ ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประณีตกว่าสามมัคคุผลที่เห็นประจักษ์ ข้อก่อนๆ .

จตุปัทถณາณ
[๓๗] กີກິນນີ້ເມື່ອຈົດເປັນສາມາຟ ບຣິສຸທົ່ງຜົງແຜ້ວ ໄນມັກີເລສ ປຣາຈາກອຸປະກິເລສ
ອ່ອນ ດາວກເກົກງາງ ຕັ້ງມິນ ໄນຫວັນ ໄຫວອຍ່ານີ້ ຍ່ອມໄນ້ມີນ້ອມຈົດໄປເພື່ອຮູ້ຕີແລະອັບຕິຂອງ
ສັຕ່ວົງໜ່າຍ ເຮືອເຫັນໝູ່ສັຕ່ວົງທີ່ກຳລັງຈົດ ກຳສັງອັບຕິ ເລວ ປະເປີຕ ມີວັພຣານດີ ມີວັພຣານ
ທຣາມ ໄດ້ດີ ຖກຍາກ ດ້ວຍທີພິຈັກໜ້ອນບຣິສຸທົ່ງ ລ່ວງ ຈັກບົນອົມນຸ່ງຍໍ ຍ່ອມຮູ້ຂັດໜຶ່ງໝູ່ສັຕ່ວົງ
ຜູ້ປິບໄປຕາມກຣມວ່າ ສັຕ່ວົງແລ້ວນີ້ປະກອບດ້ວຍກາຍທຖວິຕ ວົງທ່ຽວຕ ມີໂທງວິຕ ຕີເຕີຍນພຣະວິຍເຈ້າ
ເປັນມິຈາຫຼັກສີ ຍືດຕີ່ກາຮົກກະທຳດ້ວຍຈຳນົດມິຈາຫຼັກສີ ເນື່ອງໜ້າແຕ່ຕາຍພຣະກາຍແຕກ ເຂົ້າຍ່ອມ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารากเข้าถึงฉบับ ทุกดี วินิบัต นราก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสจาริต วจีสจาริต มโนสจาริต ไม่ติดเตียนพระอธิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เบื้องหน้าแต่ตายเพราภัยแตก เขายอมเข้าถึงสุดต่อโลกสวรรค์ ดังนี้ เเรอย่ามเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจดติ กำลังอุปบัติ เล่า ประณีต มีผิวพรรณเดียว มีผิวพรรณหวาน ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพย়জักข อันบริสุทธิ์ ล่วงจักข ของมนุษย์ ย้อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการะนี้ เปรียบเหมือนปราสาท ตั้งอยู่ ณ ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนรนค บราhmaผู้มีจักข ยืนอยู่บนปราสาทนน จะพึงเห็นหมุนชัน กำลังเข้าไปสู่เรือนบัง กำลังออกจากเรือนบัง กำลังสัญจรเป็นແกาอยู่ในถนนบัง นั้งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนรนค เขายอมเข้าไปสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน เหล่านี้สัญจรเป็นແกาอยู่ในถนน เหล่านี้นั้งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนรนค ฉันใด กิกข กิลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่ การงานตั้งมั่น ไม่หัวน ไหว อย่างนี้ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้ดีและอุปบัติของสัตว์ที่เหล่ายัง เรือนหมู่สัตว์ที่กำลังจดติ กำลังอุปบัติ เล่า ประณีต มีผิวพรรณเดียว มีผิวพรรณหวาน ได้ดี ตกยากด้วยทิพย়জักข อันบริสุทธิ์ ล่วงจักข ของมนุษย์ ย้อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการะนี้ ดุรวมหานพิตร นี้แหล่ สามัญผลที่เห็นประจักษ์ ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนฯ .

อาสวักขยญาณ

[๑๓๘] กิกขันนี้เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวน ไหว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ย้อมรู้ชัดตามเป็นจริงว่า นี้ทุกข นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโرو นี้ทุกขนิโรมานะมีนิปปีปทา เหล่านี้ อาสวะ น้อาสวามุทัย น้อาสวานิโโร น้อาสวานิโรมานะมีนิปปีปทา เมื่อเรอั้รุห์เห็นอย่างนี้ จิตยอมหลุดพ้นแม้จากการมาสภาวะ แม้จากการมาสภาวะ แม้จากการมาสภาวะ แม้จากการมาสภาวะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว กิมีญาณว่า หลุดพ้นแล้ว . รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรวมจารย์อยู่จนแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่น เพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้ม . ดุรวมหานพิตร เปรียบเหมือนสรณะน้ำหนาบยอดเขาในสระอาด ไม่ขุนแมว บราhmaผู้มีจักข ยืนอยู่บนบรรทะนั้น จะพึงเห็นหอยไข่แข็งและหอยกากต่างๆ บัง ก้อนกรวดและ ก้อนหินบัง ฟุ่งปลาบัง กำลังว่ายอยู่บัง หยุดอยู่บัง ในสระน้ำ เขายอมคิดอย่างนี้ว่า สระน้ำนี้ในสระอาด ไม่ขุนแมว หอยไข่แข็งและหอยกากต่างๆ บัง ก้อนกรวดและก้อนหินบัง ฟุ่งปลาบัง เหล่านี้กำลังว่ายอยู่บัง กำลังหยุดอยู่บัง ในสระน้ำนั้น ดังนี้ฉันได กิกข กิลันนั้นแล แล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวน ไหวอย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ย้อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโโร นี้ทุกขนิโรมานะมีนิปปีปทา เหล่านี้ อาสวะ น้อาสวามุทัย น้อาสวานิโโร น้อาสวานิโรมานะมีนิปปีปทา เมื่อเรอั้รุห์เห็นอย่างนี้ จิตยอมหลุดพ้นแม้จากการมาสภาวะ แม้จากการมาสภาวะ แม้จากการมาสภาวะ แม้จากการมาสภาวะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว กิมีญาณว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้ม ดุรวมหานพิตร นี้แหล่สามัญผลที่เห็นประจักษ์ ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนฯ ดุรวมหานพิตร กิลามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อน ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประณีตกว่าสามัญผลที่เห็นประจักษ์ขอก่อนนี้ ยอมไม่มี .

พระเจ้าขอชาตติตรุแสดงพระองค์เป็นอุบาสก

[๑๓๙] เมื่อพระผู้มีพระภาคตัวรัสอย่างนี้แล้ว พระเจ้าแผ่นดินมีคร พระนามว่า อาทิตตยู ราเทหินบตร ได้ทราบบทพระคำรับสั่งนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภัยติของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภัยติของพระองค์แจ่มแจ้งนัก เปรียบ เหมือนหมายของที่ค่าว่า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนเหลียง หรือส่องประทีปในที่มืดด้วยคิดว่า ผู้มีจักข จักเห็นรูป ดังนี้ ฉันได พระผู้มีพระภาคทรงประกาศพระธรรมโดยอเนกปริยาบ ฉันนั้น เมื่อันกัน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันนี้ ขอถึงพระผู้มีพระภาค พระธรรมและพระสัมภ์ว่า เป็นสรณะ ขอพระผู้มีพระภาคคงทรงจำหม่อมฉันว่าเป็นอุบาสก ผู้ถึงสรรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่ วันนี้เป็นต้นไป ให้ครอบจั่งหนามอมฉัน ซึ่งเป็นคณาจล คณาหลง ไม่ฉลาด หม่อมฉัน ได้ปลงพระชนม์ชีพ พระบิดาผู้ด้ำรำธรรม เป็นพระราชาโดยธรรมเพาะเหตุแห่งความเป็นใหญ่ ขอพระผู้มีพระภาคคงทรงรับทราบความผิดของหม่อมฉันโดยเป็นความผิดจริง เพื่อสำรวมต่อไป . พระผู้มีพระภาคตัวรัสตอบว่า จริง จริง ความผิดได้ครอบจั่งหนามหานพิตรซึ่งเป็นคณาจล คณาหลง ไม่ฉลาด มหาบพิตรได้ปลงพระชนม์ชีพพระบิดาผู้ด้ำรำธรรม เป็นพระราชาโดยธรรม เพาะเหตุ แห่งความเป็นใหญ่ แต่พระมหาบพิตรทรงเห็นความผิดโดยเป็นความผิดจริงแล้ว ทรงสารภาพ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนกาย สลัมขันธารรค
ตามเป็นจริง ฉะนั้น อาทิตย์ ขอรับทราบความผิดของมหาบพิตร กิจการที่บุคคลเห็นความผิด
โดยเป็นความผิดจริง แล้วสารภาพตามเป็นจริงรับสั่งว่าต่อไป นี้เป็นความชอบในวินัยของ
พระอริยเจ้าแล.

[๑๔๐] เนื้อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ท้าวเชือได้กราบทูลลาว่า ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ถ้าเช่นนั้นหมอมฉันขอทูลลาไปในนัดนี้ หมอมฉันมีกิจมาก มีกรณียะมาก พระผู้มีพระภาค
ตรัสว่า ขอมหาบพิตรทรงสำนักญาณ บัดนี้แก่ดี ครั้นนั้นแล พระเจ้าแผ่นดินมหามชพระนามว่า
อาทิตศตaru เวเทหินบุตร ทรงเพลิดเพลินยินดีกماภิมุตของพระผู้มีพระภาคแล้ว เสด็จลูกจากอาสนะ
ถ่ายบังคมพระผู้มีพระภาค ทรงกระทำประทักษิณแล้วเดินไป เมื่อท้าวเชือเสด็จไปไม่นาน
พระผู้มีพระภาคตรัสจะกิษทหงษ์หลายว่า คุรุกิษทหงษ์หลาย พระราชาพระองค์นี้ถูกขาดเสียแล้ว
พระราชาพระองค์นี้ถูกขาดเสียแล้ว หากท้าวเชือจักไม่ปลงพระชนม์ชี้พะบิดาผู้ดำรงธรรม เป็น
พระราชาโภดธรรมใช้รัช บรรจุภัณฑ์ ปราสาทกรุง ปราสาทกมลทิbin จักเกิดขึ้นแก่ท้าวเชือ ณ ที่
ประทับนี้เดียว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคำเป็นไวยากรณ์นี้แล้ว กิษทหงษ์แล้วนั้นขืนข่มยินดีภากษิณ
ของพระผู้มีพระภาคแล้วแล.

จบสามัญญาณสูตร ที่ ๒ .

๓. อัมพัญญาณสูตร

[๑๔๑] ข้าพเจ้าได้สัตบ์มาอย่างนี้
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคแสดงจาริกไปในโภคลัณนาท พร้อมด้วยกิษทหงษ์ใหญ่ประมาณ
๕๐๐ รูป บรรลุถึงพราหมณ์ แห่งชาติโภค ซึ่งอิจฉานั้นคลาน . ได้ยินว่า สมัยนั้นพระองค์
ประทับอยู่ ณ ราปาอิจฉานั้นคลวัน เขตอิจฉานั้นคลคาม .

[๑๔๒] กิษมัยหนึ่น พระหมณ์โภคบรรณาติอยุครองนครอกกัฐฐะ ซึ่งคับคั่งด้วยประชาชน
และหมู่สัตว์ อดมด้วยหยาด ด้วย ไม่ด้วยน้ำ สมบูรณ์ด้วยอัญญาหาร ซึ่งเป็นราชสมบัติ
อันพระเจ้าป่าเสนทิโภค พระราชาท่านปุนบำเหน็จให้เป็นส่วนพระหมณ์ไทย .

พระหมณ์โภคบรรณาติได้สัตบ์ข่าวว่า พระสมณ์โภคด้วยกิษทหงษ์ ทรงพนาจากภาคย์สกุล
แล้ว เสด็จจาริกไปในโภคลัณนาท พร้อมด้วยกิษทหงษ์หนุ่มใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป ถึงอิจฉานั้น-
* คลานโดยลำดับ ประทับอยู่ ณ ราปาอิจฉานั้นคลวัน เขตอิจฉานั้นคลคาม กีเกียรติศัพท์
อันงามของท่านพระโภคด้วยพระองค์นั้นแล ขอรับแล้วอย่างนี้ว่า

แม่พระเจตุนีฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้เองโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจนะ เสด็จไปดีแล้วทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่น
ยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มากโลก พระหมโลก ให้แจ้งชัดด้วย
พระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพระหมณ์เทวดาและมนุษย์
ให้รู้ตามพระองค์ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ทรงประกาศ
พระหมจารย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ล้วนเชิง กิจการได้เห็นพระอรหันต์
ทั้งหลาย เห็นปานนั้น ย่อมเป็นการดีแล .

เรื่องอัมพัญญาณพ

[๑๔๓] สมัยนั้นแล อัมพัญญาณพ ศิษย์ของพระหมณ์โภคบรรณาติ เป็นผู้เล่าเรียน
ทรงจำนัต รัชบุตรเพท พร้อมทั้งคัมกีรนิชัณฑ์ ๑- คัมกีร์เกตกะ ๒- พร้อมทั้งประเกಥอักษร มีคัมกีร์
อิติหาสเป็นที่ ๔ ๓- เป็นผู้เข้าใจด้วยทั้ง ปีนผู้เข้าใจไวยากรณ์ ชำนาญในคัมกีร์โลกาภิต ๔- และ
มหาปุริสลักษณ์ อันอาจารย์ยกย่องและรับรองในลัทธิป่าพจน์ คือ ไตรวิทยา อันเป็นของอาจารย์
ของตนว่า ฉันรู้สึกได เออร์สิ่งนั้น เออร์สิ่งนี้ได ฉันรู้สึกนั้น

ครั้นนั้นแล พระหมณ์โภคบรรณาติ เรียกอัมพัญญาณพมาเล่าว่า พ่ออัมพัญญาณพ พระสมณะ
โภคด้วยกิษทหงษ์ พระองค์นี้ทรงพนาจากภาคย์สกุล แล้วแสดงจาริกไปในโภคลัณนาท พร้อมด้วย
กิษทหงษ์หนุ่มใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป ถึงอิจฉานั้นคลคาม โดยลำดับ ประทับอยู่ ณ ราปา
อิจฉานั้นคลวัน โภคลัณนาท อันเป็นของอาจารย์ ที่ตนว่า ฉันรู้สึกได เออร์สิ่งนั้น เออร์สิ่งนี้ได ฉันรู้สึกนั้น

แม่พระเจตุนีฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้เองโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจนะ เสด็จไปดีแล้วทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่น
ยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มากโลก พระหมโลก ให้แจ้งชัดด้วย
พระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เอง แล้วทรงสอนหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพระหมณ์เทวดาและมนุษย์
ให้รู้ตาม พระองค์ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ทรงประกาศ
พระหมจารย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ล้วนเชิง กิจการได้เห็นพระอรหันต์
ทั้งหลาย เห็นปานนั้น ย่อมเป็นการดีแล .

๑๑. เป็นคัมกีร์ที่ว่าด้วยชื่อของสิงต่างๆ มีต้นไม้เป็นต้น

๑๒. เป็นคัมกีร์ที่ว่าด้วยกิริยา เป็นประโยชน์แก่กิริ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ทีมนิ迦ย สลัชนาวรรค

๑๓. เป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงพงศาวดารมีการตยทรอเป็นต้น ซึ่งประพันธ์ไว้เตบุราณกานนับเป็นคัมภีร์ที่ ๕ คือนับ

ຄົມກົງອົງຮູບເພດເປັນທີ່ ១ ຄົມກົງຍຸ້ງຊູບເພດເປັນທີ່ ២ ຄົມກົງສາມເພດເປັນທີ່ ៣ ຄົມກົງຈຳກັດຮຽນເພດເປັນທີ່ ៤

ຄົມກົງອີຕິຫາສນີເປັນທີ ៥

๑๙. เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่องไม่น่าเชื่อต่างๆ

พ่ออัมพ์ภูรัส พ่อเจ้าไปเฝ้าพระสมณโຄดมถึงที่ประทับ แล้วงธรุว่าเกียรติศักดิ์ของท่านพระโຄดมพระองค์นั้นที่จริงตามนั้นหรือไม่ ท่านพระโຄดมพระองค์นั้น ทรงคุณ เช่นนั้นจริงหรือไม่ เรายังหลายจะได้รู้จักท่านพระโຄดมพระองค์นั้นไว้ โดยประการนั้น .

อัมพัญญามานพกามว่า ท่าน ก็ไม่แล้ว ข้าพเจ้าจึงได้รู้ว่าเกียรติคับพทของท่านพระโสดม
พระองค์นี้ที่นับราไป จริงอย่างนั้นหรือไม่ ท่านพระโสดมพระองค์นั้นทรงคุณเช่นนั้นจริงหรือไม่?

พระมหาปูกุรสาติตอบว่า พ่ออัมพภูรัง มหาปริลักษณะ ๓๒ ประการมาแล้วใน

มนต์ของเรา ซึ่งพระมหาบูรุษประกอบแล้วยอมมีคติเป็นส่วนเท่านั้นไม่เป็นอย่างอื่น ถ้าครองเรือนจะได้เป็นพระเจ้ากรพรต ผู้ทรงธรรม เป็นพระราชาโดยธรรม เป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีมหาสมทร๔ เป็นขอบเขต ทรงชนะแล้ว มีราชอาณาจักรมั่นคง สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ คือ จักรแก้วช้างแก้ว แม้แก้ว แก้วมณี นางแก้ว คุหบดีแก้ว ปริมาณแก้ว เป็นที่ ๗ พระราบทราของพระองค์มีกว่าพัน ล้านก้าล้าห้าย มีรปทรงสมเป็นวีรบัตริย์ สามารถยับยั้งเสนาของข้าศึกได้ พระองค์ทรงชนะโดยธรรม มิต้องใช้อาชญา มิต้องใช้คاتร้า ครอบครองแผ่นดินมีสำคัญเป็นขอบเขต ถ้าแสดงต่อจากพน wax เป็นบรรพชิต จะได้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า มีหลักคือ กิเลส อันเปิดเผยได้ในโลก

พ่ออัมพกจะ เรายเป็นผู้สอนมนตร์ พ่อเป็นผู้เรียนมนตร์ .

「๑๔๔】 สมัยนั้นแล ภิกษุหลายรปกกำลังจงกรรมอยู่กลางแจ้ง.

ลำดับนั้น อ้มพัญญาภรณ์เข้าไปหาภิกขุเหล่านั้นถึงที่จังกรม ครั้นแล้วได้กล่าวคำนี้ กะภิกขุเหล่านั้นว่า ท่านผู้เจริญ เวลาหนีท่านพระโสดมพระรองคันประทับอยู่ที่ไหน พากข้าพเจ้า พากันเข้ามาที่นี่ เพื่อจะเฝ้าพระองค์ท่าน.

ครั้งนั้นแล้ว กิจเหล่านั้นคิดเห็นร่วมกันเช่นนี้ว่า อ้มพัฏฐ์ภามพผู้ที่เป็นคนเกิดในสกุล
ทึมชื่อเสียง ทึ่งเป็นศิษย์ของพระมหาโนปิการานติผู้มีชื่อเสียงอันการสอนนาประตรัยกับพาก
กลบตุร เห็นป่านนี้ ย่อมไม่เป็นการหนักพระทัยแก่พระผู้มีพระภาคเลย ดังนี้แล้วจึงตอบอ้มพัฏฐ์—
“มาณพว่า อ้มพัฏฐ์จะ นั่นพระวิหารมีประตูปดอยู่ ท่านจะลงสบสีเสียงเข้าไปทางพระวิหารนั้น
ค่อยๆ เข้าไปที่เนลลิย กระแอม ไอแล้ว เคาะบานประตูเกิด พระผู้มีพระภาคจักทรงเปิดประตู
รับท่าน.”

ลำดับนั้น อัมพัญญาณเพงบลสียง เข้าไปทางพระวิหารซึ่งมีประตูปิดอยู่หนึ่น ค่อยๆ เข้าไปยังเฉลียง กระแเอม ไอแล้ว เดคนานประตุ พระผู้มีพระภาคทรงเปิดประตู อัมพัญญาณเพ เข้าไปแล้ว แม่พากามณพกพากันเข้าไปปราศัยกับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการปราศัยพอให้ ระลึกถึงกันไว้แล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนทั้งหนึ่น

[๑๕๕] ฝ่ายอ้มพญาฐานะนพ เดินปราศรัยบ้าง ยืนปราศรัยบ้าง กับพระผู้มีพระภาค ผู้ประทับนั่งอยู่ พระผู้มีพระภาคตรัสกามว่า อัมพญา เออเคลสันหนาปราศรัยกับพวกพระมหาณ์ ผู้เฒ่าผู้แก่ผู้เป็นอาจารย์และป้าจารย์เหมือนดังเช่นเดิมบ้างยืนบ้าง สนหนาปราศรัยกับเรางาผู้นั่งอยู่ เช่นเป็นหรือ?

อ. ขอนี้หมายได้ พระโโคดมผู้เจริญ เพราะว่าพราหมณ์ผู้เดินกีควรเจรจา กับพราหมณ์
ผู้เดิน พราหมณ์ผู้ยืนกีควรเจรจา กับพราหมณ์ผู้ยืน พราหมณ์ผู้นั่งกีควรเจรจา กับพราหมณ์ผู้นั่ง
พราหมณ์ยืน เจลู กีควรเจรจา อีกหนึ่ง

ข้าแต่พระ โโคดมผู้เจริญ แต่ผู้ได้เป็นสมณะโล้น เป็นคุกหบดีชื่อสายกัณฑ์โโคตร เกิดจากพระบาทของท้าวมหาพรหม ข้าพเจ้ายื่อมสนหนนาปราครรยกับผู้นั้น เมื่อฉันกับที่สันหนนาปราครรย กับพระ โโคดมผู้เจริญนี .

อั้มพูนิช กีเร่อเมธีธาระเงิง ได้มาที่นี่ กีพากเรอมาเพือประโยชน์อันไดแล พึงใส่ใจถึง ประโยชน์นั้นแหละ ไว้ให้ดี กีอัมพูนิชมานพ ยังไม่ได้รับการศึกษาเลย สำคัญตัวว่าได้รับการศึกษา ดีแล้ว จะมีค่า ไว้อีกเจ้า นอกจากไม่ได้รับการศึกษา.

สำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทางภาษาไทย ที่น่าเรียนรู้มากที่สุด

ท่านโอดอม พากษาติกะยะดุรัย หยาบช้า มีใจเบา พูดล่าม เป็นแต่พากคุหบดี แท้ๆ ยังไม่เล็กการะพากพรารหมณ์ ไม่การพพากพรารหมณ์ ไม่นับถือพากพรารหมณ์ ไม่บูชา พากพรารหมณ์ ไม่ร่วมนั่งน้อมพากพรารหมณ์

ท่านโอดุน การที่พากศักดิ์เป็นแต่พากดูหนเดียวเท่าๆ ไม่สักการะพากพระเจ้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ไม่ควรพากพราหมณ์ ไม่นับถือพากพราหมณ์ ไม่บูชาพากพราหมณ์ ไม่อ้อนน้อมพากพราหมณ์
นี้ไม่เหมาะสมไม่สมควรเลย .

อัมพัญญาติพากพากคุหบดีเหตุฯ นี้เป็นครั้งแรกด้วยประการ
จะนี้ .

[๑๔๖] อัมพัญญาติพากพากคุหบดีได้ทำผิดต่อเรืออย่างไร ? .

ท่านโอดม ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ไปยังนครบิลพัสดุ ด้วยกรณีภัยบางอย่างของ
พราหมณ์ไปกราบสัตติผู้อาจารย์ ได้เดินเข้าไปยังสังฆารามของพากพากคุหบดี เวลาหนึ่นพากพากคุหบดี
และคุหบดีกุลมารมากด้วยกัน นั่งเหนืออาสนะสูง ในสังฆารามเจานี้มีละกิดกันและกันเช่นอยู่
เห็นที่จะห้าเราะเยาะข้าพเจ้าเป็นแน่ ไม่เมื่อไรเช่นนี้ให้ข้าพเจ้าจังเลย .

ท่านโอดม ข้อที่พากพากคุหบดีเป็นแต่พากคุหบดีเหตุฯ แต่ไม่ลักษณะพากพราหมณ์
ไม่ควรพากพราหมณ์ ไม่นับถือพากพราหมณ์ ไม่บูชาพากพราหมณ์ ไม่อ้อนน้อมพากพราหมณ์
นี้ไม่เหมาะสมไม่สมควรเลย .

อัมพัญญาติพากพากคุหบดีเหตุฯ นี้เป็นครั้งที่สอง ด้วยประการ
จะนี้ .

[๑๔๗] อัมพัญญาติพากพากคุหบดีเป็นสัตว์พุดได้ตามความปรารถนาในรังของตน
ก็พระนศรบิลพัสดุเป็นกินของพากพากคุหบดี อัมพัญญาติไม่ควรจะข้องใจ เพราการหัวเราะเยาะ
เพียงเล็กน้อยนี้เลย .

ท่านโอดม วรรณะ ๔ เหล่านี้ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ เวสสุ ศุทธ บรรดาวรรณะ
๔ เหล่านี้ ๓ วรรณะ คือ กษัตริย์ เวสสุ ศุทธ เป็นคนนำเรื่องพราหมณ์พากเดียวโดยแท้ .

ท่านโอดม ข้อที่พากพากคุหบดีเป็นแต่พากคุหบดีเหตุฯ แต่ไม่ลักษณะพากพราหมณ์
ไม่ควรพากพราหมณ์ ไม่นับถือพากพราหมณ์ ไม่บูชาพากพราหมณ์ ไม่อ้อนน้อมพากพราหมณ์
นี้ไม่เหมาะสมไม่สมควรเลย .

อัมพัญญาติพากพากคุหบดีเหตุฯ นี้เป็นครั้งที่สาม ด้วยประการ
จะนี้ .

[๑๔๘] ครั้งนั้นแล พราหมณ์พระภาคทรงพระดำริเช่นนี้ว่า อัมพัญญาติพหุนี้ กล่าว
เหมือนย่าพากพากคุหบดีอย่างหนัก โดยเรียกว่า เป็นแต่พากคุหบดีเหตุฯ ถ้ากระไร เรายังพึง
ถามถึงโคตรเรอดุด้านนี้

แล้วพระผู้มีพระภาค ได้ตรัสรพุทธพจน์นี้กับอัมพัญญาติพหุว่า
อัมพัญญาติ เธอมีโคตรร่วมอย่างไร ?

กัณหายนโคตร ท่านโอดม .

อัมพัญญาติ ก็เรื่องระลึกถึงโคตรเก่าแก่อันเป็นของมารดาบิดาดุกเเกิด พากพากคุหบดีเป็นลูกเจ้า
เรอเป็นลูกนางทาสของพากพากคุหบดี ก็พากพากคุหบดีเข้าพากกันอ้างถึงพระเจ้าอุกากรราชว่าเป็น
บรรพบุรุษ .

ว่าด้วยคุหบดี

[๑๔๙] อัมพัญญาติ เรื่องเคยมีมาแล้ว พระเจ้าอุกากรราชทรงพระประஸ์จะพระราชทาน
สมบัติให้แก่พระโอรสของพระมเหสีที่ทรงรักได้โปรดปราน จึงทรงรับสั่งให้พระเจ้าอุกากร
คือพระอุกามุขราชกุมาร พระภรรยาที่ทรงรัก พระหัตถินีราชกุมาร และพระสันนิประราชกุมาร
ออกจากพระราชอาณาเขต พระภรรยาเหล่านี้ เสด็จออกจากพระราชอาณาเขตแล้ว จึงไปตั้งสำนัก
อาศัยอยู่ ณ รำพีไนสักกะใหญ่ริมฝีสระ ไปกราบถือขังกุขามิมพาณฑ์ พระราชกุมารเหล่านี้
ทรงสำเร็จการอยู่ร่วมกับพากพากคุหบดีของพระองค์เอง เพราภลัพราชติจิราชคนปนกัน .

อัมพัญญาติ ต้อมะเจ้าอุกากรราชตรัสตามหมู่อัมมายาราชบริษัทฯ บัดนี้พากพาก
อยู่กัน ณ ที่ไหน ? .

พากพากคุหบดี ขอเดชะ มีรำพีไนสักกะใหญ่ริมฝีสระ โบกบัณฑิตขังกุขามิมพาณฑ์
ทิมพาณฑ์ บัดนี้ พราหมณ์ทั้งหลายอยู่ ณ ที่นั้น พราหมณ์เหล่านั้นทรงสำเร็จการอยู่
ร่วมกับพากพากคุหบดีของพระองค์เอง เพราภลัพราชติจิราชคนปนกัน .

อัมพัญญาติ ที่นั้นพระเจ้าอุกากรราชทรงเปล่งพระอุทานว่า ท่านทั้งหลาย พากพาก
สามารถหนอ พากพากสามารถถอยด้วยมหอน .

อัมพัญญาติ ก็พากที่ชื่อว่าพากคุหบดี ต่อมาครั้งนั้นเป็นต้นมา และพระเจ้าอุกากรราช
พระองค์นั้น เป็นบรรพบุรุษของพากพากคุหบดี

และพระเจ้าอุกากรราชมีนางทาสคนหนึ่งชื่อทิสา นางคลอดบุตรคนหนึ่ง ชื่อกัณหะ
กัณหะพอกเกิดมา ก็พูกได้ว่า แม่งจะช่วยฉัน จงให้ฉันอาบน้ำ แม่งจะ ขอแม่งจะปลดเปลื้องฉัน
จากสิงโสโกรกนี้ ฉันเกิดมาเพื่อประโภชน์แก่เมร .

อัมพัญญาติ มนุษย์สมัยนี้เรียกปีศาจว่า ปีศาจ ฉันได มนุษย์สมัยนี้ก็ฉันนั้น เรียกปีศาจ
ว่า คนดำเน มนุษย์เหล่านั้นจึงกล่าวกันเช่นนี้ว่า ทารกนี้พอกเกิดมา ก็พูกได คนดำเนเกิดแล้ว
ปีศาจเกิดแล้ว . อัมพัญญาติ ก็พากที่ชื่อว่ากัณหายนะ ปราภูตตั้งแต่กาลครั้งนั้นเป็นต้นมา และ
กัณหะนั้นเป็นบรรพบุรุษของพากพากคุหบดี .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนนิกาย สลิขันธารรค
อัมพัญญา เจริญลีกถังโกรต่างเก่าแก่อันเป็นของมารดาบิดาดุเติด พากศักดิ์เป็นลูกเจ้า
เรอเป็นลูกทาสของพากศักดิ์ ด้วยประการจะนี้แล .
ว่าด้วยวงศ์ของอัมพัญญาภามพ
[๑๕] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว มาณพเหล่านี้ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า
พระโสดมผู้เจริญ ขอพระองค์อย่าทรงเหยียดหมายอัมพัญญาภามพด้วยพระว่าท่าว่าเป็นลูกทาสให้
หนักนักเลย
ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ อัมพัญญาภามพเมฆาติด เป็นบุตรผู้มีสกุล เป็นพหลศร เจรจา
ให้เรา เป็นบันทัด และเรอสามารถจะได้ต้อบในคำนี้กับพระโสดมผู้เจริญได้ .
ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสภะมาณพเหล่านั้นว่า ถ้าพากเรอคิดชั่วนี้ว่า อัมพัญญา -
*มาณพเมฆาติดทราบ มีไข่บุตรผู้มีสกุล มีสตะหันอย เจรจาไม่ไฟเรา มีปัญญาทราบ และไม่สามารถ
จะได้ต้อบในคำนี้กับพระสมณโสดมได อัมพัญญาภามพจะงหดดเสียเติด พากเรอจะได้ต้อบกับเรา
ในคำนี้
ก็ถ้าพากเรอคิดเช่นนี้ว่า อัมพัญญาภามพเมฆาติด เป็นบุตรผู้มีสกุล เป็นพหลศร เจรจา
ให้เรา เป็นบันทัด และสามารถจะได้ต้อบในคำนี้กับพระสมณโสดมได พากเรอจะงหดดเสียเติด
อัมพัญญาภามพจะได้ต้อบกับเราในคำนี้ .
มาณพเหล่านี้กราบทูลว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ อัมพัญญาภามพเมฆาติด เป็นบุตรผู้มีสกุล
เป็นพหลศร เจรจาไฟเรา เป็นบันทัด และสามารถจะได้ต้อบในคำนี้กับพระโสดมได พาก
ข้าพเจ้าจักนึงละ อัมพัญญาภามพจะได้ต้อบกับพระโสดมในคำนี้เกิด .

[๑๙] ล้าดันนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสรักษะอัมพัฏฐ์มาแพ้ว่า อัมพัฏฐ์ ปุยหา ประกอบด้วยเหตุนี้แล มากถึงเรือเข้าแล้ว ถึงเมืองจะไม่ปราบคนฯ เธอก็ต้องแก้ ถ้าเรือจักไม่แก้ก็ดี จักกลับเกลื่อนด้วยคำอื่นเสียก็ดี จักนึงเสียก็ดี หรือจักหลักไปเสียก็ดี ศีรษะของเรือจักแตก เป็นเจ็ดเสียง ณ ที่นี่แหลก อัมพัฏฐ์ เรือจะสำคัญความข้อนั้นเป็น ใจน เรือได้ยินพากพราหมณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ผู้เป็น อาจารย์และปาราวย์เล่ากันมานว่าอย่างไร พากกัณหาญนะเกิดมาจากครก่อน และครรเป็นบรรพบุรุษของพากกันหาญนะ .

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสเช่นนี้แล้ว อัมพัญญาဏพ ได้นิ่งเสีย . พระผู้มีพระภาคได้ตรัสตาม อัมพัญญาဏพแม้เป็นครั้งที่สองว่า อัมพัญญา へのจะสำคัญความข้อนี้เป็นไหน เธอได้ยิน พากพระมหาณัฐเฝ้าผู้แก่ผู้เป็นอาจารย์และเป็นป่าจารย์เล็กกันมาว่าอย่างไร พากกันหายนะเกิดมา จากไกรก่อน และไกรเป็นบรรพธรรมของพากกันหายนะ .

แม่ค้ารักษาความสะอาดในบ้านด้วยการล้างห้องน้ำอย่างสะอาดและทันท่วงที ไม่ใช่แค่การล้างห้องน้ำ แต่เป็นการทำให้บ้านสะอาดและสวยงาม ทำให้บ้านดูน่าอยู่และน่าพำนักระยะยาว แม่ค้าต้องมีความอดทนและมีจิตใจที่ดีในการทำงาน ไม่ควรคาดหวัง太高 แต่ควรคาดหวังในความสามารถของตัวเอง ไม่ควรคาดหวัง太高 แต่ควรคาดหวังในความสามารถของตัวเอง

[๑๙] สัมยนนั้น ยกเวชรีบานถือค้อนเหล็กใหญ่ลุกโพลงโขติช่วงเย็นอยู่ในอากาศ
เบื้องบนอัมพากูสูมานาณพ คิดว่า ถ้าอัมพากูสูมานาณพนี้ถูกพระผู้มีพระภาคตรัสรถามปัญหาที่ประกอบด้วย
เหตุถึงสามารถครั้งแล้ว แต่ไม่แก้ เรายังต้องศิริยะของเขาราให้แตกเป็นเจ็ดเสียง ณ ที่นี่แหละ .

พระผู้มีพระภาคและอัมพัก्षธรรมานพเท่านั้นเห็นยักษ์ชิรปานีน .
ครั้งนี้อัมพัก्षธรรมานพตอกใจกลัวขึ้นของกล้า หลุบขอให้พระผู้มีพระภาคนั้นเออเป็น
ที่ต้านทาน หลุบขอให้พระผู้มีพระภาคนั้นเออเป็นที่เร้น หลุบขอให้พระผู้มีพระภาคนั้นเออเป็นที่พึง
อนุรักษ์ไว้ ไม่ให้เสียหาย

พระโโคดมผู้เจริญได้ตรัสคำว่าในนั้นขอพระโโคดมผู้เจริญโปรดตรัสอีกร้องเดียว。
อัมพัญญา เรื่องล้ำค่ายความข้อนี้เป็นใน เอื้อได้ยินพากพราหมณ์ผู้แต่งแก่ก่อนเป็น
อาจารย์และป่าจารย์แล้วกันมาระอ่าย่างไร พากกันหายนะเกิดมาจากครก่อน และครรเป็นบรรพบุรุษ
ของพากกันหายนะเบ哉?

ข้าพเจ้าได้ยินมาเหมือนอย่างที่พระโคดมผู้เจริญตรัสนั้นแหล่ฯ
พากลั่นหนาเบิกเฉินมาจากกลั่นหนานฉีกุน และถูกกลั่นหนานน้ำเป็นเรือใบของพวกกลั่นหนานฯ

[๑๕๓] เมื่อ้มพญาภามพกล่าวเช่นนี้แล้ว มาณพเหล่านั้นล่งเสียงอึดอิ่งเกรียงกรากว่า
ท่านผู้เจริญ ได้ยินว่าอ้มพญาภามแพมีชาติราม มีชีบุตรผู้มีสกุล เป็นลูกท้าสืบของพวากคากะ
ท่านผู้เจริญ ได้ยินว่าพวากคากะเป็นโกรสของเจ้านายอ้มพญาภามแพ พวากเร้าไปสำคัญเสียว่า
พระสมณโโคดม ผู้บรรยายที่พระองค์เดียว ควรจะถูกรกรรณเสียได้ .

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงดำเนินเข่นไว้ มาณพเหล่านี้ท้ากันเหยียดหงษามอญพญาจู-
*มาณพด้วยว่าจะว่า เป็นลูกทาสเห็นกันนัก ก้ากระไว้เราพึงช่วยปลดเปลี่ยนให้ .
ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้กะมาณพเหล่านั้นว่า ดูกรมาณพ
พวกเรืออย่าเหยียดหงษามอญพญาจูมาณพด้วยว่าจะว่า เป็นลูกทาสให้เห็นกัน เพราภัยหนึ่นนี้
ได้เป็นนาเข็คสำคัญ เออ ไปบังทึกษิตาชนบทเรียนมนต์อันประเสริฐ แล้วเข้าไปเฝ้าพระอุกฤษราช
ทูลขอพระราชชี้ขาดพระนามว่ามหัทธารปี พระเจ้าอกการราชทรงพระพิรุขชัดพระทัยแก่พระทักษิณนั้นว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
บังอาจอย่างนี้เจียวหน่อ ถ้ามีเป็นลูกทาสของเราเท่า ยังมาขออธิชาชื่อว่ามหัทธุปี แล้วทรงขึ้น
พระแสงคร ท้าวเรօไม่อาจจะทรงแพลง และไม่อาจจะทรงลดลง .

[๑๔] ดุกรามณพ ครั้งนั้น หมู่อามาตย์ราชบริษัทพาภันเข้าไปหาภันฑาเชิญแล้วได้กล่าว
คำนึงกับเหล่าเชิญว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอความสุขสวัสดิจงมีแต่พระราชา ขอความสวัสดิจงมี
แด่พระราชา ถ้ามีตออบว่า ความสวัสดิจังมีแด่พระราชา แต่ว่าท้าวเรօจักทรงแพลงพระแสงคร
ลงไปเบื้องต่ำ แผ่นดินจักทรุดลงพระราชนາคนเดียว อามาตย์กล่าวว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ
ขอความสวัสดิจังมีแด่พระราชา ขอความสวัสดิจังมีแก่ชนบท ถ้ามีตออบว่า ความสวัสดิจังมีแด่
พระราชา ความสวัสดิจังมีแก่ชนบท แต่ถ้าท้าวเรօจักทรงแพลงพระแสงครขึ้นไปเบื้องบน
fonจักไม่ตกท้าวพระราชนาคนเดียว แต่ถ้าท้าวเรօจักทรงแพลงพระแสงครไว้ที่
พระราชกุฎีไม่ใหญ่ ด้วยทรงพระดำริว่า พระราชนกุฎีจักเป็นผู้มีความสวัสดิ หายสยด
สยดองตั้งนี่ .

ดุกรามณพ ลำดับนั้นพระเจ้าอุกการราช ได้ทรงวางพระแสงครไว้ที่พระราชกุฎี
พระราชกุฎีใหญ่ ด้วยทรงพระดำริว่า พระราชนกุฎีจักเป็นผู้มีความสวัสดิ หายสยดสยดอง ดังนี้
ครั้นท้าวเรօทรงวางพระแสงครไว้ที่พระราชกุฎีใหญ่แล้ว พระราชนกุฎีก็เป็นผู้มีความ
สวัสดิ หายสยดสยดอง พระเจ้าอุกการราชทรงกล้าถูกบุ้ดด้วยพระมหาทัณฑ์ จึงได้พระราชทาน
พระนามมหัทธุปีรำชเชิดกาญจน์ .

ดุกรามณพ พากเรออย่าเหยียดหมายอ้มพญาฐานะพด้วยว่าท่า เป็นลูกทาสให้หนัก
นักเลย กับหนัตนั้นได้เป็นถูกเชิญสำคัญแล้ว .

[๑๕] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งกะอ้มพญาฐานะพว่า ดุกรอัมพญาฐานะ เรือจะ
สำคัญความข้อนั้นเป็นใจน ขัตติยมารในโลกนี้พึงสำเร็จการอยู่ร่วมกับนางพระมหาณกัญญา เพราะ
อาทัยการอยู่ร่วมกันของคนทั้งสองนั้น พึงเกิดบุตรขึ้น บุตรผู้เกิดแต่นางพระมหาณกัญญา กับ
ขัตติยมารนั้น จะควรได้ที่นั่งหรือน้ำในหมู่พระมหาณบังหรือไม่?

ควรได้ พระโโคดมผู้เจริญ .

พากพระมหาณจะควรเชิญเข้าให้บริโภคในการเลี้ยงเพื่อผู้ชาย ในการเลี้ยงเพื่อการมงคล
ในการเลี้ยงเพื่อยักษพิธี หรือในการเลี้ยงเพื่อแยกบังหรือไม่?

ควรเชิญเข้าให้บริโภคได้ พระโโคดมผู้เจริญ .

พากพระมหาณจะควรบอกมนต์ให้เข้าหรือไม่?

ควรบอกให้ พระโโคดมผู้เจริญ .

เข้าควรจะถูกห้ามในหญิงทั้งหลายหรือไม่?

เข้าไม่ควรถูกห้ามเลย พระโโคดมผู้เจริญ .

เข้าควรจะได้รับอภิเบกเป็นกษัตริย์ได้บ้างหรือไม่?

ข้อนี้ไม่ควรเลย พระโโคดมผู้เจริญ .

พระราเหตุอะไร?

พระราเหาไม่บวิสุทธิ์ซึ่งฝ่ายมารดา .

[๑๖] ดุกรอัมพญาฐานะ เรือจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจน พระมหาณมารในโลกนี้
พึงสำเร็จการอยู่ร่วมกับนางขัตติยกัญญา เพาะอาทัยการอยู่ร่วมของคนทั้งสองนั้น พึงเกิดบุตรขึ้น
บุตรผู้เกิดแต่ขัตติยกัญญา กับพระมหาณมาร จะควรได้ที่นั่งหรือน้ำในหมู่พระมหาณบังหรือไม่?

ควรได้ พระโโคดมผู้เจริญ .

พากพระมหาณจะควรเชิญเข้าให้บริโภคในการเลี้ยงเพื่อผู้ชาย ในการเลี้ยงเพื่อการมงคล
ในการเลี้ยงเพื่อยักษพิธี หรือในการเลี้ยงเพื่อแยกได้บังหรือไม่?

ควรเชิญเข้าให้บริโภคได้ พระโโคดมผู้เจริญ .

พากพระมหาณจะควรบอกมนต์ให้เข้าหรือไม่?

ควรบอกให้ พระโโคดมผู้เจริญ .

เข้าควรถูกห้ามในหญิงทั้งหลายหรือไม่?

เข้าไม่ควรถูกห้ามเลย พระโโคดมผู้เจริญ .

เข้าควรจะได้รับอภิเบกเป็นกษัตริย์ได้บ้างหรือไม่?

ข้อนี้ไม่ควรเลย พระโโคดมผู้เจริญ .

พระราเหตุอะไร?

พระราเหาไม่บวิสุทธิ์ฝ่ายบิดา .

[๑๗] ดุกรอัมพญาฐานะ เมื่อเทียบหญิงกับหญิงก็ตี เมื่อเทียบชายกับชายก็ตี กษัตริย์
พากเดียวประเสริฐ พากพระมหาณแล้ว ดุกรอัมพญาฐานะ เรือจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจน
พระมหาณทั้งหลาย ในโลกนี้ พึงโภนศีรษะพระมหาณคนหนึ่ง มอมด้วยถ้า แนวเทคโนโลยีจาก
แวนแคว้นหรือจากเมืองพระไทยบางอย่าง เขาจะควรได้ที่นั่งหรือน้ำในหมู่พระมหาณบังหรือไม่?

ไม่ควรได้เลย พระโโคดมผู้เจริญ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธาราค
พากพารามณ์ควรเชิญเข้าให้บริโภคในการเลี้ยงเพื่อผู้ชาย ใน การเลี้ยงเพื่อการมงคล
ในการเลี้ยงเพื่อบาญชีพิธี หรือในการเลี้ยงเพื่อแขกได้บังหรือไม่?

ไม่ควรเชิญเข้าให้บริโภคเลย พระโสดมผู้เจริญ .

พากพารามณ์ควรบอกมนต์ให้เข้าหรือไม่?

ไม่ควรบอกให้เลย พระโสดมผู้เจริญ .

เข้าควรถูกห้ามในหญิงทั้งหลายหรือไม่?

เข้าควรห้ามที่เดียว พระโสดมผู้เจริญ .

[๑๙] อัมพัญญา เธอจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจน กษัตริย์ทั้งหลาย ในโลกนี้
พึงปลงเกอกาษัตธิ์ของคุณนี้ มอมด้วยถ้า แล้วเนรเทศเสียจากแคว้นหรือจากเมืองพระ
ไทยบางอย่าง เข้าจะควรได้ที่นั่นหรือน้ำในหมู่พระมหาณ์บังหรือไม่?

ควรได้ พระโสดมผู้เจริญ .

พากพารามณ์ควรเชิญเข้าให้บริโภคในการเลี้ยงเพื่อผู้ชาย ใน การเลี้ยงเพื่อการมงคล
ในการเลี้ยงเพื่อบาญชีพิธี หรือในการเลี้ยงเพื่อแขกได้บังหรือไม่?

ควรเชิญให้เข้าบริโภคได้ พระโสดมผู้เจริญ .

พากพารามณ์ควรบอกมนต์ให้เข้าหรือไม่?

ควรบอกให้ พระโสดมผู้เจริญ .

เข้าควรถูกห้ามในหญิงทั้งหลายหรือไม่?

เข้าไม่ควรถูกห้ามเลย พระโสดมผู้เจริญ .

ดูกรอัมพัญญา กษัตริย์ย่อมถึงความเป็นผู้เลวอย่างยิ่ง เพราะเหตุที่ถูกกาษัตธิ์ด้วยกัน
ปลงพระเกศา มอมด้วยถ้า แล้วเนรเทศเสียจากแคว้นหรือจากเมือง ดูกรอัมพัญญา
แม้ในเมือกาษัตธิ์ถึงความเป็นคนเลวอย่างยิ่งเช่นนี้ พากพากษาภัยก็ยังประเสริฐ พากพารามณ์เลว
ด้วยประการฉนัช.

สมจริงดังคติที่สังกุณารพรมได้กล่าวไว้ ดังนี้

คตานิยมกุณารพรม

[๑๘] กาษัตธิ์เป็นผู้ประเสริฐที่สุด

ในหมู่ชนผู้รังเกียจด้วยโศต

ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะเป็นผู้ประเสริฐที่สุด

ในหมู่เทวดาและมนุษย์.

[๑๙] ดูกรอัมพัญญา กิตาဏันนั้น สังกุณารพรมขับถูกไม่ผิด ภารชิตไว้ถูก ไม่ผิด
ประกอบด้วยประโยชน์ ไม่ใช่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ เราเห็นด้วย ดูกรอัมพัญญา ถึงเรา
ก็กล่าวเช่นนี้ว่า

[๑๐] กาษัตธิ์เป็นผู้ประเสริฐที่สุด

ในหมู่ชนผู้รังเกียจด้วยโศต

ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะเป็นผู้ประเสริฐที่สุด

ในหมู่เทวดาและมนุษย์.

จบ ภานุราทที่หนึ่ง

วิชชารณสัมปทาน

[๑๑] อัมพัญญาณพุทธามาว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ กิจจณะนั้นเป็นใจน วิชชา
นั้นเป็นใจน.

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดูกรอัมพัญญา ในวิชชานิยมบัติอันเป็นคุณ
ยอดเยี่ยม เขาไม่เพดานอ้างชาติอ้างโศตหรืออ้างมานะว่า ท่านควรแก่เรา หรือท่านไม่ควรแก่เรา
อาวามงคล วิรามงคล หรืออาวามหิรามงคล มีในที่ใด ในที่นั่นเข้าจึงจะพูดอ้างชาติบ้าง
อ้างโศตบ้าง หรืออ้างมานะบ้างว่า ท่านควรแก่เรา หรือท่านไม่ควรแก่เรา ชนเหล่าใดยัง
เกียยวข้องด้วยการอ้างชาติ ยังเกียยวข้องด้วยการอ้างโศต ยังเกียวยข้องด้วยการอ้างมานะ หรือยัง
เกียวยข้องด้วยอาวามหิรามงคล ชนเหล่านั้น ซึ่วอย่างห่างไกลจากวิชชานิยมบัติ และจรณะนิยมบัติ
อันเป็นคุณยอดเยี่ยม การทำให้แจ้งเชิงวิชชานิยมบัติและจรณะนิยมบัติ อันเป็นคุณยอดเยี่ยมย่อมมีได้
เพราะลักษณะเกียวยข้องด้วยการอ้างชาติ ความเกียวยข้องด้วยการอ้างโศต ความเกียวยข้องด้วยการ
อ้างมานะ และความเกียวยข้องด้วยอาวามหิรามงคล .

[๑๒] ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ จกณะนั้นเป็นใจน วิชชานั้นเป็นใจนแล้ว.

ดูกรอัมพัญญา พระภาคตแสดงจดบัตในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้องโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสเดจไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลกเป็นสารถฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่น
ยิ่งกว่า เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พระภาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้ พร้อมทั้งเทาโลก ทรงโลก พระเมโลก ให้แจ้งชัดด้วย
พระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสอนพระมหาณ์เทวดาและมนุษย์
ให้รู้ตามทรงแสดงธรรมงามในเบื้องตน งานในท่ามกลาง งานในที่สุด ทรงประกาศพระมหาณ์เทวดาและมนุษย์
พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรุษเลื่อนเชิญ คุกหนบดี บุตรคุกหนบดี หรือผู้เกิด

ຈລກ

๑. กิจธุในพระธรรมวินัยนี้ ลักษณะสัตต์ เว้นขาดจากการใช้สัตต์ วางทัณฑะ วางแผนตรา มีความละอาย มีความอึด มีความกรุณา หังประโยชน์แก่สัตต์ทั้งปวงอยู่ ข้อนี้ เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๒. เรื่องการถักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของ ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติตนเป็นขโมย เป็นผู้ละอาดอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๓. เรื่องกรรมเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติห่างไกล เว้นขาดจากเมกุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๔. เรื่องการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำจริง ดำเนิคำสัตย์มีถ้อยคำ เป็นหลักฐานควรเชื่อได้ ไม่พุดลงใจ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้วไม่ไปบอกข้างโน้น เพื่อให้คนหมุนเเตก้ารากัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คนหมุนเเตก กัน สมานตนที่เเตก้ารากันแล้วบ้าง ส่งเสริมตนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคุณผู้พร้อมเพร ยงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำที่ทำให้คน พร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๖. เรื่องคำหมาย เว้นขาดจากการคำหมายบกล่าวแต่คำที่ไม่มีโทสะ เพราะหู ชวนให้รัก จับใจ เป็นของขามเมือง คนส่วนมากรักใส่ พอดี แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิงอරรค พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วย ประโยชน์ โดยกาลอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๘. เรื่องเว้นขาดจากการพราพิชามและภุตตาม.

๙. เรื่องนั้นหนเดียว เว้นการนั้นในراتรี งดจากการนั้นในเวลาวิกาล.

๑๐. เรื่องเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และดุการเล่น อันเป็นข้าศึก แก่กุศล.

๑๑. เรื่องเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และตอบแต่งร่างกาย ด้วยดอกไม้ของหอมและ เครื่องประเทืองพิว ยันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว.

๑๒. เรื่องเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่.

๑๓. เรื่องเว้นขาดจากการรับทองและเงิน.

๑๔. เรื่องเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิบ.

๑๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับน้ำดิบ.

๑๖. เรื่องเว้นขาดจากการรับสดรีและกุมารี.

๑๗. เรื่องเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส.

๑๘. เรื่องเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ.

๑๙. เรื่องเว้นขาดจากการรับไก่และสุกร.

๒๐. เรื่องเว้นขาดจากการรับซัง โค ม้า และลา.

๒๑. เรื่องเว้นขาดจากการรับไรенаและทิดน.

๒๒. เรื่องเว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้.

๒๓. เรื่องเว้นขาดจากการซื้อการขาย.

๒๔. เรื่องเว้นขาดจากการโคงด้วยตราซัง การโคงด้วยของปลอม และการโคงด้วย เครื่องดวงวัด.

๒๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตอบตะแลง.

๒๖. เรื่องเว้นขาดจากการตัด การน่า การจองจำ การตีซึ่งการปลัน และการโซก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

ฉบับจลศีล .

ມ້ນຄົມສີລ

๑. กิจกรรมเว้นขาดจากการพำนักพื้นที่ความและภูมิภาค เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธาราก
บางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการพราหมณ์และกุตตาณ เห็นป่านนี้
คือพิชเกิดแต่เง่า พิชเกิดแต่ลำตัน พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่ยอด พิชเกิดแต่เมล็ด เป็นที่ทราบห้า
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง。

๒. กิจหมายวันขาดจากการบวชโภคของที่ทำการสะสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการบวชโภคของที่ทำการสะสมไว้ป่านนี้
คือ สะสมข้าว สะสมผ้า สะสมยาน สะสมที่นอน สะสมเครื่องประเทืองผิว
สะสมของหอม สะสมความมิส แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง。

๓. กิจหมายวันขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เห็น
ป่านนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโคมหารสพ มีการรำเป็นตัน การเล่นนิยาย การเล่น
ปรบมือ การเล่นปลูกผึ้ง การล่นตีกลอง ฉากภูบ้านแม่องที่สวยงาม การล่นของคนจัลหาล
การเล่นไม้สูง การล่นหน้าศอก ชนช้าง ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ ชนแกะ ชนไก่
รับนักกระทา รักกระบีกระบอง Majority ภายน้ำ ภารรบ การตรวจผล การจัดกระบวนการทัพ
กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง。

๔. กิจหมายวันขาดจากการขวนขายเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขายเล่น
การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เห็นป่านนี้ คือ เล่นหมากรุกແกาลະແປດຕาແກລະສົບຕາ
เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด เล่นหมากไห เล่นโนมบ่วง เล่นไม้ทึ่ง เล่นกำทາຍ เล่นສະກາ
เล่นเป้าใบไม้ เล่นໄกน้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นดวงทราย เล่นรถน้อยๆ เล่นธู
น้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเรียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๕. กิจหมายวันขาดจากการนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เห็น
ป่านนี้ คือ เดิมมีเท้าเกินประมาณ เดียวมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกเข้าร่วมน้ำยา เครื่องลาด
ที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรด้วยลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีสัณฐานเป็น
ชุดดอกไม้ เครื่องลาดที่ยัดนุน เครื่องลาดขนแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีหะและเสือเป็นต้น
เครื่องลาดขนแกะมีขนตั้ง เครื่องลาดขนแกะมีขนข้างเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกรมใหม่
เครื่องลาดใหม่ลูกทองและเงิน เครื่องลาดขนแกะเจางฟ่อน ๑๖ คน เครื่องลาดหัลซช้าง
เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ชื่ออินดี้อันมีขนอ่อนนุ่ม
เครื่องลาดอย่างดีทำด้วยหนังชamide เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง แม้ข้อนี้ก็เป็นศีล
ของเรอประการหนึ่ง.

๖. กิจหมายวันขาดจากการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขาย
ประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นป่านนี้ คือ อบต้า โคลอวัยะ
อาบน้ำหอม นาด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผิว ผัดหน้า ทาปาก
ประดับข้อมือ สามกีบยา ใช้ไข้มเท้า ใช้กลักยา ใช้ดาน ใช้บรรรค ใช้ร่ม สามรองเท้าประดับ
วิจิตร ติดกรอบหน้า ปักปิน ใช้พัดลาวชัน นุ่งหมาผ้าขาว นุ่งหมาผ้ามีชัย แม้ข้อนี้ก็เป็นศีล
ของเรอประการหนึ่ง.

๗. กิจหมายวันขาดจากการติรัจฉานกถา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะ
ที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบติรัจฉานกถา เห็นป่านนี้ คือ พุดเรืองพระราชา เรืองมหา-
๕ จำนวนด้วย เรืองกงหทพ เรืองกัย เรืองรบ เรืองช้าง เรืองน้ำ เรืองผ้า เรืองที่นอน เรืองดอกไม้
เรืองของหอม เรืองญาติ เรืองยาน เรืองนิคม เรืองนคร เรืองชนบท เรืองสตรี เรืองบราhma
เรืองคนกล้าหาญ เรืองตราอก เรืองท่าน้ำ เรืองคนที่ล่างลับไปแล้ว เรืองบีดเตล็ด เรืองโลก เรือง
ทะเล เรืองความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นๆ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. กิจหมายวันขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่กัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังกล่าวถ้อยคำแก่กัน เห็นป่านนี้ เช่นว่า ท่าน
ไม่รู้ท้าถึงธรรมนิยมนี้ ข้าพเจ้ารู้ท้าถึง ท่านจักรท้าถึงธรรมนิยมนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติผิด
ข้าพเจ้าปฎิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประ ไบชัน ของท่าน ไม่เป็นประ ไบชัน คำที่ควรจะกล่าว
ก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่านเคยข้าช่อง
มาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านทำได้แล้ว ข้าพเจ้าข่มท่านได้แล้ว ท่านจงถอนวาทะ
เสีย มิฉะนั้นจะแก่ ในเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๙. กิจหมายวันขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขายประกอบทุตกรรมและการรับใช้
เห็นป่านนี้ คือ รับเป็นทูตของพระราชา ราชมหากำมาตย กษัตริย พราหมณ์ คุหบดี และกุมารว่า
ท่านจะไปในที่นี้ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอารสึ่งนี้ไป ท่านจะนำเอารสึ่งนี้ในที่โน้นมา ดังนี้
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๑๐. กิจหมายวันขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบเคียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธาราก
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังพุทธอลอกลวง พุตเดียบเคียง พุตหวาน
ล้อม พุตและเล้ม แสวงหาลากด้วยลาก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบมัชฌิมศีล .

มหาศีล

๑. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำอย่าวิยะ ทำยนิมิต ทำยอปบาท ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนักผ้า
ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกรเเวนเรียนเทียน ทำพิธีชัดบำบูชาไฟ ทำพิธีชัดข้าสารบูชาไฟ ทำพิธี
เติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเลกเปาบูชาไฟ ทำพลกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดอวิยะ ดุลักษณะที่บ้าน
ดุลักษณะที่บ้าน เป็นหมอบุลเกสก เป็นหม่องลงเหลบันดุกันบ้านเรือน เป็นหมอง
เป็นหมอบาพิช เป็นหมอมแลงปอง เป็นหมอรักษาแพลงหนุกัด เป็นหมอทายเสียงนก เป็นหมอ
ทายเสียงกา เป็นหมอทายอายุ เป็นหมอสกันลูกครา เป็นหมอทายเสียงลัตต์ แม้ข้อนี้ก็เป็น
ศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำลักษณะแก้วถัง ทำลักษณะไม้พล่อง ทำลักษณะตรา ทำลักษณะดาบ
ทำลักษณะคร ทำลักษณะชุน ทำลักษณะอาฐ ทำลักษณะสตรี ทำลักษณะบุรุษ ทำลักษณะ
กุมา ทำลักษณะกุมาڑ ทำลักษณะทาส ทำลักษณะทาสี ทำลักษณะช้าง ทำลักษณะม้า
ทำลักษณะกระเบื้อง ทำลักษณะโคลอสภะ ทำลักษณะโคล ทำลักษณะแพะ ทำลักษณะแกะ
ทำลักษณะไก ทำลักษณะนกรกระท่า ทำลักษณะเตี้ย ทำลักษณะตุ่น ทำลักษณะเต่า
ทำลักษณะมุด แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชาเห็น
ปานนี้ คือ ดุกษยาตราทัพว่า พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายในจัก
ยกข้าประชิด พระราชาภายในยกจักอย พระราชาภายในยกจักข้าประชิด พระราชาภายในจัก
ถอย พระราชาภายในจักมีชัย พระราชาภายในจักปราชัย พระราชาภายในจักมีชัย พระราชา
ภายในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราะเหตุนี้ๆ แม้ข้อนี้ก็เป็น
ศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยการณ์ว่าจักมีจันทรคราส จักมีสุริยคราส จักมีนักชัตรคราส ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดาวนักชัตรจักเดินถูกทาง ดาวนักชัตรจัก
เดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นเดินให้ จักมีฟ้าร้อง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดาวนักชัตรจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักตก ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และ
ดาวนักชัตรจักมัวมอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักระจ่าง จันทรคราสจักมีผลเป็น
อย่างนี้ สุริยคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตรคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักชัตร
เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักชัตรจักเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีอุกกาบาตจักมีผลเป็น
อย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นเดินให้จักมีผลเป็นอย่างนี้ ฟ้าร้องจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตร
ตกจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรมัวมองจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจะจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๕. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือพยการณ์ว่า จักมีฝนดี จักมีฝนแล้ง จักมีกิกษาหาได้easy จักมีกิกษาหาได้ยาก
จักมีความเกรمخ จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโรคมีได้ หรือนับคะแนน คำนวน
นับประมวลแต่งสภาพโลภยตศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือให้ถูกชี้อาวามงคล ถูกชี้วิวาห์มงคล ถูกชี้เรียงหมอน ถูกชี้หย่าร้าง ถูกชี้
จ่ายทรัพย์ ถูกชี้คดี ถูกชี้เคราะห์ร้าย ให้ယ้ายดุงครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลึ้นกระด้าง ร้ายมนต์ให้ค้างแข็ง
ร้ายมนต์ให้มือลัน ร้ายมนต์ไม่ให้ห้ามได้ยินเสียง เป็นหมอทรงกระจาด เป็นหมอทรงหยิงสา
เป็นหมอทรงจับวงสรวงพระอาทิตย์ บางสรวงท้าวมหาพรหม ร้ายมนต์พนไฟ ทำพิธีเชิญข้าวัญ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๗. กิษเเวนขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครรชราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก่น ร่ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกระเทย ให้กับลับเป็นชาย ทำชายให้กล้ายเป็นกระเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่ พนน้ำมันต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีชาไฟ ประยาสำรอก ประยาถ่ายไฟนบัน ประยาถ่ายโถงเบื้องล่าง ประยา แก้ปวดศีรษะ หุงน้ำอันหยดหู ประยาตา ประยานัตถุ ประยาหากัด ประยานาฬามาน ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใสยา ชั่วแพลง แม้วข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

ดุกรอัมพัญญา ภิกษุสมบูรณ์ด้วยศิลอย่างนี้ ย่อมไม่ประสบภัยแต่ไหนๆ เพราะศิลสัจาร นั้น เปรียบเหมือนกษัตริย์ผู้ได้มุราภิเษกกำจัดราชศัตรุได้แล้วย่อมไม่ประสบภัยแต่ไหนๆ เพราะ ราชศัตรุนั้น ดุกรอัมพัญญา ภิกษุก็ฉันนั้นสมบูรณ์ด้วยศิลอย่างนี้แล้ว ย่อมไม่ประสบภัยแต่ไหนๆ เพราะศิลสัจารนั้น ภิกษุสมบูรณ์ด้วยอริยศิลขันธนี้ ย่อมได้เสวยสุขอันปราศจากโ途ในภายใน ดุกรอัมพัญญา ด้วยประการดังกล่าวมา้นี้แล ภิกษุชื่อว่า เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศิล จบมหาศีล .

อินทรียสัจาร

ดุกรอัมพัญญา อย่างไร ภิกษุชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรียทั้งหลาย? ดุกรอัมพัญญา ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เห็นรปด้วยจักษณ์แล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพญุชนา เเรอยอมปฏิบัติเพื่อ สำรวมจักขุนทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกุศลธรรมอันลามกคืออภิชณา และ โภمنัสครอบบันนั้น ซึ่ว่ารักษาจักขุนทรีย์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในจักขุนทรีย์ ภิกษุฟังเสียงด้วย โสด . . . ดุกลินด้วยหวาน . . . ลั่นรถด้วยชีวหา . . . ถูกต้องโโพธิพะด้วยกาย . . . รู้แจ้งธรรมารมณ์ ด้วยใจแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพญุชนา เเรอยอมปฏิบัติเพื่อสำรวมนินทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกุศลธรรมอันลามก คืออภิชณาและโภมนัสครอบบันนั้น ซึ่ว่ารักษาบันนินทรีย์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในมนินทรีย์ ภิกษุประกอบด้วยอินทรียอันเป็นอริยะเช่นนี้ ย่อมได้ เสวยสุขอันไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใน ดุกรอัมพัญญา ด้วยประการดังกล่าวมา้นี้แล ภิกษุชื่อว่า เป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรียทั้งหลาย .

ดุกรอัมพัญญา อย่างไร ภิกษุชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ? ดุกรอัมพัญญา ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการยก ในการแล ในการหลิ่ว ในการคืบเข้า ในการเหยียดออก ในการทรงสัมชาญีบัตรและจีวร ในการฉัน การดีม การเคี้ยว การลิ้ม ในการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการเดิน การยืน การนั่ง การหลบ การตีน การพูด การนึง ดุกรอัมพัญญา ด้วยประการดังกล่าวมา้นี้แล ภิกษุชื่อว่าเป็นผู้ประกอบ ด้วยสติสัมปชัญญะ .

ดุกรอัมพัญญา อย่างไร ภิกษุชื่อว่าเป็นผู้สันโถน? ดุกรอัมพัญญา ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สันโถด้วยจิตวิริยเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบิณฑباتเป็นเครื่องบริหารห้อง เเรอจะไปทาง ทิสากาดใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรอัมพัญญา นกมีปีกจะบินไปทางทิสากาดใดๆ ก็มีเตปีกของตัว เป็นภาระบินไป ฉันได ภิกษุก็ฉันนั้นแล เป็นผู้สันโถด้วยจิตวิริยเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วย บิณฑباتเป็นเครื่องบริหารห้อง เเรอจะไปทางทิสากาดใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรอัมพัญญา ด้วยประการดังกล่าวมา้นี้แล ภิกษุชื่อว่าเป็นผู้สันโถน .

ภิกษุนั้นประกอบด้วยศิลขันธ์ อินทรียสัจาร สติสัมปชัญญะและฉันโถ ฉันเป็นอริยะ เช่นนี้แล้ว ย่อมแสดงเสนาสนะอันลังด คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ขอกเขา ถ้ำ ป่าช้า ป่าชู้ ที่แจ้ง ลมฟาง ในกาลภายหลังกัต เเรอกลับจากบิณฑباتแล้ว นั่งคุ้บลลังก์ ตั้งกายตรง ดำเนสติไว้เฉพาะหน้า เเรอจะความเพ่งเลึงในโลก มีใจปราศจากความเพ่งเลึงอยู่ ย่อมชำรุดจิต ให้บริสุทธิ์จากความเพ่งเลึงได้ ละความประทษร้าย คือพยาบาท ไม่คิดพยาบาท มีความกรุณา ห่วงประโัยชั้นแก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ย่อมชำรุดจิตให้บริสุทธิ์จากความประทษร้าย คือ พยาบาทได้ ละถินมิทธะแล้ว เป็นผู้ปราคจากถินมิทธะ มีความกำหนดหมายอยู่ที่แสงสว่าง มีสติสัมปชัญญะอยู่ ย่อมชำรุดจิตให้บริสุทธิ์จากถินมิทธะได้ ละอุทัยจักกุจจะจะแล้ว เป็นผู้ไม่ฟุ่มชาน มีจิตสงบ ณ ภายในอยู่ ย่อมชำรุดจิตให้บริสุทธิ์จากอุทัยจักกุจจะได้ ละวิจิจจนาแล้ว เป็นผู้เข้ามาริจิกิจจา ไม่มีความคลาดแคลลงในกตลดธรรมทั้งหลายอยู่ ย่อมชำรุดจิตให้บริสุทธิ์จากวิจิจจนาได้ .

ว่าด้วยอุปมาเนวณ์ ๕

ดุกรอัมพัญญา เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงกันนี้ไปประกอบการงาน การงานของเขางจะพึง สำเร็จผล เขาจะพึงใช้หนนที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำไรของเขาก็จะพึงมี เหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา เขายังมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนราภูหนี้ไปประกอบการงาน บัดนี้ การงานของเราสำเร็จผลแล้ว เราได้ใช้หนนที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และทรัพย์ ที่เป็นกำไรของเรายังมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความ โสมนัส มีความไม่มีหนนที่เป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรอัมพัญญา เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภคอาหาร ไม่ได้แล้ว ไม่มีกำลังกาย สมัยต่อมา เขายังหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้ และ มีกำลังกาย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนราเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภคอาหารไม่ได้แล้ว ไม่มีกำลังกาย บัดนี้เรายายจากอาพาธนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้ และมี

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่นันภายใน สลัชันธรรมรัก กำลังภายในเป็นประดิษฐ์ ดังนี้เข้าจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดูกรอัมพญาจุ ประรียบเหมือนบุรุษจะพึงถูกจำอยู่ในเรือนจำ สมัยต่อมา เข้าพึงพ้นจาก เรือนจำนั้นโดยสวัสดิไม่มีภัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย เข้าจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เนื่องจาก เรากล่องจำอยู่ในเรือนจำ บัดนี้ เรายังพ้นจากเรือนจำนั้นโดยสวัสดิไม่มีภัยแล้ว และเราไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย ดังนี้ เข้าจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีการพ้นจาก เรือนจำนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดูกรอัมพญาจุ ประรียบเหมือนบุรุษ ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหน ตามความพอใจ ไม่ได้ สมัยต่อมา เข้าพึงพ้นจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ เข้าจะพึงมีความพอใจ เข้าจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นทาส พึงตัวเอง ไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจ ไม่ได้ บัดนี้ เรายังพ้น จากการเป็นทาสแล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ ดังนี้ เข้าจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความเป็นไทยแก่ตัวนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดูกรอัมพญาจุ ประรียบเหมือนบุรุษ มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ พึงเดินทาง ไกลกันดาว หาอาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เข้าพึงขามพ้นทางกันดารนั้นได้ บรรลุถึงหมู่บ้าน อันเกรมปลดอดภัยโดยสวัสดิ เข้าจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เนื่องก่อนเรามีทรัพย์ มีโภคสมบัติ เดินทาง ไกลกันดาว หาอาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี้ เรายังพ้นทางกันดารนั้น บรรลุ ก็เงียบบ้านอันเกรมปลดภัยโดยสวัสดิแล้ว ดังนี้ เข้าจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีภูมิสถานอันเกรมนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

รูปปาน ๔

ดูกรอัมพญาจุ กิจขุพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๔ ประการเหล่านี้ที่ยังละไม่ได้ในตน เหมือนหนึ่ง เหมือนโรค เมื่อเรียนจำ เหมือนความเป็นทาส เมื่อทาง ใกลกันดาว และเรอพิจารณา เห็นนิวรณ์ ๕ ประการที่จะได้แล้วในตน เมื่อความไม่มีหนึ่ง เมื่อความไม่มีโรค เมื่อความ การพ้นจากเรือนจำ เหมือนความเป็นไทยแก่ตุน เมื่อกุมิสถานอันเกรมนั้นแล .

เมื่อเรอพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๔ เหล่านี้ ที่จะได้แล้วในตนย่อมเกิดปราโมทย์ เมื่อปราโมทย์ แล้วย่อมเกิดปิติ เมื่อมีปิติในใจ กายย่อมสงบ เเรอพิจารณาลงแล้วย่อมได้เสวยสุข เมื่อมีสุข จิตย่อมดีมั่น เเรอลงด้วยความ ลับจากอุคลธรรม บรรลุปฐมภาน มีวิชา มีวิชา มีปิติ และสุขเกิดเต็วไกอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นจระของเรอประการหนึ่ง .

ดูกรอัมพญาจุ อิกประการหนึ่ง กิจขุบรรทัดติณาน มีความผ่องใสแห่งจิตในกายใน เป็นธรรมเอกสารดีนี้ เพราเวตกวิจารลงบไป ไม่มีวิชา ไม่มีวิชา มีปิติและสุขเกิดเต็ลมาอิอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นจระของเรอประการหนึ่ง .

ดูกรอัมพญาจุ อิกประการหนึ่ง กิจขุอุเบกษา มีสติสัมปชัญญะ เสารสุขด้วยนามกาย เพราเวตสิ่นไป บรรลุตติณาน ที่พระอิริยะห์ทั้งหลายสรเรสิรุณว่า ผู้ได้ถ่านนี้ เป็นผู้มีอุเบกษา มีสติอยู่บปีนสุข แม้ข้อนี้ก็เป็นจระของเรอประการหนึ่ง .

ดูกรอัมพญาจุ อิกประการหนึ่ง กิจขุบรรจุจตุคาม ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราเวลสุข ละทุกข์และดับโสมนัสโถมันส์สกอนฯ ได้ มืออุเบกษาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์ แม้ข้อนี้ก็เป็น จระของเรอประการหนึ่ง ดูกรอัมพญาจุ แม้นี้แลคือจระนั้น .

วิชชา ๘

วิปัสสนาญาณ

กิจขุนั้นย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทัสนะ เเรอย่อมรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมหากรุ๊ ๔ เกิดแต่มาตรดาบิดา เติบโตขึ้นด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดพื้น มีอันทำลายและกระจัดกระจาบเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาจถาย อยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ดูกรอัมพญาจุ ประรียบเหมือนแก้วไฟทุรย์อันงาม เกิดลงอย่าง บริสุทธิ์แปดเหลี่ยม นายช่างเจียระ ไนดีแล้ว สกุลise แวรรณ สมส่วนทุกอย่าง มีด้วยเชี่ยวเหลือง และ ช่างหรือ นวลด้วยอยู่ในแก้วไฟทุรย์นั้น ฉันได้ กิจขุกัลัณนั้นแล ย้อมน้อมโน้มจิตไปเพื่อญาณทัสนะ เเรอย่อมรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมหากรุ๊ ๔ เกิด แต่มาตรดาบิดา เติบโตขึ้นด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดพื้น มีอันทำลายและกระจัดกระจาบเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาจถาย อยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นวิชชาของเรอประการหนึ่ง .

มโนมยิทธิญาณ

กิจขุนั้น ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อโนริตรูปอันเกิดแต่ใจ คือ โนริตถกายอันจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มือวิบากน้อยใหญ่ครับถ้วน มืออันทริบไม่บกพร่อง ดูกรอัมพญาจุ ประรียบเหมือนบุรุษจะพึงซักไส้ออกจากหญ้าปล้อง เข้าจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า น้ำหญ้าปล้อง น้ำไส้หญ้าปล้อง ออย่างหนึ่ง ไส้ออย่างหนึ่ง ก็เตตไส้ซักออกจากการหญ้าปล้องนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง ประรียบเหมือนบุรุษ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิการ สลัชันธรรมรัก จะพึงซักดานออกจากฝึก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ดาน นี้ฝึก ดานอย่างหนึ่ง ฝกอย่างหนึ่ง ก็แต่ดานซักออกจากฝึกนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุญจะพึงซักกุออกจากทราบ เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ นี้ทราบ งอย่างหนึ่ง ทราบอย่างหนึ่ง ก็แต่ซักออกจากทราบนั้นเอง ฉันใด กิกษกัลันนั้นแล ย่อมไม่นั่น้อมจิตไปเพื่อนิมิตรุปอันเกิดแต่ใจ คือนิมิตกาบอื่นจากภายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทร์ไม่บกพร่อง แม้ข้อนี้ก็เป็นวิชาของเรอประการหนึ่ง。

อิทธิวิธัญญาณ

กิกษนั้นย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธี เรอบรลอิทธิวิธีหลายประการ คือ คณเดียว เป็นหลายคันก็ได้ หลายคันเป็นคันเดียวกันก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะลุฝ่ากำแพง กเพาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นดำลงแม้ในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหงาไปในอากาศเหมือนแกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์ พระอาทิตย์ซึ่งมีฤทธิ์มีอำนาจภาพมากด้วยฝามือก็ได้ ใช้อำนาจทางกายไปตลอดพระหมู่ลอกก็ได้ ดูรัมพัญญา เปรียบเหมือนช้างหม้อหรือลูกเมื่อของช้างหม้อผัณฑาด เมื่อนัดดินเดี้ลแล้ว ต้องการภาชนะนิดใดๆ พึงทำภาชนะนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ได้ อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช้าง หรือลูกเมื่อของช้างผัณฑาด เมื่อแต่งงานนิดแล้ว ต้องการทองรูปพรรณนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ได้ ฉันใด กิกษกัลันนั้นแล ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธี เรอบรลอิทธิวิธีหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคันก็ได้ หลายคันเป็นคันเดียวกันก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะลุฝ่ากำแพงกเพาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นดำลงในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหงาไปในอากาศเหมือนแกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์ พระอาทิตย์ซึ่งมีฤทธิ์มีอำนาจภาพมากด้วยฝามือก็ได้ ใช้อำนาจทางกายไปตลอดพระหมู่ลอกก็ได้ แม้ข้อนี้ก็เป็นวิชาของเรอประการหนึ่ง。

ทิพย์โลสตัญญาณ

กิกษนั้นย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลสตราตร เรอย่อมได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เสียง ทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ด้วยทิพย์โลสตอันบริสุทธิ์ ล่วงโลสตของมนุษย์ ดูร อัมพัญญา เปรียบเหมือนบุญเดินทางไกล เขาจะพึงได้ยินเสียงกลองบัง เสียงตะโพนบัง เสียงลังขึ้นบัง เสียงบันดาหารบัง เสียงปีงบัง เข้ามีเสียงเข้าใจว่าเสียงกลองดังนี้บัง เสียงตะโพนดังนี้บัง เสียงดังนี้บัง เสียงลังดังนี้บัง เสียงบันดาหารดังนี้บัง เสียงเปี๊มดังนี้บัง ฉันได กิกษกัลันนั้นแล ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลสตราตร เรอย่อมได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ด้วยทิพย์โลสตอันบริสุทธิ์ ล่วงโลสตของมนุษย์ แม้ข้อนี้ก็เป็นวิชาของเรอประการหนึ่ง。

เจโตปริญญาณ

กิกษนั้นย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริญญาณ เรอย่อมกำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบุคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคะก็รู้ว่าจิตมีราคะ หรือจิตปราถจากราคะก็รู้ว่าจิตปราถจากราคะ จิตมีโถสະก็รู้ว่าจิตมีโถสະ หรือจิตปราถจากโถสະก็รู้ว่าจิตปราถจากโถสະ จิตมีมะหะก็รู้ว่าจิตมีมะหะ หรือจิตปราถจากไม่หะก็รู้ว่าจิตปราถจากไม่หะ จิตหดหักก็รู้ว่าจิตหดหัก หรือจิตฟังชานก็รู้ว่าจิตฟังชาน จิตเป็นมหารรถก็รู้ว่าจิตเป็นมหารรถ หรือจิตไม่เป็นมหารรถก็รู้ว่าจิตไม่เป็นมหารรถ จิตมีจิตอื่นยังกว่ารู้ว่าจิตมีจิตอื่นยังกว่า หรือจิตไม่เมจิตอื่นยังกว่า ก็รู้ว่าจิตไม่เมจิตอื่นยังกว่า จิตเป็นasma หรือจิตไม่เป็นasma หรือจิตไม่เป็นasma ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นasma วิตหลุดพันก็รู้ว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพันก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพัน ดราอัมพัญญา เปรียบเหมือนหญิงสาวชายหนุ่ม ที่ชอบการแต่งตัว เมื่อส่องดูหน้าของตนในกระจกอันบริสุทธิ์จะอด หรือในภาษาน้ำอันใส หน้าไม่ไฟก็จะพึงรู้ว่าหน้าไม่ไฟ หรือหน้าไม่มีไฟก็จะพึงรู้ว่าหน้าไม่มีไฟ ฉันได กิกษกัลันนั้นแล ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริญญาณ เรอย่อมกำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบุคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคะก็รู้ว่าจิตมีราคะ หรือจิตปราถจากราคะก็รู้ว่าจิตปราถจากราคะ จิตมีโถสະก็รู้ว่าจิตมีโถสະ หรือจิตปราถจากโถสະก็รู้ว่าจิตปราถจากโถสະ จิตมีมะหะก็รู้ว่าจิตมีมะหะ หรือจิตปราถจากไม่หะก็รู้ว่าจิตปราถจากไม่หะ จิตหดหักก็รู้ว่าจิตหดหัก หรือจิตฟังชานก็รู้ว่าจิตฟังชาน จิตเป็นมหารรถก็รู้ว่าจิตเป็นมหารรถ หรือจิตไม่เป็นมหารรถก็รู้ว่าจิตไม่เป็นมหารรถ จิตมีจิตอื่นยังกว่ารู้ว่าจิตมีจิตอื่นยังกว่า หรือจิตไม่เมจิตอื่นยังกว่า ก็รู้ว่าจิตไม่เมจิตอื่นยังกว่า จิตเป็นasma หรือจิตไม่เป็นasma หรือจิตไม่เป็นasma ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นasma วิตหลุดพันก็รู้ว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพันก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพัน แม้ข้อนี้ก็เป็นวิชาของเรอประการหนึ่ง .

ปุพเพนิเวสาสนสสติญาณ

กิกษนั้นย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อปุพเพนิเวสาสนสสติญาณ เรอย่อมระลึกชาติก่อนได้ เป็นอันมาก คือ ระลึกได้ชาติหนึ่งบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สิบสิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดวิวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค ตลอดสังวัฏจักรกับเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่างนั้น มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรตน อย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกชื่อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิ จากพนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น เมื่อในกพนั้น เรายกให้มีชื่อย่างนั้น มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรตนอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกชื่อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิจากพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เรอย่อม์ระลึกถึงชาติก่อน ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรอัมพัฏฐะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงจากบ้านตนไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านเมืองนั้นไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้นกลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึงระลึกได้ อย่างนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนั้นเราได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นึงอย่างนั้น แล้วเรากลับจากบ้านเมืองมาสู่บ้าน ของตนตามเดิม ดังนี้ฉันได้ กิกษกิลันนั้นแล ยอมโน่นน้อมจิตไปเพื่อปุพเพนิวาสานุสติญาณ เรอย่อม์ระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก ดือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สีชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติ บ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรกับเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏจักรกับ เป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏจักรกับเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่างนั้น มีโโคตร อย่างนั้น มีผิวนรรตนอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกชื่อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียง เท่านั้น ครั้นจดิจากพนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น เมื่อในกพนั้น เรายกมีชื่อย่างนั้น มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรตนอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกชื่อยางนั้นๆ มีกำหนด อายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิจากพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เรอย่อม์ระลึกถึงชาติก่อนได้เป็น อันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุทศ ด้วยประการจะนี้ เม้ข้อนี้ก็เป็นวิชชาของเรอ ประการหนึ่ง .

จตุปัปตญาณ

กิกษนั้นยอมโน่นน้อมจิตไปเพื่อรู้จักตัวและอุปบัติของสัตว์ทั้งหลาย เรอเห็นหมู่สัตว์ ที่กำลังจดิ กำลังอุปบัติ เล่า ประณีต มีผิวนรรตนดี มีผิวนรรตนทราบ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุ อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบ ด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอวิริเจ้าเป็นมิจชาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วย อำนาจมิจชาทิภูมิ เบื้องหน้าแต่ตาย เพราภายแตก เข้าย้อมเข้าถึงอบาย ทุกติ วินิมาต นรก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ไม่ติเตียนพระอวิริเจ้า เป็น สัมมาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เบื้องหน้าแต่ตายเพราภายแตก เข้าย้อม เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้ เรอย่อม์เห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจดิ กำลังอุปบัติ เล่า ประณีต มีผิวนรรตนดี มีผิวนรรตนทราบ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุอันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ เปรียบเหมือนปราสาทตั้งอยู่ ณ ทาง ๓ แพร่ร่างท่ามกลางพระนคร บรรพชั้นเมืองจักษุยืนอยู่บนปราสาทนั้น จะพึงเห็นหมู่ชนกำลังเข้าไปสู่เรือน บ้าง กำลังออกจากเรือนบ้าง กำลังล้อมจารีบเป็นแก้วอยู่ในถนนบ้าง นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ร่างท่ามกลาง พระนครบ้าง เข้าจะพึงรู้ว่า คนเหล่านี้เข้าไปสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน เหล่านี้ล้อมจารีบเป็นแก้ว ในถนน เหล่านั้นอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ร่างท่ามกลางพระนคร ฉันได้ กิกษกิลันนั้นแล ยอมโน่น น้อมจิตไปเพื่อรู้จักตัวและอุปบัติของสัตว์ทั้งหลาย เรอเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจดิ กำลังอุปบัติ เล่า ประณีต มีผิวนรรตนดี มีผิวนรรตนทราบ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุ อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุ ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ว่าสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอวิริเจ้า เป็นมิจชาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจชาทิภูมิ เเบื้องหน้า แต่ตายเพราภายแตก เข้าย้อมเข้าถึงอบาย ทุกติ วินิมาต นรก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วย กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ไม่ติเตียนพระอวิริเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วย อำนาจสัมมาทิภูมิ เเบื้องหน้าแต่ตายเพราภายแตก เข้าย้อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้ เรอย่อม์เห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจดิ กำลังอุปบัติ เล่า ประณีต มีผิวนรรตนดี มีผิวนรรตนทราบ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุ อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไป ตามกรรมด้วยประการจะนี้ เม้ข้อนี้ก็เป็นวิชชาของเรอประการหนึ่ง .

อาสวักขยญาณ

กิกษนั้นยอมโน่นน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ยอมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทกข์ นีทกุขสมทัย นีทกุชนนิโรธ นีทกุชนนิโรหกามิเนปภูปทา เหล่านี้อาสวะ นีอาสาสมทัย นีอาสาณิโรห นีอาสาณิโรหกามิเนปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตย่อมหลุดพัน แม้จากการมาสวะ แม้จากการว่า แม้จากอวิชชาสวะ เมื่อจิตหลุดพันแล้ว ก็มีญาณว่าหลุดพันแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระหมจรรย์ อยู่ครบแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี ดุกรอัมพัฏฐะ เปรียบ เหมือนสารน้ำนยยอดเขาใส่สะอด ไม่เข่นมัว บุรุษผู้มีจักษุยืนอยู่บนขอบสารนั้น จะพึงเห็น หอยโข่งและหอยกานต่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและก้อนหินบ้าง ฝุ่นปลาบ้าง กำลังว่ายอยู่บ้าง หยดอยู่บ้างในสารน้ำนั้น เข้าจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า สารน้ำนี้ใสสะอาด ไม่เข่นมัว หอยโข่งและ หอยกานต่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและก้อนหินบ้าง ฝุ่นปลาบ้าง เหล่านี้กำลังว่ายอยู่บ้าง กำลังหยุด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
อยู่บ้าง ในสระนั้น ดังนี้ ฉันได้ กิษกุณหัตโน้นนั้นแล ยомнโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ
ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นีทกขน นีทกขสมุทัย นีทกขนิโรม นีทกขนิโรมคามนิปภูปทา
เหล่านี้อาสวะ นีอาสาสมุทัย นีอาสาโนโรม นีอาสาโนโรมคามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้หินอย่างนี้
จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากการมาสวะ แม้จากภาวะสวะ แม้จากอวิชชาสวะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว
ก็มีญาณว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติลืมแล้ว พระมหาธรรมอยู่จนแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี แม้ข้อนี้ก็เป็นวิชาของเรอประการหนึ่ง ดูกรอัมพัญญา นี้แล
คือวิชานนน.

ดูกรอัมพัญญา กิษกุณหัตโน้นนี้เรียกว่าผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาบัง ผู้ถึงพร้อมด้วยจารณะ
บัง ผู้ถึงพร้อมด้วยพึงวิชาและจารณะบัง อันวิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติอย่างอื่น ซึ่งดียิ่งกว่า
หรือประณีตกว่านี้ไม่มี.

ทางสื่อมวิชาและจารณะ ๔

ดูกรอัมพัญญา วิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้แล วิทางสื่อมอยู่
๔ ประการ ๔ ประการเป็นไฉน?

๑. ดูกรอัมพัญญา สมณพราหมณ์บังคนในโลกนี้ เมื่อไม่บรรลุวิชาสมบัติ และ
 الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้ หานบวิชาการดาบลเข้าไปสู่ราปด้วยตั้งใจว่า จักบริโภคผลໄม
ที่หล่น สมณพราหมณ์นั้นต้องเป็นคนบำเรอท่านที่ถึงพร้อมด้วยวิชาและจารณะโดยแท้ นี้เป็น
ทางสื่อมข้อที่หนึ่ง.

[๑๔] ๒. ดูกรอัมพัญญา อิกข้อหนึ่ง สมณพราหมณ์บังคนในโลกนี้ เมื่อไม่บรรลุ
วิชาสมบัติ และ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้ ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้
ถือเสี่ยมและตะกร้าเข้าไปสู่ราปด้วยตั้งใจว่า จักบริโภคเหง้าไม้รากไม้และผลไม้ สมณพราหมณ์
นั้นต้องเป็นคนบำเรอท่านที่ถึงพร้อมด้วยวิชาและจารณะโดยแท้ นี้เป็นทางสื่อมข้อที่สอง.

[๑๕] ๓. ดูกรอัมพัญญา อิกข้อหนึ่ง สมณพราหมณ์บังคนในโลกนี้ เมื่อไม่บรรลุ
วิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยม ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้ และ
ไม่สามารถจะหาน้ำไม้รากไม้และผลไม้บาริโภคได้ จึงสร้างเรือนไฟไว้ใกล้บ้าน หรือนิคมแล้ว
บำเรอไฟอยู่ สมณพราหมณ์นั้น ต้องเป็นคนบำเรอท่านที่ถึงพร้อมด้วยวิชาและจารณะโดยแท้
นี้เป็นทางสื่อมข้อที่สาม.

[๑๖] ๔. ดูกรอัมพัญญา อิกข้อหนึ่ง สมณพราหมณ์บังคนในโลกนี้ เมื่อไม่บรรลุ
วิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยม ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้
ไม่สามารถจะหาน้ำไม้รากไม้และผลไม้บาริโภคได้ และ ไม่สามารถจะบ่าเรอไฟได้ จึงสร้างเรือน
มีประตูลีด้านไว้ที่หนทางใหญ่สีเพรง แล้วสำนักอยู่ด้วยตั้งใจว่าผู้ใดที่มาจากการทิศทั้ง ๔ นี้ จะเป็น
สมณะหรือพราหมณ์ก็ตาม เรากจับชาท่านผู้นั้นตามสติกำลัง สมณพราหมณ์นั้นต้องเป็นคนบำเรอ
ท่านที่ถึงพร้อมด้วยวิชาและจารณะโดยแท้ นี้เป็นทางสื่อมข้อที่สี่.

ดูกรอัมพัญญา ทางสื่อมแห่งวิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้มีอยู่
๔ ประการดังนี้.

[๑๗] ดูกรอัมพัญญา เรอะจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน เรอกับอาจารย์ย่อมปราภู
ในวิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้บ้างหรือไม่?

ข้อนี้ไม่มีเลย พระโสดมผู้เจริญ ข้าพเจ้ากับอาจารย์เป็นอะไร วิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติ
อันเป็นคุณยอดเยี่ยมเป็นอะไร ข้าพเจ้ากับอาจารย์ ยังห่างไกลจากวิชาสมบัติและ الرحمنสมบัติ
อันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้.

ดูกรอัมพัญญา เรอะจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน เรอกับอาจารย์เมื่อไม่บรรลุวิชาสมบัติ
และ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้และ ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้ จึงถือเสี่ยม
และตะกร้าเข้าไปสู่ราปด้วยตั้งใจว่า จักบริโภคเหง้าไม้รากไม้และผลไม้บ้านหรือไม่?

ข้อนี้ไม่มีเลย พระโสดมผู้เจริญ .

ดูกรอัมพัญญา เรอะจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน เรอกับอาจารย์เมื่อไม่บรรลุวิชาสมบัติ
และ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้ และ ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้ จึงถือเสี่ยม
และตะกร้าเข้าไปสู่ราปด้วยตั้งใจว่า จักบริโภคเหง้าไม้รากไม้และผลไม้บ้านหรือไม่?

ข้อนี้ไม่มีเลย พระโสดมผู้เจริญ .

ดูกรอัมพัญญา เเรอะจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน เรอกับอาจารย์เมื่อไม่บรรลุวิชาสมบัติ
และ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้ ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้ และ ไม่สามารถ
จะหาน้ำไม้รากไม้และผลไม้บาริโภคได้ จึงสร้างเรือนไฟไว้ใกล้ๆ บ้านหรือนิคม แล้วบำเรอไฟ
อยู่ บ้านหรือไม่?

ข้อนี้ไม่มีเลย พระโสดมผู้เจริญ .

ดูกรอัมพัญญา เเรอะจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน เรอกับอาจารย์เมื่อไม่บรรลุวิชาสมบัติ
และ الرحمنสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยมนี้ ไม่สามารถจะหาผลไม้ที่หล่นบริโภคได้ ไม่สามารถจะหาน
เหง้าไม้รากไม้และผลไม้บาริโภคได้ และ ไม่สามารถจะบ่าเรอไฟได้ จึงสร้างเรือนไฟที่มีประตูล
ลีด้านไว้ที่หนทางใหญ่สีเพรง แล้วสำนักอยู่ด้วยตั้งใจว่า ผู้ใดที่มาจากการทิศทั้ง ๔ นี้ จะเป็นสมณะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
หรือพราหมณ์กิตาม เรายังบูชาทานผู้นั้นตามสติกำลัง บ้างหรือไม่?

ข้อนี้ไม่เมื่อย พระโสดมผู้เจริญ .

ดุกรอัมพัญญา เเรอกับอาจารย์เสื่อมจากวิชาสมบัติและจารนสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยม
นี้ด้วย และคลาดจากทางเสื่อมของวิชาสมบัติและจารนสมบัติอันเป็นคุณยอดเยี่ยม ๔ ประการ
นี้ด้วย .

[๑๘] ดุกรอัมพัญญา กิพราหมณ์ปอกบราสติอาจารย์ของเรอได้พูดว่า สมณะโล้น
บางเหลาเป็นชื่อสายคุหบดี กัณฑ์โโคตรา เกิดเดตบทของพราหมณ์ ประโยชน์อะไรที่พากพราหมณ์
ผู้ทรง ไดริขะจะสนหนาด้วย ดังนี้ แม้แต่ทางเสื่อม ตนก็ยังไม่ได้บำเพ็ญ ดุกรอัมพัญญา
ความพิดของพราหมณ์ปอกบราสติอาจารย์ของเรอเนี่ยเพียงใด ถึงพราหมณ์ปอกบราสติกินเมืองที่
พระเจ้าปเสนทิโ哥คลพระราชาท่าน พระองค์ยังไม่ทรงพระราชาท่านพระวารา婆กาสให้เข้าเฝ้าหน้าพระ-

* ที่นั่น เวลาจะทรงปรึกษาด้วย กิพราหมณ์ปอกบราสติอาจารย์ของเรอเนี่ยเพียงใด
พระราชาท่านการเข้าเฝ้าต่อหน้าพระที่นั่งแก่เข้าผู้รับภิกษาที่ขอบธรรม ซึ่งพระราชาท่านให้ ดุเกิด
อัมพัญญา ความคิดของพราหมณ์ปอกบราสติอาจารย์ของเรอเนี่ยเพียงใด .

[๑๙] ดุกรอัมพัญญา เเรอจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน พระเจ้าปเสนทิโ哥คลทรงชั่ง
พระที่นั่งหรือรถพระที่นั่ง จะทรงปรึกษาราชาภกิจบางเรื่องกับมหาอัมพาตย์ หรือพระราชาวงศานุวงศ์
แล้วเด้อไปประทับอยู่ ณ ที่แห่งหนึ่งจากที่นั่น ภายหลังคนชั้นคุกหรือหอท้องคุกหรือพิงมา ณ
ที่นั่นแล้วพุดอ้างว่า พระเจ้าปเสนทิโ哥คล ตรัสอย่างนี้ฯ เพียงเข้าพุดได้เหมือนพระราชาตรัสร
หรือปรึกษาได้เหมือนพระราชาทรงปรึกษา จะจัดว่าเป็นพระราชาหรือราชนาอัมพาตย์ได้หรือไม่?

ข้อนี้เป็นไม่ได้ พระโสดมผู้เจริญ .

บุรพคายี ๗ ตน

ดุกรอัมพัญญา เเรอกีเซ็นนั่นเหมือนกัน บรรดาฤๅษีผู้เป็นบุราจารย์ของพากพราหมณ์
ศักดิ์อัษฎางค์ ฤๅษีวามกะ ฤๅษีวามเทเว ฤๅษีเวสสามิตร ฤๅษียมตตคี ฤๅษีอังคีรัส
ฤๅษีการทาวะ ฤๅษีว่าเสภูรุ ฤๅษีกัสสปะ ฤๅษีกุด ซึ่งเป็นผู้ผกมณต์ บอกมนต์ ในปัจจบันนี้
พากพราหมณ์ขับตาม กล่าวตาม ซึ่งบกมนต์ของก่านที่ท่านขับแล้ว บอกแล้ว รวมรวมไว้แล้ว
กล่าวได้ถูกต้อง บอกได้ถูกต้อง ตามที่ท่านกล่าวไว้ บอกไว้ เพียงคิดว่าเรากับอาจารย์เรียนมนต์
ของท่านเหล่านั้น เเรอจักเป็นฤๅษีหรือปัญบัติเพื่อเป็นฤๅษีได้ ดังนี้ นั่นไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ .

ดุกรอัมพัญญา เเรอจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน เออได้ฟังพราหมณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้เป็น
อาจารย์และเป็นป่าจารย์เล็กน้อยว่าอย่างไร บรรดาฤๅษีผู้เป็นบุราจารย์ของพากพราหมณ์คือฤๅษี
อัษฎางค์ ฤๅษีวามกะ ฤๅษีวามเทเว ฤๅษีเวสสามิตร ฤๅษียมตตคี ฤๅษีอังคีรัส ฤๅษีการทาวะ
ฤๅษีว่าเสภูรุ ฤๅษีกัสสปะ ฤๅษีกุด ซึ่งเป็นผู้ผกมณต์ บอกมนต์ ในปัจจบันนี้ พากพราหมณ์
ขับตาม กล่าวตาม ซึ่งบกมนต์ของก่านที่ท่านขับแล้ว บอกแล้ว รวมรวมไว้แล้ว กล่าวได้
ถูกต้อง บอกได้ถูกต้อง ตามที่ท่านกล่าวไว้ บอกไว้ ฤๅษีเหล่านั้นอาบน้ำ ทาตัวเรียบร้อย
แต่งผง แต่งหนวด สวมพวงดอกไม้และเครื่องอากรณ์ นุ่งผ้าขาว อิ่มເเบີນ พรังพร้อม
บำเรออยู่ด้วยความคุณห้า เมื่อันเรอกับอาจารย์ในบัดนี้หรือไม่?

ไม่เหมือน พระโสดมผู้เจริญ . . .

ดุกรอัมพัญญา เเรอจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจน ฤๅษีเหล่านั้นบวรมีรีโภค ข้าวสาลีที่เก็บ
ภาคแล้ว มีแกงและกับ陋ยอย่าง เมื่อันเรอกับอาจารย์ในบัดนี้หรือไม่?

ไม่เหมือน พระโสดมผู้เจริญ . . .

ดุกรอัมพัญญา . . . ฤๅษีเหล่านั้นใช้รากเทียมม้าหางตัด แทงด้วยปฎกด้ามยาเหมือนเชือ
กับอาจารย์ในบัดนี้หรือไม่?

ไม่เหมือน พระโสดมผู้เจริญ . . .

ดุกรอัมพัญญา . . . ฤๅษีเหล่านั้นใช้บุรุษขัดกระบีให้รักษาเชิงเทินแห่งนกร ที่มีคูล้อมรอบลงลิ่ม เมื่อันเรอ
กับอาจารย์ในบัดนี้หรือไม่?

ไม่เหมือน พระโสดมผู้เจริญ . . .

ดุกรอัมพัญญา เเรอกับอาจารย์มิได้เป็นฤๅษีเลย ทั้งมิได้ปฎิบัติเพื่อเป็นฤๅษีด้วยประการ
จะนี้แล ดุกรอัมพัญญา ผู้ใดมีความเคลื่อบแคลงสงสัยในเรา ผู้นั้นจะถามเราด้วยปัญหา
เราจักช่วยให้ด้วยการพยากรณ์ .

[๑๐] ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคแสดงจิตออกจากการประวิหารจกรรมแล้ว . แม้อัมพัญญา มาณพ
ก็ออกจากการเดินทางแล้ว . ขณะที่อัมพัญญา มาณพเดินทางกรรมตามพระผู้มีพระภาคอยู่นั้น
ได้พิจารณาดูมาปริสลักษณะ ๓๒ ประการในพระกายของพระผู้มีพระภาคก็ได้เห็นมาปริสลักษณะ
๓๒ ประการโดยมาก เว้นอยู่ ๒ ประการ คือพระคุณแห่งรัตนอยุในฝึก ๑ พระชีวหาใหญ่ ๑ จึงยัง
เคลื่อบแคลงสงสัย ไม่เชื่อ ไม่เลื่อมใสอยู่ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงคำว่า อัมพัญญา มาณพ
นี้เห็นมาปริสลักษณะ ๓๒ ประการของเราโดยมาก เว้นอยู่ ๒ ประการ คือ คุณแห่งรัตนอยุในฝึก ๑

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ชีวหายให้ญี่ ๑ จึงยังเคลื่อบแคลงลงสัย ไม่เชื่อไม่เลื่อมใสอยู่ ทันใดนี้ จึงทรงบันดาล
อิทธิภัสร์ ให้อ้มพัญญาณพได้เห็นพระคุณแห่งเร้นอยในฝึก และทรงแลบพระชีวหาสอด
เข้าช่องพระกรรณทั้ง ๒ กลับไปมา สอดเข้าช่องพระนาสิกทั้ง ๒ กลับไปมา แพร่ปิดจนมีดมณฑล
พระนลาต.

[๓๗] ครั้งนั้น อ้มพัญญาณพคิดว่า พระสมณโสดมประกอบด้วยมหาปริสลักษณะ
๓๒ ประการบริบูรณ์ไม่บกพร่อง ดังนี้แล้วจึงได้ทูลลาพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ
ข้าพเจ้าขอทูลลาไป ณ บัดนี้ ข้าพเจ้ามีกิจมาก มีธุระมาก.

ดุกรอัมพัญญา ธรรมะ เรื่องสำคัญกาลจันทร์บัดนี้ แล้วอ้มพัญญาณพก็ขึ้นรถม้ากลับไป.

ไปกราติพระราชณ

[๓๘] สมัยนั้น พระมหาโน ไปกราติลูกօกมานั่งคอยรับอ้มพัญญาณพอยู่ ณ อาرام
ของตน พร้อมด้วยพระมหาโนหนูให้ญี่ ฝ่ายอ้มพัญญาณพขับรถไปอารามของตนจนสุดทางที่รัก
ไปได้ แล้วลงเดินเข้าไปหาพระมหาณไปกราติ ให้วาแล้วนั่งอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง.
พระมหาณไปกราติถามว่า พ่ออ้มพัญญา พอได้เห็นพระโสดมผู้เจริญพระองค์นั้นแล้วหรือ?

ได้เห็นแล้ว ท่าน.

ก็เกียรติศพทของท่านพระโสดมพระองค์นั้นที่จะไป จริงตามนั้น ไม่เป็นอย่างอื่นหรือ
ท่านพระโสดมพระองค์นั้นทรงคุณเช่นนั้นจริง ไม่เป็นอย่างอื่นหรือ.

เกียรติศพทของท่านพระโสดมพระองค์นั้นที่จะไป จริงตามนั้น ไม่เป็นอย่างอื่นเลย
ท่านพระโสดมพระองค์นั้นทรงคุณเช่นนั้นจริง ไม่เป็นอย่างอื่นเลย และประกอบด้วยมหาปริส-

*ลักษณะ ๓๒ ประการ บริบูรณ์ไม่บกพร่อง.

พ่อได้สั่นทนาประครัยอะไร ด้วยหรือไม่?

ได้สั่นทนาประครัยด้วยที่เดียว.

พ่อได้สั่นทนาประครัยอย่างไรบ้าง?

ทันใดนั้นอ้มพัญญาณพได้เล่าเรื่องเท่าที่ตนได้สั่นทนาประครัยกับพระผู้มีพระภาค ให้
พระมหาณไปกราติทราบทุกประการ.

[๓๙] เมื่ออ้มพัญญาณพกล่าวอย่างนี้ พระมหาณไปกราติได้กล่าวว่า พุทธโอเคร
พ่อบันทึกของเรา พุทธโอเคร พ่อพหุสูตของเรา พุทธโอเคร พ่อทรงได้ริชชาของเรา ได้ยินว่า
คนเบื้องหน้าแต่ต้ายเพราภากย์แตก จะพึงเข้าถึงอย่างทุก ทุกติ วินิมาต นรากเสีย เพราท่าน
ผู้ประพฤติประโยชน์ชั้นนี้ เจ้าได้พุดกระทบกระเทียนพระโสดมอย่างนี้ฯ แต่พระโสดมกลับ
ยกເຫວາພາເຮົ້ານີ້ເປັນຕົວເປົ້າຍທີ່ຍົບຍ່າງນີ້ฯ พุทธโอเคร พ่อบันทึกของเรา พุทธโอเคร
ພວກຫຼຸດຂອງเรา พุทธโอเคร พ่อทรงได้ริชชาของเรา ได้ยินว่า คนเบื้องหน้าแต่ต้ายเพรา
ภากย์แตก จะพึงเข้าถึงอย่างทุก ทุกติ วินิมาต นรากเสีย เพราท่านผู้ประพฤติประโยชน์ชั้นนี้.

พระมหาณไปกราติโกรธ ขัดใจ เอาห้ามปัดอ้มพัญญาณพให้หลังแล้ว ได้ร่าจะไปเฝ้า
พระผู้มีพระภาคเสียในขณะนั้นที่เดียว. พากพระมหาณเหล่านั้นได้พุดห้ามว่า ท่าน วันนี้เกินเวลา
ที่จะไปเฝ้าพระสมณโสดมเสียแล้ว พรุ่งนี้ค่อยไปคิด.

[๓๔] ครั้งนั้น พระมหาณไปกราติให้จัดแขงของเคี้ยวของบริโภคอย่างประณีตใน
นิเวศน์ของตนแล้วเอ้าใส่รถ เมื่อครบเพลิงยังตามอยู่ ได้ออกจากออกกัญชูนรา ขับรถตรงไปยัง
ราชป่าอิจฉานั่งคลวัน ครั้นไปสุดทางรถ ลงเดินเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ได้ประครัย
กับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการประครัยพอให้รู้สึกถึงกัน ไปแล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง
แล้วได้ทูลถามว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ อ้มพัญญาณพคิชช์ของข้าพเจ้าได้มาที่นี่หรือ?

ได้มา พระมหาณ.

พระองค์ได้สั่นทนาประครัยอะไร กับเขาหรือไม่?

ได้สั่นทนา พระมหาณ

พระองค์ได้สั่นทนาประครัยกับเขา อย่างไร?

ทันใดนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเล่าเรื่องเท่าที่พระองค์ได้สั่นทนาประครัยกับอ้มพัญญา-

*มานพ ให้พระมหาณไปกราติทราบทุกประการ.

[๓๕] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสเช่นนี้แล้ว พระมหาณไปกราติได้ทูลว่า ข้าแต่
พระโสดมผู้เจริญ อ้มพัญญาณพเป็นคนໄ้ ได้โปรดอุดไทยให้เข้าเติด.

ก. อ้มพัญญาณพจะมีความสุขเติด พระมหาณ.

ครั้งนั้น พระมหาณไปกราติได้พิจารณาดูมหาปริสลักษณะ ๓๒ ประการในพระกายของ
พระผู้มีพระภาคก็ได้เห็นมหาปริสลักษณะ ๓๒ ประการ โดยมากเว็นอยู่ ๒ ประการ คือ พระ-

*คุหยะเร้นอยในฝึก ๑ พระชีวหาให้ญี่ ๑ จึงยังเคลื่อบแคลงลงสัยอยู่ ไม่เชื่อ ไม่เลื่อมใสอยู่
ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงคำริว่า พระมหาณไปกราตินี้เห็นมหาปริสลักษณะ ๓๒ ประการ
ของเราโดยมาก เว็นอยู่ ๒ ประการ คือ คุหยะเร้นอยในฝึก ๑ ชีวหาให้ญี่ ๑ จึงยังเคลื่อบแคลง
ลงสัย ไม่เชื่อ ไม่เลื่อมใสอยู่ ทันใดนั้น จึงทรงบันดาลอิทธิภัสร์ให้พระมหาณไปกราติ
ได้เห็นพระคุณเร้นอยในฝึก และทรงแลบพระชีวหาสอดเข้าช่องพระกรรณทั้ง ๒ กลับไปมา
สอดเข้าช่องพระนาสิกทั้ง ๒ กลับไปมา แพร่ปิดจนมีดมณฑลพระนลาต พระมหาณไปกราติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารากคิดว่า พระสมณโสดมประกอบด้วยมหาปริสัยลักษณะ ๓๔ ประการบริบูรณ์ ไม่บกพร่อง ดังนี้ แล้วทูลพระผู้มีพระภาคว่า ขอพระโสดมผู้เจริญพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหารในนั้นนี้ พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมนต์ด้วยอาการนึงอยู่ พระมหาณไปกราบสารีธรรมร้าว่า พระผู้มีพระภาค ทรงรับนิมนต์แล้ว จึงทูลภัตตาหารล่าว ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ ได้เวลาแล้ว ภัตตาหารเสร็จแล้ว.

[๑๖] ครั้นนั้น เวลาเช้า พระผู้มีพระภาคทรงนุงแล้ว ทรงถือบาตรจิรา เสด็จเข้าไป ยังนิเวศน์ของพระมหาณไปกราบสารีฟร้องด้วยพระภิกษุสงฆ์ ประทับนั่งบนอาสนะที่จัดไว้ พระมหาณไปกราบสารีได้อังคากะพระผู้มีพระภาค ให้ทรงอิ่มหนำเพียงพอด้วยของเคี้ยวของฉันอัน ประณีต ด้วยเมื่อของตน และพวกมาณเพกห์ได้อังคากะพระภิกษุสงฆ์. ครั้นพระผู้มีพระภาคเสวยแล้ว วางพระหัตถ์จากน้ำชาแล้ว พระมหาณไปกราบสารีถืออาสนะต้นน้ำเพ้ออยู่ ณ ที่ควรล่วงข้างหนึ่ง. พระผู้มีพระภาคได้ตัวรัssonบุพพิกาแก่พระมหาณไปกราบสารี คือ ทรงประทานกถา สลักกถา โทษของการที่ต่ำช้า เศร้าหมอง และอาโนสลงสในการอุกอาจกาม เมื่อทรงทราบว่า พระมหาณไปกราบสารี มีจิตคล่อง มีจิตอ่อน มีจิตปราศจากนิวราน มีจิตสูง มีจิตผ่องใสแล้ว จึงทรงประกาศพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงยกขึ้นแสดงด้วยพระองค์เอง คือ ทุกชั้น สมุทัย นิโรจ บรรจุ โปรดพระมหาณไปกราบสารี ด้วยตาเห็นธรรมอันประจักษ์ ประจักษ์มลทิน ได้เกิดขึ้นแล้วแก่พระมหาณไปกราบสารีว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดานั้นนั่นทั้งมวล มีความดับไปเป็นธรรมดานั้นนั่นแล เหมือนผ้าที่ละเอียด ประจักษ์มลทินควรรับน้ำย้อม ด้วยดี ฉะนั้น.

พระมหาณไปกราบสารีแสดงตนเป็นอุบาสก

[๑๗] ลำดับนั้น พระมหาณไปกราบสารี เทียนธรรม รู้แจ้งธรรม หยั่งธรรม หยั่งทราบ ธรรม ข้ามความสัมย ประจักษ์ความเคลื่อนเคลลง ถึงความแก่แล้ว ไม่ต้องเชือผู้อื่นใน สัตถุศาสนา ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ ภาร্যิตของพระองค์จะเมื่อแจ้งนัก พระองค์ทรงประภาธรรมโดยอเนกปริยา ประปริยา เมื่อหนทางของที่คืบ นัก พระโสดมผู้เจริญ ทรงประภาธรรม พระธรรมโดยอเนก ปริยา ลั่นนั้นหน่อ跟กัน ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ ข้าพระองค์นี้พร้อมทั้งบุตรภริยา บุรษัทและ สามาตรี ขอถึงพระองค์ และพระธรรม และพระภิกษุสงฆ์เป็นส่วนะ ขอพระสมณโสดมผู้เจริญ จงทรงจำข้าพระองค์ ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงสาระตลอดชีวิตตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป และขอพระองค์ จงเสด็จเข้าไปสู่สกุลไปกราบสารี เมื่อหน้าไปสู่สกุลแห่งอุบาสกอื่นๆ ในนครอกกูฐะ เหล่า- แม่น้ำพมาณวิภาในสกุลไปกราบสารีนั้น จักให้ไว้จักลุรับ จักถวายอาสนะ หรือนำ จักลีอมไล ในพระองค์ ข้อนั้น จักเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่มาณวิภาเหล่านั้นลั่นกาลนาน พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดูกรพระมหาณ ท่านกล่าวขอบ ดังนี้แล .

จบ อัมพัญญสูตร ที่ ๓ .

๔. โสณทัณฑสูตร

[๑๘] ข้าพเจ้าได้สัตบุณอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จจากริบไปในอังคบุนท พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงนครจัมปา ได้ยินว่า สมัยนี้พระองค์ประทับอยู่ใกล้ขอบสารี โบกขารณ์ คัคตรา ในนครจัมปา .

ว่าด้วยพಥคุณ

[๑๙] สมัยนั้น พระมหาณโສณทัณฑะ ครองนครจัมปาซึ่งคับลังด้วยประชาชนและหมู่ สัตว์ อุดมด้วยหญ้า ด้วยไม้ ด้วยน้ำ สมบูรณ์ด้วยรักภูมิหารซึ่งเป็นราชสมบัติอันพระเจ้าแผ่นดิน มครชอมเสนา พระนามว่าพิมพิสาร พระราชทานปนบำเหน็จให้เป็นส่วนพระมหา ไทย พระมหาณ และคุกหนดีชานนครจัมปาได้สัตบุณช่าว่าพระสมณโสดมมากบยบตุร ทรงพนาซจากคายสกุล เสด็จ จากริบไปในอังคบุนท พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงนครจัมปา ประทับอยู่ใกล้ขอบสารี โบกขารณ์ คัคตรา ในนครจัมปา เกียรติพ่อทั้งงานของท่านพระโสดมพระองค์นั้น ขจรไปแล้วอย่างนี้ว่า แม้พระผู้มีพระภาค พระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้แจง โดยชลบุณ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสเด็จไปปลดแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บิกบานแล้ว เป็นผู้จ้ำแนก พระธรรม พระองค์ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มาเรโลก พระหนโลก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญา อันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพระมหา เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่ามกลาง งานในที่สุด ทรงประกาศพระมหาจารย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง กิจการเห็นพระอรหันต์ทั้งหลาย เห็นปานนั้น ย่อมเป็น การดีแล ดังนี้ ครั้นนั้นพระมหาณและคุกหนดีชานนครจัมปา ออกจากนครจัมปา รวมกันเป็นหมู่ๆ พากันไปยังสารี โบกขารณ์ คัคตรา .

ว่าด้วยคุณของโソณทัณฑพราหมณ์

[๒๐] สมัยนั้น พระมหาณโソณทัณฑะพักผ่อนกลางวันอยู่ ณ ปราสาทชั้นบน ได้เห็น พระมหาณและคุกหนดีชานนครจัมปา ออกจากนครจัมปา รวมกันเป็นหมู่ๆ พากันไปยังสารี โบก

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
นายนักคุรา จึงเรียกนักการมาถามว่า พ่อนการ พระมหาณและคุหบดีขวนครจ้มป่าจาก
นครจัมป่า รวมกันเป็นหมู่ๆ พากันไปยังสระโภกรถีคัดตราทำไม้กัน .

นักการ. มีเรื่องอยู่ ท่านผู้เจริญ พระสมณโสดมหากบุตรทรงพนาจากภาคยสกุล
เสด็จจากริบไปในอังชนาบทพร้อมด้วยกิจสสงห์หนูใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงนครจัมป่า^๑
ประทับน้อยใกล้ขอบสระโภกรถีคัดตรา ในนครจัมป่า เกียรติศพท้อ้นงามของพระองค์จะไปแล้ว
อย่างนี้ว่า แม้พระะเหตุนี้ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชาและจนะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่น
ยิ่งกว่า เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม^๒
พระมหาณและคุหบดีเหล่านั้นพากันไปฝ่าท่านพระโสดมองค์นั้น .

โสณทัณฑะ ถ้าเป็นนั้น ท่านจะไปหาเข้าแล้ว บอกเขาว่ายังนี้ว่า ท่านทั้งหลายจะรอ ก่อน
ท่านพระมหาณโສณทัณฑะจะไปฝ่าพระสมณโสดมด้วย .

นักการรับคำ แล้วไปหาพระมหาณและคุหบดีขวนครจัมป่า แล้วนอกตามคำสั่งว่า ท่าน^๓
ทั้งหลาย พระมหาณโສณทัณฑะสั่งว่า ขอท่านทั้งหลายจะรอ ก่อนท่านพระมหาณโສณทัณฑะจะไปฝ่า^๔
ด้วย .

[๑๘๑] สมัยนั้น พากพระมหาณต่างเมืองประมาณ ๕๐๐ คน มาพักอยู่ในนครจัมป่าด้วย
กรณียกิจบางอย่าง เช่นได้ทราบว่า พระมหาณโສณทัณฑะจะไปฝ่าพระสมณโสดม จึงพากันเข้าไป
หาเล้าความว่า ได้ทราบว่าท่านจะไปฝ่าพระสมณโสดมจริงหรือ?

โสณทัณฑะ เรากิตดิจว่าจะไป .
พากพระมหาณ. อาย่าเลยท่านโソณทัณฑะ ท่านไม่ควรไปฝ่าพระสมณโสดม ถ้าท่านไป
ท่านจะเสียเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ของพระสมณโสดมจักรุงเรืองด้วยเหตุนี้แหล่ ท่านจึงไม่ควรไป
พระสมณโสดมต่างหากควรจะเสด็จมาหาท่าน อนึ่งท่านเป็นอุกโตสุขัติทั้งฝ่ายมารดาและบิดา
มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิสินธิ์หมุดจดดีตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะคัดค้านตีเตียน ได้ด้วยอ้างถึง
ชาติเพาะะเหตุนี้ ท่านจึงไม่ควรไปฝ่าพระสมณโสดม พระสมณโสดมต่างหากควรจะเสด็จมาหา
ท่าน อนึ่งท่านเป็นคนมั่นคง มีทรัพย์มากมีโภคสมบัติมาก . . . อนึ่งท่านเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำแนต์
รู้จุนไตรเทพ พร้อมทั้งคันธิ์มีหันทุ คัมภีร์เกตุภูร์ทั้งประเกทอักษรคัมภีร์อิติหาส เป็นที่ ๕
เป็นผู้เข้าใจด้วยบท เป็นผู้เข้าใจไวยากรณ์ ชานาญในคัมภีร์โลกายดะ และมหาปริลักษณะ . . .
อนึ่งท่านมีรูปงาม นำดูน่าเลื่อมใส กอปรด้วยผิวพรรณผดผ่องยิ่งนัก มีพระรอดคล้ายพระมหา มีรูปร่าง^๕
คล้ายพระมหาดุจามา ไม่น้อย . . . อนึ่งท่านเป็นผู้มีศีล มีศีลยั่งยืน ประกอบด้วยศีลยั่งยืน . . . อนึ่ง^๖
ท่านเป็นผู้มีว่าจ้า ไฟเระ มีสำเนียงไฟเระ ประกอบด้วยว่าจ้าของขามเมืองสละล่วยหาไทยมีได้
ให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ชัด . . . อนึ่งท่านเป็นอาจารย์และปราชย์ของชนหมู่มาก สอนมนต์มากพ
ถึง ๓๐๐ คน มาคนเป็นอันมาก ต่างทิศต่างชนบทด้วยการสอน ได้ร่วมมาเรียนมนต์ในสำนัก
ของท่านพากันมา . . . อนึ่งท่านเป็นคนแก่เฒ่า เป็นผู้ใหญ่ ล่วงกาลผ่านวัยมาโดยลำดับ ส่วน
พระสมณโสดมเป็นคนหนุ่ม และบวชแต่ยังหนุ่ม . . . อนึ่งท่านเป็นผู้อันพระเจ้าแผ่นดินมคอร จอม^๗
เสนา พระนามว่าพิมพิสาร ทรงลักษณะเคราะห์พนันถือบุชานอบน้อม . . . อนึ่งท่านเป็นผู้อันพระมหาณ
โภกรถีตั้งสักการะเคราะห์พนันถือบุชานอบน้อม . . . อนึ่งท่านครองนครจัมป่า ซึ่งคับคั่งด้วยประชาชน
และหมู่สัตว์ อุดมด้วยหญ้า ด้วยไม้ ด้วยน้ำ สมบูรณ์ด้วยขัญญาหาร ซึ่งเป็นราชสมบัติอันพระเจ้า
แผ่นดินมคอร จอมเสนา พระนามว่าพิมพิสาร พระราษฎรบุนปนบ่าเหนือให้เป็นส่วนพระมหา ไทย
พระเหตุนี้แหล่ ท่านจึงไม่ควรไปฝ่าพระสมณโสดม พระสมณโสดมต่างหากควรจะเสด็จมาหา
ท่านดังนี้ .

ว่าด้วยพุทธคุณ

[๑๘๒] เมื่อพากพระมหาณกล่าวอย่างนี้แล้ว พระมหาณโソณทัณฑะได้กล่าวว่า ท่านทั้งหลาย
ถ้าอย่างนั้น ขอพากท่านจะไปฟังข้าพเจ้าบ้าง เรายังไม่เหลียวแลค่า ไปฝ่าท่านพระโสดมพระองค์นั้น ท่าน^๘
พระโสดมไม่ควรจะเสด็จมาหา ได้ยินว่าพระสมณโสดมเป็นอุกโตสุขัติทั้งฝ่ายมารดาและ
มีพระครรภ์ เป็นที่ทรงถือปฏิสินธิ์หมุดจดดีตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะคัดค้านตีเตียน
ได้ด้วยอ้างถึงพระชาติ เพาะะเหตุนี้แหล่ ท่านพระโสดมจึงไม่ควรจะเสด็จมาหาเรา ที่ถูกเรา
นี้แหล่ควรไปฝ่าพระองค์ท่าน ได้ยินว่าพระสมณโสดมทรงจะประญาติหมู่ใหญ่ออกทรงพนาข . . .
ทรงสละเงินทองเป็นอันมาก ทั้งที่อยู่ในพื้นดิน ทั้งที่อยู่ในอากาศ ออกทรงพนาข . . . พระองค์
กำลังหนุ่มแน่น มีพระเกศาสามนิท ทรงพระเจริญด้วยปฐมวัย เสด็จออกทรงพนาขเป็นบรรพชิต . . .
เมื่อพระมารดาและพระบิดาไม่ทรงประทานให้ทรงพนาข มีพระพักตร์อวบด้วยน้ำพระเนตรทรง
กันแสงอยู่ พระองค์ทรงปลงพระเกศาและพระมัสส ทรงครองผ้ากาสาวพัสดุ เสด็จออกทรง
พนาขเป็นบรรพชิต . . . พระองค์มีพระรูปงาม น่าดู น่าลี่อมใส กอปรด้วยพระนวีวรรณผดผ่อง
ยิ่งนัก มีพระรอดคล้ายพระมหา มีพระรูปคล้ายพระมหา นำดูน่ามา ไม่น้อย . . . พระองค์เป็นผู้มีศีล
มีศีลประเสริฐ มีศีลเป็นกุศล ประกอบด้วยศีลเป็นกุศล . . . พระองค์มีพระว่าจ้า ไฟเระ มีพระ
สำเนียงไฟเระ ประกอบด้วยว่าจ้าของขามเมืองสละล่วยหาไทยมีได้ ให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ชัด . . .
พระองค์เป็นอาจารย์และปราชย์ของคนหมู่มาก . . . พระองค์ลื้นกามราดแล้ว เลิกประดับดับแต่ง
แล้ว . . . พระองค์เป็นกรรมภารีที่ เป็นกิริยาที่ ไม่ทรงมุ่งร้ายแก่พากพระมหาณ . . . พระองค์ทรง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตตปิฎกที่ ๑ ที่มนีกาญ สลัชชันธรรมรัก
พน瓦จากสกอลสู คือสกอลษัตติรยอันไม่เจ้อปน . . . พระองค์ทรงพน瓦จากสกอลมึนดัง มีทรัพย
มาก มีโภคสมบัติมาก . . . ชนต่างรัฐต่างชนบทพากันมาทูลถามปัญหาพระองค์ . . . เทศาหลายพัน
มอบชีวิตถึงพระองค์เป็นส่วนะ . . . พระเกียรติศักดิ์ที่อันงามของพระองค์จราไปแล้วอย่างนี้ว่า แม้
เพาะเหตุนี้ฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วย
วิชชาและจรณะ เสด็จไปเดล้ำทางรู้แจ้งโลกเป็นสารีรฝึกบรรพที่ควรฝึกไม่เมื่อวันยังกว่า เป็น
ศาสตรของเทวดาและมุขย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม ดังนี้ . . .
พระองค์ประกอบด้วยมหาบริสิลักษณะ ๓๒ ประการ . . . พระองค์มีปรกติกล่าวเชื้อเชิญ เจรจา
ผูกไมตรีชั่งประศรัย พระพักตร์ไม่สิวิ เบิกบาน มีปรกติรัศก่อน . . . พระองค์เป็นผู้อัน
บริษัท ๔ สักการะเคารพนับถือบุชานอบน้อม . . . เทศาและมุขย์เป็นอันมากลือสิพระองค์
ยังนัก . . . พระองค์ทรงพนันกอยในบ้านหรือนิคมได ในบ้านหรือนิคมเนี้น อุมนุชย์ไม่เบิดเบี่ยน
มุขย์ . . . พระองค์ทรงเป็นเจ้าหมู่เจ้าคุณะ และทรงเป็นคณาจารย์ได้รับยกย่องว่า เป็นยอดของ
เจ้าลัทธิเป็นอันมาก สมณพราหมณเหล่านี้ร่วงเรื่องยกด้วยประการใดๆ แต่พระสมณโุดม
ไม่อ่ายนั้นที่แท้พระสมณโุดมร่วงเรื่องพระยศด้วยวิชาและจรณะมบัดอันยอดเยี่ยม . . . พระเจ้า
แผ่นดินมีคร จอมเสนา พระนามว่าพิมพิลาร พร้อมทั้งพระโอรสและพระมเหสี ทั้งราชบุริษัท
และสำมาตดย ทรงมอบชีวิตถึงพระองค์เป็นส่วนะ . . . พระเจ้าปเลนทิโกคล พร้อมทั้งพระโอรล
และพระมเหสี ทั้งราชบุริษัทและสำมาตดย ทรงมอบชีวิตถึงพระองค์เป็นส่วนะ . . . พระราหมณ์
ໂປກຮາສາດิพร้อมทั้งบุตรและภรรยา ทั้งบุริษัทและสำมาตดย มอบชีวิตถึงพระองค์เป็นส่วนะ . . .
พระองค์เป็นผู้อันพระเจ้าแผ่นดินมีคร จอมเสนา พระนามว่าพิมพิลาร ทรงสักการะเคารพนับถือ
บุชานอบน้อม . . . พระองค์เป็นผู้อันพระเจ้าปเลนทิโกคล ทรงสักการะเคารพนับถือบุชานอบน้อม . . .
พระองค์เป็นผู้อันพระราหมณ์ໂປກຮາສາติ สักการะเคารพนับถือบุชานอบน้อม . . . พระองค์ได้ถึง
นครจัมปา ประทับอยู่ ณ ขอบสะโนกชรณีคัคคราในเครจัมปา ท่านทั้งหลาย สมณะหรือพระราหมณ์
เหล่าได้เหล่านี้มาสูเชดบ้านของเรา ท่านเหล่านั้นจัดว่าเป็นแขกของเรา และเป็นแขกอันเรา
ควรสักการะเคารพนับถือบุชานอบน้อม พระสมณโุดมแสดงถึงคนครจัมปา ประทับอยู่ ณ ขอบสะ
โนกชรณีคัคคราในเครจัมปา พระองค์ที่ทรงเป็นแขกของพากเรา และเป็นแขกที่พากเราคร
สักการะเคารพนับถือบุชานอบน้อม เพาะเหตุนี้แหล พระองค์จึงไม่ควรแสดงถึงมาหาเรา ที่ถูก
เราต่างหากควรจะไปเฝ้าพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าทราบพระคุณของท่านพระโุดมเพียงเท่านี้ แต่ท่าน
พระโุดมไม่ใช่มีพระคุณเพียงเท่านี้ ความจริงพระองค์ท่านมีพระคุณหประมาณมีได.

[๑๘๓] เมื่อพระมหา罈โณโสณทัณฑะกล่าวว่าอย่างนี้แล้ว พระพราหมณ์เหล่านี้ได้กล่าวว่า
ท่านโสณทัณฑะกล่าวชุมพระสมณโถดมถึงเพียงนี้ ถึงหากท่านพระองค์นั้นจะประทับ^{อยู่} ใกล้จากที่นี่ตั้งร้อยโยชน์ ก็ควรแท้ที่กลบบุตรผู้มีครรภาระจะไปเฝ้า แม้จะต้องนำเสบียงไปก็ควร
พระมหา罈โณโสณทัณฑะกล่าวว่า ท่านทั้งหลาย ถ้าเข็นนั้น เรายังหมดจ้าไปเฝ้าพระสมณโถดม^{สำ}
ลำดับนั้นพระมหา罈โณโสณทัณฑะพร้อมด้วยคณะพระมหาณ์หมู่ใหญ่ ไปถึงลังสาบโภกสารณ์คัคตรา เมื่อ^{มา}
ผ่านพันร华ป่าไปแล้ว ได้เกิดปริวิตขึ้นอย่างนี้ว่า ถ้าเราจะตามปัญหาจะพระสมณโถดม หาก
พระองค์จะพึงตัวสักการอย่างนี้ว่า พระมหา罈โณโสณทัณฑะเป็นคนเหลา^{ไม่} ไม่ควรตามอย่างนี้ ดังนี้ บริษัทเนี่ยพึงดูหมิ่นเรา ได้ด้วยเหตุนั้นว่า พระมหา罈โณโสณทัณฑะเป็นคนเหลา^{ไม่}
ไม่ฉลาด ในเมื่อความปัญหานี้โดยแยกคายจะพระสมณโถดม ได้ ผู้ที่ถูกบริษัทดูหมิ่นพึงเสื่อมยศ^{ให้}
ผู้สืบอุปถัมภ์พึงเสื่อมโภกสมบัติ เพราะได้ยกเคราจิมโภกสมบัติ ถ้าพระสมณโถดมจะพึงตัวสักการ
ปัญหามา และเราแก้ไม่ถูกพระทัย ถ้าพระองค์จะพึงตัวสักการอย่างนี้ว่า พระมหา罈โณโสณทัณฑะ^{ปัญหานี้}
ท่านไม่ควรแก้อย่างนั้น ที่ถูกควรจะแก้อย่างนี้ ดังนี้ บริษัทเนี่ยพึงดูหมิ่นเรา ได้ด้วยเหตุนั้นว่า
พระมหา罈โณโสณทัณฑะเป็นคนเหลา^{ไม่} ไม่ฉลาด ในเมื่อแก่ปัญหานี้ให้ถูกพระทัยพระสมณโถดม ได้
ผู้ที่ถูกบริษัทดูหมิ่นพึงเสื่อมยศ^{ให้} ผู้สืบอุปถัมภ์พึงเสื่อมโภกสมบัติ เพราะได้ยกเคราจิมโภกสมบัติ^{ให้}
อนึ่ง เราเข้ามายาใกล้ถึงเพียงนี้แล้วยังมิได้เฝ้าพระสมณโถดมจะกลับเลิญ บริษัทเนี่ยพึงดูหมิ่นเรา^{ให้}
ได้ด้วยเหตุนั้นว่า พระมหา罈โณโสณทัณฑะเป็นคนเหลา^{ไม่} ไม่ฉลาด กระต้างด้วยมานะ เป็นคนเหลา^{ไม่}
ไม่อาจเข้าเฝ้าพระสมณโถดม ได้ เข้ามายาใกล้ถึงเพียงนี้แล้ว ยัง มิได้ทันเฝ้าพระสมณโถดม ไนนจึง^{ให้}
กลับเลิญ ผู้ที่ถูกบริษัทดูหมิ่นพึงเสื่อมยศ^{ให้} ผู้สืบอุปถัมภ์พึงเสื่อมโภกสมบัติ เพราะได้ยกเคราจิม^{ให้}
โภกสมบัติ^{ให้} .

[๑๔] ลำดับนั้น พราหมณ์โสณทันทะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ได้ปราศรัยกับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการปราคัรย์พอให้ระลึกถึงกันไปแล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฝ่ายพระมหาณและคุกหนดีขานครั้งป่า บางพากกีถวายอภิวิथ บางพากกีปราศรัย บางพากกี ประเมินอัญชลิปีทางพระผู้มีพระภาค บางพากกีประกาศชื่อและโคลตร บางพากกีนั่งอยู่ แล้วต่าง กันนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งฯ ได้ยืนว่า ในขณะนั้น พราหมณ์โสณทันทะนั่งครุณคิดถึงแต่เรื่อง นั้นว่า ถ้าเราจะพึงถามปัญหาหากะพระสมณโถดม หากพระองค์จะพึงตรัสกระرأอย่างนี้ว่า พราหมณ์ ปัญหาข้อนี้ท่านไม่ควรถามอย่างนั้น ที่ถูกควรจะถามอย่างนี้ ดังนี้ นบริษัทนี้จะพึงดูหมิ่นเราได้ด้วย เหตุนั่นว่า พราหมณ์โสณทันทะเป็นคนชา-la ไม่ฉลาด ไม่ถูกถามทำให้เราโดยແນ່ເຄາະກະພະ-

* สมณ โคงดมได้ ผู้ที่ถูกบริษัทห้อมลั่นพึงเลื่อมยศ ผู้เลื่อมยศ ก็พึงเลื่อมโคงดมบัดดี เพราะได้ยิน เราก็จึงมีโคงดมตัวดี ถ้าพระสมณ โคงดมจะพึงใจสกุณ ปีกหนาเริ่ง ถ้าเราแก้ไม่ถูกพระทัย ถ้าพระสมณ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัลขันธรรมรัก
จะพึงตรัสรักษาเรออย่างนี้ว่า พระมหาณ ปัญหาข้อนี้ท่านไม่ควรแก้อย่างนั้น ที่ถูกควรจะแก้อย่างนี้
ดังนี้ บริษัทที่จะพึงดูหมิ่นเราได้ด้วยเหตุนั้นว่า พระมหาณโสณท่านทะเป็นคนเบล่า ไม่ฉลาด
ไม่ว่าแก้ปัญหาให้ถูกพระทัยพระสมณโකดมได้ ผู้ที่ถูกบริษัทดูหมิ่นพึงเลื่อมยศ ผู้เลื่อมยศก็พึง
เลื่อมโภคสมบัติ เพราจะได้ยกตราจึงมีโภคสมบัติ ถ้ากระไร ขอพระสมณโකดมพึงตรัสรถามปัญหา
เราในเรื่องไตรวิชาอันเป็นของอาจารย์เรา เรายังพึงแก้ให้ถูกพระทัยของพระองค์ได้เป็นแน่ .

[๑๕] สำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทราบความคิดในใจของพระમณໂສນທັນທະດ້ວຍ
พระหฤทัย ແລ້ວทรงคำว่า พระມณໂສນທັນທະນີໍາບາກໃຈຕ້ວເງອຍ ຄ້າຮະໄຣ ເຮັ້ງຄາມ
ປັ້ງຫາເຂົາໃນເຮືອງໄຕຮົວໜ້າອັນເປັນຂອງຈາກຍິ່ງເຫັນ ຈຶ່ງໄດ້ຕັດສາມພຣາມມັນໂສນທັນທະວ່າ
ດຸກພຣາມມັນ ບຸດຄຸລຸຜູ້ປະກອບດ້ວຍອົງຄໍເທົ່າໄຣ ພວກພຣາມແນີຈຶ່ງບັນຍັດຕົວເປັນພຣາມມັນ ແລະເນື່ອ¹
ເຂົາຈະກຳລ່ວມວ່າເຮົາເປັນພຣາມມັນ ກີ່ພຶກລ່ວມໄດ້ໂດຍຂອນ ທີ່ນີ້ໄໝຕ້ອງຄົງມຸສາວາທດ້ວ່າ ພຣາມມັນ
ໂສນທັນທະດ້ວຍ ເຮົາໄດ້ປະສົງຄໍຈຳນົງໝາຍປຣາກນາໄວ້ແລ້ວວ່າ ຄ້າຮະໄຣ ຂອພຣະສົນໂຄດມ
ພຶກຕັດສາມປັ້ງຫາເຮົາ ໃນເຮືອງໄຕຮົວໜ້າອັນເປັນຂອງຈາກຍິ່ງເຫັນ ເຮົາຈະພຶກແກ້ເຖິງພຣະທັບຍອງພຣະອົງ
ໄດ້ເປັນແນ່ນັ້ນ ເພື່ອຢູ່ພຣະອົງຄໍຕັດສາມປັ້ງຫາເຮົາ ໃນເຮືອງໄຕຮົວໜ້າອັນເປັນຂອງຈາກຍິ່ງເຫັນ ເຮົາຈັກ
ແກ້ປັ້ງຫາໃຫ້ຄຸກພຣະທັບໄດ້ເປັນແນ່ທີ່ເດືອຍ .

พราหมณ์บัญญัติ

[๑๖] ลำดับนั้น พราหมณ์โโนหันท์แห่งอยุธยาเขียนแหลกบวชริษัท แล้วกราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ บุคคลประกอบด้วยองค์ ๕ ประการ พราหมณ์ย้อมบัญญัติว่าเป็นพราหมณ์ และเมื่อเขาระล่าวว่า เราเป็นพราหมณ์ ก็พึงกล่าวไว้โดยชอบทั้ง ไม่ต้องเชิญมาฟ้าท่าด้วย ๕ ประการเป็นไนน? ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ บุคคลผู้เป็นพราหมณ์ในโลกนี้

๑. เป็นอกโถสุขทัต ทึ้งฝ่ายมารดาและบิดา มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิญญาให้มหิดลจดดีตลอดชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะตัดค้านติดเทียนได้ด้วยอ้างถึงชาติ .
 ๒. เป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำเนร์ รู้จักไตรเพท พร้อมทั้งคัมภีรนิชนาท คัมภีร์เกตุกะ พร้อมทั้งประเทกหลักษะมีคัมภีร์อธิทำสเป็นที่ ๔ เป็นผู้เข้าใจด้วยทักษะ เป็นผู้เข้าใจไวยากรณ์ ขานาณ ในคัมภีร์โลกาภัยตะ และมหาปรัศลักษณะ .
 ๓. เป็นผู้มีรูปงาม น่าดูน่าเลื่อมใส ก่อประดับผ้าพรมแผ่นรองยิ่งนัก มีพรมรถล้ายพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช น่าดูน่าชื่น ไม่น้อย .
 ๔. เป็นผู้มีศิลป์ มีศิลปะยังยืน ประกอบด้วยศิลปะยืน .
 ๕. เป็นบันนทิต มีปัญญาเป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ของพากปฏิคาทางผู้รับบูชาด้วยกัน .
ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ บุดคลประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล พากพราหมณ์ย่องบัญญัติ ว่าเป็นพราหมณ์ และเมื่อเขาจะกล่าวว่า เราเป็นพราหมณ์ ก็พึงกล่าวได้โดยชอบ ทึ้งไม่ต้องถึงมีความทั้งวาย .

[๑๙๗] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรพระมหาณ์ บรรดาองค์ทั้ง ๕ เหล่านี้ ยกเสียงองค์หนึ่งแล้ว บุคคลประกอบด้วยองค์เพียง ๔ อาจจะบัญญัติว่าเป็นพระมหาณ์ได้หรือไม่ และเมื่อเขากล่าวว่า เราเป็นพระมหาณ์ ก็พึงกล่าวได้โดยชอบ ทั้ง ไม่ต้องถigm สาวาทด้วย? พระมหาณ์สอนทั้นจะทำทุกๆ ได้ พระโสดมผู้เจริญ บรรดาองค์ทั้ง ๕ เหล่านี้ ยกการณะเสียไปได้ เพราะว่ารรกะอักข์ทำว่า ไร้ อ้าย เหตุว่า เดลอนั้น เป็นพระนานอก

- รวมและจากที่อยู่ เรายังคงทำให้เห็นว่า บุคคลเดิมเป็นพ่อ หมายความว่า

 ๑. เป็นอุปถัมภ์ที่ดี ทั้งฝ่ายการค้าและนิติฯ มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิสันธิ หมุดจดตีตลอด ๗ ข้อบารุงบูรณะ ไม่มีใครจะคัดค้านติดเตียนได้ด้วยอ้างถึงชาติ .
 ๒. เป็นผู้เลี้ยงเรียน ทรงจำแนต รู้จักไตรเทพ พร้อมทั้งคัมภีร์นิษณฑุ คัมภีร์เกตภาค พร้อมทั้งประเพกษาอักษร มีคัมภีร์อธิบายเป็นที่ ๆ เป็นผู้เข้าใจตัวบท เป็นผู้เข้าใจไวยากรณ์ ชำนาญ ในคัมภีร์ โลกาภัต และมหาปริสสังฆมนase .
 ๓. เป็นผู้มีศีล มีศีลยังยืน ประกอบด้วยศีลยังยืน .
 ๔. เป็นบันทัด มีปัญญาเป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ของพากปฎิคากห ผู้รับบูชาด้วยกัน .

[๑๙] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรพระมหา罥 บรรดาองค์๔ เหล่านี้ ยกเสียงองค์หนึ่งแล้ว บุคคลประกอบด้วยองค์เพียง ๓ อาจบัญญัติว่าเป็นพระมหา罥ได้หรือไม่ และเมื่อเขาระกล่าวว่า เราเป็นพระมหา罥 ก็พึงกล่าวได้โดยชอบ ทั้งไม่ต้องถึงมสาวาทด้วย? พระมหา罥โสณทันทะทูลว่า ได้ พระโคดมผู้เจริญ บรรดาองค์๔ เหล่านี้ จะยกมนต์เสียก็ได้ เพราะมนต์จักทำอะไรได้ ล้วนแต่ว่า บุคคลผู้ปั้นพระมหา罥

๗. เมื่อเหตุการณ์พิทักษ์เป็นพิรุณแล้ว ก็มีการจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้น ดังนี้

 ๑. เป็นอุกโตสหัต ทึ้งฝ่ายมารดาและบิดา มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิสันธิหมุดจัดตั้งลอด ๗ ข้าวบารพบรูษ ในมีไครจะคัดค้านติดเตียน ได้ด้วยอ้างถึงชาติ .
 ๒. เป็นผู้มีศักดิ์ มีศักดิ์ยังบืน ประกอบด้วยศักดิ์ยังบืน .
 ๓. เป็นบุญชีต มีไว้ก่ออา เป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ของพวงมาลัยจากผู้รักษาเจ้าด้วยกัน .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลั�ขันธารรค

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ บุคคลผู้ประกอบด้วยองค์ ๓ เหล่านี้แล พากพราหมณ์ป้อมบัญญัติว่าเป็นพราหมณ์ และเมื่อเขาง乍กล่าวว่า เราเป็นพราหมณ์ ก็พึงกล่าวไว้โดยชอบทั้งนี้ ไม่ต้องถึงมีส่วนทางด้วย .

[๑๙๔] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรพระมหาณ บรรดาองค์ ๓ เหล่านี้ ยกเสียงองค์หนึ่งแล้ว บุคคลประกอบด้วยองค์เพียง ๒ อาจจะบัญญัติว่าเป็นพระมหาณได้หรือไม่ และเมื่อเขางจะกล่าวว่าเราเป็นพระมหาณ ก็พึงกล่าวได้โดยชอบ ทั้งไม่ต้องถึงมีส่วนทางด้วย? พระมหาณโถสันทัดทะทูลว่า ได้ พระโคดมผู้ใจริษยา บรรดาองค์ ๓ เหล่านี้ ยกชาติเสียก็ได้ เพราะชาติจักทำอะไรได้ด้วยเหตุว่าบุคคลผู้เป็นพระมหาณ .

๑. เป็นผู้มีศักดิ์ มีศักดิ์ยังยืน ประกอบด้วยศักดิ์ยังยืน .
 ๒. เป็นบันทัด มีปัจจุบัน เป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ของพากเพียรให้รับบชาด้วยกัน .

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ บุคคลประกอบด้วยองค์ ๒ เหล่านี้แล พากพราหมณ์ยอมบัญญัติว่าเป็นพราหมณ์ และเมื่อเขาจะกล่าวว่า เราเป็นพราหมณ์ก็พึงกล่าวได้โดยชอบ ทั้งไม่ต้องถึ่มสาวาทด้วย .

[๑๙๐] เมื่อพระมหาณโสณทัณฑะหล่อป่ายางนี้แล้ว พระมหาณเหล่านี้ได้กล่าวว่า ท่านโสณทัณฑะอย่างไรได้กล่าวอย่างนั้นแลบ ท่านโสณทัณฑะอย่างไรได้กล่าวอย่างนั้นแลบ ท่านโสณทัณฑะกล่าวบลหลวงรัตนะ กล่าวบลหลวงมณฑ์ กล่าวบลหลวงชาติ กล่าวคักล้อยตามว่าพระของพระสมณโโคดมถ่ายเดียวเท่านั้น . ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสจะพระมหาณเหล่านี้ว่า ถ้าพากษาท่านคิดอย่างนี้ว่า พระมหาณโสณทัณฑะอ่อนการศึกษา พุดไม่ดี มีปัญญาธรรม และไม่สามารถจะได้ตตอบกับพระสมณโโคดมในเรื่องนี้ได้ พระมหาณโสณทัณฑะก็จงหยุดเสีย พากษาท่านจะพุดกับเราเกิดแต่ถ้าพากษาท่านคิดอย่างนี้ว่า พระมหาณโสณทัณฑะเป็นผู้พหุสูต พุดดีเป็นบันทึก และสามารถจะได้ตตอบกับพระสมณโโคดมในเรื่องนี้ได้ พากษาท่านจะหยุดเสีย พระมหาณโสณทัณฑะจะต้องตอบกับเรา .

[๑๙๑] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว พระมหาโนสณทันฑะได้กราบทูลว่า ขอพระโคดมผู้เจริญทรงหยุดเกิด ขอพระโคดมผู้เจริญทรงนิ่งสิ่ยเกิด ข้าพระองค์เองจักโตต่อหน้า โดยชอบแก่เหตุ แล้วจึงกล่าวจะพระมหาโนสณพกันนั้นว่า ท่านทึ้งหลาย อย่าได้กล่าวอย่างนี้ฯ ว่า ท่านพระมหาโนสณทันฑะ กล่าวลบหลู่วรรณ กล่าวลบหมุนต์ กล่าวลบหลู่ชาติ กล่าวคล้อยยตาม ว่าทะของพระสมณโคดมถ่ายเดียวอย่างนี้เลย ท่านทึ้งหลาย ข้าพเจ้าไม่ได้กล่าวลบหลู่วรรณ หรือหมุนต์หัวเรือชาติเติม -

ว่าด้วยคุณของมานพกังคก

[๑๙๒] สมัยนี้ อังคกามาณพหลานของพระมหาณโสณทั้นทะ นั่งอยู่ในบริษัทหนึ่ดวย
พระมหาณโสณทั้นทะได้กล่าวว่าจะพระมหาณโภกันนั่นว่า ท่านพึงหลาย น้องคกามาณพหลานของ
ข้าพเจ้า พากท่านเห็นหรือไม่ พระมหาณโภกันนั่นตอบว่า เห็นแล้วท่าน พระมหาณโสณทั้นทะ
กล่าวต่อไปว่า อังคกามาณพเป็นคนมีรูปงาม น่าดูน่าเลื่อมใส กอประดิษฐ์พระราชนเด่องยิ่งนัก
มีพระรุณคล้ายพระมหา มีรูปร่างคล้ายพระมหา น่าดูน่าชื่น ไม่น้อย ในบริษัทนี้ก็พระสัมโภคโดยลิ่ย
ไม่มีใครมีวรรณเสumo อังคกามาณพเลย อังคกามาณพเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำแนนต์ รู้จักได้เพท
พร้อมทั้งคัมภีร์นิมิตพุท คัมภีร์เกตุภะ พร้อมทั้งประเพณีกาชาด มีคัมภีร์อธิบายเป็นที่ ๔ เป็นผู้เข้าใจ
ด้วยทัท เป็นผู้เข้าใจไวยกรรม ชำนาญในคัมภีร์โลกายตะ และมหาบุรลักษณะ ข้าพเจ้าเป็นผู้
บอกมนต์แก่เรอ เรือเป็นอุกโตสุชาต ทั้งฝ่ายมารดาบิดามีครรภ์เป็นที่กือปฏิสนธิหมัดจดดี
ตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะตัดค้านติเตียนได้ ด้วยอ้างถึงชาติ ข้าพเจ้ารักภารดาบิดา
ของเรอ ถึงอังคกามาณพจะพึงฆ่าสัตว์บ้าง จะพึงถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้บ้าง จะพึง
คุบหาภิริยาของคคลอื่นบ้าง จะพึงกล่าวเท็จบ้าง จะพึงดื่มน้ำเนາบ้าง ในเวลาหนึ่น ในฐานะเช่นนี้
ควรจะซักจักทำอะไร ไร้ได้ มันต์ซักจักทำอะไร ไร้ได้ และชาติซักจักทำอะไร ไร้ได้ ด้วยเหตุว่าบุคคลผู้เป็นพระมหาณ
เป็นผู้มีศีล มีศีลลักษณ์ ประกอบด้วยศีลลักษณ์ และเป็นบัณฑิต มีปัญญา เป็นที่ ๑ หรือที่ ๒
ของปฏิคหานผู้รับบุชาด้วยกัน บุคคลผู้ประกอบด้วยองค์ ๒ เหล่านี้แล พากพระมหาณจะบัญญัติว่า
เป็นพระมหาณกิได้ และเมื่อเขางล่าวว่า เราเป็นพระมหาณ ก็จะพึงกล่าวได้โดยชอบ ทั้งไม่ต้องถึง
มสาวาทด้วย .

[๑๓๓] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรพราหมณ์ บรรดาองค์ ๒ นี้ ยกเสียงองค์หนึ่งแล้ว
บุคคลผู้ประกอบด้วยองค์เพียง ๑ อาจจะบัญญัติว่าเป็นพราหมณ์ได้หรือไม่ และเมื่อเขาง乍กล่าว
เราเป็นพราหมณ์ ก็พึงกล่าวได้โดยชอบ ทั้งไม่ต้องถึงมสาวาทด้วย พราหมณ์โสณหัตถหล่อว่า
ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ขอนี้ไม่ได้ เพราะว่าปัญญาอันศิลชาระให้บริสุทธิ์ และศิลปันปัญญา
ชาระให้บริสุทธิ์ ศิลป์มีในบุคคลได้ ปัญญาที่มีในบุคคลนั้น ปัญญาไม่ในบุคคลได ศิลป์มีในบุคคลนั้น
ปัญญาเป็นของบุคคลผู้มีศิลป์ ศิลป์เป็นของบุคคลผู้มีปัญญา และนักประชากย์ย่องกล่าวศิลป์กับปัญญาว่า
เป็นยอดในโลก เมื่อตนบุคคลล้างมือด้วยมือ หรือล้างเท้าด้วยเท้าฉะนั้น .

[๑๔] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรพระมหาณัฐ ข้อนี้เป็นอย่างนั้น ข้อนี้เป็นอย่างนั้น ปัญญาอันศิลชา率为ให้บริสุทธิ์ ศิล้อันปัญญา率为ให้บริสุทธิ์ ศิลามีในบุคคลได้ ปัญญาภิมุกติในบุคคลนั้น ปัญญานี้ในบุคคลได้ ศิลามีในบุคคลนั้น ปัญญาเป็นของบุคคลผู้มีศิล ศิลเป็นของ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
บุคคลผู้มีปัญญา และนักประชยญย้อมกล่าวศีลกับปัญญาว่าเป็นยอดในโลก เมื่อตนบุคคลล้างเมื่อ
ด้วยมือ หรือล้างเท้าด้วยเท้าจะนั่น ดุกรพารามณ์ ศีลนั้นเป็นในตน ปัญญานั้นเป็นในตน
พารามณ์โสณฑ์ทั้งทูลว่า ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ พากข้าพะองค์มีความรู้เท่านี้เอง เมื่อ
เนื้อความมีเขียนไว้ ขอเนื้อความแห่งภาษาอีตนี้ จงแลงแจ้งแด่พระโคตมผู้เจริญองเกิด .

[๑๕] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรพารามณ์ ถ้าอย่างนี้หานลงฟัง จงตั้งใจให้ดี
เราจักกล่าว พารามณ์โสณฑ์ทั้งทูลนั่นว่า ดุกรพารามณ์ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรพารามณ์-
*พจน์นี้จะพารามณ์โสณฑ์ทั้งทูลนั่นว่า ดุกรพารามณ์ พระตถาคตแสดงจิตอภิติในโลกนี้ เป็น
พระอรหันต์ ตรัสรู้เร่องโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชา และจรณะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก
เป็นสารถฝึกบรรษัทที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้
เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระตถาคตพารามณ์องค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก
มาโลก พารามณ์โสณฑ์ ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์
พร้อมทั้งสมณะพารามณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง
งานในที่สุด ทรงประกาศพารามณ์จารย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์
ลึ้นชิง คุณบดี บุตรคุณบดี หรือผู้กิดเฉพาะในตระกูลใดตระกูลหนึ่ง ย้อมฟังธรรมนั้น
ครั้นฟังแล้ว ได้ครั้งที่รู้ในพระตถาคต เมื่อได้ครั้งที่รู้แล้วยอมเห็นตระหนักว่า นราวาสคั่บແคน
เป็นทางมาแห่งอิล บรรพชาเป็นทางปลดโปรดไปร่วม การที่บุคคลผู้ดีองเครื่องจะประพฤติพารามณ์จารย์
ให้บริบูรณ์ ให้บริสุทธิ์โดยส่วนเดียวดุจสัมชั้ด ไม่ใช่ทำได้ด้วยถักระไร เราพึงปลงผูมและ
หนวด นุ่งห่มผ้ากางสาพพัสดุ ออกแบบเป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เขาลากองโภคสมบัติน้อยใหญ่
ละเครื่องยุติน้อยใหญ่ ปลงผูมและหนวด นุ่งห่มผ้ากางสาพพัสดุ ออกแบบเป็นบรรพชิต
เมื่อบาชแล้วสำรวมระวังในพระปารามณ์ไม่ก็ยังพร้อมด้วยบรรพยาทและโถร มีปกติเห็นกัยในโทษ
เพียงเล็กน้อยสามารถศึกษาอยู่ในสิกขานบทั้งหลาย ประกอบด้วย กายกรรม วจกรรม ที่เป็นกุศล
มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ
เป็นผู้สั้นโดย .

จลศิล

ดุกรพารามณ์ อ่ายไว้ กิษชึงซึ่ว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล?

๑. กิษชุในพระธรรมวินัยนี้ ลักษณะจากกรณี วันขาดจากการถ่าสัตว์ วางทัณฑ์ วางศาสตรา
มีความละเอียด ความเจ็บปวด ความกรุณา หวังประโยชน์แก้สัตว์ทั้งปวงอยู่ ข้อนี้เป็นศีลของเรื่อง
ประการหนึ่ง .

๒. เรื่องลักษณะที่ร้าย เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของที่
เข้าให้ ไม่ประพฤติตนเป็นโน้ม เป็นผู้ล้ำ巢าดอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรื่องประการหนึ่ง .

๓. เรื่องกรรมเป็นข้าศึกแก่พารามณ์จารย์ ประพฤติห่างไกล เว้นขาดจากเมตุนอันเป็น
กิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรื่องประการหนึ่ง .

๔. เรื่องการพอดเท็จ เว้นขาดจากการพอดเท็จ พุดแต่คำจริง ดำรงคำสัตย์ มีถ้อยคำเป็น
หลักฐานการเชื่อได้ ไม่พุดลาภโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรื่องประการหนึ่ง .

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากคำส่อเสียด ฟังจากข้างหน้าแล้ว ไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คนหนุ่นนี้แตกร้าวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้ว ไม่มาบอกมาข้างนี้ เพื่อให้หักหมุนโน้น
แตกร้าวกัน สามารถที่แตกร้าวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคุณ
ผู้พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำที่
ทำให้คนพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรื่องประการหนึ่ง .

๖. เรื่องคำหมายบาน เว้นขาดจากการคำหมายบาน กล่าวแต่คำที่ไม่มีไทย เพราหมา ชวนให้รัก
จับใจ เป็นของชำร่วย คงส่วนมากรักใคร่พอยา แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรื่องประการหนึ่ง .

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิงอรรถ
พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์โดยกาล
อันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรื่องประการหนึ่ง .

๘. เรื่องเว้นขาดจากการพาราพิชามและภตตาม .

๙. เรื่องฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งดจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรื่องเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคนดันตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เรื่องเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และตอบแต่ร่างกายด้วยดอกไม้ของหอมและ
เครื่องประเทืองผ้า อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรื่องเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรื่องเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เรื่องเว้นขาดจากการรับชั้ญญาหารดีบ .

๑๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับเนื้อดีบ .

๑๖. เรื่องเว้นขาดจากการรับสดมารี .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลั�ขันธารรค

๑๗. เธอเว้นขาดจากการรับโทรศัพท์และโทรทัศน์.
 ๑๘. เธอเว้นขาดจากการรับแม่และแกะ.
 ๑๙. เธอเว้นขาดจากการรับไก่และสกร.
 ๒๐. เธอเว้นขาดจากการรับซ้าง โค หมา และลา.
 ๒๑. เธอเว้นขาดจากการรับไวน่าและที่ดิน.
 ๒๒. เธอเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับไปใช้.
 ๒๓. เธอเว้นขาดจากการซื้อการขาย.
 ๒๔. เธอเว้นขาดจากการโงงด้วยตาชั้ง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วยเครื่องต่างวัด.
 ๒๕. เธอเว้นขาดจากการรับสิ่งบน การล่อจวง และการตอบตะแ灵魂.
 ๒๖. เธอเว้นขาดจากการตัด การทำมา การจงจำ การตีซิง การปลัน และการโขก แม่ข้อหนึ่งก็เป็นศิลปะของเธอประการหนึ่ง.

ฉบับจลศีล .

ມ້ນຄົມສີລ

๑. กิจกรรมจากภารกิจความและภูมิคุณ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้ใจร้าย บางจำพวกล้วนโกรธนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการพราหมีความและภูมิคุณ เห็นป่านี้ คือ พิชเกิดแต่เง่า พิชเกิดแต่ลำตัน พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่ยอด พิชเกิดแต่เมล็ด เป็นที่ ครบห้า เมฆข้อนี้ก็เป็นศิลปะของเจوبะรักษารหงส์.

๒. กิจกรรมน้ำจากภารตีโภคของที่ทำการสะสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
นางจำกัดกลั่นโกชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการบูรณะของที่ทำการสะสมไว้ เห็น
ป่านี้ คือ สะสมข้าว สะสมน้ำ สะสมผ้า สะสมยาน สะสมที่นอน สะสมเครื่องประเทืองผ้า
สะสมของห้อม สะสมอวนิส เมฆข้อหนึ่งก็เป็นศิลของเรื่องประการหนึ่ง.

๓. กิจกรรมน้ำดีจากการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุญแจอย่างที่สมควรหมั่นผู้ใจร้าย
บางจำพวกล้วนโกรธแค้นที่เข้าให้ด้วยครั้งที่ร้ายแล้ว ยังขานขอวาย ดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุญแจ
เห็นป่านี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโภคสพการรำเป็นต้น การเล่านิยาย
การเล่นป่วนเมือง การเล่นปลุกผี การเล่นตีกลอง ฉากภาพบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่นของคน
จันทน์ กาล การเล่นไม้สูง การเล่นหน้าคัพ ชنم้า ชนช้าง ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ ชนแกะ
ชนไก่ รบกับกระทา รำกระเบื้อง วง Majority หมายถึง หมายกล้า การรับ การตรวจผล การจัดกระบวนการทัพ
กองทัพ แม้ข้อก็เป็นศึกล้อมเรื่องประการหนึ่ง .

๔. กิจกรรมนักเรียนตามหัวข้อที่สอนในรายวิชาภาษาไทย

๔. กิจกรรมนักเรียนจากการขวนข่ายเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่นอย่างที่สมมติพระมหา罿ผู้เจริญบวางจำพากลั่นโกขะนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนข่ายเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เห็นป่านนี้ คือ เล่นหมากกระดานและเต็มตา แต่ละสิบตา เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด่วน เล่นหมากไห้ เล่นโยนบ่วง เล่นไม้ทึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะก้า เล่นเป้าใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหอกคามenen เล่นกังหัน เล่นต่างทราย เล่นรถโน้อบฯ เล่นธนน้อย เล่นเขียง หายกัน เล่นไทยไว เก็บอีกบุดเดือนพิการ แม้ทักษิณก็เป็นศิลลงคงลือราภารหนึ่ง

๕. กิจกรรมน้ำชาจากการนั่งนอนบนที่นั่งนอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมมพารามณ์ ผู้เจริญนำข้าวมากลั่นโกรังนะที่เข้าให้ด้วยครั้งท่านแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งนอนอันสูงใหญ่ ให้เป็นปีนัง คือ เตียงมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกโซขาวขันยาว เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรด้วยลายคลาดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีเส้นฐานเป็นชือ ดอกไม้ เครื่องลาดที่ขัดดนน เครื่องลาดชนแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดชนแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้าย มีสีเหลืองและเลือเป็นตัน เครื่องลาดชนแกะมีขันข้างเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกมใหม่ เครื่องลาดใหม่ขลิบทองและเงิน เครื่องลาดชนแกะจันนางฟ้อน ๑๖ คน เครื่องลาดหลังช้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรอก เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ ซึ่งอุบัติอันเมี้ยนอ่อนนุ่ม เครื่องลาดอย่างดี ทำด้วยเนื้อน้ำหมู เครื่องลาดน้ำพุดาน เครื่องลาดน้ำมนไก่ เวลาเข้าห้องน้ำก็ปีโปะสีขาวลงเรื่องไว้กางหนึ่ง

๖. กิจกรรมเว็บไซต์ เที่ยวชม แหล่งมหิดลฯ แม่น้ำเจ้าพระยา เป็นการสืบสานเรื่องราว
เช่นอย่างที่สมณพระมหาณัฐเจริญบางจำพากลันโภจน์ที่เขาให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังขวนขวย
ประกอบการประดับตกแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว เท็นปานนี้ คือออบตัว คลอดวัย
อาบน้ำหอม นวด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผิว ผัดหน้า ทาปาก ประดับข้อมือ^๑
สวยงามเกี้ยยว ใช้ไม้เท้า ใช้ชักลักษณะ ใช้ดาม ไข้บรรค์ ใช้ร่ม สวยงามท่าประดับวิจิตร ติดกรอบหน้า^๒
ปีกใน ใช้ผ้าคลุมวิชณ์ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำเจ้าปีก เป็นศิลปะลวงตา กระบวนการนี้ -

๓. กิจกิจเว้นขาดจากติรัจฉานกษา เช่นอย่างที่สมเพราหมงผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนา
ที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบติรัจฉานกษาเห็นป่านนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา เรื่องโจรา
เรื่องมหาอามาถย เรื่องกองทัพ เรื่องกษัย เรื่องรบ เรื่องข้าว เรื่องน้ำ เรื่องผ้า เรื่องที่นอน
เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร เรื่องชนบท
เรื่องสตรี เรื่องเงา เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตราชุม เรื่องท่าน้ำ เรื่องคนที่ลุ่งลั่วไปแล้ว เรื่อง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกา� สิลขันธาราคร
เบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนนๆ แม้ข้อนี้ก็เป็น
ศีลของเรอประการหนึ่ง .

๙. กิจบุญวันขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่งແย่งกัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังกล่าวถ้อยคำแก่งແย่งกัน เห็นป่านนี้ เช่นว่า ท่าน
ไม่รู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ท้าถึง ท่านรู้จักท้าถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติผิด
ข้าพเจ้าปฏิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่าน ไม่เป็นประโยชน์ คำที่ควรจะกล่าว
ก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อนี้ท่านเคยชื่องาม
ผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดตาท่าของท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าข่มท่านได้แล้ว ท่านจะถอนวาทะเสีย
มีฉะนั้น จงแก้ไขเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๑๐. กิจบุญวันขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวนประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทุตของพระราชา รามหาอำนาจตย กษัตริย์ พราหมณ์ คุกหนดี
และกมารา ท่านจะไปในที่นี่ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ไป ท่านจะนำเอาสิ่งนี้
ในที่โน้นมา ดังนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๑๑. กิจบุญวันขาดจากการพุดหลอกลง และการพุดเลียบเคียง เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังพุดหลอกลง พุดเลียบเคียง พุดหัวนล้อม
พุดและเลื้ม แสวงหาลาภด้วยลาก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบมัชณิมศิล

มหาศีล

๑. กิจบุญวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำอย่าวิยะ ทำยานมิตร ทำยอปบาร ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนุกัดผ้า
ทำพิธีช้ำไฟ ทำพิธีบิกเว่น เวียนเทียน ทำพิธีชัดแกลงบุชาไฟ ทำพิธีชัดรำบุชาไฟ ทำพิธี
ชัดข้าวสารบุชาไฟ ทำพิธีเติมเน้นบุชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำบุชาไฟ ทำพิธีเสกเปบุชาไฟ ทำ
พลิกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดอวิยะ ดลักษณะที่บ้าน ดลักษณะที่นา เป็นหมอปลูกเสก เป็น
หมอปี เป็นหมอลลงยันต์คัมกันบ้านเรือน เป็นหมอยุ เป็นหมอยาพิน เป็นหมอเมลงป่อง
เป็นหมอรักษาแพลงหนุกัด เป็นหมอทายเสียงนก เป็นหมอทายเสียงกา เป็นหมอทายอาญา
เป็นหมอสกักกันลูกคร เป็นหมอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิจบุญวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำลักษณะแก้มณ ทำลักษณะไม้พล่อง ทำบลักษณะผ้า ทำบลักษณะศาสตรา
ทำบลักษณะดาบ ทำบลักษณะคร ทำบลักษณะธนู ทำบลักษณะอาวุธ ทำบลักษณะสตว
ทำบลักษณะบูรษ ทำบลักษณะกุมาร ทำบลักษณะกุมารี ทำบลักษณะกระบือ ทำบลักษณะโคอุสกะ
ทำบลักษณะโค ทำบลักษณะแพะ ทำบลักษณะแกะ ทำบลักษณะไก ทำบลักษณะนกรา ทำ
ทำบลักษณะเหี้ ทำบลักษณะตุน ทำบลักษณะเต่า ทำบลักษณะมุก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอ
ประการหนึ่ง .

๓. กิจบุญวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชาเห็น
ปานนี้ คือ ดุกุษยัตราชาราทพว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอก
จักถอย พระราชาภัยในจักมีชัย พระราชาภัยนอกจักปราชัย พระราชาภัยนอกจักมีชัย พระราชา
ภัยในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพาะเหตุนี้ๆ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิจบุญวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวกจันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสิริบราส จักมีนักชัตตราส ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตตราจักเดินถูกทาง ดวง
นักชัตตราจักเดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดินไหว จักมีฟ้าร้อง ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราจักตก ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราจักมีหมอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราจักระจ่าง จันทร-

* คราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ สุริบราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดวงนักชัตตราเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตตราเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีอุกกาบาต
จักมีผลเป็นอย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดินไหวจักมีผลเป็นอย่างนี้ ฟ้าร้องจักมีผล
เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราขึ้นจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธาราก และดาวนักชัตراكจักรมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรามาหมองจักรมีผล เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรกรรมจักระจักรมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิล ของเรื่องประการหนึ่ง.

๕. กิษเ舅舅นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ ผู้เจริญบูรณะจำพากฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักรมีฝนแล้ว จักรมีกิษมาหาได้ย่าง จักรมีกิษมาหาได้ย่าง จักรมีความเกณฑ์ จักรมีภัย จักรเกิดโรค จักรมีความสำราญหาโรคมีได้ หรือนับคะแนน คำนวน นับประมาณ แต่งกาพย์ โลภยตศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่องประการหนึ่ง.

๖. กิษเ舅舅นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ ผู้เจริญบูรณะจำพากฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เห็นปานนี้ คือ ให้กุษอาหานเมคล ถูกษวิวามเมคล ดูกษเริงเมอน ดูกษหย่าวร้าง ดูกษเก็บทรัพย์ ถูกษจ่ายทรัพย์ ดูชุดดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ยาดุงครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลินกระดัง ร้ายมนต์ให้ความแข็ง ร้ายมนต์ให้มือสั่น ร้ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นหมอทรงกระจาก เป็นหมอทรงหญิงสาว เป็นหมอทรงเจ้า นางสรวงพระอาทิตย์ นางสรวงท้ามหาพรหม ร้ายมนต์ พนไฟ ทำพิธีเชิญวัญ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่องประการหนึ่ง.

๗. กิษเ舅舅นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ ผู้เจริญบูรณะจำพากฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก่นบาน ร้ายมนต์ขับผี สลอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกะเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกะเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบางสรวงพื้นที่ พน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปรางยาสำรอก ปรางยาถ่าย ปรางยาถ่ายไทยเบื้องบน ปรางยาถ่ายไทยเบื้องล่าง ปรางยาแก่ปวดศีรษะ หุงน้ำมันหยดหู ปรางยาตา ปรางยานัตถ์ ปรางยาทากัด ปรางยาทasma ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชาและ แม้ข้อนี้ ก็เป็นศิลของเรื่องอีกประการหนึ่ง.

ดูกรพราหมณ์ กิษสมบูรณ์ด้วยศิลอย่างนี้ ย่อมไม่ประสบภัยแต่ในนา เลย เพราะ ศิลลังวนนั้น เปรียบเหมือนกุษตระริย์ผู้ได้มรรภากิษ เก้า จำกัดราชศัตรุได้แล้ว ย่อมไม่ประสบภัย แต่ในนา เพราะราชศัตรุนั้น ฉันได้ ดูกรพราหมณ์ กิษกิฉันนั้นนิ่น สมบูรณ์ด้วยศิลอย่างนี้แล้ว ย่อมไม่ประสบภัยแต่ในนา เพราะศิลลังวนนั้น กิษสมบูรณ์ด้วยอริศิลขันธ์นี้ ย่อมได้ เสวยสุขอันประจักษ์ในนาใน ดูกรพราหมณ์ ด้วยประการดังกล่าวดังนี้แล กิษชื่อว่าเป็นผู้ ถึงพร้อมด้วยศิล แม้นี้แหลก คือศิลนนั้น .

จบมหาศิล

วิชา ๔ วิปัสสนาญาณ

กิษบารลปฐมภาน . . . บรรลุทิติภาน . . . บรรลุตติภาน . . . บรรลุตตตภานอญ เรือนั่ง แฟปไปหัวกายนี้แหลก ด้วยใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้าไว้มีเอกเทศในนา แห่งกายของเรือหัวทั้งตัว ที่ใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้าจะไม่ถูกต้อง ดูกรพราหมณ์ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงนั่งคลุมตัวตลอด ศีรษะด้วยผ้าขาว ไม่มีเอกเทศในนา แห่งกายทุกๆ ส่วนของเข้าที่ผ้าขาวจะไม่ถูกต้อง ฉันได้ กิษกิฉันนั้นแล เรือนั่งแฟปไปหัวกายนี้แหลกด้วยใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีเอกเทศในนา แห่งกายของเรือหัวทั้งตัว ที่ใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้าจะไม่ถูกต้อง ดูกรพราหมณ์ กิษนั้นเมื่อจิต เป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหอย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้ลสัณ เรอย่อ้มรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูปประกอบด้วยมหากุต ๔ เกิดแต่มาตรามบิดา เติบโตขึ้นด้วยข้าวสกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มืออันทำลายและกระจัดกระจายเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาศัย เนื่องอยู่ในกายนี้ ดูกรพราหมณ์ เปรียบเหมือนแก้ว ไฟทุรย์อันงาม เกิดเองอย่างบริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นาฬาช่างเรียรำในเดีแล้ว สกใส หวานวา สมส่วนทุกอย่าง น้ำด้วยเชี่ยวเหลืองแดง ขาวหรือนวลร้อยอยู่ในนั้น บราวน์ผ้มมีจักบุตะพึงหยินแก้วไฟทุรย์นั้นวางไว้ในมือแล้วพิจารณาเห็นว่า แก้วไฟทุรย์นี้งาม เกิดเองอย่างบริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นาฬาช่างเรียรำในเดีแล้ว สกใส หวานวา สมส่วนทุกอย่าง น้ำด้วยเชี่ยวเหลืองแดง ขาวหรือนวลร้อยอยู่ในนั้น บราวน์ผ้มมีจักบุตะพึงหยินแก้วไฟทุรย์นั้น ฉันได้ กิษกิฉันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่ การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไห อย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้ลสัณ เรอย่อ้มรู้ชัด อย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูปประกอบด้วยมหากุต ๔ เกิดแต่มาตรามบิดา เติบโตขึ้นด้วย ข้าวสกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มืออันทำลาย และกระจัดกระจายเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาศัยอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ดูกรพราหมณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญา ของเรื่องประการหนึ่ง.

มโนมยิทธิญาณ

กิษนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไห อย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อ尼มิตรูปอันเกิดแต่ใจ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
คือ นิรนามิตกาภยอื่นจากกาญนีมีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยให้กฎครับถ้าวน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง
ดุกรพารามณ์ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงซักไส้ออกจากหอย้ำปล้อง เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า
นี้หอย้ำปล้อง นี่ໄส หอย้ำปล้องอย่างหนึ่ง ໄสอย่างหนึ่ง ก็แต่ไสซักออกจากหอย้ำปล้องนั้นเอง
อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงซักดานออกจากฝึก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ดาน นี้ฝึก
ดานอย่างหนึ่ง ฝึกอย่างหนึ่ง ก็เด็ดดานซักออกจากฝึกนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษ
จะพึงซักกุออกจากราก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้กุ นี้คราม งอย่างหนึ่ง ครามอย่างหนึ่ง
ก็เด่นซักออกจากรากนั้นเอง ฉันได ภิกษุกัลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແພ້
ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ เรอຍ່อม
โน้มน้อมจิตไปเพื่อนิรนามิตรปอันเกิดแต่ใจ คือ นิรนามิตกาภยอื่นจากกาญนี มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะ
น้อยให้กฎครับถ้าวน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง ดุกรพารามณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของເຊວ
ประการหนึ่ง.

อิทธิวิธิญาณ

ภิกษุนั้น เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແພ້ ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธิ เรอบรารถอิทธิวิธิ
หลายประการ คือ คนเดียวเป็นหลายคนก็ได หลายคนเป็นคนเดียวก็ได ทำให้ปรากฏก็ได
ทำให้หายไปก็ได ทะล甫กำเพງเข้าไปได ไม่ติดชัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได ผุดขึ้นดำลงแม่ใน
แผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได เดินบนน้ำ ไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได เหะไปในอากาศ
เหมือนแนกก็ได ลุบคลำพระวันทร์พระอาทิตย์ซึ่งมีกุหรือวันพากด้วยฝ่ามือก็ได ใช้อำนาจ
ทางกายไปตกลอดพระหลักก็ได ดุกรพารามณ์ เปรียบเหมือนช่างหม้อหือลูกเมือของช่างหม้อ
ผู้ผลลัพธ์ เมื่อวดดินดีแล้วต้องการภาชนะชนิดใดๆ พึงทำภาชนะชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได
อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างงหารือลูกเมือของช่างผู้ผลลัพธ์ เมื่อแต่งงາดีแล้ว ต้องการเครื่องงา
ชนิดใดๆ พึงทำเครื่องงาชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างทองหือลูกเมือ
ของช่างทองผู้ผลลัพธ์ เมื่อหลอมทองดีแล้วต้องการทองรุปพรรณชนิดใดๆ พึงทำทองรุปพรรณ
ชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได ฉันได ภิกษุกัลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແພ້
ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อม
โน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธิ เรอบรารถอิทธิวิธิหลายประการ คือ คนเดียวเป็นหลายคนก็ได
หลายคนเป็นคนเดียวก็ได ทำให้ปรากฏก็ได ทำให้หายไปก็ได ทะล甫กำเพງเข้าไปได ไม่ติดชัด
เหมือนไปในที่ว่างก็ได ผุดขึ้นดำลงแม่ในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได เดินบนน้ำ ไม่แตก
เหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได เหะไปในอากาศเหมือนแนกก็ได ลุบคลำพระวันทร์พระอาทิตย์
ซึ่งมีกุหรือวันพากด้วยฝ่ามือก็ได ใช้อำนาจทางกายไปตกลอดพระหลักก็ได ดุกรพารามณ์
แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของເຊວประการหนึ่ง .

ทิพย์โลสตყูณ

ภิกษุนั้น เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແພ້ ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลสตราชต เเรอย່อม
ได้ยืนเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและไกลด้วยทิพย์โลสตอันบริสุทธิ์
ล้วงโลสของมนุษย์ ดุกรพารามณ์ เปรียบเหมือนบุรุษเดินทาง ไกล เขาจะ ได้ยืนเสียงกลองบ้าง
เสียงตะโพนบ้าง เสียงสังข์บ้าง เสียงบันเทาเวร์บ้าง เสียงเปี๊ยะบ้าง เขายจะพึงเข้าใจว่าเสียง
กลองดังนี้บ้าง เสียงตะโพนดังนี้บ้าง เสียงสังข์ดังนี้บ้าง เสียงบันเทาเวร์ดังนี้บ้าง เสียงเปี๊ยะ
ดังนี้บ้าง ฉันได ภิกษุกัลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิบริสุทธิ์ผ่องແພ້ ไม่มีกิเลส ปราคจาก
อุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลสตราชต
เรอย່อมได้ยืนเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและไกลด้วยทิพย์โลสต
อันบริสุทธิ์ ล้วงโลสของมนุษย์ ดุกรพารามณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของເຊວประการหนึ่ง .

เจโตປรี่ญาณ

ภิกษุนั้น เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແພ້ ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตປรี่ญาณ เเรอย່อม
กำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบุคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคะ กิรุวารाजิตมีราคะ หรือจิตปราศจาก
ราคะกิรุวารाजิตปราศจากราคะ จิตมิโทสะกิรุวารाजิตมิโทสะ หรือจิตปราศจากโทสะกิรุวารाजิตปราศจาก
โทสะ จิตมิโมากิรุวารाजิตมิโมาก หรือจิตปราศจากโมากิรุวารाजิตปราศจากโมาก จิตหลหุกิรุวาร
จิตหลหุก หรือจิตฟังชานกิรุวารाजิตฟังชาน จิตเป็นมหารดกติกิรุวารाजิตเป็นมหารดก หรือจิตไม่เป็น
มหารดกติกิรุวารाजิตไม่เป็นมหารดก จิตมิจตอันยิ่งกว่ากิรุวารाजิตมิจตอันยิ่งกว่า หรือจิตไม่มีจิตอันยิ่งกว่า
กิรุวารाजิตไม่มีจิตอันยิ่งกว่า จิตเป็นสามาธิกิรุวารाजิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิกิรุวารाजิตไม่เป็น
สามาธิ จิตหลุดพันกิรุวารाजิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพันกิรุวารाजิตไม่หลุดพัน ดุกรพารามณ์
เปรียบเหมือนหญิงสาวชายหนุ่มที่ชอบการแต่งตัว เมื่อส่องดูเงาหน้าของตนในกระจกอันบริสุทธิ์
สะอาด หรือในภาชนะน้ำอันใส หน้ามีไฟ ก็จะพึงรู้ว่าหน้ามีไฟ หรือหน้าไม่มีไฟ ก็จะพึงว่า
หน้าไม่มีไฟ ฉันได ภิกษุกัลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແພ້ ไม่มีกิเลส ปราคจาก
อุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโต-

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

*ปริยญาณ เเรอย่ามกำหนดรู้ใจของสัตวอื่น ของบุคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคะกิริร่วาจิตมีราคะ หรือจิตปราจากราคะกิริร่วาจิตป্রาจากราคะ จิตมีโถสะกิริร่วาจิตมีโถสะ หรือจิตปราจากโถสะกิริร่วาจิตป্রาจากโถสะ จิตมีโมะกิริร่วาจิตมีโมะ หรือจิตปราจากโมะกิริร่วาจิตป্রาจากโมะ จิตเหลือกิริร่วาจิตเหลือ หรือจิตฟุ่งชานกิริร่วาจิตฟุ่งชาน จิตเป็นเมหารคตกิริร่วาจิตเป็นเมหารคต หรือ จิตไม่เป็นเมหารคตกิริร่วาจิตไม่เป็นเมหารคต จิตมีจิตอื่นยังก้าว กิริร่วาจิตมีจิตอื่นยังก้าว หรือจิตไม่มีจิตอื่นยังก้าว กิริร่วาจิตไม่มีจิตอื่นยังก้าว จิตเป็น sama อิภิริร่วาจิตเป็น sama อิภิ หรือจิตไม่เป็น sama อิภิ จิตหลุดพ้นกิริร่วาจิตหลุดพ้น หรือจิตไม่หลุดพ้นกิริร่วาจิตไม่หลุดพ้น คุกรพรารามณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

ปุพเพนิวาสานสติญาณ

กิกษนัน เมื่อจิตเป็น sama อิภิสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้มมัน ไม่หัวน ให้ อย่างนี่ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อบุพเพนิวาสานุสติญาณ เเรอย่ามระลึกชาติก่อนได้เป็นเด่นมาก คือ ระลึกได้ชาติหนึ่งบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สืบชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง บ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏจักรกับ เป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏจักรกับเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่างนั้น มีโടตร อย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุ เพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในกพนั้นเราก็ได้มีชื่อย่างนั้น มีโടตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนด อายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เเรอย่ามระลึกถึงชาติก่อนได้เป็น อันมากพร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ คุกรพรารามณ์ เปรียบเหมือนบุษะ จะพึงจากบ้านของตน ไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านแม่นน ไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้นกลับมานั้น ของตนตามเดิม เขาจะพึงรักิ ได้อย่างนั้นๆ เราได้จากบ้านของเรารา ไปบ้านโน้น ในบ้านนั้นเราได้ ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นึงอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นึงอย่างนั้น แล้วเรา กลับจากบ้านนั้น มาสู่บ้านของตนตามเดิม ตั้งนี้ ฉันได้ กิกษกิจัณนัมแล เมื่อจิตเป็น sama อิภิสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้มมัน ไม่หัวน ให้ อย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อบุพเพนิวาสานสติญาณ เเรอย่ามระลึกชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สืบชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง และ ชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรกับเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏจักรกับเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏจักรกับ เป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่างนั้น มีโടตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหาร อย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตพนั้นแล้ว ได้ไปเกิด ในกพโน้น แม่ในกพนั้นเราก็มีชื่อย่างนั้น มีโടตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เเรอย่ามระลึกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ คุกรพรารามณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

จตุปัตถญาณ

กิกษนัน เมื่อจิตเป็น sama อิภิสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การ ตั้มมัน ไม่หัวน ให้ อย่างนี่ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จติและอุปบัติของสัตว์ทั้งหลาย เเรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจติ กำลังอุปบัติ เลว ประณิต มีผิวพรรณตี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษณ์ของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์ เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอธิษฐาน เป็นมิจลาทิภูมิ ยึดถือการ กรรมทำด้วยอำนาจมิจลาทิภูมิ บึงหน้าแต่ตายเพราภากย์แตก เขย่าอ่อนเข้าถึงอบาย ทุกต วินิมาย นรก สวนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต ไม่ติเตียนพระอธิษฐาน เป็น สัมมาทิภูมิ ยึดถือการกรรมทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ บึงหน้าแต่ตายเพราภากย์แตก เขย่าอ่อนเข้าถึง สุคติโลกสวาร์ด ดังนี้ เรื่อยมหัณหมุสัตว์ที่กำลังจติ กำลังอุปบัติ เลว ประณิต มีผิวพรรณตี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษณ์ของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้ เป็นไปตามกรรมด้วยประการจะนี้ เปรียบเหมือนปราสาททั้งอยู่ ณ ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนคร บรรจบมีจักษณ์ยื่นอยู่ในปราสาทนั้น จะพึงเห็นหมุนกำลังเข้าไปสู่รีอนบ้าง กำลังออกจากรีอนบ้าง กำลังลัญจรอเป็นແගาอยู่ในกนนบ้าง นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนครบ้าง เขาจะพึงรู้ว่า คน เหล่านี้เข้าไปสู่รีอน เหล่านี้ออกจากรีอน เหล่านี้ลัญจรอเป็นແගาอยู่ในกนน เหล่านี้นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนคร ฉันได้ กิกษกิจัณนัมแล เมื่อจิตเป็น sama อิภิสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้มมัน ไม่หัวน ให้ อย่างนี่ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จติ และอุปบัติของสัตว์ทั้งหลาย เเรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจติ กำลังอุปบัติ เลว ประณิต มีผิวพรรณตี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษณ์ของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยการทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอธิษฐานเจ้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัมป์ปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค เป็นมิจชาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจชาทิภูมิ เป็นองหนาแต่ด้วยเพราะกายแตก เข้ายอมเข้าถึง อบาย ทุกดิ วินิบาต นราก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วิสูจนิ ไม่ติดเป็นพระอธิษฐาน เป็นสัมมาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เป็นองหนาแต่ด้วยเพราะกายแตก เข้ายอม เข้าถึงสุดติโลกสวรรค์ ดังนี้ เรื่อยบ่อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุปบัติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์บวิสุทธิ์ ล่วงจักษณ์ของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดชึ่งหมู่สัตว์ ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ ดุกรพราหมณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง

อาสวักขยญาณ

กิษณนี้ เมื่อจิตเป็นสมາธิ บวิสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ดังนี้ ไม่หัวนไหว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยาน ยอมรู้ชัดตาม ความเป็นจริงว่า นีทุกข์ นีทุกข์สมุทัย นีทุกขนิโร นีทุกขนิโรคามนิปภูปทา เหล่านี้อาสวะ นีอาสวะทุบ นีอาสาวนิโร นีอาสาวนิโรคามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตย่อเหลาพั้น แม้จากการมาสาวะ แม่จำกภาวะสาวะ แม่จำกอวิชชาสาวะ เมื่อจิตหลุดพันแล้ว ก็มีญาณว่าหลุดพัน แล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรมอาจร้ายอยู่บ่อบนแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็น อย่างนี้มีได้มี ดุกรพราหมณ์ เปรรยนเหมือนระนาบเนยอดเขาในสระอาด ไม่ขุนแมว บุรุษผู้มีจักษุ ยืนอยูบนขอบสระนั้น จะพิงเห็นหอยโขงและหอยกาบต่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและก้อนหินนับน้ำ ฝุ่นปลาบ้าง กำลังว่ายอยู่บ่อบน หยุดอยู่บ่อบน ในสระนั้น เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า สระนั้น ใส่สะอาด ไม่ขุนแมว หอยโขงและหอยกาบต่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและก้อนหินบ่อบน ฝุ่นปลาบ้าง เหล่านี้ กำลังว่ายอยู่บ่อบน กำลังหมุดบ่อบน ในสระนั้น ดังนี้ ฉันได้ กิกกุกิลันนนแล เมื่อจิต เป็นสมາธิ บวิสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ดังนี้ ไม่หัวนไหว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นีทุกข์ นีทุกข์สมุทัย นีทุกขนิโร นีทุกขนิโรคามนิปภูปทา เหล่านี้อาสวะ นีอาสาวนิโร นีอาสาวนิโร คามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตย่อเหลาพั้น แม้จากการมาสาวะ แม่จำกภาวะสาวะ แม่จำก อวิชชาสาวะ เมื่อจิตหลุดพันแล้ว ก็มีญาณว่าหลุดพันแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรมอาจร้ายอยู่ ฉบแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี ดุกรพราหมณ์ แม้ข้อนี้ก็เป็น ปัญญาของเรอประการหนึ่ง ดุกรพราหมณ์ นีแลกอีปัญญานน .

โลسنหัณฑพราหมณ์แสดงตนเป็นobaลอก

[๑๙๖] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว พราหมณ์โลسنหัณฑะได้กราบทูลคำนี้ กะพระผู้มีพระภาคค่าว่า ข้าแต่พระ โโคดมผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ข้าแต่พระ โโคดม ผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก เปรียบเหมือนหมายของที่ค่าว่า เปิดของที่ปิด บอกทาง แก่นแห่งทาง หรือส่องประทีปให้มีด้วยคิดว่าผู้มีจักษุจักเห็นรูป ดังนี้ ฉันได้ พระผู้มีพระภาค ทรงประภาคพระธรรมโดยอเนกปริยา ฉันนั้นเหมือนกัน ข้าแต่พระ โโคดมผู้เจริญข้าพระองค์ ขอถึงพระ โโคดมผู้เจริญทั้งพระธรรมและพระสัมปันธ์เป็นที่พึง ขอพระ โโคดมผู้เจริญจะจำข้าพระองค์ ว่าเป็นobaลอกผู้ถึงสุรณะตลอดชีวิตตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป และขอพระ โโคดมผู้เจริญทรงรับภัตตาหาร ของข้าพระองค์เพื่อเสวยในวันพรุ่งนี้ พร้อมด้วยกิกษณ์ พระผู้มีพระภาคทรงรับด้วยดุษณีภาพ แล้ว ลำดับนั้น พราหมณ์โลسنหัณฑะทราบว่า พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมิตแล้ว ลูกจากอาสนะ ถ่ายอภิวิธ กระทำประทักษิณ แล้วกลับไป .

อธิบายของโลسنหัณฑพราหมณ์

[๑๙๗] ครั้นลงරาตรีนั้นแล้ว พราหมณ์โลسنหัณฑะให้ตกแต่งของเครื่องของฉันอัน-* ประณีตในนิเวศน์ของตนเสร็จแล้ว ให้คนไปกราบทูลภัตตาหารเดพระผู้มีพระภาคค่าว่า ข้าแต่ พระ โโคดมผู้เจริญ ถึงเวลาแล้ว ภัตตาหารเสร็จแล้ว ครั้นนั้นเป็นเวลาเช้า พระผู้มีพระภาคทรงนุง แล้วทรงถือบัตรและจิรา เสต็จเข้าไปยังนิเวศน์ของพราหมณ์โลسنหัณฑะพร้อมด้วยกิกษณ์แล้ว ประทับนั้น ณ อาสนะที่เข้าจัดไว้ จึงพราหมณ์โลسنหัณฑะได้อังคสกิกษณ์มีพระพุทธเจ้าเป็น ประมุน ด้วยของเกี้ยว ของฉันอันประณีตให้อิ่มหนำด้วยมื้อของตนเสร็จแล้ว .

[๑๙๘] ครั้นนั้น พราหมณ์โลسنหัณฑะทราบว่าพระผู้มีพระภาคเสวยเสร็จแล้ว วาง พระหัตถ์จากบารตรแล้ว จึงถืออาสนะต่ำกว่า นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระ โโคดมผู้เจริญ ถ้าข้าพระองค์กำลังอยู่ในท่านกลางบริบัติจะพึงลุกจากอาสนะถวายอภิวิธ พระ โโคดมผู้เจริญ บริบัตินั้นจะพึงดูหมิ่นข้าพระองค์ด้วยเหตุนั้นได้ ผู้ที่ถือบริบัติดูหมิ่นพึง เสื่อมยศ ผู้เสื่อมยศพึงเสื่อมโภคสมบัติ เพราะได้ยก ข้าพระองค์จึงมีโภคสมบัติ ข้าแต่พระ โโคดมผู้เจริญ ถ้าข้าพระองค์กำลังอยู่ในท่านกลางบริบัติจะพึงลุกจากอาสนะ ณ พระ โโคดมผู้เจริญ จึงเข้าพระทัยว่า แทนการลุกจากอาสนะ ถ้าข้าพระองค์กำลังอยู่ในท่านกลางบริบัติจะพึง เปลี่ยงผ้าโภคออก ขอพระ โโคดมผู้เจริญจะเข้าพระทัยว่า แทนการอภิวิธถวายเตียร ถ้าข้าพระองค์ กำลังไปในยานจะพึงลงจากยานแล้วถวายอภิวิธพระ โโคดม บริบัตินั้นจะพึงดูหมิ่นข้าพระองค์ ด้วยเหตุนั้นได้ ผู้ที่ถือบริบัติดูหมิ่นพึงเสื่อมยศ ผู้เสื่อมยศพึงเสื่อมโภคสมบัติ เพราะได้ยก ข้าพระองค์จึงมีโภคสมบัติ ข้าแต่พระ โโคดมผู้เจริญ ถ้าข้าพระองค์กำลังไปในยานจะพึงยกปฎกขึ้น ขอพระ โโคดมผู้เจริญจะทรงเข้าพระทัยว่า แทนการลงจากยานของข้าพระองค์ ถ้าข้าพระองค์กำลังไป ในยานจะพึงลดร่มของพระ โโคดมผู้เจริญจะทรงพระทัยว่า แทนการอภิวิธถวายเตียรของข้าพระองค์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ดังนี้.

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ทรงบังพราหมณ์สอนทั้งให้เห็นแจ้ง ให้สماทาน
ให้อาจหาย ให้ร่าเริง ด้วยธรรมเมิกตาแล้ว เสด็จลงจากอาสนะเดี๋จกกลับ ดังนี้แล .
จบสอนทัณฑสูตร ที่ ๔ .

๔. กูญทันตสูตร

[๑๙๗] ข้าพเจ้าได้สัตบมาอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จจากริบไปในเมืองชนบท พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่
ประมาณ ๕๐๐ รูป ได้เสด็จถึงพราหมณ์ความของชาวครรชื้อขายน้ำมันมัตต์ ได้ยินว่า สมัยนั้น
พระผู้มีพระภาคเสด็จประทับอยู่ในสวนอ้มแพล็กซิการ ใกล้บ้านขานมัตต์ . สมัยนั้น พราหมณ์
กูญทันตะอยู่ครองบ้านขานมัตต์ อันดับดังด้วยประชาชนและหมู่สัตว์ อุดมด้วยหญ้า ด้วยไม้
ด้วยน้ำ สมบูรณ์ด้วยอัญญาหาร ซึ่งเป็นราชสมบัติ อันพระเจ้าแผ่นดินเมือง จอมเลนา พระนามว่า
พิมพิสาร พระราชนหานปูนบำเหน็จให้เป็นสวนพรมใหญ่.

มหาบัญช่องกูญทันตพราหมณ์

[๒๐๐] กีสมัยนั้น พราหมณ์กูญทันตะ ได้เตรียมมหาบัญช่องโคง ๗๐๐ ลูกโคง ๗๐๐
ลูกโคงเมีย ๗๐๐ แพะ ๗๐๐ และแกะ ๗๐๐ ถูกนำเข้าไปผูกไว้ที่หลักเพื่อบาญชัย. พราหมณ์
และคุหบดีชาวบ้านขานมัตต์ได้สัตบว่า พราหมณ์โคง คาดบุตร ทรงผนวชาจากคากยกสกุล
เสด็จจากริบไปในเมืองชนบท พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงบ้านขานมัตต์
ประทับอยู่ในสวนอ้มแพล็กซิการ ใกล้บ้านขานมัตต์ เกียรติศักดิ์อันงามของท่านพราหมณ์โคง
พระองค์นั้นจะไปแล้วอย่างนี้ว่า

ว่าด้วยพระพุทธคุณ

แม้พระเจตุณฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้องโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชาและจาระ เสด็จไปเดี๋ล้า ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบูรณะที่ควรฝึกไม่มี
ผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บิึกบานแแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พระตถาคตพระองค์นั้นทรงทำโภกนี พร้อมทั้งเทวโลก มารโภก พระเมโลก ให้แจ้งชัดด้วย
พระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสอนพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์
ให้รู้ตาม ทรงสอนธรรมงามในเบื้องตน งามในทั่วโลก งามในที่สุด ทรงประกาศพระมหาธรรมจรรยา
พร้อมทั้งอรรถพร้อมทั้งพยัญชนะบาริสท์บริบูรณ์ลีนเชิง กิจการเห็นพระอรหันต์ทั้งหลาย เห็นปาน
นั้น ย่อมเป็นการดีแล ดังนี้ . ครั้นนั้น พราหมณ์และคุหบดีชาวบ้านขานมัตต์ออกจากบ้าน
ขานมัตต์เป็นหมู่ๆ พากันไปยังสวนอ้มแพล็กซิการ .

[๒๐๑] สมัยนั้น พราหมณ์กูญทันตะ ขึ้นพักกลางวันในปราสาทชั้นบน ได้เห็นพราหมณ์
และคุหบดีชาวบ้านขานมัตต์ออกจากบ้านขานมัตต์รวมกันเป็นหมู่ๆ พากันไปสวนอ้มแพล็กซิการ
จึงเรียนนักการมาถามว่า ดุกรนกการ พราหมณ์และคุหบดีชาวบ้านขานมัตต์ ออกจากบ้าน
ขานมัตต์รวมกันเป็นหมู่ๆ พากันไปยังสวนอ้มแพล็กซิการทำไม่กัน?

นักการ. มีเรื่องอยู่ท่านผู้เจริญ พราหมณ์โคง คาดบุตร ทรงผนวชาจากคากยกสกุล
เสด็จจากริบไปในเมืองชนบท พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงบ้านขานมัตต์
ประทับอยู่ในสวนอ้มแพล็กซิการ ใกล้บ้านขานมัตต์ เกียรติศักดิ์อันงามของพระองค์จะไปแล้ว
อย่างนี้ว่า

แม้พระเจตุณฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้องโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชาและจาระ เสด็จไปเดี๋ล้า ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบูรณะที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่น
ยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บิึกบานแแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พราหมณ์และคุหบดีเหล่านี้ พากันเข้าไปเฝ้าท่านพระโคงพระองค์นั้น .

ลำดับนั้น พราหมณ์กูญทันตะ ได้เกิดความคิดเดชนั้นว่า กีเร้าได้สัตบขานนี้มาว่า พระ-

*สมณโคงทรงทราบข้อมูลบัตติ ๓ ประการซึ่งมีบาริวาร ๑๖ แต่เรามิ่งทราบ และเราก็ประทานจะ
บุขามหายบัญ ผิณะนั้น เรายังเข้าไปเฝ้าพราหมณ์โคง ทูลถามบัญญัติ ๓ ประการ ซึ่งมี
บาริวาร ๑๖ ลำดับนั้น พราหมณ์กูญทันตะได้เรียนนักการมาสั่งว่า ดุกรนกการ ถ้าเช่นนั้น ท่านจะ
ไปหาพราหมณ์และคุหบดีชาวบ้านขานมัตต์ แล้วบอกเขาว่ายังนี้ว่า ท่านทั้งหลาย พราหมณ์
กูญทันตะสั่งมาว่า ขอให้ท่านทั้งหลายจงรอก่อน แม้พราหมณ์กูญทันตะ ก็จักไปเฝ้าพราหมณ์โคง
ด้วย .

นักการรับคำแล้วไปหาพราหมณ์และคุหบดีชาวบ้านขานมัตต์ แล้วบอกว่าท่านทั้งหลาย
พราหมณ์กูญทันตะสั่งมาว่า ขอให้ท่านทั้งหลายจงรอก่อน แม้พราหมณ์กูญทันตะ ก็จักไปเฝ้า
พราหมณ์โคงด้วย .

[๒๐๒] สมัยนั้น พราหมณ์หลายร้อยคนพักอยู่ในบ้านขานมัตต์ ด้วยหวังว่าพวกเรา
จักบุริโคงมหาบัญช่องพราหมณ์กูญทันตะ พราหมณ์เหล่านั้นได้ทราบว่าพราหมณ์กูญทันตะ จักไป
เฝ้าพราหมณ์โคง จึงพากันไปหาพราหมณ์กูญทันตะแล้วถามว่า ได้ทราบว่า ท่านจักไปเฝ้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลั�ขันธารรค

พระสมณโකดม จริงหรือ?

กู้หันตะ . เรายังดีกว่าจักไปเฝ้าพระสมณโสดม จริง .

พระหมณ์. อย่าเลย ท่านกูญทันตะ ท่านไม่ควรไปฝ่าพระสมณโโคดม ถ้าท่านไปฝ่า
ท่านจักเสียเกียรติศักดิ์ เกียรติศักดิ์ของพระสมณโโคดมจักรุ่งเรือง ด้วยเหตุนี้แหล่ ท่านจึงไม่ควร
ไปฝ่าพระสมณโโคดม พระสมณโโคดมต่างหากควรจะมาหาท่าน อนึ่ง ท่านเป็นอุกโตสชาต
ทั้งฝ่ายมาราดาและบิดา มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิสนธิเชิงหมวดดังต่อไปนี้ ข่าวบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะ
ตัดค้านติดเตียนด้วยอ้างถึงชาติได้ เพราะเหตุนี้ ท่านจึงไม่ควรไปฝ่าพระสมณโโคดม พระสมณโโคดม
ต่างหากควรจะมาหาท่าน อนึ่ง ท่านเป็นคนมั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีเครื่องใช้ล้อย
อันเน่ปลีมีจำนวนมาก มีทองและเงินมาก . . . อนึ่ง ท่านเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำแนนต์ รู้จักไตรగค
พร้อมทั้งคัมภีร์นิรชัณฑ์ คัมภีร์เกตุภุ พร้อมทั้งประเภททักษะมีคัมภีร์อิติหาสเป็นที่ ๕ เป็นผู้เข้าใจ
ตัวบท เป็นผู้เข้าใจ ไวยากรณ์ ชำนาญในคัมภีร์โลกาภัยด้วยและมหาปริสัลกนະ . . . อนึ่ง ท่านมี
รูปงาม น้ำดี น้ำเลื่อมใส กอประดับผิวพรรณเหดูฟองยิ่งนัก มีพรรณคล้ายพระราม มีรูปงาม
คล้ายพระราม น่าดู น่าชื่น ไม่น้อย . . . อนึ่ง ท่านเป็นผู้มีศิลป์ มีศิลป์ยิ่งยืน ประกอบด้วยศิลป์ยิ่งยืน . . .
อนึ่ง ท่านเป็นผู้มีวิจารณ์เพิ่มเรื่อง มีสำนึกรู้เพิ่มเรื่อง ประกอบด้วยวิจารณ์ของชาามีองศาลวย
ห้าไทยมีได้ ให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ชัด . . . อนึ่ง ท่านเป็นอาจารย์และปราชญ์ของชนหมู่มาก
สอนมนต์ตามพสึง ๓๐๐ พาก มาณพเป็นอันมาก ต่างทิศต่างชนบท ผู้ต้องการมนต์ ได้ร่วง
เรียนมนต์ในสำนักท่านพากันมา . . . อนึ่ง ท่านเป็นผู้แก่เจ้า เป็นผู้ให้กล่าวการผ่านรัยมาโดยลำดับ
ล้วนพระสมณโโคดมเป็นคนหนึ่งและบวชแต่ยังหนุ่ม . . . อนึ่ง ท่านเป็นผู้อันพระเจ้าแผ่นเดิน
มคอจอมเสนา พระนามว่าพิมพิสาร ทรงลักษณะ เคราพ นับถือ บุชา นอบน้อม . . . อนึ่ง
ท่านเป็นผู้อันพระมหาภูปกรณ์ราศีสักการะ เคราพ นับถือ บุชา นอบน้อม . . . อนึ่ง
ท่านครองบ้านขานมูตต์ อันคับคั่งด้วยประชาชนและหมุสัตว์ อุดมด้วยหญ้า ด้วยไม้ ด้วยน้ำ
สมบูรณ์ด้วยอัญญาหาร ซึ่งเป็นราชสมบัติอันพระเจ้าแผ่นเดินมคอจอมเสนา พระนามว่าพิมพิสาร
พระราชนหบุญบ่ำเหนื่อยให้เป็นส่วนพระรามไทย เพราะเหตุนี้แหล่ ท่านจึงไม่ควรไปฝ่าพระสมณ-

* โคดม พระสมณโคดมต่างหากควรจะมาหาท่าน .
[๒๐๓] เมื่อพากเพราหมอนก้าวอย่างนี้แล้ว พระมหาณกภูทันตะจึงได้กล่าวว่า ท่าน
หั้งเหล่าย ถ้าอย่างนั้นของแข็งข้าพเจ้าบ้าง เรายังจะเหล่ ควรไปเฝ้าท่านพระสมณโคดมพระองค์นั้น
ท่านพระโโคดมไม่ควรจะเสด็จมาหาเรา เพราะได้ยินว่า ท่านเป็นอุกโตสชาตทั้งฝ่ายพระมารดาและ
พระบิดา มีพระครรภ์เป็นที่ถือปฏิสูนธิ์หมัดดึงดูดต่อลด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีการคัดค้านดีเตียน
ด้วยอ้างถึงพระชาติได้ เพราะเหตุนี้เหล่า ท่านพระโโคดมจึงไม่ควรเดินทางมาหาเรา ที่ถูกเร้นนี้เหละ
ควรไปเฝ้าพระองค์ท่าน ได้ยินว่า พระสมณโคดมทรงละพระญาติหนูให้หล่อออกผนวชแล้ว . . .
พระองค์ท่านทรงลังเลและทองเป็นอันมาก ทั้งที่อยู่ในพื้นดิน ทั้งที่อยู่ในอากาศออกผนวช . . .
พระองค์ท่านกำลังรุ่น มีพระเกศาดำสนิท ยังหนาแน่นอยู่ในปฐมวัย เสด็จออกผนวชเป็น^๑
บรรพชิต . . . เมื่อพระมารดาและพระบิดาไม่ทรงประทานให้พนาช มีพระพักตร์อับด้วยน้ำพระเนตร
ทรงรักน้ำเสงอยู่ พระองค์ท่านได้ปลงพระเกศาและพระมัลลสุ ทรงครองผ้ากาสาวพัสดุ เสด็จออก
ทรงผนวชเป็นบรรพชิต . . . พระองค์ท่านมีพระรูปงาม นำดู นำเลื่อมใส กอบประดับพระฉวีวรรณ
ผลผ่องยิ่งนัก . . . มีพระพรรณคล้ายพระมหา พระสิริระคล้ายพระมหา นำดูนำชมมีไข่น้อย . . .
พระองค์ท่านเป็นผู้มีศีล มีศีลประเสริฐ มีศีลเป็นกุศล ประกอบด้วยศีลเป็นกุศล . . . พระองค์ท่าน
มีพระวราไไฟเราะ มีพระสำเนียง ไฟเราะ ประกอบด้วยขาของขามเมือง ஸະஸລวย หาโทน
มีได้ ให้ผู้ฟังเข้าใจนื้อความ ได้ชัด . . . พระองค์ท่านเป็นอาจารย์และป่าจารย์ของคนหมู่มาก . . .
พระองค์ท่านลื้นกามราคะแล้ว เลิกประดับตกแต่ง . . . พระองค์ท่านเป็นกรรมวาที เป็นเกี้ยวยาวที
ไม่ทรงมุงร้ายแก่พากเพราหมอน . . . พระองค์ท่านทรงผนวชจากกลุ่มนี้ คือสกุลปัชตริย์อันไม่
เจือปน . . . พระองค์ท่านทรงผนวชจากกลุ่มนี้ คือทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก . . . ชนต่างรัชต์
ต่างชนบทกันมาทูลกระปถญหาพระองค์ท่าน . . . เทวดาหลายพันมอขีวิตถึงพระองค์ท่านเป็น^๒
สรรณ์ . . . เกี๊ยรติศัพท์ทั้นงานมาลงท่านเจ้าไว้แล้วก่อร่างนี้ไว้

แม้พระราหูนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระหันต์ ตรัสรู้ของโดยขอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจาระ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มี
ผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บิกานนแล้ว เป็นผู้จำแนก
พระธรรม . . . พระองค์ท่านทรงประกอบด้วยมหายาบริสิลักษณะ ๓๔ ประการ . . . พระองค์ท่าน
มีปรัชติกล่าวเชื่อเชิญ เจรจาพูดไม่ตรี ช่างปราศรัย มีพระพักตร์ไม่สิ่ว เบิกนาน มีปรัชติ
ตรัสก่อน . . . พระองค์ท่านเป็นผู้อันเบริชท ๔ สักการะ เคราะพ นับถือบุชา หนองน้อม . . .
เทวดาและมนุษย์เป็นอันมากได้ลื่นไสพระองค์ท่านยิ่งนัก . . . พระองค์ท่านทรงพ่นกากอยู่ในบ้าน
หรือนิคมใด บ้านหรือนิคมนั้น omnusy ไม่เบียดเบียนมนุษย์ . . . พระองค์ท่านเป็นเจ้าหมู่เจ้าคณะ
และเป็นคนหาจารย์ ได้รับยกย่องว่าเป็นยอดของเจ้าลัทธิปีนอันมาก สมณพราหมณ์เหล่านี้เรืองยศ
ด้วยประการใดๆ แต่พระสมณโකดมไม่อยู่บ้านนั้น ที่แท้ พระสมณโโคดมเรืองยศด้วยวิชชา
และจรรยาบดีอันยอดเยี่ยม . . . พระเจ้าแผ่นดินเมือง จอมเสนา พระนามว่าพิมพิสาร พร้อมทั้ง
พระโอรสและพระมเหศี ทั้งรำขบวนรับแต่คำมาตย์ ทรงมองเขียววิเศษถึงพระองค์ท่านเป็นสรรค์ . . .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธาราก
พระเจ้าปesenทิโ哥คลพร้อมทั้งพระอโรสและพระมหาเส ทั้งราชบริษัทและอามาตย ทรงมอบชีวิต
ถึงพระองค์ท่านเป็นสรณะ . . . พระมหาณปิการาดิ พร้อมทั้งบุตรและภรรยา ทั้งบริษัทและอามาตย
มอบชีวิตถึงพระองค์ท่านเป็นสรณะ . . . พระองค์ท่านเป็นผู้อันพระเจ้าแห่งเดินเมือง จอมเสนา
พระนามว่าพิมพิสาร ทรงสักการะ เคราะพ นับถือ บุชา นอบน้อม . . . พระองค์ท่านเป็นผู้อัน
พระเจ้าปesenทิโ哥คลทรงสักการะ เคราะพ นับถือ บุชา นอบน้อม . . . พระองค์ท่านเป็นผู้
อันพระมหาณปิการาดิสักการะ เคราะพ นับถือ บุชา นอบน้อม . . . พระองค์ท่านแสดงถึงบ้าน
ขนาดมหึม้า ประทับอยู่ที่สวนอัมพลัฏฐิกา ใกล้บ้านขนาดมหึม้า ท่านสมเด็จหรือพระมหาณปิการ
เหล่านี้ในมาสูเบตบ้านของเรา ท่านเหล่านี้จัดว่าเป็นแขกของเรา และเป็นแขกซึ่งเราควรสักการะ
เคราะพ นับถือ บุชา นอบน้อม . . . เพราะเหตุที่ท่านพระสมณโสดมแสดงถึงบ้านขนาดมหึม้า
ประทับอยู่ที่สวนอัมพลัฏฐิกา ใกล้บ้านขนาดมหึม้า จัดว่าเป็นแขกของเรา และเป็นแขกที่เราควร
สักการะ เคราะพ นับถือ บุชา นอบน้อม นี้แหลก พระองค์ท่านจึงไม่ควรจะแสดงถึงมาหาเรา
ที่ถูก เราต่างหากควรไปเฝ้าพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าทราบพระคุณของท่านพระโสดมเพียงเท่านี้
แต่ท่านพระโสดมมีใจมีพระคุณเพียงเท่านี้ ความจริงพระองค์ท่านมีพระคุณหาประมาณมิได้.

[๒๐๔] เมื่อพระมหาณกูญทันตะกล่าวอย่างนี้แล้ว พากพระมหาณเหล่านี้ได้กล่าวว่า ท่าน
กูญทันตะกล่าวขอท่านพระสมณโสดมถึงเพียงนี้ ถึงหากพระองค์ท่านจะประทับอยู่ไกลจากที่นี้ดัง
๑๐๐ โยชน์ กิจการแท้ที่กลับบุตรผู้มีศรัทธาระจะไปเฝ้า และจะต้องนำเสบียงไปกิจการ พระมหาณ
กูญทันตะกล่าวว่า ท่านทึ่งเหล่า ถ้าเช่นนั้น เราทึ่งหมดจักเข้าไปเฝ้าท่านพระสมณโสดม.

ลำดับนั้น พระมหาณกูญทันตะพร้อมด้วยคณะพระมหาณหมู่ใหญ่ ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มี-
*พระภาคที่สวนอัมพลัฏฐิกา ได้โปรดรับกับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการโปรดรับให้ระลึกถึงกัน
ไปแล้ว ได้นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฝ่ายพระมหาณและคุณหดีข้างบ้านขนาดมหึม้าทางขวา
บังคม บางพากกีปารัชัย บางพากกีประณมอัญชลีไปทางพระผู้มีพระภาค บางพากกีประภาศชื่อ
และโศกร บางพากกีน่องอยู่ แล้วต่างพากันนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งๆ พระมหาณกูญทันตะ
นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ ข้าพระองค์
ได้สั่นนาว่า พระสมณโสดมทรงทราบยัญสมบัติ ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ ส่วนข้าพระองค์
ไม่ทราบ แต่ประทานจะบุชามหาญ ขอประทานพระโටกาส ขอพระโสดมผู้เจริญโปรดแสดง
ยัญสมบัติ ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ แก้ข้าพระองค์ พระเจ้าข้า.

ว่าด้วยยัญของพระเจ้ามหาวิชิตราช

[๒๐๕] พระผู้มีพระภาครัสว่า ดุกรพระมหาณ ถ้าเช่นนั้นท่านจะฟัง จงตั้งใจให้ดี
เรางักษอก เมื่อพระมหาณกูญทันตะทูลรับแล้ว จึงตรัสว่า ดุกรพระมหาณ เรื่องเบญมีมาแล้ว
พระเจ้ามหาวิชิตราช เป็นผู้มีคัง มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีทองและเงินมาก มีเครื่อง
ใช้สอยอันน่าปลื้มใจมาก มีทรัพย์และข้าวเปลือกมาก มีท้องพระคล่องและฉางบริบูรณ์ ดุกร
พระมหาณ ครั้นนั้น พระเจ้ามหาวิชิตราช ได้แสดงถึงข้าไปสู่ที่ลับเร้นอยู่ ได้เกิดพระปริวิตกอย่างนี้
ว่า เราได้ครอบครองสมบัติมหุยอย่างไปบุลย์แล้ว ได้ชั่นະปักครอบดินแคนมากมาย ถ้ากระไร
เราพึงบุชามหาญ ที่จะเป็นประโยชน์และความสุขแก่เราตลอดกาลนาน ดุกรพระมหาณ พระเจ้า
มหาวิชิตราชรับสั่งให้รีบกิจกรรมปุโรหิตมาแล้วรัสว่า วันนี้เราจะได้ข้าสู่ที่ลับเร้นอยู่ ได้เกิด
ปริวิตกอย่างนี้ว่า เราได้ครอบครองสมบัติมหุยอย่างไปบุลย์แล้ว ได้ชั่นະปักครอบดินแคน
มากมาย ถ้ากระไร เราพึงบุชามหาญที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่เราตลอดกาลนาน
ดุกรพระมหาณ เราประทานจะบุชามหาญ ขอท่านจะชี้แจงวิธีบุชามหาญ ที่จะเป็นประโยชน์
และความสุขแก่เราตลอดกาลนาน.

[๒๐๖] ดุกรพระมหาณ เมื่อพระเจ้ามหาวิชิตราชรับสั่งอย่างนี้แล้ว พระมหาณปุโรหิต
กราบทูลว่า ชนบทของพระองค์ยังมีเสียนหนาม ยังมีการเบียดเบี้ยนกัน ใจปล้นบ้านก็ดี ปลัน
นิกมก็ดี ปลันเมืองก็ดี ทำร้ายในหนทางเปลี่ยนภัยก็ดี ยังปราภกอยู่ พระองค์จะโปรดฟื้นฟุ้ฟลิกธรรม
ในเมืองบ้านเมืองยังมีเสียนหนาม ยังมีการเบียดเบี้ยนกันอยู่ ด้วยเหตุที่ทรงฟื้นฟุ้ฟลิกธรรมนั้น
จะพึงชี้อว่าทรงกระทำการมิสมควร บางคราวพระองค์จะทรงพระดำริอย่างนี้ว่า เราจักปรานปราม
เสียนหนาม คือใจ ด้วยการประหาร ด้วยการจองจำ ด้วยการปรับใหม่ ด้วยการต่านให้โทษ
หรือเนรเทศ อันการปรานปรามด้วยวิธีเช่นนี้ ไม่ชี้ว่าเป็นการปรานปรามโดยชอบ เพราะว่าใจ
บางพากที่เหลือจากถูกกำจัดจักยังมีอยู่ ภายในหลัง มันก็จักเบียดเบี้ยนบ้านเมืองของพระองค์ แต่ว่า
การปรานปรามเสียนหนามคือใจนั้น จะชี้ว่าเป็นการปรานปรามโดยชอบ เพราะฉะนั้น การวิธีการ
ดังต่อไปนี้

๑. พลเมืองเหล่าใด ในบ้านเมืองของพระองค์ ขามักเขมันในกลิ่นธรรม และโครกกรรม
ขอพระองค์จะเพิ่มข้าวปลูกและข้าวกินให้แก่พลเมืองเหล่านั้นในโอกาสอันสมควร .

๒. พลเมืองเหล่าใด ในบ้านเมืองของพระองค์ ขามักเขมันในพาณิชยกรรม ขอพระองค์
จะเพิ่มทุนให้แก่พลเมืองเหล่านั้น ในโอกาสอันสมควร .

๓. ข้าราชการเหล่าใด ในบ้านเมืองของพระองค์ยังน ขอพระองค์จะพระราชทาน
เบี้ยเลี้ยงและเงินเดือนแก่ข้าราชการเหล่านั้นในโอกาสอันสมควร .

พลเมืองเหล่านั้นนั้นแหลก จักเป็นผู้ช่วยในการงานของตนๆ จักไม่เบียดเบี้ยน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัลขันธาราช
บ้านเมืองของพระองค์ อนึ่ง กองพระราชทรัพย์มีจำนวนมาก จักเกิดแก่พระองค์ บ้านเมือง
ก็จะดีขึ้นอยู่ในความเกณฑ์ หาเสียนหนามมิได้ ไม่มีการเบี้ยดเบี้ยนกัน พลเมืองจักซึ่งมีนิติ
ต่อ กัน ยังบุตรให้ฟ้อนอยู่บุนออก จักไม่ต้องปิดประตูเรือนอยู่ ดุกรพราหมณ์ พระเจ้ามหาวิชิตราช
ทรงรับคำพราหมณ์ปิโตรหิตแล้ว ก็ได้พระราชทานข้าวบุกและข้าวคัมภีร์แก่พลเมืองในบ้านเมืองของ
พระองค์ ที่จะมีกิจกรรมและโครงการ พระราชาท่านเนี้ยบลี้บงและเงินเดือนแก่ข้าราชการ
ในบ้านเมืองของพระองค์ที่ชัยบัน พลเมืองเหล่านั้นแหะจะ ได้เป็นผู้ช่วยในการงานตาม
หน้าที่ของตนฯ ไม่ได้เบี้ยดเบี้ยนบ้านเมืองของพระองค์ อนึ่ง กองพระราชทรัพย์มีจำนวนมาก
ได้เกิดมีแล้วแก่พระองค์ บ้านเมืองได้ดำเนินอยู่ในความเกณฑ์ หาเสียนหนามมิได้ ไม่มีการ
เบี้ยดเบี้ยนกัน พลเมืองซึ่งมีนิติต่อ กัน ยังบุตรให้ฟ้อนอยู่บุนออก ไม่ต้องปิดประตูเรือน
อยู่แล้ว .

[๒๐๗] ดุกรพราหมณ์ ครั้งนั้นแล พระเจ้ามหาวิชิตราชได้ทรงรับสั่งให้พราหมณ์ปิโตรหิต
มาเฝ้าแล้วตรัสว่า ท่านผู้เจริญ โจรที่เป็นเสียนหนามนั้น เรายังได้ปราบปรามดีแล้ว เพราจะตัด
วิธีการของท่าน และกองพระราชทรัพย์ใหญ่ก็ได้บังเกิดแก่เรา บ้านเมืองก็ได้ดำเนินอยู่ในความเกณฑ์
หาเสียนหนามมิได้ ไม่มีการเบี้ยดเบี้ยนกัน พลเมืองซึ่งมีนิติต่อ กัน ยังบุตรให้ฟ้อนอยู่บุนออก
ไม่ต้องปิดประตูเรือนอยู่ ดุกรพราหมณ์ เราปราถอนจะบุชามหาญ ขอท่านจงเชี้ยวิธีบุชา
มหาญที่จะเป็นประโยชน์และความสุขแก่เราตลอดกาลนาน .

พราหมณ์ปิโตรหิตทราบทูลว่า ขอเดชะ ถ้าเข่นนั้น อนุยนต์กษัตริย์เหล่าใด ซึ่งเป็นชา
นิคมและชาวชนบทในพระราชอาณาเขตของพระองค์ ขอพระองค์คงเรียกอนุยนต์กษัตริย์เหล่านั้น
มาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชามหาญ ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์
เพื่อความสุขแก่เราตลอดกาลนาน สำมาด้วยราชบริษัทเหล่าใด ซึ่งเป็นชานิคมและชาวชนบท
ในพระราชอาณาเขตของพระองค์ ขอพระองค์คงเรียกสำมาด้วยราชบริษัทเหล่านั้นมาปรึกษาว่า ท่าน
ทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชามหาญ ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข
แก่เราตลอดกาลนาน พราหมณ์มาศากลเหล่าใด ซึ่งเป็นชานิคมและชาวชนบทในพระราช-

* อาสาเขตของพระองค์ ขอพระองค์คงเรียกพราหมณ์มาศากลเหล่านั้นมาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย
เราปราถอนจะบุชามหาญ ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่เราตลอด
กาลนาน คุทุบดีผู้มีวงศ์คั่งเหล่าใด ซึ่งเป็นชานิคมและชาวชนบทในพระราชอาณาเขตของพระองค์
ขอพระองค์คงเรียกคุทุบดีผู้มีวงศ์คั่งเหล่านั้นมาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชามหาญ
ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่เราตลอดกาลนาน ดุกรพราหมณ์
พระเจ้ามหาวิชิตราชทรงรับคำพราหมณ์ปิโตรหิตแล้ว ทรงเรียกอนุยนต์กษัตริย์ ซึ่งเป็นชานิคม
และชาวชนบทในพระราชอาณาเขตของพระองค์มาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชามหาญ
ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่เราตลอดกาลนาน . อนุยนต์กษัตริย์
เหล่านั้นทราบทูลว่า ขอพระองค์คงเรียกอนุยนต์กษัตริย์ บัดนี้เป็นการสมควรที่จะบุชามหาญ
ทรงเรียกสำมาด้วยราชบริษัท ซึ่งเป็นชานิคมและชาวชนบทในพระราชอาณาเขตของพระองค์
มาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชามหาญ ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์
เพื่อความสุขแก่เราตลอดกาลนาน สำมาด้วยราชบริษัทเหล่านั้นทราบทูลว่า ขอพระองค์คงทรงบุชาม
ยญก็ติด ขอเดชะ บัดนี้เป็นการสมควรที่จะบุชามหาญ ทรงเรียกพราหมณ์มาศากล ซึ่งเป็นชานิคม
และชาวชนบทในพระราชอาณาเขตของพระองค์มาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชาม
มหาญ ขอท่านจงร่วมมือกับเรา เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่เราตลอดกาลนาน พราหมณ์
มาศากลเหล่านั้นทราบทูลว่า ขอพระองค์คงทรงบุชามหาญก็ติด ขอเดชะ บัดนี้ เป็นการสมควร
ที่จะบุชามหาญ ทรงเรียกคุทุบดีผู้มีวงศ์คั่ง ซึ่งเป็นชานิคมและชาวชนบทในพระราชอาณาเขตของ
พระองค์มาปรึกษาว่า ท่านทึ้งหลาย เราปราถอนจะบุชามหาญ ขอท่านจงร่วมมือกับเรา
เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่เราตลอดกาลนาน คุทุบดีผู้มีวงศ์คั่งเหล่านั้นทราบทูลว่า ขอพระองค์
คงทรงบุชามหาญก็ติด ขอเดชะ บัดนี้ เป็นการสมควรที่จะบุชามหาญ ชนผู้เด่นชูตานตามพระราชดำริ
๔ เหล่านี้ จัดเป็นบริหารของยญนั้น ดังนี้แล .

[๒๐๘] พระเจ้ามหาวิชิตราช ทรงประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ .

๑. ทรงเป็นอกโถสุชาต ทั้งฝ่ายพระมารดาและพระบิดา มีพระครรภ์เป็นที่ทรงถือ
ปฏิสนธิหมุดดีตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครระดัดค้านติเตียน ด้วยอ้างถึงพระชาติได้ .

๒. ทรงมีพระรูปงาม น่าดู น่าเลิ่อมใจ ประกอบด้วยพระฉวีวรรณผุดผ่องยิ่งนัก
มีพระพรรณคล้ายพระมหา มีพระรูปคล้ายพระมหา น่าดู น่าชื่น ไม่น้อย .

๓. ทรงมีวงศ์ มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีทองและเงินมาก มีเครื่องใช้สอย
อันน่าปลื้มใจมาก มีทรัพย์และข้าวเปลือกมาก มีท้องพระคลังและกลางเติมบวบวน .

๔. ทรงมีกำลัง ทรงสมบูรณ์ด้วยเสนามีองค์ ๔ ชีวอยู่ในวินัย ด้วยปฏิบัติตามพระราช
บัญชา มีพระบรมเดชานุภาพดังว่าจะเพาพลญาราชนัตต์ได้ด้วยพระราชอิสริยยศ .

๕. ทรงพระราชนครทวาร เป็นทายาท เป็นท่านบดี มีได้ปิดประตู เป็นดวงบ่อที่ลงดีม
ของสมณพราหมณ์ คำกำพร้า คำเดินทาง วณิพก และยาจก ทรงบำเพ็ญพระราชกุล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

๖. ได้ทรงศึกษาทรงสั่งเรื่องนั้นฯ มาก.

๗. ทรงทราบอรรถแห่งข้อที่ทรงศึกษาและภาษิตนั้นฯ ว่า นืออรรถแห่งภาษิตนี้ นืออรรถ แห่งภาษิตนี.

๘. ทรงเป็นบัณฑิต เนียงแแหลม ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงพระราชนิรันดร์เป็น อดีต อนาคต และปัจจันได.

พระเจ้ามหาวิชิตราช ทรงประกอบด้วยองค์ ๔ ประการดังกล่าวนี้ องค์ ๔ ประการ แม้เหล่านี้ จัดเป็นบริวารแห่งยัญนั่นโดยแท้ ด้วยประการดังนี้

[๒๐๗] พระหมณปุโรหิตประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ

๑. เป็นอกโถสชาตทั้งฝ่ายมารดาและบิดา มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิสนธิหมุดดีตลอด ๗ ข้าบรพบราhma ไม่มีเคราะห์คัดค้าน ติตีน ด้วยอ้างถึงชาติได.

๒. เป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำแนต รู้จันได้ พร้อมทั้งคัมภีร์นิมัลทุ คัมภีร์เกตุกะ พร้อมทั้งประเกทอักษร มีคัมภีร์อิติหาสเป็นที่ ๔ เป็นผู้เข้าใจด้วยบท เป็นผู้เข้าใจไวยากรณ์ ชำนาญในคัมภีร์โลกาภิเศก และมหาปูริสลักษณะ.

๓. เป็นผู้มีศีล มีศีลยังยืน ประกอบด้วยศีลยังยืน.

๔. เป็นบัณฑิต เนียงแแหลม มีปัญญา เป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ของพวกปฏิรูปหูกู้รับ บุชาด้วยกัน.

พระหมณปุโรหิตประกอบด้วยองค์ ๔ ดังแสดงมา้นี้ องค์ ๔ ประการ แม้เหล่านี้ จัดเป็น บริวารแห่งยัญนั่นโดยแท้ ด้วยประการดังนี้.

ยัญญัติสัมปทา ๓ มีบริวาร ๑

[๒๐๘] ดุกรพระหมณ ลำดับนั้นแล พระหมณปุโรหิตได้แสดงยัญวิธี ๓ ประการ ถวายพระเจ้ามหาวิชิตราชก่อนทรงบุชาบุญว่า.

๑. เมื่อพระองค์ทรงบุชามาหยาดอยุ ความวิปถิรานางอย่างพึงเมว่า กองโภคสมบัติใหญ่ ของเรاجักหมดเปลือง ดังนี้ พระองค์ไม่ควรทรงทำความวิปถิรานา เช่นนี้.

๒. เมื่อพระองค์ทรงบุชามาหยาดอยุ ความวิปถิรานางอย่างพึงเมว่า กองโภคสมบัติใหญ่ ของเรางามาทำให้หมดเปลืองไปแล้ว ดังนี้ พระองค์ไม่ควรทรงทำความวิปถิรานา เช่นนั้น.

๓. เมื่อพระองค์ทรงบุชามาหยาดอยุ ความวิปถิรานางอย่างพึงเมว่า กองโภคสมบัติใหญ่ ของเราได้หมดเปลืองไปแล้ว ดังนี้ พระองค์ไม่ควรทรงทำความวิปถิรานา เช่นนั้น.

ดุกรพระหมณ พระหมณปุโรหิตได้แสดงยัญวิธี ๓ ประการ ดังแสดงมา้นี้ถวายพระเจ้า- *มหาวิชิตราชก่อนทรงบุชาบุญนั่นเทiya.

[๒๐๙] ดุกรพระหมณ ลำดับนั้น พระหมณปุโรหิตได้กำจัดความวิปถิรานของพระเจ้า- *มหาวิชิตราชเพรษพากปฏิรูปหูกู้รับ โดยอาการ ๑๐ ประการก่อนทรงบุชาบุญ

๑. พากคนทำปานาติบาก็ติ พากทึ่งเดวนจากปานาติบาก็ติ ต่างก็จักมาสุบัญพิธีของ พระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่ทำปานาติบาก็ติ จักได้รับผลเพรษกรรมของเขาเอง ขอพระองค์ ทรงประทานเฉพาะพากทึ่งเดวนจากปานาติบาก็ติ แล้วทรงบุชา ทรงบริจาร ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใสในภายใต้กิตติ.

[๒๑๐] ๒. พากคนที่ถืออาสาสิ่งของที่เจ้าของ ไม่ได้ให้กิตติ พากทึ่งเดวนจากกิตติ ถืออาสาสิ่งของที่เจ้าของ ไม่ได้ให้กิตติ ต่างก็จักมาสุบัญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่ถืออาสาสิ่งของที่เจ้าของ ไม่ได้ให้กิตติ จักได้รับผลเพรษกรรมของเขาเอง ขอพระองค์ ทรงประทานเฉพาะพากทึ่งเดวนจากกิตติ แล้วทรงบุชา ทรงบริจาร ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใสในภายใต้กิตติ.

[๒๑๑] ๓. พากคนที่ประพฤติผิดในการทึ่งหลาຍก็ติ พากทึ่งเดวนจากการประพฤติผิด ในกิจกรรมที่เจ้าของ ไม่ได้ให้กิตติ ต่างก็จักมาสุบัญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่ประพฤติผิดในการทึ่งหลาຍก็ติ จักได้รับผลเพรษกรรมของเขาเอง ขอพระองค์ ทรงประทานเฉพาะพากทึ่งเดวนจากการประพฤติผิด แล้วทรงบุชา ทรงบริจาร ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใสในภายใต้กิตติ.

[๒๑๒] ๔. พากทึ่งล่าวคำเตือนก็ติ พากทึ่งเดวนจากการกล่าวคำเตือนก็ติ ต่างก็จักมาสุบัญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่กล่าวคำเตือน จักได้รับผลเพรษกรรมของเขาเอง ขอพระองค์ ทรงประทานเฉพาะพากทึ่งเดวนจากการกล่าวคำเตือนก็ติ แล้วทรงบุชา ทรงบริจาร ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใสในภายใต้กิตติ.

[๒๑๓] ๕. พากทึ่งล่าวคำสอนเสียดก็ติ พากทึ่งเดวนจากการกล่าวคำสอนเสียดก็ติ ต่างก็จักมาสุบัญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่กล่าวคำสอนเสียดก็ติ จักได้รับผลเพรษกรรมของเขาเอง ขอพระองค์ ทรงประทานเฉพาะพากทึ่งเดวนจากการกล่าวคำสอนเสียดก็ติ แล้วทรงบุชา ทรงบริจาร ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใสในภายใต้กิตติ.

[๒๑๔] ๖. พากทึ่งล่าวคำหมายบก็ติ พากทึ่งเดวนจากการกล่าวคำหมายบก็ติ ต่างก็จักมาสุบัญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่กล่าวคำหมายบก็ติ จักได้รับผลเพรษกรรมของเขาเอง ขอพระองค์ ทรงประทานเฉพาะพากทึ่งเดวนจากการกล่าวคำหมายบก็ติ แล้วทรงบุชา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

[๒๓๗] ๗. พากที่กล่าวคำเพ้อเจ้อก็ดี พากทึ่งด้วนจากการกล่าวคำเพ้อเจ้อก็ดี ต่างก็
จักมาสูญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่กล่าวคำเพ้อเจ้อ จักได้รับผลเพรากรรม
ของเขางเอง ขอพระองค์จะทรงประภาวนะพากทึ่งด้วนจากการกล่าวคำเพ้อเจ้อเท่านั้น และ
ทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

[๒๓๘] ๘. พากที่โลภอย่างได้ของของผู้อื่นก็ดี พากที่ไม่โลภอย่างได้ของของผู้อื่นก็ดี
ต่างก็จักมาสูญพิธีของพระองค์. ในขณะเหล่านั้น จำพากที่โลภอย่างได้ของของผู้อื่น จักได้รับผล
เพรากรรมของเขางเอง ขอพระองค์จะทรงประภาวนะพากที่ไม่โลภอย่างได้ของของผู้อื่นเท่านั้น
แล้วทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

[๒๓๙] ๙. พากที่มีจิตพยาบาทก็ดี พากที่มีจิตไม่พยาบาทก็ดี ต่างก็จักมาสูญพิธี
ของพระองค์ ในขณะเหล่านั้น จำพากที่มีจิตพยาบาท จักได้รับผลเพรากรรมของเขางเอง
ขอพระองค์จะทรงประภาวนะพากที่มีจิตไม่พยาบาทเท่านั้นแล้ว ทรงบุชา ทรงบริจาก ทรง
อนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

[๒๔๐] ๑๐. พากที่เป็นเมจฉาทิภูรีก็ดี พากที่เป็นสัมมาทิภูรีก็ดี ต่างก็จักมาสูญพิธี
ของพระองค์ ในขณะเหล่านั้น จำพากที่เป็นเมจฉาทิภูรี จักได้รับผลเพรากรรมของเขางเอง.
ขอพระองค์จะทรงประภาวนะพากที่เป็นสัมมาทิภูรีเท่านั้นแล้วทรงบุชา ทรงบริจาก ทรง
อนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

ดุกรพานหนณ พราหมณ์ปุโหรทิต ได้กำจัดความวิปถีสารของพระเจ้ามหาวิชิตราช เพาะ
พากปฏิ��าก ได้ยาหาร ๑๐ ประการ ดังแสดงมาในแล ก่อนทรงบุชาขยันนั้นเทียว.

[๒๔๑] ดุกรพานหนณ ลำดับนั้น พราหมณ์ปุโหรทิต ได้ยังพระฤทธิ์ของพระเจ้า
มหาวิชิตราช ซึ่งทรงบุชามหายัญอยู่ ให้ทรงเห็นแจ้ง ให้ทรงสามารถ ให้ทรงอาจหาย
ให้ทรงร่าเริง โดยอาการ ๑๐ ประการ

๑. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุชามหายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตราชทรงบุชามหายัญ แต่พระองค์ไม่ได้ทรงชักขานเหล่าอนุนตตกษัตริย์ ซึ่งเป็นชานนิค
และชาชนบท พระองค์ทรงบุชามหายัญเห็นปานนั้นแต่เฉพาะพระองค์. แม้ด้วยประการเช่นนี้
ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม. เพราะพระองค์ก็ได้ทรงเรียกเหล่าอนุนตตกษัตริย์ ซึ่งเป็น
ชานนิคและชาชนบทมาทรงปรึกษาแล้ว แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จะทรงทราบเกิด
ขอพระองค์จะทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

[๒๔๒] ๒. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุชามหายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตราชทรงบุชามหายัญ แต่พระองค์ไม่ได้ทรงชักขานเหล่าอำนาจราชบริษัท ซึ่งเป็น
ชานนิคและชาชนบท พระองค์ทรงบุชามหายัญเห็นปานนั้น แต่เฉพาะพระองค์ แม้ด้วยประการ
เช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพราะพระองค์ได้ทรงเรียกเหล่าอำนาจ
ราชบริษัท ซึ่งเป็นชานนิคและชาชนบทมาทรงปรึกษาแล้ว แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์
จะทรงทราบเกิด ขอพระองค์จะทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่
ในภายใต้กีด.

๓. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุชามหายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตราชทรงบุชามหายัญ แต่พระองค์ไม่ได้ทรงชักขานเหล่าพรหมม衲คาล ซึ่งเป็น
ชานนิคและชาชนบท พระองค์ทรงบุชามหายัญเห็นปานนั้นแต่เฉพาะพระองค์ แม้ด้วยประการ
เช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพราะพระองค์ได้ทรงเรียกเหล่าพรหมม衲คาล
ซึ่งเป็นชานนิคและชาชนบทมาทรงปรึกษาแล้ว. แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จะทรงทราบ
เกิด ขอพระองค์จะทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

๔. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุชามหายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตราชทรงบุชามหายัญ แต่พระองค์ไม่ได้ทรงเป็นกษัตริย์ผู้อุกโตสุชาตทั้งฝ่ายพระมารดาและ
พระบิดา มิได้มีพระครรภ์เป็นที่ทรงถือปฐนิสนธิหมวดดจดดี ตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ เป็นผู้อัน kra
คัดค้านติเตียนด้วยอ้างถึงพระชาติได้ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุชามหายัญเห็นปานนั้น.
แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม. เพราะพระองค์ทรงเป็นอุกโตสุชาต
ทั้งฝ่ายพระมารดาและพระบิดา มีพระครรภ์เป็นที่ทรงถือปฐนิสนธิหมวดดจดดีตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ
ไม่มีครัวคัดค้านติเตียนด้วยอ้างถึงพระชาติได้. แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จะทรงทราบ
เกิด ขอพระองค์จะทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด.

[๒๔๓] ๕. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุชามหายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตราชทรงบุชามหายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงเป็นกษัตริย์ผู้อุกโตสุชาตทั้งฝ่ายพระมารดาและ
พระบิดา มิได้มีพระครรภ์เป็นที่ทรงถือปฐนิสนธิหมวดดจดดี ตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ เป็นผู้อัน kra
คัดค้านติเตียนด้วยอ้างถึงพระชาติได้ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุชามหายัญเห็นปานนั้น.
แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม. เพราะพระองค์ทรงเป็นอุกโตสุชาต
ทั้งฝ่ายพระมารดาและพระบิดา มีพระครรภ์เป็นที่ทรงถือปฐนิสนธิหมวดดจดดีตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ
ไม่มีครัวคัดค้านติเตียนด้วยอ้างถึงพระชาติได้. แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จะทรงทราบ
เกิด ขอพระองค์จะทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนโนมเทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใต้กีด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เต็ด .

[๒๗๔] ๖. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตรชาทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์ทรงมีพระรูปไม่àng ไม่น่าดู ไม่น่าเลื่อมใส ไม่ทรงประกอบด้วยพระลิวารณอันผุดผ่อง วิได้ทรงมีพระพรหม วิได้ทรงมีพระรูปคล้ายพระหม แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงมีพระรูปงาม น่าดู น่าเลื่อมใส ทรงก่อประดับพระลิวารณผุดผ่องยิ่งนัก ทรงมีพระพรหมคล้ายพระหม ทรงมีพระรูปคล้ายพระหม น่าดู น่าชื่นชม แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบ เกิด ขอพระองค์จงทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระหนทัยให้ผ่องใส่ในภายใต้ .

๗. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตรชาทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีกำลัง มีพระราชนรรพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีทองและเงินมาก มีเครื่องใช้สอยนานาปัลลิ่มใจมาก มีทรัพย์และข้าวเปลือกมาก มีห้องพระคลังและฉางเต้มบวบวน แล้วเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุขามห้ายัญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ผู้มีกำลัง มีพระราชนรรพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีทองและเงินมาก มีเครื่องใช้สอยนานาปัลลิ่มใจมาก มีทรัพย์และข้าวเปลือกมาก มีห้องพระคลังและฉางเต้มบวบวน แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์ จงทรงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระหนทัยให้ผ่องใส่ในภายใต้ .

๘. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตรชาทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีกำลัง มีได้ทรงสมบูรณ์ด้วยเสนาน้องค์ ๔ ชีงอยู่ในวินัย คงปฏิบัติตามพระราชบัญชา มิได้ทรงมีพระบรมเดชานุภาพดังว่าจะ เผาผลัญราชศัตรุได้ด้วยพระราชอิสิริยศ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุขามห้ายัญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีกำลัง ทรงสมบูรณ์ด้วยเสนาน้องค์ ๔ ชีงอยู่ในวินัยคงปฏิบัติตามพระราชบัญชา ทรงมีพระบรมเดชานุภาพดังว่าจะเผาผลัญราชศัตรุได้ด้วยพระราชอิสิริยศ แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระหนทัยให้ผ่องใส่ในภายใต้ .

๙. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตรชาทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีพระราชนรรพย์ วิได้ทรงเป็นทายก มีได้ทรงเป็นทานบดี มีประดุปดี มีได้เป็นดุจบ่อที่ลงดื่มนของสมณพราหมณ์ คนกำพร้า คนเดินทาง วนิพก ยากจ วิได้ทรงบำเพ็ญพระราชนรรพย์ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุขามห้ายัญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีพระราชนรรพย์ ทรงเป็นทายก เป็นทานบดี มีได้ทรงปิดประดุ เป็นดุจบ่อที่ลงดื่มนของสมณพราหมณ์ คนกำพร้า คนเดินทาง วนิพก ยากจ . แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบุชา ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระหนทัยให้ผ่องใส่ในภายใต้ .

๑๐. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตรชาทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงเป็นกษัตริย์ที่ทรงศึกษา ทรงสัตบารีองนั้นๆ มาก และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุขามห้ายัญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ได้ทรงศึกษา ทรงสัตบารีองนั้นๆ มาก แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระหนทัยให้ผ่องใส่ในภายใต้ .

๑๑. เมื่อพระองค์กำลังทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้า-

*มหาวิชิตรชาทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงทราบอรรถแห่งข้อที่ทรงศึกษาและภาษิตนั้นๆ ว่า น้อรรถแห่งภาษิตนี้ น้อรรถแห่งภาษาต้นนี้ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุขามห้ายัญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ทรงศึกษาและภาษิตนั้นๆ ว่า น้อรรถแห่งภาษิตนี้ แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบุชา ทรงบริจาก ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระหนทัยให้ผ่องใส่ในภายใต้ .

๑๒. เมื่อพระองค์ทรงบุขามห้ายัญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้ามหาวิชิตรชา

ทรงบุขามห้ายัญ แต่พระองค์มิได้ทรงเป็นบัณฑิต มิได้ทรงเฉียบแหลม มิได้ทรงมีพระปริชา มิได้สามารถจะทรงพระราชนรรพย์ได้อรรถอันเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ได้ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบุขามห้ายัญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพาะพระองค์ทรงเป็นบัณฑิต ทรงเฉียบแหลม ทรงมีพระปริชาสามารถที่จะทรงพระราชนรรพย์ได้อรรถอันเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สุตตันตปิฎกที่ ๑ ที่นินภัย สลัชันธาราค
เติด ขอพระองค์จงทรงบูชา ทรงบริจาก ทรงอนุโมทนา ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายใน
เติด .

[๒๒๕] ๑๓. เมื่อพระองค์ทรงบูชาหมายญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้ามหา-
วิชิตราชนทรรษฐ์ชามหมายญ แต่พระหมณปุโหรหิตของพระองค์มิได้เป็นอโถสุชาตทึ่ฝ่ายมารดาและบิดา
มิได้มีครรภ์เป็นทึ่ถือปฏิสินธิ์หมดจดดิตตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ เป็นผู้อ่อน kra กล่าวคัดค้าน
ตีเตียน ได้ด้วยอ้างถึงชาติ และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบูชาหมายญเห็นปานนั้น แม้ด้วย
ประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพราะพระหมณปุโหรหิตของพระองค์เป็น
อโถสุชาตทึ่ฝ่ายมารดาและบิดา มีครรภ์เป็นทึ่ถือปฏิสินธิ์หมดจดดิตตลอด ๗ ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มี
ไครจะคัดค้านตีเตียน ได้ด้วยอ้างถึงชาติ แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบเกิด
ขอพระองค์จงทรงบูชา ทรงบริจาก ทรงบันเทิง ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายในเติด .

[๒๒๖] ๑๔. เมื่อพระองค์ทรงบูชาหมายญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้ามหาวิชิตราชน
ทรงบูชาหมายญ แต่พระหมณปุโหรหิตของพระองค์มิได้เป็นผู้เล่าเรียน มิได้ทรงจำนัต มิได้รู้จบ
ไตรเพทพร้อมทึ่คัมภีรนิขัณฑ์ คัมภีร์เกตุกะ พร้อมทึ่ประเกทอักษรเมืองคัมภีร์อติหาสเป็นที่ ๕
มิได้เป็นผู้เข้าใจตัวบท มิได้เป็นผู้เข้าใจไวยากรณ์ มิได้เข้านายในคัมภีร์โลกาภัตะ และมหาปริส
ลักษณะ และเมื่อเป็นเช่นนั้น พระองค์ก็ยังทรงบูชาหมายญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการ
เช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพราะพระหมณปุโหรหิตของพระองค์ เป็นผู้เล่าเรียน
ทรงจำนัต รู้บุไตรเพท พร้อมทึ่คัมภีรนิขัณฑ์ คัมภีร์เกตุกะ พร้อมทึ่ประเกทอักษร
เมืองคัมภีร์อติหาสเป็นที่ ๕ เป็นผู้เข้าใจตัวบท เป็นผู้เข้าใจไวยากรณ์ เข้านายในคัมภีร์โลกาภัตะ
และมหาปริสลักษณะ แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบูชา
ทรงบริจาก ทรงบันเทิง ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายในเติด .

๑๕. เมื่อพระองค์ทรงบูชาหมายญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้ามหาวิชิตราชน
บูชาหมายญ แต่พระหมณปุโหรหิตของพระองค์มิได้เป็นผู้ศึกษา มิได้มีศึกษาอยู่นั้น มิได้ประกอบศีล
ยังยืน และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรงบูชาหมายญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้
ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพราะพระหมณปุโหรหิตของพระองค์เป็นผู้มีศีล มีศีลยังยืน
ประกอบด้วยศีลยังยืน แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทราบเกิด ขอพระองค์จงทรงบูชา
ทรงบริจาก ทรงบันเทิง ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายในเติด .

๑๖. เมื่อพระองค์ทรงบูชาหมายญอยู่ kra จะพึงกล่าวว่า พระเจ้ามหาวิชิตราชน
บูชาหมายญ แต่พระหมณปุโหรหิตของพระองค์มิได้เป็นบันฑิต มิได้เป็นผู้เฉียบแหลม มิได้มีปัญญา
มิได้เป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ในพวกปฏิคิษาหากผู้รับบูชาด้วยกัน และเมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์ก็ยังทรง
บูชาหมายญเห็นปานนั้น แม้ด้วยประการเช่นนี้ ก็มิได้มีผู้ว่ากล่าวพระองค์ได้โดยธรรม เพราะ
พระหมณปุโหรหิตของพระองค์เป็นบันฑิต เฉียบแหลม มีปัญญา เป็นที่ ๑ หรือที่ ๒ ในพวก
ปฏิคิษาหากผู้รับบูชาด้วยกัน แม้ด้วยประการเช่นนี้ ขอพระองค์จงทราบเกิด ขอพระองค์
จงทรงบูชา ทรงบริจาก ทรงบันเทิง ทรงทำพระฤทธิ์ให้ผ่องใส่ในภายในเติด .

ดุกรพราหมณ์ พราหมณปุโหรหิต ได้ยังพระฤทธิ์ของพระเจ้ามหาวิชิตราชนผู้ทรงบูชา
หมายญอยู่ ให้ทรงเห็นแจ้ง ให้ทรงสามารถ ให้ทรงอาจหาญ ให้ทรงร่าเริง โดยอาการ ๑๙ ประการ
ดังแสดงมาหนานี้แล .

[๒๒๗] ดุกรพราหมณ์ ในยักษ์นั้น ไม่ต้องฆ่าโค แพะ แกะ ไก่ สุกร และสัตว์
นานาชนิด ไม่ต้องตัดดันไม่มำทำเป็นหลักยัญ ไม่ต้องเกี่ยวหอยคามาเพื่อเบียดเบี้ยนสัตว์อื่น .
แม้ชนเหล่าใด ที่เป็นทาส เป็นคนไข เป็นกรรมกรของพระเจ้ามหาวิชิตราชนนั้น
ชนเหล่านั้นก็มิได้ถูกอาชญากรรม ไม่ได้ถูกหันหนองด้วยน้ำตา ร้อง ให้กระทำ
การทำงาน ที่จริงคนที่ปราการจะกระทำการทำ ที่ไม่ปราการก็ไม่ต้องกระทำการ ปราการจะกระทำการ
การทำงาน ได ก็กระทำการงานนั้น ไม่ปราการจะกระทำการงานได ก็ไม่ต้องกระทำการงานนั้น
และยักษ์นั้น ได้สำเร็จแล้วด้วยลำพังแน่นไป น้ำมัน นยบขัน เปรียง น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เท่านั้น .

[๒๒๘] ดุกรพราหมณ์ ลำดับนั้นแล พากอนยนต์กษัตริย์ซึ่งเป็นชานนิคมและชา
ชนบท พากอคำมาตรฐานบริษัทซึ่งเป็นชานนิคมและชาชนบท พากพราหมณ์มหาศาลซึ่งเป็นชาน
นิคมและชาชนบท พากคุณหนดีผู้มั่งคั้งซึ่งเป็นชานนิคมและชาชนบท ต่างก็พากันนำทรัพย์
มากมาย เข้าไปเพื่อพระเจ้ามหาวิชิตราชนรุ่งเรือง ขอเดชะ พากข้าพระพุทธเจ้าได้นำทรัพย์
มากมายนีมาเฉพาะพระองค์ ขอพระองค์จงทรงรับเกิด . พระเจ้ามหาวิชิตราชนรัสร่วง อายาเลยพ่อ
แม่ทรัพย์เป็นอันมากนี้ของข้าพเจ้า ก็ได้รับรวมมาเล้าจากภัยอการที่เป็นธรรม ทรัพย์ที่ท่านนำ
มาหนึ่งจึงเป็นของพากท่านเกิด ก็และท่านจะนำทรัพย์จากที่นี่เพิ่ม ไปอีก อนุยนต์กษัตริย์เป็นต้น
เหล่านี้ถูกพระราชาปฏิเสธ ต่างพากันหลีกไป ณ ที่ควรล้วนช่างหนึ่ง คิดร่วมกันอย่างนี้ว่า
การที่พากเราจะรับทรัพย์เหล่านี้คืน ไปบ้านเรือนของตนๆ อิกนั้น ไม่เป็นการสมควรแก่พากเราเลย
พระเจ้ามหาวิชิตราชนกำลังทรงบูชาหมายญอยู่ เจ้าเอกสาร พากเรามานาบูชาหมายญตามสืบพระองค์ม้าง .

[๒๒๙] ดุกรพราหมณ์ ลำดับนั้น พากอนยนต์กษัตริย์ซึ่งเป็นชานนิคมและชาชนบท
ได้เริ่มบำเพ็ญทานทางด้านบุรพาแห่งหลุมยัญ พากอคำมาตรฐานบริษัท ซึ่งเป็นชานนิคมและชา
ชนบท ได้เริ่มบำเพ็ญทานทางด้านทักษิณแห่งหลุมยัญ พากพราหมณ์มหาศาลซึ่งเป็นชานนิคม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิภายใน สลับนั้นวรรณ
และชาวชนบทไดเริ่มบำเพ็ญทานทางด้านปัจฉิมแห่งหลุมขุบ พากคุหบดีผู้มีงค์ชั่งชีวเป็นชา
นิคมและชาวชนบท ไดเริ่มบำเพ็ญทานทางด้านอครแห่งหลุมขุบ .

ดุกรพาราหมณ์ เมมในยุคของอนุนตภัตธิรย์เป็นต้นแม่เหล่านี้ ไม่ต้องจากโโค แพะ
แกะ ไก่ สุกร และสัตวานานาชนิด ไม่ต้องตัดต้นไม้มมาทำเป็นหลักยุบ ไม่ต้องเก็บยาหอยตามหา
เพื่อบรรจุเดบียนสัตว์อื่น คนเหล่านี้ไดที่เป็นทาส เป็นคนใช้ เป็นกรรมกรของพากอนุนตภัตธิรย์
เป็นต้นเหล่านี้ แม้คนเหล่านี้ก็มีไดถูกอาชญากรรม ไม่ไดถูกกัยคุกความ มีไดมีหน้าองด้วย
น้ำตา ร้องให้ทำการงาน ที่จริงคนที่ปราบဏจะกระทำเจ็บกระทำ ที่ไม่ปราบဏก็ไม่ต้องกระทำ
ปราบဏจะกระทำการงานได ก็กระทำการงานนั้น ไม่ปราบဏจะกระทำการงานได ก็ไม่ต้อง
กระทำการงานนั้น ยังนั้นไดสำเร็จแล้วด้วยลำพังเนยใส น้ำมัน เนยขัน เปรียง น้ำผึ้ง
น้ำอ้อย เท่านั้น .

ขเหตุที่นิยมตามพระราชนิรดิ ๔ จำพวก ๑ พระเจ้ามหาวิชาราชทรงประกอบด้วยองค์
๘ ประการ ๑ พราหมณ์บุหริทตประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ ๑ ดังกล่าวมานี้ รวมเป็น ๓ อย่าง
ดุกรพาราหมณ์ ทั้ง ๓ ประการ รวมเรียกยังชื่อสัมปทาน ๓ อย่าง มีบริวาร ๑๖ .

[๒๓๐] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสรสอย่างนี้แล้ว พราหมณ์เหล่านั้นลงเสียงอ้ออึงเกรียงกราว
ว่า โอ ยุบ โอ ยุบสมบัติ สวนพราหมณ์กูหันตะจึง ไม่เชื่อมคำสภานิตของพระสมณโකดมโดยเป็น
ไดกามว่า เพาะเหตุไรเล่า ท่านกูหันตะจึง ไม่เชื่อมคำสภานิตของพระสมณโโคดมโดยเป็น
คำสภานิต พราหมณ์กูหันตะกล่าวว่า ท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าจะ ไม่เชื่อมคำสภานิตของพระสมณ-

*โโคดมโดยเป็นคำสภานิตก็หมายได เพาะว่าผู้ใดไม่เชื่อมคำสภานิตของพระสมณโโคดมโดยเป็น
คำสภานิตนั้น ศรีจะจะต้องแตกออก ท่านทั้งหลาย ก็เติ่งข้าพเจ้าไดคิดอย่างนี้ว่า พระสมณโโคดม
ไดตรัสรสอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าไดลับมาแล้วอย่างนี้ หรือตรัสรสอย่างนี้ว่า เหตุอย่างนี้ควรจะมีได
อีกอย่างหนึ่ง พระสมณโโคดมยอมตรัสว่า เหตุอย่างนี้ไดมีแล้วในกาลนั้น เรื่องเช่นนี้ไดมีแล้ว
ในกาลนั้น ดังนี้ที่เดียว ท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าไดคิดอย่างนี้ว่า สมัยนั้น พระสมณโโคดม
คงจะทรงเป็นพระเจ้ามหาวิชาราชผู้เป็นเจ้าแห่งยุบ หรือทรงเป็นพราหมณ์บุหริทตผู้อำนวยการ
บุษยบุญของพระเจ้ามหาวิชาราชนั้นแน่นอน ดังนี้ แล้วจึงไดกราบทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า
ก็พระโโคดมผู้เจริญ ย้อมทรงทราบโดยแจ้งเจ้าชักหรือว่า ผู้บุษยบุญเห็นปานนั้น หรือผู้อำนวยการ
บุษยบุญเห็นปานนั้น เปื้องหน้าแต่สายเพาะกายแตก ย้อมเข้าถึงสุดติโลกสวารรค์ พระผู้มีพระภาค
ตรัสว่า ดุกรพาราหมณ์ เรายอมทราบโดยแจ้งเจ้าชักว่า ผู้บุษยบุญเห็นปานนั้น และผู้อำนวยการ
บุษยบุญเห็นปานนั้น เปื้องหน้าแต่สายเพาะกายแตก ย้อมเข้าถึงสุดติโลกสวารรค์ ดุกรพาราหมณ์
สมัยนั้น เราไดเป็นพราหมณ์บุหริทต ผู้อำนวยการบุษยบุญของพระเจ้ามหาวิชาราชนั้น .

ว่าด้วยพหดยุบ นิตยทาน

[๒๓๑] พราหมณ์กูหันตะทุกตามว่า ข้าแต่พระโโคดมผู้เจริญ ก็ยังอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์
น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติ
ทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ มีอยู่หรือ?

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรพาราหมณ์ มีอยู่ ยุบอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการ
ตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติ ๓ ประการ ซึ่งมี
บริวาร ๑๖ นี้ .

ข้าแต่พระโโคดมผู้เจริญ ก็ยังซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผล
มากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า ยุบอย่างที่บุคคลภายนอกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า
มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ เป็นใจ?

ดุกรพาราหมณ์ นิตยทาน อันเป็นอนุกูลยุบอย่างไดอย่างหนึ่งที่บุคคลภายนอกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผล
มากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า ยุบอย่างที่บุคคลภายนอกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า
มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ .

ข้าแต่พระโโคดมผู้เจริญ อะ ไรเป็นเหตุ อะ ไรเป็นปัจจัยให้นิตยทานอันเป็นอนุกูลยุบนั้น
ซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติ
ทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้?

ดุกรพาราหมณ์ พระอรหันต์ก็ ท่านที่บรรลุอรหัตมัคกีดี ย้อมไม่เข้าไปสู่ยุบ เช่นนั้น
ข้อนี้พระเหตุไร เพาะในยุคนั้นปรากฏว่า มีการประหารด้วยห่อนไม้บ้าง จับไส้คอกันบ้าง
ฉะนั้น พระอรหันต์ก็ ท่านที่บรรลุอรหัตมัคกีดี ย้อมไม่เข้าไปสู่ยุบ เช่นนั้น ดุกรพาราหมณ์
ส่วนนิตยทานอันเป็นอนุกูลยุบอย่างไดอย่างหนึ่งที่บุคคลภายนอกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผล
มากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ .

*อรหันต์ก็ ท่านที่บรรลุอรหัตมัคกีดี ย้อมเข้าไปสู่ยุบ เช่นนั้นโดยแท้ ข้อนี้พระเหตุไร
เพาะในยุคนั้น ในปรากฏว่ามีการประหารด้วยห่อนไม้ การจับไส้คอกันเลย ฉะนั้น พระอรหันต์
ก็ ท่านที่บรรลุอรหัตมัคกีดี ย้อมเข้าไปสู่ยุบ เช่นนั้น ดุกรพาราหมณ์ นี้แลเป็นเหตุเป็นปัจจัย
ให้นิตยทานอันเป็นอนุกูลยุบนั้น ซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผล
มากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ .

การสร้างวิหารเดพระสงฆ์ผู้มาแต่ที่ ๔

[๒๓๒] ข้าแต่พระโโคดมผู้เจริญ ก็ยังอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียม
น้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสัมส์มากกว่า กวายยุบสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
และกว่านี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ ยังมีอยู่หรือ?

ดุกรพาราหมณ์ ยัญญอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กว่ายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ และกว่านี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ มีอยู่.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญนี้เป็นไวน?

ดุกรพาราหมณ์ ยัญญของบุคคลที่สร้างวิหารอุทิศพระสงฆ์ผู้มาแต่ทิศทั้ง ๔ นี้เหลือเป็นยัญญซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ และกว่านี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้.

สรณคุณ

[๒๓๓] ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญนี้เป็นไวน?
ดุกรพาราหมณ์ ยัญญของบุคคลที่สร้างวิหารอุทิศพระสงฆ์ผู้มาแต่ทิศทั้ง ๔ นี้เหลือเป็นยัญญซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กว่า กว่านี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ แลกกว่าวิหารท่านนี้ยังมีอยู่หรือ?

มีอยู่ พราหมณ์.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญนี้เป็นไวน?

ดุกรพาราหมณ์ ยัญญของบุคคลที่มีจิตเลื่อมใสถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นส่วน ดุกรพาราหมณ์ นี้เหลือเป็นยัญญซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กว่า กว่านี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ แลกกว่าวิหารท่านนี้.

การสماบทานศีล ๕

[๒๓๔] ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กว่า กว่านี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ กว่าวิหารท่านและกาวาระณคุณนี้เหล่านี้ยังมีอยู่หรือ?

มีอยู่ พราหมณ์.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญนี้เป็นไวน?

ดุกรพาราหมณ์ การที่บุคคลเป็นผู้มีจิตเลื่อมใสสماบทานสิกขานทั้งหลาย ถือ งดเว้นจากปานาติบata งดเว้นจากอทินนาทาน งดเว้นจากการเมสเมจฉาจาร งดเว้นจากมุสาวาท งดเว้นจากการดื่มน้ำماء ถือสุราและเมรัยอันเป็นฐานแห่งความประมาท ดุกรพาราหมณ์ นี้เหลือเป็นยัญญซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กว่า กวานี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ กว่าวิหารท่านและกาวาระณคุณนี้เหล่านี้.

[๒๓๕] ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กว่า กวานี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ กว่าวิหารท่าน กวาระณคุณ และกาวาระณคุณเหล่านี้ ยังมีอยู่หรือ?

ยังมีอยู่ พราหมณ์ ยัญญอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กวานี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ กว่าวิหารท่าน กวาระณคุณ และกาวาระณคุณเหล่านี้.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ก็ยัญญอย่างอื่นซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสส์มากกว่า กวายัญญสมบัติทั้ง ๓ ประการ ซึ่งมีบริวาร ๑๖ นี้ กวานี้ด้วยท่านอันเป็นอนุกูลย์นี้ กว่าวิหารท่าน กวาระณคุณ และกาวาระณคุณเหล่านี้เป็นไวน?

ดุกรพาราหมณ์ พระตถาคตเสด็จฉบับตีในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ตัวรู้องโดยชอบถึงพร้อมด้วยวิชาและจาระ เสด็จไปเดินแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกอบรมที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่น ยังกว่า เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกนานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก mgrahโลก พระโลก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมมาในเบื้องตน งามในท่านกลาง งามในที่สุด ทรงประกาศพระมหาจรรยา พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง คุณหนดี บุตรคุณหนดี หรือผู้เกิดเฉพาะในตระกูลได้ตระกูลหนึ่ง ย้อมฟังธรรมเนิน ครั้นฟังแล้วได้ครั้งท่านในพระตถาคต เมื่อได้ครั้งท่านแล้ว ย้อมเห็นตระหนักว่าราวาสคับแคนเป็นทางมาแห่งธี บรรพชาเป็นทาง ปลดปล่อย การที่บุคคลผู้ครองเรือนจะประพฤติพระมหาจรรยาให้บริสุทธิ์ให้บริบูรณ์โดยส่วนเดียว ดังสังขชัดไม่ใช่ทำได้easy ถ้าจะไร เรายังคงปลงผมและหนวด นงนหนผ้ากาลาก้าฟัลต์ อกบัว เป็นบรพชิต สมัยต่อมา เข้าละกองโภคสมบัติน้อยใหญ่ ลักษณะต้องมีอยู่ ปลงผมและหนวดนุ่งห่มเข้ากาลาก้าฟัลต์ อกบัวเป็นบรพชิต เมื่อบัวแล้ว สำรวมระวงในพระปติโนกข์ อยู่ ถึงพร้อมด้วยมารยาทและโครงการ มีปกติเห็นกับในโภคเพียงเล็กน้อย สมานศึกษาอยู่ในสิกขานทั้งหลาย ประกอบด้วยกายกรรมมารวิกรรมที่เป็นบุคคล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญา เป็นผู้สันโดษ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

จลศีล

ดุกรพราหมณ์ อ่าย่างไร กิษณะจึงเชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล?

๑. กิษณะในพระธรรมวินัยนี้ ละการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการช่าสัตว์ วางทัณฑะ วางแผนตรา มีความจะอยู่ มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๒. เรื่องการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่งของที่เขาให้ ต้องการแต่งของ ที่เขาให้ ไม่ประพฤติดนเป็นขอโนย เป็นผู้ลักด้วย แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๓. เรื่องการมีเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติห่างไกล เว้นขาดจากเมตุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๔. เรื่องการพูดเท็จ เว้นขาดจากการพูดเท็จ พุดแต่คำจริง ดำรงคำสัตย์ มีถ้อยคำ เป็นหลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่เพดลลวงโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้วไม่ไปบอกข้างโน้น เพื่อให้คนหมุนเเต่กร้าวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คนหมุนเเต่กร้าว กัน สมานคนที่เเต่กร้าวกันแล้วบัง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบัง ชอบคนผู้พร้อมเพรียง กัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวค่าที่ทำให้คน พร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๖. เรื่องคำหมายบาน เว้นขาดจากการคำหมายบาน กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ เพราะหู ชานให้รัก จับใจ เป็นของชาวมีจิต คนส่วนมากรักใคร่ พอยิ้ม แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พดอิงอรรถ พดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์ โดยกาลอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๘. เรื่อเว้นขาดจากการพราหมพิชชามและภูตตาม.

๙. เรื่อฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งดจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรื่อเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโภคดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก แก่กุศล .

๑๑. เรื่อเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และatabแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ของหอม และ เครื่องประเทืองพิว อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรื่อเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรื่อเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เรื่อเว้นขาดจากการรับขัญญาหารดิบ .

๑๕. เรื่อเว้นขาดจากการรับเนื้อดิบ .

๑๖. เรื่อเว้นขาดจากการรับสดรีและกมารี .

๑๗. เรื่อเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส .

๑๘. เรื่อเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เรื่อเว้นขาดจากการรับไก่และสกร .

๒๐. เรื่อเว้นขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา .

๒๑. เรื่อเว้นขาดจากการรับไนนาและที่ดิน .

๒๒. เรื่อเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ .

๒๓. เรื่อเว้นขาดจากการซื้อขาย .

๒๔. เรื่อเว้นขาดจากการโคงด้วยตราชั้ง การโคงด้วยของปลอม และการโคงด้วย เครื่องดวงวัด .

๒๕. เรื่อเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตลาดตะลง .

๒๖. เรื่อเว้นขาดจากการตัด การรบ้า การจองจำ การตีซิ้ง การปลัน และกรรโซก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบจลศีล

มัชฌิมศีล

๑. กิษณะเว้นขาดจากการพราหมพิชชามและภูตตาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ บางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังประกอบการพราหมพิชชามและภูตตาม เทืนปานนี้ คือ พិชเกิดแต่เงา พិชเกิดแต่ลำต้น พិชเกิดแต่ผล พិชเกิดแต่ยอด พិชเกิดแต่เมล็ดเป็นที่ครบห้า แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิษณะเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการลสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ บางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการลสมไว้ เทืนปานนี้ คือ สะสมข้าว สะสมน้ำ สะสมน้ำ สะสมยาน สะสมที่นอน สะสมเครื่อง ประเทืองพิว สะสมของหอม สะสมอาภิส แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิษณะเว้นขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เห็นปานนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโคมมหรสพมีการรำเป็นต้น การเล่านิยาย
การเล่นปรบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นติกลอง จากภาพบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่นของคน
จัณฑุ การเล่นไม้สูง การเล่นหน้าศพ ชนช้ำ ชนน้ำ ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ ชนแกะ
ชนไก่ รูบประกอบ รำกระเบื้อง นาabay นาบลั้ ภารบ ภารตรวจพล ภารจัด
กระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการนึง.

๔. กิจ务เว้นขาดจากการน้ำยาเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้วยังขวนขายเล่น
การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นปานนี้ คือ เล่นหมากรากเตาละแปดตา แกละสิบตา
เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด เล่นหมากไหว เล่นโยนบ่วง เล่นไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา
เล่นเป้าใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหอกตะเมน เล่นกังหัน เล่นดวงทราย เล่นรถน้อยๆ
เล่นธนูห้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นทากใจ เล่นแลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการนึง.

๕. กิจ務เว้นขาดจากการนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่
เห็นปานนี้ คือ เตียงมีเท้าเท่าเกินประมาณ เตียงมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกเขาวันยา
เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะวิจิตรด้วยลาถลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะมีสีขาว เครื่องลาดที่มี
ลักษณะเป็นช่องดอกไม้ เครื่องลาดที่บัดนุน เครื่องลาดขันแกะ วิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้าย มีสีเหลือง
และเสือเป็นต้น เครื่องลาดขันแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขันแกะมีขันห้างดียะ เครื่องลาดหอง
และเงินแกมใหม่ เครื่องลาด ใหม่ลิบทองและเงิน เครื่องลาดขันแกะจนางฟ้อน ๑๖ คน
เครื่องลาดหลังข้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่งอุชินะ
อันมีขันอ่อนนุ่ม เครื่องลาดอย่างดีทำด้วยหนังชะด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการนึง.

๖. กิจ務เว้นขาดจากการประดับตามแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังขวนขาย
ประกอบการประดับการตอบแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นปานนี้ คือ อบตัว
ไคลอวัยวะ อาบน้ำห้อม นวด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผ้า ผัดหน้า ทาปาก
ประดับข้อมือ สามเกี้ยว ใช้ไม้แท้ ใช้กลัคยา ใช้ดาม ใช้บรรร์ ใช้ร่ม สวมรองเท้าประดับ
วิจิตร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดวาลวิชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีลาย แม้ข้อนี้ก็เป็นศิล
ของเรอประการนึง.

๗. กิจ務เว้นขาดจากการติรัจฉานกตา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉัน
โภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังประกอบติรัจฉานกตาเห็นปานนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา
เรื่องโจร เรื่องมหาอำนาจ เรื่องกองทัพ เรื่องกษัติ เรื่องรบ เรื่องข้าว เรื่องน้ำ เรื่องผ้า
เรื่องท่อน เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องญาติ เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร
เรื่องชนบท เรื่องสถาบัน เรื่องบุษุ เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตรอก เรื่องท่าน้ำ เรื่องคนที่ล่วงลับ
แล้ว เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นฯ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการนึง.

๘. กิจ務เว้นขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่งແย่งกัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังขวนขายกล่าวถ้อยคำแก่งແย่งกันเห็นปานนี้
เช่นว่าท่านไม่รู้ทั้งธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ทั้งถึง ท่านจักรรู้ทั้งธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติ
ผิด ข้าพเจ้าปฏิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่านไม่เป็นประโยชน์ คำที่ควรกล่าว
ก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่านเคยข้าของ
มาพ้นไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าชั่วท่านได้แล้ว ท่านจกอนว่าทะ
เสีย มีฉันนั่งแก่ ในเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการนึง.

๙. กิจ務เว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังขวนขายประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทูตของพระราชา ราชนหำอำนาจย กษัติรัฐ พระมนต์คุบดีและกมารว่า
ท่านจะไปในที่นี้ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ไป ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ในที่โน้นมา ดังนี้
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการนึง.

๑๐. กิจ務เว้นขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบเดียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังพุดหลอกลวง พุดเลียบเดียง
พุดหวานล้อม พุดและเอิเม แสดงหาลาภด้วยลาภ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการนึง .

จบชัณฑิศล มหาศีล

๑. กิจ務เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทายอวัยวะ ทายนิมิต ทายอุปบาท ท่านายฝัน ท่านายลักษณะ ท่านายหนุกัดผ้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธาราก
ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกราเวนเรียนเทียน ทำพิธีชัดเกลบบูชาไฟ ทำพิธีชัดรำบูชาไฟ ทำพิธี
ชัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป็นบูชาไฟ
ทำพลกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดูอุวัյยะ ดูลักษณะที่บ้าน ดูลักษณะที่นา เป็นหมอปลูกเสก
เป็นหมอผี เป็นหมอลงเลขบันตุกันบ้านเรือน เป็นหมอง เป็นหมอบาพิช เป็นหมอเมลงปอง
เป็นหมอรักษาแพลงหนุกัด เป็นหมอทายเสียงนา เป็นหมอทายเสียงกา เป็นหมอทายอาบ
เป็นหมอสกันลุกคร เป็นหมอทายเสียงลัตว แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๒. กิษเ舅舅วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา เข่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูงจำพากลันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทายลักษณะแก้วมณี ทายลักษณะไม้พลอง ทายลักษณะผ้า ทายลักษณะคาดตรา
ทายลักษณะตาบ ทายลักษณะครา ทายลักษณะธน ทายลักษณะอาฐ ทายลักษณะสตรี
ทายลักษณะบุรุษ ทายลักษณะภุกาม ทายลักษณะภุกามารี ทบลักษณะมาส ทายลักษณะหาสี
ทายลักษณะช้าง ทายลักษณะม้า ทายลักษณะกระเบื้อง ทายลักษณะโคลอสภะ ทายลักษณะโคล
ทายลักษณะแพะ ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก่ ทายลักษณะนกกระท่า ทายลักษณะเหี้ย
ทายลักษณะตุน ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะมุก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๓. กิษเ舅舅วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา เข่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูงจำพากลันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา
เห็นปานนี้ คือ ดูกษัตรยาตราทพัว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประจำชิด พระราชาภายในอกจักยก พระราชาภายในอกจักยกเข้าประจำชิด พระราชาภายใน
จักถอย พระราชาภายในจักมีชัย พระราชาภายในอกจักปราชัย พระราชาภายในอกจักมีชัย
พระราชาภายในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราเหตุนោះ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๔. กิษเ舅舅วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา เข่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูงจำพากลันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา
คือ พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสรียคราส จักมีนักชัตตคราส ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดาวนักชัตตราชกัดเดินถูกทาง ดาวนักชัตตราชกัดิน
ผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดินไหว จักมีฟาร์雍 ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดาวนักชัตตราชก็ขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราชกัด ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และ
ดาวนักชัตตราชกัดเรามอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราชกัดจะจาง จันทรคราสจักมีผล
เป็นอย่างนี้ สรียคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตราชกัดจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักชัตตราช
เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักชัตตราชเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีอุกกาบาตจักมีผล
เป็นอย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดินไหวจักมีผลเป็นอย่างนี้ พาร์雍จักมีผล
เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราชกัดจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดาวนักชัตตราชกัดจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราชกัดเรามองจักมีผล
เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตราชกัดจางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิล
ของเรอประการหนึ่ง.

๕. กิษเ舅舅วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา เข่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูงจำพากลันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนตี จักมีฝนแล้ง จักมีภิกษาหาได้ง่าย จักมีภิกษาหาไดยาก
จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญ หารโคมีได้ หรือนับคะแนน คำนวน
นับประมาณ แต่งพิเศษโดยกายตศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๖. กิษเ舅舅วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา เข่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูงจำพากลันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา
เห็นปานนี้ คือ ให้ถูกษาราหมงคล ถูกษาราหมงคล ถูกษาราเริงหมอน ถูกษาราหย่าร้าง
ถูกษาราจายทรัพย์ ดูใจดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ยาพองคราภ ร้ายมนต์ให้ลืนกระดัง ร้ายมนต์ให้
คงแข็ง ร้ายมนต์ให้มีอสัง ร้ายมนต์ไม่ให้หุ ให้ยืนเสียง เป็นหมอทรงกระจาก เป็นหมอทรง
หถึงสา เป็นหมอทรงเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้ามหาพรหม ร้ายมนต์พนไฟ
ทำพิธีชัยชนะ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๗. กิษเ舅舅วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา เข่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูงจำพากลันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจลันวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบูนา ทำพิธีแก่น ร้ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน
ทำกำเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกำเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่
พื้นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปรุงยาสำรอก ปรุงยาถาย ปรุงยาถายโทบทื่งบน
ปรุงยาถายโทบทื่งล่าง ปรุงยาแก่ปวดศิรษะ หุงน้ำมันหยดหุ ปรุงยาตา ปรุงยานัตถ์
ปรุงยาทากัด ปรุงยาทามาน ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชาแพลง แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ดุกรพารามณ์ กิกษณบูรณ์ด้วยศีลอย่างนี้ ย้อมไว้ประஸบกั้ยแต่ใหม่ๆ เลย เพราะ
ศีลสังวนนั้น เปรียบเหมือนกษัตริย์ผู้ได้มุราภิเบกษาจักราชตัตเได้แล้ว ย้อมไว้ประஸบกั้ยแต่
ใหม่ๆ เพราะราชศัตtranนั้น ล้นได้ ดุกรพารามณ์ กิกษกีฉันนั้น สมบูรณ์ด้วยศีลอย่างนี้แล้ว。
ย้อมไว้ประஸบกั้ยแต่ใหม่ๆ เพราะศีลสังวนนั้น กิกษณบูรณ์ด้วยศีลชั้นนี้ ย้อมได้สวยงาม
อันปราถจากโหงในภายใต้ใน ดุกรพารามณ์ ด้วยประการดังกล่าวมาแล้ว กิกษุเชื่อว่า ถึงพร้อม
ด้วยศีล。

จบมหาศีล

กิกษบูรณ์ปฐมภานอยู่ ดุกรพารามณ์ นี้แหล่ เป็นยัญชีใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการ
ตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอาโนสัม්มา กกว่า กวายญูก่อนๆ.

กิกษบูรณ์ทุติยภานอยู่ ดุกรพารามณ์ แม้นก็เป็นยัญชีใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการ
ตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอาโนสัม්มา กกว่า กวายญูก่อนๆ.

กิกษบูรณ์ตติยภานอยู่ ดุกรพารามณ์ แม้นก็เป็นยัญชีใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการ
ตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอาโนสัม්มา กกว่า กวายญูก่อนๆ.

กิกษบูรณ์ลุจตตุภานอยู่ ดุกรพารามณ์ แม้นก็เป็นยัญชีใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการ
ตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอาโนสัม්มา กกว่า กวายญูก่อนๆ.

วิชา ๔ วิปัสสนาญาณ

กิกษนนี้ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้สสนะ เเรอย่อรุ้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล
มีรูป ประกอบด้วยหน้ากาก ๔ เกิดแต่มาตราบีดา เติบโตขึ้นด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง
ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มีอันทำลายและกระจัดกระจาเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้เก้าศัย
อยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ดุกรพารามณ์ เปรียบเหมือนแก้วไฟทุรย์อันงาม เกิดเองอย่าง
บริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นายช้างเจียระไนเดแล้ว สกุลใส แวงวาว สมส่วนทุกอย่าง มีด้ายเขียว
เหลือง แดง ขาว หรือนวล ร้อยอยู่ในนั้น บุรุษเมักษะพึงหยับแก้วไฟทุรย์นั้นวางไว้ในมือ^๒
แล้วพิจารณาเห็นว่า แก้วไฟทุรย์นี้งาม เกิดเองอย่างบริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นายช้างเจียระไน
ดีแล้ว สกุลใส แวงวาว สมส่วนทุกอย่าง มีด้ายเขียว เหลือง แดง ขาว หรือนวล
ร้อยอยู่ในนั้น ล้นได้ กิกษกีฉันนั้นแล ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้สสนะ เเรอย่อรุ้ชัด
อย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยหน้ากาก ๔ เกิดแต่มาตราบีดา เติบโตขึ้นด้วย
ข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มีอันทำลายและกระจัดกระจาเป็นธรรมด้า
และวิญญาณของเรานี้เก้าศัยอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ดุกรพารามณ์ นี้แหล่ เป็นยัญ
ชีใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอาโนสัม්มา กกว่า กวายญู
ก่อนๆ.

มโนมยิทธิญาณ

กิกษนนี้ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อนิรみてรูปอันเกิดแต่ใจ คือ นิรみてกาล อื่นจากกายนี้
มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยให้กฎครับถ้า มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง ดุกรพารามณ์ เปรียบเหมือน
บุรุษจะพึงซักไส้ออกจากหญ้าปล้อง เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้หญ้าปล้อง นี้ไส้ หญ้าปล้อง
อย่างนี้ ไส้อย่างหนึ่ง ก็เต่าไส้ชักออกจากการหญ้าปล้องนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษ
จะพึงซักด้าออกจากการฝึก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ด้า นี้ฝึก ด้าอย่างหนึ่ง
ก็เต่าด้าซักออกจากการฝึกนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงชักกุออกจากการ
เขาจะ พึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ราก งอย่างหนึ่ง ทราบอย่างหนึ่ง ก็เต่าชักออกจากการรากนั้นเอง
ล้นได้ กิกษกีฉันนั้นแล เเรอย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อนิรみてรูปอันเกิดแต่ใจ คือนิรみてกาล อื่น
จากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยให้กฎครับถ้า มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง ดุกรพารามณ์
นี้แหล่ เป็นยัญชีใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอาโนสัม්
มากกว่า กวายญูก่อนๆ.

อิทธิวิชญาณ

กิกษนน์ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิช เเรอบรรลุอิทธิวิชหลายประการ คือ คณเดียว
เป็นหลายคุณก็ได้ หลายคุณเป็นคุณเดียวกันก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะลุฝ่ากำแพง
ภายนอกได้ไม่ติดขัดเหมือนไม่ในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นตามเมืองแผ่นดินเหมือนในเน้าก็ได้ เดินบนน้ำ
ไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไม่ในอากาศเหมือนนกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์
ชึ้นก็ทึ่อานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้อานาจทางกายไปตลอดพระหมู่โลกก็ได้ ดุกรพารามณ์
เปรียบเหมือนช้างหม้อหรือลูกมือของช้างหม้อผู้ฉลาด เมื่อนัดดินดีแล้ว ต้องการภาชนะชนิดใดๆ
พึงทำภาชนะชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได้ อิกนัยหนึ่งเปรียบเหมือนช้างๆ หรือลูกมือของช้างผู้ฉลาด
เมื่อแต่งงานดีแล้ว ต้องการเครื่องของชนิดใดๆ พึงทำเครื่องของชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได้ อิกนัยหนึ่ง
เปรียบเหมือนช้างทองหรือลูกมือของช้างทองผู้ฉลาด เมื่อหลอมทองดีแล้ว ต้องการทองรูปพรรณ
ชนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได้ ล้นได้ กิกษกีฉันนั้นแล ย้อมโน้มน้อม
จิตไปเพื่ออิทธิวิช เเรอบรรลุอิทธิวิชหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคุณก็ได้ หลายคุณ
เป็นคุณเดียวกันก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะลุฝ่ากำแพงภายนอกได้ไม่ติดขัดเหมือน
ไม่ในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นตามเมืองแผ่นดินเหมือนในเน้าก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดิน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค ก็ได้ เหาะ ไปในอากาศเหมือนแกนก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พราหมาทิตย์ซึ่งมีฤทธิ์มีอานุภาพมาก ด้วยฝันนือก็ได้ ใช้อ่านจากทางกาญไปตลอดพระหมาลอกก็ได้ ดุกรพราหมณ์ นี่แหละเป็นยัญชีงใช้ ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสงส์มากกว่า กว่าယัญก่อนๆ .

ทิพย์โสตญาณ

กิกขันนยองโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โสตธาตุ เเรอย่อม ได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เสียง ทิพย์และเสียงมนุษย์ ทึ้งที่อยู่ใกล้และไกลด้วยทิพย์โสตอันบริสุทธิ์ ล่วงโสตของมนุษย์ ดุกรพราหมณ์ เปรียบเหมือนบุรุษเดินทางไกล เขาจะพึงได้ยินเสียงกลองบ้าง เสียงตะโพนบ้าง เเสียงสังขบ้าง เเสียงบันเตาเวะรบ้าง เเสียงเปิงมางบ้าง เขาจะพึงเข้าใจว่าเสียงกลองดังนี้บ้าง เเสียงตะโพนดังนี้บ้าง เเสียงสังขดังนี้บ้าง เเสียงบันเตาเวะรดังนี้บ้าง เเสียงเปิงมางดังนี้บ้าง ฉันได กิกขกีจันนนแล ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โสตธาตุ เเรอย่อม ได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เเสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทึ้งที่อยู่ใกล้และไกลด้วยทิพย์โสตอันบริสุทธิ์ ล่วงโสตของมนุษย์ ดุกรพราหมณ์ นี่แหละ เป็นยัญชีงใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผล มากกว่า มีอานิสงส์มากกว่า กว่าယัญก่อนๆ .

เจโตปริยญาณ

กิกขันนยองโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริยญาณ เเรอย่อมกำหนดรู้ใจของสัตว์อื่น ของบคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคาก็รู้ว่าจิตมีราค หรือจิตปราศจากราคาก็รู้ว่าจิตปราศจากราค จิตมีโทสะก็รู้ว่าจิตมีโทสะ หรือจิตปราศจากโทสะก็รู้ว่าจิตปราศจากโทสะ จิตมีโไม่ทาง หรือจิตปราศจากโไม่ทางก็รู้ว่าจิตปราศจากโไม่ทาง จิตหลุดหุ่นก็รู้ว่าจิตหลุดหุ่น หรือจิตฟุ้งชานก็รู้ว่าจิตฟุ้งชาน จิตเป็นเมฆรดก็รู้ว่าจิตเป็นเมฆรด หรือจิตไม่เป็นเมฆรดก็รู้ว่าจิตไม่เป็นเมฆรด จิตเมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิตเมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิต หรือจิตไม่เมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิตไม่เมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิต จิตเป็นสามาธิก็รู้ว่าจิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิก็รู้ว่าจิตไม่เป็นสามาธิ จิตหลุดพันก็รู้ว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพันก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพัน ดุกรพราหมณ์ เปรียบเหมือนหงษ์สาวชายหนุ่ม ที่ชอบการแต่งตัว เมื่อส่องคงเดหน้าของตนในกระจกอันบริสุทธิ์สะอาด หรือในภาชนะน้ำอันใส หน้ามีไฟก็จะพึงรู้ว่าหน้ามีไฟ หรือหน้าไม่มีไฟก็จะพึงรู้ว่าหน้าไม่มีไฟ ฉันได กิกขกีจันนนแล ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริยญาณ เเรอย่อมกำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคาก็รู้ว่าจิตมีราค หรือจิตปราศจากราคาก็รู้ว่าจิตปราศจากราค จิตมีโทสะก็รู้ว่าจิตมีโทสะ หรือจิตปราศจากโทสะก็รู้ว่าจิตปราศจากโทสะ จิตมีโไม่ทาง หรือจิตปราศจากโไม่ทางก็รู้ว่าจิตปราศจากโไม่ทาง จิตหลุดหุ่นก็รู้ว่าจิตหลุดหุ่น หรือจิตฟุ้งชานก็รู้ว่าจิตฟุ้งชาน จิตเป็นเมฆรดก็รู้ว่าจิตเป็นเมฆรด หรือจิตไม่เป็นเมฆรดก็รู้ว่าจิตไม่เป็นเมฆรด จิตเมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิตเมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิตไม่เมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิตไม่เมจิตอื่นยังกิรู้ว่าจิต จิตเป็นสามาธิก็รู้ว่าจิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิก็รู้ว่าจิตไม่เป็นสามาธิ จิตหลุดพันก็รู้ว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพันก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพัน ดุกรพราหมณ์ นี่แหละ เป็นยัญชีงใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสงส์มากกว่า กว่าယัญก่อนๆ .

ปปเพนิวासานลสติญาณ

กิกขันน ยองโน้มน้อมจิตไปเพื่อปปเพนิวासานลสติญาณ เเรอย่อมระลึกชาติก่อนได้ เป็นอันมาก คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สิบสิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดวิวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏจักรวิวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ว่าในกพรโน้น เรามีเชืออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพนนแล้วได้ไปเกิดในกพรโน้น แม่ในกพนน เราก็ได้มีเชืออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพนนแล้วได้มาเกิดในกพนน เเรอย่อมระลึกถึงชาติก่อน ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรพราหมณ์ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงจากบ้านตนไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านแม่นนไปยังบ้านอื่น จากบ้านนนกับลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึงระลึกได ออย่างนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนน เรายาได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้เดนอย่างนั้น เรายาได้จากบ้านแม่นนไปยังบ้านโน้น แม่ในบ้านนน เราก็ได้ยืนอย่างนั้น ได้เดนอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้เดนอย่างนั้น แล้วเรา rakal บ้านจากบ้านแม่นนมาสู่บ้าน ของตนตามเดิม ดังนี้ ฉันได กิกขกีจันนนแล ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อปปเพนิวासานลสติญาณ เเรอย่อมระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สิบสิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดวิวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏจักรวิวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ว่าในกพรโน้น เรามีเชืออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพนนแล้วได้ไปเกิดในกพรโน้น แม่ในกพนน เราก็มีเชืออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวนรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลิขันธารว
ครั้นจิตจากพนัณแล้วได้มาก็ในพนี้ เรื่อยมาระลึกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งจากการ
พร้อมทั้งอุทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรพราหมณ์ นี้แหล่ เป็นยัยซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการ
ตรวจสอบน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสสมากกว่า กวายัญก่อนๆ.

ຈຸຕຸປ່າຕລູານ

กิบกันนั้น ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จักติและอปปัติของสัตว์ทั้งหลาย เเรอเห็นหมูสัตว์
ที่กำลังจุติ กำลังอปปัติ เเละ ประณีต มผิวพรรณดี มผิวพรรณหวาน ได้ดี ตกยาก ด้วย
ทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ลางจักษณ์ของมนุษย์ ย้อมรู้ชัดซึ่งหมูสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้
ประกอบด้วยกายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ติดเตียนพระอธิริยาเจ้า เป็นมิจฉาทิภูริ ยิดถือการ
กระทำด้วยอำนาจจิตทิภูริ เบื้องหน้าแต่ต่ายเพราภายแตก เขาบอยเมเข้ากึ่งอบาย ทุกดี วินิมาต
นรา ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต ไม่ติดเตียนพระอธิริยาเจ้า
เป็นสัมมาทิภูริ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจจิตทิภูริ เบื้องหน้าแต่ต่ายเพราภายแตก เขาบอย
เมเข้ากึ่งสุดติโภสวรรค์ ดังนี้ เเรอย้อมเห็นหมูสัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอปปัติ เเละ ประณีต
มผิวพรรณดี มผิวพรรณหวาน ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ลางจักษณ์ของมนุษย์
ย้อมรู้ชัดซึ่งหมูสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ เปรี้ยบเหมือนปราสาทหั้งอยู่ ณ ทาง
๓ แพร่ว ทามกลางพระนคร บุรุษผู้มีจักษณ์บอยบุญบานปราสาทนั้น จะพิงเห็นหมูสัตว์กำลังเข้าไป
สู่เรือนบ้าน กำลังออกจากเรือนบ้าน กำลังสัญจาร เป็นแควายในถนนบ้าน นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ว
ทามกลางพระนครบ้าน เขาจะพึงรู้ว่า คนเหล่านี้เข้าไปสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน เหล่านี้สัญจาร
เป็นแควายในถนน เหล่านี้นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่วทามกลางพระนคร ฉันใด กิบกุกิฉันเน้นแล
ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จักติและอปปัติของสัตว์ทั้งหลาย เเรอเห็นหมูสัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอปปัติ
เล่า ประณีต มผิวพรรณดี มผิวพรรณหวาน ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์
ลางจักษณ์ของมนุษย์ ย้อมรู้ชัดซึ่งหมูสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต
วจิทุจริต มโนทุจริต ติดเตียนพระอธิริยาเจ้า เป็นมิจฉาทิภูริ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจจิตทิภูริ
เบื้องหน้าแต่ต่ายเพราภายแตก เขาบอยเมเข้ากึ่งอบาย ทุกดี วินิมาต นรา ส่วนสัตว์เหล่านี้
ประกอบด้วยกายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต ไม่ติดเตียนพระอธิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูริ
ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจจิตทิภูริ เบื้องหน้าแต่ต่ายเพราภายแตก เขาบอยเมเข้ากึ่ง
สุดติโภสวรรค์ ดังนี้ เเรอย้อมเห็นหมูสัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอปปัติ เเละ ประณีต มผิวพรรณดี
มผิวพรรณหวาน ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ลางจักษณ์ของมนุษย์ ย้อมรู้ชัด
ซึ่งหมูสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ ดุกรพราหมณ์ นี้แหล่ เป็นบัญชีใช้ทรัพย์
น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีานิสั่งส์มากกว่า กว่าอัคก่อนๆ .

อาสวักรขยณาณ

กิกษนัน ย่องโน้มหน้มจิตติไปเพื่ออาสาลักษณ์ยุณ ย่องรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทกข์ นี้ทกข์สมทัย นี้ทกข์นิໂຣ นี้ทกข์นิໂຣຄາມນີປົງປາຫາ ເລຳເຮົ້ວທຶນຍ່າງນີ້ ຈິຕຍ່ອມຫລຸດພັນ ແນ້ຈາກກາມສະແ໘ນຈາກກາວສະ ແນ້ຈາກອວິຂ່າສະ ເມື່ອຈົດຫລຸດພັນແລ້ວ ກົມື້ຢານວ່າຫລຸດພັນແລ້ວ ຮູ້ຊັດວ່າ ຂາທີສິນແລ້ວ ພຣ່າມຈະຈົບຍຸ່ງຈົນແລ້ວ ກິຈທິການທ່າທ່າເສົ່ງແລ້ວ ກິຈອືນເພື່ອຄາມເປັນອຍ່າງນີ້ໄດ້ມີ ດຸກພຣາໝ່ານ ເປົ້າຍນໍມີອັນສະໜັບນຍອດເຂາໄສສະອາດໄນ້ຂັ້ນມັວ ບຽນຜູມີຈັກຍືນອຍຸ່ນນອບສະໜັບນີ້ ຈະພິເທັນຫຍ່ອໃໝ່ແລ້ວໂຍການຕ່າງໆ ບ້າງ ກ້ອນກວດແລກກ້ອນທຶນບ້າງ ຝູປາບ້າງ ກໍາລັງວ່າຍຸ່ງບ້າງ ພົບດອຍ່ງບ້າງ ໃນສະໜັບນີ້ ເຂົາຈະພຶກຄົດຍ່າງນີ້ວ່າ ສະໜັບນີ້ໄສສະອາດ ໄນຂັ້ນມັວ ມີໂປ່ງແລກໂຍການຕ່າງໆ ບ້າງ ກ້ອນກວດແລກກ້ອນທຶນບ້າງ ຝູປາບ້າງ ເລຳເຮົ້ວທຶນຍ່າງນີ້ ກໍາລັງວ່າຍຸ່ງບ້າງ ກໍາລັງຫຍດຍຸ່ງບ້າງ ໃນສະໜັບນີ້ ດັ່ງນີ້ ຊັ້ນໄດ້ ກິກົມກົລັນນັ້ນແລ້ວ ຍ່ອມ ໄນນັ້ນອໍມຈິຕໄປເພື່ອอาสาລັກຍົມຍານ ຍ່ອມຮູ້ຊັດຕາມຄາມເປັນຈິງວ່າ นີ້ທຸກໆ นີ້ທຸກໆສຸມທັບ นີ້ທຸກໆນີ້ໂຣ นີ້ທຸກໆນີ້ໂຣຄາມນີປົງປາຫາ ເລຳເຮົ້ວທຶນຍ່າງນີ້ ຈິຕຍ່ອມຫລຸດພັນ ແນ້ຈາກກາມສະ ແນ້ຈາກອວິຂ່າສະ ເມື່ອຈົດຫລຸດພັນ ກົມື້ຢານວ່າຫລຸດພັນ ຮູ້ຊັດວ່າຂາທີສິນແລ້ວ ພຣ່າມຈະຈົບຍຸ່ງຈົນແລ້ວ ກິຈທິການທ່າທ່າເສົ່ງແລ້ວ ກິຈອືນເພື່ອຄາມເປັນອຍ່າງນີ້ໄດ້ມີ ດຸກພຣາໝ່ານ ນີ້ແລ້ວ ເປົ້າຍນໍມີຈົບຍຸ່ງຈົນ ທີ່ໃຫຍ່ກົມື້ຢານວ່າ ມີກາຣຕະເຕຣີຍມນ້ອຍກວ່າ ແລະມີຜູມາກກວ່າ ມີອານືສິງສົມາກກວ່າ ກວ່າຍັກກ່ອນຕ່າງໆ

ดู宛如พราหมณ์ กิยัญสมบัติอื่นๆ ที่จะดียิ่งกว่า ประณีตยิ่งกว่า กวายัญสมบัตินี้ มีจิต

กททน&พราหมณ์&สุดงตันเป็นอนุสาว

[๒๓๖] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสรพารามเทคนาอย่างนี้แล้ว พระมหาณภุกุฎหันต์ได้กราบทูลคำนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภัยตของพระองค์จะเมืองแห้งแล้งนักข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภัยตของพระองค์จะเมืองแห้งแล้งนัก เปรียบเหมือน hairy ของที่ค่าว เปิดของที่ปิด บอกทางแกคนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืดด้วยคิดว่า ผู้มีจักษุเห็นรูป ดังนี้ฉันได พระองค์ทรงประกาศพระธรรมโดยอุบกปริยา ฉันนั้นเหมือนกัน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าฟ้าจ้าวขอถึงพระโคดมผู้เจริญ ทึ้งพระอุรุวะและพระสังฆ ว่าเป็นสุรุยะ ขอพระโคดมผู้เจริญ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๔ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
จงทรงจำข้าพเจ้าว่า เป็นอุบลากผู้ถึงสรรณ์ตลอดชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ข้าแต่พระโสดม
ผู้เจริญ ข้าพเจ้านี้ได้ปล่อยโโค ๗๐๐ ลูกโโค ๗๐๐ ลูกโโคเมีย ๗๐๐ แพะ ๗๐๐ แกะ ๗๐๐
ได้ให้ชีวิตแก่สัตว์เหล่านั้น ขอสัตว์เหล่านั้นจะ ได้กินหญ้าเขียวสด จะได้มีน้ำเย็น ขอลมที่เย็น
ลงพัดถูกสัตว์เหล่านั้น .

กฎทันตพราหมณ์บรรลุโสดาปัตติผล

[๒๓๑] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสอุปพิภกตาแก่พราหมณ์กฎทันตะ คือ
ทรงประภาคน ทานกตา ศิลปกา โถงกตา สักคคกตา โถงของกามที่ต่าช้า เครวามอง และอาโนสังส์
ในการอุกจกาม เมื่อทรงทราบว่าพราหมณ์กฎทันตะ มีจิตอ่อน มีจิตประภาคนิวรณ
มีจิตร่างเริง มีจิตใส แล้วจึงทรงประภาคนรรษาที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงยกขึ้นแสดง
ด้วยพระองค์เอง คือ ทุกข สมุทัย นิโรห มารด โปรดพราหมณ์กฎทันตะ เปรียบเหมือน
ผ้าที่สะอาดดีปราคากลีด ควรรับน้ำเย้ม ได้เป็นอย่างดี ล้วนได พราหมณ์กฎทันตะ ก็ล้วนนั้น
ได้ดูจากเดินธรรมอันปราคากลี ปราคากามลทินว่า ล้วนไดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมชาต
ล้วนนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับไปเป็นธรรมชาต ณ ที่นั้นนั่นเอง ลำดับนั้น พราหมณ์กฎทันตะ
เห็นธรรมแล้ว บรรลุธรรมแล้ว รู้ธรรมแล้ว หยั่งทราบถึงธรรมทั่วถึงแล้ว ข้ามพ้นความสงสัย
ปราคากามความเคลื่อนแคลง ลึกลักษณะแล้ว ไม่ต้องเชือผู้อื่นในสัตถุศาสนา ได้ทราบทูล
พระผู้มีพระภาคว่า ขอพระโสดมผู้เจริญกับกิษณ์ จงทรงรับภัตตาหารของข้าพระองค์ในวัน
พรุ่งนี้ . พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมนต์โดยดุษณีภาพ . เมื่อพราหมณ์กฎทันตะทราบว่าพระผู้มีพระภาค
ทรงรับนิมนต์แล้ว จึงถูกจากที่นั่นความบัง锢พระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณหลีกไป .

[๒๓๒] ครั้งนั้น พอกถึงเวลาเช้า พราหมณ์กฎทันตะ ได้สั่งให้ตบแต่งขานนี้-

*โภชนนิยานารายงประณีตในสถานที่บุขัญของตนแล้ว ใช้คุณไปกราบทุลเวลาเสด็จเดพระผู้มี-
*พระภาคว่า ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ ถึงเวลาแล้ว ภัตตาหารสำเร็จแล้ว . ลำดับนั้น เป็นเวลาเช้า
พระผู้มีพระภาคทรงนุงแล้ว ทรงถือมาตราและจีว พร้อมด้วยกิษณ์ลงมาเสด็จไปสู่สถานที่บุขัญ
ของพราหมณ์กฎทันตะแล้ว ประทับนั่น ณ อาสนะที่ข้าแต่งตั้งไว . ตอนนั้น พราหมณ์กฎทันตะ
ได้อังคสกิษณ์ลงมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขด้วยมือของตนเอง ด้วยขานนี้ยโภชนนิยานารายง
ประณีต เมื่อทราบว่าพระผู้มีพระภาคเสวยเสร็จแล้ว ทรงลดพระหัตถ์ลงจากมาตราแล้ว จึงได้
ถืออาสาสนะที่ต่าแห่งหนึ่งนั่น ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง . พระผู้มีพระภาค ทรงยังพราหมณ์กฎทันตะ
ผู้นั้น ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งนั้นแล ให้หันแจ้ง ให้สماทาง ให้อาจหาย ให้ร่าเริง ด้วย
ธรรมมีกตาแล้ว เสด็จลุกจากอาสนะหลีกไป .

จบกฎทันตสูตร ที่ ๕ .

๖. มหาลิสูตร

[๒๓๓] ข้าพเจ้าได้สั่งด้วยน้ำเย็นนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ กฎาการคala ในป่ามหาวัน เขตเมืองเวสาลี .
สมัยนั้น พราหมณ์ทุตชาโภคศลรัฐและพราหมณ์ทุตชามครรชามากด้วยกัน พักอยู่ในเมืองเวสาลี
ด้วยกิจธุระบางประการ . พราหมณ์ทุต ๒ พากนั้น ได้สั่งด้วยน้ำเย็น พระสมณโสดมคากยบตร
ทรงพนวยจากคากยสกุล ประทับอยู่ ณ กฎาการคala ในป่ามหาวัน เขตเมืองเวสาลี . เกียรติศักดิ์
อันนามของท่านพระสมณโสดมพระองค์นั้นขอรับไปแล้วอย่างนี้ว่า แม้พระราเตตุนี้ฯ พระผู้มีพระภาค
พระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ผู้ตัวสรุ่งโถงโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จไปคดแล้ว
ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นคากลางของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
เป็นผู้บิบากนานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้ง
เทวโลก ทรงโลก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอน
หมู่สัตว์พร้อมทั้งสัมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานใน
ท่านกลาง งานในที่สุด ทรงประภาคนรรษ์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสทธิ์
บริบูรณ์เลื่ื่นซึ้ง ก็การได้เห็นพระอรหันต์ทั้งหลายเห็นปานนั่นย่อมเป็นการดีแล ดังนี้ . ครั้งนั้นแล
พราหมณ์ทุต ๒ พากนั้นจึงเข้าไปยังกฎาการคala ในป่ามหาวัน .

เรื่องของพระนาคิตเกราะ พุทธอุปถัมภ์

[๒๔๐] สมัยนั้นแล ท่านพระนาคิตเกราะ เป็นอุปถัมภ์ของพระผู้มีพระภาค . ลำดับนั้น
พากพราหมณ์ทุตชาโภคศลรัฐและชามครรชามา ไปหาท่านพระนาคิตเกราะ แล้วถามท่านว่า ท่าน
นาคิต เวลาใดท่านพระสมณโสดมประทับอยู่ ณ ที่ไหน พากข้าพเจ้าประஸ์จะเฝ้าพระองค์ท่าน .
ท่านพระนาคิตเกราะตอบว่า ท่านทั้งหลาย เวลาใดยังไม่ควรจะเฝ้าพระผู้มีพระภาค เพราะพระองค์
ประทับหลีกเรือนอยู่ . ลำดับนั้น พราหมณ์ทุตเหล่านั้นจึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งที่พระวิหารนั้น
ด้วยหวังว่าได้เฝ้าท่านพระสมณโสดมแล้วจึงจะไป .

เรื่องของพระเจ้าลิจฉวี โอภูร្យทະ

[๒๔๑] ฝ่ายเจ้าโอภูร្យทະลิจฉวี พร้อมด้วยบริษัทลิจฉวิหมุ่ใหญ่เข้าไปหาท่านนาคิตเกราะ
ยังกฎาการคala ในป่ามหาวัน อภิਆทท่านพระนาคิตเกราะแล้วยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัมป์ปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
ครั้นแล้วจึงถมท่านพระนาคิตกระว่า ท่านนาคิต เวลาใดพระผู้มีพระภาคหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
ประทับอยู่ ณ ที่ไหน พากข้าพเจ้าประสงค์จะเฝ้าพระองค์ท่าน . ท่านพระนาคิตกระตอบว่า มหาลี
เวลาดังนี้ยังไม่ควรจะเฝ้าพระผู้มีพระภาค เพราะพระองค์ประทับหลีกเรือนอยู่ . เจ้าโอภูร្នทธลิจวิจิทงน
อยู่ ณ ที่ถมส่วนข้างหนึ่งที่วหารนั้น ด้วยหวังว่าได้เฝ้าพระผู้มีพระภาคหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
แล้ววิจจะไป .

เรื่องของสามเณรสีหะ

[๒๔๒] ครั้นนั้น สามเณรสีหะเข้าไปหาท่านพระนาคิต อภิวัทพระนาคิตกระแล้ว
ยืนอยู่ ณ ที่ถมส่วนข้างหนึ่ง . ครั้นแล้วจึงถมท่านว่า ข้าแต่ท่านกัสสปะ พากพรหมณฑต
มากด้วยกัน เข้ามาในที่นี้เพื่อจะเฝ้าพระผู้มีพระภาค . แม้เจ้าโอภูร្នทธลิจวิพร้อมด้วยบริษัทลิจวิ
หมุใหญ่ ก็ขามาในที่นี้เพื่อจะเฝ้าพระผู้มีพระภาค ได้โปรดเกิดท่านกัสสปะ ขอหมุชันนั้นจงได้เฝ้า
พระผู้มีพระภาค . พระกระตอบว่า สิหะ ถ้าขันนั้น เรือนนั้นแหล่งกรบานทูลพระผู้มีพระภาคเกิด
สามเณรสีหะรับคำพระนาคิตแล้วจึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวัทแล้วน้อย
ณ ที่ถมส่วนข้างหนึ่ง . ครั้นแล้วจึงกรบานทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระมหาณฑุตชาโกคลรัฐ
และพระมหาณฑุตชาวมหัร្តามากด้วยกัน เข้ามาในที่นี้เพื่อจะเฝ้าพระผู้มีพระภาค แม้เจ้า
โอภูร្នทธลิจวิพร้อมด้วยบริษัทลิจวิหมุใหญ่ก็ขามาในที่นี้เพื่อจะเฝ้าพระผู้มีพระภาค ขอประทาน
พระวิราษร์พระเจ้าข้า ขอหมุชันนั้นจงได้เฝ้าพระผู้มีพระภาคเกิด พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า
ดุกรสีหะ ถ้าเช่นนั้น我就จะจัดอาสนะในร่มหลังพระวิหารเกิด . สามเณรสีหะรับพระพุทธอาณาตติ
แล้วไปจัดอาสนะในร่มหลังพระวิหาร . ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเสด็จออกจากพระวิหารแล้ว
ไปประทับ ณ อาสนะที่สามเณรสีหะจัดไว้ในร่มหลังพระวิหาร . ลำดับนั้น พากพรหมณฑต
เหล่านั้น จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ได้ปรากฏกับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่าน
การปราศัยพอให้รำลึกถึงกันไปแล้วนั้น ณ ที่ถมส่วนข้างหนึ่ง .

[๒๔๓] ฝ่ายเจ้าโอภูร្នทธลิจวิพร้อมด้วยบริษัทลิจวิหมุใหญ่ ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มี-

*พระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวัทพระผู้มีพระภาคแล้วนั้นอยู่ ณ ที่ถมส่วนข้างหนึ่ง . ครั้นแล้ว
จึงกรบานทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันก่อนฯ สุนักขัตติจิจวิบุตรเข้าไปหา
ข้าพระองค์แล้วบอกว่า มหาลี ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าถือศรัทธาอยู่ไม่ทันถึง๓ ปี
ข้าพเจ้าก็ได้เห็นรูปทิพย์อันนราภกประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น แต่เมื่อได้ยินเสียง
ทิพย์ อันໄพเราะประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ที่สุนักขัตติจิจวิบุตรไม่ได้ยินนั้น
มีอยู่หรือไม่ . พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า มี มหาลี มีใช่ไม่มี . เจ้าโอภูร្នทธลิจวิทูลถามว่า
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรเป็นเหตุ เป็นปัจจัยที่มีให้สุนักขัตติจิจวิบุตรได้ยินเสียงทิพย์
อันໄพเราะ ประกอบด้วยกามเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ที่มีอยู่ มีใช่ไม่มีนั้น .

สมาริที่บำเพ็ญเฉพาะส่วน

[๒๔๔] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรมหาลี กิกข์ในธรรมวินัยนี้ เจริญสมາธิเฉพาะส่วน
เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกามเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ในทิศตะวันออก
แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น
 เพราะเรอเจริญสมາธิเฉพาะส่วน เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่ง
 ความกำหนดนั้น ในทิศตะวันออก แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม
 เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น เอօจึงเห็นแต่รูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่ง
 ความกำหนดนั้น ในทิศตะวันออก มีได้ฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่ง
 ความกำหนดนั้น ข้อนั้นพระราเทตุไร ดุกรมหาลี ทั้งนี้ เพราะกิกข์นั้นเจริญสมາธิเฉพาะส่วน
 เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ในทิศตะวันออก
 แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น .

[๒๔๕] ดุกรมหาลี ข้ออันยังมีอีก กิกข์จุเริญสมາธิเฉพาะส่วน เพื่อเห็นรูปทิพย์
 อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ในทิศใต้ แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์
 อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น เพราะเรอเจริญสมາธิเฉพาะส่วน
 เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ในทิศใต้ แต่เมื่อได้เจริญ
 เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น เอօจึงเห็นแต่รูปทิพย์
 อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ในทิศใต้ มีได้ฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ
 ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ข้อนั้นพระราเทตุไร ดุกรมหาลี ข้อนั้นเป็นพระ
 เรอเจริญสมາธิเฉพาะส่วน เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความ
 กำหนดนั้น ในทิศใต้ แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่ง
 ความกำหนดนั้น .

กิกข์เจริญสมາธิเฉพาะส่วน เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบด้วยกามเป็นที่ตั้งแห่ง
 ความกำหนดนั้น ในทิศตะวันตก แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม
 เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น เพราะเรอเจริญสมາธิเฉพาะส่วน เพื่อเห็นรูปทิพย์อันนราภก ประกอบ
 ด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดนั้น ในทิศตะวันตก แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลิขันธารรค
ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เหรอจึงเห็นได้รุปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกาม
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก มีได้ฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ข้อนี้เป็นพระเดตไร ถุกรรมหาลี ข้อนี้เป็นพระเรอเจริญสมາธิ
เฉพาะส่วน เพื่อให้เห็นรูปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด
ในทิศตะวันตก แต่เมื่อได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความ
กำหนด .

กิจบุรีรัตน์สมารีและพะส่วน เพื่อเห็นรูปที่พิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า ในทศวรรษ แต่มีได้เจริญเพื่อฟังเสียงที่พิพย์อัน ไฟเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า เพราะเรอเจริญสมารีและพะส่วน เพื่อเห็นรูปที่พิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า ในทศวรรษ แต่มีได้เจริญเพื่อฟังเสียงที่พิพย์อัน ไฟเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า เออจิ่นเห็นแต่รูปที่พิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า ในทศวรรษ มีได้ฟังเสียงที่พิพย์อัน ไฟเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า ข้อนี้เป็นพระราชา ดุกรามมาลี ข้อนี้เป็นพระราชาเจริญสมารี เนพะส่วน เพื่อเห็นรูปที่พิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า ในทศวรรษ แต่มีได้เจริญเพื่อฟังเสียงที่พิพย์อัน ไฟเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความก้าวหน้า .

กิจกรรมที่ริบูนมาธิเฉพาะส่วน เพื่อให้นรุปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้ง
แห่งความกำหนดในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา แต่มิได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์
อันໄพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เพาะะເຮືອເຈົ້າສາມາຊີເພະສ່ວນ
เพื่อให้นรุปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศเบื้องบน
ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา แต่มิได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เຮອຈິງຫົວແຕ່ງປົກທີພູ້ອັນນ່າຮັກ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่ง
ความกำหนด ในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา ມີໄດ້ໄຟເສີຍທີພູ້ອັນໄພເຮະ
ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ຂອນນີ້ เป็นພະຣະເຫດໄຣ ດຸກຣມຫາລີ ຂອນນີ້
ເປັນພະຣະເຮືອເຈົ້າສາມາຊີເພະສ່ວນ เพื่อให้นรุปทิพย์อันນ่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้ง
แห่งความกำหนด ในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา แต่มิได้เจริญเพื่อฟังเสียงทิพย์
อันໄພເຮະ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด .

[๒๖] ดุกรามหาลี กิจย์เจริญสماธิเฉพะส่วน เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄเพเระ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันออก แต่มิได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์ อันน่ารัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เพระເຊອເຈຣີຍສມາທີເຈພະສ່ວນ เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄเพเระ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันออก แต่มิได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เຮອຈິງ ຝົກແຕເສີບທີພຍີ້ອັນໄเพເຮັດ ประกอบด้วยกາມ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันออก ມີໄດ້ເຫັນຮູປີພຍີ້ອັນນ່ວັງ ประกอบด้วยກາມ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ข້ອນນັ່ນເປັນພະຮະຫຼາໄ ດຸກຮົມຫາລື ข້ອນນັ່ນເປັນພະເຊອເຈຣີຍສມາທີເຈພະສ່ວນ เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄเพເຮັດ ประກອນ ດ້ວຍກາມ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันออก ມີໄດ້ເຈຣີຍພື້ນເຫັນຮູປີທີພຍີ້ອັນນ່ວັງ ประກອນດ້ວຍກາມ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ข້ອນນັ່ນເປັນພະຮະຫຼາໄ

[๒๙๗] ดุกรามหาลี ข้ออื่นยังมีอีก กิจยาเริญสมารีเจพะส่วน เพือฟังเสียงทิพย์ อันໄเพาะ ประกอบด้วยกານ เป็นที่ตັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ໃນທີຕີ ແຕ່ມີໄດ້ເຈົ້າຍພໍອເຫັນ ຮຸປິພູ້ອັນນ່າຮັກ ประກอบด้วยການ เป็นที่ตັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ເພວະເຮອເຈົ້າຍສາມາີເຈົ້າພະສ່ວນ ເພື່ອຝຶ່ງເສີ່ງທີພູ້ອັນ ໄພເຣາະ ประກອບດ້າຍການ ເປັນທີຕັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ໃນທີຕີ ແຕ່ມີໄດ້ ເຈົ້າຍພໍອເຫັນຮຸປິພູ້ອັນນ່າຮັກ ประກອບດ້າຍການ ເປັນທີຕັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ເຮອຈົ່ງຝຶ່ງແຕ່ ເສີ່ງທີພູ້ອັນ ໄພເຣາະ ประກອບດ້າຍການ ເປັນທີຕັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ໃນທີຕີ ມີໄດ້ເຫັນຮຸປິພູ້ອັນນ່າຮັກ ประກອບດ້າຍການ ເປັນທີຕັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ຂັ້ນນັ້ນເປັນພຣະເຫດໄຣ ດຸກຮັມຫາລີ ຂ້ອນນັ້ນເປັນພຣະເຮອເຈົ້າຍສາມາີເຈົ້າພະສ່ວນ ເພື່ອຝຶ່ງເສີ່ງທີພູ້ອັນ ໄພເຣາະ ประກອບດ້າຍການ ເປັນທີຕັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ ໃນທີຕີ ມີໄດ້ເຈົ້າຍພໍອເຫັນຮຸປິພູ້ອັນນ່າຮັກ ประກອບດ້າຍການ ເປັນທີຕັ້ງແໜ່ງຄວາມກຳຫັນດ .

กิจกรรมสماธิเฉพาะส่วน เพื่อฟังเสียงอันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก แต่มิได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เพราะเรอเจริญสماธิเฉพาะส่วน เพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก มิได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์ อันน่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เหรอฟังแต่เสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก มิได้เห็นรูปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ข้อนั้นเป็นพระเหลา คุณธรรมหลัก ข้อนั้น เป็นพระเรอเจริญสماธิเฉพาะส่วนเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก มิได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลั�ขันธารรค

กิบุญเจริญสมารีเฉพาะส่วน เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄเพราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้ง
แห่งความกำหนด ในทิคเบื้องบน ทิคเบื้องต่า และทิคเบื้องขวา แต่ไม่ได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์
อันน่ารัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เพราะເຊວງສາມາຊີເຈພະສ່ວນ
เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄเพراะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคเบื้องบน
ทิคเบื้องต่า และทิคเบื้องขวา แต่ไม่ได้เจริญเพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก ประกอบด้วยกาม
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ເຊວງຝຶກແຕ່ເສີຍທິພຍ້ອນ ໄພເຣາະ ประກอบด้วยกາມ เป็นที่ตั้งແໜ
ความกำหนด ในทิคเบื้องบน ทิคเบื้องต่า และทิคเบื้องขวา ມີໄດ້ເຫັນຮູບທິພຍ້ອນນ່າຮັກ
ประກอบด้วยกາມ เป็นที่ตั้งແໜความกำหนด ຊັ້ນນີ້ເປັນພະວະເຫດໄຣ ດຸກຮມໜາລື ຊັ້ນນີ້
ເປັນພະວະເຊວງສາມາຊີເຈພະສ່ວນ เพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄພເຣາະ ประກอบด้วยกາມ เป็นที่ตั้ง
ແໜความกำหนด ໃນທิคเบื้องบน ทิคเบื้องต่า และทิคเบื้องขวา ມີໄດ້ເຈົ້າພື້ນຮູບທິພຍ້
ອັນນ່າຮັກ ประກอบด้วยกາມ เป็นที่ตั้งແໜความกำหนด .

การเห็นรูปทิพย์ การฟังเสียงทิพย์

[๒๔] ดุกรามหาลี กิกขุในธรรมวินัยนี้ เจริญสมาธิโดยส่วนสองเพื่อเห็นรูปทิพย์ อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคตะวันออก เพราะเรอเจริญสมาธิโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อ ฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคตะวันออก เรอจึงเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคตะวันออก ข้อนี้เป็นพระเหตุ ดุกรามหาลี ข้อนี้เป็นพระเรอเจริญสมาธิ โดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคตะวันออก .

[๒๔๙] ดุกธรรมหาลี ข้อนี้ยังมีอีก กิจเมจริญญาณารีโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปทิพย์ อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคใต้ เพราะເຊວເຈริญญาณารีโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์ อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคใต้ เอرجعเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิคใต้ ข้อนี้ เป็นพระเหตุไร ดุกธรรมหาลี ข้อนี้เป็นพระເຊວເຈริญญาณารีโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปทิพย์ อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศใต้

กิจกรรมสื่อสารมวลชนโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปที่พิพิธอันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก เพราะเรื่องเจริญสุมารีโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปที่พิพิธอันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่ง ความกำหนด ในทิศตะวันตก เรื่องจึงเห็นรูปที่พิพิธอันน่ารัก และฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก ข้อนี้เป็นพระเหตุไรุ ดุกรามหาลี ข้อนี้เป็นพระเรื่องเจริญสุมารีโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปที่พิพิธอันน่ารัก และเพื่อ ฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยการ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศตะวันตก .

กิจ忙เจริญสมารีโดยส่วนสอง เพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศเหนือ เพระເຣອຈົງສາມາລີໂດຍສ່ວນສອງ เพื่อเห็นรูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันໄพเราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่ง ความกำหนด ในทิศเหนือ ເຮອຈົງເຫັນຮູਪທິພຍ້ອນນ່າຮັກ ແລະ ຝຶກເລີຍທິພຍ້ອນ ໄພເຣະ ประกอบ ด้วยກາມ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศเหนือ ຂອນນີ້ປັນພະວະເຫດໄວ ດຸກມາຫາລີ ຂອນນີ້ ເປັນພະເຣອຈົງສາມາລີໂດຍສ່ວນສອງ เพื่อเห็นຮູປທິພຍ້ອນນ່າຮັກ ແລະ ເພື່ອຝຶກເລີຍທິພຍ້ อັນໄພເຣະ ประกอบด้วยກາມ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในທີຕໍ່ເຫຼືອ .

กิจกรรมสมาร์ทได้ล่านลง เพื่อให้รูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา เพราะเรื่องสมาร์ทได้ล่านลง เพื่อให้รูปทิพย์อันน่ารัก และเพื่อฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา เช่นจึงให้รูปทิพย์อันน่ารัก และฟังเสียงทิพย์อันไพเราะ ประกอบด้วยกิจกรรม เป็นที่ตั้งแห่งความ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๘ สตัตตันปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลิขันธรรมรัก
กำหนด ในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และทิศเบื้องขวา ข้อนี้เป็นพระเหตุไร ดุกรรมหาลี
ข้อนี้เป็นพระเรอเจริญสมารีโดยส่วนลง เพื่อให้เป็นรูปทิพย์อันน่ารัก และฟังเสียงทิพย์
อันໄพ เพราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ในทิศเบื้องบน ทิศเบื้องตัว และ
ทิศเบื้องขวา ดุกรรมหาลี เหตุปัจจัยนี้แหละ เป็นเหตุ เป็นปัจจัย ลุนักขัตติจัณวันตรรจิ
มิได้ยินเสียงทิพย์อันໄพ เพราะ ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดที่มืออยู่ มิใช่ไม่มี.

เหตุแห่งการทำให้แจ้งสมาชิกภารนา

[๒๕๐] โอ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กิริยาทั้งหลายเนินจะประพฤติพรหมจรรย์ใน
พระผู้มีพระภาค เพื่อเหตุจะทำให้เจัง ชีงสามาธิการนานาเหล่านั้นท่านนั้น.

ก. ดุกรามหาลี มีใช้กิจย์ทั้งหลายจะประพฤติพรหมจรรย์ในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง ชีวิตร่วมกันแล้วนั่นเท่านั้น ดุกรามหาลี ธรรมเหล่านี้ที่กิจย์ประพฤติพรหมจรรย์ในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่าและประณีตกว่ายังมีอยู่.

๑๐. ข้าต่อพระองค์ผู้เริยญ ธรรมทั้งหลายที่กิจประพฤติพราหมณรรยในพระผู้มีพระภาคเพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่าและประณีตกว่านั้น เป็นไร?

ก. ดุกรมหารี ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นโสดาบัน มีความเป็นผู้ไม่ตကต่ำเป็นธรรม เป็นผู้ที่ยัง มีอันจะตรัสรู้เป็นเบื้องหน้า เพาะะสัญโขชน์ ๓ หมดสิ้นไป ดุกรมหารี ธรรมนี้แล ที่ภิกษุประพฤติพรหมจรรย์ในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่าและประณีตกว่า.

[๒๕๑] ดุกรามหาลี ข้ออื่นยังมีอีก กิจย์เป็นสักทาคามี มาส์โลกนี้เพียงอีกครั้งเดียว จะทำที่สดแห่งทุกข์ได้ เพราะลักษณ์ ๓ หมวดสื้นไป และพระราค โถสะ โมหะ เบงบางไป ดุกรามหาลี แม่นก็เป็นธรรมที่กิจย์ประพฤหมจารย์ในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่าและประณีตกว่า.

[๒๕๒] ดุกรมหารสี ข้ออื่นยังมีอีก กิบกุ่งไปเกิดในพฤษุ ปรินิพพานในพนัน
ไม่ต้องเวียนกลับมายากลกนั้น เพระสัญญาชนส่วนเบื้องต่อ ๔ ประการหมุดสันไป ดุกรมหารสี
แม่นกเป็นธรรมที่กิษยาประพฤติธรรมจรรยาในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่าและประณีตกว่า.

อริยมรรค มีองค์ ๔

[๒๕๙] ดุกรามหาลี ข้ออื่นยังมีอีก กิบงทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเงา บรรลุเจตวิมุติปัญญาวิมุติ อันไม่มีอساسะ เพราะสั่นอาสาสะอยู่ในปจจุบัน ดุกรามหาลี เม้นทึกเป็นธรรมที่ กิบงประพฤติพรมจารย์ในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่าและประณีตกว่า ดุกรามหาลี เหล่านี้แล ธรรมทั้งหลายที่กิบงประพฤติพรมจารย์ในเรา เพื่อเหตุจะทำให้แจ้ง อันดีกว่า และประณีตกว่า .

[๒๕๔] โอ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ márak mío yúñ həriø ปฏิปทาเพื่อทำให้แจ้งธรรมเหล่านั้น มือยหรือ?

ก. ดุกรมหาลี มรรคเมียร์ ปฏิปทาเพื่อทำให้แจ้งธรรมะแล่นนั่นมือย .

๑๐. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กิมรรคเป็นโฉน ปฏิปทาเพื่อทำให้แจ้งธรรมเหล่านั้น เป็นโฉน?

ก. มารคเมือง ๘ อันประเสริฐนี้แหล คือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ เจรจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจชอบ ดุกรรมหาลี มารคนี้ปกปานนี้แหล เพื่อทำให้แจ้งธรรมะแล้วนั่น.

เรื่องมักทิยปริพากและอาลกิยปริพาก

[๒๔๕] ดุการมหาดี สมัยนี้ เรายอยที่โถสิ่รามาไก้ล้มเมืองโกสัมพี ครั้งนั้นแล
บรรพชิต ๒ รูป คือ ปริพากช์ซึ่งมักทิบ รูป ๑ ปริพากช์ซึ่งเป็นศิษย์ของอุปัชฌายะ ผู้ถือบาตรไม้
ชื่อชาลิบะ รูป ๑ เข้าไปหาเรางีทิหอย ได้ประคัยกับเรา ครั้นผ่านการประคัยพอให้ร่างลึกถึงกัน
แล้ว ยืน ณ ที่ควรสวนข้างหนึ่ง แล้วถามเราว่า พระโคดมผู้มีอายุ ชีพก็อันนั้น สรีระ ก็อันนั้น
หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง . เรารอว่า ผู้มีอายุ ถ้าเช่นนั้น ทำนั้งหลาจังฟัง
จะใส่ใจให้ดี เราจักบอก ดุกรผู้มีอายุ พระตถาคตเด็ดดีฉบับดีในโลกนี้เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เอง
โดยชอบ ถึงพร้อมด้วยบวชขาและຈະระ เสด็จไปดี ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารีริกฝิกบำรุงที่ควรฝึก
ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสذاของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนก
พระธรรม พระตถาคตพระองค์นั้นทรงทำโลกนี้ พร้อมทั้งเทาโลก มารโลก พระมหาโลก
ให้เจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสัมพุทธามณ
เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมมาโนhinเบื้องต้น งานในทามกลาง งานในที่สุด
ทรงประกาศพระมหาธรรมจรรยาพิรุณทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะบริสิทธิ์บริบูรณ์เสื่อมเชิง คุทุบดี
บุตรคุหบดี หรือผู้เกิดในตระกูลใดตระกูลหนึ่ง ยอมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว ได้ครั้งทราใน
พระตถาคต เมื่อได้ครั้งทรานั้นแล้วย่อมเห็นตระหนักว่า ธรรมวاسดับแคน เป็นทางมาแห่งธี
บรรพชานเป็นทางปราดไปร การที่บุคลผู้ดีของเรื่องจะประพฤติพระมหาธรรมจรรยาให้บริบูรณ์ให้บริสุทธิ์
โดยส่วนเดียวดุจลังษ์ชัด ไม่ใช่ทำได้ง่าย ถ้ากระไร เรายังคงปลอมแผลหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์
ออกบวชเป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เขาจะกองโภคสมบัติน้อยใหญ่ ละเครือญาติน้อยใหญ่
ปลอมแผลหนวด นั่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ออกบวชเป็นบรรพชิต เมื่อบวชแล้ว สำรวมระวัง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ในพระปัตโมกข์อยู่ ถึงพร้อมด้วยมารยาทและโครงการ มีปักดิเห็นกับในไทยเพียงเล็กน้อย
สามารถศึกษาอยู่ในสิกขานทั่วหลาย ประกอบด้วยภารมี วจกรรมที่เป็นกุศล มีอาชีพบริสุทธิ์
ถึงพร้อมด้วยศีล คุณครองทวารในอินทรีย์ทั่วหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะเป็นผู้สันโดษ .

จุลศีล

ดูกรผู้มีอัย อย่างไรกิบุจึงชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล?

๑. กิบุในพระธรรมวินัยนี้ ละการผ่าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ
วางแผนตรา มีความลับอยู่ มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่
ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. เรื่องการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ต้องการแต่ของ
ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติดินเป็นขโนย เป็นผู้ลักด้วย แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรื่องการรบเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมทนันอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรื่องการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำวิจารณ์ ดำรงคำสัตย์ มีถ้อยคำ
เป็นหลักฐาน ควรเชือได้ ไม่พุดลงโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากคำส่อเสียด พึงจากข้างนี้แล้ว ไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คนหมุนเนี้ยแตกร้าวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้ว ไม่มาบอกข้างนี้เพื่อให้คนหมุนเนี้ยแตกร้าว
กัน สมานคนที่แตกกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ชอบคนผู้พร้อมเพรียงกัน
ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำที่ทำให้คน
พร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. เรื่องคำหมายน ใจ เว้นขาดจากคำหมายน ใจ ไม่มีโทษ เพราะหุนไนให้รัก
จับใจ เป็นของชำร่วย คุณลวนมากรักใคร่ พอยิ่ง แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง
พุดอิงอรรถ พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำวิหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วย
ประโยชน์ โดยการอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. เรื่องเว้นขาดจากการพราภพีชามและภูตตาม .

๙. เรื่องฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งดการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรื่องเว้นขาดจากการฟ้อนรำขับร้องประโภคดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่
กุศล .

๑๑. เรื่องเว้นขาดจากการทัดทรงประดับบุตแบบร่างกาย ด้วยดอก ไม้ของหอมและเครื่อง
ประเทืองผัว อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรื่องเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรื่องเว้นขาดจากการรับบทองและเงิน .

๑๔. เรื่องเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิบ .

๑๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับเนื้อดิบ .

๑๖. เรื่องเว้นขาดจากการรับสตรีและกุมารี .

๑๗. เรื่องเว้นขาดจากการรับทาสีและทาล .

๑๘. เรื่องเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เรื่องเว้นขาดจากการรับไก่และสุกร .

๒๐. เรื่องเว้นขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา .

๒๑. เรื่องเว้นขาดจากการรับไวน้ำและทีติน .

๒๒. เรื่องเว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ .

๒๓. เรื่องเว้นขาดจากการซื้อขาย .

๒๔. เรื่องเว้นขาดจากการโงงด้วยตราซึ่ง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วย
เครื่องตรงวัด .

๒๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตลาดตະแลง .

๒๖. เรื่องเว้นขาดจากการตัด การฝ่า การจงจำ การตีซิง การปล้น และการโจก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง

จบจุลศีล .

มัชณิมศีล

๑. กิบุเว้นขาดจากการพราภพีชามและภูตตาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังประกอบการพราภพีชามและภูตตามเห็นปานนี้
คือพิชเกิดแต่เงา พิชเกิดแต่ลำตัน พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่ยอด พิชเกิดแต่เมล็ดเป็นที่
ครบห้า แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิบุเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการละสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการละสมไว้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เห็นปานนี้ คือสละสมช้า ละสมน้ำ ละสมผ้า ละสมบาน ละสมทั้นอน ละสมของห้อม
ละสมเครื่องประเทืองผิว ละสมอามีส แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิษยาเว้นขาดจากการดูการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังขวนขวนดูการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล
เห็นปานนี้ คือ การฟ้อน การขับ การประโคมหรสพ มีการรำเป็นต้น การเล่านิยาย
การเล่นปรบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นติกลอง หลากหลายบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่นของ
คนจักหلال การเล่น ไม้สูง การเล่นหน้าคพ ชนช้าง ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโโค ชนแพะ
ชนแกะ ชนไก่ รับนักกระทา ร่ากระเบื้อง หมายชก หมายปล้ำ การรับ การตรวจผล
การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิษยาเว้นขาดจากการขวนข่วยเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังขวนข่วยเล่น
การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นปานนี้ คือ เล่นหมากรถแคละแปดตา แคละ
ลีบตา เล่นหมากเก็บ เล่นดาว เล่นหมากใหญ่ เล่นโยนบ่วง เล่นไม้ตีง เล่นกำทาย
เล่นสะกา เล่นเป้าใบไม้ เล่นไน้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นดวงทรรษ เล่นรถน้อยๆ
เล่นธนูน้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง .

๕. กิษยาเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราย แล้วนั่งเง่นนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่เห็น
ปานนี้ คือ เตียงมีท้าเกินประมาณ เตียงมีท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าไก่ขาวขันยา เครื่องลาด
ที่ทำด้วยขันแกะอันวิจิตรด้วยลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขันแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีลัษณฐาน
เป็นช่องดอกไม้ เครื่องลาดที่ยัดดุน เครื่องลาดขันแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีลักษณะและเสียงเป็นต้น
เครื่องลาดขันแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขันแกะมีขันห้างเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกม ใหม
เครื่องลาด ใหม่หลิบทองและเงิน เครื่องลาดขันแกะจางฟ่อน ๑๖ คน เครื่องลาดหังช้าง
เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่งอุบัติอันมีขันอ่อนนุ่ม
เครื่องลาดอย่างที่ทำด้วยหนังชะมด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหนอนข้าง แม้ข้อนี้ก็เป็นศิล
ของเรอประการหนึ่ง .

๖. กิษยาเว้นขาดจากการประกอบการประดับตามแต่ร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราย แล้วยังขวนข่วยประกอบ
การประดับตามแต่ร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นปานนี้ คือ อบตัว ไคลอวัย
อาบน้ำห้อม นาด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผิว ผัดหน้า ทาปาก
ประดับข้อมือ สามเกี้ยว ใช้ไม้เท้า ใช้กลัคยา ใช้ชาร์ค ใช้ร่ม สามารถเท้า
ประดับบวิจิตร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดดาวลิขนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีลาย แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๗. กิษยาเว้นขาดจากการตัวรัจฉานกตา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะ
ที่เขาให้ด้วยครัวทราย แล้วยังประกอบตัวรัจฉานกตาเห็นปานนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา เรื่องโจ
เรื่องมหาอามาตย์ เรื่องกองทัพ เรื่องภัย เรื่องรบ เรื่องช้าง เรื่องน้ำ เรื่องผ้า เรื่องที่นอน
เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร เรื่องชนบท
เรื่องสตรี เรื่องบุษย เรื่องคงกล้าหาญ เรื่องตระอุ เรื่องคนที่ล่วงลับไปแล้ว
เรื่องบีกเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นฯ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๘. กิษยาเว้นขาดจากการกล่าวถ้อยคำแกงແย่งกัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราย แล้วยังขวนข่วยกล่าวถ้อยคำแกงແย่งกันเห็นปานนี้
เช่นว่าท่าน ไม่รู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ท้าถึง ท่านจักรุท้าถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่าน
ปฏิบัติติด ข้าพเจ้าปฏิบัติตกุ ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่านไม่เป็นประโยชน์
คำที่ควรกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่
ท่านเคยข้าของมาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าฟุ่มท่านได้แล้ว
ท่านจะถอนหายเสีย มีฉันนั่นจะแก้ไขเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๙. กิษยาเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราย แล้วยังขวนข่วยประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นปานนี้ คือรับเป็นทุตของพระราชา ราชมหาอามาตย์ กษัตริย์ พราหมณ์ คหบดี และ
กมาราوا ท่านจะไปในที่นี้ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ไป ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ในที่โน้น
มา ดังนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๑๐. กิษยาเว้นขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบเดียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราย แล้วยังพุดหลอกลวง พุดเลียบเดียง พุด
หัวนวลล้อม พุดและเล้ม แสวงหาลากด้วยลาภ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

จบมัชณิมศิล .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สุตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

มหาศีล

๑. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นป่านี้ คือ ทำอย่าวิยะ ทำบุปผา ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนักดับ ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกร่วนเรียนเทียน ทำพิธีชัดแกลบูชาไฟ ทำพิธีชัดรำบูชาไฟ ทำพิธีชัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป่าบูชาไฟ ทำพลกรรมด้วยโลหิต เป็นหมวดอวัยวะ ดุลักษณะที่บ้าน ดุลักษณะที่นา เป็นหมวดปลูกเสก เป็นหมวดอี เป็นหมวดเลขบ้านต่อมกันบ้านเรือน เป็นหมวดอุ เป็นหมวดยาพิษ เป็นหมวดเมลงป่อง เป็นหมวดอรักษาแพลงหนักดับ เป็นหมวดอทายเสียงนา เป็นหมวดอทายเสียงกา เป็นหมวดอทายอาบ เป็นหมวดอสกันลูกคร เป็นหมวดอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๒. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นปานี้ คือ ทำยลักษณะแก้วมณ ทำยลักษณะไม้พลวง ทำยลักษณะผ้า ทำยลักษณะศาสตรา ทำยลักษณะดาบ ทำยลักษณะคร ทำยลักษณะธนู ทำยลักษณะอาวุธ ทำยลักษณะสตว ทำยลักษณะบูรษ ทำยลักษณะกุมา ทำยลักษณะกาฬ ทำยลักษณะทาส ทำยลักษณะทาสี ทำยลักษณะช้าง ทำยลักษณะม้า ทำยลักษณะกระบือ ทำยลักษณะโคอุสกะ ทำยลักษณะโโค ทำยลักษณะแพะ ทำยลักษณะแกะ ทำยลักษณะไก่ ทำยลักษณะนกกระทา ทำยลักษณะเหี้ย ทำยลักษณะตุน ทำยลักษณะเต่า ทำยลักษณะฤก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๓. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นปานี้ คือ ดุกษ์ยَاตราทัพว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายในจักรกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนในจักรถอย พระราชาภายนในจักมีชัย พระราชาภายนอกจักปราชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชาภายนในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพาะเหตุนี้ฯ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๔. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นปานี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสิริคราส จักมีนักชัตตรคราส ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตตรจักเดินถูกทาง ดวงนักชัตตรจักเดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดิน ไหว จักมีฟ้าร่อง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักตก ดวง-

*จันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักมีผล เป็นอย่างนี้ สิริคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตรคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตตรเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตตรเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๕. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นปานี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนตี จักมีฝนแล้ง จักมีภิกษาหาได้easy จักมีภิกษาหาได้ยาก จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาไม่ได้ หรือนับคะแนน คำนวน นับประมาณ แต่งกพย์ โลกาityศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๖. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นปานี้ คือ ให้ถูกษ์อาวามงคล ถูกษ์วิวาห์มงคล ถูกษ์เรึงหมอน ถูกษ์หย่าร้าง ถูกษ์เก็บทรัพย์ ถูกษ์จ่ายทรัพย์ ถูกษ์คดี ถูกษ์เคราะห์ร้าย ให้ยาพุดครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลิ้นกระด้าง ร้ายมนต์ให้คางแข็ง ร้ายมนต์ให้มือสั้น ร้ายมนต์ให้หูไม่ได้ยิน เป็นหมวดทรงกระจาก เป็นหมวดทรงหนิงสา เป็นหมวดทรงเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้าวมหาพรหม ร้ายมนต์พนไฟ ทำพิธีชุกขวัญ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๗. กิจชีวันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เห็นปานี้ คือ ทำพิธีบันบาน ทำพิธีเก็บบัน ร้ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำการเทಯให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกระเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค พนัมมานต์ รดนามนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ประยานสำรอก ประยานถาย ประยานถายโทษเบื้องบน ประยานถายโทษเบื้องล่าง ประยานแก่ป้าดีศรีษะ หุนนำมันหยอดหุ ประยานตา ประยานตต์ ประยานทากัด ประยานทาสมาน ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชาและ แม้ข้อนี้ ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง。

ดูกรณีว่า กิกษณบูรณ์ด้วยศีลอย่างนี้ ย้อมไม่ประสบภัยแต่ไหนๆ เ雷ะ เพราะ ศีลสั่งว่านั้น เปรียบเหมือนกับตระรัตน์ได้มุราภิเมก กำจัดราชศัตรูได้แล้ว ย้อมไม่ประสบภัย แต่ไหนๆ เพราะราชศัตรุนั้น ดูกรณีว่า กิกษณลัตน์ สมบูรณ์ด้วยศีลอย่างนี้แล้ว ย้อมไม่ประสบภัยแต่ไหนๆ เพราะศีลสั่งว่านั้น กิกษณบูรณ์ด้วยอธิศีลขันธ์นี้ ย้อมได้เสวยสุข อันปราศจากโทษในภายใต้ ดูกรณีว่า กิกษณบูรณ์ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล้ว กิกษณชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อม ด้วยศีล .

จบมหาศีล .

รูปภาพ ๔

กิกษณนั้น สดจากการ ลังดจากอุคลธารม บรรลุปฐมภาน มีวิตก มีวิจาร มีปิติ และสุขเกิดเต็วเวกอยู่ ดูกรณีว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ทำนผู้มีอายุ กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง ดูกรณีว่า กิกษณ ข้อนี้เรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เรายังมีได้กล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง .

กิกษณนั้นบรรลุบทดิษณา มีความผ่องใส่แห่งจิตในภายใต้ เป็นธรรมเอกผุดขึ้น เพราะ วิตกวิจารลงบไป ไม่มีวิตก ไม่มีวิจาร มีปิติและสุขเกิดเต็มมาก ดูกรณีว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ทำนผู้มีอายุ กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง ดูกรณีว่า กิกษณ ได้กล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง .

กิกษณนั้นมีอุเบกษา มีสติ มีสัมปชัญญะ เเสวยสุขด้วยนามภายใน เพราะปิติสิ้นไป บรรลุตดิษณา ที่พระอิริยะทั้งหลายสรรเสริญว่า ผู้ได้มาณนี้เป็นผู้มีอุเบกษา มีสติอยู่เป็นสุข ดูกรณีว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง ดูกรณีว่า กิกษณ ได้กล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง .

วิชา ๔ วิปัสสนากถา

กิกษณนั้นบรรลุจตตคามา ไม่มีทกข์ไม่มีสิข เพาะละสุข ละทุกข์ และดับโสมนัส โถมนักก่อนๆ ได้ มีอุเบกษาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์อยู่ ดูกรณีว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง ดูกรณีว่า กิกษณ ได้กล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง .

กิกษณนั้นมีอุติปั้นสماอิบวิสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ดังมัน ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิต ไปเพื่อยานหสันะ เเรอย่อมรู้ชัด อย่างนี้ว่า กิจของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมาตรฐาน ก Gedete มาตรบิดา เดบโตชั้นด้วย ข้าวสุกและขันมสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนาดฟัน มีอันทำลายและกระจัดกระจาบเป็นธรรมชาต และวิญญาณของเรานี้ก็ถูกอยู่ในภายใต้ เนื่องอยู่ในภายใต้ ดูกรณีว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง ดูกรณีว่า กิกษณ ได้กล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง .

มโนเมธิทัญญา

กิกษณนั้น เมื่อจิตเป็นสماอิบวิสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ดังมัน ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิต ไปเพื่อนิริตรูปอันเกิดแต่ใจ คือ นิรมิตกายอื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง ดูกรณีว่า กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง ลรีรักษอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ทำนผู้มีอายุ กิกษณได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกษณนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิจกันนั้น สวีรักษกันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาล สลับขันธารรค
สระอย่างหนึ่ง ดูกรผู้มีอ้าย เรายรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น
สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง .

อิทธิวิชญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็น samaวิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิช เรอบรล้ออิทธิวิช
หลาภะประการ คือ คนเดียวเป็นหลาภะคนก็ได้ หลาภะคนเป็นคนเดียวก็ได้ ทำให้ปรากฎก็ได้
ทำให้หายไปก็ได้ ทะลุฝ่าก์แห่งกฎเขาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ 功德ขันดำลงแม่นใน
แผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไปในอากาศเหมือน
นกก็ได้ ลุบคลำพะรังจันทร์พระอาทิตย์ ชีมีฤทธิ์มีอำนาจภาพมาก ด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้อำนาจ
ทางกายไปตลอดพระหมู่โลโกก็ได้ ดูกรผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ควรหรือ
ที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสอง
นั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น
สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง ดูกรผู้มีอ้าย เรายรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้
เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง .

ทิพพโลตญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็น samaวิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพพโลตราตุ เเรอย่ออม
ໄได้ยืนสีง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพย์และเสียงบุญย์ ที่หัวใจอยู่ ใกล้ ด้วยทิพพโลต
อันบริสุทธิ์ ล้วนโดยชอบด้วยธรรมชาติ ดูกรผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ควรหรือ^๒
ที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสอง
นั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น
สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง ดูกรผู้มีอ้าย เรายรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้
เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง .

เจโตปริญญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็น samaวิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริญญาณ เเรอย่ออมกำหนดด
รุใจของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคะก์รู้ว่าจิตมีราคะ หรือจิตปราคจากราคะ
ก์รู้ว่าจิตปราคจากราคะ จิตมีโถสะก์รู้ว่าจิตมีโถสะ หรือจิตปราคจากโถสะก์รู้ว่าจิตปราคจากโถสะ
จิตมีโมหะก์รู้ว่าจิตมีโมหะ หรือจิตปราคจากโมหะก์รู้ว่าจิตปราคจากโมหะ จิตหฤทัยรู้ว่าจิตหฤทัย
หรือจิตฟังชานก์รู้ว่าจิตฟังชาน จิตเป็นมหารคตก์รู้ว่าจิตเป็นมหารคต หรือจิตไม่เป็นมหารคตก์รู้ว่า
จิตไม่เป็นมหารคต จิตมีจิตอื่นยังกว่าก์รู้ว่าจิตมีจิตอื่นยังกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่นยังกว่าก์รู้ว่าจิต
ไม่มีจิตอื่นยังกว่า จิตเป็น samaวิ รู้ว่าจิตเป็น samaวิ หรือจิตไม่เป็น samaวิ รู้ว่าจิตไม่เป็น samaวิ
จิตหลุดพ้นก์รู้ว่าจิตหลุดพ้น หรือจิตไม่หลุดพ้นก์รู้ว่าจิต ไม่หลุดพ้น ดูกรผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้
เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง
สระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้
กิกขันน์ ไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง
ดูกรผู้มีอ้าย เรายรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพ
อย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง .

บุพเพนิวาราสาสนสติญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็น samaวิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อบุพเพนิวาราสาสนสติญาณ
เรอย่ออมระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก คือระลึก ได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง
สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง ลิบชาติบ้าง ยี่ลิบชาติบ้าง สามลิบชาติบ้าง สี่ลิบชาติบ้าง ห้าลิบชาติบ้าง
ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสั่งวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏภกปเป็น
อันมากบ้าง ตลอดสั่งวัฏภกปเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโนเนามีชื่อยังนั้น มีโโคตรอย่างนั้น
มีผิพารณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นๆ มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น
ครั้นจุติจากภนนแล้ว ได้ไปเกิดในกพโนน แม่ในกพโนน เราก็ได้มีชื่อยังนั้น มีโโคตรอย่างนั้น
มีผิพารณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นๆ มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น
ครั้นจุติจากภนนแล้ว ได้ไปเกิดในกพโนน เรอก่อymะลึกถึงชาติก่อน ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ
พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ ดูกรผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ควรหรือ^๓
ที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง บรรพชิต
ทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอ้าย กิกษ์ได้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขันน์ไม่ควรจะกล่าวว่า
ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพก็อันนั้น สระอย่างหนึ่ง ดูกรผู้มีอ้าย เรายรู้อย่างนี้
เห็นอย่างนี้ เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สระอย่างหนึ่ง .

จตุปปตญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็น samaวิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธาราก
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้ติและอุปบัติของสัตว์
ทั้งหลาย เหรห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอุปบัติ เเละ ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณงาม
ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุอันบริสุทธิ์ล่วงจักษุของมนุษย์ ย้อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม
ว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ตีเตียนพระอวิเจ้า เป็นมิจฉาทิกูรු
ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิกูรු เบื้องหน้าแต่ด้วยพระภิกษุแต่เดย เข้ายอมเข้าถึงอบาย
ทุกติ วินิบัต นราก ส่วนสัตว์เหล่านี้ ประกอบด้วยกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต
ไม่ตีเตียนพระอวิเจ้า เป็นสัมมาทิกูรු ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิกูรු เบื้องหน้าแต่ด้วย
พระภิกษุ มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณงาม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุอันบริสุทธิ์ล่วงจักษุ
ของมนุษย์ ย้อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมด้วยประการจะนี้ ดูกรัมภีมีอายุ กิกขุไดรู้อย่างนี้
เห็นอย่างนี้ กิกขุนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง
สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ กิกขุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขุนั้น
ไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดูกรัมภีมีอายุ
เรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง
สรีระอย่างหนึ่ง .

อาสวักขยญาณ

กิกขุนั้น เมื่อจิตเป็นสมາธ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ย้อมรู้ชัด
ตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกชั้น นี่ทุกชนิดที่มี นี่ทุกชนิดในร่าง นี่ทุกชนิดรวมกันเป็นปฎิปทา เหล่านี้
อาสวะ น้ออาสาสมทัย น้ออาสาโนร น้ออาสาโนริธรรมนิปฎิปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้
จิตย่อмолหลุดพัน แม้จาก Karma แม้จาก Karma แม้จาก Karma แม้จาก Karma แม้จาก Karma
กิมภ�性นุว่าหลุดพันแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาจารย์อยู่บุญแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่ได้มี ดกรผู้มีอายุ กิกขุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขุนั้นควรหรือ
ที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิต
ทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ กิกขุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขุนั้น ไม่ควรจะกล่าวว่า
ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดกรผู้มีอายุ เรารู้อย่างนี้
เห็นอย่างนี้ เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง
ดังนี้ .

พระผู้มีพระภาคตรัสพระพุทธพจน์นี้แล้ว . เจ้าโภคภูทชลิจวี ยินดีชื่นชมก้ามยิ่งของ
พระผู้มีพระภาคแล้วแล .

จบมหาลิสูตร ที่ ๖ .

๗. ชาลิยสูตร

เรื่องของมัณฑิยปริพากและชาลิยปริพาก

[๒๕๙] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ โนสิตาราม เขตเมืองโกรัมพี ครั้งนั้นแล
บรรพชิต ๒ รูป คือ ปริพากชื่อมัณฑิยปริพาก ซึ่งเป็นศิษย์ของอปชัญญาย์ผู้ถือ
นาตรไม้ ชื่อชาลิยปริพาก ๑ เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ได้โปรดรับกับพระผู้มีพระภาค
ครั้งหนึ่งการประเครียดพอให้รำลึกถึงกันไปแล้ว ได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้ว ได้ทูลถาม
พระผู้มีพระภาคว่า ท่านพระ โโคดมผู้มีอายุ ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง
สรีระอย่างหนึ่ง พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดกรผู้มีอายุ ถ้าเช่นนั้น ท่านทั้งหลายจะฟัง
จะสนใจให้ได้ เรายังกล่าว บรรพชิต ๒ รูปนั้น ทูลรับพระผู้มีพระภาคแล้ว พระผู้มีพระภาค
จึงได้ตรัสว่า ดกรผู้มีอายุ พระตถาคตเต็จจอบติในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้องโดยชอบ
ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบำรุงที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่น
ยิ่งกว่า เป็นศาสตรขององเพดานและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บุน្តิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มากโลก ให้แจ้งชัดด้วย
พระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมุสัตว์พร้อมทั้งสอนพระมหาเทวดาและมนุษย์
ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง งานในที่สุด ทรงประกาศพระมหาธรรม
พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บิบูรพาลสันเชิง คงบดี บุตรคงบดี หรือผู้เกิดในพapa
ในตระกูลใดตระกูลหนึ่ง ย้อมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว ได้ตรัสรู้ในพระตถาคต เมื่อได้ตรัสรู้
แล้ว ย้อมเห็นตระหนักร่วม ทราบสัมคัญแบบ เป็นทางมาแห่งรุลี บรรพชาเป็นทางปลดตัวไปรุลี
การที่บุคคลผู้ครองเรื่องจะประพฤติพระมหาธรรมให้บริบูรณ์ให้บริสุทธิ์โดยส่วนเดียวดุจลังขี้ชัด ไม่
ใช่ทำให้ได้easy ถ้ากระไร เรายังคงเป็นบุคคลผู้ครองเรื่องจะประพฤติพระมหาธรรมให้บริบูรณ์ให้บริสุทธิ์โดยส่วนเดียวดุจลังขี้ชัด ไม่
สมัยต่อมา เข้าล่องโภคสมบัติน้อยใหญ่ ละเครื่องยานต์น้อยใหญ่ ปลงผมและหนวด
นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ อกบัวขีเป็นบรรพชิต เมื่อเวลาแล้ว สำรวมระหว่างในพระปารติโมกข์อยู่
ถึงพร้อมด้วยมรรยาทและโถง มีประคิดเห็นกัยในโถงเพียงเล็กน้อย สามารถศึกษาอยู่ในลิกขนาบท

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ทั้งหลาย ประกอบด้วยกิจกรรม วิจกรรม ที่เป็นกุศล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล
คุณของทวาร ในอินทรีทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นผู้สันโภช .

จลศีล

ดูการผู้มีอายุ อย่างไร กิษรุ่งชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล .

๑. กิษรุ่งในพระธรรมวินัยนี้ ละการจาสัตว์ เว้นขาดจากการจาสัตว์ วางทัณฑะ
วางแผน มีความละเอียด มีความอ่อนดุ มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่
ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. เรือลักษณะที่รับรู้ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของ
ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติดนเป็นขโมย เป็นผู้ล่ำด้อย แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรือลักษณะเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมตุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรือลักษณะที่ใจ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำจริง คำรำคำสัตย์ มีถ้อยคำเป็น
หลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พูดลงโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรือลักษณะส่อเสียด เว้นขาดจากคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้ว ไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คนหมุนตัวครัวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้ว ไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คนโน้นหมุน
แต่ครัวกัน สามารถที่แต่ครัวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคน
ผู้พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำ
ที่ทำให้คนพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. เรือลักษณะที่บาน เว้นขาดจากการคำบาน กล่าวแต่คำที่ไม่มีไทย เพราะหุ ชวนให้รัก
จับใจ เป็นของชำร่วย คงส่วนมาก รักใคร พอยิ่ง แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๗. เรือลักษณะเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิงอรรถ
พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์
โดยการอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. เรือเว้นขาดจากการพราอกพิชามและภูตตาม .

๙. เรือลัพนทดียา เว้นการฉันในราตรี งดจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรือเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโภคดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เรือเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และตอบแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ ของหอม และ
เครื่องประเทืองผ้าอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรือเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรือเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เรือเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิบ .

๑๕. เรือเว้นขาดจากการรับเนื้อดิบ .

๑๖. เรือเว้นขาดจากการรับสตรีและกมารี .

๑๗. เรือเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส .

๑๘. เรือเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เรือเว้นขาดจากการรับไก่และสกร .

๒๐. เรือเว้นขาดจากการรับช้าง โค แม้า และลา .

๒๑. เรือเว้นขาดจากการรับไวน้ำและที่ดิน .

๒๒. เรือเว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ .

๒๓. เรือเว้นขาดจากการซื้อการขาย .

๒๔. เรือเว้นขาดจากการโงงด้วยตราซัง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วยเครื่อง
ต่างวัด .

๒๕. เรือเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อหลวง และการตลาดตะลง .

๒๖. เรือเว้นขาดจากการตัด การฆ่า การจงจำ การตีซิง การปลัน และการโจก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบจลศีล .

มัชณิมศีล

๑. กิษรุ่งเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้ เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทาราแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้
คือ พิชเกิดแต่เงา พิชเกิดแต่ลำต้น พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่เยื่อติด พิชเกิดแต่เมล็ดเป็นที่ครบห้า
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิษรุ่งเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้ เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทาราแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้
เห็นป่านนี้ คือสะสมข้าว สะสมน้ำ สะสมผ้า สะสมยาน สะสมที่นอน สะสมของหอม
สะสมเครื่องประเทืองผ้า สะสมอามีส แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

๓. กิจเมืองขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศลเห็นป่านี้ คือการฟ้อน การขับร้อง การประโคม มหาพรสพ มีการรำเป็นต้น การเล่านิยาย การเล่นเปรนเมือง การเล่นปลูกผึ้ง การเล่นตีกลอง ลากภาพบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่นของคนจัณฑา การเล่นไม้สูง การเล่นหน้าตาพ ชนช้าง ชนมา ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ ชนแกะ ชนไก่ รับนักกระทา รำกระเบื้อง มหาชน มหาปล้ำ การรุม การตรวจผล การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๔. กิจเมืองขาดจากการขวนขวยเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังขวนขวยเล่น การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นป่านี้ คือ เล่นหมากรุกเควาและเป็ดตา แควะสินตา เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด เล่นหมากใหญ่ เล่นโนนบ่วง เล่นไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะก เล่นเปรนใบไม้ เล่นโภน้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นดวงทราย เล่นรอน้อยๆ เล่นธนูน้อยๆ เล่นเขียนไทยใจ เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๕. กิจเมืองขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่เห็นป่านี้ คือเตียงมีเท้าเกินประมาณ เเตียงมีเท้าทำเป็นรูปรัปสัตว์ร้าย ผ้าโกเข้ารูปนยา เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีสันฐานเป็นช่องดอกไม้ เครื่องลาดที่บัดนน เครื่องลาดขนแกะวิจิตรด้วยรูปรัปสัตว์ร้ายมีสีหะและเสือเป็นต้น เครื่องลาดขนแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขนแกะมีขันหางเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกรมใหม่ เครื่องลาดใหม่ลิบทองและเงิน เครื่องลาดขนแกะจุนงฟ้อน ๑๖ คน เครื่องลาดหลังห้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่อขอชั่นฉันเมื่อนอนนุ่ม เครื่องลาดอย่างดีทำด้วยหนังชะมด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๖. กิจเมืองขาดจากการประกอบการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังขวนขวย ประกอบการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นป่านี้ คืออบตัว ไคลอวัยะ อาบน้ำหอม นาด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผ้า ผัดหน้า ทาปาก ประดับข้อมือ ลงน้ำเกี้ยว ใช้ไม้ท้า ใช้กลั้กยา ใช้ดาน ใช้บรรรค ใช้รwm ลงรองเท้าประดับวิจิตร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดดาววิชิน นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามชัย แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๗. กิจเมืองขาดจากการตัวจานกตา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังประกอบตัวจานกตาเห็นปานนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา เรื่องโจรา เรื่องมหาอำนาจ เรื่องกองทัพ เรื่องกษัติ เรื่องรบ เรื่องข้าว เรื่องน้ำ เรื่องผ้า เรื่องที่นอน เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องญาติ เรื่องบานา เรื่องนิคม เรื่องนคร เรื่องชนบท เรื่องสตรี เรื่องบรรจุ เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตระก uren เรื่องท่าน้ำ เรื่องคนที่ล่วงลับไปแล้ว เรื่องบดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเลื่อมด้วยประการนี้ๆ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๘. กิจเมืองขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่งແย่งกัน เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ บางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังขวนขวยยกกล่าวถ้อยคำแก่งແย่งกันเห็นปานนี้ เช่นว่าท่านไม่รู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ท้าถึง ท่านจักรู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติผิด ข้าพเจ้าปฏิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่านไม่เป็นประโยชน์ คำที่ควรจะกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่านเคยชี้ของมาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าข่มท่านได้แล้ว ท่านจะถอนว่าท่านเสีย มีจะนั่งงอกงอกไปเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๙. กิจเมืองขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังขวนขวยประกอบทุกกรรมและการรับใช้เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทูตของพระราชา ราชมหาอำนาจ เกษตติร์ พราหมณ์ คงบดี และ กมารว่า ท่านจะไปในที่นี่ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ไป ท่านจะนำเอาสิ่งนี้ในที่โน้นมาด้วยนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

๑๐. กิจเมืองขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบเคียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังพุดหลอกลวง พุดเลียบเคียง พุดห่วงล้อม พุดและเล่ม แสร้งหากลางด้วยลาก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

จบมัชชีมีศิล.

มหาศิล

๑. กิจเมืองขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชทรา แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวจานวิชา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เห็นปานนี้ คือ ทabyอวัยวะ ทabyนิมิต ทabyอุปบาท ทabyนายฝัน ทabyนายลักษณะ ทabyนายหนูกดผ้า
ทำพิธีบุชาไฟ ทำพิธีบิกเวย์เรียนเทียน ทำพิธีชัดแกลบูชาไฟ ทำพิธีชัดรำบูชาไฟ ทำพิธี
ชัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป่าบูชาไฟ
ทำพลีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมวดอวัยวะ ดูลักษณะที่บ้าน ดูลักษณะที่นา เป็นหมวดปลูกเสก
เป็นหมวดอี เป็นหมวดลงเลขยันต์ครองบ้านเรือน เป็นหมวดอุ เป็นหมวดอยาพิษ เป็นหมวด
แมลงป่อง เป็นหมวดอรักษาแพลงนุกด เป็นหมวดอทายเสียงนา เป็นหมวดอทายเสียงกา เป็นหมวด
อทายอายุ เป็นหมวดอสกันลุกครา เป็นหมวดอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิขบุน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทabyลักษณะแก้วมณี ทabyลักษณะไม้มพลอง ทabyลักษณะผ้า ทabyลักษณะศาสตรา
ทabyลักษณะตรา ทabyลักษณะตาม ทabyลักษณะธนู ทabyลักษณะจากุ ทabyลักษณะสตว
ทabyลักษณะบูรุษ ทabyลักษณะกุมาร ทabyลักษณะกามารี ทabyลักษณะทาส ทabyลักษณะทาส
ทabyลักษณะช้าง ทabyลักษณะม้า ทabyลักษณะกระเบื้อง ทabyลักษณะโถอสภะ ทabyลักษณะโถ^๑
ทabyลักษณะแพะ ทabyลักษณะแกะ ทabyลักษณะไก่ ทabyลักษณะนกกระท่า ทabyลักษณะเหี้ย
ทabyลักษณะตุน ทabyลักษณะเต่า ทabyลักษณะมุก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิขบุน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ดุกษ์ยาตราทัพว่า พระราชาจักยกออก พระราชาจักไนยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักยกอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนใน
จักยก พระราชาภายนในจักมีชัย พระราชาภายนอกจักปราชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย
พระราชาภายนจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพาะเหตุนี้ๆ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิขบุน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยการณ์ว่า จักมีวันหารราส จักมีสริคราส จักมีนักชัตตราส ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตตราจักเดินถูกทาง
ดวงนักชัตตราจักเดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดินไหว จักมีฟ้าร้อง
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีหมมอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักตก ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีหมมอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักตก ดวงจันทร-

* คราลสักมีผลเป็นօอย่างนี้ สริคราลสักมีผลเป็นօอย่างนี้ นักชัตตราลสักมีผลเป็นօอย่างนี้
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นօอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็น
օอย่างนี้ ดวงนักชัตตราเดินถูกทางจักมีผลเป็นօอย่างนี้ ดวงนักชัตตราเดินผิดทางจักมีผลเป็นօอย่างนี้
มีอุกกาบาตจักมีผลเป็นօอย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นօอย่างนี้ แผ่นดินไหวจักมีผลเป็นօอย่างนี้
ฟ้าร้องจักมีผลเป็นօอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราขึ้นจักมีผลเป็นօอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีผลเป็นօอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราหมมอง
จักมีผลเป็นօอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจะจักมีผลเป็นօอย่างนี้ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๕. กิขบุน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยการณ์ว่าจักมีฝนดี จักมีฝนแล้ง จักมีภิกษุหาได้easy จักมีภิกษุหาได้ยาก
จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาได้ไม่ได้ หรือนับคะแนน คำนวน
นับประมาณ แต่งกพย์โกลกbury คำศัพท์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๖. กิขบุน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ให้ถูกษ์อาวามงคล ถูกษ์วารามงคล ถูกษ์เริงหมอน ถูกษ์หย่าร้าง
ถูกษ์เก็บทรัพย์ ถูกษ์จ่ายทรัพย์ ดูชุดดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ยาพุดครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลินกระดัง
ร้ายมนต์ให้ความเชื่อง ร้ายมนต์ให้มือสัม ร้ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นหมวดหงกระทะก
เป็นหมวดหงกระทะเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้าวมหาพรหม
ร้ายมนต์พันไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๗. กิขบุน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រានาจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบันบาน ทำพิธีแก็บน ร้ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน
ทำกำเทยให้กลับเป็นชาย ทำทายให้กลับเป็นกำเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่
พื้นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบุชาไฟ ปรงยาสำรอก ปรงยาถาย ปรงยาถายโทยเบื้องบน
ปรงยาถายโทยเบื้องล่าง ปรงยาแก้ปวดศรีษะ หงน้ำมันหยดหู ปรงยาตา ปรงยานัตต์
ปรงยาหากด ปรงยาทาสมาน ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชาแพลง แม้ข้อนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลั�ขันธารรค

ก็เป็นศีลของເຫຼວປະການນີ້ .

ดูกรผู้มีอ่าย กิษณุสมบูรณ์ด้วยศิลโถงย่านี้ ย้อมไม่ประสนกัยแต่ไหนๆ เเละ เพราะศิลสัจวรรณนี้ เปรียบเหมือนกษัตริย์ผู้ได้มาราภิเษก กำจัดราชศัตรูได้แล้ว ย้อมไม่ประสนกัยแต่ไหนๆ เพราะราชศัตtruนั้น ดูกรผู้มีอ่าย กิษณุกิจลัตน์นั้น สมบูรณ์ด้วยศิลโถงย่านี้แล้ว ย้อมไม่ประสนกัยแต่ไหนๆ เพราะศิลสัจวรรณนี้กิษณุสมบูรณ์ด้วยอริยศิลชั้นนี้ ย้อมได้เสวยสุขอันปราการจากไทยในภายใต้ ดูกรผู้มีอ่าย ด้วยประการดังกล่าวมาเนี้้แล กิษณุซึ่ว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศิล .

จbmมหาศีล .

รูปภาพ ๔

[๒๕๗] ดุกรผู้มีอ่าย กิจชลังดจากกาม สังดจากอกศตธรรม บรรลปฐมภาน มีวิตก
มีวิจาร มีปิติและลงเกิดแต่ไวเงอยู่ กิจชลไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี่ กิจชลนั้นควรหันรือที่จะกล่าวว่า
ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า
ทานผู้มีอ่าย กิจชลไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี่ กิจชลนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น
หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง .

ดุกรผู้มีอัย ข้อนั้นเรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เรายังมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระ ก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง กิจยุ่นบรรลุทุติยภูมิ มีความผ่องใส่แห่งจิต ในภายใต้เป็นธรรมเอกผุดขึ้น เพาะะวิตกวิจาร ลงบไป ไม่มีวิตก ไม่มีวิจาร มีปัติและสุข เกิดแต่สมารถอย .

ดูกรผู้มีอ่าย ภิกขุไดร้ออย่างนี้ เท็นอย่างนี้ ภิกขุนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าซึ่พอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตหั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอ่าย ภิกขุไดร้ออย่างนี้ เท็นอย่างนี้ ภิกขุนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าซึ่พอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดูกรผู้มีอ่าย เรายังอย่างนี้ เท็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าซึ่พอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ภิกขุนั้นมีอิเบกษา มีสติ มีลัมป์ปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกาย เพราะปฏิสิ้นไป บรรลุตติยถาน ที่พระอริยะหั้งหลายสรรเรศิริว่า ผู้ได้ ถานนี้เป็นผู้มีอิเบกษา มีสติ อยู่เป็นสุข .

ดูกรผู้มีอ่าย กิษกิ๊ดไดร้ออย่างนี่ เห็นอย่างนี้ กิษกิ๊นั่นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิ๊อันนั่น สรีระกิ๊อันนั่น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทึ้งสองนั่นกล่าวว่า กิษกิ๊ไดร้ออย่างนี่ เห็นอย่างนี้ กิษกิ๊นั่นไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิ๊อันนั่น สรีระกิ๊อันนั่น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดูกรผู้มีอ่าย เวร้ออย่างนี่ เห็นอย่างนี่ เวลาจีเม่ไดกล่าวว่า ชีพกิ๊อันนั่น สรีระกิ๊อันนั่น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง กิษกิ๊นั่น บรรลุจตุคามา ไม่มีทักษ์ ไม่มีสุข เพาะะละ磕ละทักษ์และดับโสมนัสโถมนักก่อหนฯ ได มือเบกษาเป็นเหตุให้สติบริสทธิ์ออย .

[๒๔] คุกรຸ້ມເຈຍ ກົກງໄດ້ຮ້ອຍໆຢ່ານນີ້ ເຫັນຍ່ານນີ້ ກົກງໜີ້ຄວາມຫອົງທີ່ຈະກຳລ່າວ່າ
ໜີ້ພົກ້ອນນີ້ ສຣັງກົ້ອນນີ້ ພຣົວໜີ້ພົວຍ່າງໜີ້ ສຣັງຍ່າງໜີ້ ບຣາປົມຕົ້ນສອນນັ້ນກຳລ່າວ່າ
ກົກງໄດ້ຮ້ອຍໆຢ່ານນີ້ ເຫັນຍ່ານນີ້ ກົກງໜີ້ໄມ້ຄວາມກຳລ່າວ່າ ຫີ້ພົກ້ອນນີ້ ສຣັງກົ້ອນນີ້ ພຣົວໜີ້ພົວ
ຍ່າງໜີ້ ສຣັງຍ່າງໜີ້ ດຸກຮຸ້ມເຈຍ ເຮົ້ວໜີ້ຢ່ານນີ້ ເຫັນຍ່ານນີ້ ເຮົ້ມມີໄດ້ກຳລ່າວ່າ ຫີ້ພົກ້
ລັບນີ້ນີ້ ສຣັງກົ້ອນນີ້ ພຣົວໜີ້ພົວຍ່າງໜີ້ ສຣັງຍ່າງໜີ້ ດັ່ງນີ້

วิชาชีวะ กับ วิถีสุสานภูมิ

กิกขนั้น เมื่อจิตเป็นสามิค บริสุทธิ์ผ่องแwyn ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย่อมโน้มน้ามจิตไปเพื่อญาณทัลสนะ เธอย่อร์ช ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมหภาค ๔ เกิดแต่มาตราบิดา เติบโตขึ้น ด้วยข้าสุกและขัมหลด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนาดฟัน มีอันทำลายและกระจัดราจายเป็น ธรรมชาต และวิญญาณของเรานี้ก็ถูกอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ถูกผู้มีอ้าย กิกข์ไดร อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ กิกขนั้นควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพ อย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอ้าย กิกข์ไดร้อย่างนี้ กิกขนั้น ไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดูผู้มีอ้าย เราครุ่อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่า ชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง.

มโนมยิทธิ์วิจารณ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัลขันธารรค

อิทธิวิธัญญาณ

กิษทุนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธิ เออบราลิอิทธิ หลบประการ คือ คณเดียวนเป็นหลาคนก็ได้ หลานคนเป็นคนเดียวก็ได้ ทำให้ปรากฏได้ ทำให้หายไปได้ ทะฝ่ากparepengกุษาไปได้ไม่ติดชัด เมื่อโน้นไปในที่ว่างก็ได้ ผดซึ่นดำเนินแม่ใน แผ่นดินเมื่อโน้นในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหะไปในอากาศ เมื่อนอกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ซึ่มีกิริมีอานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้อ่านจ ทางกายไปตลอดพรหมโลกก็ได้ ดุกรผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนควรหรือที่จะ กระล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสอง นั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสอง นั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง

ทิพพโลตัญญาณ

กิษทุนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพพโลตธาตุ เเรอย่อ ได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพพและเสียงมนหมาย ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ ด้วยทิพพโลตอัน บริสุทธิ์ ล่วงโลสดของมนหมาย ดุกรผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนควรหรือที่จะ กล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้น กล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดุกรผู้มีอายุ เรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง

เจโตปริญญาณ

กิษทุนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริญญาณ เเรอย่อ กำหนดครุ่งใจของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่น ด้วยใจ คือ จิตมีราคะกิรุว่าจิตมีรากะ หรือจิตปราคจาก ราคะกิรุว่าจิตปราคจากราคะ จิตมีโทสะกิรุว่าจิตมีโทสะ หรือจิตปราคจากโทสะกิรุว่าจิตปราคจาก โทสะ จิตมีโภคกิรุว่าจิตมีโภค หรือจิตปราคจากโภคกิรุว่าจิตปราคจากโภค จิตเหตุ หรือจิตฟังช้านกิรุว่าจิตฟังช้าน จิตเป็นมหารถตักกิรุว่าจิตเป็นมหารถ หรือจิตไม่เป็น มหารถตักกิรุว่าจิตไม่เป็นมหารถ จิตมีจิตอื่นยังกว่า กิรุว่าจิตอื่นยังกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่นยังกว่า กิรุว่าจิตไม่มีจิตอื่นยังกว่า จิตเป็นสามาธิ กิรุว่าจิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิ กิรุว่าจิตไม่เป็นสามาธิ จิตหลุดพันกิรุว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพันกิรุว่าจิตไม่หลุดพัน ดุกรผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนควรหรือที่จะกล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพ อย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดุกรผู้มีอายุ เรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง

ปฏเพนิวานสาสนสติญาณ

กิษทุนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อปฏเพนิวานสาสนสติญาณ เเรอย่อ ยอมระลึกชาติกอนได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สืชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สิสิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง และชาติบ้าง ตลอดสังวัฏจักรเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏจักรเป็น อันมากบ้าง ตลอดสังวัฏจักรวัฏจักรเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นนานมีชื่อยอย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอยอย่างนั้นๆ มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพณนแล้วได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในกพนนแรกก็ได้มีชื่อยอย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอยอย่างนั้นๆ มีกำหนดตายเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพณนแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เรอย่อ ยอมระลึกถึงชาติกอนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนควรหรือ ที่จะกล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิต ทั้งสองนั้นกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ กิษทุนน เห็นอย่างนี้ กิษทุนนไม่ควรจะกล่าวว่า ชีพ กิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดุกรผู้มีอายุ เรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพกิอันนั้น สรีระกิอันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระ อย่างหนึ่ง .

จุตปปตญาณ

กิษทุนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรุจุติและอุปบัติของสัตว์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ทั้งหลาย เรื่อเห็นหมุสัตว์ที่กำลังอุบัติ เล่า ประณีต มีผ้าพรรณดี มีผ้าพรรณหราม
ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่างจักษณ์ของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์เป็นไปตาม
กรรมมาว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอริยะเจ้าเป็น
มิจลาทิภูติ ยิดกือการกระทำด้วยมิจลาทิภูติ เบื้องหน้าแต่ด้วยเพรากายแทรก เข้ายอนเข้าถึงอบาย
ทุคติ วินิบาต นรภ ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ไม่ติเตียน
พระอริยะเจ้า เป็นสัมมาทิภูติ ยิดกือการกระทำด้วยอำนาจจามมิจลาทิภูติ เบื้องหน้าแต่ด้วยเพราก
กายแทรก เข้ายอนเข้าถึงอบาย สมุดสัตว์ก้าวสัตว์ก้าวจุติ กำลังอุบัติ เล่า
ประณีต มีผ้าพรรณดี มีผ้าพรรณหราม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ล่างจักษณ์ของมนุษย์
ย่อมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์เป็นไปตามกรรมด้วยประการจะนี้ ดกรผ้มีอาย ภิกษุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้
ภิกษุนั่นควรหรือจะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง
บรรพชิตทั้งสองนั่นกล่าวว่า ท่านผู้มีอาย ภิกษุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ ภิกษุนั้นไม่ควรจะกล่าวว่า
ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดกรผ้มีอาย เรารู้อย่างนี้
เห็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง .

อาสวักขยญาณ

[๒๕] ภิกษุนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร์ ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิต ไปเพื่ออาสวักขยญาณ
ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโร นี่ทุกข์นิโรความนิปภิปทา
เหล่านี้อาสาวะ นือสาสมุทัย นือสาโนโโร นือสาโนโรมานิปภิปทา เมื่อเรอุหันอย่างนี้
จิตย่อมหลุดพ้น เมี้ยจากการมาลัว แม้จากการมาลัว แม้จากการวิชชาลัว แม้จากการอวิชชาลัว แม้จากการ
กิมญาณว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ด้วยชาติสั่นแล้ว พรหมจารย์อยู่จุ่นแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี .

ดกรผ้มีอาย ภิกษุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ ภิกษุนั่นควรหรือจะกล่าวว่าชีพก็อันนั้น
สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง บรรพชิตทั้งสองนั่นกล่าวว่า ท่านผู้มีอาย
ภิกษุไดรู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ ภิกษุนั่นไม่ควรที่จะกล่าวว่า ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่า
ชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดกรผ้มีอาย เรารู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เราจึงมิได้กล่าวว่า
ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือว่าชีพอย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง ดังนี้ .

พระผู้มีพระภาคตรัสพราพุทธพจน์แล้ว บรรพชิต ๒ รูปนั้นยินดีขึ้นชุมกากษิตของ
พระผู้มีพระภาคแล้วแล .

จบชาลิยสูตร ที่ ๗ .

๔. มหาสีหนาทสูตร เรื่องอเจลกัสป

[๒๖๐] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ กัณณกอลมิกทายวัน เขตอชัญญานคร ครั้งนั้น
อเจลกซิอว่ากัสป เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ได้ปราศรัยกับพระผู้มีพระภาค
ครั้นผ่านการปราศรัยพอให้รำลึกถึงกัน ไปแล้ว ได้ยิน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วกราบทูลว่า
ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ข้าพเจ้าได้สดับมาว่า พระสมณโคดมทรงติดตะทกอย่าง ทรงคัดค้าน
กล่าวโทษบุคคลผู้ประพฤติตนทั้งปวง ผู้มีอาชีพเคร้าหมายของโดยส่วนเดียว ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ
สมณพราหมณ์พวงที่กล่าวอย่างนี้ว่า พระสมณโคดมทรงติดตะทกอย่าง ทรงคัดค้านกล่าวโทษ
บุคคลผู้ประพฤติตนทั้งปวง ผู้มีอาชีพเคร้าหมายโดยส่วนเดียว เป็นผู้กล่าวตามคำที่พระโคดม
ผู้เจริญตรัสไว้ ไม่เชื่อว่ากล่าวต่อพระโคดมผู้เจริญด้วยคำไม่จริง และเชื่อว่าพยากรณ์ธรรมตามสมควร
แก่ธรรม อนึ่ง การกล่าวและกล่าวตามที่ขอบแก่เหตุแม่น้อยหนึ่ง จะไม่ถึงฐานะที่ควรติเตียน
แลหรือ ความจริงข้าพเจ้ามิได้มีความประஸลงค์ที่จะกล่าวต่อพระโคดมผู้เจริญ .

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดุกรักสป สมณพราหมณ์ผู้ที่กล่าวอย่างนี้ว่า พระสมณ-

* โคดมทรงติดตะทกอย่าง ทรงคัดค้านกล่าวโทษบุคคลผู้ประพฤติตนทั้งปวง ผู้มีอาชีพเคร้าหมายของ
โดยส่วนเดียว ไม่เป็นอันกล่าวตามเรา และไม่เชื่อว่ากล่าวต่อเราด้วยคำที่ไม่จริง ไม่เป็นจริง
เราเห็นบุคคลผู้ประพฤติตนที่มีอาชีพเคร้าหมายของบังคนในโลกนี้ เบื้องหน้าแต่ด้วยเพรากายแทรก
เข้าถึงอบาย ทคติ วินิบาต นรภ ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่างจักษณ์มนุษย์กมี เรากล่าวบุคคล
ผู้ประพฤติตน มีอาชีพเคร้าหมายของบังคนในโลกนี้ เบื้องหน้าแต่ด้วยเพรากายแทรก ย่อมเข้าถึง
สลดติ โลกสวรรค์ ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่างจักษณ์มนุษย์กมี เรากล่าวบุคคลผู้ประพฤติตน
บังคนในโลกนี้ อุบัติเป็นทอกน์เพรากายบัญน้อย เบื้องหน้าแต่ด้วยเพรากายแทรก เข้าถึงอบาย
ทคติ วินิบาต นรภ ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่างจักษณ์มนุษย์กมี เรากล่าวบุคคลผู้ประพฤติตน
บังคนในโลกนี้ อุบัติเป็นทอกน์เพรากายบัญน้อย เบื้องหน้าแต่ด้วยเพรากายแทรก ป้อมเข้าถึงสลดติ
โลกสวรรค์ ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่างจักษณ์มนุษย์กมี เรารู้กรรมมา การไป จติและอับดี
ของบุคคลผู้ประพฤติตนเหล่านี้ ตามความเป็นจริงอย่างนี้ เหตุไร เรากติดตะทกอย่าง
จักดัดค้านกล่าวโทษบุคคลผู้ประพฤติตนทั้งปวง ผู้มีอาชีพเคร้าหมายโดยส่วนเดียวเล่า?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลิขันธารรค

[๒๖๑] ดุกรักสป มีสมณพราหมณ์พากหนึ่ง เป็นบัณฑิต มีปัญญา ละอียด ทำการโต้เคียงผู้อื่น มีท่าทางเหมือนคนแม่นธน เข่าน่าจะเที่ยวทำลายที่ภูธิหันหลายด้วยปัญญา สมณพราหมณ์พากหนึ่งมองกับเราในฐานะบางอย่าง ไม่ลงกับเราในฐานะบางอย่าง บางอย่าง ที่ขาดล่าวว่าดี แม้เราก็ล่าวว่าดี บางอย่างที่ขาดล่าวว่าไม่ดี แม้เราก็ล่าวว่าไม่ดี บางอย่าง ที่ขาดล่าวว่าดี เรากล่าวว่าไม่ดี บางอย่างที่ขาดล่าวว่าไม่ดี เรากล่าวว่าดี บางอย่างที่ขาดล่าวว่าไม่ดี แม้สมณพราหมณ์พากอื่นก็ล่าวว่าดี บางอย่างที่ขาดล่าวว่าไม่ดี แม้สมณพราหมณ์พากอื่น ก็ล่าวว่าไม่ดี บางอย่างที่ขาดล่าวว่าดี สมณพราหมณ์พากอื่นกล่าวว่าไม่ดี บางอย่างที่ขาดล่าวว่าไม่ดี สมณพราหมณ์พากอื่นกล่าวว่าดี เรอาเข้าไปหาสมณพราหมณ์พากหนึ่งแล้วกล่าวอย่างนี้ว่า คุกราท่านผู้มีอ่าย ฐานะที่เราไม่ลงกันจงดไว ในฐานะทั้งหันหลายที่ลงกันวิญญาณจะชักใช้ไอลีสิ่ง สอนสอน เปรียบเทียบครัวด้วยครุ เปรียบเทียบหมู่ด้วยหมุ วารธรรมของท่านพากหนึ่ง เหล้าไดเป็น อุกคุล นับว่าเป็นอุกคุล มีโทษ นับว่ามีโทษ ไม่ควรเสพ นับว่าไม่ควรเสพ ไม่เป็นธรรมประเสริฐ นับว่าไม่เป็นธรรมประเสริฐ และเป็นฝ่ายคำ นับว่าเป็นฝ่ายคำ ใจระ ธรรมเหล่านี้ไดไม่มีเหลือ ประพฤติอย่างพระสมณโสดมหรือคณาจารย์ผู้เจริญเหล่าอื่น .

ก้าว่าด้วยการละอกศล

[๒๖๒] ดุกรักลับ ก็ขอนี้เป็นรุณที่จะมีได้ คือ วิญญาณ เมื่อซักใช้ไล่ยงสอบสวน
พึงกล่าวอย่างนี้ว่า ธรรมของท่านพากนี้เหล่าใดเป็นอกตุล นับว่าเป็นอกตุล มีโทษ นับว่ามีโทษ
ไม่ควรเสพ นับว่าไม่ควรเสพ ไม่เป็นธรรมประเสริฐ นับว่าไม่เป็นธรรมประเสริฐ และเป็น
ฝ่ายดำเนินบัวเป็นฝ่ายดำเนินพระสมณโสดมະธรรมเหล่านี้ได้ไม่เมื่อเหลือ ประพฤติอยู่ หรือว่าท่าน
คณาจารย์ผู้เจริญเหล่านี้ ดุกรักลับ วิญญาณในโลกนี้ เมื่อซักใช้ไล่ยงสอบสวน ดังนี้
โดยมากพึงสราเรเสริยพากเรพากเดียวในช้อนนั้น .

กติกาว่าด้วยการสมานกศล

[๒๖๓] ดุกรักสป อึกข้อหนึ่งเล่า วิญญาณเจชักใช้ໄลเลิงสบสวนพากเรา
เปรี้ยบเทียบครุด้วยครู เปรี้ยบที่ยนหมู่ด้วยหมู่ ว่าธรรมของท่านพากนี้เหล่าได้เป็นกุศล นับว่า
เป็นกุศล ไม่มีไทย นับว่าไม่มีไทย ควรเสพ นับว่าควรเสพ เป็นธรรมประเสริฐ นับว่า
เป็นธรรมประเสริฐ และเป็นฝ่ายขาว นับว่าเป็นฝ่ายขาว ควรสามารถธรรมเหล่านี้ไม่มีเหลือ
ประพฤติอิอยู่ พระสมณโสดมหรือคณาจารย์ผู้เจริญเหล่าอื่น ดุกรักสป ก็ข้อนี้เป็นฐานะที่จะมีได้
คือวิญญาณ เมื่อชักใช้ໄลเลิงสบสวน พึงกล่าวอวย่างนี้ว่า ธรรมของท่านพากนี้ เหล่าได
เป็นกุศล นับว่าเป็นกุศล ไม่มีไทย นับว่าไม่มีไทย ควรเสพ นับว่าควรเสพ เป็นธรรมประเสริฐ
นับว่าเป็นธรรมประเสริฐ และเป็นฝ่ายขาว นับว่าเป็นฝ่ายขาว พระสมณโสดมสามารถธรรม
เหล่านี้ได้ไม่มีเหลือ ประพฤติอิอยู่ หรือคณาจารย์ผู้เจริญเหล่าอื่น ดุกรักสป วิญญาณในโลกนี้
เมื่อชักใช้ໄลเลิงสบสวน ดังนี้ โดยมากพึงสร่าวเรสิริพากเราพากเดียวในข้อนี้.

[๒๖๔] ดุกรกสป อีกข้อหนึ่งเล่า วิญญุชน จงซักใช้ໄลเลียงสอบสวนพากเรา เปรียบเทียบครุด้วยครู เปรียบเทียบหมู่ด้วยหมู่ ว่าธรรมของท่านพากนี้ เหลาไดเป็นอกศล นับว่าเป็นอกศล มีโทไซ นับว่ามีโทไซ ไม่ควรเสพ นับว่าไม่ควรเสพ ไม่เป็นธรรมประเสริฐ นับว่าไม่เป็นธรรมประเสริฐ และฝ่ายคำ นับว่าเป็นฝ่ายคำ 刳ระบะธรรมเหลานี้ไดไม่มีเหลือ ประพฤติอยู่ หมู่สาวกของพระโคดมหรือหมู่สาวกของคณาวาจย์ผู้เจริญเหลาอื่น ดุกรกสป ก็ข้อนี้เป็นฐานะที่จะมีได คือ วิญญุชน เมื่อซักใช้ໄลเลียงสอบสวน พึงกล่าวอย่างนี้ว่า ธรรมของท่านพากนี้ เหลาไดเป็นอกศล นับว่าเป็นอกศล มีโทไซ นับว่ามีโทไซ ไม่ควรเสพ นับว่าไม่ควรเสพ ไม่เป็นธรรมประเสริฐ นับว่าไม่เป็นธรรมประเสริฐ และเป็นฝ่ายคำ นับว่า เป็นฝ่ายคำ หมู่สาวกของพระโคดมและธรรมเหลานี้ไดไม่มีเหลือ ประพฤติอยู่หรือหมู่สาวกของ คณาวาจย์ผู้เจริญเหลาอื่น ดุกรกสป วิญญุชนทั้งหลายในโลกนี้ เมื่อซักใช้ໄลเลียงสอบสวน ดังนี้ โถymากพึงสรวงสรรคิพากเราพากเดียวในข้อนี้ .

[๒๖๕] ดุกรักลับ อิกข้อหนึ่งเล่า วิญญาณ จงซักใช้ໄลเลี้ยงสลบสาวนพากเร เปรรยบเทียบครู่ด้วยครู เปรรยบเทียบหมู่ด้วยหมู่ว่า ธรรมทั้งหลายของท่านพากนี้ เหลาไดเป็นกุคล นับว่าเป็นกุคล ไม่มีโทže นับว่าไม่มีโทže ควรเสพนับว่าควรเสพ เป็นธรรมประเสริฐ นับว่า เป็นธรรมประเสริฐ และเป็นฝ่ายขาว นับว่าเป็นฝ่ายขาว กรรมมาทานธรรมเหลานี้ไดไม่มีเหลือ ประพฤติอิอยู่ หมู่สาวกของพระโคดมหรือหมู่สาวกของคณอาจารย์ผู้เจริญเหลาอื่น ดุกรักลับ ก็ข้อนี้เป็นฐานะที่จะมีได คือ วิญญาณ เมื่อซักใช้ໄลเลี้ยงสลบสาวน พึงกล่าวอย่างนี้ว่าธรรม ของท่านพากนี้ เหลาไดเป็นกุคล นับว่าเป็นกุคล ไม่มีโทže นับว่าไม่มีโทže ควรเสพ นับว่า ควรเสพ เป็นธรรมประเสริฐ นับว่าเป็นธรรมประเสริฐ และเป็นฝ่ายขาว นับว่าเป็นฝ่ายขาว หมู่สาวกของพระโคดมมาทานธรรมเหลานี้ไดไม่มีเหลือประพฤติอิอยู่ หรือหมู่สาวกของคณอาจารย์ ผู้เจริญเหลาอื่น ดุกรักลับ วิญญาณในโลกนี้ เมื่อซักใช้ໄลเลี้ยงสลบสาวน ดังนี้ โดยมากพึง สรวงเสริญพากเรพากเดียวในห้องนั้น.

ดูกรกัสป บรรดาเมืองยุ่ง บุคคลปฏิบัติตามแล้ว จักรู้เอง จักเห็นเองว่า พระสมณโสดมกกล่าวตามกาล กล่าวจริง กล่าวอรรถ กล่าวธรรม กล่าววินัย ดูกรกัสป บรรดาเป็นใจน ภิกขุเป็นใจน ที่นบุคคลปฏิบัติตามแล้ว จักรู้เอง จักเห็นเองว่า พระสมณ-

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค

* โโคดมกล่าวตามกาล กล่าวจริง กล่าวอรรถ กล่าวธรรม กล่าววินัย มารดาประกอบด้วยองค์ ๘ อันประเสริฐนี้ คือ ความเห็นชอบ ความคำริชชอบ เจรจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจชอบ ดุกรกัสสป บรรทานี้แล ปฏิปทานี้แล ที่บุคคลปฏิบัติ ตามเหล่า จักรุ่ง จักเห็นเอกว่า พระสมณโโคดมกล่าวตามกาล กล่าวจริง กล่าวอรรถ กล่าวธรรม กล่าววินัย .

กถาฯด้วยการหลีกปาด้วยตบะ

[๒๖๖] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสรสอย่างนี้แล้ว อเจลกัสสปได้ทูลว่า ข้าแต่พระโโคดมผู้มี อายุ การบำเพ็ญตบะของสมณพราหมณเหล่านี้ ซึ่งนับว่าเป็นการงานของสมณะ และของ พราหมณเมื่อย คือ เป็นคนเปลือย หอดทั่วมารยาท เลี้ยมือ เขาเชิญให้มารับกิกษากิ่งไม่น่า เขา เชิญให้หยุดกิ่งไม่หยุด ไม่รับกิกษาที่ขาแบ่งไว้ก่อน ไม่รับกิกษาที่ขาทำเฉพาะ ไม่รับกิกษาที่ขา นิมนต์ เขาไม่รับกิกษาปากหน่อ ไม่รับกิกษาจากหน้อข้า ไม่รับกิกษาที่บุคคลยืนคร่อมธรณ์ประต นำมา ไม่รับกิกษาที่บุคคลยืนคร่อมท่อนไม่นำมา ไม่รับ กิกษาของคน ๒ คนที่กำลังบริโภคอยู่ ไม่รับกิกษาของหญิงเมียรัก ไม่รับกิกษาของหญิงผู้กำลัง ให้ลูกดูน ไม่รับกิกษาของหญิงผู้คลอดลี้บูรุษ ไม่รับกิกษาที่นัดแนะกันทำไว้ ไม่รับกิกษา ในที่ซึ่งสุนขได้รับเลี้งดู ไม่รับกิกษาในที่มีแมลงวัน ได้ตอมเป็นกลม ไม่กินปลา ไม่กินเนื้อ ไม่เดิมสุรา ไม่เดิมเมรัย ไม่เดิมยาดอง เขาวันกิกษาที่เรือนหลังเดียว เยี่ยวยาอัตภาพด้วยข้า คำเดียบ้าง รับกิกษาที่เรือน ๒ หลัง เยี่ยวยาอัตภาพด้วยข้า ๒ คำบ้าง รับกิกษาที่เรือน ๗ หลัง เยี่ยวยาอัตภาพด้วยกิกษาในถ้ำน้อยในเดียบ้าง ๒ ในบ้าง ๗ ในบ้าง กินอาหารที่เก็บค้างไว้ วันหนึ่งบ้าง ๒ วันบ้าง ๗ วันบ้าง เป็นผู้ประกอบความหวานขวยในการบริโภคกัดที่เวียนมาตั้ง กึงเดือนเช่นนี้บ้าง .

ข้าแต่พระโโคดมผู้มีอายุ การบำเพ็ญตบะของสมณพราหมณเหล่านี้ ซึ่งนับว่าเป็นการงาน ของสมณะ และของพราหมณเมื่อย คือ อเจลกนั้น เป็นผู้มีผิดดองเป็นกักษาบ้าง มีข้าฟางเป็น กักษาบ้าง มีลูกเดือยเป็นกักษาบ้าง มีกากข้าเป็นกักษาบ้าง มียางเป็นกักษาบ้าง มีสาหร่ายเป็น กักษาบ้าง มีรำเป็นกักษาบ้าง มีข้าตังเป็นกักษาบ้าง มีกำยานเป็นกักษาบ้าง มีหญ้าเป็นกักษาบ้าง มีโถนยเป็นกักษาบ้าง มีแห้งและผลไม้ในป่าเป็นอาหาร บริโภคด้วยหล่นเยียวยาอัตภาพ

ข้าแต่พระโโคดมผู้มีอายุ การบำเพ็ญตบะของสมณพราหมณเหล่านี้ ซึ่งนับว่าเป็นการงาน ของสมณะ และของพราหมณเมื่อย คือ อเจลกนั้น ทรงห้าป่านบ้าง ผ้าแגםกันบ้าง ผ้าห่อศพบ้าง ผ้าบังสุกุลบ้าง ผ้าเปลือกไม้บ้าง หนังเสือบ้าง หนังเสือหั่งเล็บบ้าง ผ้าคากร่องบ้าง ผ้าเปลือก ปอกรองบ้าง ผ้าพล ไม่กรองบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยผงคนบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยขันสัตว์บ้าง ผ้าทำ ด้วยขันปึกนกเค้าบ้าง เป็นผ้าตอกผ้าและหนวด คือ ประกอบความหวานขวยในการถอกผ้าและ หนวดบ้าง เป็นผ้ายืน คือ ห้ามอาสนะบ้าง เป็นผู้กระໂทยง คือ ประกอบความแพียรในการกระໂทยง

(คือ เดินกระໂทยงเหยียบพื้น ไม่เต็มเท้า) บ้าง เป็นผู้อนบนหนาม คือ สำเร็จการนอนบน หนามบ้าง สำเร็จการนอนบนแผ่นกระดาษบ้าง สำเร็จการนอนบนเนินดินบ้าง เป็นผู้อน ตะแคงข้างเดียวบ้าง เป็นผ้าหักหมดด้วยธลีบ้าง เป็นผู้อยู่กลางแจ้งบ้าง เป็นผู้นั่งบนอาสนะ ตามที่ล้า ໄรบ้าง เป็นผ้าบริโภคคุณ คือ ประกอบความหวานขวยในการบริโภคคุณบ้าง เป็นผู้ห้าม น้ำเย็น คือ ขวนขวยในการห้ามน้ำเย็นบ้าง เป็นผู้อุบานน้ำวันละ ๓ ครั้ง คือ ประกอบความ หวานขวยในการลงน้ำบ้าง .

[๒๖๗] พระผู้มีพระภาคตรัสรส่า ดกรกัสสป แม้ถ้าเป็นอเจลกผู้หอดทั่วมารยาท เลี้ยมือ เขายิ่งให้มารับกิกษากิ่งไม่น่า เขายิ่งให้หยุดกิ่งไม่หยุด ไม่รับกิกษาที่ขาเดียว ไม่รับ กิกษาที่ขาทำเฉพาะ ไม่รับกิกษาที่ขา尼มนต์ เขายิ่งไม่รับกิกษาปากหน่อ ไม่รับกิกษาจากหน้อข้า ไม่รับกิกษาที่บุคคลยืนคร่อมธรณ์ประต นำมา ไม่รับกิกษาที่บุคคลยืนคร่อมท่อนไม่นำมา ไม่รับ กิกษาของคน ๒ คนที่กำลังบริโภคอยู่ ไม่รับกิกษาของหญิงผู้คลอดลี้บูรุษ ไม่รับ กิกษาที่นัดแนะกันทำไว้ ไม่รับกิกษาในที่ซึ่งสุนขได้รับเลี้งดู ไม่รับกิกษาในที่มีแมลงวัน ได้ตอม เป็นกลม ไม่กินปลา ไม่กินเนื้อ ไม่เดิมสุรา ไม่เดิมเมรัย ไม่เดิมยาดอง เขาวันกิกษาที่เรือน หลังเดียว เยี่ยวยาอัตภาพด้วยข้า คำบ้าง รับกิกษาที่เรือน ๒ หลัง เยี่ยวยาอัตภาพด้วยกิกษา ในถ้ำน้อยในเดียบ้าง ๒ ในบ้าง ๗ ในบ้าง กินอาหารที่เก็บค้างไว้ วันหนึ่งบ้าง ๒ วันบ้าง ๗ วัน บ้าง เป็นผู้ประกอบความหวานขวยในการบริโภคกัดที่เวียนมาตั้งกึงเดือนเช่นนี้บ้าง สลัมป์ทา จิตต์สัมปทา หรือปัญญาสัมปทาหนึ่ง ก็ยัง ไม่เชื่อว่า อันสมณพราหมณนั้น nobrmแล้ว กระทำให้ แจ้งแล้ว ที่แท้เขายังห่างจากสามัญคุณ และพระมหาณคุณ ดกรกัสสป ต่อเมื่อกิกษาเจริญเมตตาจิต อันไม่มีເງາມ ไม่มีความเบียดเบียน ทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ อันหาอาศะมีได้ เพาะอาสวะสั่นไปด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้ากึ่งอยู่ กิกษานี้เราเรียกว่า สมณะบ้าง พราหมณบ้าง .

ดกรกัสสป แม้หากว่าสมณพราหมณนั้น เป็นผู้มีผิดดองเป็นกักษา มีข้าฟางเป็นกักษา มีลูกเดือยเป็นกักษา มีกากข้าเป็นกักษา มียางเป็นกักษา มีสาหร่ายเป็นกักษา มีรำเป็นกักษา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัชันธรรมรค มีข้าตังเป็นภิกษา มีภิกษานเป็นภิกษา มีหญาเป็นภิกษา มีโคมยเป็นภิกษา มีเง่าและผลไม้ในป่า เป็นอาหาร บริโภคผลไม้หล่นเยียวยาอัตภาพ สลัลสัมปทา จิตตสัมปทา หรือปัญญาสัมปทาน ก็ยังไม่ใช่ว่าอันสมดพรหมณ์นั้นอบรมแล้ว กระทำให้แจ้งแล้ว ที่แท้เข้ายังห่างจากสามัญคุณ และพรหมมัญคุณ ดุกรักสป ต่อเมื่อกิจยุเริญเมตตาจิตอันไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน และทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ อันหาอาสาสัมได้ เพราะอาสาสัมสั่นไปด้วยปัญญาอันยังด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ กิจยุนี้เรารู้กว่า สมณะบัง พระมหาเมรุ .

ดุกรักสป แม่หากว่าสมดพรหมณ์นั้น ทรงผ้าป่านบัง ผ้าแกมนกันบัง ผ้าห่อคพบัง ผ้าบังสุกุบัง ผ้าเปลือกไม้บัง หนังเสือบัง หนังเสือทั้งเล็บบัง ผ้าคาดรองบัง ผ้าเปลือกปอ ทรงบัง ผ้าก้มพลทำด้วยผองคนบัง ผ้าก้มพลทำด้วยขนสัตว์บัง ผ้าทำด้วยขนปีกนกเค้าบัง เป็นผ้าก่อนผงและหนวด คือ ประกอบความขวนขวยในการก่อนผงและหนวดบัง เป็นผ้าเย็น คือ ห้ามอาสนะบัง เป็นผ้ากระໂโยง คือ ประกอบความเพียรในการกระໂโยง (คือ เดินกระໂโยง เหยียบพื้นไม่เติมเท้า) บัง เป็นผ้าอนบนหนาม คือ สำเร็จการอนบนหนามบัง สำเร็จการ อนบนหนาแห่งกระданบัง สำเร็จการอนบนเนินดินบัง เป็นผ้าอนตะแคงข้างเดียวบัง เป็นผ้า หมักหมมด้วยธลีบัง เป็นผ้าอุยกุลางแจ้งบัง เป็นผ้าันอนบนอาสนะตามที่ลัดໄว้บัง เป็นผ้า บริโภคคุณ คือ ประกอบความขวนขวยในการบริโภคคุณบัง เป็นผ้าห้ามน้ำเย็น คือ ขวนขวย ในการห้ามน้ำเย็นบัง เป็นผ้าอวนน้ำวันละ ๓ ครั้ง คือ ประกอบความขวนขวยในการลงน้ำบัง สลัลสัมปทา จิตตสัมปทา หรือปัญญาสัมปทาน ก็ยังไม่ใช่ว่าอันสมดพรหมณ์นั้นอบรมแล้ว กระทำให้แจ้งแล้ว ที่แท้เข้ายังห่างจากสามัญคุณ และพรหมมัญคุณ ดุกรักสป ต่อเมื่อกิจยุ เจริญเมตตาจิตอันไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน และทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติอัน หาอาสาสัมได้ เพราะอาสาสัมสั่นไป ด้วยปัญญาอันยังด้วยตนเองในปัจจุบันเข้าถึงอยู่ กิจยุนี้เรารู้กว่า สมณะบัง พระมหาเมรุ .

ว่าด้วยอเจลกวัตร

[๒๖๘] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว อเจลกัสสปได้ทูลว่า ข้าแต่พระโคดม ผู้เจริญ สามัญคุณทำได้ยาก พระมหาเมรุคุณทำได้ยาก .

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรักสป ข้อนี้เป็นปกติในโลก ที่สามัญคุณทำได้ยาก พระมหาเมรุคุณทำได้ยาก อเจลกัสสป แม่หากว่าเป็นอเจลผู้ทดสอบที่มารยาท เลี้ยมือ เข้าเชิญให้ มากับภิกษาก็ไม่มา เข้าเชิญให้หยุดก็ไม่หยุด ไม่รับภิกษาที่เข้าแบง ไม่รับภิกษาที่เข้าทำ ไก่เฉพาะ ไม่รับภิกษาที่เขานิมนต์ เข้าไม่รับภิกษาปากหนอ ไม่รับภิกษาจากหน้อข้า ไม่รับ ภิกษาที่บุคลบัณฑรอมราณประตุนนำมา ไม่รับภิกษาที่บุคลบัณฑรอมราณ ไม่นำมา ไม่รับภิกษาที่ บุคลบัณฑรอมลาภนำมา ไม่รับภิกษาของคน ๒ คนที่กำลังบริโภคอยู่ ไม่รับภิกษาของหญิงมีครรภ์ ไม่รับภิกษาของหญิงผู้กำลังให้ลูกดูดนม ไม่รับภิกษาของหญิงผู้คลอดลี้บุรุษ ไม่รับภิกษาที่ นัดแนะกันทำไว้ ไม่รับภิกษาในที่ซึ่งล้น้ำ ได้รับเลี้ยงดู ไม่รับภิกษาในที่มีแมลงวัน ใต้ตอมเป็นกลุ่ม ไม่กินปลา ไม่กินเนื้อ ไม่ดื่มสุรา ไม่ดื่มเมรัย ไม่ดื่มยาดอง เขารับภิกษาที่เรือนหลังเดียว เยียวยาอัตภาพด้วยข้าวคำเดียวบัง รับภิกษาที่เรือน ๒ หลัง เยียวยาอัตภาพด้วยข้าว ๒ คำบัง รับภิกษาที่เรือน ๗ หลัง เยียวยาอัตภาพด้วยข้าว ๗ คำบัง รับภิกษาที่เรือน ๗ หลัง เยียวยาอัตภาพด้วยข้าว ๗ คำบัง รับภิกษาที่เรือน ๗ หลัง เยียวยาอัตภาพด้วยภิกษาในถานน้อย ไม่รับภิกษา ๒ วันบัง ๗ วันบัง ๗ วันบัง เป็นผู้ประกอบความขวนขวยในการบริโภคกัตที่เรียนมาตั้งกึงเดือนเช่นนี้ ดุกรักสป ก็ เพราะสามัญคุณ หรือพระมหาเมรุคุณเป็นกิจที่ทำได้ยาก กระทำได้ยากด้วยดี เพาะต้องวันการปฏิบัติ มีประมาณน้อยนี้ และต้องวันการบำเพ็ญตนะนี้ เพาะจะนั่นการที่ กล่าวว่า สามัญคุณทำได้ยาก พระมหาเมรุคุณทำได้ยาก ดังนี้ สมควรแล้ว ดุกรักสป ต่อเมื่อ กิจยุเจริญเมตตาจิตอันไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน และทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค อันหาอาศามีได้ เพราะอาศามีสันไป ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ กิกขุนี้ เราเรียกว่าสมณะบ้าง พระมหาณบ้าง .

ดูกัสสป แม้ถ้าว่าสมณะพระมหาณเป็นผู้มีผักดองเป็นกักษาบ้าง มีข้าวฟ่างเป็นกักษาบ้าง มีลูกเดือยเป็นกักษาบ้าง มีกาข้าวเป็นกักษาบ้าง มียาเป็นกักษาบ้าง มีสาหร่ายเป็นกักษาบ้าง มีรำเป็นกักษาบ้าง มีข้าวตังเป็นกักษาบ้าง มีคำยานเป็นกักษาบ้าง มีหญ้าเป็นกักษาบ้าง มีโคนยเป็นกักษาบ้าง มีหน้าและผลไม้ในป่าเป็นอาหาร บริโภคผลไม้เหล่านี้เป็นยาอัตภาพ ดูกัสสป สามัญคุณหรือพระมหาณคุณ จักเป็นกิจที่ทำได้ยาก กระทำได้ยากด้วยดี ด้วยการปฏิบัติมีประมาณน้อยนี้ และด้วยการบำเพ็ญตนนี้แล้ว ไม่น่าจักต้องกล่าวว่า สามัญคุณทำได้ยาก พระมหาณคุณทำได้ยาก ดังนี้เลย กิคงดี หรือบุตรคนดี โดยที่สุดเม้นทางกุมาทาสี ก็จักอาจทำสามัญคุณ และพระมหาณคุณนี้ได้ ด้วยการกล่าวว่า เอาเถอะ เราจักเป็นอเจลก มีผักดองเป็นกักษาบ้าง มีข้าวฟ่างเป็นกักษาบ้าง มีลูกเดือยเป็นกักษาบ้าง มีกาข้าวเป็นกักษาบ้าง มียาเป็นกักษาบ้าง มีสาหร่ายเป็นกักษาบ้าง มีรำเป็นกักษาบ้าง มีข้าวตังเป็นกักษาบ้าง มีคำยานเป็นกักษาบ้าง มีหญ้าเป็นกักษาบ้าง มีโคนยเป็นกักษาบ้าง มีหน้าและผลไม้ในป่าเป็นอาหาร บริโภคผลไม้เหล่านี้ เป็นยาอัตภาพ ดูกัสสป ก็พระสามัญคุณ หรือพระมหาณคุณ เป็นกิจที่กระทำได้ยาก กระทำได้ยากด้วยดี เพราะต้องเว้นการปฏิบัติมีประมาณน้อยนี้ และต้องเว้นการบำเพ็ญตนนี้ เพื่อจะนั่น การที่กล่าวว่าสามัญคุณทำได้ยาก พระมหาณคุณทำได้ยาก ดังนี้ สมควรแล้ว ดูกัสสป ต่อเมื่อกิกขุเจริญเมตตาจิตอันไม่มีเรา ในมีความเบียดเบี้ยน และทำให้แจ้งชีวิ เโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ อันหาอาศามีได้ เพราะอาศามีสันไป ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเอง ในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ กิกขุนี้เราเรียกว่า สมณะบ้าง พระมหาณบ้าง .

ดูกัสสป แม้ถ้าว่าสมณะพระมหาณ ทรงผ้าป่านบ้าง ผ้าแเกมกันบ้าง ผ้าห่อคอพบ้าง ผ้าบังสุกุลบ้าง ผ้าเปลือกไม้บ้าง หนังเสือบ้าง หนังเสือหั้งเล็บบ้าง ผ้าคากรองบ้าง ผ้าเปลือกปอ ทรงบวง ผ้าผลไม้กรองบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยผองคนบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยตนสัตว์บ้าง ผ้าทำด้วยตนปีกนกเค้าบ้าง เป็นผู้ดูอนผอมและหนวด คือ ประกอบความขวนขวยในการถอนผอมและหนวด น้ำ เป็นผู้ยืน คือ ห้ามอาสนะบ้าง เป็นผู้กระໂຫຍ່ງ คือ ประกอบความเพียรในการกระໂຫຍ່ง (คือเดินกระໂຫຍ່งเหยียบพื้นไม้เต็มเท้า) บ้าง เป็นผู้นอนบนหนาม คือ สำเร็จการนอนบนหนาม บ้าง สำเร็จการนอนบนเนินดินบ้าง เป็นผู้นอนตะแคง ข้างเดียวบ้าง เป็นผู้หมักหมมด้วยธุลีบ้าง เป็นผู้อยุกกลางแจ้งบ้าง เป็นผู้นั่งบนอาสนะตามที่ล้าด ไวบ้าง เป็นผู้บริโภคคุณ คือ ประกอบความขวนขวยในการบริโภคคุณบ้าง เป็นผู้ห้ามน้ำเย็น คือ ขวนขวยในการห้ามน้ำเย็นบ้าง เป็นผู้อาบน้ำวันละ ๓ ครั้ง คือ ประกอบความขวนขวย ในการลงน้ำบ้าง สามัญคุณ หรือพระมหาณคุณ จักเป็นกิจที่กระทำได้ยาก กระทำได้ยากด้วยดี ด้วยการปฏิบัติมีประมาณน้อยนี้ และด้วยการบำเพ็ญตนนี้แล้ว ไม่น่าจักต้องกล่าวว่า สามัญคุณทำได้ยาก พระมหาณคุณทำได้ยากดังนี้เลย กิคงดี หรือบุตรคนดี โดยที่สุดเม้นทางกุมาทาสี จักอาจทำสามัญคุณ และพระมหาณคุณนี้ได้ ด้วยการกล่าวว่า เอาเถอะ เราจักเป็นอเจลก ทรงผ้าป่านบ้าง ทรงผ้าแเกมกันบ้าง ผ้าห่อคอพบ้าง ผ้าบังสุกุลบ้าง ผ้าเปลือกไม้บ้าง หนังเสือหั้งเล็บบ้าง ผ้าคากรองบ้าง ผ้าเปลือกปอ ทรงบวง ผ้าผลไม้กรองบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยผองคนบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยตนสัตว์บ้าง ผ้าทำด้วยตนปีกนกเค้าบ้าง เป็นผู้ดูอนผอมและหนวด คือ ประกอบการขวนขวยในการถอนผอมและหนวดบ้าง เป็นผู้ยืน คือ ห้ามอาสนะบ้าง เป็นผู้อาบน้ำวันละ ๓ ครั้ง คือ ประกอบความขวนขวยในการกระໂຫຍ່ง (คือ เดินกระໂຫຍ່งเหยียบพื้นไม้เต็มเท้า) บ้าง เป็นผู้นอนบนหนาม คือ สำเร็จการนอนบนหนามบ้าง สำเร็จการนอนบนเนินดินบ้าง เป็นผู้นอนตะแคง ข้างเดียวบ้าง เป็นผู้หมักหมมด้วยธุลีบ้าง เป็นผู้อยุกกลางแจ้งบ้าง เป็นผู้นั่งบนอาสนะตามที่ล้าด ไวบ้าง เป็นผู้บริโภคคุณ คือ ขวนขวยในการบริโภคคุณบ้าง เป็นผู้ห้ามน้ำเย็น คือ ขวนขวยในการห้ามน้ำเย็นบ้าง เป็นผู้กระໂຫຍ່ง คือ ประกอบความเพียรในการกระໂຫຍ່ง (คือ เดินกระໂຫຍ່งเหยียบพื้นไม้เต็มเท้า) บ้าง เป็นผู้นอนบนหนาม คือ สำเร็จการนอนบนหนามบ้าง สำเร็จการนอนบนเนินดินบ้าง เป็นผู้นอนตะแคง ข้างเดียวบ้าง เป็นผู้หมักหมมด้วยธุลีบ้าง เป็นผู้อยุกกลางแจ้งบ้าง เป็นผู้นั่งบนอาสนะตามที่ล้าด ไวบ้าง เป็นผู้บริโภคคุณ คือ ขวนขวยในการบริโภคคุณบ้าง เป็นผู้ห้ามน้ำเย็น คือ ขวนขวยในการห้ามน้ำเย็นบ้าง เป็นผู้อาบน้ำวันละ ๓ ครั้ง คือ ประกอบความขวนขวยในการลงน้ำบ้าง ดูกัสสป ก็พระสามัญคุณ หรือพระมหาณคุณ เป็นกิจที่กระทำได้ยาก กระทำได้ยากด้วยดี เพราะต้องเว้นการปฏิบัติมีประมาณน้อยนี้ และ เพราะต้องเว้นการบำเพ็ญตนนี้ เพื่อจะนั่น การที่กล่าวว่า สามัญคุณทำได้ยาก พระมหาณคุณทำได้ยาก ดังนี้ สมควรแล้ว ดู กัสสป ต่อเมื่อกิกขุเจริญเมตตาจิตอันไม่มีเรา ในมีความเบียดเบี้ยน และทำให้แจ้งชีวิ เโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ อันหาอาศามีได้ เพราะอาศามีสันไป ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ กิกขุนี้เราเรียกว่า สมณะบ้าง พระมหาณบ้าง .

[๒๖๙] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสรอย่างนี้แล้ว อเจลกัสสปได้ทูลว่า ข้าแต่พระโคดม ผู้เจริญ สมณะยากที่ครรฯ จะรู้ได้ พระมหาณ์ยากที่ครรฯ จะรู้ได้ .

พระผู้มีพระภาคตรัสรอย่างนี้ ดูกัสสป ข้อนี้เป็นปกติในโลก ที่ว่าสมณะยากที่ครรฯ จะรู้ได้ พระมหาณ์ยากที่ครรฯ จะรู้ได้ แม้หากว่าสมณะพระมหาณ์เป็นอเจลกผู้ทดสอบทึ้มรรยาท เลี้ยงมือ เขาเชิญให้มารับกิกขุแล้วก็ไม่มา เขาเชิญให้หยุดก็ไม่หยุด ไม่รับกิกขุที่เขาแบ่งไว้ก่อน ไม่รับกิกขุที่เขาทำเฉพะ ไม่รับกิกขุที่เขานิมนต์ เขายังไม่รับกิกขุปากหน้อ ไม่รับกิกขุจาก หน้อข้า ไม่รับกิกขุที่บุคคลยืนคร่อมธรณีประตุนำมา ไม่รับกิกขุที่บุคคลยืนคร่อมท่อนไม้สำมา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิการย สลัลขันธาราคร
ไม่รับภิกษาที่บุคคลยืนคร่อมสาคนนำมานา ไม่รับภิกษาของคน ๒ คนที่กำลังบริโภคอยู่ ไม่รับภิกษา
ของหญิงมีครรภ์ ไม่รับภิกษาของหญิงผู้กำลังให้ลูกดูดนม ไม่รับภิกษาของหญิงผู้คลอดลีบยบรูม
ไม่รับภิกษาที่นัดแนะกันทำไว้ ไม่รับภิกษาในที่ซึ่งสุนัขได้รับเลี้ยงดู ไม่รับภิกษาในที่มีแมลงวัน
ใต้ต้นเป็นกลุ่ม ในเกินปลา ในเกินเนื้อ ไม่ดื่มน้ำร้อน ไม่ดื่มน้ำเย็น ไม่ดื่มน้ำดอง เขารับภิกษา
ที่เรือนหลังเดียว เยียวยาอัตภาพด้วยข้าวคำเดียวบ้าง รับภิกษาที่เรือน ๒ หลัง เยียวยาอัตภาพ
ด้วยข้าว ๒ คำบ้าง รับภิกษาที่เรือน ๗ หลัง เยียวยาอัตภาพด้วยข้าว ๗ คำบ้าง เยียวยาอัตภาพ
ด้วยภิกษาในสถานอยู่ในเดียวบ้าง ๒ ในบ้าน ๗ ในบ้าน กินอาหารที่เก็บค้างไว้วันหนึ่งบ้าง
๒ วันบ้าง ๗ วันบ้าง เป็นผู้ประกอบความขวนขวยในการบริโภคภัตที่เรียนมาตั้งกึงเดือนเช่นนี้
บ้าง สมณะหรือพราหมณ์จักได้เป็นผู้ชื่อว่า ยากที่โครง จักรุได้ ยากที่โครง จักรุได้ด้วยดี
ด้วยการปฏิบัติมีประมาณ้อยนี้ และด้วยการบำเพ็ญตบะนี้แล้ว ไม่น่าจะต้องกล่าวว่า สมณะ
ยากที่โครง จะรู้ได้ พราหมณ์ยากที่โครง จะรู้ได้ ดังนี้แลยก็พบดี หรือบุตรคนหนึ่ด โดยที่สุด
แม้นางกมภatha สี จักอาจ รู้สามัญคุณ และพรมหัญคุณนี้ได้ว่า แม้สมณพราหมณ์นี้เป็นօเจลก
ผู้ทดสอบทั้งมรรยาท เลี้ยงเมือง เขาชี้ญให้มารับภิกษาไม่มา เขาชี้ญให้หยุดกิ่งเมหยุด ไม่รับภิกษา
ที่เข้าแบ่งไว้ก่อน ไม่รับภิกษาที่เข้าทำเฉพะ ไม่รับภิกษาที่เขานิมนต์ เข้าไม่รับภิกษาปากหม้อ^๔
ไม่รับภิกษาจากหม้อข้าว ไม่รับภิกษาที่บุคคลยืนคร่อมธรณ์ประตุนนำมานา ไม่รับภิกษาที่บุคคลยืนคร่อม
ท่อนไม่นำมานา ไม่รับภิกษาที่บุคคลยืนคร่อมสาคนนำมานา ไม่รับภิกษาของคน ๒ คนที่กำลังบริโภคอยู่
ไม่รับภิกษาของหญิงมีครรภ์ ไม่รับภิกษาของหญิงผู้กำลังให้ลูกดูดนม ไม่รับภิกษาของหญิง
ผู้คลอดลีบยบรูม ไม่รับภิกษาที่นัดแนะกันทำไว้ ไม่รับภิกษาในที่ซึ่งสุนัขได้รับการเลี้ยงดู ไม่รับ
ภิกษาในที่มีแมลงวันใต้ต้นเป็นกลุ่ม ในเกินปลา ในเกินเนื้อ ไม่ดื่มน้ำร้อน ไม่ดื่มน้ำเย็น ไม่ดื่มน้ำดอง
เขารับภิกษาที่เรือนหลังเดียว เยียวยาอัตภาพด้วยข้าวคำเดียวบ้าง รับภิกษาที่เรือน ๒ หลัง เยียวยา
อัตภาพด้วยข้าว ๒ คำบ้าง รับภิกษาที่เรือน ๗ หลัง เยียวยาอัตภาพด้วยข้าว ๗ คำบ้าง เยียวยา
อัตภาพด้วยภิกษาในสถานอยู่ในเดียวบ้าง ๒ ในบ้าน ๗ ในบ้าน กินอาหารที่เก็บค้างไว้วันหนึ่งบ้าง
๒ วันบ้าง ๗ วันบ้าง เป็นผู้ประกอบความขวนขวยในการบริโภคภัตที่เรียนมาตั้งกึงเดือนเช่นนี้
บ้าง ดุกรกัสสป กีเพราสมณะหรือพราหมณ์เป็นผู้ชื่อว่า ยากที่โครง จะรู้ได้ ยากที่โครงจะรู้
ได้ด้วยดี เพราะต้องวันการปฏิบัติมีประมาณ้อยนี้ และต้องวันการบำเพ็ญตบะนี้ เพราะฉะนั้น
การที่กล่าวว่า สมณะยากที่โครง จะรู้ได้ พราหมณ์ยากที่โครง จะรู้ได้ ดังนี้ สมควรแล้ว
ดุกรกัสสป ต่อเมื่อภิกษุเจริญเมตตาจิตขันไม่มีເງາມ ไม่มีความเบียดเบียน และทำให้แจ้งชีว
เจトイวิมุติ ปัญญาวิมุติ อันหาอาสาภรณ์ได้ เพราอาสาภรณ์สั่นไปด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเอง
ในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ กิษกุณ្យเรารายึกว่า สมณะบ้าง พราหมณ์บ้าง .

ดุกรกัสสป แม้หากว่า สมณะพราหมณ์เป็นผู้มีผักดองเป็นภักขนาบ้าง มีข้าวฟ่างเป็นภักขนา
บ้าง มีลูกเตือยเป็นภักขนาบ้าง มีกากข้าวเป็นภักขนาบ้าง มียางเป็นภักขนาบ้าง มีสาหร่ายเป็นภักขนา
บ้าง มีรำเป็นภักขนาบ้าง มีข้าวตังเป็นภักขนาบ้าง มีกำยานเป็นภักขนาบ้าง มีหญ้าเป็นภักขนาบ้าง
มีโโคมยเป็นภักขนาบ้าง มีเหง้าและผลไม้ในป่าเป็นอาหาร บริโภคผลไม้เยียวยาอัตภาพ ดุกรกัสสป
สมณะหรือพราหมณ์จักได้เป็นผู้ชื่อว่า ยากที่โครง จะรู้ได้ ยากที่โครง จะรู้ได้ด้วยดี ด้วยการ
ปฏิบัติมีประมาณ้อยนี้ และด้วยการบำเพ็ญตบะนี้แล้ว ไม่น่าจักต้องกล่าวว่า สมณะยากที่โครง
จะรู้ได้ พราหมณ์ยากที่โครง จะรู้ได้ ดังนี้เลย กิตถุบทดีหรือบุตรคนหนึ่ด โดยที่สุดแม้นาง
กมภatha สี จักอาจ รู้ได้ว่า สมณะหรือพราหมณ์เป็นผู้มีผักดองเป็นภักขนาบ้าง มีข้าวฟ่างเป็นภักขนาบ้าง
มีลูกเตือยเป็นภักขนาบ้าง มีกากข้าวเป็นภักขนาบ้าง มียางเป็นภักขนาบ้าง มีสาหร่ายเป็นภักขนาบ้าง
มีรำเป็นภักขนาบ้าง มีข้าวตังเป็นภักขนาบ้าง มีกำยานเป็นภักขนาบ้าง มีหญ้าเป็นภักขนาบ้าง มีโโคมย
เป็นภักขนาบ้าง มีเหง้าและผลไม้ในป่าเป็นอาหาร บริโภคผลไม้หนلنเยียวยาอัตภาพ ดุกรกัสสป
กีเพราสมณะหรือพราหมณ์เป็นผู้ชื่อว่า ยากที่โครง จะรู้ได้ ยากที่โครง จะรู้ได้ด้วยดี เพราะ
ต้องวันการปฏิบัติมีประมาณ้อยนี้ และต้องวันการบำเพ็ญตบะนี้ เพราะฉะนั้น การที่กล่าวว่า
สมณะยากที่โครง จะรู้ได้ พราหมณ์ยากที่โครง จะรู้ได้ ดังนี้ สมควรแล้ว ดุกรกัสสป
ต่อเมื่อภิกษุเจริญเมตตาจิตขันไม่มีເງາມ ไม่มีความเบียดเบียน และทำให้แจ้งชีวเจトイวิมุติ ปัญญา
วิมุติ อันหาอาสาภรณ์ได้ เพราอาสาภรณ์สั่นไปด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเอง ในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่
กิษกุณ្យเรารายึกว่า สมณะบ้าง พราหมณ์บ้าง .

ดุกรกัสสป แม้หากว่า สมณะหรือพราหมณ์ ทรงผ้าป่านบ้าง ผ้าแגםกันบ้าง ผ้าห่อศพ
บ้าง ผ้าบังสุกุลบ้าง ผ้าเปลือกไม้บ้าง หนังเสือบ้าง หนังเสือหัวเสือบ้าง ผ้าคาดรองบ้าง
ผ้าเปลือกปอกรองบ้าง ผ้าแผลไม้กรองบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยผงคนบ้าง ผ้าก้มพลทำด้วยขนสัตว์บ้าง
ผ้าทำด้วยขนปีกนกเค้าบ้าง เป็นผู้ถูกอนุมและหนวด คือ ประกอบความขวนขวยในการถอนผง
และหนวดบ้าง เป็นผู้ยืน คือ ห้ามอาสนะบ้าง เป็นผู้กระໂໂຍງ คือ ประกอบความเพียรในการ
กระໂໂຍງ (คือเดินกระໂໂຍງหรือบินไม่เต็มเท้า) บ้าง เป็นผู้นอนบนหนาม คือ สำเร็จการนอน
บนหนามบ้าง สำเร็จการนอนบนหนามและกระดาษบ้าง สำเร็จการนอนบนนินดินบ้าง เป็นผู้นอน
ตะแคงข้างเดียวบ้าง เป็นผู้หนังก้มด้วยธลลิบ้าง เป็นผู้อยู่กลางแจ้งบ้าง เป็นผู้นั่งบนอาสนะ
ตามที่ลَاด ไว้บ้าง เป็นผู้บริโภคคุณ คือ ประกอบความขวนขวยในการบริโภคคุณบ้าง เป็นผู้ห้าม
น้ำเย็น คือ ขวนขวยในการห้ามน้ำเย็นบ้าง เป็นผู้อุบาน้ำวันละ ๓ ครั้ง คือ ประกอบความ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่นินภัย สลัมขันธาราค
ขานขวายในการลงน้ำบ้าง ดุกรักสป สมณะหรือพราหมณจักได้เป็นผู้ชี้ว่า ยากที่ได้ราก จะรู้ได้
ยากที่ได้รากดี ด้วยการปฏิบัติมีประมาณน้อยนี้ และด้วยการบำเพ็ญตนะนี้แล้ว ไม่น่า
จักต้องกล่าวว่า สมณะยากที่ได้ราก จะรู้ได้ ดังนี้เลย กิตกุลบดี
หรือบุตรกุลบดี โดยที่สุดเม้นางานุมกาฬสี กิจกาวาจูได้ราก สมณะพราหมณนี้ ทรงผ้าป่านบ้าง
ผ้าแแกมกันบ้าง ผ้าห่อศพบ้าง ผ้าบังสกลบ้าง ผ้าเปลือกไม้บ้าง หนังเสือบ้าง หนังเสือทั้งลีบ
บ้าง ผ้าคาดกรองบ้าง ผ้าเปลือกปอกรองบ้าง ผ้าผลไม้กรองบ้าง ห้าก้มผลทำด้วยผักบ้าง
ห้าก้มผลทำด้วยขนสัตว์บ้าง ผ้าทำด้วยขนปีกนกเค้าบ้าง เป็นผู้สอนและหนวด คือ ประกอบ
ความขานขวายในการสอนและหนวดบ้าง เป็นผู้ยืน คือ ห้ามอาสนะบ้าง เป็นผู้กระโloying
คือ ประกอบความเพียรในการกระโloying (คือเดินกระโloying เหยียบพื้นไม่เต็มเท้า) บ้าง เป็นผู้
สอนบนหนาม คือ สำเร็จการสอนบนหนามบ้าง สำเร็จการสอนบนแผ่นกระดานบ้าง สำเร็จ
การสอนบนนินดินบ้าง เป็นผู้สอนตะเกذاหงส์เดียวบ้าง เป็นผู้หักหงมด้วยธนูบ้าง เป็นผู้อยู่
กลางแจ้งบ้าง เป็นผู้นั่งบนอาสนะตามที่ลัดไว้บ้าง เป็นผู้บุริโภคคุณ คือ ประกอบความขานขวาย
ในการบุริโภคคุณบ้าง เป็นผู้ห้ามน้ำเย็น คือ ขานขวายในการห้ามน้ำเย็นบ้าง เป็นผู้ห้ามน้ำวันละ
๓ ครั้ง คือ ประกอบความขานขวายในการลงน้ำบ้าง ดุกรักสป กิเพราสมณะหรือพราหมณ
เป็นผู้ชี้ว่า ยากที่ได้ราก จะรู้ได้ด้วยดี เพราะต้องเว้นการปฏิบัติมีประมาณ
น้อยนี้ และต้องเว้นการบำเพ็ญตนะนี้ เพราะจะนั่น การที่กล่าวว่า สมณะยากที่ได้ราก จะรู้ได้
พราหมณยากที่ได้ราก จะรู้ได้ ดังนี้ สมควรแล้ว ดุกรักสป ต่อเมื่อกิษเจริญเมตตาจิต
อันไม่มีเราะ ไม่มีความเบียดเบี้ยน และทำให้เจ็บชีวิตโตวิมุติ ปัญญา Vimutti อันหาอ่าสาধมีได้
เพราะอาสวะสัมไป ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ กิษเจริญเรียกว่า
สมณะบ้าง พราหมณบ้าง .

สลัมปมา

[๒๗๐] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว օเจลกัสปได้ทูลว่า ข้าแต่พระโคดม
ผู้เจริญ กิสลัมปมาทันนี้เป็นใจ จิตสัมปทานนี้เป็นใจ ปัญญาสัมปทานนี้เป็นใจ
พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดุกรักสป พระภาคตแสดงจิตอันดีในโลกนี้เป็นพระอรหันต์
ตรัสรู้องโถดยของ กิ่งพร้อมด้วยวิชชาและจารนะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรับเงินโลก เป็นสารี
ฝิกษารมที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว
เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระภาคตประองค์นั้น ทรงทำโภกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พระโลก
ให้แจ้งขัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณะพราหมณ
เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง งานในที่สุด
ทรงประภาครพรมจารย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสทธิ์ บริบูรณ์ลึ้นเชิง คุกหนบดี
บุตรกุลบดี หรือผู้เกิดเฉพาะในตระกูลใดตระกูลหนึ่งย่อมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว ได้ครั้งท่า
ในพระภาคต เมื่อได้ครั้งท่าแล้ว ย้อมเหตุนตระหนักว่า ธรรมลักษณะแคนเป็นทางมาแห่งชีวี
บรรพชาเป็นทางปลดโปรด ภารกิจที่บุคคลผู้ครองเรือน จะประพฤติพราหมณจารย์ให้บริสทธิ์โดยส่วน
เดียวดุลังขัด ไม่ใช่ทำได้ด้วย ถ้ากระไร เราพึงปลดผูกและหนวด นุงห่มผ้ากาสาวพัสดร
อกอบาชเป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เข้าละกองโภคสมบัติน้อยใหญ่ ละครีอญाचิน้อยใหญ่
ปลงผุมและหนวด นุงห่มผ้ากาสาวพัสดร อกอบาชเป็นบรรพชิต เมื่อบาชแล้ว สำรวมระวัง
ในพระปติไมกขอยู่ ถึงพร้อมด้วยมรรยาทและโถจรา มีปกติเห็นกัยในไทยเพียงเล็กน้อย
สามารถศึกษาอยู่ในลึกขำทั้งหลาย ประกอบด้วยกายกรรม วจกรรมที่เป็นกุศล มืออาชีพบริสทธิ์
กิ่งพร้อมด้วยศีล คัมครองหวานในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญา เป็นผู้สันโถ .

กลศิล

ดุกรักสป อย่างไร กิษเจริญชี้ว่าเป็นผู้กิ่งพร้อมด้วยศีล .

๑. กิษเจริญในพระธรรมวินัยนี้ ลักษณะผ้าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ
วางแผนการแล้ว มีความละอาย มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่
ข้อนี้เป็นสลัมปมาของเรอประการหนึ่ง .

๒. เรื่องลักษณะทั้งสอง เว้นขาดจากการลักษณะทั้งสอง รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของ
ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติตนเป็นใจใน เเป็นผู้สะอาดอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัมปมาของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรื่องลักษณะเป็นข้าศึกแก่พราหมณจารย์ ประพฤติพราหมณจารย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมกุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัมปมาของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรื่องลักษณะทั้งสอง เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำจริง ดำรงคำสัตย์ มีถ้อยคำเป็น
หลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลวงโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัมปมาของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรื่องลักษณะส่อเสียด เว้นขาดจากคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้ว ไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คุณหมูนี้แต่กรัวกัน หรือฟังจากโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คุณหมูโน้น
แต่กรัวกัน สมานคนที่แต่กรัวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคุณผู้
พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำ
ที่ทำให้คุณพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัมปมาของเรอประการหนึ่ง .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลิลขันธารรค

๖. เหรอจะคำหายน เว้นขาดจากคำหายน กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ เพราะหุ ชวนให้รัก
จับใจ เป็นของข้ามเมือง คนส่วนมากรักใคร่พอใจ เม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๗. เหรอจะคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากคำเพ้อเจ้อ พุดถูกการ พุดแต่คำที่เป็นจริง พุด
อิงธรรม พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์
โดยการอันควร เม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๘. เหรอวันขาดจากการพราภพิชาม และภูตคาม .

๙. เหรอฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งดจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เหรอเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และดุการเล่น อันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เหรอเว้นขาดจากการทัดทรงประดับและตอบแต่งร่างกาย ด้วยดอกไม้ของหอมและ
เครื่องประเทือกผัว อันเป็นฐานแห่งการเต่งตัว .

๑๒. เหรอเว้นขาดจากการนั่งอนบนที่นั่ง ที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เหรอเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เหรอเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิบ .

๑๕. เหรอเว้นขาดจากการรับเนื้อดิบ .

๑๖. เหรอเว้นขาดจากการรับสตรีและกมารี .

๑๗. เหรอเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส .

๑๘. เหรอเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เหรอเว้นขาดจากการรับไกและสกร .

๒๐. เหรอเว้นขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา .

๒๑. เหรอเว้นขาดจากการรับไวนะและทิดิน .

๒๒. เหรอเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรม และการรับใช้ .

๒๓. เหรอเว้นขาดจากการซื้อการขาย .

๒๔. เหรอเว้นขาดจากการโงงด้วยตราชั้ง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วย
เครื่องดวงวัด .

๒๕. เหรอเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตลาดตะลง .

๒๖. เหรอเว้นขาดจากการตัด การฆ่า การจองจำ การตีซิง การปล้นและการกราโขก
เม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

จบลักษี .

มัชณีมศีล

๑. กิษเญเว้นขาดจากการพราภพิชามและภูตคาม เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบาง
จำพวกลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังประกอบการพราภพิชามและภูตคามเห็นปานนี้
คือ พิชเกิดแต่หน้า พิชเกิดแต่ลำต้น พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่ยอด พิชเกิดแต่เมล็ดเป็นที่ครบห้า
แม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิษเญเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการละลมไว เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการละลมไว
เห็นปานนี้ คือ ละลมข้าว ละสนน้ำ ละลมผ้า ละลมยาน ละลมที่นอน ละลมเครื่อง
ประเทือกผัว ละลมของหอม ละลมอา毗ส แม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิษเญเว้นขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบางจำพวก ลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล
เห็นปานนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโคมหรสพมีการรำเป็นต้น การเล่านิยาย การ
เล่นปرانมี การเล่นปลุกผี การเล่นตีกลอง หลากหลายมีเมืองที่สวยงาม การเล่นของคนจันทาล
การเล่นไม้สูง การเล่นหน้าคพ ชนช้าง ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ ชนแกะ ชนไก
ชนกระทา รากกระบีกระบอง หมายชอก หมายปล้ำ การรูรน การตรวจสอบ การจัดกระบวนการทัพ
กองทัพ แม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิษเญเว้นขาดจากการขวนขวยเล่นพนัน อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่นอย่างที่
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังขวนขวยเล่นการพนัน
อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นปานนี้ คือ เล่นหมากราดแคละแปดต่า แกละสิบต่า เล่น
หมากเก็บ เล่นดาวดด เล่นหมากไห เล่นโนบบ่วง เล่นไม้ทึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา เล่น
เป้าใบไม้ เล่น ไกน้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกึ่งหัน เล่นตวงทรรย เล่นรอกน้อยๆ เล่นธนูน้อยๆ
เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้มข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๕. กิษเญเว้นขาดจากการนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ลัณโภชนะที่เขาให้ด้วยครัวทราแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่
เห็นปานนี้ คือ เตียงมีเท้าเกินประมาณ เตียงมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าໂโคเชาว์นบายา เครื่องลาด
ที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรด้วยลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีลัณฐานเป็น
ชุดดอกไม้ เครื่องลาดที่ยัดนุ่น เครื่องลาดตนแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีเหลืองเป็นต้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัลขันธารรค
เครื่องลาดขนแกะมีขันตัง เครื่องลาดขนแกะมีขันช้างเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกรม ใหม่
เครื่องลาด ใหม่ชลิบทองและเงิน เครื่องลาดขนแกะจานงฟ่อน ๑๖ คน เครื่องลาดหังช้าง
เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่งอุบินะอันมีขันอ่อนนุ่ม
เครื่องลาดอย่างที่ทำด้วยหนังชามด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหนอนช้าง แม้ข้อนี้ก็เป็น
สลัลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง.

๘. กิกษะเว้นขาดจากการประกอบการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังขวนขวย
ประกอบการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นปานนี้ คือ อบตัว ไดловัยะ
อาบน้ำหอม น้ำดื่ม ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผิว ผัดหน้า ทาปาก ประดับข้อมือ^๔
สามเกี้ยว ใช้ไม้ท้า ใช้กลักยา ใช้ด้าม ใช้ชาร์ค ใช้ร่ม สามารถเท้าประดับวิจิตร ติด
กรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดวาลวิชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้าไขขาย แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัลสัมปทานของ
เรอประการหนึ่ง.

๙. กิกษะเว้นขาดจากติรัจฉานกตา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉัน
โภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังประกอบติรัจฉานกตาเห็นปานนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา เรื่อง
โจร เรื่องมหาอามาตย์ เรื่องกองทัพ เรื่องภัย เรื่องมน เรื่องช้าง เรื่องน้ำ เรื่องผ้า เรื่องที่นอน
เรื่องดอกไม้ เรื่องของหอม เรื่องญาติ เรื่องบาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร เรื่องชนบท
เรื่องสตรี เรื่องบราhma เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตราครุ เรื่องท่าน้ำ เรื่องคนที่ล่างลับไปแล้ว เรื่อง
เบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเลื่อมด้วยประการนั้นๆ แม้ข้อนี้ก็
เป็นสลัลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง.

๑๐. กิกษะเว้นขาดจากการหากล้าถ้อยคำแก่งແย่งกัน เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังกล้าถ้อยคำแก่งແย่งกันเห็นปานนี้ เช่นว่า ท่าน
ไม่รู้ว่าก็ธรรมาภินันนี้ ข้าพเจ้ารู้ว่าก็ธรรมาภินันนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติผิด ข้าพเจ้า
ปฏิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่าน ไม่เป็นประโยชน์ คำที่ควรจะกล่าวก่อน
ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่านเคยชี้ของมา
ผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับมิติความของท่าน ได้แล้ว ข้าพเจ้าเช่นท่าน ได้แล้ว ท่านจะถอนว่าทะเสีย
มีฉันจะแก้ไขเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๑๑. กิกษะเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังขวนขวยประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทุตของพระราชา ราชนาห้ามมาตรฐาน กษัตริย์ พราหมณ์ คุกหนดี และกมารว่า
ท่านจะไปในที่นั้น ท่านจะไปในที่ไหน ท่านจะนำเอาสิงห์ไป ท่านจะนำเอาสิงห์ในที่โน้นมา ดังนี้
แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๑๒. กิกษะเว้นขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบคีบย เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังพุดหลอกลวง พุดเลียบคีบย พุด
หัวนล้อม พุดและเล้ม แสร้งหาลากด้วยลาก แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

จบมัชชุมิมศิล。

มหาศิล

๑. กิกษะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉาน
วิชาเห็นปานนี้ คือ ทายอวัยะ ทายนิมิต ทายอุปนาต ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนาย
หนุกัดผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกรเวนะเวียนเทียน ทำพิธีชั้ดแกลบบูชาไฟ ทำพิธีชั้ดรำ^๕
บูชาไฟ ทำพิธีชั้ดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเปา
บูชาไฟ ทำพิธีกรรมด้วยโลหิต เป็นเหมือนอวัยะ ดูลักษณะที่บ้าน ดูลักษณะที่นา เป็นเหมือน
ปลุกเสก เป็นเหมือนอัตติ เป็นเหมือนลงยันต์คัมภีรบ้านเรือน เป็นเหมือน เป็นเหมือนอยาพิช เป็น
เหมือนเมลป่อง เป็นเหมือนรักษาแพลงหนืด เป็นเหมือนอทายเสียงกง เป็นเหมือนอทายเสียงกา เป็น
เหมือนอทายอายุ เป็นเหมือนเสกกันลุกครา เป็นเหมือนอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัลสัมปทานของเรอ
ประการหนึ่ง .

๒. กิกษะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทายลักษณะแก้วมณี ทายลักษณะไม้พลอง ทายลักษณะผ้า ทายลักษณะคาดตรา
ทายลักษณะดำเน ทายลักษณะครา ทายลักษณะธนู ทายลักษณะอาวุธ ทายลักษณะลัตวี
ทายลักษณะบูรษ ทายลักษณะกุมาร ทายลักษณะกุมารี ทายลักษณะทาส ทายลักษณะทาสี
ทายลักษณะช้าง ทายลักษณะม้า ทายลักษณะกระเบื้อง ทายลักษณะโคลอสกะ ทายลักษณะโโค^๖
ทายลักษณะแพะ ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก่ ทายลักษณะนกกระทา ทายลักษณะเหี้ย
ทายลักษณะตุน ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะฤกต แม้ข้อนี้ก็เป็นสลัลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิกษะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรภาราแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เห็นปานนี้ คือ ดุกษ์ยาตราทัพว่า พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชา
ภายนอกอยู่ พระราชาภัยในจักมีชัย พระราชาภายนอกจักปราชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย
พระราชาภัยในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราะเหตุนี้ๆ
แม้ข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง。

๔. กิกขւนเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยายกรณ์ว่า จักมีจันทร์ราศี จักมีสุริยราศี จักมีนักชัต្រราศี ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัต្រจักเดินถูกทาง
ดวงนักชัต្រจักเดินผิดทาง จักมีอุกกาบาท จักมีดาวหาง จักมีแผลนิดนิ่ง ไหว้ จักมีฟ้าร้อง
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រจักตก ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រจักกระจั่ง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រจักกระซิ่ง จันทร-

* คราสจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ สุริยราศีจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ นักชัต្រราศีจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นօบ่ายนี้
ดวงนักชัต្រเดินถูกทางจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ ดวงนักชัต្រเดินผิดทางจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ มีอุกกาบาท
จักมีผลเป็นօบ่ายนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ แผ่นดินไหว้จักมีผลเป็นօบ่ายนี้ ฟ้าร้องจักมีผล
เป็นօบ่ายนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រขึ้นจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดวงนักชัต្រตกจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រตามน้ำหม่องจักมีผลเป็น^๑
อย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัต្រกระจั่งจักมีผลเป็นօบ่ายนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทาน
ของเรอประการหนึ่ง.

๕. กิกขւนเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยายกรณ์ว่า จักมีฝนเต็ จักมีฝนแล้ง จักมีกิกขุaha ได้ด้วย จักมีกิกขุaha ได้ยก
จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโรคมีได้ หรือนับคะแนน คำนวน
นับประมาณ แต่งกายโดยคนศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง.

๖. กิกขւนเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ให้ถูกษาอาวามงคล ถูกษาวิวามงคล ถูกษาเริงหมอน ถูกษาหย่าร้าง
ถูกษาเก็บทรัพย์ ถูกษาจ่ายทรัพย์ ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ယับดงครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลึ้น
กระด้าง ร้ายมนต์ให้คงแข็ง ร้ายมนต์ให้มีอสุน ร้ายมนต์ไม่ให้หุ่นได้ยินเสียง เป็นหมอกธร
กระจาก เป็นหมอทรงหญิงสาว เป็นหมอทรงเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้าวมหาพรหม
ร้ายมนต์พ่นไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ แม้ข้อนี้ก็เป็นสิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง.

๗. กิกขւนเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก็บน ร้ายมนต์ขับผี สองมนต์ป้องกันบ้านเรือน
ทำกำเทยให้กลันเป็นชาย ทำชายให้กลาเป็นกำเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่
พื้นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบุชาไฟ ปรางยาสำรอก ปรางยาถ่าย ปรางยาถ่ายไทยเบื้องบน
ปรางยาถ่ายไทยเบื้องล่าง ปรางยาแก่愧ดศีรษะ หุนน้ำมันหยดหุ่น ปรางยาตา ปรางยานัตถ์
ปรางยาทากัด ปรางยาทาสมาน ป้ายยาตา ทำการฝ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชะแพลง แม้ข้อนี้ก็เป็น
สิลสัมปทานของเรอประการหนึ่ง.

ดุกรักสป กิกขุสมบูรณ์ด้วยศีลอดอย่างนี้ ย้อมไม่ประสนบกัยแต่ไหนๆ เลย เพราะ
ศีลสั่งวานนี้ เปรียบเหมือนกษัตริย์ผู้ได้มุราภิเษก กำจั德拉ชศัต្រได้แล้ว ย้อมไม่ประสนบกัย
แต่ไหนๆ เพราะราชศัตตุรุนน์ ดุกรักสป กิกขุกิณนันน์ สมบูรณ์ด้วยศีลอดอย่างนี้แล้ว
ย้อมไม่ประสนบกัยแต่ไหนๆ เพราะศีลสั่งวานนี้ กิกขุสมบูรณ์ด้วยอริยศีลขันธนี้ ย้อมได้เสวยสุข
อันปราถจากไทยในภายใต้ ดุกรักสป ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิกขุชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อม
ด้วยศีล ดุกรักสป นี้และสิลสัมปทานนั้น.

จบมาศิล.

อินทรียสัจาร

ดุกรักสป อย่างไร กิกขุชื่อว่าเป็นผู้ดูแลของทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย ดุกรักสป
กิกขุในธรรมวินัยนี้ เห็นรูปด้วยจักขุแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพัญญาณะ เออยอมปฏิบัติเพื่อ
สำรวมจักขุนทรีย์ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้ออกคลธรรมอันลามก คือ อภิชญาและโถมนัส
ครอบจั่นนั้น ชื่อว่ารักษาจักขุนทรีย์ ชื่อว่าถึงความสำรวมในจักขุนทรีย์ กิกขุฟังเสียงด้วยโสต . . .
คอมกลืนด้วยใจ . . . ล้มรสด้วยชีวหายา . . . ถูกต้องโภภูพพะด้วยกาย . . . รู้แจ้งธรรมารมณ์ด้วยใจ
แล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพัญญาณะ เออยอมปฏิบัติเพื่อสำรวมมนินทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว
จะเป็นเหตุให้ออกคลธรรมอันลามก คือ อภิชญาและโถมนัสครอบจั่นนั้น ชื่อว่ารักษามนินทรีย์
ชื่อว่าถึงความสำรวมในมนินทรีย์ กิกขุประกอบด้วยอินทรีย์ กิกขุประกอบด้วยอินทรีย์ เช่นนี้ ย้อมได้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัชันธรรมรัก เสวยสุขอันไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใน ดุกรักสป ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิบุชื่อว่า เป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีทั้งหลาย .

สติสัมปชัญญะ

ดุกรักสป อย่างไร กิบุชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ ดุกรักสป กิบุชื่อในธรรมนิยมนี้ ยอมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการออก ในการแล ในการเหลียว ในการดูเข้า ในการเหยียดออก ในการทรงสังฆภูมิ นั่นต์และจิรา ในการฉัน การดื่ม การเคี้ยว การลิ้ม ใน การถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ยอมทำความรู้สึกตัวในการเดิน การยืน การนั่ง การหลับ การตื่น การพุด การนึง ดุกรักสป ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิบุชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ .

สันโดษ

ดุกรักสป อย่างไร กิบุชื่อว่าเป็นผู้สันโดษ ดุกรักสป กิบุชื่อในธรรมนิยมนี้ เป็นผู้สันโดษด้วยจิตเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบินบทาตเป็นเครื่องบริหารห้อง เเรอจะไปทางทิสากาดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรักสป นกมีปีกจะบินไปทางทิสากาดๆ ก็มีแต่ปีกของตัว เป็นภาวะบินไป ฉันใด กิบุชื่อในนั้นแล เป็นผู้สันโดยด้วยจิตเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบินบทาตเป็นเครื่องบริหารห้อง เเรอจะไปทางทิสากาดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรักสป ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิบุชื่อว่าเป็นผู้สันโดษ .

จิตสัมปทา

กิบุชื่อนี้ประกอบด้วยศีลขันธ์ อินทรีสัจวะ สติสัมปชัญญะและสันโดษอันเป็นอริยะ เช่นนี้แล้ว ยอมแพเสนาสนะอันลังด็ คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ซอกเขา ถ้ำ ป่าช้า ป่าชี้ງู ที่แจ้ง ลมฟาง ในการภายนหัต เรอกลับจากบินบทาตแล้ว นั่งคุ้บลังก์ ตั้งกายตรง ดำรงสติไว้เฉพาะหน้า เรื่องความเพ่งเลึงในโ哥 มใจปราศจากความเพ่งเลิงออย ยอมชำระจิต ให้บริสุทธิ์จากความเพ่งเลิง ได้ ละความประทัยร้าย คือ พยาบาท ไม่คิดพยาบาท มีความกรุณา ห่วงประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงออย ยอมชำระจิต ให้บริสุทธิ์จากความประทัยร้าย คือ พยาบาท ได้ ละถินเมธะแล้ว เป็นผู้ปราคจากถินเมธะ มีความกำหนดหมายอยู่ที่แสดงสว่าง มีสติสัมปชัญญะ ออย ยอมชำระจิต ให้บริสุทธิ์จากถินเมธะ ได้ ละอุหัจจก กจะแล้ว เป็นผู้ไม่ฟุ่งช่าน มีจิตสงบ ในภายในอยุ ยอมชำระจิต ให้บริสุทธิ์จากหัจจก กจะจะได้ ละวิจิจจนาแล้ว เป็นผู้ข้ามวิจิจจนา ไม่มีความคล่องแคลงในก תוכלธรรมหั้งหลายอยุ ยอมชำระจิต ให้บริสุทธิ์จากวิจิจจนาได้ .

ดุกรักสป เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้มีอาพาธถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย สมัยต่อมา เขาจะพึงหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้และ มีกำลังกาย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบากเจ็บหนัก บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย บัดนี้ เราหายจากอาพาธนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้และ มีกำลังกายเป็นปกติ ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้น เป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรักสป เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้มีอาพาธถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย สมัยต่อมา เขายังพึงหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้และ มีกำลังกาย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบากเจ็บหนัก บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย บัดนี้ เราหายจากอาพาธนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้และ มีกำลังกายเป็นปกติ ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้น เป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรักสป เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นทาส ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจไม่ได้ สมัยต่อมา เขายังพึ่งจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเองได้ ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไห้แก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นทาส พึงตัวเองไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจไม่ได้ บัดนี้ เรายังพึ่งจากความเป็นทาส นั้นแล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่นเป็นไห้แก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้น เป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรักสป เปรียบเหมือนบุรุษมีทรัพย์ มีโภคสมบัติพึงเดินทาง ไกลกันดาร หาอาหาร ได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขายังข้ามพ้นทางกันดารนั้นได้ บรรลุถึงหมู่บ้านอันเกยม ปลดภัยโดยสวัสดิ์ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราไม่มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ เดินทางไกลกันดาร หาอาหาร ได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี้ เราข้ามพ้นทางกันดารนั้น บรรลุถึงหมู่บ้านอันเกยม ปลดภัยโดยสวัสดิ์แล้ว ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัส มีภูมิสถานอันเกยมนั้นเป็นเหตุ ฉันได .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ดุกรักสป ภิกษุพิจารณาเห็นนิวรณ์ & ประการเหล่านี้ที่ยังจะไม่ได้ในตน เมื่อตนหนี้
เมื่อโนโคร เมื่อตนเรือนจำ เมื่อความเป็นทาส เมื่อทางไกลกันดาร และເຂົ້າພິຈານ
เห็นนิวรณ์ & ประการที่จะได้แล้วในตน เมื่อความไม่มีหนี้ เมื่อความไม่มีโคร เมื่อตน
การพ้นจากเรือนจำ เมื่อความเป็นໄທແກຕນ เมื่อຄວາມສາມາດ ລັນນັ້ນແລ .

ເມື່ອເຂົ້າພິຈານเห็นนิวรณ์ & ແລ້ວນີ້ທີ່ຈະໄດ້ແລ້ວໃນตน ຍ່ອມເກີດປາໂມຫຍ່ ເມື່ອປາໂມຫຍ່
ແລ້ວຍອມເກີດປີດ ເມື່ອມີປີຕິໃນໃຈ ກາຍຍ່ອມສົນ ເຮົມມີກາຍສົນແລ້ວ ຍ່ອມໄດ້ເສຍສູນ ເມື່ອມີສູນ
ຈິຕຍ່ອມຕຶ້ມັນ ເຮອສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸປະກອນ ບරລຸປະມູນຄານ ມົວງານ ມີປີຕິແລະ
ສູນເກີດແຕ່ວິເກອງ ນີ້ເປັນຈິຕສັນປາທາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລຈິຕສັນປາ .

ດຸກຮັກສປ ອີກປະກາຫົ່ງ ກົກບ່ຽນຮັດທິດຄານມີຄວາມຜ່ອງໃສແໜ່ງຈິຕໃນກາຍໃນ ເປັນ
ທະນາເອກຸດຫຸ້ນ ເພຣະວິຕກວິຈາຮັບໄປ ໄມມີວິຕກ ໄມມີວິຈາ ມີປີຕິແລະສູນເກີດແຕ່ສາມີອູ່
ນີ້ເປັນຈິຕສັນປາທາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ .

ດຸກຮັກສປ ອີກປະກາຫົ່ງ ກົກບ່ຽນຮັດທິດຄານມີຄວາມຜ່ອງໃສແໜ່ງຈິຕໃນກາຍໃນ ເປັນ
ເພຣະປີຕິສັນໄປ ບະຮລຕິຕິຍຄານທີ່ພຣະອົຣະທັງໝາຍຮັສີຢູ່ວ່າຜູ້ໄດ້ຄານນີ້ ເປັນຜູ້ມີອຸບ່ນຫາ
ມີສົດຍູ່ປັນສູນ ນີ້ເປັນຈິຕສັນປາທາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລຈິຕສັນປາ .

ດຸກຮັກສປ ອີກປະກາຫົ່ງ ກົກບ່ຽນຮັດທິດຄານ ໄມມີທຸກໆ ໄມມີສູນ ເພຣະລະສູນ
ລະຖຸກໍ ດັບໂສມເນັສໂທນ໌ກ່ອນໆ ໄດ້ ມີອຸບ່ນຫາ ເປັນແຫດໃຫ້ສົດບິນຮັສຸທີ່ອູ່ ນີ້ເປັນຈິຕສັນປາ
ຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລຈິຕສັນປາ .

ປັນຍູ້ສັນປາ

ກົກບ່ຽນ ເມື່ອຈິຕເປັນສາມາຊີ ບຣິສຸທີ່ຜ່ອງແຜ້ ໄມມີກິເລສ ປຣາຈາກອປກິເລສ ອ່ອນ
ກາຍແກ່ກາງການ ຕັ້ງມັນ ໄນຫວັນໄຫວ ອ່າຍ່ານ ຍ່ອມໂນມນ້ອມຈິຕໄປເພື່ອຄານທີ່ສະ ເຮຍ່ອມຮູ້ຫັດ
ອ່າຍ່ານ່ວ່າ ກາຍຂອງເຮົານີ້ແລ ມີປັປະກອບດ້າຍມາກູ້ ແກີດແຕ່ມາຮັດວຽດ ເຕີບໂຕຫຸ້ນດ້າຍ
ໜ້າວສຸກແລະຂົນມະສດ ໂມ່ເທິງ ຕ້ອງອົບ ຕ້ອງນາດຝຶນ ນີ້ອັນທ່າລາຍ ແລະກະຈັດກະຈາຍເປັນຫຮຽມດາ
ແລະວິຫຼາຍານຂອງເຮົານີ້ກີດຕ້ອງຢູ່ໃນກາຍນີ້ ເນື່ອງອູ່ໃນກາຍນີ້ ນີ້ເປັນປັນຍູ້ສັນປາທາຂອງເຮົອປະກາ
ຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລປັນຍູ້ສັນປາ .

ກົກບ່ຽນ ເມື່ອຈິຕເປັນສາມາຊີ ບຣິສຸທີ່ຜ່ອງແຜ້ ໄມມີກິເລສ ປຣາຈາກອປກິເລສ ອ່ອນ
ກາຍແກ່ກາງການ ຕັ້ງມັນ ໄນຫວັນໄຫວ ອ່າຍ່ານ ຍ່ອມໂນມນ້ອມຈິຕໄປເພື່ອນີ້ມີຕຽບປັບອັນເກີດແຕ່ໃຈ
ຄື່ອ ນີ້ມີຕິກາຍອື່ນຈຳການນີ້ມີປົກເກີດແຕ່ໃຈ ມີວ້າຍະນ້ອຍໃຫຍ່ຄຽວຄ້ວນ ມີອິນເທິຍໄນ້ບກພ່ອງ
ນີ້ເປັນປັນຍູ້ສັນປາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລປັນຍູ້ສັນປາ .

ກົກບ່ຽນ ເມື່ອຈິຕເປັນສາມາຊີ ບຣິສຸທີ່ຜ່ອງແຜ້ ໄມມີກິເລສ ປຣາຈາກອປກິເລສ ອ່ອນ
ກາຍແກ່ກາງການ ຕັ້ງມັນ ໄນຫວັນໄຫວ ອ່າຍ່ານ ເຮຍ່ອມໂນມນ້ອມຈິຕໄປເພື່ອອິທີວິວິທີ ເຮອບຮຣລ
ອິທີວິວິທີ່ພະການ ຄື່ອ ດັນເດີຍເປັນຫລາຍຄົນກີ່ໄດ້ ຫລາຍຄົນເປັນຄົນເດີຍກີ່ໄດ້ ທຳໄຫ້ປາກງູ
ກີ່ໄດ້ ທຳໄຫ້ຫາຍໄປກີ່ໄດ້ ທະລຸກຳກຳແພງເກົາໄປໄດ້ໄນ້ຕິດຂັດເໜີອນໄປໃນທີ່ວ່າງກີ່ໄດ້ ຜົດຫຸ້ນດໍາລັງ
ໃນແຜ່ນດິນແມ່ວິນໃນໜັກໍໄດ້ ເດີນບໍ່ນໍ້າໄນ້ແຕກເໜີວິນແດນດິນນັ້ນແຜ່ນດິນກີ່ໄດ້ ເຫະໄປໃນວັກຄາດ
ແມ່ວິນນັກໍໄດ້ ລຸບຄຳພະຈັນທິພະວາທິດຢືນມີຄຸກທີ່ມີວິນກາມປາມົກດ້ວຍຝາມເກົກີ່ໄດ້ ໃຫ້ຈຳນາຈ
ທາງກາຍໄປຕລອດພຣມໂລກໍໄດ້ ນີ້ເປັນປັນຍູ້ສັນປາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລ
ປັນຍູ້ສັນປາ .

ກົກບ່ຽນ ເມື່ອຈິຕເປັນສາມາຊີ ບຣິສຸທີ່ຜ່ອງແຜ້ ໄມມີກິເລສ ປຣາຈາກອປກິເລສ ອ່ອນ
ກາຍແກ່ກາງການ ຕັ້ງມັນ ໄນຫວັນໄຫວ ອ່າຍ່ານ ຍ່ອມໂນມນ້ອມຈິຕໄປເພື່ອທີພຍໂສຕຮາຕ ເຮຍ່ອມໄດ້
ຍືນສີຍ ພ ຂົນດ ຄື່ອ ເສີຍທີພົບແລະເສີຍມານຸ່ຍທີ່ທີ່ອູ່ໄກລແລະໄກລ໌ດ້ວຍທີພຍໂສຕວັນບຣິສຸທີ່
ລ່ວງໂສຕຂອງມານຍູ່ ນີ້ເປັນປັນຍູ້ສັນປາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລປັນຍູ້ສັນປາ .

ກົກບ່ຽນ ເມື່ອຈິຕເປັນສາມາຊີ ບຣິສຸທີ່ຜ່ອງແຜ້ ໄມມີກິເລສ ປຣາຈາກອປກິເລສ ອ່ອນ
ກາຍແກ່ກາງການ ຕັ້ງມັນ ໄນຫວັນໄຫວ ອ່າຍ່ານ ຍ່ອມໂນມນ້ອມຈິຕໄປເພື່ອໂຈໂປ່ງຢານ ເຮຍ່ອມກຳຫັນດ
ຮູ້ໃຈຂອງສັຕ້ວອິນ ຂອງບຸດຄລອິນດ້າຍໃຈ ຄື່ອ ຈິຕມີຮາຄະ ກີ້ວ່າຈິຕມີຮາຄະ ຮ້ອງຈິຕປຣາຈາກຮາຄະ
ກີ້ວ່າຈິຕປຣາຈາກຮາຄະ ຈິຕມີທີສະ ກີ້ວ່າຈິຕມີທີສະ ຮ້ອງຈິຕປຣາຈາກທີສະ ກີ້ວ່າຈິຕປຣາຈາກ
ໂທສະ ຈິຕມີໂມໜະ ກີ້ວ່າຈິຕມີໂມໜະ ຮ້ອງຈິຕປຣາຈາກໂມໜະ ກີ້ວ່າຈິຕປຣາຈາກໂມໜະ ຈິຕຫດ່ງໆ
ກີ້ວ່າຈິຕຫດ່ງໆ ຮ້ອງຈິຕຝ່າງໆ ກີ້ວ່າຈິຕຝ່າງໆ ຈິຕປັນເນັດຮຽດ ກີ້ວ່າຈິຕປັນເນັດຮຽດ ຮ້ອງຈິຕ
ໄນ້ປັນເນັດຮຽດ ກີ້ວ່າຈິຕໄນ້ປັນເນັດຮຽດ ຈິຕປັນສາມາຊີ ກີ້ວ່າຈິຕປັນສາມາຊີ ຮ້ອງຈິຕໄນ້ປັນສາມາຊີ ກີ້ວ່າ
ຈິຕໄນ້ປັນສາມາຊີ ຈິຕຫຼຸດພັນ ກີ້ວ່າຈິຕຫຼຸດພັນ ຮ້ອງຈິຕໄນ້ຫຼຸດພັນ ກີ້ວ່າຈິຕໄນ້ຫຼຸດພັນ ນີ້ເປັນ
ປັນຍູ້ສັນປາຂອງເຮົອປະກາຫົ່ງ ດຸກຮັກສປ ນີ້ແລປັນຍູ້ສັນປາ .

ກົກບ່ຽນ ເມື່ອຈິຕເປັນສາມາຊີ ບຣິສຸທີ່ຜ່ອງແຜ້ ໄມມີກິເລສ ປຣາຈາກອປກິເລສ ອ່ອນ
ກາຍແກ່ກາງການ ຕັ້ງມັນ ໄນຫວັນໄຫວ ອ່າຍ່ານ ຍ່ອມໂນມນ້ອມຈິຕໄປເພື່ອບຸພເພີນວາສານສົດຍູ້ານ
ເຮຍ່ອມຮັບກົດ້າຕົກໂກນ ໄດ້ປັນເລັນນາກ ຄື່ອ ຮະລູກໄດ້ຫາຕິຫຸ້ນນີ້ບ້າງ ສອງຫາຕິບ້າງ ສາມຫາຕິບ້າງ
ສື່ຫາຕິບ້າງ ທ້າຫາຕິບ້າງ ສື່ບັນຫາຕິບ້າງ ຍ່ສື່ບັນຫາຕິບ້າງ ສື່ບັນຫາຕິບ້າງ ທ້າສື່ບັນຫາຕິ
ບ້າງ ຮ້ອຍຫາຕິບ້າງ ພັນຫາຕິບ້າງ ແສນຫາຕິບ້າງ ຕລອດສັງວິວກັບປັບປຸງອັນນາກບ້າງ ຕລອດວິວກັບປຸງ
ປັບປຸງອັນນາກບ້າງ ຕລອດສັງວິວກັບປຸງອັນນາກບ້າງວ່າ ໃນກົບໂນແນ່ເຮົາມີຫຼືອຍ່ານັ້ນ ມີໂຄຕ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
อย่างนั้น มีผ้าพรมอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกช้อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุ
เพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนัณแล้ว ได้ไปเกิดในพโน้น แม่ในพนัณ เรายกได้มีชื่อย่างนั้น
มีโโคตรอย่างนั้น มีผ้าพรมอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกช้อย่างนั้นๆ มีกำหนด
อายุเพียงเท่านั้น ครั้นจิตจากพนัณแล้ว ได้มาเกิดในราชนี้ เออยอมราลักษีชาติก่อน ได้เป็น
อันมากพร้อมทั้งการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ นี้เป็นปัญญาสัมปทานของเรอประการ
หนึ่ง ดุกรักสป นี้แลปัญญาสัมปทาน .

กิกขนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้ติและอับบัดิของสัตว์
ทั้งหลาย เออเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอับบัดิเลา ประณีต มีผ้าพรมทรม
ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักขของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็น ไปตาม
กรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกาหยาทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ตีเตียนพระอธิเบี้ยเจ้า เป็น
มิจฉาทิภูมิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิภูมิ เป็นองหน้าแต่ด้วยพระกาหยาแตก เข่ายอมเข้า
ถึงอย่าง ทุกดี วินิมาต แรก ล้วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกาหยาสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต
ไม่ตีเตียนพระอธิเบี้ยเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เป็นองหน้าแต่ด้วย
พระกาหยาแตก เข่ายอมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้ เออยอมเห็นหมุสัตว์กำลังจด กำลังอับบัดิ
เลา ประณีต มีผ้าพรมดี มีผ้าพรมทรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักข
ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็น ไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ นี้เป็นปัญญาสัมปทานของ
เรอประการหนึ่ง ดุกรักสป นี้แลปัญญาสัมปทาน .

กิกขนน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ยอมรู้ชัด
ตามความเป็นจริงว่าทก นี้ทกสมทัย นี้ทกชนิโรห นี้ทกชนิโรหามินิปภูปทา เหล่านี้อาสา
นิอาสาสมทัย นิอาสาวนิโรห นิอาสาวนิโรหามินิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตยอมหลุดพัน
แม้จากการมาสาวะ แม่จากการมาสาวะ แม่จากการมาสาวะ เมื่อจิตหลุดพันแล้ว ก็มีญาณว่าหลุดพัน
แล้ว รู้ชัดว่าชาติสั่นแล้ว พรมใจราญอยู่แหลกแล้ว กิจที่ควรทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความ
เป็นอย่างนี้มีได้มี นี้เป็นปัญญาสัมปทาน ดุกรักสป นี้แลปัญญาสัมปทาน .

ดุกรักสป สลัมปทาน จิตสลัมปทาน ปัญญาสัมปทาน ข้ออื่นที่ยิ่งกว่าหรือประณีตยิ่งกว่า
สลัมปทาน จิตตั้งตั้งปทาน ปัญญาสัมปทานไม่มีเลย .

[๒๗๑] ดุกรักสป มีสมณพราหมณ์พากหนึ่งเป็นผู้กล่าวศีล สมณพราหมณ์พากหนึ่ง
สราเสริญคุณแห่งศีลโดยเนกปริယาย ศีลอันประเสริฐอย่างยอดมีประมาณเท่าไร เรายังไม่เห็น
บุคคลผู้ทัดเทียมเราในศีลอันประเสริฐอย่างยอดนั้น ผู้ที่ยิ่งกว่าจะมีที่ไหน ที่จริงเราผู้เดียวเป็นผู้ยิ่ง
ในศีลอันประเสริฐอย่างยอดนั้น คือ อธิศีล .

ดุกรักสป มีสมณพราหมณ์พากหนึ่งเป็นผู้กล่าวศีล สมณพราหมณ์พากหนึ่ง
สราเสริญคุณแห่งศีลโดยเนกปริယาย ปัญญาอันประเสริฐอย่างยอดมีประมาณเท่าไร เราไม่เห็น
บุคคลผู้ทัดเทียมเรา ในปัญญาอันประเสริฐอย่างยอดนั้น ผู้ที่ยิ่งกว่าจะมีที่ไหน ที่จริงเราผู้เดียว
เป็นผู้ยิ่งในปัญญาอันประเสริฐอย่างยอดนั้น คือ อธิศีล .

ดุกรักสป มีสมณพราหมณ์พากหนึ่งเป็นผู้กล่าวศีล สมณพราหมณ์พากหนึ่ง
สราเสริญคุณแห่งศีลโดยเนกปริယาย ปัญญาอันประเสริฐอย่างยอดมีประมาณเท่าไร เราไม่เห็น
บุคคลผู้ทัดเทียมเรา ในปัญญาอันประเสริฐอย่างยอดนั้น ผู้ที่ยิ่งกว่าจะมีที่ไหน ที่จริงเราผู้เดียว
เป็นผู้ยิ่งในปัญญาอันประเสริฐอย่างยอดนั้น คือ อธิศีล .

สีหนาท

[๒๗๒] ดุกรักสป กิข้อนี้เป็นฐานที่จะมีได้ คือ พากปริพากอัญญเดียร์กีย
จะพึงกล่าวอย่างนี้ว่า พระสมณโකดมบันลือสีหนาท แต่บันลือในเรือนว่าง ไม่ใช่ในบริษัท
ท่านพึงบอกปริพากพากหนึ่งว่า ท่านทั้งหลายอย่าได้กล่าวอย่างนี้ พระสมณโโคดมบันลือสีหนาท
และบันลือในบริษัท มิใช่บันลือในเรือนว่าง ท่านพึงบอกอย่างนี้ .

ดุกรักสป กิข้อนี้เป็นฐานที่จะมีได้ คือ พากปริพากอัญญเดียร์กียจะพึงกล่าวอย่างนี้ว่า
พระสมณโโคดมบันลือสีหนาท และบันลือในบริษัท แต่บันลืออย่างของอาจ ท่านพึงบอก
ปริพากพากหนึ่งว่า ท่านทั้งหลายอย่าได้กล่าวอย่างนี้ พระสมณโโคดมบันลือสีหนาท และบันลือ^{ในบริษัท ทั้งบันลืออย่างของอาจ ท่านพึงบอกอย่างนี้ .}

ดุกรักสป กิข้อนี้เป็นฐานที่จะมีได้ คือ พากปริพากอัญญเดียร์กียจะพึงกล่าวอย่างนี้ว่า
พระสมณโโคดมบันลือสีหนาท และบันลือในบริษัท ทั้งบันลืออย่างของอาจ แต่เทวดาและมนุษย์
มีได้กามปัญหาเชื่อ ถึงถ้า เรอกຶพยากรณ์ไม่ได้ ถึงจะพยากรณ์ได้ กຶยังจิตของเขาให้ยินดีด้วยการ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่นินาย สลับนหาราคร พยากรณ์ปัญหาไม่ได้ ถึงให้ยืนติดได้ เขา ก็ไม่สำคัญจะฟัง ถึงพึง ก็ไม่เลื่อมใส ถึงเลื่อมใส ก็ไม่ทำอาการของผู้เลื่อมใส ถึงทำ ก็ไม่ปฎิบัติเพื่อความเป็นอย่างนั้น ถึงปฎิบัติ ก็ไม่เขื่นชม ท่านพึงบอกพากษาว่า พากษาคนอย่าได้กล่าวอย่างนี้ พระสมณโකดมบันลือสีหนาท และบันลือ ในเบรียช ทั้งบันลืออย่างของชา เทวดาและมนุษย์ยอมความปัญหาพระองค์ พระองค์กูกณาปัญหา แล้วยอมพยากรณ์แก่เทวดาและมนุษย์เหล่านั้นได้ ยังจิตของเทวดาและมนุษย์เหล่านั้นให้ยืนติด ด้วยการพยากรณ์ปัญหา เทวดาและมนุษย์เหล่านั้นยอมสำคัญปัญหาพยากรณ์ว่า อันตนๆ ควรฟัง ครรัฟฟังแล้ว ยอมเลื่อมใส ครรัฟฟังแล้ว ยอมทำการของผู้เลื่อมใส ยอมปฎิบัติ เพื่อ ความเป็นอย่างนั้น และปฎิบัติแล้ว ยอมเขื่นชม ดุกรักสป ท่านพึงบอกอย่างนี้。

ดุกรักสป ครรัฟฟังเรอยู่ที่ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์ เพื่อพระมหาธรรมยุทธ์ของท่าน คนหนึ่งในกรุงราชคฤห์นั้น ชื่อวานิโคราปริพาชก ได้ตามปัญหาในตระอันกีดกันกิเลสอย่างยิ่ง เรากุามแล้ว ได้พยากรณ์แก่เขา เมื่อราพยากรณ์แล้วข้าบล้มใจเหลือกิน.

[๒๗๓] อเจลักษปทุลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ครรัฟ ฟังธรรมของพระองค์แล้ว จะไม่เปลี่มใจอย่างเหลือเกิน แม้ข้าพระองค์ฟังธรรมของพระองค์แล้วก็ยังปลื้มใจเหลือเกิน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภานุติของพระองค์เจ้มแจ้งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภานุติของพระองค์เจ้มแจ้งนัก เปรียบเหมือนหมายของที่ค่าว่า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่นหนทาง หรือสองประทีป ในที่ดีด้วยคิดว่าผู้มีจักษุกหินรูป ดังนี้ฉันได้ พระผู้มีพระภาคทรงประกาศพระธรรมโดย อนกปริယาย ฉันเน้นเหมือนกัน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์นี้ ขอถึงพระผู้มีพระภาค พระธรรม และพระภิกษุสงฆ์ว่าเป็นส่วน ข้าพระองค์พึงได้บรรพชา พึงได้อุปสมบทในสำนัก ของพระองค์ .

ติตถิยปริวัส

[๒๗๔] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรักสป ผู้ใดเคยเป็นอัญญาเดียรถี หวังบรรพชา หวังอุปสมบทในธรรมวินัยนี้ ผู้นั้นจะต้องอยู่ปริวัสสีเดือน ตลอดสี่เดือน กิจทั้งหลาย เติมใจแล้ว จึงให้บรรพชา ให้อุปสมบทเพื่อความเป็นกิจกุ ก็เต็วว่าเรารู้ความด่างแห่งบุคคล ในข้อนี้.

อเจลักษปทุลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หากผู้ที่เคยเป็นอัญญาเดียรถี หวังบรรพชา หวังอุปสมบทในพระธรรมวินัยนี้ จะต้องอยู่ปริวัสสีเดือน ตลอดสี่เดือน กิจทั้งหลาย เติมใจแล้ว จึงให้บรรพชา ให้อุปสมบทเพื่อความเป็นกิจกุ ใช้ ข้าพระองค์จักอยู่ปริวัสสีปี ต่อสี่ปี กิจทั้งหลายเติมใจแล้ว จึงให้บรรพชา ให้อุปสมบทเพื่อความเป็นกิจกุ อเจลักษป ได้บรรพชา ได้อุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาคแล้ว. ครรัฟทานกีสปอุปสมบทแล้ว ไม่นาน เป็นผู้ฯ เดียวหลอกออกแล้ว ไม่ประมาท มีความเพียร มีตัณสังไปแล้ว ไม่นานนัก ก็ทำให้ แจ้งเชื้อที่สุดแห่งพระธรรมจรรยาอันยอดเยี่ยม ซึ่งกุลบุรีทั้งหลายผู้ออกจากเรือนบัว เป็นบรรพชิต โดยชอบด้วยการนั้นด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเอง ในปัจจบัน เข้าถึงอยู่ รู้ด้วยว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาธรรมอยู่บุคคลแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี ก็ทานกีสป ได้เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในจำนวนพระอรหันต์ทั้งหลาย ฉะนี้แล .

จบมหาสีหนาทสูตร ที่ ๘ .

๙. ปฎิฐปนาทสูตร

เรื่องปริพาชกปฎิฐปนาท

[๒๗๕] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อาرامของท่านอนาคตบิณฑิก- * เศรษฐี เขตพระนราภิวัตถี กิมมัยน์ ปฎิฐปนาทปริพาชก พร้อมด้วยปริพาชกบริษัทหมู่ใหญ่ ประมาณ ๓,๐๐๐ อาศัยอยู่ในเมืองลิการาม ซึ่ง (เมืองแรก) มีศาลาหลังเดียวฯ เรียงรายด้วยต้นมะพร้าว อันเป็นสถานที่トイลัทธิ. ครรัฟนั้นเป็นเวลาเช้า พระผู้มีพระภาคทรงนั่งแล้ว ทรงถือบัตรและจีวร เสด็จเข้าไปบิณฑาตในพระนราภิวัตถี. พระองค์ทรงดำริว่า เราจะเที่ยวบิณฑาตไปในกรุง สาวัตถีก็ยังช้านัก ถ้ากระไร เรายาจะเข้าไปหาปฎิฐปนาทปริพาชกบัญชีลิการาม ซึ่ง (เมืองแรก) มีศาลาหลังเดียวฯ เรียงรายด้วยต้นมะพร้าว อันเป็นสถานที่トイลัทธิ จึงเสด็จไป ณ ที่นั้น .

ตัวจันกตา

[๒๗๖] สมัยนั้น ปฎิฐปนาทปริพาชกนั้นอยู่กับปริพาชกบริษัทหมู่ใหญ่ กำลังสนทนา ตัวจันกตาต่างเรื่องด้วยเสียงดังลั่นอึกทึก คือ พุดเรื่องพระราชา เรื่องโจรา เรื่องมหาอำนาจ เรื่องกองทัพ เรื่องภัย เรื่องรบ เรื่องข้าว เรื่องน้ำ เรื่องผ้า เรื่องที่นอน เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องยาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร เรื่องชนบท เรื่องสตรี เรื่องบุรุษ เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตรอก เรื่องท่าน้ำ เรื่องคนที่ล่วงลับไปแล้ว เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นๆ พ่อปฎิฐปนาทปริพาชก ได้เห็นพระผู้มีพระภาคเสด็จมาแต่ไกล จึงห้ามบริษัทของตนว่า ขอท่านทั้งหลายเบาๆ เสียงหน่อย อ่ายส่งเสียงอึนัก พระสมณโකดมกำลังแสดงเสด็จมา พระองค์ท่านโปรดเสียงเบาๆ และกล่าวสารเสริญ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
คณของเสียงเบา บางที่พระองค์ท่านทรงทราบว่าเสียงเบ้าแล้ว พึงสำคัญที่จะเสด็จเข้ามา
ก็ได้ เมื่อไปภูฏาป่าที่พิพากษาแล้ว พวกปริพากเหล่านี้ได้พากันนิ่ง.

[๒๗๓] เมื่อพระผู้มีพระภาคเสด็จเข้าไปหาภูฏาป่าที่พิพาก ถึงที่อยู่แล้ว เขօจึง
กราบหูลี้ชื่อเชิญพระผู้มีพระภาคว่า ขอเชิญเสด็จพระเจ้าฯ พระองค์เสด็จมาดีแล้ว นานๆ
พระองค์จึงจะมีโอกาสเสด็จมาที่นี่ ขอเชิญประทับนั่ง น้ออาสนะเข้าแต่ตั้งไว้แล้ว. พระผู้มีพระภาค
ประทับนั่งบนอาสนะซึ่งเข้าแต่ตั้งไว้. ฝ่ายภูฏาป่าที่พิพากถืออาสาต่อหนึ่งนั่ง ณ ที่
อันสมควรข้างหนึ่ง พระผู้มีพระภาครับสั่งตามเรอว่า ดุกริภูฏาป่า บัดนี้อันพวกท่านนั่งลงหนา
กันด้วยเรื่องอะไรหนอ และเรื่องอะไรเล่าที่พวกท่านสนใจอย?

ว่าด้วยอกิสัญญาโนโรม

[๒๗๔] เมื่อพระผู้มีพระภาครับสั่งอย่างนี้แล้ว ภูฏาป่าที่พิพากได้กราบหูล่าว ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ เรื่องที่พวกข้าพะร่องค์สนใจบัดนี้นั่นเอง ว่า ก่อนนี้พระผู้มีพระภาค
จะทรงสัตบ์ต่อภัยหลังก็ได้ ไม่ยกนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันก่อนฯ พวกสมณพราหมณ์
ผู้มีลักษณะแตกต่างกันในโถกุหลาบฯ ได้สัมทนากันในอกิสัญญาโนโรมฯ ท่านทั้งหลาย
อกิสัญญาโนโรมเป็นไหน? ในสมณพราหมณ์เหล่านั่นบางพากล่าวอย่างนี้ว่า สัญญาของบุรุษ
ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย เกิดขึ้นเอง ดับไปเอง สมัยได้สัญญาเกิดขึ้น สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อมิสัญญา
สมัยได้สัญญาดับไป สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่าไม่มีสัญญา พวกหนึ่งบัญญัติอกิสัญญาโนโรมไว
ด้วยประการฉะนี้.

อีกพวกหนึ่งกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ขอนี้จักเป็นเช่นนั้นก็หมายได้ เพราะว่าสัญญาเป็น
อัตตาของบุรุษ และอัตตานั้นเขามากมี ไปปรากฏมี สมัยได้อัตตาเข้ามา สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่า
มีสัญญา สมัยได้อัตตาไปปราศ สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่าไม่มีสัญญา พวกหนึ่งบัญญัติอกิสัญญาโนโรม
ด้วยประการฉะนี้.

อีกพวกหนึ่งกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ขอนี้จักเป็นเช่นนั้นก็หมายได้ เพราะว่า
สมณพราหมณ์ที่มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก มืออยู่ ท่านเหล่านั้นบันดาลให้มีก็ได้ บันดาลให้พรา
ก็ได้ ซึ่งสัญญาของบุรุษนี้ สมัยได้บันดาลให้มี สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่ามีสัญญา สมัยได้บันดาล
ให้พรา สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่าไม่มีสัญญา พวกหนึ่งบัญญัติอกิสัญญาโนโรมไว ด้วยประการฉะนี้.

อีกพวกหนึ่งกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ขอนี้จักเป็นเช่นนั้นก็หมายได้ เพราะว่า
เทวดาที่มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก มืออยู่ เทวดาเหล่านั้นบันดาลให้มีก็ได้ บันดาลให้พรา
ก็ได้ ซึ่งสัญญาของบุรุษนี้ สมัยได้บันดาลให้มี สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่ามีสัญญา สมัยได้บันดาล
ให้พรา สมัยนั้นสัตว์ก็เชื่อว่าไม่มีสัญญา พวกหนึ่งบัญญัติอกิสัญญาโนโรม ด้วยประการฉะนี้.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพะร่องค์มีสัตบ์ติประภากเกิดขึ้นว่า ท่านผู้ผลิต
ในธรรมเหล่านี้เป็นอย่างดีนั่น ต้องเป็นพระผู้มีพระภาคแน่แท้ ต้องเป็นพระองค์พระสกตแน่แท้
พระองค์ทรงผลิต ทรงรู้ข้าของในอกิสัญญาโนโรม ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ กิสัญญาโนโรม
เป็นไหน?

[๒๗๕] พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดุกริภูฏาป่า ในสมณพราหมณ์เหล่านั้น
พวกที่กล่าวอย่างนี้ว่า สัญญาของบุรุษ ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย เกิดขึ้นเองดับไปเอง ความเห็น
ของสมณพราหมณ์พวกนั้นผิดแต่ต้นที่เดียว. เพราะเหตุไร เพราะสัญญาของบุรุษมีเหตุ มีปัจจัย
เกิดขึ้นก็มี ดับไปก็มี สัญญาอย่างหนึ่ง ย่อมเกิดขึ้นพระภารกิจคือการศึกษาโน้ต สัญญาอย่างหนึ่งย่อม
ดับไปพระภารกิจคือการศึกษาเป็นโน้ต ดุกริภูฏาป่า พระภารกิจเสด็จอุบัติ
ในโลกนี้เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จไปด้วยทาง
รู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีสิ่งอื่นยิ่งกว่า เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
เป็นผู้บิบากนานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระภารกิจพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก
มาโลก พระมหาโลก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์
พร้อมทั้งสมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่ามกลาง
งานในที่สุด ประกาศพระธรรมจรรยาพร้อมทั้งอรรถพร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ล้วนเชิง
คุณหนาดี บตรคุณหนาดี หรือผู้เกิดเฉพาะในตระกูลใดตระกูลหนึ่ง ย่อมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว
ได้ครั้งทวainพระภารกิจ เมื่อได้ครั้งทวainแล้ว ย่อมเห็นตระหนักรู้ บรรลุสัคบันเคน เป็นทาง
มาแห่งอิลี บรรพชาเป็นทางปลดโปรดไปร่วม การที่บุคคลผู้ครองเรือนจะประพฤติพระธรรมจรรยาให้บูรณะ
ให้บูรณะ โดยส่วนเดียวดังสังขัด ไม่ใช่ทำได้ด้วย ถ้ากระไร เราเพียงปลงผมและหนวด
นุ่งห่มผ้ากาลาพัลตร์อุบัติ ไม่เป็นบราห์มี ไม่เป็นบุรุษ ไม่เป็นบุรุษ ไม่เป็นบุรุษ
ละเครือญาติน้อยให้ใหญ่ ปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาลาพัลตร์อุบัติ เป็นบราห์มี ไม่ใช่
บราห์มี สำรวมราวดีในพระปารติโนกษ์อยู่ ถึงพร้อมด้วยมารยาทและโศร ภัยปักดิ์เห็นภัยในโทษ
เพียงเล็กน้อย สามารถศึกษาอยู่ในลักษณะทั้งหลาย ประกอบด้วยภารกิจกรรมที่เป็นกุศล
มีอาทิเพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลายประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ
เป็นผู้สันโดษ.

จลศีล

ดุกริภูฏาป่าอย่างไร กิจชัจจิชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

๑. กิจชุในพระธรรมวินัยนี้ ละการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ วางศัตรา มีความละอาย มีความเอ็นดู มีความกรุณา หังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๒. เรื่องการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่องที่เข้าให้ ต้องการแต่งงาน ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติดตามเป็นชนไมอย เป็นผู้ละอาดอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๓. เรื่องกรรมเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติห่างไกล เว้นขาดจากเมญอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๔. เรื่องการพอดเท็จ เว้นขาดจากการพอดเท็จ พุดแต่คำจริง ดำรงคำสัญญา มีถ้อยคำ เป็นหลักฐาน ควรเชือใจ ไม่พุดลงโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้วไม่ไปบอกข้างโน้น เพื่อให้คนหมุนโน้นเดกร้าวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่เนบากข้างนี้ เพื่อให้คนหมุนโน้น แตกร้าวกัน สมานคนที่แตกร้าวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคน ผู้พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำ ที่ทำให้คนพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๖. เรื่องคำหมายบาน เว้นขาดจากการคำหมายบาน กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ เพระหุ ชวนให้รัก จับใจ เป็นของข้ามเมือง คนส่วนมากรักใคร่ พ้อใจ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกการ พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิงอรรถ พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วย ประโยชน์ โดยกลาอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๘. เรื่องเว้นขาดจากการพราກพืชตามและภูตตาม.

๙. เรื่องฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งจากการฉันในเวลาวิกาล.

๑๐. เรื่องเว้นขาดจากการฟ้อนร่า ขับร้อง ประโคมดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก กุคล.

๑๑. เรื่องเว้นขาดจากการทัดทรง ประดับ และatabแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ของห้อมและ เครื่องประเทืองพิว อันเป็นฐานแห่งการแต่ตัว.

๑๒. เรื่องเว้นขาดจากการนั่งอนบนที่นั่งที่อนอันสูงใหญ่.

๑๓. เรื่องเว้นขาดจากการรับทองและเงิน.

๑๔. เรื่องเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิบ.

๑๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับเนื้อดิบ.

๑๖. เรื่องเว้นขาดจากการรับสตว์และกมารี.

๑๗. เรื่องเว้นขาดจากการรับทาลีและทาล.

๑๘. เรื่องเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ.

๑๙. เรื่องเว้นขาดจากการรับไกและสกร.

๒๐. เรื่องเว้นขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา.

๒๑. เรื่องเว้นขาดจากการรับไรนาและทิดิน.

๒๒. เรื่องเว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้.

๒๓. เรื่องเว้นขาดจากการซื้อการขาย.

๒๔. เรื่องเว้นขาดจากการโคงด้วยตราชั้ง การโคงด้วยของปลอม และการโคงด้วย เครื่องดวงวัด.

๒๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตลาดตะลง.

๒๖. เรื่องเว้นขาดจากการตัด การฆ่า การจงจำ การตีซิง การปลันและการโซก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

จบศีลศิล.

มชณมศิล

๑. กิจชุเว้นขาดจากการพราກพืชตามและภูตตาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบาง จำพวก ลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทาราแล้ว ยังประกอบการพราກพืชตามและภูตตามเห็นป่านนี้ คือ พืชเกิดแต่เงา พืชเกิดแต่ลำต้น พืชเกิดแต่ผล พืชเกิดแต่ยอด พืชเกิดแต่เมล็ดเป็นที่ครบห้า แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๒. กิจชุเว้นขาดจากการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ บางจำพวก ลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทาราแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้ เห็นปานนี้ คือ สะสมข้าว สะสมน้ำ สะสมผ้า สะสมยาน สะสมที่นอน สะสมเครื่อง ประเทืองพิว สะสมของห้อม สะสมอามิล แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๓. กิจชุเว้นขาดจากการดการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุคล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ บางจำพวก ลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทาราแล้ว ยังขวนขวยดการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุคล เห็นปานนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโคมหรสพ มีการรำเป็นตัน การเล่นนิยาย การเล่นปรบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นตีกลอง ลากภาพบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่นของคนจันทล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
การเล่นไม่สุน การเล่นหน้าคพ ชนชั้ง ชนมา ชนกระเบื้อง ชนโถ ชนแพะ ชนแกะ ชนไก่
รับนักกระทำ รำกระบีระบง หมายชอก หมายปล้ำ การรرم การตรวจสอบ การจัดกระบวนการทัพ
กองทัพ เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิษเวย์วันขาดจากการขาดงานขายเล่นการพนันอันเป็นที่ดึงแห่งความประมาท เช่นอย่าง
ที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังงานขายเล่นการพนัน
อันเป็นที่ดึงแห่งความประมาทเห็นปานนี้ คือ เล่นหมากรถแคละแปดต่า แคละสินตา เล่น
มากก็น เล่นด้วด เล่นหมากไห เล่นโยนบ่วง เล่นไม่หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา เล่น
เป่าใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นตัวทรรย เล่นรถน้อยๆ เล่น
ธนูน้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอ
ประการหนึ่ง .

๕. กิษเวย์วันขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่
เห็นปานนี้ คือ เดียงมีเท้าเกินประมาณ เดียงมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกเข้ารูปเสียว
เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรด้วยลดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มี
สันฐานเป็นชุดดอกไม้ เครื่องลาดที่ยัดนุน เครื่องลาดขนแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายที่มีสีเหลืองและ
เสือเป็นต้น เครื่องลาดขนแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขนแกะมีขันเดียว เครื่องลาดทองและเงิน
แกรมใหม่ เครื่องลาดใหม่หลินทองและเงิน เครื่องลาดขนแกะจุนงฟ้า ๑ คน เครื่องลาด
หลังช้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซื่อชินะอันมี
ขนอ่อนนุ่ม เครื่องลาดออย่างดีที่ทำด้วยหนังชุมด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง
เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. กิษเวย์วันขาดจากการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังงานขาย
ประกอบการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นปานนี้ คือ อบตัว โคลอวัยยะ
อาบน้ำหอม น้ำด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประทึ่งผ้า ผัดหน้า ทาปาก ประดับข้อมือ
ลมแก่ยา ใช้ไม้ท้า ใช้กลักยา ใช้ดาบ ใช้ชาร์ค ใช้ร่ม สามารถท้าประดับวิจิตร
ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดวาลวิชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีชาย เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอ
ประการหนึ่ง .

๗. กิษเวย์วันขาดจากการติรัจจานกตา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉัน
โภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังประกอบติรัจจานกตาเห็นปานนี้ คือ พุดเรื่องพระราชฯ เรื่อง
โจร เรื่องมหาอำนาจตย เรืองกองทัพ เรื่องกัย เรื่องรบ เรื่องข้า เรื่องน้ำ เรื่องผ้า เรื่อง
ที่นอน เรื่องดอกไม้ เรื่องของหอม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร
เรื่องชนบท เรื่องสถาร เรื่องบุษุ เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตรอก เรื่องท่านน้ำ เรื่องคนที่ล่าวลับ
ไปแล้ว เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโภค เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อม ด้วยประการนั้นๆ
เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. กิษเวย์วันขาดจากการกล้าถือคำแกงแหงกัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบาง
จำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังกล้าถือคำแกงแหงกันเห็นปานนี้ เช่นว่าท่าน
ไม่รู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ทั่วถึง ท่านจักรู้ทั่วถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติผิด
ข้าพเจ้าปฎิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประ อยชัน ของท่าน ไม่เป็นประ อยชัน คำที่ควรจะกล่าว
ก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่านเคยชื่อลง
มาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าชี้ท่านได้แล้ว ท่านจกอนวะทะ
เสีย มีฉะนั้นแจงแก้ไขเสีย ถ้าสามารถ เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๙. กิษเวย์วันขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังงานขายประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทุตของพระราชา ราชนาอำนาจตย กษัตริย์ พระหมณ์ คุกหนด
และกมารว่า ท่านจะไปในที่นี้ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอารสิ่งนี้ไป ท่านจะนำเอารสิ่งนี้
ในที่โน้นมา ดังนี้ เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๑๐. กิษเวย์วันขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบเดียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังพุดหลอกลวง พุดเลียบเดียง พุด
หัวนล้อม พุดและเล้ม แสวงหาลากด้วยลาก เม็ข้อนนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบมัชณิมศีล

มหาศีล

๑. กิษเวย์วันขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรثارแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทายอวัยยะ ทายนิมิต ทายอุปบาท ท่านนายฝัน ท่านนายลักษณะ ท่านนายหนักดับ
ทำพิธีบุชาไฟ ทำพิธีบิกเว่นเรียนเทียน ทำพิธีชัดเกลบบุชาไฟ ทำพิธีชัดรำบุชาไฟ ทำพิธี
ชัดข้าสารบุชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบุชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบุชาไฟ ทำพิธีเลกเปาบุชาไฟ ทำ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัตตันปิฎกที่ ๑ ที่นี่นิยาย สลับขันธวรรณ พลีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมวดอุดรัววายะ ดลักษณะที่บ้าน คลักชณะที่นา เป็นหมวดปลูกเสก เป็นหมวดอี เป็นหมวดลงเลขยันต์คัมภีรบ้านเรือน เป็นหมวดอุ เป็นหมวดอยาพิษ เป็นหมวดแมลงป่อง เป็นหมวดอรักษาแผลหุ้ก เป็นหมวดอยาเลี้ยงนก เป็นหมวดห kullal เลี้ยงกา เป็นหมวดอยาอายุ เป็นหมวดอเล็กกันลูกครรภ์ เป็นหมวดอยาเลี้ยงสัตว์ แม่ขอนี้ก็เป็นศิลลของเรื่องประการหนึ่ง .

๒. กิจบุรุ่นนานาจากการเลี้ยงชีวิตโดยทางผิดด้วยตัวจوانวิชา เช่นอย่างที่สมณพระมหาณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีวิตโดยทางผิดด้วยตัวจوانวิชาเห็นป่านี้ คือ ทำyleลักษณะแก่ความสนใจ ทำyleลักษณะไม่ผล่อง ทำyleลักษณะผ้า ทำyleลักษณะคาดรา ทำyleลักษณะตาม ทำyleลักษณะครา ทำyleลักษณะธน ทำyleลักษณะอาวุธ ทำyleลักษณะสตรี ทำyleลักษณะบุรุษ ทำyleลักษณะกุมา ทำyleลักษณะกุมาธี ทำyleลักษณะทาส ทำyleลักษณะทาสี ทำyleลักษณะช้าง ทำyleลักษณะม้า ทำyleลักษณะกระเบื้อง ทำyleลักษณะโคลอสกะ ทำyleลักษณะโถ ทำyleลักษณะเพะ ทำyleลักษณะแกะ ทำyleลักษณะไก่ ทำyleลักษณะนกกระ逼 ทำyleลักษณะเหี้ย ทำyleลักษณะตุน ทำyleลักษณะเต่า ทำyleลักษณะมดคุก เมี้ยข้อนี้ก็เป็นศิลของเชื้อประการหนึ่ง .

๓. กิจกรรมน้ำชาจากการเลี้ยงชิปโดยทางผิดด้วยตัวรัฐบาลวิชา เช่นอย่างที่สมณพระมหา罿ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวเรือนแล้ว ยังเลี้ยงชิปโดยทางผิดด้วยตัวรัฐบาลวิชา ให้เป็นป่านนี้ คือ ถูกบัญชาตัวที่พัว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายในจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักอยู่ พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักอยู่ พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชาภายนอกจักประชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชาภายนอกจักประชัย พระราชาของคนนี้จักมีชัย พระราชาของคนนี้จักประชัย เพาะเหตุน่า แม้ข้อนี้ก็เป็นศึกของเออประการหนึ่ง.

๔. กิจกรรมของนักเรียน
กิจกรรมของนักเรียนในห้องเรียนนี้เป็นการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ที่มีความสนุกสนานและน่าสนใจ ผ่านการทำ zadaniya ที่ต้องใช้ความคิดและทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น การคำนวณ การแก้สมการ การวัดและการวัดเวลา การอ่านแผนที่ และการแก้ปัญหาเชิงลึก ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. กิจกรรมงานจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เช่นอย่างที่สมนพราหมณ์ ผู้เจริญงานจำพากันโภคะที่เขาให้ด้วยครัวเรือน แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจนาวิชา เห็นป่านนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนดี จักมีฝนແลง จักมีภิกษาหาได่นาย จักมีภิกษาหาได้ยาก จักมีความเกย์ จักมีกัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญ หาโกรกมีได้ หรืออันบกคะแนน คำนวน น้ำประมวล แต่ก้าวไป โลกยัตราสาสร์ แม้ขลุนนก็เป็นศิริจะลง ลูกไว้ภารหนึ่ง -

๖. กิจยุ่งงานจากการลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวจันวนิชา เช่น อาย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูนจำก้าวพักผ่อนโภชนาที่เข้าให้ด้วยครัวเรือน แล้วยังลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวจันวนิชา ให้เป็นปานนี้ คือให้กุศลธรรมะคง ให้กุศลธรรมะคง ดุกษ์เริงหมอน ดุกษ์หน่ายร้าง ดุกษ์เก็บทรัพย์ ดุกษ์จ่ายทรัพย์ ดุโขคตี ดุเคราะห์ร้าย ให้ยาพุดครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลินกระดัง ร้ายมนต์ให้คำแข็ง ร้ายมนต์ให้มือสั่น ร้ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นหมอกทรงกระจากร เป็นหมอกทรงหลีลาว เป็นหมอกทรงเจ้า บางสรวงพระอาทิตย์ บางสรวงท้าวมหาพรหม ร้ายมนต์ พันไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ แม่ขอนึ่กีบีปันศิลของเหลอประการหนึ่ง.

๗. กีกบุรุ่ว暖ขาดจากการเลี้ยงชิพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพระมหาณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนาที่เขาให้ด้วยครัวธรา แล้วยังเลี้ยงชิพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชาเห็นเป็นนี้ ถือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก่บุน ร่ายมนต์ขับผี ลถอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกำแพงให้กลับเป็นชัย ทำชายให้กล้ายเป็นกำแพง ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบางสรวงพื้นที่พัฒนามนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีชูไฟ ประยามสำรอก ประยามถ่าย ประยามถ่ายโถงเบื้องบน ประยามถ่ายโถงล่าง ประยามแก่ปวดศิรษะ หน้ามั่นหยุดหู ประยามตา ประยามนั้ก ประยามหัก ประยามสาสман ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชะแพลง เมี้ยข้อนนึ่กเป็นศิลช่องเชือประการหนึ่ง.

ดูกรปักษ์ป่าทະ กົກບຸນບຽນດ້ວຍຄືລອຍ່າງນີ້ ຍ້ອມໄນ້ປະສົບກັບແຕ່ໄທໜາ ເລຍ ເພຣະ ຄືລັ້ງຈາກນັ້ນ ເປົ້າຍັນແຫ່ມອັນກັບຕົ້ນີ້ໄຟໄມຈະຮັກໃຫຍ່ກ ກຳຈັດຮາຍຄົດຕະໄດ້ແລ້ວ ຍ້ອມໄນ້ປະສົບກັບ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
แต่ไหนๆ เพราะราชศัตกรุนั้น ดูกรไปปฎิฐาปะ กิษกุลจันนั่น สมบูรณ์ด้วยศิลโถงนี้แล้ว
ย่อมไม่ประสบภัยแต่ไหนๆ เพราะศิลสังวรนั้น กิษกุลสมบูรณ์ด้วยอริยศิลขันธนี ย่อมได้เสวยสุข
อันปราถจากโทษในภายใต้ ดูกรไปปฎิฐาปะ ด้วยประการดังกล่าวมาแล้ว กิษกุลซึ่งว่าเป็นผู้
กิงพร้อมด้วยศิล .

จบมาศิล .

อินทรียลังหาร

ดูกรไปปฎิฐาปะ อย่างไรกิษกุลซึ่งว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย .

ดูกรไปปฎิฐาปะ กิษกุลในธรรมวินัยนี้ เห็นรูปด้วยจกนุแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนพยัญชนะ
เรื่อยม่องปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขนทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกุคลธรรมอันلامาก คือ
อกิจชาและโถมนัสครอบบำนั่นน ซึ่ว่ารักษาจักขนทรีย์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในจักขนทรีย์ กิษกุล
ฟังเสียงด้วยโสต . . . ตามกลืนด้วยจานะ . . . ล้มรสด้วยชีวหา . . . ถูกต้องໄโพญธีพะด้วยกาย . . .
รู้แจ้งธรรมมณฑ์ด้วยใจแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนพยัญชนะ เเรอยม่องปฏิบัติเพื่อสำรวมมณฑ์ทรีย์
ที่เมื่อไม่สำรวมแล้วจะเป็นเหตุให้อกุคลธรรมอันلامาก คือ อกิจชาและโถมนัสครอบบำนั่นน ซึ่ว่า
รักษาจักขนทรีย์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในมนิดทรีย์ กิษกุลประกอบด้วยอินทรีย์ลังหารอันเป็นอธิษะ
 เช่นนี้ ย่อมได้เสวยสุขอันไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใต้ ดูกรไปปฎิฐาปะ ด้วยประการดังกล่าว
มาแล้ว กิษกุลซึ่งว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย .

สติสัมปชัญญะ

ดูกรไปปฎิฐาปะ อย่างไรกิษกุลซึ่งว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ?

ดูกรไปปฎิฐาปะ กิษกุลในธรรมวินัยนี้ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการถอย
ในการแล่ ในการเหลีย ในการคู้เข้า ในการเหยียดออก ในการทรงสัมชาญิบทรและจัจาร
ในการฉัน การเดี่ยว การล้ม ในการถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ย่อมทำความรู้สึกตัว
ในการเดิน การยืน การนั่ง การหลับ การตื่น การพูด การนั่ง ดูกรไปปฎิฐาปะ ด้วยประการ
ดังกล่าวมาแล้ว กิษกุลซึ่งว่า เป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ .

สันโดษ

ดูกรไปปฎิฐาปะ อย่างไรกิษกุลซึ่งว่าเป็นผู้สันโดษ?

ดูกรไปปฎิฐาปะ กิษกุลในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สันโดยด้วยจีวรเป็นเครื่องบวชหารกาย
ด้วยบิณฑบาตเป็นเครื่องบวชหารห้อง เเรอจะไปทางทิสากาดใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดูกรไปปฎิฐาปะ
นกมีปีกจะบิน ไปทางทิสากาดใดๆ ก็มีແປกของตัวเป็นภาระบินไป ฉันได กิษกุลจันนั่นแล
เป็นผู้สันโดยด้วยจีวรเป็นเครื่องบวชหารกาย ด้วยบิณฑบาตเป็นเครื่องบวชหารห้อง เเรอจะไปทาง
ทิสากาดใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดูกรไปปฎิฐาปะ ด้วยประการดังกล่าวมาแล้ว กิษกุลซึ่งว่าเป็นผู้
สันโดษ .

กิษกุลนั่น ประกอบด้วยศิลขันธน อินทรีย์ลังหาร สติสัมปชัญญะและสันโดษอันเป็นอธิษะ
เช่นนี้แล้ว ย่อมแสดงเสนาสนะอันลังกต คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ชอกเขา ถ้ำ ป่าช้า ป่าชี้ງู
ที่แจ้ง ล้อมฟาง ในกาลภายหลังกต เเรอกลับจากบิณฑบาตแล้ว นังคับลัลังก ตั้งกายตรง
ดํารงสติໄว้เฉพาะหน้า เხօละความเพ่งเลิงในโลห มใจปราศจากความเพ่งเลิงอยู่ ย่อมชำรภจิต
ให้บริสุทธิ์จากความเพ่งเลิง ได้ ละความประทุร้ายตือพยานาท ไม่คิดพยานาท มีความกราม
หังประไชขนแก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ย่อมชำรภจิตให้บริสุทธิ์จากความประทุร้าย คือพยานาทได้
ละถืนมิทธะแล้ว เป็นผู้ปราคจากถืนมิทธะ มีความกำหนดหมายอยู่ที่แสงสว่าง มีสติสัมปชัญญะอยู่
ย่อมชำรภจิตให้บริสุทธิ์จากถืนมิทธะ ได้ ละอหังจากกุจจะแล้ว เป็นผู้ไม่ฟุ่งชานมีจิตลงบน ณ
กายในอยู่ ย่อมชำรภจิตให้บริสุทธิ์จากหัวใจกุจจะ ได้ละวิจิจจนาแล้ว เป็นผู้ข้ามวิจิจจนา
ไม่มีความคลาดแคลลงในกุคลธรรมหั้งหลาอยู่ ย่อมชำรภจิตให้บริสุทธิ์จากวิจิจจนาได้ .

อุปมาณิราณ ๕

ดูกรไปปฎิฐาปะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงกุหนี่ไปประกอบการงาน การงานของเขาว่าจะพึง
ล่าเรื่องผล เขาจะพึงใช้หนี่ที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำไรของเขาว่าจะพึงมี
เหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา เขาจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราถูกหนี่ไปประกอบการงาน
บัดนี การงานของเราสำเร็จผลแล้ว เราได้ใช้หนี่ที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และทรัพย์
ที่เป็นกำไรของเรายังมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี เขาจะพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัล
มีความไม่มีหนี่นั่นเป็นเหตุ ฉันได.

ดูกรไปปฎิฐาปะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้มีอาพาธถึงความลำบากเจ็บหนัก บริโภค^๔
อาหารไม่ได และไม่มีกำลังกาย ล้มยับต่อมา เขายังหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้ และมี
กำลังกาย เขาจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาพาธถึงความลำบาก เจ็บหนัก
บริโภคอาหารไม่ได และไม่มีกำลังกาย บัดนี เรายายจากอาพาธนั่นแล้ว บริโภคอาหารได้
และมีกำลังกายเป็นปกติ ดังนี เขาจะพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัล มีความไม่มีโรค
นั่นเป็นเหตุ ฉันได.

ดูกรไปปฎิฐาปะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงถูกจำกอยู่ในเรือนจำ สมัยต่อมา เขายังพื้น
จากเรือนจำนโดยสวัสดิ์ไม่มีภัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนากย ลีลขันธาราค
เมื่อก่อนเราถูกจงจำอยู่ในเรือนจำ บัดนี้ เรายังจากเรือนจำนี้โดยสวัสดิ์ไม่มีภัยแล้ว และเรา
ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไร เลย ดังนี้ เขาจะพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัส มีการพั้นจาก
เรือนจำนี้เป็นเหตุ ฉันได.

ดูกรไปปฐป่าทะ เปรี้ยบเหมือนบุรุษมีทรัพย์ มีโภคสมบัติจะพึงเดินทาง ไกลกันดาร
ตามความพอใจไม่ได้ สมัยต่อมา เขายังพ้นจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น
เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นทาส
พึงตัวเองไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจไม่ได้ บัดนี้ เรายังจากความเป็นทาสนั้นแล้ว
พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ ดังนี้ เขายังพึงได้ความ
ปราโมทย์ถึงความโสมนัส มีความเป็นไทยแก่ตัวนั้น เป็นเหตุ ฉันได.

ดูกรไปปฐป่าทะ เปรี้ยบเหมือนบุรุษมีทรัพย์ มีโภคสมบัติจะพึงเดินทาง ไกลกันดาร
หาอาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขายังข้ามพ้นทางกันดารนั้นได้ บรรลุถึงหมู่บ้าน
อันเกยมปลดอดภัยโดยสวัสดิ์ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรามีทรัพย์ มีโภคสมบัติ
เดินทางไกลกันดาร หาอาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี้ เรายังข้ามพ้นทางกันดารนั้น บรรลุ
ถึงหมู่บ้านอันเกยมปลดอดภัยโดยสวัสดิ์แล้ว ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ถึงความโสมนัส
มีภูมิสถานอันเกยมนั้นเป็นเหตุ ฉันได.

ดูกรไปปฐป่าทะ กิจกิจพิจารณาเห็นนิวรณ์ & ประการเหล่านี้ที่บังละไมได้ในตน เมื่อ
หนึ่ง เมื่อโนโคร เมื่อเรือนจำ เมื่อความเป็นทาส เป็นทาง ไกลกันดาร และเจือพิจารณา
เห็นนิวรณ์ & ประการที่ลະได้แล้วในตน เมื่อความไม่เมื่อหนึ่ง เมื่อความไม่เม็โคร เมื่อ
การพั้นจากเรือนจำ เมื่อความเป็นไทยแก่ตัน เมื่อภูมิสถานอันเกยม ฉันนั้นแล.

เหตุเกิดและเหตุดับสัญญา

เมื่อเจือพิจารณาเห็นนิวรณ์ & เหล่านี้ที่ลະได้แล้วในตน ย้อมเกิดปราโมทย์ เมื่อปราโมทย์
แล้วย่อมเกิดปิติ เมื่อมีปิติในใจ กายย้อมลง เรื่องมีกายลงแล้ว ย้อมได้เสวยสุข เมื่อมีสุข
จิตย่อมตั้งมั่น . เอสัจดจากการ ลังจากอุคลธรรม บรรลุปฐมภาน มีวิจาร มีปิติ
และสุขเกิดแต่ไวกอยู่ สัญญาเกี่ยวด้วยกามที่มีในก่อนของเรอຍ่อมดับ สัจจสัญญาอันละเอียด
มีปิติและสุขเกิดแต่ไวก ย้อมมีในสมัยนั้น เรอย่อมเป็นผู้มีสัจจสัญญาอันละเอียด มีปิติและ
สุขเกิดแต่ไวกในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่งย้อมเกิดขึ้น เพราะการศึกษา สัญญาอย่างหนึ่ง
ย้อมดับไปเพราการศึกษา ด้วยประการอย่างนี้ แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษาอย่างหนึ่ง .

[๒๘๐] ดูกรไปปฐป่าทะ อีกข้อหนึ่ง กิจกุราลุทุกจิต ภิกาม ภิกามผ่องใสแห่งจิต
ในภายใต้ เป็นธรรมเอกสารดูนี้ เพราเวติกวิจารลงบไป ไม่มีวิจาร ไม่มีปิติและสุข
เกิดแต่asma อิอยู่ . สัจจสัญญาอันละเอียด มีปิติและสุขเกิดแต่ไวกมีในก่อนของเรอຍ่อมดับ
สัจจสัญญาอันละเอียด มีปิติและสุขเกิดแต่asma อิอยู่ในสมัยนั้น เรอย่อมเป็นผู้มีสัจจสัญญา
อันละเอียด มีปิติและสุขเกิดแต่asma อิอยู่ในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่งย่อมเกิดขึ้นเพราการศึกษา
สัญญาอย่างหนึ่งย่อมดับไปเพราการศึกษา ด้วยประการอย่างนี้ แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษา
อย่างหนึ่ง .

[๒๘๑] ดูกรไปปฐป่าทะ อีกข้อหนึ่ง กิจกุราลุทุกจิต ภิกาม ภิกามผ่องใสแห่งจิต
นามกาม เพราปีติสั่น ไป บรรลุตติณานที่พระอธิรัชท์หงษ์หลายสารเรอญว่า ผู้ได้ถูกนี้เป็นผู้มี
อุเบกษา มีสติอยู่เป็นสุข สัจจสัญญาอันละเอียด มีปิติและสุขเกิดแต่asma ในก่อนของเรอຍ่อมดับ
สัจจสัญญาอันละเอียด ประกอบด้วยสุขเกิดแต่อุเบกษาอยู่มีในสมัยนั้น เรอชีว่า
เป็นผู้มีสัจจสัญญาอันละเอียด ประกอบด้วยสุขเกิดแต่อุเบกษาในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่ง
ย้อมเกิดขึ้นเพราการศึกษา สัญญาอย่างหนึ่งย่อมดับไปเพราการศึกษา ด้วยประการอย่างนี้
แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษาอย่างหนึ่ง .

[๒๘๒] ดูกรไปปฐป่าทะ อีกข้อหนึ่ง กิจกุราลุทุกจิต ภิกาม ภิกามผ่องใสแห่งจิต
เพราละสุขละทุก แล้วดับโสมนัล โถมนัล โถมนัล ได้ มีอุเบกษาเป็นเหตุให้สัตบิริสุทธิ์ชื่อยู่
สัจจสัญญาอันละเอียด ประกอบด้วยสุขเกิดแต่อุเบกษาอยู่ในก่อนของเรอຍ่อมดับ สัจจสัญญา
อันละเอียด ประกอบด้วยอุทกมสุข ในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่งย่อมเกิดขึ้นเพราการศึกษา สัญญาอย่างหนึ่ง
ย่อมดับไปเพราการศึกษา ด้วยประการอย่างนี้ แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษาอย่างหนึ่ง .

[๒๘๓] ดูกรไปปฐป่าทะ อีกข้อหนึ่ง กิจกุราลุทุกจิต ภิกาม ภิกามผ่องใสแห่งจิต
อาการไม่มีที่สด เพราล่วงรุปสัญญา เพราดับปฏิชัติสัญญา เพราไม่ใส่ใจซึ่งสัญญาต่างๆ
โดยประการทั้งปวงอยู่ รุปสัญญาไม่ในก่อนของเรอຍ่อมดับสัจจสัญญาอันละเอียด ประกอบด้วย
อาการสัญญาจายตันภานย่อมมีในสมัยนั้น เรอຍ่อมเป็นผู้มีสัจจสัญญาอันละเอียด ประกอบด้วย
อาการสัญญาจายตันภานในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่งย่อมเกิดขึ้นเพราการศึกษา สัญญาอย่างหนึ่ง
ย่อมดับไปเพราการศึกษา ด้วยประการอย่างนี้ แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษาอย่างหนึ่ง .

[๒๘๔] ดูกรไปปฐป่าทะ อีกข้อหนึ่ง กิจกุราลุทุกจิต ภิกาม ภิกามผ่องใสแห่งจิต
ทั้งปวง ได้บรรลุวิญญาณสัญญาจายตันภานซึ่งมีภารณ์ว่า วิญญาณไม่มีที่สุดดันนื้ออยู่ สัจจสัญญา
อันละเอียด ประกอบด้วยอาการสัญญาจายตันภานมีในก่อนของเรอຍ่อมดับ สัจจสัญญาอันละเอียด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ประกอบด้วยวิญญาณสัญญาจิตตนภานย้อมมีในสมัยนั้น เเรอย้อมเป็นผู้มีสัจจสัญญาอันละเอียด
ประกอบด้วยวิญญาณสัญญาจิตตนภานในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่งย้อมเกิดขึ้นเพาะการศึกษา
สัญญาอย่างหนึ่งย้อมดับไปเพาะการศึกษา ด้วยประการอย่างนี้ แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษา
อย่างหนึ่ง .

[๒๘๔] ดุกรโภคธูป่าทะ กิษก้าวล่วงวิญญาณสัญญาจิตตนภานโดยประการทั้งปวง ได้บรรล
อาภิญญาจิตตนภานซึ่งมีอารมณ์ว่า ไม่มีอะไร สัจจสัญญาอันละเอียดประกอบด้วยวิญญาณสัญญาจ-

* ตอนานที่มีในก่อนของเรอย้อมดับ สัจจสัญญาอันละเอียดประกอบด้วยอาภิญญาจิตตนภาน
ย้อมมีในสมัยนั้น เเรอย้อมเป็นผู้มีสัจจสัญญาอันละเอียด ประกอบด้วยอาภิญญาจิตตนภาน
ในสมัยนั้น สัญญาอย่างหนึ่งย้อมเกิดขึ้นเพาะการศึกษา สัญญาอย่างหนึ่งย้อมดับไปเพาะ
การศึกษา ด้วยประการอย่างนี้ แม้นก็เป็นข้อที่จะพึงศึกษาอย่างหนึ่ง .

การเข้าอกสัญญาโนโรม

[๒๘๕] ดุกรโภคธูป่าทะ กิษกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีสิกสัญญา เเรอพันแแล้วจากปฐมภาน
จากทุติยภานนนๆ แล้ว ย้อมได้บรรลูกิญญาจิตตนภานโดยลำดับ เมื่อเรอตั้งอยู่ใน
อาภิญญาจิตตนภานแล้ว ย้อมมีความปริวิตกอย่างนี้ว่า เมื่อเราคิดอยู่ก็ยังชัว เมื่อเราไม่คิดอยู่
จึงจะดี แต่ถ้าเรายัง ขันคิดขึ้นคำนึง สัญญาของเราเหล่านี้พึงดับ สัญญาอย่างหมายเหลาอื่น
พึงเกิดขึ้น ถ้ากระไร เราไม่พึงคิด ไม่พึงคำนึง . ครั้นเรอปริวิตกอย่างนี้แล้ว เเรอก็ไม่คิด ไม่คำนึง
เมื่อเรอไม่คิด ไม่คำนึง สัญญาเหล่านั้นก็ดับไป สัญญาที่หมายเหลาอื่นก็ไม่เกิดขึ้น เเรอก็ได้
บรรลุโนโรม . ดุกรโภคธูป่าทะ การเข้าอกสัญญาโนโรมแห่งกิษกผู้มีสิกปชัญญาโดยลำดับ ย้อมมี
ด้วยประการอย่างนี้แล .

พ. ดุกรโภคธูป่าทะ เอօจะสำคัญความข้อนี้เป็นไหน การเข้าอกสัญญาโนโรมแห่งกิษก
ผู้มีสิกปชัญญาโดยลำดับเช่นนี้ ก่อนแต่เนี่ยเรอเคยได้ยินบ้างหรือ?

ป. หมายได้ พระเจ้าข้า ข้าพรองค์พึงรู้ท่าสิงธรรมที่พระผู้มีพะภากทรงแสดงแล้ว
อย่างนี้แล .

ดุกรโภคธูป่าทะ เพาะเหตุที่กิษกเป็นผู้มีสิกสัญญา พันจากปฐมภานเป็นตันนนี้แล้ว
ย้อมบรรลูกิญญาจิตตนภานโดยลำดับ เเรอย้อมมีความปริวิตกอย่างนี้ว่า เมื่อเราบังคิดอยู่ก็ยังชัว
เมื่อเราไม่คิดอยู่จะดี ถ้าเรายังขันคิด ขันคำนึง สัญญาของเราเหล่านี้พึงดับไป และสัญญา
ที่หมายเหลาอื่นพึงเกิดขึ้น ถ้ากระไร เราไม่พึงคิด ไม่พึงคำนึง ครั้นเรอปริวิตกอย่างนี้แล้ว
เรอก็ไม่คิด ไม่คำนึง เมื่อเรอไม่คิด ไม่คำนึง สัญญาเหล่านั้นก็ดับไป และสัญญาที่หมายเหลาอื่น
ก็ไม่เกิดขึ้น เเรอก็ได้บรรลุโนโรม การเข้าอกสัญญาโนโรมแห่งกิษกผู้มีสิกปชัญญาโดยลำดับ
ย้อมมีด้วยประการอย่างนี้แล .

[๒๘๖] อย่างนี้แหล โภคธูป่าทะ .

ข้าแต่พรองค์ผู้เจริญ พรองค์ทรงบัญญัติอาภิญญาจิตตนะ ไว้อย่างเดียวหรือหลาย
อย่าง .

ดุกรโภคธูป่าทะ เรบัญญัติอาภิญญาจิตตนะ ไว้อย่างเดียวก็มี หลายอย่างก็มี .

ข้าแต่พรองค์ผู้เจริญ โนนพรองค์จึงทรงบัญญัติอาภิญญาจิตตนภานไว้อย่างเดียวก็มี
หลายอย่างก็มี .

ดุกรโภคธูป่าทะ พรองโดยย้อมบรรลุโนโรมด้วยประการใดๆ เราก็บัญญัติอาภิญญาจิตตน-

* ภานด้วยประการนนๆ เรบัญญัติอาภิญญาจิตตนภานอย่างเดียวบ้าง หลายอย่างบ้าง ด้วย
ประการอย่างนี้แล .

[๒๘๗] ข้าแต่พรองค์ผู้เจริญ สัญญาเกิดก่อน ภานเกิดที่หลัง หรือว่าภานเกินก่อน
สัญญาเกิดที่หลัง หรือหั้งสัญญาและภานเกิดไม่ก่อนไม่หลังกัน .

ดุกรโภคธูป่าทะ สัญญาแลกเกิดก่อน ภานเกิดที่หลัง เพาะสัญญาเกิดขึ้นภานจึงเกิดขึ้น
เรอย้อมรู้อย่างนี้ว่า ภานเกิดขึ้นแก่เราเพาะสัญญานี้เป็นปัจจัย ดุกรโภคธูป่าทะ เเรอพึงทราบ
ภานข้อนี้โดยบรรยายนี้ว่า สัญญาเกิดก่อน ภานเกิดที่หลัง เพาะสัญญาเกิดขึ้น ภานจึง
เกิดขึ้น .

ว่าด้วยสัญญาและอัตตา

[๒๘๘] ข้าแต่พรองค์ผู้เจริญ สัญญาเป็นอัตตาของบุรุษ หรือสัญญาอย่างหนึ่ง
อัตตาอย่างหนึ่ง?

ดุกรโภคธูป่าทะ ท่านต้องการอัตตาเช่นไร .

ข้าแต่พรองค์ผู้เจริญ ข้าพรองค์ต้องการอัตตาอย่างหมายฯ ที่มีรูปประกอบด้วยมหาภูต ๔
บริโภคกลิงการหาร

ดุกรโภคธูป่าทะ อัตตาของท่านหมาย มีรูป ประกอบด้วยมหาภูต ๔ บริโภค
กลิงการหาร เมื่อเป็นเช่นนั้น สัญญาของท่านจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง
ดุกรโภคธูป่าทะ ท่านพึงทราบภานข้อนี้แม่โดยบรรยายนี้ว่า สัญญาจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตา
จักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาที่หมาย มีรูป ประกอบด้วยมหาภูต ๔ บริโภคกลิงการหารนี้ ยกໄว
เมื่อเป็นเช่นนั้น สัญญาของบุรุษนี้เกิดขึ้นอย่างหนึ่ง ดับไปอย่างหนึ่ง ดุกรโภคธูป่าทะ ท่านพึง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนากาย สลัลขันธาราคร
ทราบความข้อนี้โดยบรรยายนี้ว่า สัญญาจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง.

[๒๙๐] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพรองค์ต้องการอัตตาที่สำเร็จด้วยใจ มือวายาน้อยใหญ่
ครบถ้วน มีอินทร์ไม่บกพร่อง.

ดุกรโภคภูท อัตตาของท่านจักสำเร็จด้วยใจ มือวายาน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทร์
ไม่บกพร่อง. เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านจักมีสัญญาอย่างหนึ่ง มีอัตตาอย่างหนึ่ง ท่านพึงทราบความข้อนี้
โดยบรรยายนี้ว่า สัญญาจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาสำเร็จด้วยใจ มือวายา
น้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทร์ไม่บกพร่องนี้ ยกไว้ เมื่อเป็นเช่นนั้น สัญญาของบุรุษนี้เกิดขึ้น
อย่างหนึ่ง ดับไปอย่างหนึ่ง. ท่านพึงทราบความข้อนี้โดยบรรยายนี้ว่า สัญญาจักเป็นอย่างหนึ่ง
อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง.

[๒๙๑] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพรองค์ต้องการอัตตาที่ไม่มีรูป สำเร็จด้วยสัญญา.

ดุกรโภคภูท ก็อัตตาของท่านจักไม่มีรูป สำเร็จด้วยสัญญา. เมื่อเป็นเช่นนั้น สัญญา
ของท่านจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง. ท่านพึงทราบความข้อนี้แม่โดยบรรยายนี้ว่า
สัญญาจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง. ดุกรโภคภูท อัตตาที่ไม่มีรูป สำเร็จด้วย
สัญญานี้ ยกไว้ แต่เวลาสัญญาของบุรุษนี้ เกิดขึ้นอย่างหนึ่ง ดับไปอย่างหนึ่ง ท่านพึงทราบความ
ข้อนี้แม่โดยบรรยายนี้ว่า สัญญาจักเป็นอย่างหนึ่ง อัตตาจักเป็นอย่างหนึ่ง.

[๒๙๒] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพรองค์อาจทราบความข้อนี้ได้หรือว่า สัญญาเป็น
อัตตาของบุรุษ หรือว่าสัญญาอย่างหนึ่ง อัตตาอย่างหนึ่ง.

ดุกรโภคภูท ท่านมีความเห็นไปทางหนึ่ง มีความพอใจไปทางหนึ่ง มีความชอบใจ
ไปทางหนึ่ง มีความพยายามไปทางหนึ่ง มีลักษณะอาจารย์อย่างหนึ่ง ยกที่จะรู้ความข้อนี้ได้ว่า
สัญญาเป็นอัตตาของบุรุษ หรือว่าสัญญาอย่างหนึ่ง อัตตาอย่างหนึ่ง.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าข้าพรองค์มีความเห็นไปทางหนึ่ง มีความพอใจไปทางหนึ่ง
มีความชอบใจไปทางหนึ่ง มีความพยายามไปทางหนึ่ง มีลักษณะอาจารย์อย่างหนึ่ง ยกที่จะรู้ความ
ข้อนี้ได้ว่า สัญญาเป็นอัตตาของบุรุษ หรือว่าสัญญาอย่างหนึ่ง อัตตาอย่างหนึ่ง ก็คำว่าโลกเที่ยง
นี้เท่านั้นเป็นความจริง ลิ่งอื่นปล่ากระนั้นหรือ.

อัพยากตปัญหา

ดุกรโภคภูท แม้คำว่าโลกเที่ยง นี้เท่านั้นเป็นความจริง ลิ่งอื่นเปล่า เราไม่พยารณ์.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็คำว่าโลกไม่เที่ยง นี้เท่านั้นเป็นความจริง ลิ่งอื่นเปล่ากระนั้น
หรือ.

ดุกรโภคภูท แม้คำว่าโลกไม่เที่ยง นี้เท่านั้นเป็นความจริง ลิ่งอื่นเปล่า เราไม่พยารณ์.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็คำว่าโลกมีที่สด . . . โลกไม่มีที่สด . . . ชีพอันนั้น สวีรักษ์อันนั้น . . .
ชีพอย่างหนึ่ง สวีรักษ์อย่างหนึ่ง . . . สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไปมีอยู่ . . . สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไปไม่มี
อยู่ . . . สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไปมีอยู่ก็มี ไม่มีอยู่ก็มี . . . สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มีอยู่ก็มีใช่
ไม่มีอยู่ก็มิใช่ นี้เท่านั้นเป็นความจริง ลิ่งอื่นเปล่ากระนั้นหรือ.

ดุกรโภคภูท แม้ข้อนี้เราไม่พยารณ์ สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไปมีอยู่ ก็มิใช่ ไม่มีอยู่
ก็มิใช่ นี้เท่านั้นเป็นความจริง ลิ่งอื่นเปล่า.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เหตุใดในพระองค์จึงไม่ทรงพยากรณ์ความข้อนี้.

ดุกรโภคภูท เพราจะข้อนี้ไม่ประกอบด้วยอรรถ ไม่ประกอบด้วยธรรม ไม่เป็น
เบื้องต้นแห่งพระมหาธรรม ไม่เป็นไปเพื่อความหน่าย เพื่อความคลายกำหนด เพื่อความดับ
เพื่อความสงบ เพื่อความรุยยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราเหตุนั้น เราจึงไม่พยารณ์.

[๒๙๓] ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์ทรงพยากรณ์อย่างไร.

ดุกรโภคภูท เราพยากรณ์ว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรห-
* คณินีปฏิปทา.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เหตุใดในพระองค์จึงทรงพยากรณ์ดังนั้น.

ดุกรโภคภูท เพราจะข้อนี้ประกอบด้วยอรรถ ประกอบด้วยธรรม เป็นเบื้องต้น
แห่งพระมหาธรรม เป็นไปเพื่อความหน่าย เพื่อความคลายกำหนด เพื่อความดับ เพื่อความสงบ
เพื่อความรุยยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราเหตุนั้น เราจึงพยากรณ์ดังนั้น.

ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้อนี้ต้องเป็นเช่นนี้ ข้าแต่พระสุคต ข้อนี้ต้องเป็นเช่นนี้
บัดนี้ ขอพระผู้มีพระภาคทรงทราบกาลอันควรเกิด.

ลัมดับนั้น พระผู้มีพระภาคแสดงจุกจากอาสนะหลักไปแล้ว.

[๒๙๔] เมื่อพระผู้มีพระภาคแสดงจุกจากอาสนะหลักไปไม่นาน ปริพากษาเหล่านี้ ได้พากันรุมต่อว่า
โภคภูทปริพาก ด้วยถ้อยคำตัดพ้อตางๆ ว่า อย่างนี้ที่เดียว ท่านโภคภูท พระสมณโคดม
ตั้ลส์คำได ท่านพลอยอนโนทนาคำนั้นทอกคำว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้อนี้ต้องเป็นเช่นนี้
ข้าแต่พระสุคต ข้อนี้ต้องเป็นเช่นนี้ ฝ่ายพากเรามีไดเข้าใจอรรถที่พระสมณโคดมทรงแสดงแล้ว
โดยส่วนเดียว แต่ลักษันอย่างหนึ่งว่า โลกเที่ยงหรือโลกไม่เที่ยง โลกมีที่สดหรือโลกไม่มีที่สด
ชีพอันนั้น สวีรักษ์อันนั้น หรือชีพอย่างหนึ่ง สวีรักษ์อย่างหนึ่ง สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มีอยู่
หรือสัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป ไม่มีอยู่ สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มีอยู่ก็มี ไม่มีอยู่ก็มิใช่ หรือสัตว์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มีใช ไม่มือยุก็มีใช .

[๒๙๔] เมื่อพากปริพากกล่าวอย่างนี้แล้ว ปฎิฐปทาปริพากได้บอกปริพาก
เหล่านั้นว่า ท่านทั้งหลาย แม้ข้าฟ้าเจ้าเองก็มิได้เข้าใจธรรมที่พระสมณโකดมทรงแสดงแล้วโดย
ส่วนเดียว แต่สักอย่างหนึ่งว่า โลกเที่ยงหรือโลกไม่เที่ยง โลกมีที่สุดหรือโลกไม่มีที่สุด ซึ่พ้อนนั้น
สรีระกิจกันนั้น หรือชื่ออย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุ หรือสัตว์
เบื้องหน้าแต่ตายไป ไม่มือยุ สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มี ไม่มือยุก็มี หรือสัตว์เบื้องหน้า
แต่ตายไปมือยุก็มีใช ไม่มือยุก็มีใช แต่พระสมณโโคดมบัญญัติปฏิปทาที่จริงแท้แน่นอน เป็น
ธรรมรูติ ธรรมนิยาม ก็เมื่อพระสมณโโคดมบัญญัติปฏิปทาที่จริงแท้แน่นอน เป็นธรรมรูติ ธรรม
นิยาม ใจนแล้ววิญญาณเช่นเราระไม่อนุโมทนาสุภาษิตของพระสมณโโคดมโดยเป็นสุภาษิต

จิตหัตถกิจารบุตรและปฎิฐปทาปริพาก

[๒๙๕] ครั้นลงไปได้ ๒-๓ วัน จิตหัตถกิจารบุตรกับปฎิฐปทาปริพาก พากัน
เข้าเฝ้าพ่อผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นแล้วจิตหัตถกิจารบุตรถวายอภิวัทพระผู้มีพระภาคแล้วนั่ง
ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฝ่ายปฎิฐปทาปริพากได้โปรดรับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการปราศรัย
พอให้ระลึกถึงกันไปแล้วจึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ในความนั้นเมื่อพระองค์เลื่อจิหลิกไปในนาน พากปริพากได้พากนรมต่อว่าข้าพระองค์ด้วยถ้อยคำ
ดังพ้อต่างๆ ว่า อย่างนี้ที่เดียวท่านปฎิฐปทา พระสมณโโคดมตรัสคำใด ท่านผลอยอนุโมทนา
คำนั้นทุกคำว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้อนั้นต้องเป็นเช่นนี้ ข้าแต่พระสัตต ข้อนั้นต้องเป็นเช่นนี้
ฝ่ายพาการมณ์ได้เข้าใจธรรมที่พระสมณโโคดมทรงแสดงแล้วโดยล้วนเดียว แต่สักน้อยหนึ่งว่า
โลกเที่ยงหรือโลกไม่เที่ยง โลกมีที่สุดหรือโลกไม่มีที่สุด ซึ่พ้อนนั้น สรีระกิจกันนั้น หรือชีพ
อย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุ หรือสัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป ไม่มือยุ
สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มี ไม่มือยุก็มี หรือสัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มีใช ไม่มือยุ
ก็มีใช เมื่อพากปริพากกล่าวอย่างนี้แล้ว ข้าพระองค์ได้บอกปริพากเหล่านั้นว่า ท่านทั้งหลาย
แม้ข้าฟ้าเจ้าเองก็มิได้เข้าใจธรรมที่พระสมณโโคดมทรงแสดงแล้วโดยล้วนเดียว แต่สักน้อยหนึ่งว่า
โลกเที่ยงหรือโลกไม่เที่ยง โลกมีที่สุดหรือโลกไม่มีที่สุด ซึ่พ้อนนั้น สรีระกิจกันนั้น หรือชีพ
อย่างหนึ่ง สรีระอย่างหนึ่ง สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุ หรือสัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป
ไม่มือยุ สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มี ไม่มือยุก็มี หรือสัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มีใช
ไม่มือยุก็มีใช แต่พระสมณโโคดมบัญญัติปฏิปทาที่จริงแท้แน่นอน เป็นธรรมรูติ ธรรมนิยาม
ก็เมื่อพระสมณโโคดมบัญญัติปฏิปทาที่จริงแท้แน่นอน เป็นธรรมรูติ ธรรมนิยาม ใจนแล้ววิญญาณ
เช่นเราระไม่อนุโมทนาสุภาษิตของพระสมณโโคดมโดยเป็นสุภาษิต .

[๒๙๖] พระผู้มีพระภาคจึงมีพระดำรัสว่า ดุกรปฎิฐปทา ปริพากเหล่านี้ทั้งหมด
ล้วนเป็นคนบอดหัวใจยังมิได้ ท่านคนเดียวเท่านั้นเป็นคนมีจักษุในขุมนุชนนั้น ดุกรปฎิฐปทา
ธรรมที่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วก็มี ก็ธรรมที่ไม่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราแสดง
แล้ว บัญญัติแล้วก็มี ก็ธรรมที่ไม่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว เป็นในตน
ได้แก่โลกเที่ยง โลกไม่เที่ยง โลกไม่มีที่สุด โลกไม่มีที่สุด ซึพ้อนนั้น สรีระกิจกันนั้น ซึ่พอย่างหนึ่ง
สรีระอย่างหนึ่ง สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุ สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป ไม่มือยุ สัตว์เบื้องหน้า
แต่ตายไป มือยุก็มี ไม่มือยุก็มี สัตว์เบื้องหน้าแต่ตายไป มือยุก็มีใช ไม่มือยุก็มีใช ดุกรปฎิฐปทา
ธรรมที่ไม่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วอย่างนี้ เหตุไรธรรมที่ไม่เป็นไปโดย
ส่วนเดียว เราจึงแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว เพราธรรมเหล่านั้นไม่ประกอบด้วยอรรถ ไม่ประกอบ
ด้วยธรรม ไม่เป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย ไม่เป็นไปเพื่อความหน่าย เพื่อความคลายกำหนด
เพื่อความดับ เพื่อความสงบ เพื่อความรุ่งยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราจะนั้น ธรรมที่
ธรรมที่ไม่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราจึงแสดงแล้ว บัญญัติแล้วดังนี้ (คือบัญญัติว่าเป็นอัพยากตธรรม
ธรรมที่ไม่เป็นการณ) .

เอกังสิธรรม

[๒๙๗] ดุกรปฎิฐปทา ก็ธรรมที่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว
เป็นในตน ได้แก่ นี้ทุกชั้น นี้ทุกสมทัย นี้ทุกชนิด นี้ทุกชนิด นี้ทุกชนิด นี้ทุกชนิด นี้ทุกชนิด นี้ทุกชนิด
ธรรมที่เป็นไปโดยส่วนเดียว เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว ดังนี้ เหตุไวนธรรมที่เป็นไปโดยส่วนเดียว
เราจึงแสดงแล้ว บัญญัติแล้วอย่างนั้น เพราธรรมเหล่านั้นประกอบด้วยอรรถ ประกอบด้วย
ธรรม เป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย เป็นไปเพื่อความหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อ
ความดับ เพื่อความสงบ เพื่อความรุ่งยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราจะนั้น ธรรมที่
เป็นไปโดยส่วนเดียว เราจึงแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว ดังนี้ .

[๒๙๘] ดุกรปฎิฐปทา มีสมณพราหมณผู้มีว่าทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า เปื้องหน้า
แต่ตายไป อัตตามีสุขโดยส่วนเดียว หาโคมได้ มือยุ เราเข้าไปหาสมณพราหมณพากนั้นแล้ว
กล่าวอย่างนี้ว่า ได้ยินว่าท่านมีว่าทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า เปื้องหน้าแต่ตายไป อัตตามีสุข
โดยส่วนเดียว หาโคมได้ มือยุ จริงหรือ .

ถ้าสมณพราหมณพากนั้นถูกเรากำถามอย่างนี้แล้ว ปฎิญญาไว้ว่าจริง เราจะกล่าวกันเช่นว่า
เอ็ก ท่านยังรู้เห็นโคมมีสุขโดยส่วนเดียวบ้างหรือ เมื่อเขากลุ่มมาอย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่าหา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธาราก มได้ เราชักล่าวกະเชาว่า เออกี ท่านรู้ว่าอัตตามีสุขโดยส่วนเดียว ช่วงวันหนึ่ง คืนหนึ่ง หรือ ก็วัน ก็คืน เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่า หมายได้ เราชักล่าวกະเชาว่า เออกี ท่าน ยังรู้ว่า นั่มรรคา นี้ข้อปฏิบัติ เพื่อทำให้แจ้งชีว์โลกมีสุขโดยส่วนเดียวบ้างหรือ เมื่อเขากุกຄาม อย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่า หมายได้ เราชักล่าวกະเชาว่า เออกี ท่านแจ้งได้ยินเสียงพากเทวดาผู้เข้า ถึงโลกมีสุขโดยส่วนเดียว ผู้กำลังพุดกันว่า ท่านผู้นิรทกฯ ท่านปฏิบัติตรงแล้ว เพื่อ ทำให้แจ้งชีว์โลกที่มีสุขโดยส่วนเดียว แม้ถึงข้าพเจ้าก็ปฏิบัติอย่างนี้ จึงเข้าถึงโลกที่มีสุขโดย ส่วนเดียวแล้วดังนี้บ้างหรือ เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่า หมายได้ .

ดุกรไปภูรูปอาท ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใจน เมื่อเป็นเช่นนั้น ภาษิตของ สมณพราหมณ์เหล่านั้น ถึงความเป็นภาษิตไม่มีปฏิหาริย์ มีใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภาษิตของสมณพราหมณ์เหล่านั้น ถึงความ เป็นภาษิตไม่มีปฏิหาริย์ .

ว่าด้วยทิฏฐิของสมณพราหมณ์

[๓๐๑] ดุกรไปภูรูปอาท เมื่อตอนอย่างว่า บุรุษพึงกล่าวอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าประถนา รักใครร่านางชนบทกัลยาณในชนบทนี้ ชนทั้งหลายพึงกล่าวกະเชาว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ นางชนบท- * กัลยาณที่พ่อประธานารักษ์ครั้นน พ่อรู้จักเข้าแล้วหรือว่า เป็นนางกษัตริย์หรือนางพราหมณ์ นางแพศย์หรือนางคุทร เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว พึงตอบว่า หมายได้ ชนทั้งหลายพึงกล่าว กະเชาว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ นางชนบทกัลยาณที่พ่อประธานารักษ์ครั้นน พ่อรู้จักเข้าแล้วหรือว่า มีชื่อย่างนี้ มีโടราอย่างนี้ สูงต่า หรือสันทัด คำคล้า หรือสีทอง อุปในบ้าน นิดม หรือ นครในน เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายังตอบว่า หมายได้ ชนทั้งหลายก็จะพึงกล่าวกະเชาว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ พ่อประธานารักษ์ครัวหอยที่พ่อไม่รู้จักไม่เคยเห็นหรือ เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายังตอบว่า อย่างนั้น ดุกรไปภูรูปอาท ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใจน เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้อยคำของบุรุษน ยอมถึงความเป็นคำไม่มีปฏิหาริย์ มีใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้อยคำของบุรุษน ยอมถึงความเป็นคำไม่มี ปฏิหาริย์ .

ดุกรไปภูรูปอาท แม้สมณพราหมณ์ที่มีว่าทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า เมื่อองหน้าแต่ตายไป อัตตามีสุขโดยส่วนเดียว หาโรมมิได้ มือบุ ก็ฉันนั้นเมื่อันกัน เรายเข้าไปหาสมณพราหมณ์ พากนั้นแล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ได้ยินว่า ท่านมีว่าทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า เป็นองหน้าแต่ตายไป อัตตามีสุขโดยส่วนเดียว หาโรมมิได้ มือบุจิริงหรือ ถ้าสมณพราหมณ์พากนั้นฉุกเรากามอย่างนี้ แล้วปัญญาว่าจริง เราจะกล่าวกະเชาว่า เออกีท่านยังรู้เห็นโลกมีสุขโดยส่วนเดียวบ้างหรือ เมื่อ เขายากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายังตอบว่า หมายได้ เราชักล่าวกະเชาว่า เออกี ท่านรู้ว่าอัตตามีสุขโดย ส่วนเดียว ช่วงวันหนึ่ง คืนหนึ่ง หรือก็วัน ก็คืน เมื่อถูกเขากามอย่างนี้แล้ว เขายังตอบว่า หมายได้ เราชักล่าวกະเชาว่า เออกี ท่านแจ้งได้ยินเสียงพากเทวดาผู้เข้า ถึงโลกมีสุขโดยส่วนเดียว ผู้กำลังพุดกันว่า ท่านผู้นิรทกฯ ท่านปฏิบัติตรงแล้ว เพื่อ ทำให้แจ้งชีว์โลกที่มีสุขโดยส่วนเดียวแล้ว ดังนี้บ้างหรือ เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายัง ตอบว่า หมายได้ ดุกรไปภูรูปอาท ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใจน เมื่อเป็นเช่นนั้น ภาษิต ของสมณพราหมณ์เหล่านั้น ถึงความเป็นภาษิตไม่มีปฏิหาริย์ มีใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภาษิตของสมณพราหมณ์เหล่านั้น ถึงความ เป็นภาษิตไม่มีปฏิหาริย์ .

[๓๐๒] ดุกรไปภูรูปอาท เมื่อตอนอย่างว่า บุรุษพึงทำพองทันทางสีเพรงเพื่อขึ้น ปราสาท ชนทั้งหลายพึงกล่าวกະเชาว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ ท่านจะทำพองเพื่อขึ้นปราสาท ท่าน รู้จักปราสาทนนแล้วหรือว่า อุบูทางที่คิดตะวันออกหรือที่คิดใต้ ที่คิดตะวันตกหรือที่คิดเหนือ ตัว ปราสาทสูงหรือต่ำหรือพองปานกลาง เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายังตอบว่า หมายได้ ชน ทั้งหลายก็จะกล่าวกະเชาว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ ท่านจะทำพองขึ้นปราสาทท่านไม่รู้จักไม่เคยเห็น นั้นหรือ เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายังจะตอบว่า เอօ ดุกรไปภูรูปอาท ท่านจะสำคัญ ความข้อนี้เป็นใจน เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้อยคำของบุรุษน ยอมถึงความเป็นคำไม่มีปฏิหาริย์ มีใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้อยคำของบุรุษน ยอมถึงความเป็นคำ ไม่มีปฏิหาริย์ .

ดุกรไปภูรูปอาท แม้สมณพราหมณ์ทั้งหลายที่มีว่าทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า เมื่อองหน้า แต่ตายไป อัตตามีสุขโดยส่วนเดียว หาโรมมิได้ มือบุ ก็ฉันนั้นเมื่อันกัน เรายเข้าไปหา สมณพราหมณ์พากนั้นแล้ว กล่าวอย่างนี้ว่า ได้ยินว่า ท่านมีว่าทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า เป็นองหน้าแต่ตายไป อัตตามีสุขโดยส่วนเดียว หาโรมมิได้ มือบุจิริงหรือ ถ้าสมณพราหมณ์ พากนั้นฉุกเรากามอย่างนี้แล้ว ปัญญาว่าจริง เราจะกล่าวกະเชาว่า เออกี ท่านยังรู้เห็นโลกมี สุขโดยส่วนเดียวบ้างหรือ เมื่อเขากุกຄามอย่างนี้แล้ว เขายังตอบว่า หมายได้ เราชักล่าวกະเชาว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค เอกอีก ท่านรู้ว่าอัตตามีสุขโดยส่วนเดียว ข้าวันหนึ่ง คืนหนึ่ง หรือก่อนวัน ก็คืน เมื่อเขากุศลาม อย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่า หามีได้ เราจะกล่าวกันเช่นว่า เออก ก็ท่านยังรู้ว่า นั่มรรคาน นี้ขอปฏิบัติ เพื่อทำให้แจ้งชีว์โลกมีสุขโดยส่วนเดียวบ้างหรือ เมื่อเขากุศลามอย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่า หามีได้ เราจะกล่าวกันเช่นว่า เออก ท่านยังได้อินเสียงพากษาด้วยหัวใจ โลกมีสุขโดยส่วนเดียว ผู้กำลังพูด กันว่า ท่านผู้นี้เรทก ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติตรงแล้ว เพื่อทำให้แจ้งชีว์โลกที่มีสุขโดยส่วนเดียว แม้ถึงข้าพเจ้าก็ปฏิบัติอย่างนี้ จึงเข้าถึงโลกที่มีสุขโดยส่วนเดียวแล้ว ดังนี้บ้างหรือ เมื่อ เขากุศลามอย่างนี้แล้ว เขาจะตอบว่า หามีได้ ดูกรไปภูรูปปะทะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้น เป็นใจน เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยตของสมณพราหมณเหล่านั้น ถึงความเป็นภัยตไม่มีภัยหาริย์ มีใช่หรือ.

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยตของสมณพราหมณเหล่านั้น ถึงความ เป็นภัยตไม่มีภัยหาริย์.

การได้อัตตา ๓ ประการ

[๓๐๒] ดูกรไปภูรูปปะทะ ความได้อัตตา ๓ เหล่านี้ คือ ได้อัตตาที่หมาย ๑ ได้อัตตา ที่สำเร็จด้วยใจ ๑ ได้อัตตาที่หารูปมีได้ ๑ ความได้อัตตาที่หมายเป็นใจน คือ อัตตาที่มีรูป ประกอบด้วยมหागุต ๔ บริโภคภัลกิกรรมการหาร นิความได้อัตตาที่หมาย ความได้อัตตาที่สำเร็จ ด้วยใจเป็นใจน คือ อัตตาที่มีรูปสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวนน้อยให้ญัตติถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง นิความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ความได้อัตตาที่หารูปมีได้เป็นใจน คือ อัตตาอันหารูปมีได้ สำเร็จ ด้วยสัญญา นิความได้อัตตาที่หารูปมีได้.

[๓๐๓] ดูกรไปภูรูปปะทะ เรายังแสดงธรรมเพื่อละความได้อัตตาที่หมายว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไรจึงจะละสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ แต่ความอยู่ไม่สบาย.

ดูกรไปภูรูปปะทะ บางคราวท่านจะพึงมีความเห็นอย่างนี้ว่า สังกิเลสธรรมเราจักจะได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้นได้ ผู้มีความเพียรจักทำให้แจ้งชีว์ความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ แต่ความอยู่ไม่สบาย.

ดูกรไปภูรูปปะทะ แต่เรื่องนี้ท่านไม่พึงเห็นอย่างนั้น ที่แท้สังกิเลสธรรมพากท่านจักจะได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้นได้ ผู้มีความเพียรจักทำให้แจ้งชีว์ความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ ความปราโมทย์ ปิติ ปัลสัทธิ สดิสัมปชัญญะ และความอยู่สบายจักมีได้.

[๓๐๔] ดูกรไปภูรูปปะทะ เราจะแสดงธรรมเพื่อละความได้อัตตาแม่ที่สำเร็จด้วยใจว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักจะสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ ความปราโมทย์ ปิติ ปัลสัทธิ สดิสัมปชัญญะ และความอยู่สบายจักมีได้.

ดูกรไปภูรูปปะทะ แต่เรื่องนี้ท่านไม่พึงเห็นอย่างนั้น ที่แท้สังกิเลสธรรมพากท่านจักจะได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น ผู้มีความเพียรจักทำให้แจ้งชีว์ความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ แต่ความอยู่ไม่สบาย.

ดูกรไปภูรูปปะทะ แต่เรื่องนี้ท่านไม่พึงเห็นอย่างนั้น ที่แท้สังกิเลสธรรมพากท่านจักจะได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น ผู้มีความเพียรจักทำให้แจ้งชีว์ความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ ความปราโมทย์ ปิติ ปัลสัทธิ สดิสัมปชัญญะ และความอยู่สบายจักมีได้.

[๓๐๕] ดูกรไปภูรูปปะทะ เราจะแสดงธรรมเพื่อความได้อัตตามีที่หารูปมีได้ ฯ พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักจะสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้.

ดูกรไปภูรูปปะทะ บางคราวท่านจะพึงมีความเห็นอย่างนี้ว่า สังกิเลสธรรมเราจักจะได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น ผู้มีความเพียรจักทำให้แจ้งชีว์ความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญา ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ แต่ความอยู่ไม่สบาย.

ดูกรไปภูรูปปะทะ แต่เรื่องนี้ท่านไม่พึงเห็นอย่างนั้น ที่แท้สังกิเลสธรรมพากท่านจักจะได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้นได้ ผู้มีความเพียรจะทำให้แจ้งชีว์ความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาด้วยปัญญาอันยิ่ง ด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ได้ ความปราโมทย์ ปิติ ปัลสัทธิ สดิสัมปชัญญะ และความอยู่สบายจักมีได้.

[๓๐๖] ดูกรไปภูรูปปะทะ หากคนเหล่านี้จะพึงถามเรื่อย่างนี้ว่า ท่าน ความได้อัตตา ที่หมาย ซึ่งท่านแสดงธรรมเพื่อละเสียนั้น ว่าพากท่านปฏิบัติอย่างไรจึงจักจะสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบริบูรณ์และความไฟบุลย์แห่งปัญญาให้แจ้ง ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่เป็นใจน เมื่อเราถูกความอย่างนี้แล้ว เราจะพึง พยายกรณ์แก่เขาว่า ท่าน นี้แหล่ ความได้อัตตาที่หมาย ซึ่งเราแสดงธรรมเพื่อให้ลະเสียนั้นว่า . พากท่านปฏิบัติอย่างไรจึงจักจะสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น . พากท่านจักทำความบริบูรณ์ และความไฟบุลย์แห่งปัญญาให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สุตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัชันธรรมรักถึงอยู่ .

[๓๐๗] ดุกรไปภููป่าทะ หากคนเหล่านี้จะถามเราว่า ท่าน ความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ซึ่งท่านแสดงธรรมเพื่อจะเสียนั่นว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักละสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบวบูรณ์และความในปัจจัยนั้น ให้เป็นไปได้ ไม่ใช่เรื่องยาก แต่เป็นเรื่องที่ดี ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจัยนั้น ท่าน นี้แหละ ความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ซึ่งเราแสดงธรรมเพื่อให้จะเสียนั่นว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักละสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบวบูรณ์และความในปัจจัยนั้น ให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจัยนั้น เข้าถึงอยู่ .

ดุกรไปภููป่าทะ หากคนเหล่านี้จะพึงถามเราว่า ท่าน ความได้อัตตาที่หารูปมิได้ ซึ่งท่านแสดงธรรมเพื่อจะเสียนั่นว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักละสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบวบูรณ์และความในปัจจัยนั้น ให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจัยนั้น เข้าถึงอยู่ .

ดุกรไปภููป่าทะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็น โวท เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยต่อมถึง ความเป็นภัยต่มีปฏิหาริย์ มิใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยต่อมถึงความเป็นภัยต่มีปฏิหาริย์ .

[๓๐๘] ดุกรไปภููป่าทะ เมื่อนอนอย่างว่า บุรุษทำพองเพื่อชื่นปราสาทที่ภัยใต้ปราสาท นั้น ขณะที่หลับพิงกล้ากระเข้าว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ ท่านจะทำพองเพื่อชื่นปราสาท ท่านรู้จักปราสาทนั้นว่า อุยกิตติตะวันออกหรือทิศใต้ ทิศตะวันตกหรือทิศเหนือ สูงหรือต่ำหรือพอปานกลางจะหรือ . ถ้าเข้าตอบว่า นี้แหละ ปราสาทที่ข้าพเจ้ากำลังพะองเพื่อจะชื่นอยู่ภายใต้ปราสาทนั้นเอง . ดุกรไปภููป่าทะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็น โวท เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้อยคำของบุรุษนั้นย้อมถึงความเป็นคำที่มีปฏิหาริย์ มิใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้อยคำของบุรุษนั้นย้อมถึงความเป็นคำที่มีปฏิหาริย์ .

ดุกรไปภููป่าทะ ลัตน์นี้เหมือนกัน หากว่าคนเหล่านี้พึงถามเราว่า ความได้อัตตาที่หนบาน ความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ความได้อัตตาที่หารูปมิได้ ซึ่งท่านแสดงธรรมเพื่อให้จะเสียนั่นว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักละสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบวบูรณ์และความในปัจจัยนั้น ให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจัยนั้น เข้าถึงอยู่ เป็น โวท เมื่อเรากลุ่มความอย่างนี้แล้ว เราจะพึงพากรณ์แก่เขาว่า ท่าน นี้แหละ ความได้อัตตาที่หนบาน ความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ความได้อัตตาที่หารูปมิได้ ซึ่งเราแสดงธรรมเพื่อจะเสียนั่นว่า พากท่านปฏิบัติอย่างไร จึงจักละสังกิเลสธรรมได้ โวทานิยธรรมจักเจริญยิ่งขึ้น พากท่านจักทำความบวบูรณ์และความในปัจจัยนั้น ให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจัยนั้น เข้าถึงอยู่ . ดุกรไปภููป่าทะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็น โวท เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยต่อมถึงความเป็นภัยต่มีปฏิหาริย์ มิใช่หรือ .

ถูกแล้ว พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยต่อมถึงความเป็นภัยต่มีปฏิหาริย์ .

[๓๐๙] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว จิตตหัตถศิริบูตรได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สมัยได้มีการได้อัตตาที่หนบาน สมัยนั้น ความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ความได้อัตตาที่หารูปมิได้ เป็นโมฆะ มีแต่การได้อัตตาที่หนบานเป็นเที่ยงแท้ สมัยได้มีการได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ สมัยนั้น ความได้อัตตาที่หนบาน ความได้อัตตาที่หารูปมิได้ เป็นโมฆะ มีแต่การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นเที่ยงแท้ สมัยได้มีการได้อัตตาที่หารูปมิได้ สมัยนั้น ความได้อัตตาที่หนบาน ความได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ เป็นโมฆะ มีแต่การได้อัตตาที่หารูปมิได้เป็นเที่ยงแท้ .

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรจิตตะ สมัยได้มีการได้อัตตาที่หนบาน สมัยนั้น ไม่นับว่า ได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ไม่นับว่า ได้อัตตาที่หารูปมิได้ นับว่า ได้อัตตาที่หนบานอย่างเดียว ดุกรจิตตะ สมัยได้มีการได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ สมัยนั้น ไม่นับว่า ได้อัตตาที่หนบาน ไม่นับว่า ได้อัตตาที่หนบาน ไม่นับว่า ได้อัตตาที่หนบาน ไม่นับว่า ได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ไม่นับว่า ได้อัตตาที่หารูปมิได้ สมัยนั้น ไม่นับว่า ได้อัตตาที่หนบาน ไม่นับว่า ได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ นับว่า ได้อัตตาที่หารูปมิได้ อย่างเดียว .

[๓๑๐] ดุกรจิตตะ ถ้าชนทั้งหลายพึงถามท่านว่า เธอได้มีในอดีตがら มิใช่ว่าเธอไม่ได้มีก็หาไม่ เรื่อจักมีในอนาคตがら มิใช่ว่าเรื่อจักไม่มีก็หาไม่ เรื่อเมื่อยื่นบัดนี้ มิใช่ว่าเรื่อไม่มีก็หาไม่ได้ เช่นนั้นหรือ เมื่อท่านกลุ่มความอย่างนี้ ท่านจะพึงพากรณ์ว่าอย่างไร .

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าเข้าถามข้าพเจ้าของคืออย่างนั้น ข้าพระองค์พึงพากรณ์ว่า ข้าพเจ้าได้มีแล้วในอดีตがら มิใช่ว่าไม่มีก็หาไม่ได้ ข้าพเจ้าจักมีในอนาคตがら มิใช่ว่าจักไม่มี

พระ ไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลิลขันธาราก กิษมาโนได้ ข้าพเจ้ามีอยู่ในบัดนี้ มีใช่ว่าไม่มีอยู่ก็หมายได้ .

[๓๑] ดุกริจิตะ ล้าเข้าพึงถามท่านว่า เธอได้อัตตภาพที่เป็นอodicแล้ว การที่เธอได้ อัตตภาพเช่นนี้นั่นแหละ เป็นของเที่ยงแท้ การได้อัตตภาพเป็นอนาคต เป็นปัจจุบัน เป็นไม่มะ เธอจักได้อัตตภาพเป็นอนาคต การได้อัตตภาพเช่นนี้ เท่านั้น เป็นของเที่ยงแท้ การได้ อัตตภาพเป็นอodic เป็นปัจจุบัน เป็นไม่มะ เธอได้อัตตภาพเป็นปัจจุบันในบัดนี้ การได้อัตตภาพ เช่นนี้เท่านั้น เป็นของเที่ยงแท้ การได้อัตตภาพเป็นอodic เป็นอนาคต เป็นไม่มะ อย่างนั้น หรือ เมื่อท่านถูกถามอย่างนี้ จะพึงพยากรณ์ว่าอย่างไร.

ข้าเเต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าเขากำมข้าพระองค์อย่างนั้น ข้าพระองค์พึงยการณ์ว่า
ข้าพเจ้าได้อัตตภาพเป็นอถิตแล้ว การได้อัตตภาพเช่นนั้นเท่านั้น เป็นของเที่ยงแท้ในสมัยนั้น
การได้อัตตภาพเป็นอนาคต เป็นปัจจุบัน เป็นโมฆะ ข้าพเจ้าจักได้อัตตภาพเป็นอนาคต การได้
อัตตภาพเช่นนี้แต่นั้นเป็นของเที่ยงแท้ในสมัยนั้น การได้อัตตภาพเป็นอถิต เป็นปัจจุบัน เป็น
โมฆะ ข้าพเจ้าได้อัตตภาพเป็นปัจจุบันบัดนี้ การได้อัตตภาพเช่นนั้นเท่านั้นเป็นของเที่ยงแท้ใน
สมัยนี้ การได้อัตตภาพเป็นอถิต เป็นอนาคต เป็นโมฆะ .

[๓๒] ดุกรกิจตະ อย่างนั้นเหลาะ สมัยได มีการไดอัตตาที่หมาย สมัยนั้น ไม่นับว่า ไดอัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ไม่นับว่า ไดอัตตาที่หารปมได นับว่า ไดอัตตาที่หมายอย่างเดียว .

ศูกรจิตตะ สมัยได มีการได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ สมัยนั้น ไม่นับว่าได้อัตตาที่หยาบ ไม่นับว่าได้อัตตาที่หารปมได นับว่าได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจอย่างเดียว .

ดูกรเจตตะ สมัยได มีการได้อัตตาที่หารปมได สมัยนั้น ไม่นับว่าได้อัตตาที่หยาบ ไม่นับว่าได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ นับว่าได้อัตตาที่หารปมได้อย่างเดียว .

ด้วยจิตตะ เหล่านี้เป็นเชื่อตามโลก เป็นภาษาของโลก เป็นไวหารของโลก เป็นบัญญัติ ของโลก ที่ติดต่อกันยาวนาน มีได้ยังถึงปัจจุบัน

[๓๓] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ปัญญาปาทิพยาขอกได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภารีตของพระองค์เจ้มแจ้งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภารีตของพระองค์เจ้มแจ้งนัก เปรี้ยบเหมือนบุคคลหนายของที่ค้ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือตามประทีป ในที่มืด ด้วยคิดว่า ผู้มีจักษุกเห็นรูป ดังนี้ ฉันได พระผู้มีพระภาคทรงประภาคระหัวรวม โดยยกประวิทยา ฉันนั้นเหมือนกับ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ขอถึงพระผู้มีพระภาค กับทั้งพระธรรมและพระกิจลัษณะ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระผู้มีพระภาคจะทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสก ผู้ถึงส่วนต่อติดชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป .

ຈິຕ່າຫຼັກສາ ອົບອະນຸມວລພະອະຮ້າຫຼັກ

ฝ่ายจิตหัตถศิลปาริบูตรก็ได้การบทกว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภัยชิตของพระองค์เจ้มแจ้ง
นัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภัยชิตของพระองค์เจ้มแจ้งนัก เปรี้ยบเหมือนบุคลหมายของที่ค้ำ
เปิดของที่ปิด บอกทางแก่นหลังทาง หรือตามประทีปในที่มีด ด้วยคิดว่า ผู้มีจักษุจักษุเห็นรูป
ดังนี้ ฉันใด พระผู้มีพระภาคทรงประภาตพระธรรมโดยอเนกปริยาบ ฉันนั้นเหมือนกัน ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ขอถึงพระผู้มีพระภาค กับทั้งพระธรรมและพระกิจบสูร ว่าเป็นสระนະ
ข้าพระองค์พึง ได้บรรพชาอปสมบทในสำนักของพระผู้มีพระภาค เมื่อจิตหัตถศิลปาริบูตรได้บรรพชา
อปสมบทในสำนักของพระผู้มีพระภาคแล้ว ท่านอปสมบทแล้ว ไม่นานหลังจากอุปสมบทแล้ว
เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร มีต้นสังข์ไปแล้ว ไม่เข้านานแท้ไร ก็ทำให้แจ้งชื่นที่สดพรรณจารย์
ไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่าที่กลบบุตรทั้งหลาภูมิความต้องการ ออกจากเรือนบานเป็นบรรพชิตโดยชอน
ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ รู้ชัดว่า ชาติสั่นแล้ว พระมหาธรรมยุกุณาแล้ว
ก็ทิ่มที่ควรทำ ทำแล้ว ใจอ่อนเพ้อความเป็นอย่างนี้มีได้ม ท่านจิตหัตถศิลปาริบูตรได้เป็นพระ
อรหันต์รูปหนึ่ง ในพระอรหันต์ทั้งหลาย ดังนี้แล .

จบไปภาควิชาภาษาไทย ที่๙.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สุตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

๑๐. สุกสูตร

เรื่องสุกมาṇḍ

[๓๔] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง เนื่อพระผู้มีพระภาคแสดงปรินิพพานแล้วไม่นาน ท่านพระอานන्हอยู่ ณ

พระวิหารเขตวัน อารามของท่านอนาคตบ้านทิฆะเดรนชี เขตพระนครสาวัตถี。

[๓๕] ก็สมัยนั้น สุกมาṇḍพโตเทยบบุตร พักอยู่ในพระนครสาวัตถี ด้วยกรณียกิจ
บางอย่าง ครั้นนั้น สุกมาṇḍพโตเทยบบุตร เรียนຄามพระสมณอานนท์ผู้มีอาพาธน้อย มีโรคเบาบาง
พ่องเข้าไปหาพระอานนท์ถึงที่อยู่แล้ว เรียนຄามพระสมณอานนท์ผู้มีอาพาธน้อย มีโรคเบาบาง
กระปรี้กระเปร่า มีกำลัง อยู่สำราญ ตามคำขอของเราว่า สุกมาṇḍพโตเทยบบุตร เรียนຄามถึงท่าน
และจะกล่าวอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าขอโอกาส ขอท่านพระอานนท์ จงอนุเคราะห์ข้าไปยังนิเวศน์
ของสุกมาṇḍพโตเทยบบุตรเกิด นานพ้นอยู่นั้นรับคำสุกมาṇḍพโตเทยบบุตรแล้ว เข้าไปหาท่าน
พระอานนท์ถึงที่อยู่ ได้โปรดรับกับท่านพระอานนท์ ครั้นผ่านการโปรดรับให้ระลึกถึงกันไปแล้ว
นั้น ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง จึงเรียนว่า สุกมาṇḍพโตเทยบบุตรถูกถึงท่าน และเข้าสัมมาอย่างนี้ว่า
ขอท่านพระอานนท์ จงอนุเคราะห์ข้าไปยังนิเวศน์ของสุกมาṇḍพโตเทยบบุตรเกิด .

[๓๖] เมื่อมาṇḍพเนื้อยกกล่าวอย่างนี้แล้ว ท่านพระอานนท์ได้กล่าวกะเขาว่า มีใช้กาล
เสียแล้วพ่อมาṇḍพ เพ้ออุญวันนี้ ฉันดีมายถ่าย ถ้าจะไร้ไว้พรุ่งนี้เกิด ได้เวลาและสมัยแล้ว
เราจึงจะเข้าไปหา .

ขอรับคำท่านพระอานนท์แล้วลุกจากที่นั้น เข้าไปหาสุกมาṇḍพโตเทยบบุตร แล้วบอกว่า
ข้าพเจ้าได้บอกพระอานนท์ตามคำขอของท่านแล้ว เมื่อข้าพเจ้าบอกอย่างนั้นแล้ว ท่านพระสมณอานนท์
ได้กล่าวกะข้าพเจ้าว่า มีใช้กาลเสียแล้วพ่อมาṇḍพ เพ้ออุญวันนี้ ฉันดีมายถ่าย ถ้าจะไร้ไว้พรุ่งนี้
เกิด ได้เวลาและสมัยแล้ว ฉันจึงจะเข้าไป ด้วยเหตุเพียงเท่านี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าทำกิจที่เป็นเหตุ
ให้ท่านพระอานนท์ทำโอกาสเพื่อเข้ามาฉันในวันพรุ่งนี้แล้ว .

สุกสูตร อริยขันธ์ ๓ - อริยศิลป์ขันธ์

[๓๗] พอล่วงราชตันนีไป เวลาเข้าท่านพระอานนท์ทรงอันตรวาสก แล้วถือมาตราจีว
มีพระเจตคติกษัยเป็นปัจจาสมณะ เข้าไปยังนิเวศน์ของสุกมาṇḍพโตเทยบบุตรแล้ว นั่งบนอาสนะ
ที่เข้าปลัดໄว .

ครั้นนั้น สุกมาṇḍพโตเทยบบุตร เข้าไปหาท่านพระอานนท์ แล้วโปรดรับกับท่าน ครั้นผ่าน
การโปรดรับให้ระลึกถึงกันไปแล้ว นั้น ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ได้กล่าวว่า ท่านพระอานนท์
เป็นอปปัญญากรอยู่ในสำนักใกล้ชิดท่านพระโคดมมานาน ท่านพระโคดมได้ตัวสัสรารเสริญคุณแห่งธรรม
เหล่าได และทรงยังประชุมชนนี้ ให้สماบทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่ในธรรมเหล่าได ท่านพระ
อานนท์ควรจะรู้ธรรมนั้น ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ท่านพระโคดมได้ตัวสัสรารเสริญคุณแห่งธรรม
เหล่าไหน และทรงยังประชุมชนนี้ ให้สماบทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่ ในธรรมเหล่าไหน .

อริยขันธ์ ๓

อริยศิลป์ขันธ์

ท่านพระอานนท์ตอบว่า ดรามาṇḍ พพระผู้มีพระภาค ได้ตัวสัสรารเสริญขันธ์ ๓ และทรง
ยังประชุมชนนี้ ให้สماบทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่ในขันธ์ ๓ นี้ ขันธ์ ๓ เป็นใจน? คือ
สิลป์ขันธ์อันเป็นอริยะ สามารถขันธ์อันเป็นอริยะ ปัญญาขันธ์เป็นอริยะ ดรามาṇḍ พพระผู้มีพระภาค
ได้ตัวสัสรารเสริญขันธ์ ๓ นี้ และทรงยังประชุมชนนี้ ให้สماบทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่ใน
ขันธ์ ๓ นี้ .

[๓๘] ข้าแต่ท่านพระอานนท์ สิลป์ขันธ์อันเป็นอริยะ ที่ท่านพระโคดมได้ตัวสัสรารเสริญ
และทรงยังประชุมชนนี้ ให้สماบทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่เป็นใจน?

ดรามาṇḍ พพระตถาคตแสดงบัดในบ้านนี้ เป็นพระอรหันต์ตัวรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อม
ด้วยวิชาและจรณะ เสเดจ ไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า
เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระตถาคต
พระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พระหมโลก ให้แจ้งชัดด้วยปัญญาอันยิ่ง
ของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรง
แสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง งานในที่สุด ทรงประกาศพระมหาจารย์ พร้อมทั้งอรรถ
พร้อมทั้งพยัญชนะบริสุทธิ์บริบรรลุนิสัย คุณหมด บตรคุณหมด หรือผู้เกิดเดนพะในตระกูลใด
ตระกูลหนึ่ง ย้อมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว ได้ครับฟ้าในพระตถาคต เมื่อได้ครับฟ้าแล้ว
ย้อมเห็นตระหนักว่า พระวاسกับแคน เป็นทางมาแห่งหลี บรรพชาเป็นทางปลอดไปร่วม การที่
บคลดผู้ครองเรือนจะประพฤติพระมหาจารย์ให้บริบูรณ์ ให้บริสุทธิ์โดยส่วนเดียวดูจังชั้น ไม่ใช
ทำได้easy ถ้าจะไร เรายังคงแสดงและหนวด นุงห่มผ้ากางสาภพัสดุ ออกแบบเป็นบรรพชิต
สมัยต่อมา เข้าละกองโภคสมบัติน้อยใหญ่ ลักษณะจิตใจอยู่ใหญ่ ปลงผมและหนวด นุงห่ม
ผ้ากางสาภพัสดุ ออกแบบเป็นบรรพชิต . เมื่อบาชแล้ว สำรวมระหว่างในพระปาริโนกข้ออยู่ ถึง
พร้อมด้วยมรรยาหาและโถจ แม่ปักกิทึ่นกัยในโถเพียงเล็กน้อย สมາบทานศึกษาอยู่ในสิกขานบท
ทั้งหลาย ประกอบด้วยกายกรรมมาจิกรรมที่เป็นกุศล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คุ้มครอง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สุตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสมปชัญญา เป็นผู้สันโดษ .

จุลศีล

[๓๑] ดุกรามণ ออย่างไร กิกษะจึงซึ่ว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล .

๑. กิกษะในพระธรรมวินัยนี้ ละการจาสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ
วางแผน ไม่ความละเอียด ไม่ความเมื่อง หัวใจประโภช์ แก้สัตว์ทั้งปวงอยู่
ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. เรื่องการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของ
ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติดนเป็นขอโนย เป็นผู้ละอาดอยู่ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรื่องการร่มเป็นข้าศึกแก่พรมจารย์ ประพฤติพรมจารย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมญอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรื่องการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำจริง คำรำคำสัตย์ มีถ้อยคำ
เป็นหลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลงโลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้วไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คนหมุนเหตุแครรากัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คนหมุนเหตุโน้นเหตุร้า
กัน สมานคนที่แครรากันแล้วบ้าง ลงเริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคนผู้
พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำ
ที่ทำให้คนพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. เรื่องคำหมาย เว้นขาดจากการคำหมาย กล่าวแต่คำที่ไม่เมือง เพราหู ชานให้รัก
จับใจ เป็นของชาเมือง คนส่วนมากรักใจ พ้อใจ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกາລ พุดแต่คำที่เป็นจริง
พุดอิงอรรถ พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วย
ประโยชน์ โดยกาลอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. เรื่องเว้นขาดจากการพราກพิชตามและภูตตาม .

๙. เรื่องฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรื่องเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโภดูนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เรื่องเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และตอบแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ ของหอมและ
เครื่องประท่องผ้า อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรื่องเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรื่องเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เรื่องเว้นขาดจากการรับอัญญาหาราดิน .

๑๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับเนื้อดิน .

๑๖. เรื่องเว้นขาดจากการรับสตรีและกามารี .

๑๗. เรื่องเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส .

๑๘. เรื่องเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เรื่องเว้นขาดจากการรับไกและสุกร .

๒๐. เรื่องเว้นขาดจากการรับข้าว โค ม้า และลา .

๒๑. เรื่องเว้นขาดจากการรับไรนาและที่ดิน .

๒๒. เรื่องเว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ .

๒๓. เรื่องเว้นขาดจากการซื้อขาย .

๒๔. เรื่องเว้นขาดจากการโงงด้วยตราชั้ง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วยเครื่อง
ดวงวัด .

๒๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตลาดตะลง .

๒๖. เรื่องเว้นขาดจากการตัด การฆ่า การจงจำ การตีชิง การปล้น และการไขก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบจุลศีล .

มัชณิมศีล

๑. กิกษะเว้นขาดจากการบราบิชตามและภูตตาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้หราแล้ว ยังประกอบการบราบิชตามและภูตตามเห็นปานนี
คือ พิชเกิดแต่เหง้า พิชเกิดแต่ลำต้น พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่ยอด พิชเกิดแต่เมล็ด
เป็นที่ครบห้า แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิกษะเว้นขาดจากการบราบิโภคของที่ทำการจะสมไว เ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้หราแล้ว ยังประกอบการบราบิโภคของที่ทำการจะสมไว
เห็นปานนี คือ สะสมข้าว สะสมน้ำ สะสมผ้า สะสมยาน สะสมที่นอน สะสมเครื่อง
ประท่องผ้า สะสมของหอม สะสม Amitis แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิกษะเว้นขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นชาติกแก
กคลที่เห็นป่านนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโคมหารสมมีการรำเป็นต้น การเล่า
นิยาย การเล่นปรมมี การแสดงปลอกผี การเล่นตีกลอง ฉากภาพบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่น
ของคนเล็กใหญ่ การล่นไนสูง การล่นหน้าตา ชนชั้น ชนแม้ ชนกระเบื้อง ชนโถ ชนแพะ
ชนแกะ ชนไก่ รับนกกระ tha รำกระบีกระ邦 หมายชัก หมายปล้ำ การรุม การตรวจผล
การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๔. กิกษุวันขาดจากการขวนขวยเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยเล่น
การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นป่านนี้ คือ เล่นหมากรถแคละแปดตา แคาละ
สินตา เล่นหมากเก็บ เล่นดวด เล่นหมากไหว เล่นโยโนบ่วง เล่นไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา
เล่นเปาใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นดวงทราย เล่นรถน้อยๆ เล่น
ธนูน้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง.

๕. กิกษุวันขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่
เห็นป่านนี้ คือ เดิมมีเท้าเกินประมาณ เดิมมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกเขาวรรณยา
เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีสัณฐานเป็นช่อดอกไม้ เครื่องลาดที่บัดนัน
เครื่องลาดขนแกะวิจารด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีหะ และเสือเป็นต้น เครื่องลาดขนแกะมีขนตั้ง
เครื่องลาดขนแกะมีขนข้างเดียว เครื่องลาดทองและเงินແກມใหม่ เครื่องลาดใหม่ชิบทอง
และเงิน เครื่องลาดขนแกะจนางฟ่อน ๑๖ คน เครื่องลาดหลังข้าง เครื่องลาดใหม่ชิบทอง
เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ชื่อชนะอันมีขนอ่อนนุ่ม เครื่องลาดอย่างดี
ทำด้วยหนังชุมด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้างแม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง.

๖. กิกษุวันขาดจากการประกอบการประดับตกแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวย
ประกอบการประดับตกแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นป่านนี้ คือ อบตัว ไคล-

*อว่ายะ อาบน้ำห้อม นวด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผิว ผัดหน้า
ทาปาก ประดับข้อมือ สามเกี้ยว ใช้ไม้เท้า ใช้กลักยา ใช้ดาบ ใช้บรรค์ ใช้ร่ม สามรองเท้า
ประดับบริจาร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดวาลวิชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีลาย แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๗. กิกษุวันขาดจากการตัวจานกذا เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก
ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบตัวจานกذا เห็นป่านนี้ คือ พุดเรื่องพระราชา
เรื่องโจร เรื่องมหาอำนาจ เรื่องกองทัพ เรื่องภัย เรื่องรบ เรื่องข้า เรื่องน้ำ เรื่องผ้า
เรื่องท่อนอน เรื่องดอกไม้ เรื่องของห้อม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคุม เรื่องนคร
เรื่องชนบท เรื่องสตรี เรื่องบุรุษ เรื่องคนล้าหาญ เรื่องตราอก เรื่องท่านน้ำ เรื่องคนที่ล่างลับ
ไปแล้ว เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นๆ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๘. กิกษุวันขาดจากการกล่าวถ้อยคำแกงແย่งกัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยกล่าวถ้อยคำแกงແย่งกันเห็นป่านนี้
เช่น ว่าท่านไม่รู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ท้าถึง ท่านจักรรู้ท้าถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่าน
ปฏิบัติติด ข้าพเจ้าปฏิบัติติด ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่านไม่เป็นประโยชน์
คำที่ควรจะกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน
ข้อที่ท่านเคยชี้ช่องมาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าข่มท่านได้แล้ว
ท่านจะถอนว่าทะเสีย มีฉันนั่นจะแก้ไขเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๙. กิกษุวันขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวยประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นป่านนี้ คือ รับเป็นทพตของพระราชา ราชมหาอำนาจ กษัตริย์ พระหมณ์ คุกหนดี
และการร่า ท่านลงไปในที่นั้น ท่านลงไปในที่โน้น ท่านลงนำเอาสิงนี้ไป ท่านลงนำเอาสิงนี้
ในที่โน้นมา ดังนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๑๐. กิกษุวันขาดจากการพุดหลอกลวง และการพุดเลียบเคียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพากฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังพุดหลอกลวง พุดเลียบเคียง พุดหวาน-
*ล้อม พุดและเล้ม แสร้งหากลางด้วยลาภ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

จบมัชณีศิล.

มหาศิล

[๓๒๐] ๑. กิกษุวันขาดจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยตัวจานวิชา เช่นอย่าง
สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธาราก
ติรัจจานวิชา เห็นป่านนี้ คือ ทายอวบaya ทายนิมิต ทายอุปบาท ท่านายผัน ท่านายลักษณะ
ท่านายหนุกผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกร่วงเรียนเทียน ทำพิธีชัดแกลบบูชาไฟ ทำพิธีชัด
รำบูชาไฟ ทำพิธีชัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเดิมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป่า
บูชาไฟ ทำพลีกรรมด้วยโอลิทีด เป็นหมอด้ววยava ดลักษณะที่บ้าน ดลักษณะที่นา เป็นหมอด
ปลอกเสก เป็นหมอดี เป็นหม่องลงเลขยันต์คัมภันบ้านเรือน เป็นหมอมุ เป็นหมอยาพิษ
เป็นหมอเมลงปอง เป็นหมอรักษาแพลงหนัก เป็นหมอทายเสียงงก เป็นหมอทายเสียงกา
เป็นหมอทายอายุ เป็นหมอเสกกันลูกครา เป็นหมอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง .

๒. กิจบุน្រាណจากการเลี้ยงชีพ โดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រាណจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทายลักษณะแก้วถ้วย ทายลักษณะไม้พลอง ทายลักษณะผ้า ทายลักษณะภาตรา
ทายลักษณะดาน ทายลักษณะคร ทายลักษณะธนู ทายลักษณะอาวุธ ทายลักษณะสตว
ทายลักษณะบุรุษ ทายลักษณะกุมา ทายลักษณะกุมารี ทายลักษณะทาส ทายลักษณะทาสี ทาย
ลักษณะช้าง ทายลักษณะแมว ทายลักษณะกระเบื้อง ทายลักษณะโคอุสกะ ทายลักษณะโโค
ทายลักษณะแพะ ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก ทายลักษณะนกกระทา ทายลักษณะเหี้ย
ทายลักษณะตุน ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะมุก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิจบุน្រាណจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រាណจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ดูกษัตริยาตราที่พ่าว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอก
จักถอย พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชาภายนอกจักปร้าชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชา
ภายนอกจักปร้าชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปร้าชัย เพาะเหตุนี้ๆ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิจบุน្រាណจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រាណจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสิริคราส จักมีนักชัตตราส ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตตราส ดวงจันทร
นักชัตตราส ดวงนักชัตตราจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราส ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์ และดวงนักชัตตราจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักเดินถูกทาง ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีห้อง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักเดินถูกทาง จันทร-

* คราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ สุริคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดวงนักชัตตราส ดวงนักชัตตราจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตตราจักเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
นักชัตตราจักเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตราจักเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ฟาร้องจักมีผล
เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดวงนักชัตตราจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีห้องจักมีผลเป็น
อย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตราจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอ
ประการหนึ่ง .

๕. กิจบุน្រាណจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រាណจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนต จักมีฝนแล้ง จักมีภิกษุหาได้easy จักมีภิกษุหาได้ยาก
จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโคมนีได้ หรือนับคะแนน คำนวน
นับประมาณ แต่งก้าพย์ โลกาภิตสาตร เม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๖. กิจบุน្រាណจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រាណจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ให้ถูกชัตตรา ให้ถูกชัตตรา ให้ถูกชัตตรา ให้ถูกชัตตรา ให้ถูกชัตตรา ให้ถูกชัตตรา ให้ถูกชัตตรา^๗
ดูกษัตริยาทรรพย์ ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ขาดดุครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลิ้นกระต่าย ร้ายมนต์ให้
คงแข็ง ร้ายมนต์ให้มือลับ ร้ายมนต์ไม่ให้หู ให้ดินเสียง เป็นหมอทรงกระจา เป็นหมอทรง
หญิงสาว เป็นหมอทรงเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้ามหาพรหม ร้ายมนต์พ่นไฟ
ทำพิธีเชิญบูชา แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๗. กิจบุน្រាណจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูน្រាណจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจจานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบูนbanan ทำพิธีแก็บน ร้ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน
ทำกะเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกะเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่
พื้นที่มนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปราญาสำรอก ปราญาถ่าย ปราญาถ่ายไทยเบื้องบน
ปราญาถ่ายไทยเบื้องล่าง ปราญาแก่ป้าศรีษะ หุงน้ำมันหยดหุ ปราญาตุ๊ ปราญาหากัด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค ประยุทธาสманา ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชาแผล แม่ขอนึ่งกีเป็นศิลของເຊວ ประการหนึ่ง.

ดุกรามาพ กิกษุสมบูรณ์ด้วยศิลอย่างนี้ ย้อมไม่ประஸบกัยแต่ในนา เลย เพราะศิลลังหาร นั้น เปรียบเหมือนเกสัตตริย์ผู้ได้มารากิເ夷க กำจัดราชศัตรุได้แล้ว ย้อมไม่ประஸบกัยแต่ในนา เพราะราชศัตรุนั้น ดุกรามาพ กิกษกีฉันนั้น สมบูรณ์ด้วยศิลอย่างนี้แล้ว ย้อมไม่ประஸบกัย แต่ในนา เพราะศิลลังหารนั้น กิกษุสมบูรณ์ด้วยอธิบศิลขันธ์นี้ ย้อมได้เสวยสุขอันปราสาจากโภช ในภายใต้ ดุกรามาพ ด้วยประการดังกล่าวมาນี้แล กิกษุชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศิล .

ฉบับมาศล .

ดุกรามาพ ศิลขันธ์อันเป็นอธิบัติ ที่พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสสรรเสริญ และทรงยัง ประชุมชนนี้ ให้สماทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่ อนึ่ง ในพระธรรมวินัยนี้ ยังมีการนិยมกิจที่ ยังขึ้นไปอยู่อีก .

ส. ข้าแต่ท่านพระawanนท นำอัคราภิรักษ์นัก ไม่เคยมีมาแล้ว ศิลขันธ์อันเป็นอธิบัติ บริบูรณ์แล้ว มิใช่ไม่บริบูรณ์ ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นศิลขันธ์อันเป็นอธิบัติที่บริบูรณ์อย่างนี้ ในสมณะ- *พราหมณ์เหล่าอื่นภายนอกพระศาสนาแล้ว ท่านพระawanนท สมณพราหมณ์เหล่าอื่นภายนอก พระศาสนานี้ พึงเห็นศิลขันธ์อันเป็นอธิบัติที่บริบูรณ์แล้วอย่างนี้ในตน เขาเหล่านั้นจะพึงพอใจ เพราะเหตุเพียงเท่านั้นแล ด้วยเหตุเพียงเท่านี้เป็นอันพอแล้ว ด้วยเหตุเพียงเท่านี้เป็นอันทำเสร็จ แล้ว สำคัญจนน่า เรายได้บรรลุถึงประโยชน์แห่งสามัญคุณแล้ว โดยลำดับ ไม่มีการนិยมกิจอะไร จะยังขึ้นไปอีก แต่ท่านพระawanนท ก็ยังกล่าวอย่างนี้ว่า ในพระธรรมวินัยนี้ ยังมีการนិยมกิจที่ยัง ขึ้นไปอยู่อีก .

อธิบัติขันธ์

[๓๒๑] ส. ข้าแต่ท่านพระawanนท สามาธิขันธ์อันเป็นอธิบัติที่ท่านพระโโคดม ได้ตรัส สรรเสริญ และทรงยังประชุมชนนี้ให้สماทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่นั้น เป็นใน .

อ. ดุกรามาพ อย่างไร กิกษุชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีทั้งหลาย? ดุกรามาพ กิกษุในธรรมวินัยนี้ เห็นรูปด้วยจักษ์แล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพยัญญะนະ เเรอย่องปฏิบัติเพื่อ สำราญจักษุทรี ที่เมื่อไม่สำราญแล้ว จะเป็นเหตุให้อกุศลธรรมอันลามาก ตืออภิชานและ โทมนัสครอบจั่นนั้น ซึ่ว่ารักษาจักษุทรี ซึ่ว่าถึงความสำราญในจักษุทรี กิกษุฟังเสียง ด้วยโสต . . . ดุมกลืนด้วยชานะ . . . ลีมราสด้วยชิava . . . ถูกต้องโภภ្មัสพะด้วยกาย . . . รู้แจ้ง ธรรมารมณ์ด้วยใจแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพยัญญะนະ เเรอย่องปฏิบัติเพื่อสำราญนินทรี ที่เมื่อไม่สำราญแล้ว จะเป็นเหตุให้อกุศลธรรมอันลามาก ตืออภิชานและ โทมนัสครอบจั่นนั้น ซึ่ว่า รักษาจักษุทรี ซึ่ว่าถึงความสำราญในมนินทรี กิกษุประกอบด้วยอินทรีสังวรอันเป็นอธิบัติ เช่นนี้ ย้อมได้เสวยสุขอันไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใต้ ดุกรามาพ ด้วยประการดังกล่าวมา้นี้ และ กิกษุชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีทั้งหลาย .

[๓๒๒] ดุกรามาพ อย่างไร กิกษุชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ? ดุกรามาพ กิกษุในธรรมวินัยนี้ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการถอย ในการแล ในการ เหลียว ในการคุ้นช้า ในการเหยียบดออก ในการทรงสังฆภี นาตรและจี瓦 ในการลับ การดิ่น การเคี้ยว การลิ้ม ในการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการเดิน การยืน การนั่ง การหลับ การตื่น การพอด การนิง ดุกรามาพ ด้วยประการดังกล่าวมา้นี้แล กิกษุชื่อ ว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ .

[๓๒๓] ดุกรามาพ อย่างไร กิกษุชื่อว่าเป็นผู้สันโถดย? ดุกรามาพ กิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สันโถดยด้วยจีวรเป็นเครื่องบวชหารกาย ด้วยบิณฑบาตเป็นเครื่องบวชหารท้อง เเรอย่องไปทาง ทิสาภาคไดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรามาพ นกมีปีก จะบินไปทางทิสาภาคไดๆ ก็มีแต่ปีกของตัว เป็นภาวะบินไปปัลนได กิกษกีฉันนั้นแล เป็นผู้สันโถดยจีวรเป็นเครื่องบวชหารกาย ด้วย บิณฑบาตเป็นเครื่องบวชหารท้อง เเรอย่องไปทางทิสาภาคไดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรามาพ ด้วย ประการดังกล่าวมา้นี้แล กิกษุชื่อว่าเป็นผู้สันโถดย .

[๓๒๔] กิกษุนั้น ประกอบด้วยศิลขันธ์ อินทรีสังวร สติสัมปชัญญะและสันโถดย อันเป็นอธิบัติเช่นนี้แล้ว ย้อมแสดงเสนาสนะอันสวัสด คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ชอกเขา ถ้ำ ป่าช้า ป่าชฎา ที่แจ้ง ลมฟาง ในกาลภายหลังกัต เเรอกลับจากบิณฑบาตแล้ว นั่งคับลลังก์ ตั้งกาย ตรง ดำรงสติ ให้ไว้พำนหน้า เเร่องความเพงเลึง มีใจปราคากความเพงอยู่ ย้อมชำระจิตให้ บริสุทธิ์จากความเพงเลึงได้ ละความประทุร้าย คือ พยาบาท ไม่คิดพยาบาท มีความกรุณาหวาน ประไยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากความประทุร้ายคือพยาบาท ได้ ละ ถินเมตมะแล้ว เป็นผู้ปราคากถินเมตมะ มีความกำหนดหมายอยู่ที่แสงสว่าง มีสติสัมปชัญญะ อยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากถินเมตมะ ได้ ละอุทัจจกุจจะเป็นผู้ไม่ฟุ่มชาน มีจิตสงบ ณ ภัยในอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากอุทัจจกุจจะ ได้ ละวิจิจจลา เป็นผู้ห้ามวิจิจจลา ไม่มีความคลังเคลงในอุกุศลธรรมทั้งหลายอยู่ ย้อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากวิจิจจลาได้ .

อุปมาเนวารณ

[๓๒๕] ดุกรามาพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงกุหนีไปประกอบการงาน การงานของเขา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สuttaตันตปิฎกที่ ๑ ที่นันภายใน สลัมขันธารรค
จะพึงสำเร็จผล เขาจะพึงใช้หนึ่งที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำไรของเขาว่า
พึงมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา เขาพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราทุกหนึ่งไปประกอบ
การงาน บัดนี้ การงานของเราสำเร็จผลแล้ว เราได้ใช้หนึ่งที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และ
ทรัพย์ที่เป็นกำไรของเรายังมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี้ เขาจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความ
โสมนัส มีความไม่มีหนึ่นแน่เป็นเหตุ ฉันได้.

ดุรกรรมานพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงถูกจำอยู่ในเรือนจำ สมัยต่อมา เขาพึงพ้นจาก
อาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย สมัยต่อมา เขาพึงหายจากอาหารนั้น บริโภคอาหารได้
และมีกำลังกาย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาหารถึงความลำบาก เจ็บหนัก
บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย บัดนี้ เราย้ายจากอาหารนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้
และมีกำลังกายเป็นปกติ ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้น
เป็นเหตุ ฉันได้.

ดุรกรรมานพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงถูกจำอยู่ในเรือนจำ สมัยต่อมา เขายังพ้นจาก
เรือนจำนั้นโดยสวัสดิไม่มีภัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อน
เราถูกจองจำอยู่ในเรือนจำ บัดนี้ เราย้ายจากเรือนจำนั้นโดยสวัสดิไม่มีภัยแล้ว และเราไม่ต้อง
เสียทรัพย์อะไรๆ เลย ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีการพ้นจากเรือนจำ
นั้นเป็นเหตุ ฉันได้.

ดุรกรรมานพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นทาส ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหน
ตามความพอใจไม่ได้ สมัยต่อมา เขายังพ้นจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น
เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นทาส
พึงตัวเองไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจไม่ได้ บัดนี้ เราย้ายจากความเป็นทาสนั้น
แล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ ดังนี้ เขายังพึงได้
ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความเป็นไทยแก่ตัวนั้นเป็นเหตุ ฉันได้.

ดุรกรรมานพ เปรียบเหมือนบุรุษ มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ พึงเดินทางไกลกันดาร
อาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขายังข้ามพ้นทางกันดารนั้นได้ บรรลุถึงหมู่บ้าน
อันเกยงมปลดด้วยสวัสดิ ขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราไม่ทรัพย์ มีโภคสมบัติ
เดินทางไกลกันดาร อาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี้ เราย้ายพ้นทางกันดารนั้น บรรลุ
ถึงหมู่บ้านอันเกยงม ปลดด้วยสวัสดิแล้ว ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความ
โสมนัส มีภูมิสถานอันเกยงมนั้นเป็นเหตุ ฉันได้.

ดุรกรรมานพ กิจพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๔ ประการเหล่านี้ ที่ยังจะไม่ได้ในตนเหมือนหนึ่ง
เหมือนโรค เมื่อในเรือนจำ เมื่อความเป็นทาส เมื่อทางไกลกันดาร และເຊື່ອພິຈານາ
เห็นนิวรณ์ ๔ ประการที่ลະได้เล้าໃນตน เมื่อความไม่มีหนึ่ เมื่อความไม่มีโรค เมื่อ
การพ้นจากเรือนจำ เมื่อความเป็นໄກແກຕຸນ เมื่อອຸນົມີສຳຄັນອັນກຍົມ ฉันนັ້ນແລ .

รูป alan ๔

เมื่อເຊື່ອພິຈານາเห็นนิวรณ์ ๔ ເທົ່ານີ້ ທີ່ລະແລ້ວໃນດົນ ຍ່ອມເກີດປຣາໂມຫຍ່ ເມື່ອ^๑
ປຣາໂມຫຍ່ເລົ້າຍ່ອມກິດປີດີ ເມື່ອມີປີດີໃນໃຈ ກາຍຍ່ອມສົນ ເຮົມກາຍສົນແລ້າຍ່ອມໄດ້ເສຍສູນ
ເມື່ອມີສູນ ຂົດຍ່ອມຕັ້ງມັນ ເຮອສັດຈັກການ ລັດຈາກອຸຄຄລວຮົມ ບຽບປຸ້ມູນມານ ມີວິຕກ ມີວິຈາර
ມີປີດີແລະສູນເກີດແຕ່ວິເກອງຢູ່ ເຮອທຳການນີ້ແລະ ໄທ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນເກີດແຕ່
ວິເກາງ ໃນເມື່ອເກົທເທິນໆ ແ່າງກາຍຂອງເຮອທຳຫຼັງຕົວ ທີ່ປີດີແລະສູນອັນເກີດແຕ່ວິເກອງຈະໄມ້ຄຸກຕ້ອງ^๒
ດุรกรรมานพ เปรียบเหมือนพนักงานสรงสนาน ອ້ອງລູກມື່ອພັນການສຽງສານຜູ້ລາດ ຈະພົງ^๓
ໄສຈານສີຕ້າວລັງໃນກະນະສໍາວິດ ແລ້ວພຽມດ້ວຍນ້າ ນັກໄວ້ ຕົກເລາຍື່ນກົອນຈຸຮັນສີຕ້າຫຼືຍັງໝື່ນ
ໄປຈັບດິດກັນຫຼັງຫຼັງມັດ ຍ່ອມໄກຮ່າງຈາຍອອກ ฉັນໃດ ກິກຂົກລົນນັ້ນແລ ທຳກາຍນີ້ແລະ ໄທ້ໜຶ່ມື່ນ
ເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນອັນເກີດແຕ່ວິເກາງ ໃນເມື່ອເກົທເທິນໆ ແ່າງກາຍຂອງເຮອທຳ
ຫຼັງຫຼັງຕົວ ທີ່ປີດີແລະສູນເກີດແຕ່ສາມາຟີ ໃນເມື່ອກົດຕິດກັນຫຼັງຫຼັງມັດ ແລ້ວ
ໃຫ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນອັນເກີດແຕ່ສາມາຟີ ໃນເມື່ອເກົທເທິນໆ .

[๓๒๖] ດุรกรรมานพ ອີກປະການທີ່ນີ້ ກິກນູບຣາລຸທິຍມານ ມີຄວາມຜ່ອງໃສແໜ່ງຈົດໃນ
ກາຍໃນ ເປັນຮຽມເອັກພຸດໜີ້ ເພຣະວິຕວິຈາරສົນໄປ ໃນມີວິຕກ ໃນມີວິຈາර ມີປີດີແລະສູນ
ເກີດແຕ່ສາມາຟີຢູ່ ເຮອທຳການນີ້ແລະ ໄທ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນອັນເກີດແຕ່ສາມາຟີ
ໃນເມື່ອເກົທເທິນໆ ແ່າງກາຍຂອງເຮອທຳຫຼັງຫຼັງມັດ ມີນ້າປັນປົວ ໃນມີທາງທີ່ນ້ຳຈະ ໄລມາໄດ້ ຫັ້ນໃນດ້ານຕະວັນອອກ
ດ້ານໃຕ້ ດ້ານຕະວັນຕົກ ດ້ານແໜ້ອ ທັງຝົນກີ່ໄມ້ຕົກເພີມຕາມຄຸດຖາລ ແຕ່ສ້າງໜ້າເຍັນພື້ນໜຶ່ນຈາກຫັງ
ໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີ ວະພິງທ່າງໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະ ໄທ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນ
ແໜ່ງຫັງໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີ ທີ່ນ້ຳເຍັນຈະ ໃນພົງຄຸກຕ້ອງພື້ນໜຶ່ນໃດ ກິກຂົກລົນນັ້ນແລ ຍ່ອມກິກທຳກາຍນີ້ແລະ
ໃຫ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນອັນເກີດແຕ່ສາມາຟີ ໃນເມື່ອເກົທເທິນໆ ແ່າງກາຍຂອງເຮອ
ທຳຫຼັງຫຼັງຕົວ ທີ່ປີດີແລະສູນເກີດແຕ່ສາມາຟີ ໃນເມື່ອກົດຕິດກັນຫຼັງຫຼັງມັດ ແລ້ວ
ໃຫ້ໜຶ່ມື່ນເອີນສາມາຟີຂອງເຮອທຳຫຼັງຫຼັງມັດ ແລ້ວ ພ້ອມໜຶ່ນກີ່ປັນປົວຈາກຫັງຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນ
ຫຼັງຫຼັງມັດ ທີ່ປີດີແລະສູນເກີດແຕ່ສາມາຟີ ໃນເມື່ອກົດຕິດກັນຫຼັງຫຼັງມັດ ແລ້ວ ພ້ອມກິກທຳກາຍນີ້ແລ .

[๓๒๗] ດุรกรรมานพ ອີກປະການທີ່ນີ້ ກິກນູບຣາລຸທິຍມານ ມີສົດມີສັນປ້ອຍຄູ່ ເສຍສູນ
ດ້ານນາມກາຍ ເພຣະປີດີສິ້ນໄປ ບຽບລຸທິຍມານ ທີ່ພຣະອົງຍະທັງໜ້າສຣາລີຍ່ວ່າຜູ້ໄດ້ຄານນີ້
ເປັນຜູ້ນູບຣາລຸທິຍມານ ມີສົດມີສັນປ້ອຍຄູ່ ເສຍສູນ ເຮອທຳການນີ້ໃຫ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນ
ຫຼັງຫຼັງມັດ ເຮອທຳການນີ້ໃຫ້ໜຶ່ມື່ນເອີນອື່ນໜ້າຫຼັດຕ້ວຍປີດີແລະສູນ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ไม่มีเอกสารไหนๆ แห่งกาลของเรอทั่วทั้งตัวที่สูติจากปีติจะไม่ถูกต้อง ดุรมาณพ เปรียบ
เหมือนในกอบข้าวนา ในกอบข้าวหลว หรือในกอบข้าวขาว ดอกบัวข้าว ดอกบัวหลว หรือ
ดอกบัวขาว บางเหลาซึ่งเกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ยังไม่พ้นน้ำ จมอยู่ในน้ำ น้ำหล่อเลี้ยงไว้
ดอกบัวเหลานั้น ชุมชื่นอิบอาจาชามชื้นด้วยน้ำเย็นตลอดยอด ตลอดเด่า ไม่มีเอกสารไหนๆ
แห่งดอกบัวข้าว ดอกบัวหลว หรือดอกบัวขาวทั่วทุกส่วน ที่น้ำเย็นจะไม่พึงถูกต้อง ฉันได
กิษกิจฉันนั้นแล ย้อมทำกายนี้แหล่ให้ชุมชื่นอิบอาจาชามชานด้วยสูติจากปีติ ไม่มีเอกสาร
ไหนๆ แห่งกาลของเรอทั่วทั้งตัว ที่สูติจากปีติจะไม่ถูกต้อง แม้ข้อนี้ก็เป็นสมาริของเรอ
ประการหนึ่ง.

[๓๒๘] ดุรมาณพ อีกประการหนึ่ง กิษกิจบรรลุตตถณา ไม่มีทกน์ ไม่มีสุข
เพราะสุขละทุกน์ และดับโสมนัสโอมนัสโอมก่อนๆ ได มือเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์อุ่น
เรอันงดงามไปทั่วกาลนี้แหล่ ด้วยใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีเอกสารไหนๆ แห่งกาลของเรอ
ทั่วทั้งตัว ที่ใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้าจะไม่ถูกต้อง ดุรมาณพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงนั่งคลมตัว
ตลอดศีรษะด้วยผ้าขาว ไม่มีเอกสารไหนๆ แห่งกาลทุกๆ ส่วนของเขาที่ผ้าขาวจะไม่ถูกต้อง
ฉันได กิษกิจฉันนั้นแล เรือนงดงามไปทั่วกาลนี้แหล่ด้วยใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีเอกสาร
ไหนๆ แห่งกาลของเรอทั่วทั้งตัวที่ใจอันบริสุทธิ์ผ่องแพร้าจะไม่ถูกต้อง แม้ข้อนี้ก็เป็นสมาริของเรอ
ประการหนึ่ง.

ดุรมาณพ สมาริขันธ์อันเป็นอริยะนี้แล ที่พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสรสราเรสิรุณและทรงบัง
ประชุมชนนี้ให้สماทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่ อนึ่ง ในพระธรรมวินัยนี้ ยังมีการณ์กิจที่ยังขึ้น
ไปอยู่อีก.

ส. ข้าแต่ท่านพระอานันท์ น่าอัศจรรย์นัก ไม่เคยมีมาแล้ว สมาริขันธ์อันเป็นอริยะนี้
บริบูรณ์แล้ว มีใช่ไม่บริบูรณ์ ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นสมาริขันธ์อันเป็นอริยะของท่านพระอานันท์ ที่
บริบูรณ์แล้วอย่างนี้ในสมณพราหมณ์เหลาอื่น ภายนอกพระศาสนาไม่เคยเห็น ข้าแต่ท่านพระอานันท์
กิสมณพราหมณ์เหลาอื่น ภายนอกพระศาสนาไม่เคยเห็นสมาริขันธ์อันเป็นอริยะที่บริบูรณ์แล้ว
อย่างนี้ในตน เข้าเหล่านั้นจะพึงพอใจด้วยสมาริขันธ์เพียงเท่านี้ พอดแล้วด้วยสมาริขันธ์เพียง
เท่านี้ เรายังได้ทำสมาริขันธ์เสริจแล้ว สำลักยุตันว่า เราได้บรรลุถึงประโภชน์แห่งสามัญคุณ ไม่
มีการณ์กิจจะอะไร ที่ยังขึ้นไปอีก . แต่ท่านพระอานันท์ก็ยังกล่าวอย่างนี้ว่า อนึ่งในธรรมวินัยนี้ยัง
มีการณ์กิจที่ยังขึ้นไปอยู่อีก .

อริยปัญญาขันธ์

[๓๒๙] ล. ข้าแต่ท่านพระอานันท์ ปัญญาขันธ์อันเป็นอริยะที่พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสร
สราเรสิรุณและยังทรงประชุมชนนี้ ในสماทาน ให้ตั้งอยู่ ให้ดำรงอยู่นั้น เป็นใน.

วิชา ๔

วิปัสสนาญาณ

อ. กิษกิจนั้นมีอิจิตเป็นสมาริ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญญาณทัสนะ . เเรอ
ย้อมรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมหากุฏ ๔ กิດแต่เมราบีดา เติบโต
ขึ้นด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มีอันทำลายและกระจัดกระจาดเป็น
ธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาศัยอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ . ดุรมาณพ เปรียบเหมือน
แก้วไฟทุรย์อันงามเกิดเองอย่างบริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นายช่างเจียระไนดีแล้ว สุกใส หวานๆ
สมส่วนทุกอย่าง มีด้ายเชี่ยวเหลืองแดงขาวหรือนวลร้อยอยู่ในนั้น บุรุษมีจักษุจะพึงเห็น
แก้วไฟทุรย์นั้นวางไว้ในมือแล้วพิจารณาเห็นว่า แก้วไฟทุรย์น้ำมาม กิດเองอย่างบริสุทธิ์
แปดเหลี่ยม ช่างเจียระไนดีแล้ว สุกใส หวานๆ สมส่วนทุกอย่าง มีด้ายเชี่ยวเหลืองแดง
ขาวหรือนวลร้อยอยู่ในแก้วไฟทุรย์นั้น ฉันได กิษกิจฉันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมาริบริสุทธิ์ผ่องแพร้า
ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหวอย่างนี้ ย้อมโน้ม
น้อมจิตไปเพื่อญญาณทัสนะ เเรอย้อมรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมหากุฏ ๔
กิດแต่เมราบีดา เติบโตด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มีอันทำลาย
กระจัดกระจาดเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาศัยอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้
ข้อนี้เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

มโนมายทวิญญาณ

[๓๓๐] กิษกิจนั้น เมื่อจิตเป็นสมาริ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญตาปรปักษ์อันเกิดแต่ใจ
คือนิรมิตกายอื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง .
ดุรมาณพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงชักໄล้อออกจากหอย้าปล้อง เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า
นี้หอย้าปล้อง นี้ໄล้อ หอย้าปล้องอย่างหนึ่ง ໄล้ออย่างหนึ่ง ก็แต่ໄล้อชักออกจากหอย้าปล้องนั้นเอง
อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงชักดานออกจากฝึก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ดาน นี้ฝึก
ดานอย่างหนึ่ง ฝึกอย่างหนึ่ง ก็แต่ดานชักออกจากฝึกนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษ
จะพึงชักกุออกจากคราบ เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นีุ้ นี้คราบ งอย่างหนึ่ง คราบอย่างหนึ่ง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัมป์ปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิ迦ย สีลขันธารรค ก็แตงหัวชักออกจากครรบันนี้เอง ฉันได กิกษกัณนเนนแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธี เเรอบรรล อิทธิวิธิหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได หลายคนเป็นคณเดียวก็ได ทำให้ปรากฏ ก็ได ทำให้หายไปก็ได ทะลุฝ่ากำแพงกุษาไปได ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได ผดขึ้นดำรง แม้ในแผ่นดินแหนบอนในน้ำก็ได เดินบนน้ำไม่แตกเมื่อแหนบันแผ่นดินก็ได เหาะไปในอากาศ เมื่อแหนบก็ได ลุบคลำพระวัฒนธรรมอาทิตย์ซึ่งมีกุศลเมื่อานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได ใช้อ่านาจ ทางกายไปตลอดพรมโลกก็ได ดุกรามณพ เปรียบเหมือนช่างหม้อหรือกลมเมื่อของช่างหม้อ ผู้ลุลลาด เมื่อนวดดินดีแล้ว ต้องการอาชนาจนิดใดๆ พึงทำการอาชนาจนั้นๆ ให้สำเร็จได อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างงานหรือลูกเมื่อของช่างผู้ลุลลาด เมื่อเต่งดีแล้ว ต้องการเครื่องงาน ชนิดใดๆ พึงทำการร่วงงานชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างทองหรือลูกเมื่อ ของช่างทองผู้ลุลลาด เมื่อหลอมทองดีแล้ว ต้องการทองรูปพรรณชนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณ ชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได ฉันได กิกษกัณนเนนแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไป เพื่ออิทธิวิธี เเรอบรรล อิทธิวิธิหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได หลายคนเป็นคณเดียว ก็ได ทำให้ปรากฏ ก็ได ทำให้หายไปก็ได ทะลุฝ่ากำแพงไปได ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได ผดขึ้นดำรง ในแผ่นดินแหนบอนในน้ำก็ได เดินบนน้ำไม่แตกเมื่อแหนบันแผ่นดินก็ได เหาะไปในอากาศ เมื่อแหนบก็ได ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ ซึ่งมีกุศลเมื่อานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได ใช้อ่านาจทางกายไปตลอดพรมโลกก็ได แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

อิทธิวิธิyanan

[๓๓๑] กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิธี เเรอบรรล อิทธิวิธิหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได หลายคนเป็นคณเดียวก็ได ทำให้ปรากฏ ก็ได ทำให้หายไปก็ได ทะลุฝ่ากำแพงกุษาไปได ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได ผดขึ้นดำรง แม้ในแผ่นดินแหนบอนในน้ำก็ได เดินบนน้ำไม่แตกเมื่อแหนบันแผ่นดินก็ได เหาะไปในอากาศ เมื่อแหนบก็ได ลุบคลำพระวัฒนธรรมอาทิตย์ซึ่งมีกุศลเมื่อานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได ใช้อ่านาจ ทางกายไปตลอดพรมโลกก็ได ดุกรามณพ เปรียบเหมือนช่างหม้อหรือกลมเมื่อของช่างหม้อ ผู้ลุลลาด เมื่อนวดดินดีแล้ว ต้องการอาชนาจนิดใดๆ พึงทำการอาชนาจนั้นๆ ให้สำเร็จได อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างงานหรือลูกเมื่อของช่างผู้ลุลลาด เมื่อเต่งดีแล้ว ต้องการเครื่องงาน ชนิดใดๆ พึงทำการร่วงงานชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างทองหรือลูกเมื่อ ของช่างทองผู้ลุลลาด เมื่อหลอมทองดีแล้ว ต้องการทองรูปพรรณชนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณ ชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จได ฉันได กิกษกัณนเนนแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไป เพื่ออิทธิวิธี เเรอบรรล อิทธิวิธิหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได หลายคนเป็นคณเดียว ก็ได ทำให้ปรากฏ ก็ได ทำให้หายไปก็ได ทะลุฝ่ากำแพงไปได ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได ผดขึ้นดำรง ในแผ่นดินแหนบอนในน้ำก็ได เดินบนน้ำไม่แตกเมื่อแหนบันแผ่นดินก็ได เหาะไปในอากาศ เมื่อแหนบก็ได ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ ซึ่งมีกุศลเมื่อานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได ใช้อ่านาจทางกายไปตลอดพรมโลกก็ได แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

ทิพย์โสด yanan

[๓๓๒] กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โสดราตร . เเรอย่อmom ไดยินเสียง ๒ ชนิด คือเสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ด้วยทิพย์โสดราตรอัน บริสุทธิ์ ล้วนโสดของมนุษย์ . ดุกรามณพ เปรียบเหมือนบุรุษเดินทางไกล เขาจะพึงไดยินเสียง กลองบ้าง เสียงตะโพนบ้าง เสียงสังขบ้าง เสียงบักแทะเวรบ้าง เสียงเปี๊มบ้าง เขาจะพึง เข้าใจว่า เสียงกลองดังนีบ้าง เสียงตะโพนดังนีบ้าง เสียงสังขดังนีบ้าง เสียงบักแทะเวรดังนีบ้าง เสียงเปี๊มดังนีบ้าง ฉันได กิกษกัณนเนนแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไป เพื่อทิพย์โสดราตร เเรอย่อmom ไดยินเสียง ๒ ชนิด คือเสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกล และใกล้ด้วยทิพย์โสดราตรอันบริสุทธิ์ ล้วนโสดของมนุษย์ แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการ หนึ่ง .

เจโตปริยญาณ

[๓๓๓] กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตปริยญาณ . เเรอย่อmom กำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบุคคลอื่นด้วยใจ คือจิตมีรากะ ก็รู้ว่าจิตมีรากะ หรือจิต ปราคจากරากะ ก็รู้ว่าจิตปราคจากරากะ จิตมีโทละ ก็รู้ว่าจิตมีโทละ หรือจิตปราคจากโทละ ก็รู้ว่าจิตปราคจากโทละ จิตมีโมหะ ก็รู้ว่าจิตมีโมหะ หรือจิตปราคจากโมหะ ก็รู้ว่าจิตปราคจาก โมหะ จิตเหดหุ ก็รู้ว่าจิตเหดหุ หรือจิตฟังชาน ก็รู้ว่าจิตฟังชาน จิตเป็นมหารด ก็รู้ว่าจิตเป็น มหารด หรือจิตไม่เป็นมหารด จิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่น ยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า จิตเป็นสมาธิ ก็รู้ว่าจิตเป็นสมาธิ หรือจิตไม่เป็นสมาธิ ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นสมาธิ จิตหลุดพัน ก็รู้ว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพัน ก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพัน . ดุกรามณพ เปรียบเหมือนหญิงสาวขายหนุ่มที่ชอบการแต่งตัว เมื่อส่องดูเงาหน้าของตนใน กระจกอันบริสุทธิ์สะอาด หรือในภาษาน้ำอันใส หน้าเมื่อไฟ ก็จะพึงรู้ว่าหน้าเมื่อไฟ หรือหน้า ไม่มีไฟ ก็จะพึงรู้ว่าหน้าไม่มีไฟ ฉันได กิกษกัณนเนนแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องແຜ່ ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อม จิตไปเพื่อเจโตปริยญาณ เเรอย่อmom กำหนดรู้ใจของสัตว์อื่นของบุคคลอื่นด้วยใจ คือจิตมีรากะ ก็รู้ว่าจิตมีรากะ หรือจิต ปราคจากරากะ ก็รู้ว่าจิตปราคจากරากะ จิตมีโทละ ก็รู้ว่าจิตมีโทละ หรือจิตปราคจากโทละ ก็รู้ว่าจิตปราคจากโทละ จิตมีโมหะ ก็รู้ว่าจิตมีโมหะ หรือจิตปราคจากโมหะ ก็รู้ว่าจิตปราคจาก โมหะ จิตเหดหุ ก็รู้ว่าจิตเหดหุ หรือจิตฟังชาน ก็รู้ว่าจิตฟังชาน จิตเป็นมหารด ก็รู้ว่าจิตเป็น มหารด จิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า จิตเป็นสมาธิ ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นสมาธิ หรือจิตไม่เป็นสมาธิ จิตหลุดพัน ก็รู้ว่าจิตหลุดพัน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิ迦ย สลัมขันธารรค
หรือจิตไม่หลุดพัน กิริรัวจิตไม่หลุดพัน แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

ปุพเพนิวาสานุสติญาณ

[๓๓๔] กิกษุนั้น เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ในหัวนี้ ให้ไว อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อบุพเพนิวาสานุสติญาณ .
เรอย่ออมระลึกชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้ชาติหนึ่งบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง
สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบ
ชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอด
วิวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่างนั้น
มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนด
อายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิจิกพนเนี้ยแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในกพนั้น เราก็ได้มีชื่อย่างนั้น
มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนด
อายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิจิกพนเนี้ยแล้ว ได้ไปเกิดในกพนี้ เรอย่ออมระลึกถึงชาติก่อนได้เป็นอัน
มากพร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรรมมาพ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงจาก
บ้านตนไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านนั้นไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้นกลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม
เข้าจะพึงระลึกได้อย่างนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนั้น เราได้ยืนอย่างนั้น
ได้เดินอย่างนั้น ได้พอดอย่างนั้น เรายังจากบ้านแม่นั้นไปยังบ้านโน้น แม่ในบ้าน
นั้นเราก็ได้ยืนอย่างนั้น ได้เดินอย่างนั้น ได้พอดอย่างนั้น ได้ยืนอย่างนั้น แล้วเรากลับจากบ้านนั้น
มาสู่บ้านของตนตามเดิม ดังนี้ ลัพนได กิกษุกัลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า
ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่นในหัวนี้ ยอมโน้มน้อม
จิตไปเพื่อบุพเพนิวาสานุสติญาณ เรอย่ออมระลึกชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้
หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง
สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง
ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดวิวัฏภกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏภกปเป็นอันมาก
บ้างว่า ในกพโน้น เรามีชื่อย่างนั้น มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น
เสวยสุขทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิจิกพนเนี้ยแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น
แม่ในกพนั้นเราก็มีชื่อนั้น มีโโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาการอย่างนั้น เสวยสุข
ทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจดิจิกพนเนี้ยแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เรอย่ออม
ระลึกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอุทศ ด้วยประการจะนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็น
ปัญญาของเรอประการหนึ่ง .

จตุปปตญาณ

[๓๓๕] กิกษุนั้น เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ในหัวอย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จติและอปปติของ
สัตว์ทั้งหลาย เรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจดิ กำลังอุปบติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณ
ธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่าว จักษณ์ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์
ผู้เป็นไปตามกรรมมา สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอิริยาเจ้า
เป็นมิจฉาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิภูมิ เมืองหน้าแต่ตายเพราภายแตก เขาย้อม
เข้าถึงบ้าย ทุกติ วินิบัต นราก สวนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต
ไม่ติเตียนพระอิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เมืองหน้าแต่ตาย
เพราภายแตก เขาย้อมเข้าถึงสุคติ โลกสารรค ดังนี้ เรอยอมให้หมุสัตว์ที่กำลังจดิ กำลังอุปบติ
เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่าวจักษณ์
ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมด้วยประการจะนี้ เปรียบเหมือนปราสาทดัง
อยู่ ณ ทาง ๓ แพร่ง ท่ามกลางพระนคร บุรุษผู้มิจักษณ์ยืนอยู่บนปราสาทนั้น จะพิงเห็นหมุสุชัน
กำลังเข้าไปสู่ร้อนบ้าย กำลังออกจากเรือนบ้าย กำลังสัญจรเป็นแแก้อยู่ในถนนบ้าย นั่งอยู่ที่ทาง
๓ แพร่ง ท่ามกลางพระนครบ้าย เข้าจะพิงรู้ว่า คนเหล่านี้เข้าสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน
เหล่านี้สัญจรเป็นแแก้อยู่ในถนน เหล่านี้นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ง ท่ามกลางพระนคร ฉันได กิกษุ
กัลันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอปกิเลส อ่อน ควรแก่
การงาน ตั้งมั่น ในหัวนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จติและอปปติของสัตว์ทั้งหลาย
เรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจดิ กำลังอุปบติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี
ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่าวจักษณ์ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม
ว่า สัตว์เหล่านี้ ประกอบด้วยกายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอิริยาเจ้า เป็น
มิจฉาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิภูมิ เมืองหน้าแต่ตายเพราภายแตก เขาย้อมเข้า
ถึงบ้าย ทุกติ วินิบัต นราก สวนสัตว์เหล่านี้ ประกอบด้วยกายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต
ไม่ติเตียนพระอิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เมืองหน้าแต่ตาย
เพราภายแตก เขาย้อมเข้าถึงสุคติ โลกสารรค ดังนี้ เรอยอมให้หมุสัตว์ที่กำลังจดิ กำลัง
อุปบติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์
ล่าวจักษณ์ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลับขั้นธรรมรด
ปัญญาของเรอประการหนึ่ง.

استفания

[๓๓] กิจกันนี้ เมื่อจิตเป็นสมารี บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิต ไปเพื่ออาสวักขัยญาณ ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกขสมุทัย นี่ทุกขนิโธ นี่ทุกขนิโธคามนิปภูปทา เหล่านี้อาสวะ นี่อาสวามุทัย นี่อาสาวนิโธ นี่อาสาวนิโธคามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากการมาสวะ แม้จากการมาสวะ แม้จากการอวิชชาสวะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว ก็มี ญาณว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาจารย์อยู่เบญจแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่น เพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี . ด้วยความเป็นอย่างนี้ ใจมีความรู้สึกในส่วนน้ำหนึ่งของเข้าใจสละขาด ไม่เช่นนั้น บุรุษผู้มีจักษณ์ยืนอยู่บนสระนั้น จะพึงเห็นหอยไข่แข็งและหอยกากบ่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและ ก้อนหินบ้าง ฝุ่นปลาบ้าง กำลังว่ายอยู่บ้าง หยดอยู่บ้าง ในสระน้ำนั้น เขาจะพึงคิดอย่างนี้ว่า สระน้ำนี้สละขาด ไม่เช่นนั้น หอยไข่แข็งและหอยกากบ่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและก้อนหินบ้าง ฝุ่นปลาบ้าง เหล่านี้กำลังว่ายอยู่บ้าง กำลังหยดอยู่บ้าง ในสระน้ำนั้น ดังนี้ ฉันได้ กิจกิจลัพนนั้น และ เมื่อจิตเป็นสมารี บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิต ไปเพื่ออาสวักขัยญาณ ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกขสมุทัย นี่ทุกขนิโธ นี่ทุกขนิโธคามนิปภูปทา เหล่านี้ อาสวะ นี่อาสวามุทัย นี่อาสาวนิโธ นี่อาสาวนิโธคามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากการมาสวะ แม้จากการมาสวะ แม้จากการอวิชชาสวะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาจารย์อยู่เบญจแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี แม้ข้อนี้ก็เป็นปัญญาของเรื่องประการหนึ่ง .

ສົມມານພແສດງຕນເປັນອວບສກ

๙. ข้าแต่ท่านพระอาจารย์ท่านใดอัครจารย์นัก ไม่เคยมีมาแล้ว ปัญญาขันธ์อันเป็นอธิษฐาน
บริบูรณ์แล้ว มิใช่ไม่บริบูรณ์ ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นปัญญาขันธ์อันเป็นอธิษฐานที่บริบูรณ์แล้วอย่างนี้
ในสมุดพระมหา罥พากอื่นภายนอกพระศาสนานี้เลย และในธรรมวินัยนี้ ไม่มีการนិยิกิจจะ ไร้ที่
ยึดชี้ในปีอกี .

ข้าแต่ท่านพระawanนท์ผู้เจริญ ภाषิษของท่านแจ่มแจ้งนัก ข้าแต่ท่านพระawanนท์ผู้เจริญ ภाषิษของท่านแจ่มแจ้งนัก เปรียบเหมือนบุคคลหลาภายนอกที่ค่าว่า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คน ลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืด ด้วยคิดว่าผู้มีจักษุก็เห็นรูป ดังนี้ ฉันได้ พระawanนท์ประการ พระธรรมโดยอ่อนกปริยา ฉันนั้นเหมือนกัน ข้าแต่ท่านพระawanนท์ ข้าพ詹ฯนี้ขอถึงท่านพระ - * โสดม พระธรรมและพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ขอท่านพระawanนท์ จงจำข้าพเจ้าฯเป็นอนุลักษณ์ กดถึงสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ฉะนี้แล .

จบสุภาษี ที่ ๑๐

๑๖๙

เรื่องนายเกรว์ภูมิ (ชาบะรัม)

[๓๙] ข้าพเจ้าได้สั่งมาอย่างนี้-
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ประทับอยู่ ณ สวนมะม่วงของป่าวาริกาเศรษฐี เขตเมือง
นาลันทา . ครั้งนั้น เกวัญช์ คุกหนบดิบุตร เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวัຫ
แล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง . ครั้งนั้นเรียบร้อยแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ เมืองนาลันทาฯ เป็นเมืองมั่งคั่งสมบูรณ์ มีผู้คนมาก คับคั่ง ไปด้วยมนุษย์
ล้วนแต่ลือวิ่งปีสในพระเย็นปีพระวามปีงาลงานั่นๆ ขอพระราชนิรโทษอาสาสึกดพระเจ้าฯ ขอพระเย็นปี-

*พระภารกิจสักครรภ์หนึ่งที่จักรการทำอธิปัต្រให้เป็นธรรมที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ชาามีองนาลันทานี้จักเลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเป็นอย่างยิ่ง สุดที่จะประมาณ เมื่อเกว้าญ คุกหนบดีบุตรราบทูลดังนี้แล้ว พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า คุรุเกว้าญ เราเมื่อได้แสดงธรรมแก่กิกขุทั้งหลายอย่างนี้ว่า มาเกิดกิกขุทั้งหลาย เอื้อทั้งหลายจงกระทำอธิปัต្រให้เป็นธรรมที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ แก่คุกหนบดีบุตร ผู้บุ่นขาห่มขาวดดันนี้。 เกว้าญ คุกหนบดีบุตร ได้กราบทูลเป็นคำรับส่งว่า พระพทธเจ้าข้า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์มิได้จำกัด พระผู้มีพระภาค เพียงแต่กราบทูลอย่างนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อนานลันทานี้ เป็นเมืองมังคงสมบูรณ์ มีผู้คนมาก คันถัง ไปด้วยมนุษย์ ล้านแต่เลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเป็นอย่างยิ่ง ขอประทานโอกาส เกิดพระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคทรงชีกิกขุสักครรภ์หนึ่ง ที่จักรการทำอธิปัต្រให้เป็นธรรมที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ชาามีองนาลันทานี้จักเลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเป็นอย่างยิ่ง สุดที่จะประมาณ แม้ครั้งที่ ๓ เกว้าญ คุกหนบดีบุตร ก็ได้กราบทูลอย่างนั้น。

ปฏิทินการจัดทำแผนฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิภายใน สลับนหารรค

[๓๓๗] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรเกว้าภู ป้าภิหาริย์ ๓ อย่างนี้ เราทำให้แจ้งด้วยปัญญา อันยังด้วยตนเองแล้ว จึงได้ประกาศให้รู้ ป้าภิหาริย์ ๓ อย่างเป็นไวน? คือ อิทธิป้าภิหาริย์ ๑ อาแทนาป้าภิหาริย์ ๑ อนุสานนิป้าภิหาริย์ ๑ ก็อิทธิป้าภิหาริย์เป็นไวน? ดุกรเกว้าภู ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย้อมแสดงฤทธิ์ให้หลายอย่าง คือคนเดียวนี้เป็นหลายคนก็ได้ หลายคนเป็นคนเดียวก็ได้ ทำให้ปรากฏให้ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะลฟ้า กำแพง ภูเขาไปได้ไม่ติดขัดเมื่อมันไปในที่ ว่างก็ได้ ผดซึ่งดำเนลงแม่นแห่นดินแห่นมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแห่นดิน ก็ได้ เหาะไปในอากาศเหมือนนักก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ชื่นมีกุหลาบมีอานุภาพมากด้วย ฝ่ามือก็ได้ ใช้อ่านด้วยกายไปตลอดพระหนโoli ก็ได้ เพราะเหตุดังนี้นั้น บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งที่มี ศรัทธาเลื่อมใส เห็นภิกษุนั้นแสดงฤทธิ์ให้หลายอย่าง . . . ครั้นแล้วเข้าจะบอกแก่คนผู้ไม่มีศรัทธา ไม่เลื่อมใส คนใดคนหนึ่งว่า อัครารย์จึงหนอ ท่าน ไม่เคยมีมาเลย ท่าน ความที่สมณะมีกุหลาบ มาก ความที่สมณะมีอานุภาพมาก ข้าพเจ้าได้เห็นภิกษุรูปนี้แสดงฤทธิ์ให้หลายอย่าง . . . เมื่อเป็นเช่นนี้ คนผู้ไม่มีศรัทธา ไม่เลื่อมใสนั้น จะพิงกล่าวกับคนผู้ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสอย่างนี้ว่า ท่าน มี วิชาอยู่อย่างหนึ่งเช่นว่า คันธารี ภิกษุรูปนั้นแสดงฤทธิ์ให้หลายอย่าง . . . ได้ด้วยวิชาเช่นว่า คันธารี นั้น ดุกรเกว้าภู ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไวน? คนผู้ไม่มีศรัทธา ไม่เลื่อมใสนั้น จะพิงกล่าวอย่างนั้นแก่คนผู้มีศรัทธา ไม่เคยมีมาเลย ท่าน ความที่สมณะมีกุหลาบ มาก ข้าพเจ้าได้เห็นภิกษุรูปนี้หายใจ หายความรู้สึกในใจ หายความนึกคิด หายความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่น ได้ด้วย ใจของท่านเป็นอย่างนี้ ใจของท่านเป็นไปโดยอาการนี้ จิตของท่านเป็นดังนี้ . . . ครั้นแล้วเข้าบอกแก่คนที่ยังไม่มีศรัทธา ไม่เลื่อมใส คนใดคนหนึ่งว่า อัครารย์จึงหนอ ท่าน ไม่เคยมีมาเลย ท่าน ความที่สมณะมีกุหลาบมาก ความที่สมณะมีอานุภาพมาก ข้าพเจ้าได้เห็นภิกษุรูปนี้หายใจ หายความรู้สึกในใจ หายความนึกคิด หายความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ . . . เมื่อเป็นเช่นนี้ คนผู้ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสนั้น พิงกล่าวจะเขาว่า ท่าน มีวิชาอย่างหนึ่งเช่นว่า มนุสกิ ภิกษุรูปนั้นหายใจ หายความรู้สึกในใจ หายความนึกคิด หายความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นก็ได้ . . . ด้วยวิชาเช่นว่า มาณิกานัน ดุกรเกว้าภู ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไวน? คนผู้ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสนั้น พิงกล่าวอย่างนั้นแก่คนผู้มีศรัทธา เลื่อมใสกันบ้างไหม? พิงกล่าวพระเจ้าข้า ดุกรเกว้าภู เราเลิ่งเห็นโทษในอาแทนาป้าภิหาริย์ อย่างนี้แล จึงอีดอัด ระหว่าง เกลียดอิทธิป้าภิหาริย์.

อาแทนาป้าภิหาริย์

[๓๔๐] ดุกรเกว้าภู ก็อาแทนาป้าภิหาริย์เป็นไวน? ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย้อมทาไปทางความรู้สึกในใจ ทางความนึกคิด ทางความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ด้วย ใจของท่านเป็นอย่างนี้ ใจของท่านเป็นไปโดยอาการนี้ จิตของท่านเป็นดังนี้ ใจของท่านเป็นนั้น บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งมีศรัทธาเลื่อมใสเห็นภิกษุนั้นหายใจ หายความรู้สึกในใจ หายความนึกคิด หายความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ด้วย ใจของท่านเป็นอย่างนี้ ใจของท่านเป็นไปโดยอาการนี้ จิตของท่านเป็นดังนี้ . . . ครั้นแล้วเข้าบอกแก่คนที่ยังไม่มีศรัทธา ไม่เลื่อมใส คนใดคนหนึ่งว่า อัครารย์จึงหนอ ท่าน ไม่เคยมีมาเลย ท่าน ความที่สมณะมีกุหลาบ ความที่สมณะมีอานุภาพมาก ข้าพเจ้าได้เห็นภิกษุรูปนี้หายใจ หายความรู้สึกในใจ หายความนึกคิด หายความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ . . . เมื่อเป็นเช่นนี้ คนผู้ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสนั้น พิงกล่าวจะเขาว่า ท่าน มีวิชาอย่างหนึ่งเช่นว่า มนุสกิ ภิกษุรูปนั้นหายใจ หายความรู้สึกในใจ หายความนึกคิด หายความต้องของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นก็ได้ . . . ด้วยวิชาเช่นว่า มาณิกานัน ดุกรเกว้าภู ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไวน? คนผู้ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสนั้น พิงกล่าวอย่างนั้นแก่คนผู้มีศรัทธา เลื่อมใสกันบ้างไหม? พิงกล่าวพระเจ้าข้า ดุกรเกว้าภู เราเลิ่งเห็นโทษในอาแทนาป้าภิหาริย์ อย่างนี้แล จึงอีดอัด ระหว่าง เกลียดอาแทนาป้าภิหาริย์.

อนุสานนิป้าภิหาริย์

[๓๔๑] ดุกรเกว้าภู ก็อนุสานนิป้าภิหาริย์เป็นไวน? ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย้อมพร่าสอนอย่างนี้ว่า ท่านจะตรึกอย่างนี้ อย่าตรึกอย่างนั้น จงทำในใจอย่างนี้ อย่าทำในใจอย่างนั้น จงละสิ่งนี้ จงเข้าถึงสิ่งน้อยๆ ก็ได้ นี่เรียกอนุสานนิป้าภิหาริย์.

[๓๔๒] ดุกรเกว้าภู อิกข้อนั้น พระตถาคตแสดงจดบัตในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสร่องโดยขอบ ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปด้วยแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึก บรรุที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระองค์นั้นทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก ให้แจ้งชัด ด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสอนพระราชนเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรม งานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง งานในที่สุด ทรงประกาศ พระธรรมจรรยาพร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ลึกลึกลึกลึก คุณบดี บุตระคุนบดี หรือผู้เกิดเฉพาะในตระกูลได้ตระกูลหนึ่ง ยอมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว ได้ครรภารในพระตถาคต เมื่อได้ครรภารแล้ว ยอมเห็นตระหนักว่า มวลวัสดุแบบ เป็นทางมาแห่งธุลี บรรพชาเป็นทาง ปลดปล่อย การที่บุคคลผู้ครองเรื่องจะประพฤติพระธรรมจรรยาให้บริบูรณ์ให้บริสุทธิ์โดยส่วนเดียว ดุสังข์ชัด ไม่ใช่ทำได้ง่าย ถ้าจะไร เรายังคงแสดงและหนวด นุ่มนวลผ้ากาสาวพัสดุ อุกบัว เป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เข้าลักษณะโภคสมบัติน้อยใหญ่ ละเครือญาติน้อยใหญ่ ปลงผมและหนวด นุ่มนวลผ้ากาสาวพัสดุ อุกบัว ในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยกิจกรรม วิจกรรมที่เป็นกุศล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อม

*ไม่ก็อยู่ ถึงพร้อมด้วยมารยาทและโครงการ มีปรกติเห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สามารถศึกษาอยู่ในสิ่งที่ทั้งหลาย ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นกุศล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คุณครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นผู้สันโดษ.

จุลศิล

๑. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ฉกรชาสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ วางค่าตรา มีความละอาย มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ข้อนี้ก็เรียกว่า อนุสานนิป้าภิหาริย์.

๒. เรื่องลักษณะทรัพย์ เว้นขาดจากการลักษณะทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของที่

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สตัมป์ปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค
เข้าให้ ไม่ประพฤติดนเป็นขโมย เป็นผู้ลักดออย แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๓. เหรอจะการเป็นข้าศึกแก่พรมจารย์ ประพฤติพรมจารย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมตุอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๔. เหรอจะการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำจริง ถ้วงคำสัตย์ มีถ้อยคำ
เป็นหลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลงโลก แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๕. เหรอจะคำส่อเสียด เว้นขาดจากคำส่อเสียด ฟังจากข้างโน้นแล้วไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คนหมุนเน็ตกร้าวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คนหมุนเน็ตกร้าว
กัน สมานคนที่แตกร้าวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคนผู้พร้อม
เพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำที่ทำให้หัวคนพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้
ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๖. เหรอจะคำหยาบ เว้นขาดจากการคำหยาบ กล่าวแต่คำที่ไม่เมืองไทย เพราะหยาบชันให้รัก
จับใจ เป็นของชาวเมือง คนส่วนมากรักใคร พ่อใจ แม้ข้อนี้ก็เรียกอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๗. เหรอจะคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดอกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิง
อรรถ พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์
โดยกาลอันควร แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๘. เหรอวันจากการพราภาพชามและภูตชาม .

๙. เหรอฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี งจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เหรอวันจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโภคดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เหรอวันขาดจากการทัดทรงประดับ ตอบแต่ร่างกาย ด้วยดอกไม้ของห้อม และ
เครื่องประทึ่งผ้า อันเป็นฐานแห่งการเต็ตตัว .

๑๒. เหรอวันขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เหรอวันขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เหรอวันขาดจากการรับอัญญาหารดิบ .

๑๕. เหรอวันขาดจากการรับนือดิบ .

๑๖. เหรอวันขาดจากการรับสตรีและภารี .

๑๗. เหรอวันขาดจากการรับทาสีและทาส .

๑๘. เหรอวันขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เหรอวันขาดจากการรับไก่และสุกร .

๒๐. เหรอวันขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา .

๒๑. เหรอวันขาดจากการรับไรنةและที่ดิน .

๒๒. เหรอวันขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ .

๒๓. เหรอวันขาดจากการซื้อขาย .

๒๔. เหรอวันขาดจากการโคงด้วยตราชั้ง การโคงด้วยของปลอม และการโคงด้วย
เครื่องดวงวัด .

๒๕. เหรอวันขาดจากการรับสินบน การล่อหลวง และการตลาดตะลง .

๒๖. เหรอวันขาดจากการตัด การฆ่า การจองจำ การตีซิง การปล้น และการไขก
แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

มัชณีมศล

๑. กิกษะวันขาดจากการพราภาพชามและภูตชาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทธาแล้ว ยังประกอบการพราภาพชามและภูตชามเห็น
ป่านนี้ คือ พิชเกิดแต่แห้ง พิชเกิดแต่ลำต้น พิชเกิดแต่ผล พิชเกิดแต่เมล็ด
เป็นที่ครบห้า แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๒. กิกษะวันขาดจากการบริโภคของที่ทำการละลมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทธาแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการละลมไว้
เห็นป่านนี้ คือ ละลมข้าว ละสมน้ำ ละสมหัว ละสมยาน ละสมที่นอน ละสมเครื่อง
ประทึ่งผ้า ละสมของห้อม ละสมอาภิส แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๓. กิกษะวันขาดจากการดการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทธาแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล
เห็นป่านนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโภคดนตรี มีการรำเป็นต้น การเล่นนิยาย
การเล่นปรบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นตีกลอง หลากหลายเมืองที่สวยงาม การเล่นของคน
จัณฑา การเล่นไม้สูง การเล่นหน้าศพ ชนช้าง ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ
ชนแกะ ชนไก่ รบกนกราบท รำกระเบื้อง หมายชก หมายปล้ำ การรับ การตรวจผล
การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

๔. กิกษะวันขาดจากการขวนขวยเล่นการพนันอันเป็นที่ดึงแห่งความประมาท เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทธาแล้ว ยังขวนขวยเล่น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ทิมนิกาย สลิขันธารรค
การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นปานนี้ คือ เล่นหมากรุกแกละแปดตา แกละสิบตา
เล่นหมากเก็บ เล่นดาวด เล่นหมากไหว เล่นโยนบ่วง เล่นไม้ทึ่ง เล่นก้าทาย เล่นสก
เล่นเปาไปไม เล่นไกเนื้อยา เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นตวางทรย เล่นรอกน้อยยา
เล่นชนน้อยยา เล่นเขียนทายกัน เล่นทบทยใจ เล่นแลียนคนพิการ แม้ขันนีก็เรียกว่าอนสาสนี-

*ภัยหารี。
๕. กิจกรรมน้ำดื่มจากการนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบังจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยครรชราแล้ว ยังนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เทืนปานนี้ ดือ เติบมีเท้าเกินประมาณ เติบมีเท้าทำเป็นรูปสัตว์ร้าย ผ้าโกรข่าวขานยา เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรด้วยลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีสักฐานเป็นชุดอกไม้ เครื่องลาดที่ยัดนุ่น เครื่องลาดขนแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีเหลืองและเสือเป็นต้น เครื่องลาดขนแกะมีขนตั้ง เครื่องลาดขนแกะมีขนข้างเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกะ ใหม่ เครื่องลาด ใหม่ชลิบทองและเงิน เครื่องลาดขนแกะจุนงฟ้อน ๑ คน เครื่องลาดหลังข้าง เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่งอุบัติอันมีขนอ่อนนุ่ม เครื่องลาดอย่างติดทำด้วยหนังชุมด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้างแม้มข้อนักกิเรียกว่าอนสาสนีภัยหารี.

๘. กิจวันชาจากการประ同胞การประดับตบแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวเรือนแล้ว ยังขวนขาย ประ同胞การประดับตบแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นป่านี้ คือ อบตัว ไคลอ้ายาว อาบน้ำหอม นวด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประทึงผ้า ผัดหน้า ทาปาก ประดับ ข้อมือ ลวนเกี้ยว ใช้ไม้เท้า ใช้กลั้กยา ใช้ดาน ใช้บรรร์ ใช้ร่ม ลวนรองเท้าประดับบริสตร ติดกรอบหน้า ปักปิน ใช้พัดวาลวิชน์ นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีชาย แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสาสนี- *ปูกิหราย.

๗. กิจยุ่นขาดจากติรัจฉานกตา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูงจำพากันในโภนະ
ที่ให้ด้วยครัวเรือน ยังประกอบติรัจฉานกตา ให้นปานนี้ คือ พุดเรืองพระราชา เรืองมหา-
สำราษฎร์ เรืองกองทัพ เรืองกัย เรืองรบ เรืองข้า เรืองน้ำ เรืองผ้า เรืองที่นอน เรืองดอกไม้
เรืองของห้อม เรืองญาติ เรืองยาน เรืองนิคม เรืองนคร เรืองชนบท เรืองสตรี เรืองบุรุษ
เรืองคนกล้าหาญ เรืองตรอก เรืองท่าน้ำ เรืองคนที่ล่วงลับไปแล้ว เรืองเบ็ดเตล็ด เรืองโลก เรือง
ฟ้าดิน เรืองเมืองและเมือง เรืองน้ำดื่ม เรืองน้ำดื่มและน้ำดื่ม เรืองน้ำดื่มและน้ำดื่ม

๙. กิบุวันของจากการกล่าวถ้อยคำแก่กันและกัน เช่นอย่างที่สมเด็จพระมหา罿ผู้เจริญปาง จำพักนั้นโภชนะที่เข้าให้ด้วยครรชชาแล้ว ยังกล่าวถ้อยคำแก่กันและกันหนึ่งปันนี้ เช่นว่า ท่านไม่รู้ทั่วถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ทั่วถึง ท่านจักรู้ทั่วถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่านปฏิบัติติดข้าพเจ้าปฏิบัติกิจ ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประไบชัน ของท่านไม่เป็นประไบชัน คำที่ควรจะกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรจะกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ขอที่ท่านเคยชื่อมาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าับผิดความของท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าชั่มท่านได้แล้ว ท่านจะถอนว่าทะเสียง มีฉันนั่งแก้ไขเสียง ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปากิหริย์.

๙. กิจกรรมน้ำหน้าจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพระมหาณผู้เจริญ
บางจำพากลั่นโกขะนะที่เขาให้ด้วยครัวทวารแล้ว ยังขานขายประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นป่านนี้ คือ รับเป็นทูตของพระราชา รามาทิวามาตรี ภษติริย์ พระมหาณ คุณหนดี และกิจกรรม
ท่านจะไปในที่นี้ ท่านจะไปในที่โน้น ท่านจะนำเอารสิ่งนี้ไป ท่านจะนำเอารสิ่งนี้ในที่โน้นมา ดังนี้
แม่ข้าลุนก็เรียกว่าลุนสาสันนีไวหินธิริย์.

๑๐. กิจ忙เว้นขาดจากการพุดหลอกหลวงและการพุดเลียบเคียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังพุดหลอกหลวง พุดเลียบเคียง พุดหวานล้อม พดและเล้ม แสวงหาลาภด้วยลาก แม้ขึ้นนี้ก็เรียกว่าอนສานีปากิหริย์.

มหาศีล

๑. กิจกรรมจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจสานวิชา เช่นอย่างที่สมนพระหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภคชน์ที่เข้าให้ด้วยเครื่องทรง แล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจสานวิชาเห็นป่านี้ คือ ทายอวัยวะ ทายนิมิต ทายอุปบาท ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนกัดผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบูชาในวิถีแท้ยิน ทำพิธีชัดแกลบนบูชาไฟ ทำพิธีชัดรำบูชาไฟ ทำพิธีชัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสปปูบูชาไฟ ทำพิธีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมวดอวัยวะ ดลักษณะที่บ้าน ดลักษณะที่นา เป็นหมวดปลูกเสก เป็นหมวดอัจฉริยะ เป็นหมวดลงเลขยันต์คัมภีรบ้านเรือน เป็นหมวดอุปกรณ์ เป็นหมวดอามพิษ เป็นหมวดเมลังป่อง เป็นหมวดอรักษาแพลงหนุกัด เป็นหมวดอทายเสียงนก เป็นหมวดอทายเสียงกา เป็นหมวดอทายอาย เป็นหมวดอสกุณหลกครว เป็นหมวดอทายเสียงสัตว์ เมฆขอนก็รึกว่าอนສາณเปากิหริบีน.

๒. กิจกรรมเว้นชากจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัว疽งานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวเรือน แล้วบังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัว疽งานวิชา ให้เป็นปานนี้ คือ ไทยลักษณะแก่ภูมิถิ่น ไทยลักษณะไม่พอลอง ไทยลักษณะผ้า ไทยลักษณะศาสตรา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ทายลักษณะดาน ทายลักษณะคร ทายลักษณะธ ทายลักษณะราวด ทายลักษณะสตรี
ทายลักษณะบุรุษ ทายลักษณะกรรมการ ทายลักษณะกรรมการ ทายลักษณะทาส ทายลักษณะช้าง
ทายลักษณะม้า ทายลักษณะกระเบื้อง ทายลักษณะโถอสังฆ ทายลักษณะโถ ทายลักษณะแพะ
ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก ทายลักษณะนกกระชา ทายลักษณะเหี้ย ทายลักษณะตุน
ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะมุก แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปภูมิหารី .

๓. กิกขւนวันขาดจากการเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาเจ้าพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา และยังเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ดูกษัตริยาตราที่พว พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชา
ภายในจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชา
ภายในจักถอย พระราชาภัยในจักมีชัย พระราชาภัยในจักปราชัย พระราชาภัยในจักมีชัย
พระราชาภัยในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราะเหตุนี้ๆ
แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปภูมิหารី .

๔. กิกขւนวันขาดจากการเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาเจ้าพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา และยังเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยายกรณ์ว่า จักมีจันทร์ราส จักมีสิริยราส จักมีนักชัตรราส ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตรจักเดินถูกทาง ดาว
นักชัตรจักเดินผิดทาง จักมีอุกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดินไหว จักมีฟ้าร่อง ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักตก ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักกระจำ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรจักกระจ่าง จันทร-

* คลาสสักกมีผลเป็นอย่างนี้ สุริยราสสักกมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตรราสสักกมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดวงนักชัตรเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตรเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีดาวหาง
จักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดินไหวจักมีผลเป็นอย่างนี้ ฟ้าร่องจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรขึ้นจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรตกจักมีผล
เป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรร้าวของจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดาวนักชัตรกระจำจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปภูมิหารី .

๕. กิกขւนวันขาดจากการเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาเจ้าพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา และยังเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชาเห็น
ปานนี้ คือ พยายกรณ์ว่า จักมีฝนดี จักมีฝนແลง จักมีกิกขุaha ได้จาย จักมีกิกขุaha ได้ຍາກ
จักมีความເກມ จักมีກີຍ จักເກີດໂຮງ จักมีຄວາມສໍາຮາຍ້າໂຮມໄດ້ හຣອນບະຄະແນນ ດຳນວນ
ນັບປະມາລ ແຕ່ກພບໍ ໂລກຍາຕຄາສຕ່ຽມ ແນ້ຂອນນີ້ກີຍກວ່າอนุສາສນີປາງີຫາຣີ .

๖. กิกขւนวันขาดจากการเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาเจ้าพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา และยังเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ให้ถูกษารา华หมงคล ให้ถูกษารว华หมงคล ถูกษารේຍໝອນ ถูกษາහຍ່າຮັງ
ດູກົກໍນົກທ່າພໍ ດູກົກໍຈ່າທ່າພໍ ດູໂຊຄົດ ດູເຄຣະໜ້າຮ້າຍ ໄທ້າພົດຄຣກໍ ຮ້າຍມນຕີໃຫ້ລິນກະດ້ານ
ຮ້າຍມນຕີໃຫ້ຄານແຂ້ງ ຮ້າຍມນຕີໃຫ້ມົວສັນ ຮ້າຍມນຕີໃຫ້ຫຼື ໄດ້ຍືນເສີຍ ເປັນໝອທ່າງກະຈາກ
ເປັນໝອທ່າງຫຼົງສາ ເປັນໝອທ່າງຈ້າ ບວງສຽງພະວັດທີ ບວງສຽງທ້າມຫາພຣມ ຮ້າຍມນຕີ
ພົນໄຟ ທຳພົີເຊື້ອງຂ້າງໝູ ແນ້ຂອນນີ້ກີຍກວ່າอนุສາສນີປາງີຫາຣີ .

๗. กิกขւนวันขาดจากการเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาเจ้าพากลัณโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธา และยังเลี้ยงเชือปโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ທຳພົີບົນບານ ທຳພົີເກັນບານ ຮ້າຍມນຕີຂັບຜິ ສອນມນຕີປ້ອງກັນບັນເຮືອນ ທຳກະເຫຍ
ໃຫ້ກັນປັນປັນ ທຳຂ້າຍໃຫ້ກາລຍເປັນກະເທຍ ທຳພົີປັກເຮືອນ ທຳພົີບົງສຽງພື້ນທີ ພັນນ້ຳມນຕີ
ຮັດນ້ຳມນຕີ ທຳພົີບົນບານ ພຽງຢາສໍາຮອກ ພຽງຢາຄໍາໄຫ້ ໂທເບື້ອງບັນ ພຽງຢາຄໍາໂທເບື້ອງລ່າງ ພຽງຢາ
ແກ້ປັດຕິຮະະ ມຸນ້າມັນຫຍອດຫຼຸ ພຽງຢາຕາ ພຽງຢານັດຖື ພຽງຢາທາກັດ ພຽງຢາທາສມານ ປ້າຍຢາຕາ
ທຳການຝາດຕັດ ອັກນາເດືອ ໄສ່າ ຂະແພດ ແນ້ຂອນນີ້ກີຍກວ່າอนุສາສນີປາງີຫາຣີ .

ດູກເກວັງງົງ ກີຍສຸມບູຮຸນດ້ວຍຕືລອຍ່າງນີ້ ຍ່ອມໄນປະສບກັຍແຕ່ໃຫ້າ ເພຣະຄືລສັງວົງ
ນັ້ນ ເປັນບັນຫຼຸດໃຫ້ມີຮາກົມເກົ່າກຳຈັດຮາກສຕ້ຽດໄດ້ແລ້ວຍ່ອມໄນປະສບກັຍແຕ່ໃຫ້າ ເພຣະ
ຮາກສຕ້ຽນນີ້ ດູກເກວັງງົງ ກີຍກົນນີ້ສຸມບູຮຸນດ້ວຍຕືລອຍ່າງນີ້ແລ້ວ ຍ່ອມໄນປະສບກັຍແຕ່ໃຫ້າ
ເພຣະຄືລສັງວົງນີ້ ກີຍສຸມບູຮຸນດ້ວຍອີຍຕືລອັນຫົວນີ້ ຍ່ອມໄດ້ສ່າຍສຸຂອັນປາດຈາກໂທໃນກາຍໃນ
ດູກເກວັງງົງ ດ້ວຍປະກາດດັ່ງກ່າວມານີ້ແລ ກີຍນີ້ຂ້າວ ເປັນຜູ້ຄົງພວ່ອມດ້ວຍອຸນຸສາສນີປາງີຫາຣີ .

ອິນທີຍືສ້າງວົງ

ດູກເກວັງງົງ ກີຍໃນອຣມວິນຍິນນີ້ ເທິງປັດຕິຈັກຍືແລ້ວ ໄນເກືອນນິມິຕ ໄນເກືອນພູ່ຍຸ້ນຫະ
ເຮືອມປົກົນບັດໃຫ້ສໍາຮາມຈັກນາທີ່ມີອື່ນໄສໍາຮາມແລ້ວ ຈະເປັນແຫດໃຫ້ອຸຄລອຮຣມອັນລາມກ ຄື່ອ
ອົກື່ອມາ ແລະ ໂທນັ້ນສຄຣອນຈຳນັ້ນ ຂຶ້ວ່າຮັກນາຈັກນາທີ່ ຂຶ້ວ່າລົງຄວາມສໍາຮາມໃນຈັກນາທີ່
ກີຍພິ່ງເສີຍດ້ວຍໂສຕ . . . ດົມກລິນດ້ວຍມານະ . . . ລືນຮສດ້ວຍຫົວ່າ . . . ດູກຕ້ອງໂພງຮູ້ພະດ້ວຍກາຍ . . .
ຮູ້ເຈັ້ງຮ່າມມານົມດ້ວຍໃຈແລ້ວ ໄນເກືອນນິມິຕ ໄນເກືອນພູ່ຍຸ້ນຫະ ເຮືອມປົກົນບັດໃຫ້ສໍາຮາມມິນນາທີ່

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ที่เมื่อไม่สามารถแล้ว จะเป็นเหตุให้อกุคลธรรมอันลามก คือ อภิชาน และโ摩นสครอบว่านั้น
ซึ่ว่ารักขามนินทร์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในมนินทร์ กิจกิจประกอบด้วยอินทรียลังหารอันเป็น
อิริยะเช่นนี้ ย่อมได้เสวยสุขอันบริสุทธิ์ ไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใต้การเกวจูญ แม้ข้อนี้
ก็เรียกว่าอนุสานนีปักษิหาริย์ .

ดุกรเกวจูญ กิจกิจในธรรมวินัยนี้ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการถอย ในการแล
ในการเหลียว ในการคุ้ยข้า ในการเหยียดออก ในการทรงลังชาภูมิบาระเจ้า ในการรับ
การดีม การเขียว การล้ม ในการถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการเดิน
การยืน การนั่ง การหลบ การตีน การพุด การนิ่ง ดุกรเกวจูญ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่า
อนุสานนีปักษิหาริย์ .

ดุกรเกวจูญ กิจกิจในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สันโถด้วยจิตเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วย
บิณฑูปตากเป็นเครื่องบริหารห้อง เหรอจะไปทางทิสภาคใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดุกรเกวจูญ นกมีปีก
จะบินไปทางทิสภาคใดๆ ก็มีเต็ปขึ้นของตัวเป็นภาระบินไปลับนิด กิจกิจนั้นนี้แล เป็นผู้สันโถด้วย
ด้วยจิตเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบิณฑูปตากเป็นเครื่องบริหารห้อง เหรอจะไปทางทิสภาคใดๆ
ก็ถือไปได้เอง ดุกรเกวจูญ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปักษิหาริย์ .

กิจกิจนั้น ประกอบด้วยศิลชั้นอี อินทรียลังหาร สดสัมปชัญญะ และสันโถด้วยอันเป็น
อิริยะเช่นนี้แล้ว ย่อมเสพเสนานะอันลังด คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ชอกเขา ถ้ำ ป่าช้า
ป่าช้า ที่เงี้ยง ล้อมฟาง ในกาลภายหลังกัต เรอกลับจากบิณฑูปตากแล้ว นั่งคุ้บลังก ตั้งกายตรง
ดำรงสติไว้เฉพาะหน้า เหรอจะความเพงเลิงในโลก มีใจปราศจากความเพงเลิงอย ย่อมชำรู้จิต
ให้บริสุทธิ์จากความเพงเลิงได้ ละความประทุร้ายคือพยาบาท ไม่คิดพยาบาท มีความกรณะ
หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอย ย่อมชำรู้จิตให้บริสุทธิ์จากความประทุร้าย คือพยาบาทได้
ละถิ่นเมธะแล้ว เป็นผู้ปราคจากถิ่นเมธะ มีความกำหนดหมายที่แสดงลาง มีสดสัมปชัญญะอย
ย่อมชำรู้จิตให้บริสุทธิ์จากถิ่นเมธะได้ ละอุทิชจักกุจจะแล้ว เป็นผู้ไม่ฟังชาน มีจิตสงบ
ณ ภายในอย ย่อมชำรู้จิตให้บริสุทธิ์อุทิชจักกุจจะได้ ละวิจิจจนาแล้ว เป็นผู้ข้ามวิจิจจนา
ไม่มีความคลาดเคลื่อนในกุคลธรรมทั้งหลายอย ย่อมชำรู้จิตให้บริสุทธิ์จากวิจิจจนาได้ .

อุปมาณิเวรรณ

ดุกรเกวจูญ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงกันหนึ่งไปประกอบภารกิจ ภารกิจของเขาก็จะพึง
ลำเรือผล เขาจะพึงใช้หนึ่งที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำไรของเขาก็จะพึงมี
เหลืออย สำหรับเลี้ยงภริยา เขายังมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนราภูหนึ่งไปประกอบภารกิจ
บัดนี้ ภารกิจของเราสำเรือผลแล้ว เราได้ใช้หนึ่งที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และทรัพย์
ที่เป็นกำไรของเรายังมีเหลืออย สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี้ เขายังพึงได้ความปรามโนทัย ถึงความ
โสมนัส มีความไม่มีหนึ่นเป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรเกวจูญ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบาก เจ็บหนัก
บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่กำลังกาย สมัยต่อมา เขายังหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้ และ
มีกำลังกาย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบาก เจ็บหนัก
บริโภคอาหารไม่ได้และไม่กำลังกาย บัดนี้ เรายายจากอาพาธนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้ และมี
กำลังกายเป็นปกติ ดังนี้ เขายังพึงได้ความปรามโนทัย ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้นเป็นเหตุ
ฉันได .

ดุกรเกวจูญ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นภารกิจอย ในเรือนจำ สัญต่อมา เขายังพ้นจาก
เรือนจำนั้นโดยสวัสดิ์ไม่มีกัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไร เลย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อน
เราถูกจองจำอย ในเรือนจำ บัดนี้ เรายังจากเรือนจำนั้นโดยสวัสดิ์ไม่มีกัยแล้ว และเราไม่ต้อง
เสียทรัพย์อะไร เลย ดังนี้ เขายังพึงได้ความปรามโนทัย ถึงความโสมนัส มีการพ้นจาก
เรือนจำนั้นเป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรเกวจูญ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นทาส ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหน
ตามความพอดี ไม่ได้ สัญต่อมา เขายังพ้นจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น
เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอดี เขายังพึงมีความพอดี เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า
เมื่อก่อนเราเป็นทาส พึงตัวเองไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอดีไม่ได บัดนี้ เรายัง
จากความเป็นทาสนั้นแล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอดี
ดังนี้ เขายังพึงได้ความปรามโนทัย ถึงความโสมนัส มีความเป็นไทยแก่ตัวนั้นเป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรเกวจูญ เปรียบเหมือนบุรุษ มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ พึงเดินทาง ไกลกันดาร
หาอาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขายังขามพ้นทางกันดารนั้นได บรรลุถึงหมู่บ้าน
อันแกงหมาปลอดกัยโดยสวัสดิ์ เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราไม่มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ
เดินทางไกลกันดาร หาอาหารได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี้ เรายังพ้นทางกันดารนั้น บรรล
ถึงหมู่บ้านอันแกงหมาปลอดกัยโดยสวัสดิ์แล้ว ดังนี้ เขายังพึงได้ความปรามโนทัย ถึงความโสมนัส
มีภัยสถานอันแกงหมาปลอดกัยเป็นเหตุ ฉันได .

ดุกรเกวจูญ กิจกิจพิจารณาเห็นนิรรถ ๕ ประการเหล่านี้ที่ยังจะไม่ได้ในตน เมื่อตนหนึ่น
เมื่อตนสอง เมื่อตนสาม เมื่อตนสี่ เมื่อตนห้า เมื่อตนหก เมื่อตนเจ็ด เมื่อตนแปด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค
เห็นนิวรณ์ ๔ ประการที่ลະได้แล้วในตน เมื่อคนความไม่มีหนี้ เมื่อคนความไม่มีโรค เมื่อคน
การพ้นจากเรื่องจำ เมื่อคนความเป็นไทยแก่ตน เมื่อคนภูมิสกานอันเกยม ฉันนั้นแล.

รูป局面 ๔

เมื่อเรอพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๔ เหล่านี้ ที่ลະได้แล้วในตนเบื้องกิตปราโนมทย เมื่อปราโนมทย
แล้วย้อมกิตปิติ เมื่อมีปิติในใจ กิริย่าลงบ เรอพิจารณาแล้วย้อมได้เสวยสุข เมื่อมีสุข
จิตย่อตั้งมั่น เรอสังดจากการ สัตจากอกคลธรรม บรรลุปฐมฌาน มีวิชา มีปิติ
และสุขกิตเตวิเวกอยู่ เรอทำกายนี้เหละให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชานด้วยปิติและสุขกิตเตวิเวก
ไม่มีเอกสารให้ เหงากายนของเรอทั้งตัว ที่ปิติและสุขกิตเตวิเวกจะไม่ถูกต้อง.

ดุกรเกวญู เปรียบเหมือนพนักงานสรงนา หรือลูกมือพนักงานสรงนาผู้ลดาด
จะพึงใส่จรณสีตัวลงในภาษานะสำริด เล้าพรดด้วยน้ำหมักไว้ตักเวลาเย็นก่อนจรอสีตัวซึ่งยัง
ชื้นไปแล้วติดกันท้าทั้งหมด ย่อมไม่กระหายออก ฉันได้ กิกษกีลันนเนแล ทำกายนี้เหละ
ให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชานด้วยปิติและสุขกิตเตวิเวก ไม่มีเอกสารให้ เหงากายนของเรอทั้ง
ตัว ที่ปิติและสุขกิตเตวิเวกจะไม่ถูกต้อง ดุกรเกวญู แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสาสนีปฎิหาริย.

ดุกรเกวญู อีกประการหนึ่ง กิกษบราhmaทติyanan มีความผ่องใสแห่งจิตในภายใต้
เป็นธรรมเอกสารชั้น เพาะะวิตกิจารลงบไป ไม่มีวิตก ไม่มีวิชา มีปิติและสุขกิตเตสماธิอยู่
เรอทำกายนี้เหละให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชานด้วยปิติและสุขกิตเตสماธิ ไม่มีเอกสารให้
แห่งกายนของเรอทั้งตัว ที่ปิติและสุขกิตเตสماธิจะไม่ถูกต้อง ดุกรเกวญู เปรียบเหมือน
หัวน้ำลักษี มีน้ำป่นปวน ไม่มีทางที่น้ำจะไหลมาได้ ทั้งในด้านตะวันออก ด้านใต้ ด้านตะวันตก
ด้านเหนือ ทั้งฟังก์ไม่แตกเพิ่มตามกฎถุล แต่สายน้ำเย็นพุขึ้นจากหัวน้ำนั้นแล้ว จะพึงทำหัวน้ำ
นั้นเหละให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชานด้วยน้ำเย็น ไม่มีเอกสารให้ แห่งหัวน้ำนั้นทั้งหมดที่
น้ำเย็นจะไม่พึงถูกต้อง ฉันได้ กิกษกีลันนเนแล ย่อมทำกายนี้เหละให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชาน
ด้วยปิติและสุขกิตเตสماธิ ไม่มีเอกสารให้ แห่งกายนของเรอทั้งตัว ที่ปิติและสุขกิตเต
สماธิจะไม่ถูกต้อง ดุกรเกวญู แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสาสนีปฎิหาริย.

ดุกรเกวญู อีกประการหนึ่ง กิกษบราhmaทติyanan มีสติสัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกายน
เพาะะปิติสินไป บรรลุตติ yanan ที่พระอิริย์ท้าหอบรารสเรสิญ่า ผู้ได้ล้านนี้ เป็นผู้มีอุบกษา
มีสติ อยู่เป็นลง เรอทำกายนี้ให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชานด้วยสุขอัจฉราจากปิติ ไม่มีเอกสาร
ให้ เหงากายนของเรอทั้งตัว ที่สุขปราคากาปิติจะไม่ถูกต้อง. ดุกรเกวญู เปรียบเหมือน
ในกอบบัวขาว ในกอบบัวหลวง หรือในกอบบัวขาว ดอกบัวบน ดอกบัวหลวง หรือดอกบัวขาว
บางเหลาซึ่งกิตในน้ำ เจริญในน้ำ ยังไม่พ็นน้ำ จมอยู่ในน้ำ น้ำหล่อเลี้ยงไว้ ดอกบัวเหลานั้น
ชุมแข็งเอบอิ่มชาบชานด้วยน้ำเย็นตลอดยอดตลอดเหว้า ไม่มีเอกสารให้ แห่งดอกบัวบน
ดอกบัวหลวง หรือดอกบัวขาวท้าทุกส่วน ที่น้ำเย็นจะไม่พึงถูกต้อง ฉันได้ กิกษกีลันนเนแล
ย่อมทำกายนี้เหละให้ชุมชนเอบอิ่มชาบชานด้วยสุขปราคากาปิติ ไม่มีเอกสารให้ แห่งกายน
ของเรอทั้งตัว ที่สุขปราคากาปิติจะไม่ถูกต้อง ดุกรเกวญู แม้ข้อนี้ก็เรียกว่า
อนุสาสนีปฎิหาริย.

ดุกรเกวญู อีกประการหนึ่ง กิกษบราhmaจตตคามน ไม่มีทกข ไม่มีสุข เพาะะลະสุข
ลະทกข และดับโสมนัสโอมนัสนก่อนฯ ได้ มีอุบกษาเป็นเหตุให้สติบราสุทธิอัญ เเรอเน้งແ
ไปท้ากายนี้เหละด้วยใจอันบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีเอกสารให้ แห่งกายนของเรอทั้งตัว ที่ใจ
อันบริสุทธิ์ผ่องแผ้วจะไม่ถูกต้อง ดุกรเกวญู เปรียบเหมือนบุรุษะพึงนั่งคลุมตัวตลอดศีรษะ
ด้วยผ้าขาว ไม่มีเอกสารให้ แห่งกายนี้เหละ แห่งของเขาที่ผ้าขาวจะไม่ถูกต้อง ฉันได้ กิกษ
กีลันนเนแล เเรอเน้งແไปท้ากายนี้เหละ ด้วยใจอันบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีเอกสารให้ แห่งกายน
แห่งกายนของเรอทั้งตัว ที่ใจอันบริสุทธิ์ผ่องแผ้วจะไม่ถูกต้อง ดุกรเกวญู แม้ข้อนี้ก็เรียกว่า
อนุสาสนีปฎิหาริย.

วิชา ๕

วิปสสนาภูมิ

กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสماธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราคากาปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหอย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้สันะ เเรอย่อรุขัด
อย่างนี้ว่า กายนของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมาหากาต ๔ กิตเตมารดาบิดา เดิบโตขึ้นด้วย
ข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น มีอันทำลายและกระจัดกระจายเป็นธรรมชาต
และวิญญาณของเรานี้ก็อาศัยอยู่ในการนี้ เนื่องอยู่ในกายนน. ดุกรเกวญู เปรียบเหมือนแก้ว
ไฟทุรย์อันงาม เกิดเองอย่างบริสุทธิ์เบดเหลี่ยม นายช่างเจียระ ใจดีแล้ว ลักษณะ
ลมสานทกอย่าง มีด้ายเชียว เหลือง แดง ขาว หรือนวลร้อยอยู่ในนั้น บุษย์มีจักษะพึง
หยັນแก้วไฟทุรย์นั้นวางไว้ในเมื่อแล้วพิจารณาเห็นว่า แก้วไฟทุรย์นี้งาม เกิดเองอย่างบริสุทธิ์
เบดเหลี่ยม นายช่างเจียระใจดีแล้ว ลักษณะ ขาววาว สมส่วนทุกอย่าง มีด้ายเชียว เหลือง แดง
ขาวหรือนวลร้อยอยู่ในแก้วไฟทุรย์นั้น ฉันได้ กิกษกีลันนเนแล เมื่อจิตเป็นสماธิ บริสุทธิ์
ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราคากาปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหอย่างนี้
ย่อมโน้มโน้มจิตไปเพื่อญาณทั้สันะ เเรอย่อรุขัดอย่างนี้ว่า กายนของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วย
มาหากาต ๔ กิตเตมารดาบิดา เเดิบโตขึ้นด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนวดฟื้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัลขันธารรค
มีอันทำลายและกระจัดกระจาบเป็นธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็อาศัยอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่
ในกายนี้ ดุกรเกวัญญ์ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

มโนเมธิวิญญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอปภิเษส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ให้ อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อนิรമิตรปอันเกิดแต่ใจ คือ
นิรมิตกายอื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีวิริยะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่เบกพร่อง
ดุกรเกวัญญ์ เปรียบเหมือนบุษะจะพึงชัก ให้ส่อออกจากหน้าปล้อง เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้
หน้าปล้อง นี้ได้ หน้าปล้อง อย่างหนึ่ง ให้ส่ออย่างหนึ่ง ก็แต่ได้ซักกอกจากหน้าปล้องนั้นเอง
อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุษะจะพึงชักด้านอกจากฝึก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ด้าน นี้ฝึก
ด้านอย่างหนึ่ง ฝึกอย่างหนึ่ง ก็แต่ด้านซักกอกจากฝึกนั้นเอง อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุษะ
จะพึงชักกอกจากครบ เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ครบ งอย่างหนึ่ง ครบอย่างหนึ่ง
ก็แต่ชักกอกจากครบนั้นเอง ฉันได้ กิกขกิจัตนนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า
ไม่มีกิเลส ปราจากอปภิเษส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ ยอมโน้มน้อม
จิตไปเพื่อนิรมิตรปอันเกิดแต่ใจ คือนิรมิตกายอื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีวิริยะน้อยใหญ่
ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่เบกพร่อง ดุกรเกวัญญ์ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

อथวิวิญญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอปภิเษส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ให้ อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออธิวิธี เรอบรลออกิธิวิธี
หลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได้ หลายคนเป็นคนเดียวก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้
ทำให้หายไปก็ได้ ทะล甫กำแพงกุเทาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นดำลงแม้ใน
แผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไปในอากาศเหมือน
นกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ซึ่งมีฤทธิ์มีอานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้อานาจทางกาย
ไปตลอดพระหมาลอกก็ได้ ดุกรเกวัญญ์ เปรียบเหมือนช่างหม้อหรือลูกมือของช่างหม้อผู้ผลลัต
เมื่อนาดดินดีแล้ว ต้องการภาชนะชนิดใดๆ พึงทำภาชนะชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ได้ อิกนัยหนึ่ง
เปรียบเหมือนช่างงานหรือลูกมือของช่างงานผู้ผลลัต เมื่อแต่งงดีแล้ว ต้องการครื่องงานชนิดใดๆ
พึงทำเครื่องงานชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ได้ อิกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างทองหรือลูกมือของช่างทอง
ผู้ผลลัต เมื่อหลอมทองดีแล้ว ต้องการทองรูปพรรณชนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณชนิดนั้นๆ ให้
สำเร็จ ได้ ฉันได้ กิกขกิจัตนนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า ไม่มีกิเลส ปราจาก
อปภิเษส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออธิวิธี
เรอบรลออกิธิวิธีหลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได้ หลายคนเป็นคนเดียวก็ได้
ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะล甫กำแพงกุเทาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้
ผุดขึ้นดำลงในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ซึ่งมีฤทธิ์มีอานุภาพมากด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้
อานาจทางกายไปตลอดพระหมาลอกก็ได้ ดุกรเกวัญญ์ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

ทิพพโลตญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอปภิเษส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพพโลตราต เเรอย่อม
ได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพพและเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ด้วยทิพพโลตอันบริสุทธิ์
ล่วงโสดของมนุษย์ ดุกรเกวัญญ์ เปรียบเหมือนบุษะเดินทางไกล เขาจะพึงได้ยินเสียงกลองบ้าง
เสียงตะโพนบ้าง เสียงสังขบ้าง เสียงบันเทาบ้าง เสียงเปี๊ยบบังบ้าง เขายังเข้าใจว่า
เสียงกลองดังนี้บ้าง เสียงตะโพนดังนี้บ้าง เสียงลังดังนี้บ้าง เสียงบันเทาดังนี้บ้าง เสียง
เปี๊ยบบังดังนี้บ้าง ฉันได้ กิกขกิจัตนนั้นแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า ไม่มีกิเลส
ปราจากอปภิเษส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อ
ทิพพโลตราต เเรอย่อมได้ยินเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพพและเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้
ด้วยทิพพโลตอันบริสุทธิ์ ล่วงโสดของมนุษย์ ดุกรเกวัญญ์ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปาฐีหาริย์ .

เจโตป্রิญญาณ

กิกขันน์ เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องແผ้า ไม่มีกิเลส ปราจากอปภิเษส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หัวนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไปเพื่อเจโตป្រิญญาณ เเรอย่อม
กำหนดรู้ใจของสัตว์อื่น ของบกคลอื่นด้วยใจ คือ จิตมีราคะ ก็รู้ว่าจิตมีราคะ หรือจิตปราจากราคะ
ก็รู้ว่าจิตปราจากราคะ จิตมีโทสะ ก็รู้ว่าจิตมีโทสะ หรือจิตปราจากโทสะ ก็รู้ว่าจิตปราจากโทสะ
จิตมีโมหะ ก็รู้ว่าจิตมีโมหะ หรือจิตปราจากโมหะ ก็รู้ว่าจิตปราจากโมหะ จิตหมดนุ่ม ก็รู้ว่า
จิตหมดนุ่ม หรือจิตฟังช้าน ก็รู้ว่าจิตฟังช้าน จิตเป็นมหารดต ก็รู้ว่าจิตเป็นมหารดต หรือจิตไม่เป็น
มหารดต ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นมหารดต จิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า หรือจิตไม่มีจิตอื่น
ยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า จิตเป็นสามาธิ ก็รู้ว่าจิตเป็นสามาธิ หรือจิตไม่เป็นสามาธิ ก็รู้ว่า
จิตไม่เป็นสามาธิ จิตหลุดพ้น ก็รู้ว่าจิตหลุดพ้น หรือจิตไม่หลุดพ้น ก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพ้น ดุกรเกวัญญ์
เปรียบเหมือนหญิงสาวชายหนุ่มที่ชอบการแต่งตัว เมื่อส่องดูเงาหนาของตนในกระจกอันบริสุทธิ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิภายใน สลับนั่นวรรณ
สะอาด หรือในภาษาหน้าอันในสี หน้ามีไฟ ก็จะพึงรู้ว่าหน้ามีไฟ หรือหน้าไม่มีไฟ ก็จะพึงรู้ว่า
หน้าไม่มีไฟ ฉันใด กิกษกิจันนนแล เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจาก
อุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่ห่วน ให้ อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อ
เจโตบปริญญา เรอย่ออมกำหนดรูจงของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นด้วยใจ ถือจิตมีราคะ ก็รู้ว่าจิตมีราคะ
หรือจิตปราคจากราคะ ก็รู้ว่าจิตปราคจากราคะ จิตมีโถะ ก็รู้ว่าจิตมีโถะ หรือจิตปราคจากโถะ
ก็รู้ว่าจิตปราคจากโถะ จิตมีโมหะ ก็รู้ว่าจิตมีโมหะ หรือจิตปราคจากโมหะ ก็รู้ว่าจิตปราคจากโมหะ
จิตหลุด หรือจิตหลุดหู่ หรือจิตฟังช้าน ก็รู้ว่าจิตฟังช้าน จิตเป็นมหรถ ก็รู้ว่าจิตเป็นมหรถ
หรือจิตไม่เป็นมหรถ ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นมหรถ จิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า หรือจิต
ไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า ก็รู้ว่าจิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า จิตเป็นสมາธิ ก็รู้ว่าจิตเป็นสมາธิ หรือจิตไม่เป็นสมາธิ
ก็รู้ว่าจิตไม่เป็นสมາธิ จิตหลุดพัน ก็รู้ว่าจิตหลุดพัน หรือจิตไม่หลุดพัน ก็รู้ว่าจิตไม่หลุดพัน
ดุกรากวัฏฐ์ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุศาสนีปฎิหาริย์。

ปพเพนิવासานุสสติญาณ

กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่ห่วน ให้ อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อปุพเพนิવासานุสสติญาณ
เรอย่ออมระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้ชาติหนึ่งบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง
ลีชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง ลิบชาติบ้าง ยลิบชาติบ้าง สามลิบชาติบ้าง ลีลิบชาติบ้าง ห้าลิบชาติบ้าง
ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏฐกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏฐกปเป็น
อันมากบ้าง ตลอดสังวัฏฐกปเป็นอันมากบ้างว่า ในกพโน้นเรามีชื่อย่ออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น
มีผิพวรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุพียงเท่านั้น
ครั้นจุติจากพนนแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในกพนน เราก็ได้มีชื่อยางนั้น มีโคตรอย่างนั้น
มีผิพวรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุพียงเท่านั้น
ครั้นจุติจากพนนแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เเรอย่ออมระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ
พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรากวัฏฐ์ เปรียบเหมือนบุรุษพึงจากบ้านตนไปบ้านอื่น
แล้วจากบ้านนั้นไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้นกลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึงระลึกได้
อย่างนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนั้นเราได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น
ได้พุดอย่างนั้น ได่นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได่นั่งอย่างนั้น แล้วเรากลับจากบ้านนั้นมาสู่บ้าน
ของตนตามเดิม ดังนี้ ฉันใด กิกษกิจันนนแล เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส
ปราคจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่ห่วน ให้ อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อ
ปพเพนิવासานุสสติญาณ เเรอย่ออมระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง
สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง ลีชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง ลิบชาติบ้าง ยลิบชาติบ้าง สามลิบชาติบ้าง
ลีลิบชาติบ้าง ห้าลิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏฐกป
เป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏฐกปเป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏฐกปเป็นอันมากบ้างว่า ในกพ
โน้นเรามีชื่อยางนั้น มีโคตรอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกขอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข
อย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพนนแล้ว ได้ไปเกิดในกพโน้น แม่ในกพนน
เราก็มีชื่อยางนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิพวรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข
อย่างนั้นฯ มีกำหนดอายุพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากพนนแล้ว ได้มาเกิดในกพนี้ เเรอระลึกถึง
ชาติก่อน ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรากวัฏฐ์
แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุศาสนีปฎิหาริย์。

จุตปปตญาณ

กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่ห่วน ให้ อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จุติและอุปติของสัตว์
ทึ้งหลาย เเรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุปติ เล่า ประณีต มีผิพวรรณดี มีผิพวรรณธรรม
ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่าว จักขของมนุษย์ ยอมรู้ชัดชื่่หมุสัตว์ผู้เป็นไปตาม
กรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วิจิทาริต มโนทุจริต ติเตียนพระอิริยาเจ้า เป็น
มิจฉาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิภูมิ เบื้องหน้าแต่สายพระกาจแตก เขาย่อเมฆ้ำถึง
อบาย ทุกดิ วินิบาต นราก สวนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วิจิทาริต มโนทุจริต
ไม่เตี้ยนพระอิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยิดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูมิ เบื้องหน้าแต่สาย
พระกาจแตก เขาย่อเมฆ้ำถึงสุดติ โลกสารารค ดังนี้ เเรอย่ออมเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุปติ
เล่า ประณีต มีผิพวรรณดี มีผิพวรรณธรรม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่าวจักษุ
ของมนุษย์ ยอมรู้ชัดชื่่หมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ เปรียบเหมือนปราสาทตั้ง^๓
อยู่ ณ ทาง ๓ แพร่ว ท่ามกลางพระนคร บุรษผู้มีจักษุยืนอยู่บนปราสาทนั้น จะพึงเห็นหมุชนกำลัง^๔
เข้าไปสู่เรือนบ้าง กำลังออกจากการเรือนบ้าง กำลังสัญจรเป็นแควอุใน窟นบ้าง นั่งอยู่ที่ทาง^๕
๓ แพร่ว ท่ามกลางพระนครบ้าง เขาย่อเมฆ้ำถึงสุจริต คุณเหล่านี้เข้าสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน
เหล่านี้สัญจรเป็นแควอุใน窟น เหล่านี้นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ว ท่ามกลางพระนคร ฉันใด กิกษกิ
ฉันนนแล เมื่อจิตเป็นสมາธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราคจากอุปกิเลส อ่อน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จิตและอุปัตติของสัตว์
ทั้งหลาย เหรห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอุปัตติ เเละ ประณีต มีผิวพรรณตี มีผิวพรรณทราบ
ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุอันบริสุทธิ์ ล่างจักษุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดชึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไป
ตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ ประกอบด้วยกาหยาจุริ วจิทุริ โนนจุริ ตีเดียวนพระอวิริเจ้า เป็น
มิจฉาทิภูริ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิภูริ เบื้องหน้าแต่ด้วยพระกาจัยแตก เข้าย้อมเข้าถึง
อบาย ทุกติ วินิบาต นรา ส่วนสัตว์เหล่านี้ ประกอบด้วยกาจัยจุริ วจิสุจุริ โนนสุจุริ
ไม่ติดเตียนพระอวิริเจ้า เป็นสัมมาทิภูริ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิภูริ เบื้องหน้าแต่ด้วย
พระกาจัยแตก เข้าย้อมเข้าถึงสุดติ ไลกสารรค ดังนี้ เออยอมเห็นหมุสัตว์กำลังจด กำลังอุปัตติ
เละ ประณีต มีผิวพรรณตี มีผิวพรรณทราบ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษุอันบริสุทธิ์
ล่างจักษุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดชึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ ดุกรเกวัญญ
แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปภูริหาริย์ .

อาสวักขยญาณ

กิษณันน เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแห้ว ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ย่อมรู้ชัด
ตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโนร นี้ทุกขนิโนรคามนิปภูปทา เหล่านี้อาสวะ^๔
เหล่านี้อาสวะสมุทัย นี้อาสวานิโนร นี้อาสวานิโนรคามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้ จิตย่อ
หลุดพ้น แม้จากการมาสะ แม้จากการมาสะ แม้จากการมาสะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว กมีญาณ
ว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาธรรมย่ออยู่บุญแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่น
เพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี ดุกรเกวัญญ ประยิบเมื่อൺสาระน้ำบ่อบอกเดา ใส่สะอาด ไม่ขุนแมว
บรรบุผู้เมื่อจักษุยืนอยู่บนของสาระนั้น จะพึงเห็นหอยโข่งและหอยกากต่างๆ บ้าง ก้อนกรวด และ
ก้อนหินบ้าง ฝุ่นปล่านบ้าง กำลังว่ายอยบ้าง หยดอยู่บ้าง ในสาระน้ำนั้น เข้าจะพึงคิดเห็น
อย่างนี้ว่า สาระนี้ใส่สะอาด ไม่ขุนแมว หอยโข่งและหอยกากต่างๆ บ้าง ก้อนกรวดและก้อนหิน
บ้าง ฝุ่นปล่านบ้าง เหล่านี้กำลังว่ายอยบ้าง กำลังหยดอยู่บ้าง ในสาระนั้น ดังนี้ ฉันได
กิษณุกิลันนนนแล เมื่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์ผ่องแห้ว ไม่มีกิเลส ปราจากอุปกิเลส อ่อน
การแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวนไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ
ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโนร นี้ทุกขนิโนรคามนิปภูปทา
เหล่านี้อาสวะ นี้อาสวะสมุทัย นี้อาสวานิโนร นี้อาสวานิโนรคามนิปภูปทา เมื่อเรอรู้เห็นอย่างนี้
จิตย่อหมุนหลุดพ้น แม้จากการมาสะ แม้จากการมาสะ แม้จากการมาสะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว
กมีญาณว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาธรรมย่ออยู่บุญแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี ดุกรเกวัญญ แม้ข้อนี้ก็เรียกว่าอนุสานนีปภูริหาริย์ .

ดุกรเกวัญญ ปภูริหาริย์ ๓ เหล่านี้แล เรายาทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้ว
จึงประกาศให้รู้ .

เรื่องกิษณุเสวงหมายหาภูต

[๓๔๓] ดุกรเกวัญญ เรื่องเคยมีมาแล้ว กิษณุรุปหนึ่งในหมุกิษณน้อง ได้เกิดความ
ประวิตกอย่างนี้ว่า มหากรูปทั้ง ๔ คือ ปฐวีราตุ อาปีราตุ เตโซราตุ วาโยราตุ เหล่านี้
ย้อมดับไม่มีเหลือ ในที่ไหนหนอ . ลำดับนั้น เรื่อ ได้เข้าสามาธิชนิดที่เมื่อจิตตั้งมั่นแล้ว ทางไปสู่
เทวโลกประภูมิได้ . ครั้นแล้วเรื่อ ได้เข้าไปหาพากเทวดาชั้นจัตุมหาราชถึงทอยู่ แล้วถามว่า
ท่านทั้งหลาย มหากรูปทั้ง ๔ คือ ปฐวีราตุ อาปีราตุ เตโซราตุ วาโยราตุ เหล่านี้ย้อมดับ
ไม่มีเหลือในที่ไหน? เมื่อเรื่อถามอย่างนี้แล้ว เทวดาชั้นจัตุมหาราชจึงตอบว่า แม้พากข้าพเจ้า
ก็ไม่ทราบที่ดับไม่มีเหลือ แห่งมหากรูปทั้ง ๔ เหล่านี้เหมือนกัน แต่ยังมีท้าวมหาราชอยู่ ๔ องค์
ซึ่งดึกว่า ประณีตกว่าพากข้าพเจ้า ท้าวเรอคงจะทราบ . ลำดับนั้นกิษณุนั้นจึงไปหาท้าวมหาราช
ทั้ง ๔ แล้วถามว่า ท่านทั้งหลาย มหากรูปทั้ง ๔ คือ ปฐวีราตุ อาปีราตุ เตโซราตุ วาโยราตุ
เหล่านี้ ย้อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน? เมื่อเรื่อถามอย่างนี้แล้ว ท้าวมหาราชทั้ง ๔ องค์จึงตอบว่า
แม้พากข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ แต่ยังมีพากเทวดาชั้นดาวดึงส์ ซึ่งดึกว่า ประณีตกว่าพากข้าพเจ้าอยู่อีก
เทวดาเหล่านั้นคงจะทราบ กิษณุนั้นจึงเข้าไปหาเทวดาชั้นดาวดึงส์ แล้วถามว่า ท่านทั้งหลาย
มหากรูปทั้ง ๔ คือ ปฐวีราตุ อาปีราตุ เตโซราตุ วาโยราตุ เหล่านี้ย้อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน?
เมื่อเรื่อถามอย่างนี้แล้ว เทวดาชั้นดาวดึงส์จึงตอบว่า แม้พากข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ แต่ยังมีท้าวสักกะ
จอมเทพซึ่งดึกว่า ประณีตกว่าพากข้าพเจ้าอยู่อีก ท้าวเรอคงจะทราบ . ลำดับนั้น กิษณุนั้นได้
ไปหาท้าวสักกะจอมเทพแล้วถามว่า ท่าน มหากรูปทั้ง ๔ คือ ปฐวีราตุ อาปีราตุ เตโซราตุ
วาโยราตุ เหล่านี้ ย้อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน? ดุกรเกวัญญ เมื่อกิษณุนั้นกล่าวอย่างนี้แล้ว
ท้าวสักกะจอมเทพได้ตรัสตอบว่า แม้พากข้าพเจ้าก็ไม่รู้จักที่ดับไม่มีเหลือแห่งมหากรูปทั้ง ๔ นั้น
แต่ยังมีเทวดาชั้น ยามะ . . . ท้าวสยามะ . . . เทวดาชั้นดลิต . . . ท้าวสันดลิต . . . เทวดาชั้นนิมมานรดี . . .
ท้าวสูนิมมิต . . . เทวดาชั้นปรนิมมิตาสวadi . . . ท้าวปรนิมมิตาสวadi ซึ่งดึกว่า ประณีตกว่าพากข้าพเจ้า
อยู่อีก ท้าวเรอคงทราบที่ดับไม่มีเหลือแห่งมหากรูปทั้ง ๔ คือ ปฐวีราตุ อาปีราตุ เตโซราตุ
วาโยราตุ เหล่านี้ได้ .

[๓๔๔] ดุกรเกวัญญ ลำดับนั้นแล เรื่อ ได้เข้าไปหาสาวดิเทพบุตรแล้วถามว่า ท่าน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลัมขันธารรค
มหาภูตุปัทตง ๔ คือ ปฐวีรัตน อปิรัตน เตโซรัตน วาโยรัตน เหล่านี้ ย่อมดับไม่มีเหลือใน
ที่ไหน เมื่อเรอกล่าวอย่างนี้แล้ว วาสวัตเทวนบรรตอบว่า แม้ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ แต่ยังมีเทวดา
ผู้นับเนื่องในหมู่พรหม ซึ่งดีกว่า ประณีตกว่าพากเรอาอยู่อีก เทวดาเหล่านั้นคงจะทราบ ลำดับนั้น
กิจกุญแจเข้าส่วนธนิดที่จิตตั้งมั่นแล้ว ทางไปสู่พรหมโลกปракญ์ได้.

[๓๕] ดุกรเกวัญ ต่อหนึ่น เอ้อยได้เข้าไปหาเทวดาผู้นับเนื่องในหมู่พรหมโลกแล้วถามว่า
ท่านหั้งหลาย มหาภูตุปัทตง ๔ คือ ปฐวีรัตน อปิรัตน เตโซรัตน วาโยรัตน เหล่านี้ ย่อมดับ
ไม่มีเหลือในที่ไหน? เมื่อเรอกล่าวอย่างนี้ เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่พรหมจึงตอบว่า แม้พากข้าพเจ้า
ก็ไม่ทราบ แต่ยังมีพรหมผู้เป็นเมฆาพรหมเป็นใหญ่ ไม่มีใครยิ่งกว่า รู้เห็นเหตุการณ์โดยถ่องแท้
ผู้ใช้อำนาจเป็นอิคิว เป็นผู้สร้าง เป็นผู้นิรเมต เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้บังการ เป็นผู้ทรงอำนาจ
เป็นบิดาของหมุสัตว์ผู้เกิดแล้วและยังจะเกิดต่อไป ซึ่งดีกว่า ประณีตกว่าพากข้าพเจ้า ท้า
มหาพรหมนั้นแล คงจะทราบ ก็บัดนี้ท้ามหาพรหมนั้นอยู่ที่ไหน แม้พากเราก็ไม่รู้ที่อยู่ของพรหม
หรือทิศทางที่พรหมอยู่ แต่ว่าโนมิทั้งหลายย้อมเห็นได้ แสงสว่างย่อมเกิดเอง โอกาสป่วยปракญ์
เมื่อใด พรหมจักปракญ์องค์เมื่อนั้น การที่แสงสว่างเกิดเอง โอกาสปракญ์นั้นแล เป็นบุพเพนิรเมต
สำหรับความปракญ์แห่งพรหม ดุกรเกวัญ ต่อมาไม่นาน มหาพรหมนั้นได้ปракญ์แล้ว.

[๓๖] ดุกรเกวัญ ลำดับนั้น เอ้อยได้เข้าไปหามมหาพรหมแล้วถามว่า ท่าน มหาภูตุป
ัทตง ๔ คือ ปฐวีรัตน อปิรัตน เตโซรัตน วาโยรัตน เหล่านี้ ย่อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน?
เมื่อเรอกล่าวอย่างนี้แล้ว ท้ามหาพรหมนั้นได้ตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นพรหม เป็นเมฆาพรหม
เป็นใหญ่ ไม่มีใครยิ่งกว่า รู้เห็นเหตุการณ์โดยถ่องแท้ เป็นผู้ใช้อำนาจ เป็นอิคิว
เป็นผู้นิรเมต เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้บังการ เป็นผู้ทรงอำนาจ เป็นบิดาของหมุสัตว์ผู้เกิดแล้ว
และยังจะเกิดต่อไป แม้ครั้งที่ ๒ เล่า กิจกุญแจนี้ก็ได้กล่าวกะท้ามหาพรหมนั้น ดังนี้ว่า ข้าพเจ้า
มิได้ถามท่านอย่างนั้น แต่ข้าพเจ้าถามท่านว่า มหาภูตุปัทตง ๔ ย่อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน ดังนี้
ต่างหาก แม้ครั้งที่ ๒ เล่า ท้ามหาพรหมก็ได้ตอบเรื่อยๆนั้นเหมือนกัน แม้ครั้งที่ ๓ เล่า
กิจกุญแจนี้ก็ได้กล่าวกะท้ามหาพรหมนั้นดังนี้ว่า ข้าพเจ้ามิได้ถามท่านอย่างนั้น แต่ข้าพเจ้าถามท่านว่า
มหาภูตุปัทตง ๔ ย่อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน ดังนี้ต่างหาก.

[๓๗] ดุกรเกวัญ ลำดับนั้น ท้ามหาพรหมนั้น จับแขนกิจกุญแจนำไป ณ ที่ควร
ข้างหนึ่ง แล้วได้กล่าวว่า ดุกรกิจกุญแจ พวกเทวดาผู้นับเนื่องในหมู่พรหมเหล่านี้เข้าใจเราว่า อะไร
ที่พรหมไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เอร่วมแจ้ง ไม่ประจักษ์ ไม่มี ดังนี้ เพราจะนั่น ข้าพเจ้าจึงตอบต่อหน้า
เทวดาเหล่านี้ไม่ได้ว่า แม้ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบที่ดับไม่มีเหลือแห่งมหาภูตุปัทตง ๔ คือ ปฐวีรัตน
อปิรัตน เเตโซรัตน วาโยรัตน เหล่านี้เหมือนกัน เพราจะนั่นแล การที่ท่านและพระผู้มีพระภาค
เสีย แล้วมาเสาะหาการพยากรณ์ปัญหานี้ในภายนอกนั้น เป็นอันท่านทำผิดพลาดแล้ว นิมนต์กลับ
เกิด ท่านจะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคทุกຄามปัญหานี้ พระองค์ทรงพยากรณ์แก่ท่านฉันได ท่าน
พึงทรงจำชื่อนั้นไว้ ฉันนั้น .

อปมาดวยนกตีรทัลสี

[๓๘] ดุกรเกวัญ ลำดับนั้น กิจกุญแจนี้ได้หายไปที่พรหมโลก มาปракญ์ข้างหน้าเรา
เปรียบเหมือนบุรุษผู้มีกำลังเหยียดแขนที่คืบอยู่ออกไป หรือคืบเขนที่เหยียดໄว้ข้ามมา ฉะนั้น . ต่อหนึ่น
เรอให้ไวเรแล้ว นั่งอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ได้ถามาเรว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มหาภูตุป
ัทตง ๔ คือ ปฐวีรัตน อปิรัตน เเตโซรัตน วาโยรัตน เหล่านี้ ย่อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน
เมื่อเรอกล่าวอย่างนี้แล้ว เราได้ตอบว่า ดุกรกิจกุญแจ รื่องเดยมีมาแล้ว พวกพ่อค้าเดินเรือทะเล
ย่อมวันนกตีรทัลสี (นกดุฟัง) ลงเรือไปด้วย เมื่อไม่เห็นฝัง เขายอมเปลอญนกตีรทัลสี
มันบินไปยังทิศบูพา ทิศทักษิณ ทิศปัจจิม ทิศอดาร ทิศเบื้องบน ทิศน้อย ถ้ามันแลเห็นฝัง
โดยรอบมันก็บินเลยไป ถ้ามันแลไม่เห็นฝังโดยรอบ มันก็จะกลับมาฝังเรือนนอึก ดุกรกิจกุญแจ
เรอกิจกุญแจนั้นแล เที่ยวเสวงทางจนถึงพรหมโลก ก็ไม่ได้รับพยากรณ์ปัญหานี้ ในที่สุดก็ต้องกลับ
มหาบั้งล้านี้ก่อนแล ปัญหาข้อนี้เรอวิเคราะห์อย่างนั้น แต่ความรู้อย่างนี้ .

ແດลงปัญหามหาภูต

[๓๙] ปฐวีรัตน อปิรัตน เ汰โซรัตน วาโยรัตน ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้ในที่ไหน
อุปทายรูปที่ယาและสั้น ละเอียดและหยาบ ที่งามและไม่งาม ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้ในที่ไหน
นามและรูปย่อมดับไม่มีเหลือในที่ไหน ดังนี้ .

ในปัญหานี้ วิเคราะห์ตั้งต่อไปนี้

[๔๐] ธรรมชาติที่รู้แจ้ง ไม่มีเคราะห์ได ไม่มีที่สุด แจ่มใส โดยประการทั้งปวง
ปฐวีรัตน อปิรัตน เ汰โซรัตน และวาโยรัตน ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้ในธรรมชาตินี้.
อุปทายรูปที่ယาและสั้น ละเอียดและหยาบ ที่งามและไม่งาม ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้ใน
ธรรมชาตินี้ .

นามและรูปย่อมดับไม่มีเหลือในธรรมชาตินี้.

เพราวิญญาณดับ นามและรูปนั้นย่อมดับไม่มีเหลือในธรรมชาตินี้ ดังนี้ .

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรพะพุทธพจน์นี้แล้ว . เกวัญ คุณหนบดีบุตรมีใจชื่นชม เพลิดเพลิน
ภัยตของพระผู้มีพระภาค ดังนี้แล .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ฉบับเกวจูญสูตร ที่ ๑.

๒๒. โลหิตจารุรา
เรื่องโลหิตจารุหมาย

[๓๔] ข้าพเจ้าได้สัตบามาอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จจากริบไปในโภคลัตน์ พร้อมด้วยกิษสูงชันหมู่ใหญ่
ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงบ้านสาวาติกา กิสมยันน์ โลหิตจารุหมายนั้น ครองบ้านสาวาติกา
ซึ่งกับดังด้วยประชาชนและหมาสัตว์ อุดมด้วยหญ้า ด้วยไม้ ด้วยน้ำ สมบูรณ์ด้วยอัญญาหาร
ซึ่งเป็นราชสมบัติอันพระเจ้าปเสนท์โภค พระราชาท่านปูนบำเหน็จให้เป็นส่วนพระมหาไทย.

ว่าด้วยพระพุทธคุณ

[๓๕] ครั้งนั้น โลหิตจารุหมายเกิดมีทภูริอันลามกเห็นปานนี้ว่า สมณะหรือพระหมาย
ในโลกนี้ ควรบรรลุกคลธารม ครั้นบรรลุแล้ว ไม่ควรบอกผู้อื่น เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่
ผู้อื่นได้ บกคลตัดเครื่องของจำเก่า ได้แล้ว ไม่ควรสร้างเครื่องของจำเข้าใหม่ ฉันใด ข้ออปมัย
กิฟันน์นี้ เรากล่าวธรรมคือความโลกว่า เป็นธรรมลามก เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้
ดังนี้ โลหิตจารุหมายได้ยินข่าวว่า พระสมณโโคดม ศากยบัตร ทรงพนวจากศากยสกอล
เสด็จจากริกามในโภคลัตน์ พร้อมด้วยกิษสูงชันหมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป เสด็จถึงบ้าน
สาวาติกาโดยลำดับ และกิยาติพ็อตงานของท่านพระไถ่คอมพระองค์นั้น ชราไปแล้วอย่างนี้ว่า
แม้พระเท敦นี้ฯ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ตัวลักษณะโดยชอบ ถึงพร้อมด้วย
วิชชาและจรณะ เสด็จไปด้วย ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารีฝิกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า
เป็นศาสตรของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระองค์
ทรงกระทำโลกนี้ พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พระมหาโลกให้แจ้งชัดด้วยพระปัจญญาอันยิ่งของ
พระองค์เอง แล้วทรงสอนหมาสัตว์พร้อมทั้งสมณพระหมายเทวดามนุษย์ให้รู้ตาม พระองค์ทรง
แสดงธรรมร่างกายในเบื้องต้น งานในท่ามกลาง งานในที่สุด ทรงประกาศพระหมาย พร้อมทั้งอรรถ
พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์สันเชิง กิการได้เห็นพระอรหันต์เห็นปานนี้ ย่อมเป็นการ
ดีแล.

[๓๖] ครั้งนั้น โลหิตจารุหมาย เรียกโภสิกะช่างกัลบกมาว่า มาเนี่นนะ เพื่อนโภสิกะ
ท่านจะเข้าไปเฝ้าพระสมณโโคดมกิ่งที่ประทับ แล้วกราบทูลถามพระสมณโโคดมผู้มีอพาธน้อย
พระโรคเบาบาง ทรงกระปรี้กกระเปร่า ทรงพระกำลังอยู่สาวาติกา ตามคำขอของเราวา ข้าแต่พระโโคดม
ผู้เจริญ โลหิตจารุหมายถ้ามีพระองค์ผู้มีอพาธน้อย พระโรคเบาบาง ทรงกระปรี้กกระเปร่า
ทรงพระกำลังอยู่สาวาติกา อนึ่ง จงทูลอย่างนี้ว่า ขอพระโโคดมผู้เจริญพร้อมด้วยกิษสูงชันหมู่ โปรด
รับภัตตาหารของโลหิตจารุหมาย เพื่อเสวยในวันพรุนนี้. โภสิกะช่างกัลบกรับคำโลหิตจารุหมาย
แล้ว ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วนั้น ณ ที่สมควร
ข้างหนึ่ง แล้วได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ โลหิตจารุหมายถ้ามีพระองค์ผู้มีอพาธน้อย
พระโรคเบาบาง ทรงกระปรี้กกระเปร่า ทรงพระกำลังอยู่สาวาติกา และให้กราบทูลว่า ขอพระผู้มี-
* พระภาคพร้อมด้วยกิษสูงชันหมู่ โปรดรับภัตตาหารของโลหิตจารุหมาย เพื่อเสวยในวันพรุนนี้.
พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมนต์แล้วด้วยดุณภาพ.

[๓๗] ครั้งนั้น โภสิกะช่างกัลบกทราบว่า พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมนต์แล้ว จึงลุกจาก
อาสนะถวายอภิਆท่าทำทักษิณแล้ว เข้าไปหาโลหิตจารุหมายที่อยู่แล้วกล่าวว่า ข้าพเจ้าได้
กราบทูลพระผู้มีพระภาคตามคำขอของท่านแล้ว และพระผู้มีพระภาคกิ่งที่ทรงรับนิมนต์แล้ว. ลำดับนั้น
โลหิตจารุหมายได้ตกแต่งขนาดนี้โภชนาะอันประณีตไว้ในนิเวศน์ของตน โดยล่วงไปแห่งรัตตี
นั้น แล้วเรียกโภสิกะช่างกัลบกมาว่า มาเนี่นนะ เพื่อนโภสิกะ ท่านจะไปเฝ้าพระสมณโโคดม
ถึงที่ประทับแล้วกราบทูลเวลาเดียวพระสมณโโคดมว่า ข้าแต่พระโโคดมผู้เจริญ ถึงเวลาแล้ว
ภัตตาหารสำเร็จแล้ว. โภสิกะช่างกัลบกรับคำโลหิตจารุหมายแล้ว ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค
ถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้วนั้น ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ถึงเวลาแล้ว ภัตตาหารสำเร็จแล้ว.

ทรงโปรดโลหิตจารุหมาย

[๓๘] ครั้งนี้เวลาเข้า พระผู้มีพระภาคทรงครองอันตรวาสก แล้วทรงถือบัตรและ
จิราเสด็จเข้าไปบ้านสาวาติกาพร้อมด้วยกิษสูงชัน. เวลานั้น โภสิกะช่างกัลบก ตามเสด็จ
พระผู้มีพระภาคไป ณ เบื้องพระปุกญาค ได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ โลหิตจารุหมาย
เกิดมีทภูริอันลามกเห็นปานนี้ว่า สมณะหรือพระหมายในโลกนี้ ควรบรรลุกคลธารม ครั้นบรรลุ
แล้ว ไม่ควรบอกผู้อื่น เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้ บกคลตัดเครื่องของจำเก่า ได้แล้ว
ไม่ควรสร้างเครื่องของจำอื่นใหม่ ฉันใด ข้ออปมัยนี้ก็ฉันนั้น เรากล่าวธรรมคือความโลกว่า
เป็นธรรมลามก เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้ ดังนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทาน
โอกาส ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงเปลี่ยนโลหิตจารุหมายสี่จากทภูริอันลามกนั้น. พระผู้มี-
* พระภาคตัวรัสว่า ไม่เป็นไร โภสิกะ ไม่เป็นไร โภสิกะ เมื่อพระผู้มีพระภาคเสด็จเข้าไปยัง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิภายใน สลัมขันธารรค
นิเวศน์ของโลหิตจพราหมณ์แล้ว ประทับเหนืออาสนะอันแขวนล้ำด้วย สำดับนั้น โลหิตจพราหมณ์
จึงอังคสิกษุลงซึ่งมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ด้วยขาหนีบโภชนียาหารอันประณิตด้วยมือของตน
ให้อิ่มหนำแล้ว.

[๓๔] สำดับนั้น โลหิตจพราหมณ์ทราบว่า พระผู้มีพระภาคเสวยแล้ว ทรงนำพระหัตถ์
ออกจากบานตรแล้ว จึงถืออาสนะอันหนึ่งซึ่งตักว่า นั่น ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง. พระผู้มีพระภาค
ได้ตรัสจะโลหิตจพราหมณ์ไว้ จริงหรือ โลหิตจะ ได้ยินว่า ท่านเกิดมีทิภูธิลามกเห็นป่านี้ว่า
สมณะหรือพราหมณ์ในโลกนี้ ควรบรรลุกุลธรรม ครั้นบรรลุแล้วไม่ควรบอกผู้อื่น เพราจะผู้อื่น
จักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้ บุคคลตัดเครื่องของจำเก่าได้แล้ว ไม่ควรสร้างเครื่องของจำอีกซึ่งใหม่
ฉันใด ข้ออปปันนิกีฉันนั้น เรากล่าวธรรมคือความโลภว่าเป็นธรรมลามก เพราะผู้อื่นจักทำอะไร
ให้แก่ผู้อื่นได้ ดังนี้.

โลหิตจพราหมณ์ได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เป็นอย่างนั้น.

ก. ดุกรโลหิตจะ เรื่องสำคัญความข้อนี้เป็นใน ท่านครองบ้านลาวติกานี้มีใช่
หรือ.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เป็นอย่างนี้.

ดุกรโลหิตจะ เราขอถามท่าน ผู้ได้พึงกล่าวอย่างนี้ว่า โลหิตจพราหมณ์ครองบ้านลาวติกาน
อยู่ โลหิตจพราหมณ์ควรใช้สอยผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในบ้านลาวติกานแต่ผู้เดียว ไม่ควร
ให้ผู้อื่น ดังนี้ ผู้ที่กล่าวอย่างนี้นั้น จะซึ่งว่าทำอันตรายแก่ชนที่อาศัยท่านเลี้ยงชีพอยู่ได้หรือไม่?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าทำอันตรายได้.

เมื่อทำอันตราย จะซึ่งว่าหวังประโยชน์ต่อชนเหล่านั้นหรือไม่หวัง.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าไม่หวังประโยชน์.

ผู้ที่ไม่หวังประโยชน์ต่อ จะซึ่งว่าเข้าไปตั้งจิตเมตตาไว้ในชนเหล่านั้น หรือจะซึ่งว่าเข้าไป
ตั้งจิตเป็นศัตรุ.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าทำอันตราย.

เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุแล้ว จะซึ่งว่าเป็นมิจฉาทิภูธิหรือเป็นสัมมาทิภูธิ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าเป็นมิจฉาทิภูธิ.

ดุกรโลหิตจะ ผู้ที่เป็นมิจฉาทิภูธิ เรากล่าวว่ามีคติเป็น ๒ คือ นรกหรือกำเนิดเดิรժาน
อย่างโดยย่างหนึ่ง.

[๓๕] ดุกรโลหิตจะ ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใน พระเจ้าปเสนทิโภค ทรง
ปกครองแคนวันกสีและโภคล้มไว้หรือ.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เป็นเช่นนั้น.

ดุกรโลหิตจะ เราขอถามท่าน ผู้ได้พึงกล่าวอย่างนี้ว่า พระเจ้าปเสนทิโภค ทรงปกครอง
แคนวันกสีและโภคล้มอยู่ พระองค์ควรทรงใช้สอยผลประโยชน์ที่เกิดในแคนวันทั้ง ๒ นั้นแต่
พระองค์เดียว ไม่ควรพระราชทานแก่ผู้อื่น ผู้ที่กล่าวอย่างนี้นั้น ชี้อว่าทำอันตรายแก่พากท่านและ
คนอื่นๆ ซึ่งได้พึงพระบรมมีพระเจ้าปเสนทิโภคเลี้ยงชีพอยู่ได้หรือไม่?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าทำอันตรายได้.

เมื่อทำอันตราย จะซึ่งว่าหวังประโยชน์ต่อชนเหล่านั้นหรือไม่หวัง.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าไม่หวังประโยชน์.

ผู้ที่ไม่หวังประโยชน์ จะซึ่งว่าเข้าไปตั้งจิตเมตตาไว้ในชนเหล่านั้น หรือจะซึ่งว่าเข้าไป
ตั้งจิตเป็นศัตรุ.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุ.

เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุแล้ว จะซึ่งว่าเป็นมิจฉาทิภูธิหรือสัมมาทิภูธิ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชี้อว่าเป็นมิจฉาทิภูธิ.

ดุกรโลหิตจะ ผู้ที่เป็นมิจฉาทิภูธิ เรากล่าวว่ามีคติเป็น ๒ คือ นรกหรือกำเนิดเดิรժาน
อย่างโดยย่างหนึ่ง.

[๓๖] ดุกรโลหิตจะ ด้วยประการฉะนี้ เป็นอันฟังได้ว่า ผู้ได้พึงกล่าวอย่างนี้ว่า
โลหิตจพราหมณ์ครองบ้านลาวติกาน ควรใช้สอยผลประโยชน์อันเกิดในบ้านลาวติกานแต่ผู้เดียว
ไม่ควรให้ผู้อื่น ผู้ที่กล่าวอย่างนี้นั้น ชี้อว่าทำอันตรายแก่ชนที่อาศัยท่านเลี้ยงชีพอยู่ เมื่อทำ
อันตราย ย่อมซึ่งว่าไม่หวังประโยชน์ต่อ เมื่อไม่หวังประโยชน์ต่อ ย่อมซึ่งว่าเข้าไปตั้งจิตเป็น
ศัตรุ เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุแล้ว ย่อมซึ่งว่าเป็นมิจฉาทิภูธิ ฉันนั้นนั้นแล ดุกรโลหิตจะ ผู้ได้
พึงกล่าวอย่างนี้ว่า สมณะหรือพราหมณ์ในโลกนี้ควรบรรลุกุลธรรม ครั้นบรรลุแล้วไม่ควรบอก
ผู้อื่น เพราจะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้. บุคคลตัดเครื่องของจำเก่าได้แล้ว ไม่ควรสร้าง
ของจำอีกซึ่งใหม่ ฉันใด ข้ออปปันนิกีฉันนั้น เรากล่าวธรรมคือความโลภว่าเป็นธรรมลามก
เพราผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้ ผู้ที่กล่าวอย่างนี้นั้น ชี้อว่าทำอันตรายแก่กลุ่มผู้ที่ได้อาศัย
พระธรรมวินัยอันตاقتడและไว้แล้ว จึงบรรลุธรรมวิเศษอันໂพารเห็นปานนี้ คือทำให้แจ้ง
โลดาปติดผลบ้าง ສกทาคำมิผลบ้าง อนาคตผลบ้าง อรหัตผลบ้าง และแก่กลุ่มผู้ที่อบรมครรภ
อันเป็นทิพย์ เพื่อบังเกิดในกพอันเป็นทิพย์ เมื่อทำอันตราย ย่อมซึ่งว่าไม่หวังประโยชน์ต่อ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธาราก เมื่อไม่หวังประโยชน์ต่อ ย้อมชื่อว่าเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุ เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุแล้ว ย้อมชื่อว่า เป็นมิจชาทิภูมิ ดุกรโลหิจจะ ผู้ที่เป็นมิจชาทิภูมิเรากล่าวว่ามีคติเป็น ๒ คือ นรากรหรือกำเนิด เดียรajan อย่างใดอย่างหนึ่ง .

[๓๕๗] ดุกรโลหิจจะ ด้วยประการจะนี้ เป็นอันฝังได้ว่า ผู้ใดพึงกล่าวอย่างนี้ว่า พระ-

*เจ้าปesenทิโกลคลทรงปักครองแคด้นกาสีและโกคล พระองค์ควรใช้สอยผลประโยชน์อันเกิดขึ้นใน แคนทั้ง ๒ นั้นแต่พระองค์เดียว ไม่ควรพระราชทานแก่ผู้อื่น ผู้ที่กล่าวอย่างนี้นั้น ชื่อว่าทำ อันตรายแก่ชันทั้งหลาย คือตัวท่านและคนอื่นา ผู้ที่ได้พึงบารมีพระเจ้าปesenทิโกลคลเลี้ยงชีพ เมื่อ ทำอันตราย ย้อมชื่อว่าไม่หวังประโยชน์ต่อ เมื่อไม่หวังประโยชน์ต่อ ย้อมชื่อว่าเข้าไปตั้งจิตเป็น ศัตรุ เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุแล้ว ย้อมชื่อว่าเป็นมิจชาทิภูมิ ฉันนั้นนั้นแล ดุกรโลหิจจะ ผู้ได พึงกล่าวอย่างนี้ว่า สมณะหรือพราหมณ์ในโลกนี้ ควรบรรลุคุณธรรม ครั้นบรรลุแล้วไม่ควร บอกแก่ผู้อื่น เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได บุคคลตัดเครื่องของจ้าว่าไดแล้ว ไม่ควร สร้างเครื่องของจ้าวอินขึ้นใหม่ ฉันได ข้ออปมัยน์กีฉันนั้น เรากล่าวธรรมดีความโลกว่าเป็นธรรม ตามก เพาะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได ผู้กกล่าวอย่างนี้นั้น ย้อมชื่อว่าทำอันตรายแก่กุลบุตรผู้ ที่ไดอาภัยพระธรรมวินัยอันตภาคตแสดงไว้แล้ว จึงบรรลุธรรมวิเศษอันໂพารเห็นปานนี้ คือ ทำให้เงื่oisitaปัตตผลบ้าง สถาตามิผลบ้าง อนาคตมิผลบ้าง รหัตผลบ้าง และกุลบุตรผู้ที่ อบรมครรภ์อันเป็นพิพิพ เพื่อบังเกิดในพוואณเป็นพิพิพ เมื่อทำอันตราย ย้อมชื่อว่าไม่หวัง ประโยชน์ต่อ เมื่อไม่หวังประโยชน์ต่อ ย้อมชื่อว่าเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุ เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรุ แล้ว ย้อมชื่อว่าเป็นมิจชาทิภูมิ ดุกรโลหิจจะ ผู้ที่เป็นมิจชาทิภูมิ เรากล่าวว่ามีคติเป็น ๒ คือ นรากรหรือกำเนิดเดียรajan อย่างใดอย่างหนึ่ง .

ศาสดานิทิการแก่การทั่ว ๓ จำพวก

[๓๖๐] ดุกรโลหิจจะ ศาสดานิ จำพวกนี้ ควรทั่วในโลก และทั่วการทั่วของผู้ที่ ทั่วศาสดานิ นี้ ก็จริงแท้ เป็นธรรม ไม่มีโทษ ศาสดานิ จำพวกนั้นเป็นใน? ดุกร โลหิจจะ ศาสดานิบานคนในโลกนี้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เพื่อประโยชน์ดี ประโยชน์ ที่เป็นของสมณะนั้น เขาไม่ได้บรรลุแล้ว เขายไม่ได้บรรลุประประโยชน์ที่เป็นของสมณะนั้น . แต่ แสดงธรรมสอนลูกาวา นี้เพื่อประโยชน์ของท่านทั้งหลาย นี้เพื่อสุขของท่านทั้งหลาย . ลูกา ของเขายอมไม่ตั้งใจฟัง ไม่เจยิสิตสดับ ไม่ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึงและหลึกเลี้ยงประพฤติจากคำสอน ของศาสดานิ . เขายจะพึงถูกทั่วว่า ท่านผู้มีอายุ ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เพื่อประโยชน์ดี ประประโยชน์ที่เป็นของสมณะนั้น ท่านไม่ได้บรรลุประประโยชน์ของสมณะนั้น แต่แสดงธรรมสอนลูกาวา นี้เพื่อประโยชน์ของท่านทั้งหลาย นี้เพื่อความสุขของท่านทั้งหลาย ลูกาของท่านนั้นยยอมไม่ตั้งใจฟัง ไม่เจยิสิตสดับ ไม่ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึงและบลึกเลี้ยง ประพฤติจากคำสอนของศาสดานิ . เมื่อันธรที่รุกเข้าไปหาสตธิที่กำลังถอยหลังหนี หรือดูบุรุษ พึงกอดสตธิที่หันหลังให ฉันได ข้ออปมัยน์กีฉันนั้น เรากล่าวธรรมดีความโลกว่าเป็นธรรมอัน ตามก เพาะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได ดุกรโลหิจจะ นี้แลศาสดานิ ๑ ชีงควรทั่วในโลก และทั่วการทั่วของผู้ที่ทั่วศาสดานิ นี้ ก็จริงแท้ เป็นธรรม ไม่มีโทษ .

[๓๖๑] ดุกรโลหิจจะ อิกขอนนิ ศาสดานิบานคนในโลกนี้ ออกจากเรือนบวชเป็น บรรพชิตเพื่อประโยชน์ดี ประโยชน์ที่เป็นของสมณะนั้น เขายไม่ได้บรรลุแล้ว เขายไม่ได้บรรลุ ประประโยชน์ของสมณะนั้น แต่แสดงธรรมสอนลูกาวา นี้เพื่อประโยชน์ของท่านทั้งหลาย นี้เพื่อ ความสุขของท่านทั้งหลาย ลูกาของเขายอมตั้งใจฟัง เจยิสิตสดับ ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึง และไม่หลึก เลี้ยงประพฤติจากคำสอนของศาสดานิ . เขายจะพึงถูกทั่วว่า ท่านผู้มีอายุ ออกจากเรือนบวชเป็น บรรพชิตเพื่อประโยชน์ดี ประประโยชน์ที่เป็นของสมณะนั้น ท่านไม่ได้บรรลุแล้ว ท่านไม่ได้บรรลุ ประประโยชน์ของสมณะนั้น แต่แสดงธรรมสอนลูกาวา นี้เพื่อประโยชน์ของท่านทั้งหลาย นี้เพื่อ ความสุขของท่านทั้งหลาย ลูกาของท่านนั้น ยยอมตั้งใจฟัง เ�ยิสิตสดับ ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึง และไม่หลึกเลี้ยงประพฤติจากคำสอนของศาสดานิ แม้มีนบุคคลเลียนนาของตนแล้ว สำกัญหิน นาของผู้นี้นิ่นว่าเป็นที่อันตนควรบำรุง ฉันได ข้ออปมัยน์กีฉันนั้น เรากล่าวธรรมดีความโลกว่า เป็นธรรมอันตามก เพาะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได . ดุกรโลหิจจะ นี้แลศาสดานิ ๒ ชีงควร ทั่วในโลก และทั่วการทั่วของผู้ที่ทั่วศาสดานิ นี้ ก็จริงแท้ เป็นธรรม ไม่มีโทษ .

[๓๖๒] ดุกรโลหิจจะ อิกขอนนิ ศาสดานิบานคนในโลกนี้ ออกจากเรือนบวชเป็น บรรพชิต เพื่อประโยชน์ดี ประประโยชน์ที่เป็นของสมณะนั้น เขายได้บรรลุแล้ว เขายได้บรรลุ ประประโยชน์ของสมณะนั้นแล้ว จึงแสดงธรรมสอนลูกาวา นี้เพื่อประโยชน์ของท่านทั้งหลาย นี้ เพื่อความสุขของท่านทั้งหลาย แต่ลูกาของเขายอมตั้งใจฟัง ไม่เจยิสิตสดับ ไม่ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึง และหลึกเลี้ยงประพฤติจากคำสอนของศาสดานิ . เขายจะพึงถูกทั่วว่า ท่านผู้มีอายุ ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เพื่อประโยชน์ดี ประประโยชน์ที่เป็นของสมณะนั้น ท่านได้บรรลุแล้ว ท่าน เองได้บรรลุประประโยชน์ของสมณะนั้นแล้ว จึงแสดงธรรมสอนลูกาวา นี้เพื่อประโยชน์ของท่าน ทั้งหลาย นี้เพื่อความสุขของท่านทั้งหลาย แต่ลูกาของท่านนั้น ไม่ตั้งใจฟัง ไม่เจยิสิตสดับ ไม่ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึง และหลึกเลี้ยงประพฤติจากคำสอนของศาสดานิ แม้มีนบุคคลตัดเครื่องของจ้า แก่ไดแล้ว ไม่ควรสร้างเครื่องของจ้าขึ้นใหม่ ฉันได ข้ออปมัยน์กีฉันนั้น เรากล่าวธรรมดี

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ความโกล่าวเป็นธรรมอันلامก เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้ ดุกรโลหิตจะ นี้แลศาสดา
ที่ ๓ ซึ่งควรทั่วในโลก และทั้งการทั่วของผู้ที่ทั่วศาสดาเห็นปานนั้น ก็จริงแท้เป็นธรรม
ไม่มีโทษ ดุกรโลหิตจะ ศาสดา ๓ จำพากเหล่านั้นแล ควรทั่วได้ในโลก และทั้งการทั่วของ
ผู้ที่ทั่วศาสดาทั้งหลายเห็นปานนั้น ก็จริงแท้ เป็นธรรม ไม่มีโทษ .

ศาสดาที่ไม่ควรทั่ว

[๓๖๓] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสรถอย่างนี้แล้วโลหิตจะพราหมณ์ได้กราบทูลว่า ข้าแต่
พระโคคุมผู้เจริญ ก็ศาสดาบางคนซึ่งไม่ควรทั่วในโลกมีบ้างหรือ .

พ. ดุกรโลหิตจะ ศาสดาที่ไม่ควรทั่วในโลกมีอยู่ .

ล. ข้าแต่พระโคคุมผู้เจริญ ก็ศาสดาที่ไม่ควรทั่วในโลก เป็น inline .

ดุกรโลหิตจะ พระตถาคตแสดงจังหวัดในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ
กึ่งพร้อมด้วยวิชาและจาระ เสเด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถฝึกบุญผู้ควรฝึก ไม่มี
ผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บิบากนานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม
พระตถาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั่วเทวโลก มาตรโลกให้แจ้งชัดด้วย
ด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้ว ทรงสอนหมุสัตว์พร้อมทั้งสมณะพราหมณ์เทวดาและ
มนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง งานในที่สุด ประภาคราหมจารย์
พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ล้ำเชิง คุณบดี บุตรคุหบดี หรือผู้เกิด
เฉพาะในตระกูลได้ตระกูลหนึ่ง ย่อมฟังธรรมนั้น ครั้นฟังแล้ว ได้ครั้งท่าในพระตถาคต เมื่อได้
ครั้งท่าแล้ว ย่อมเห็นตระหนักรู้ว่าธรรมลับ秘密 เป็นทางมาแห่งชีวี บรรพชาเป็นทางปลอดป่าว
การที่บุคคลผู้ครองอาเรือนจะประพฤติพราหมจารย์ ให้บริบูรณ์ ให้บริสุทธิ์ โดยส่วนเดียวจดสังข์ชัด
ไม่ใช่ทำได้easy ถ้ากระไร เรายังคงปลุกและหนาด ผู้ที่รักษาพัสดุ ออกแบบเป็นบรรพชิต
สมัยต่อมา เข้าลักษณะบุคคลน้อยใหญ่ ละเครื่องอยาติน้อยใหญ่ ปลุกและหนาด
นุ่งผ้ากางสาภพัสดุ ออกแบบเป็นบรรพชิต เมื่อบวชแล้ว สำรวมระวางในพระบาทไม่กี่อยู่
ถึงพร้อมด้วยมรรยาทและโถร แม่ปักดิ้นกัยในโถรเพียงเล็กน้อย สามารถศึกษาอยู่ในลักษณะ
ทั้งหลาย ประกอบด้วยกายกรรม วิจกรรมที่เป็นกุศล มืออาชีวบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล
คุ้มครองหารในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญา เป็นผู้สันโนดี .

จลศีล

ดุกรโลหิตจะ อาย่างไร กิจยิ่งซึ่งเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล .

๑. กิจยุ่นพระธรรมวินัยนี้ ละการม่าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ
วางแผนฯ ลักษณะอย่าง มีความเอ็นดู มีความกรุณา หัวใจอยู่ในลักษณะ
ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. เรือละการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของ
ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติตนเป็นขโมย เป็นผู้ลักด้วยอัญญ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรือละกรรมเป็นข้าศึกแก่พราหมจารย์ ประพฤติพราหมจารย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมตุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรือละการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำริง คำรำคำสัตย์ มีถ้อยคำเป็น
หลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลงไว้โลก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรือละคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนี้แล้วไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คุณหมุนเน็ตเอกสารกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี้ เพื่อให้คุณในหมุนโน้น
แต่กร้าวกัน สมานคนที่แต่กร้าวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคุณ
ผู้พร้อมเพรียงกัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวแต่คำ
ที่ทำให้คุณพร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. เรือละคำหยาบ เว้นขาดจากการคำหยาบ กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ เพราะหู ชานให้รัก
จับใจ เป็นของชำร่วย คนลวนมาก รักใคร่ พ้อใจ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๗. เรือละคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิงอรรถ
พอดอิงธรรม พุดอิงวันนับ พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์
โดยกาลอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. เรือเว้นขาดจากการพราหมที่ชุมนุมและภูตคาม .

๙. เรือฉันหนาเดียว เว้นการฉันในราตรี จดจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรือเว้นขาดจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เรือเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และตอบแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ ของหอม และ
เครื่องประเทืองพิราอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรือเว้นขาดจากการนั่งอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรือเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เรือเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิน .

๑๕. เรือเว้นขาดจากการรับเนื้อดิน .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค

๑๖. เรือเว้นขาดจากการรับสตว์และภารี.
๑๗. เรือเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส.
๑๘. เชือเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ.
๑๙. เชือเว้นขาดจากการรับไก่และสกร.
๒๐. เรือเว้นขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา.
๒๑. เชือเว้นขาดจากการรับไวน้ำและที่ดิน.
๒๒. เรือเว้นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้.
๒๓. เรือเว้นขาดจากการซื้อและการขาย.
๒๔. เรือเว้นขาดจากการโงงด้วยตราช้าง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วยเครื่องดวงวัด.
๒๕. เรือเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อลง และการตกลบตะลง.
๒๖. เรือเว้นขาดจากการตัด การฆ่า การจงจำ การตีชิง การปัลล และการโซก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

ฉบับศีล.

มัชณิมศีล

๑. กิจยุ่นขาดจากการพรากพิชามและกุตตาม เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังประกอบการพรากพิชามและกุตตามเห็นปานนี้
คือ พิชกิดแต่หัว พิชกิดแต่ลำต้น พิชกิดแต่ผล พิชกิดแต่ยอด พิชกิดแต่เมล็ดเป็นที่คำ
รบห้า แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๒. กิจยุ่นขาดจากการบริโภคของที่ทำการละสมไว้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการละสมไว้
เห็นปานนี้ คือ ละสมข้าว ละสมน้ำ ละสมผ้า ละสมยาน ละสมที่นอน ละสมของห้อม
ละสมเครื่องประเทืองผ้า ละสมอมาลิ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๓. กิจยุ่นขาดจากการดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังขวนขวยดุการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศล
เห็นปานนี้ คือ การฟ้อน การขับร้อง การประโคม มหาสมมีการรำเป็นต้น การเล่นนิยาย
การเล่นปรบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นติกลอง จากภาพบ้านเมืองที่สวยงาม การเล่นของคน
จัณฑา การเล่นไม้สูง การเล่นหน้าศพ ชนช้าง ชนม้า ชนกระเบื้อง ชนโค ชนแพะ
ชนแกะ ชนไก่ รับนักกระทา รักษะบีกระบอง หมายชอก หมายปล้ำ การรับ การตรวจผล
การจัดกระบวนการทัพ กองทัพ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๔. กิจยุ่นขาดจากการขวนขายเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น
อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังขวนขายเล่น
การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเห็นปานนี้ คือ เล่นหมากรุกและแปดตา แกละสิบตา
เล่นหมากเก็บ เล่นดาวดึง เล่นหมากไหว เล่นโยนบ่วง เล่นไม้ทึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา
เล่นเป้าใบไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกังหัน เล่นตวงทรรษ เล่นรถน้อยๆ
เล่นธนูน้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอ
ประการหนึ่ง.

๕. กิจยุ่นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่
เห็นปานนี้ คือ เตียงมีเท้าเกินประมาณ เตียงมีเท้าทำเป็นรูปลัตว์ร้าย ผ้าโกเชาว์ขันยา เครื่องลาด
ที่ทำด้วยขนแกะวิจิตรลวดลาย เครื่องลาดที่ทำด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดที่มีสัณฐานเป็นช่อ
ดอกไม้ เครื่องลาดที่บัดนุ่น เครื่องลาดขนแกะวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีสีหะและเสือเป็นต้น
เครื่องลาดขนแกะมีขันตั้ง เครื่องลาดขนแกะมีขันซางเดียว เครื่องลาดทองและเงินแกม ใหม
เครื่องลาด ใหม และชิบทองเงิน เครื่องลาดขนแกะจนางฟ่อน ๑๐ คน เครื่องลาดหลังช้าง
เครื่องลาดหลังม้า เครื่องลาดในรถ เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังสัตว์ซึ่งอธินะอันมีขันอ่อนนุ่ม
เครื่องลาดอย่างศึกทำด้วยหนังชุมด เครื่องลาดมีเพดาน เครื่องลาดมีหมอนข้าง แม้ข้อนี้ก็เป็นศีล
ของเรอประการหนึ่ง.

๖. กิจยุ่นขาดจากการประกอบการประดับตนแต่งร่างกาย อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว
เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโกรชนะที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังขวนขาย
ประกอบการประดับตนแต่งร่างกายอันเป็นฐานแห่งการแต่งตัวเห็นปานนี้ คืออบตัว โคลอวัยะ
อาบน้ำห้อม น้ำด ส่องกระจก แต้มตา หัดดอกไม้ ประเทืองผ้า ผัดหน้า ทามปาก ประดับข้อมือ^๑
สวมเกี้ยว ใช้ไม้ท้า ใช้กลักยา ใช้ดาน ใช้บรรค์ ใช้ร่วม สวมรองเท้าประดับวิจิตร ติดกรอบหน้า
ปักปืน ใช้พัดวาลวิชนี นุ่งห่มผ้าขาว นุ่งห่มผ้ามีขาย แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง.

๗. กิจยุ่นขาดจากการตีรัจจนาอกตา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางพวก ฉันโกรชนะ
ที่เขาให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังประกอบตีรัจจนาอกตาเห็นปานนี้ คือ พุดเรืองพระราชา เรืองโจร
เรืองมหาอำนาจ เรืองกองทัพ เรืองกัย เรืองรบ เรืองช้าง เรืองน้ำ เรืองผ้า เรืองที่นอน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
เรื่องดอกไม้ เรื่องของหอม เรื่องญาติ เรื่องยาน เรื่องบ้าน เรื่องนิคม เรื่องนคร เรื่องชนบท
เรื่องสตรี เรื่องบุษ เรื่องคนกล้าหาญ เรื่องตระกูล เรื่องท่านนำ เรื่องคนที่ล่วงลับไปแล้ว
เรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องโลก เรื่องทะเล เรื่องความเจริญและความเสื่อมด้วยประการนั้นๆ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง。

๘. กิจยุ่นขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่กัน เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังขวนขวยกล่าวถ้อยคำแก่กันเห็นปานนี้
เช่นว่า ท่านไม่รู้ท้าถึงธรรมวินัยข้อนี้ ข้าพเจ้ารู้ท้าถึง ท่านจักรท้าถึงธรรมวินัยนี้ได้อย่างไร ท่าน^๑
ปฏิบัติติด ข้าพเจ้าปฏิบัติกูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ของท่านไม่เป็นประโยชน์ คำที่ควร
จะกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภัยหลัง คำที่ควรจะกล่าวภัยหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่าน^๒
เคยชี้ของมาผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดว่าท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าชั่มท่านได้แล้ว ท่าน^๓
คงอนุหะเสีย มีลัณณงาแก่ในเสีย ถ้าสามารถ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง.

๙. กิจยุ่นขาดจากการประกอบทุกกรรมและการรับใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังบงจ้ำฯประกอบทุกกรรมและการรับใช้
เห็นปานนี้ คือ รับเป็นทุตของพระราชา ราชนาเฒามาด้วย กษัตริย์ พราหมณ์ คหบดี และ
กมารา ท่านลงไปในที่นั้น ท่านลงไปในที่โน้น ท่านลงนำเสนอสิ่งนี้ไป ท่านลงนำเสนอสิ่งนี้ในที่โน้นมา
ดังนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง.

๑๐. กิจยุ่นขาดจากการพุดหลอกลวงและการพุดเลียบเคียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังพุดหลอกลวง พุดเลียบเคียง พุด
หัวนล้อม พุดและเล้ม แสวงหาลาภด้วยลาก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง.

จบมัชณีศิล.

มหาศีล

๑. กิจยุ่นขาดจากการลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำอยวัյะ ทำยนิมิต ทำยอปบາต ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนักด้วย^๔
ทำพิธีชาไฟ ทำพิธีบิกเว่น เวียนพิณ์ที่ยน ทำพิธีชัดเกลบบูชาไฟ ทำพิธีชัดรำบูชาไฟ ทำพิธี
ชัดข้าสารบูชาไฟ ทำพิธีเดิมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเดิมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป็นบูชาไฟ
ทำพลกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดดอวัยะ ดลักษณะที่บ้าน ดลักษณะที่นา เป็นหมอปลูกเสก
เป็นหมอดี เป็นหมอลงเหลบยันต์คั่งกันบ้านเรือน เป็นหมองุ เป็นหมอยาพิช เป็นหมอเมลงป่อง
เป็นหมอรักษาแพลงหนักด้วย หมอทายเสียงนก เป็นหมอทายเสียงกา เป็นหมอทายอาบ
เป็นหมอสอกกันลูกครร เป็นหมอทายเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง.

๒. กิจยุ่นขาดจากการลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำลักษณะแก้วมี ทำลักษณะไม้พลอง ทำยลักษณะผ่า ทำลักษณะศาสตรา
ทำยลักษณะดาบ ทำยลักษณะศร ทำยลักษณะธนู ทำยลักษณะขาว ทำยลักษณะสตร ทำยลักษณะ
บุรุษ ทำยลักษณะกุマー ทำยลักษณะกุมารี ทำยลักษณะท่าส ทำยลักษณะท่าสี ทำยลักษณะช้าง
ทำยลักษณะม้า ทำยลักษณะกระเบื้อง ทำยลักษณะโคลอสกะ ทำยลักษณะโโค ทำยลักษณะแพะ
ทำยลักษณะแกะ ทำยลักษณะไก่ ทำยลักษณะนกกระทา ทำยลักษณะเหี้ย ทำยลักษณะตุน
ทำยลักษณะเต่า ทำยลักษณะฤก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง.

๓. กิจยุ่นขาดจากการลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ ดุถุกษ์ยาตราท้าพ่าว พระราชาจักยกออก พระราชาลักกอกอก ไม่ยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักยก พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอก
จักยก พระราชาภัยในจักมีชัย พระราชาภัยนอกจักปราชัย พระราชาภัยนอกจักมีชัย
พระราชาภัยในจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราะเหตุนี้ๆ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลชของเรอประการหนึ่ง.

๔. กิจยุ่นขาดจากการลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้
เจริญบงจ้ำพาก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครั้ทราแล้ว ยังลี้ยงชี้พโดยทางผิดด้วยติรัจจนาวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยារณ์ว่าจักมีจันทรคร拉斯 จักมีสิริคร拉斯 จักมีนกชัตตคร拉斯 ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนกชัตตจักเดินถูกทาง ดวงนกชัตตจัก
เดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นเดิน ไฟ จักมีไฟร่อง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
และดวงนกชัตตจักมีขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนกชัตตจักมีตก ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และ
ดวงนกชัตตจักมีว่า ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนกชัตตจักมีจักระจั่ง จันทรคร拉斯จักมีผลเป็น
อย่างนี้ สุริคร拉斯จักมีผลเป็นอย่างนี้ นกชัตตคร拉斯จักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนกชัตต
เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนกชัตตเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีอุกกาบาตจักมีผลเป็น
อย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นเดินไฟจักมีผลเป็นอย่างนี้ ไฟร่องจักมีผลเป็นอย่างนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรีขึ้นจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักชัตรีมัวหมองจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเชอประการหนึ่ง.

๕. กิกขะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูรณะจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวครัวแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เห็นป่านนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนตก จักมีฝนแล้ง จักมีกิกขะหาได้easy จักมีกิกขะหาได้ยาก จักมีความเกณฑ์ จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโรคมีได้ หรือนับคะแนน คำนวน นับประมาณ แต่งกาพย์โภคากย์ศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเชอประการหนึ่ง.

๖. กิกขะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูรณะจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวครัวแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เห็นป่านนี้ คือ ให้กุษลอาหาร เมล็ด ถูกษร์วัวหมาด ถูกษร์เริงหม่อน ถูกษร์แห่ร้าง ถูกษร์จ่ายทรัพย์ ดูชุด ดูเคราะห์ร้าย ให้ยาดุงครรภ์ ร้ายมนต์ให้ลิ้นกระด้าง ร้ายมนต์ให้คางแข็ง ร้ายมนต์ให้มีอสุน ร้ายมนต์ไม่ให้หู ให้ยินเสียง เป็นหมอทรงกระจาด เป็นหมอทรง หมูงล้ำ เป็นหมอทรงเจ้า บางสรวงพระอาทิตย์ บางสรวงห้ามมหาพรหม ร้ายมนต์พนไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเชอประการหนึ่ง.

๗. กิกขะเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบูรณะจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยครัวครัวแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยตัวรัจฉานวิชา เห็นป่านนี้ คือ ทำพิธีบูบน้ำ ทำพิธีแก่น ร้ายมนต์ขับผี สลอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกะเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลับเป็นกะเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีวางสร้างพื้นที่ พนั่นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปราบยาสำรอก ปราบยาถาย ปราบยาถายไทยเบื้องบน ปราบยาถายไทยเบื้องล่าง ปราบยาแก่ปัวศรีษะ หุงน้ำมันหยดหู ปราบยาตา ปราบยานัตถ์ ปราบยาทากัด ปราบยาสามາ ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชาและ แม้ข้อนี้ ก็เป็นศิลของเชอประการหนึ่ง.

ดุกรโลหิจจะ กิกขะสมบูรณ์ด้วยศิลของอย่างนี้ ย้อมไม่ประสนกับแต่ไหนๆ เลย เพราะ ศิลลังหารนั้น เปรียบเหมือนกุษลตระริย์ผู้ได้มุราภกิจ เก้าจาราชศัตรุได้แล้ว ย้อมไม่ประสนกับแต่ไหนๆ เพราะราชศัตรุนั้น ฉันใด ดุกรโลหิจจะ กิกขะก็ฉันนั้น สมบูรณ์ด้วยศิลของอย่างนี้แล้ว ย้อมไม่ประสนกับแต่ไหนๆ เพราะศิลลังหารนั้น กิกขะสมบูรณ์ด้วยอริยศิลลังหารนี้ ย้อมได้เสวยสุข อันปราศจากไทยในภายใต้ ดุกรโลหิจจะ ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิกขะซึ่งว่า ถึงพร้อม ด้วยศิล .

จบมาศิล .

อินทรียลังหาร

ดุกรโลหิจจะ อย่างไร กิกขะซึ่งว่าเป็นผู้คัมครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย .

ดุกรโลหิจจะ กิกขะในธรรมนี้ เห็นรูปด้วยจักษุแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพยัญชนา เรื่อยออมปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขนทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้วจะเป็นเหตุให้อกคุลธรรมอันلامก คือ อภิชานาและโถมนัสครอบกำนั่น ซึ่ว่ารักษาจักขนทรีย์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในจักขนทรีย์ กิกขะ ฟังเสียงด้วยโลต . . . ลงกลิ่นด้วยนานะ . . . ลิ้มรสด้วยชีวหา . . . ถูกต้องโภภรรร์พะด้วยกาย . . . รู้แจ้ง ธรรมารมณ์ด้วยใจแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพยัญชนา เรื่อยออมปฏิบัติเพื่อสำรวมมนินทรีย์ ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกคุลธรรมอันلامก คืออภิชานาและโถมนัสครอบกำนั่น ซึ่ว่ารักขานมนินทรีย์ ซึ่ว่าถึงความสำรวมในมนินทรีย์ กิกขะประกอบด้วยอินทรีย์ลังหารอันเป็นอริยะ เช่นนี้ ย้อมได้เสวยสุขอันไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใต้ ดุกรโลหิจจะ ด้วยประการดังกล่าวมา นี้แล กิกขะซึ่งว่าเป็นผู้คัมครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย .

สติสัมปชัญญะ

ดุกรโลหิจจะ อย่างไร กิกขะซึ่งว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ .

ดุกรโลหิจจะ กิกขะในธรรมวินัยนี้ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการก้าว ในการถอย ในการแล ในการเหลียว ในการด้วยตา ในการเหยียดออก ในการทรงลังชาภี นั่น แล ขณะ ในการลับ การดีดยา การลิ้ม ในการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการเดิน การยืน การนั่ง การหลับ การตื่น การพูด การนั่ง ดุกรโลหิจจะ ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิกขะ ซึ่งว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ .

สันโดษ

ดุกรโลหิจจะ อย่างไร กิกขะซึ่งว่าเป็นผู้สันโดษ .

ดุกรโลหิจจะ กิกขะในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สันโดษด้วยจีวรเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วย บิณฑบาตเป็นเครื่องบริหารท้อง เรอะจะไปทางทิสากาด คือไปได้เอง ดุกรโลหิจจะ นกมีปีก จะบินไปทางทิศากาด คือแต่ปีกของตัวเป็นภาระบินไป มันได กิกขะก็ฉันนั้นแล เป็นผู้สันโดษด้วยจีวรเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบิณฑบาตเป็นเครื่องบริหารท้อง เรอะจะไปทางทิศากาด คือไปได้เอง ดุกรโลหิจจะ ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิกขะซึ่งว่าเป็นผู้สันโดษ .

กิกขะนั้น ประกอบด้วยศิลลังหาร อินทรียลังหาร สติสัมปชัญญะ และสันโดษอันเป็น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิ迦ย สลัมขันธารรค อริยะเช่นนี้แล้ว ยอมเสพเสนาสนะอันสงด คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ซอกเขา ถ้า ป่าช้า ป่าช้า ที่แจ้ง ล้อมฟ้าง ในกาลภายหลังกัต เรอกลับจากบินทามาตแล้ว นั่งคุ้บลังก์ ตั้งกายตรง ดำรงสติไว้เฉพะหน้า เชื่อความเพ่งเลึงในโลก มีใจปราศจากความเพ่งเลึงอยู่ ย่อมชำระจิต ให้บริสุทธิ์จากความเพ่งเลิง ได้ ละความประทุรรษ์คือพยายามหา ไม่เกิดพยายามหา มีความกรุณา หัวงประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ย่อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากความประทุรรษ์คือพยายามหา ได้ ละ ถืนเมธะแล้ว เป็นผู้ปราศจากถืนเมธะ มีความกำหนดหมายอยู่ที่เสมอส่าง มีสติสัมปชัญญะอยู่ ย่อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากถืนเมธะได้ ละอหังจักกุจจะแล้ว เป็นผู้ไม่ฟุ่มชา มีจิตสงบ ณ ภัยในอยู่ ย่อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากอหังจักกุจจะ ได้ ละวิจิกิจจาแล้ว เป็นผู้เข้มวิจิกิจจา ไม่มีความคลาดแคลลงในกตุลธรรมทั้งหลายอยู่ ย่อมชำระจิตให้บริสุทธิ์จากวิจิกิจจา .

อุปานิวรณ์ ๕

ดุกรโสดิจจะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงกุหนีไปประกอบการงาน การงานของเขางาจะพึง สำเร็จผล เขาจะพึงใช้หนนีที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำไรของเขางาจะพึงมีเหลือ อยู่สำหรับเลี้ยงภริยา เขาพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรา กุหนีไปประกอบการงาน บัดนี การงานของเรานั้นสำเร็จผลแล้ว เราได้ใช้หนนีที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และทรัพย์ที่เป็น กำไรของเรายังมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี้ เขาจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความไม่มีหนนีนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดุกรโสดิจจะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นผู้อพาร ถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภค อาหาร ไม่ได้ และไม่เกลังกาย สมัยต่อมา เขายังพึงจากอพารนั้น บริโภคอาหาร ได้และมี กำลังกาย เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรา เป็นผู้มีอพาร ถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภคอาหาร ไม่ได้ และไม่เกลังกาย บัดนี เราย้ายจากอพารนั้นแล้ว บริโภคอาหาร ได้ และมี กำลังกายเป็นปกติ ดังนี้ เขาจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโคนนั้น เป็นเหตุ ฉันใด .

ดุกรโสดิจจะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงถอยในเรือนจำ สมัยต่อมา เขายังพึ่นจาก เรือนจำนั้นโดยสวัสดิ์ไม่มีกัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ เมื่อก่อน เรายกุงจงถอยในเรือนจำ บัดนี เราย้ายจากเรือนจำนั้นโดยสวัสดิ์ไม่มีกัยแล้ว และเราไม่ต้อง เสียทรัพย์อะไรๆ เลย ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีการพัฒนาระบบที่ นั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดุกรโสดิจจะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงเป็นทาส ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหน ตามความพอดใจ ไม่ได้ สมัยต่อมา เขายังพึ่นจากความเป็นทาสนั้น พึงตัวเอง ได้ ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอดใจ เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรา เป็นทาส พึงตัวเอง ไม่ได้ ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอดใจ ไม่ได้ บัดนี เราย้ายจากความเป็นทาสนั้นแล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไทยแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอดใจ ดังนี้ เขายังพึงได้ความ ปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความเป็นไทยแก่ตัวนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดุกรโสดิจจะ เปรียบเหมือนบุรุษมีทรัพย์ มีโภคสมบัติ จะพึงเดินทาง ไกลกันหาร หาอาหาร ได้ยาก มีกัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขายังพึ่นทางกันดารนั้น ได้ บรรลุถึงหมู่บ้าน อันแก่กม ปลดดกภัยโดยสวัสดิ์ เขายังพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรา มีทรัพย์ มีโภคสมบัติ เดินทาง ไกลกันหาร หาอาหาร ได้ยาก มีกัยเฉพาะหน้า บัดนี เราย้ายพันทางกันดารนั้น บรรลุถึง หมู่บ้านอันแก่กม ปลดดกภัยโดยสวัสดิ์แล้ว ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีภูมิสถานอันแก่กมนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดุกรโสดิจจะ ภิกษุพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๕ ประการเหล่านี้ที่ยังจะ ไม่ได้ในตน เมื่อหนนี เหมือนโคร เหมือนโคนเรือนจำ เหมือนความเป็นทาส เมื่อหนทาง ไกลกันหาร และເຊື່ອພິຈາລະນາ เห็นนิวรณ์ ๕ ประการที่จะ ได้เล้าในตน เมื่อหนความไม่มีหนนี เมื่อหนความไม่มีโគ เหมือนการ พัฒนาระบบที่ นั้นเป็นเหตุ ฉันนนแล .

รูปปาน ๕

เมื่อເຊື່ອພິຈາລະນາเห็นนิวรณ์ ๕ เหล่านี้ ที่จะได้แล้วในตน ย่อมเกิดปราโมทย์ เมื่อปราโมทย์ แล้ว ย่อมเกิดปีติ เมื่อมีปีติในใจ กายย่อมสงบ เຮອມມีกายสงบแล้วย่อมได้เสวยสุข เมื่อมีสุข จิตย่อมตั้งมั่น เຮວສัจจากการ ลั้ดจากอคุลธรรม บรรลุปฐมฌาน มีวิตก มีวิจาร มีปีติ และสุขเกิดเต็ววากอย .

ดุกรโสดิจจะ ลَاว กได้บรรลุคุณวิเศษอันໂພฟารเห็นปานนี ในศาสดาได ศาสดานี้แล ไม่ควรทั่วในโลก อนີງ การทั่วศาสดาเห็นปานนี นັ້ນ กີไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยโทษ .

ดุกรโสดิจจะ อຶກປະການนີ້ ภิกษุบราhmaทີຍມາ ມีความຜ່ອນໄສແທ່ງຈິຕິໃນກາຍໃນ เป็นธรรมເອກຸດໜີ້ນ ເພຣະວິຕກວິຈາරສົນໄປ ໄມ້ມິວິຕກ ໄມ້ມິວິຈາຣ ມິປິຕິແລະສຸຂະກິດແຕ່ສມາຮີອູ້ ດຸກໂສດิຈຈະ ลَاວ กได้บรรลุคุณວິເຄີຍອັນໂພຟາເຫັນປານນີ້ ในศาสดาได ศาสดานີ້ແລ້ວ ໄມ້ຄວາມ ໃນໂລກ อนີງ ກາຍທີ່ມີກາຍ ມີສົມປັບປຸງຄູ່ ເສຍສຸຂະດ້ວຍນາມກາຍ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตรตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิภายใน สลับขันธารรค
เพราะปิตลั่น ไป บรรลุตติยภาน ที่พระอธิรบหงส์หลาเรสิรุว่าผู้ได้ภานนี้ เป็นผู้มีอุบกษา
มีสติอยู่เป็นสุข ดกรโลหิตะ สาวกได้บรรลุคุณวิเศษอันโวฟารเห็นปานนี้ ในศาสดาได ศาสดา
นี้แล ไม่ควรท้างในโลก อนึ่ง การท้างศาสดาเห็นปานนี้ นั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม
ประกอบด้วยไทย .

ดกรโลหิตะ อึกประการหนึ่ง กิกขบบรรลุตตตภาน ไม่มีทักษิไม่มีสุข เพราะลະสุข
ละทุก แลดับโสมเนลโสมนลอก่อนๆ ได มีอุบกษาเป็นเหตุให้สติบธิสุทธิ ดกรโลหิตะ
สาวกได้บรรลุคุณวิเศษอันโวฟารเห็นปานนี้ ในศาสดาได ศาสดานี้แล ไม่ควรท้างในโลก
อนึ่ง การท้างศาสดาเห็นปานนี้ นั้นก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยไทย .

วิชชา ๘

วิปัสสนานญาณ

กิกขนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้สันะ เเรอย่อมรู้
ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมาหากุต ๔ เกิดแต่มาตรดาบิดา เติบโตขึ้น
ด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนาดฟัน มีอันทำลายและระจัดกระจาบเป็น
ธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็ถือตัวอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ดกรโลหิตะ เปรียบ
เหมือนแก้วไฟทุรย์อันงาม เกิดเองอย่างบริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นาข่างเจียระในดีแล้ว สุกใส
แเรวว่า สมส่วนทุกอย่าง มีด้ายเชี้ยว เหลือง แดง ขาว หรือналร้อยอยู่ในนั้น บุรุษมี
จักจุลพึงหญบแก้วไฟทุรย์นั่นวางไว้ในเมื่อแล้วพิจารณาเห็นว่า แก้วไฟทุรย์นั่นงาม เกิดเองอย่าง
บริสุทธิ์ แปดเหลี่ยม นาข่างเจียระในดีแล้ว สดใส แเรวว่า สมส่วนทุกอย่าง มีด้าย
เชี้ยว เหลือง แดง ขาว หรือ nalร้อยอยู่ในนั้น ฉันได .

กิกขกัลั่นนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส
อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อญาณทั้สันะ เเรอย
ย่อมรู้ชัดอย่างนี้ว่า กายของเรานี้แล มีรูป ประกอบด้วยมาหากุต ๔ เกิดแต่มาตรดาบิดา เติบโต
ขึ้นด้วยข้าวสุกและขنمสด ไม่เที่ยง ต้องอบ ต้องนาดฟัน มีอันทำลายและระจัดกระจาบเป็น
ธรรมด้า และวิญญาณของเรานี้ก็ถือตัวอยู่ในกายนี้ เนื่องอยู่ในกายนี้ ดกรโลหิตะ สาวกได^๔
บรรลุคุณวิเศษอันโวฟารเห็นปานนี้ ในศาสดาได ศาสดานี้แล ไม่ควรท้างในโลก อนึ่ง การท้าง
ศาสดาเห็นปานนี้ นั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยไทย .

มโนเมธิวิญาณ

กิกขนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อโนมิตรุปอันเกิดแต่ใจ
คือ นิรนิตกยาอื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง
ดกรโลหิตะ เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงซักได้ออกจากหลักปล้อง เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้
หลักปล้อง นี้ได้หลักปล้องอย่างหนึ่ง ได้ออย่างหนึ่ง ก็แต่ได้ซักออกจากการหลักปล้องนั้นเอง อึก
นัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงซักดามออกจากฝัก เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ดาม นี้ฝัก
ตามอย่างหนึ่ง ฝักอย่างหนึ่ง ก็แต่ดามซักออกจากการฝักนั้นเอง อึกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนบุรุษ
จะพึงซักกุกออกจากการบาน เขาจะพึงคิดเห็นอย่างนี้ว่า นี้ นี้คราม งอย่างหนึ่ง ครามอย่างหนึ่ง
ก็แต่ซักออกจากการบานนั้นเอง ฉันได .

กิกขกัลั่นนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ เเรอย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อโนมิตรุปอันเกิดแต่ใจ
คือ นิรนิตกยาอื่นจากกายนี้ มีรูปเกิดแต่ใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง
ดกรโลหิตะ สาวกได้บรรลุคุณวิเศษอันโวฟารเห็นปานนี้ ในศาสดาได ศาสดานี้แล ไม่ควร
ท้างในโลก อนึ่ง การท้างศาสดาเห็นปานนี้ นั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบ
ด้วยไทย .

อิทธิวิรญาณ

กิกขนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่ออิทธิวิริย์ เเรอบรรลุอิทธิวิริย์
หลายประการ คือ คณเดียวเป็นหลายคนก็ได้ หลายคนเป็นคณเดียวก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได
ทำให้หายไปก็ได ทะลฟ้ากำแพงภูเขาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในทิวังก็ได ผุดขึ้นดำลงแม่ใน
แผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได เหงาไปในอากาศ
เหมือนแกก็ได ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ซึ่งมีทวีปทวีปอันกว้างใหญ่กว้างใหญ่กว้าง
กายไปตลอดพระมหาโลกก็ได ดกรโลหิตะ เปรียบเหมือนช่างหม้อหรือลูกมือของช่างหม้อผู้ผลิต
เมื่อวดดินดีแล้ว ต้องการภาชนะชนิดใดๆ พึงทำภาชนะชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ได อึกนัยหนึ่ง
เปรียบเหมือนช่างงานหรือลูกมือของช่างผู้ผลิต เมื่อแต่งงานดีแล้ว ต้องการเครื่องงานชนิดใดๆ
พึงทำเครื่องงานชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ได อึกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างทองหรือลูกมือของช่าง
ทองผู้ผลิต เมื่อหลอมทองดีแล้ว ต้องการทองรูปพรรณชนิดใดๆ พึงทำทองรูปพรรณ
ชนิดนั้นๆ ให้สำเร็จ ฉันได กิกขกัลั่นนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้า ไม่มีกิเลส

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตตปิฎกที่ ๑ ที่นันิกาย สลัลขันธรรมรรค
ปราจ加กอปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้มมัน ไม่เห็นไว้ อย่างนี้ ยอมโน้มน้อมจิตไป
เพื่ออิทธิวิธี เหอบรรลุอิทธิวิธีหลายประการ คือ คนเดียวเป็นหลาคนก็ได้ หลาคนเป็น
คนเดียวก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หาย ไปก็ได้ ทะล่ากำแพงภูเขา ไปได้ไม่ติดขัดเมื่อ non
ไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นคำลงในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบน
แผ่นดินก็ได้ แหะไปในอากาศเหมือนนกก็ได้ ลุบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ชี้มีกหึมีอานุภาพ
มากด้วยไฟเมื่อก็ได้ ใช้อ่านจากทางกายไปตลอดพรหมโลกก็ได้ ดูกรโลกที่จะ ลาก ได้บรรลุณ
วิเศษอันโօพารเห็นปานนี้ ในศาสได ศาสดันแล ไม่ควรท่วงในโลก อนึง การท่วง
ศาสดเห็นปานนี้ นั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยโทষ .

ທີ່ພພ ໂສຕ່ງວານ

กิษณันน เมื่อจิตเป็นสมารี บริสุทธิ์放ผ่องแฝ้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอปภิเษส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลตวาราต เเรอย่อmom
ได้ด้วยเสียง ๒ ชนิด คือ เสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่อยู่ใกล้และไกลด้วยทิพย์โลตอัน
บริสุทธิ์ ล่วงโลตของมนุษย์ ดูกรโลหิจจะ เปรียบเหมือนบุรุษเดินทาง ไกล เขาจะพึงได้ยิน
เสียงกลองบัง เสียงตะโพนบัง เสียงสัขบัง เสียงบันแรเทาะวบัง เสียงปีมนางบัง เขา
จะพึงเข้าใจว่าเสียงกลองดังนี้บัง เสียงตะโพนดังนี้บัง เสียงสัขดังนี้บัง เสียงบันแรเทาะว
ดังนี้บัง เสียงปีมนางดังนี้บัง ฉันได กิษณันนแล เมื่อจิตเป็นสมารี บริสุทธิ์放ผ่องแฝ้า
ไม่มีกิเลส ปราศจากอปภิเษส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย้อมโน้ม
น้อมจิตไปเพื่อทิพย์โลตวาราต เเรอย่อmomได้ด้วยเสียง ๒ ชนิดคือ เสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ ทั้งที่
อยู่ใกล้และไกลด้วยทิพย์โลตอันบริสุทธิ์ ล่วงโลตของมนุษย์ ดูกรโลหิจจะ สากระดับราล
คุณวิเศษอันโ wolgar แห่งป่านนี้ ในศาสตร์ ศาสนาแล ไม่ควรท่วงในโลก อนึ่ง การท่วง
ศาสตราแห่งป่านนี้ นั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยโทง .

เจตปริยณาณ

กิบกนน เเม่อจิตเป็นสามาธิ บริสุทธิ์放องແຜ້ ໄມ້ມັກເລສ ປຣາຈາກອຸປະກິເລສ ອ່ອນ
ຄວາມແກ່ກາງຮາງ ຕັ້ງມັນ ໄມຫວັນໃຫ້ ອຍ່ານນີ້ ຍ່ອມໄນ້ມັນນ້ອມຈິຕ ໄປເພື່ອເຈໂຕປຣີຍໝາຍຸນ ເຮຍ່ອມ
ກຳນົດຮູ້ຈົບຂອງສ້າງວັນ ຂອງບຸດຄລອນ ດ້ວຍໃຈ ຄື້ອ ຈົດມີຮາຄະກົງຮູ້ຈົບມີຮາຄະ ທີ່ຮູ້ຈົບປຣາຈາກ
ຮາຄະກົງຮູ້ຈົບປຣາຈາກຮາຄະ ຈົດມີໂທສະກົງຮູ້ຈົບມີໂທສະ ທີ່ຮູ້ຈົບປຣາຈາກໂທສະກົງຮູ້ຈົບປຣາຈາກ
ໂທສະ ຈົດມີໂມໜະກົງຮູ້ຈົບມີໂມໜະ ທີ່ຮູ້ຈົບປຣາຈາກໂມໜະກົງຮູ້ຈົບປຣາຈາກໂມໜະ ຈົດທັດໜີ່ຮູ້ຈົບ
ຈົດທັດໜີ່ ທີ່ຮູ້ຈົບຟົງໜ້າກົງຮູ້ຈົບຟົງໜ້າ ຈົດເປັນມ່ຽດຕົກກົງຮູ້ຈົບມີຈົດເປັນມ່ຽດຕົກ ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເປັນ
ມ່ຽດຕົກກົງຮູ້ຈົບມີຈົດເປັນມ່ຽດຕົກ ຈົດມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າກົງຮູ້ຈົບມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າ ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າ
ກົງຮູ້ຈົບ ໄມເມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າ ຈົດເປັນສາມາທິກົງຮູ້ຈົບເປັນສາມາທິ ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເປັນສາມາທິກົງຮູ້ຈົບມີຈົດ
ສາມາທິ ຈົດທັດໜີ່ພັນກົງຮູ້ຈົບທັດໜີ່ພັນ ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເຫັນຫຼຸດພັນ ດຸກຣາໂລທີ່ຈະ ເປົ້າຍັນ
ເໜືອນໜູ່ງສາວໜ້າຫຸ່ນທີ່ຂອບການແຕ່ງຕ້າ ເມື່ອສ່ອງເດືອນນ້າຂອງຕົນໃນກະຈອນບຣິສຸທິສະອາດ
ທີ່ຮູ້ໃນການະໜ້າອັນໄສ ແນ້າມໄຟກົຈະພົງຮູ້ຈົບນ້ຳນີ້ໄຟ ທີ່ຮູ້ແນ້າໄມ້ໄຟກົຈະພົງຮູ້ຈົບນ້າໄມ້ໄຟ
ລັນໄດ ກົກຂົກົນນັ້ນແລ ເມື່ອຈົດເປັນສາມາທິ ບຣິສຸທິສະອາດ ໄມເມີກົຈະພົງຮູ້ຈົບນ້າໄມ້ໄຟ
ອ່ອນ ຄວາມແກ່ກາງຮາງ ຕັ້ງມັນ ໄມຫວັນໃຫ້ ອຍ່ານນີ້ ຍ່ອມໄນ້ມັນນ້ອມຈິຕ ໄປເພື່ອເຈໂຕປຣີຍໝາຍຸນ
ເຮຍ່ອມກຳນົດຮູ້ຈົບຂອງສ້າງວັນຂອງບຸດຄລອນດ້ວຍໃຈ ຄື້ອ ຈົດມີຮາຄະກົງຮູ້ຈົບມີຮາຄະ ທີ່ຮູ້ຈົບ
ປຣາຈາກຮາຄະກົງຮູ້ຈົບປຣາຈາກຮາຄະ ຈົດມີໂທສະກົງຮູ້ຈົບມີໂທສະ ທີ່ຮູ້ຈົບປຣາຈາກໂທສະກົງຮູ້ຈົບ
ປຣາຈາກໂທສະ ຈົດມີໂມໜະກົງຮູ້ຈົບມີໂມໜະ ທີ່ຮູ້ຈົບປຣາຈາກໂມໜະກົງຮູ້ຈົບປຣາຈາກໂມໜະ ຈົດ
ທັດໜີ່ຮູ້ຈົບຈົດທັດໜີ່ ທີ່ຮູ້ຈົບຟົງໜ້າກົງຮູ້ຈົບຟົງໜ້າ ຈົດເປັນມ່ຽດຕົກກົງຮູ້ຈົບມີຈົດເປັນມ່ຽດຕົກ ທີ່ຮູ້ຈົບ
ຈົດໄໝເປັນມ່ຽດຕົກກົງຮູ້ຈົບມີຈົດ ໄມເປັນມ່ຽດຕົກ ຈົດມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າກົງຮູ້ຈົບມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າ
ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເມີຈົດອື່ນຍຶ່ງກວ່າ ຈົດເປັນສາມາທິກົງຮູ້ຈົບເປັນສາມາທິ ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເປັນສາມາທິກົງຮູ້ຈົບ
ມີຈົດ ໄມເປັນສາມາທິ ຈົດທັດໜີ່ພັນກົງຮູ້ຈົບທັດໜີ່ພັນ ທີ່ຮູ້ຈົບ ໄມເຫັນຫຼຸດພັນ ດຸກຣາໂລທີ່ຈະ
ສາວຸໄດ້ບຣລຄຸນວິເສດວັນໄອພາກເຫັນປານນີ້ ໃນຄາສດາໄດ ຄາສດານີ້ແລ ໄມຄວາມທັງໃນໂລກ
ອໍານື້ງ ການທັງຄາສດາທີ່ບໍ່ໄວ້ຢັງ ນັ້ນ ກົມ່ໄຈຈິງ ໄມແກ້ໄຂ ໄມເປັນອົງຮຸມ ປະກອນດ້ວຍໂທນ.

กิกษนั่น เมื่อเป็นสมาร์ท บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปรารถนาอุปการกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ในหัวใจ อย่างนี้ ย้อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อปุพเพนิวาสานุสติญาณ
เรอຍ່ອມຮະລິກ່າທັດກອນໄດ້ເປັນອັນມາກ ຄື່ອ ຮະລິກ ໄດ້ໜຶ່ງຫາຕີບັງ ສອງຫາຕີບັງ ສາມຫາຕີບັງ
ສື່ຫາຕີບັງ ຫ້າຫາຕີບັງ ສົບຫາຕີບັງ ຍົບຫາຕີບັງ ສາມສົບຫາຕີບັງ ສື່ສົບຫາຕີບັງ
ຫ້າສົບຫາຕີບັງ ລ້ອຍຫາຕີບັງ ພັນຫາຕີບັງ ແສນຫາຕີບັງ ຕລອດສັງວັງກັບປັບປຸງອັນມາກບັງ
ຕລອດວັງກັບປັບປຸງອັນມາກບັງ ຕລອດສັງວັງກັບວັງກັບປັບປຸງອັນມາກບັງຈາວາ ໃນກພໂນ້ນ ເຮົມເຊື່ອ
ຍ່າງນີ້ ມີໂຄຕຣອຍ່າງນີ້ ມີຜົວພຣອຍ່າງນີ້ ມີອາຫາວຍ່າງນີ້ ເສຍສຸຂະແວຍທຸກໝ່ອຍ່າງນີ້
ມີກຳນົດດ້າຍເພີ່ມເຖິງນີ້ ດຽວຈັດຈາກພັນແລ້ວ ໄດ້ໄປກີດໃນກພໂນ້ນ ແມ່ນໃນກພນີ້ ເຮົກໄດ້ມີ
ຂໍ້ອ່າງນີ້ ມີໂຄຕຣອຍ່າງນີ້ ມີຜົວພຣອຍ່າງນີ້ ມີອາຫາວຍ່າງນີ້ ເສຍສຸຂະແວຍທຸກໝ່ອຍ່າງນີ້
ມີກຳນົດດ້າຍເພີ່ມເຖິງນີ້ ດຽວຈັດຈາກພັນແລ້ວ ໄດ້ໄມ້ເກີດໃນກພນີ້ ເຮົຍ່ອມຮະລິກຄົງຫາຕີບັງ
ໄດ້ເປັນອັນມາກ ພຽບມີການພັນຫຼັງການ ພຽບມີການພັນຫຼັງການ ດັວວໄກກະນະນີ້ ດອກໂລຫິຈະ ແມ່ນອັນ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธรรมรค
บุรุษจะพึงจากบ้านตนไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านแม้นั้นไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้นกลับมาสู่
บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึงระลึกได้อวยาณนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนั้น
เราได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นิ่งอย่างนั้น เราได้จากบ้านแม้นั้น
ไปยังบ้านโน้น แนวในบ้านนั้นแรกได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พุดอย่างนั้น ได้นิ่งอย่างนั้น
เรากลับจากบ้านนั้นมาสู่บ้านของตนตามเดิม ดังนี้ ฉันได้ กิกษกัลันนี้แล เมื่อจิตเป็นสมาธิ
บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอปุกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ดั้งนั้น ไม่หวั่นไหว
อย่างนี้ ยอมโน้มเน้อมจิตไปเพื่อปุพเพเนื้าวาสนาสุสติญาณ เอ้อยอมระลึกชาติก่อน ได้เป็นอันมาก
คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง
ยึดสิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง^๑
แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏภัปเป็นอันมากบ้าง ตลอดวัฏภัปเป็นอันมากบ้าง ตลอด
สังวัฏภิวัฏภัปเป็นอันมากบ้างว่า ในภาพโน้นเราเมื่อยังนั้น มีโสดราอย่างนั้น มีผัวพรรดา
อย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทักษ์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุพิ耶งเท่านั้น
ครั้นจุติจากพนั้นแล้วได้ไปเกิดในภาพโน้น แม้ในภาพพนั้นเราก็มีชื่อยังนั้น มีโสดราอย่างนั้น
มีผัวพรรดาอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทักษ์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุพิ耶งเท่านั้น
ครั้นจุติจากพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในพนั้น เรอะระลึกถึงชาติก่อน ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ
พร้อมทั้งอเทศ ด้วยประการจะนี้ ดุกรโลหิตจะ สาวกได้บรรลุคุณวิเศษอันໂพفارเห็นปานนี้
ในคadasa ได คadasa ได ไม่ควรทั่วในโลก อนึ่ง การทั่วคadasa เห็นปานนี้ นั้น ก็ไม่จริง
ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยไทย .

จตุปัตถญาณ

กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอปุกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ดั้งนั้น ไม่หวั่นไหวอยาณนี้ ยอมโน้มเน้อมจิตไปเพื่อรู้จิตและอปัติของสัตว์ทั้งหลาย
เรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอปบติ เลว ประณีต มีผัวพรรดาเดิม มีผัวพรรดาใหม่ ได้ดี
ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า
สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอิริยาเจ้า เป็นมิจฉาทิภูมิ
ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจจิตทิภูมิ เบื้องหน้าแต่กายเพราภัยแตก เขาย่อเข้าถึงอบาย
ทคติ วินิบาต นราก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายจลจริต วจิสุจริต มโนสุจริต
ไม่ตีเตียนพระอิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจจิตทิภูมิ เบื้องหน้าแต่กาย
เพราภัยแตก เขาย่อเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้ เรอยอมเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอปบติ
เลว ประณีต มีผัวพรรดาเดิม มีผัวพรรดาใหม่ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์
ล่วงจักษุของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการจะนี้ ดุกรโลหิตจะ
เปรียบเหมือนปราสาททั้งออย ณ ทาง ๓ แพร่ร่ ท่ามกลางพระนคร บุรุษผู้มีจักษุยืนอยู่บนปราสาท
นั้น จะพึงเห็นหนาแน่นกำลังข้าไปสู่เรือนบ้าง กำลังอจากเรือนบ้าง กำลังสัญจรปีนเถา
อยู่ในกอกบ้าง นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ร่ ท่ามกลางพระนครบ้าง เข้าจะพึงรู้ว่า คนเหล่านี้ข้าไป
สู่เรือน เหล่านี้ออกจากการเรือน เหล่านี้ลัญจารเป็นແຄาอยู่ในกอกนั้น เหล่านี้นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ร่
ท่ามกลางพระนคร ฉันได กิกษกัลันนี้แล เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส
ประกอบอปุกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ดั้งนั้น ไม่หวั่นไหว อยาณนี้ ยอมโน้มเน้อมจิต
ไปเพื่อรู้จิตและอปัติของสัตว์ทั้งหลาย เเรอเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอปบติ เลว ประณีต
มีผัวพรรดาเดิม มีผัวพรรดาใหม่ ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์
ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต
ติเตียนพระอิริยาเจ้า เป็นมิจฉาทิภูมิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจจิตทิภูมิ เบื้องหน้าแต่กาย
เพราภัยแตก เขาย่อเข้าถึงอบาย ทคติ วินิบาต นราก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วย
กายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต ไม่ตีเตียนพระอิริยาเจ้า เป็นสัมมาทิภูมิ ยึดถือการกระทำ
ด้วยอำนาจจิตทิภูมิ เบื้องหน้าแต่กายเพราภัยแตก เขาย่อเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้
เรอยอมเห็นหมุสัตว์ที่กำลังจด กำลังอปบติ เลว ประณีต มีผัวพรรดาเดิม มีผัวพรรดาใหม่
ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักษณ์อันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ยอมรู้ชัดซึ่งหมุสัตว์ผู้เป็นไป
ตามกรรม ด้วยประการจะนี้ ดุกรโลหิตจะ สาวกได้บรรลุคุณวิเศษอันໂพفارเห็นปานนี้
ในคadasa ได คadasa ได ไม่ควรทั่วในโลก อนึ่ง การทั่วคadasa เห็นปานนี้ นั้น ก็ไม่จริง
ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยไทย .

อาสวักข์ญาณ

กิกษนั้น เมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส ปราศจากอปุกิเลส อ่อน
ควรแก่การงาน ดั้งนั้น ไม่หวั่นไหวอยาณนี้ ยอมโน้มเน้อมจิตไปเพื่ออาสวักข์ญาณ ยอมรู้ชัด
ตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกชั้น ทุกชั้น นี้ทุกชั้น ทุกชั้น นี้ทุกชั้น โนรัช นี้ทุกชั้น โนรัช
เหล่านี้อาสวะ นื้าอาสวะ สมุทัย นื้าอาสวะ โนรัช นื้าอาสวะ โนรัช โนรัช โนรัช โนรัช
จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากการมาสวะ แม้จากการอาสวะ แม้จากการอาสวะ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว
ก็มีญาณว่าหลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระมหาบรรยอญูจันแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี ดุกรโลหิตจะ เปรียบเหมือนสารน้ำบันยอดเข้า ใสสะอาด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สุตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัชันธรรมรัก
ไม่ขึ้นมา บุรุษผู้มีจักษณ์อยู่บนขอบสระน้ำ จะพิงเหินหอยใบงและหอยกาบต่างๆ บ้าง
ก้อนกรวดและก้อนหินบ้าง ฝุ่นปลาบ้าง กำลังว่ายอยู่บ้าง หยดอยู่บ้าง ในสระน้ำนั้น
เข้าจะพึงคิดอย่างนี้ว่า สระน้ำนี้สะอาดดีไม่ขึ้นมา หอยใบงและหอยกาบต่างๆ บ้าง ก้อนกรวด
และก้อนหินต่างๆ บ้าง ฝุ่นปลาบ้าง เหล่านี้กำลังว่ายอยู่บ้าง กำลังหยดอยู่บ้าง ใน
สระน้ำ ดังนี้ ฉันได้ กิกษ์ฉันนั้นแล เมื่อจิตเป็นสมอาทิ บริสุทธิ์ผ่องแพร้า ไม่มีกิเลส
ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว อ่ายางนี้ ยอมโน้มเน้อมจิตไป
เพื่ออาสวักขยญาณ ย่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโร
นี้ทุกขนิโรความนิปปีปทา เหล่านี้อาสวะ นี้อาสาสมุทัย นี้อาสาโนนิโร นี้อาสาโนนิปปีปทา
เมื่อเรอรู้หันอย่างนี้ จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากการมาสะ แม้จากการมาสะ แม้จากการมาสะ
เมื่อจิตหลุดพ้น ก็มีญาณว่าหลุดพ้น รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พระหมาราชย์อุบัตนแล้ว กิจที่ควรทำ
ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพ้อความเป็นอย่างนี้มีได้มี ดูรุโภิจจะ สาวกได้บรรลุคุณวิเศษอันໂพfar
เห็นปานนี้ ในศาสดาได้ ศาสดานั้นแล ไม่ควรทั่วในโลก อนึ่ง การทั่วศาสดาเห็นปานนี้
นั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยโทษ .

โลหิตจพราหมณแสดงตนเป็นอุบาสก

[๓๔] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว โลหิตจพราหมณได้กราบทูลพระผู้มีพระภาค
ว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ บุรุษผู้นี้พึงจ yay ผู้อุกหันนิชีวกำลังจะตกไปสู่เหว คือ
นรกไว้ ฉดขึ้นให้ยืนอยู่บนบก ฉันได้ ข้าพะองค์กำลังจะตกไปสู่เหว คือ นรก พระโคดมผู้เจริญ
ได้ยกขึ้นให้ยืนอยู่บนบก ฉันนั้นเหมือนกัน ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภาริษตของพระองค์แล้วจัง
นัก ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภาริษตของพระองค์แล้วจังนัก เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่ค้ำ
เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืด ด้วยคิดว่าคณมีจักษณ์หันรูป
ดังนี้ ฉันได้ พระโคดมผู้เจริญ ทรงประภาพระธรรมโดยเนกปริยายน ฉันนั้นเหมือนกัน
ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ข้าพะองค์นี้ขอถึงพระโคดมผู้เจริญ พร้อมทั้งพระธรรมและพระสูตร
เป็นสระ ขอพระโคดมผู้เจริญทรงจำข้าพะองค์ว่า เป็นอุบาสก ผู้ถึงสาระตลอดชีวิต
ดังแต่วันนี้เป็นต้นไป ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไทยได้ถึงข้าพะองค์ผู้เป็นพลา ผู้หลง ผู้ไม่รู้เท่า
กิ่งกาล ข้าพะองค์ได้ ได้ทั่วพระผู้มีพระภาคผู้เป็นศาสดา อันสาภานไม่ควรทั่วในโลก
และการทั่วพระผู้มีพระภาคนั้น ก็ไม่จริง ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยโทษ ขอ
พระผู้มีพระภาคคงทรงรับโถหนั่นโดยความเป็นไทยแก่ข้าพะองค์นั้น เพื่อสำรวมต่อไป พระผู้มี-

*พระภาคตรัสว่า เอาจริงๆ โลหิตจพราหมณได้ถึงท่านผู้เป็นพลา ผู้หลง ผู้ไม่รู้เท่ากิ่งกาล
ท่านได้ทั่วเราผู้เป็นศาสดาอันสาภานไม่ควรทั่วในโลก และการทั่วเราผู้เป็นศาสดานั้น ก็ไม่จริง
ไม่แท้ ไม่เป็นธรรม ประกอบด้วยโทษ เพราะเหตุนั้นแล เรือเห็นไทยโดยความเป็นไทยแล้ว
จะกระทำคืนตามธรรม เรารับรับโถหนั่นนี้ เป็นความเจริญในอิริยวินัย ผู้เห็นโถหนั่นโดยความ
เป็นไทย ย้อมกระทำคืนตามธรรม ย้อมถึงความสำรวมต่อไป .

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว โลหิตจพราหมณได้ชื่นชมภาริษตของพระผู้มีพระภาค
ลุกจากอาสนะหลีกไป ดังนี้แล .

จบโลหิตสูตรที่ ๑๒ .

๓๕. เตรีชชสูตร

[๓๕] ข้าพเจ้าได้สัตบามอย่างนี้-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จจากริมไปในโภคชัณบทพร้อมด้วยกิกษ์ลงชั่มใหญ่
ประมาณ ๔๐๐ รูป เสด็จถึงพราหมณตามของชาติโภคชัณที่อว่ามานสากตะ ได้ยินว่า ไม่เวลานั้น
พระผู้มีพระภาคประทับ ณ อัมพันใกล้ฝั่งแม่น้ำอจิราดี ทิศเหนือแห่งมนสากตตาม เขต
พราหมณตามซึ่ว่ามานสากตะ .

วาสกุรูและภาริษตพำนพเข้าเฝ่า

[๓๖] สมัยนั้น พราหมณ์มหาศาลาผู้มีชื่อเสียงอาทัยอยู่ในมนสากตตามมากด้วยกัน
คือ วังกพราหมณ์ ตارุกพราหมณ์ โภคชัณพราหมณ์ ชาณุโลสณพราหมณ์ โตเทยพราหมณ์
และพราหมณ์มหาศาลาผู้มีชื่อเสียงอื่นๆ อีก . ครั้นนั้น วาสกุรูมานพกับภาริษตพำนพเดิน
เที่ยวเล่นตามกันไป ได้พุดกันขึ้นถึงเรื่องทางและมิใช่ทาง วาสกุรูมานพดอย่างนี้ว่า ทางที่
ท่านโภคชัณพราหมณ์บอกไว้นี้เท่านั้น เป็นมารดาตร เป็นทางตรง เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไป
ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสายแห่งพรมได้ . ฝ่ายภาริษตพำนพดอย่างนี้ว่า ทางที่ท่าน
ตارุกพราหมณ์บอกไว้นี้เท่านั้น เป็นมารดาตร เป็นทางตรง เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไป
ตามทางนั้นให้เป็นสายแห่งพรมได้ . วาสกุรูมานพไม่อาจให้ภาริษตพำนพยินยอมได้ ฝ่าย
ภาริษตพำนพก็ไม่อาจให้หัววาสกุรูมานพยินยอมได้ .

[๓๗] ครั้นนั้น วาสกุรูมานพบอกภาริษตพำนพว่า ดุกรภาริษตพำนพ กพระสมณโภค
นี้แล เป็นโกรสของเจ้าคากยะ ทรงพนวชาจากคากยสกุล ประทับอยู่ ณ อัมพันใกล้ฝั่งแม่น้ำ
อจิราดีเขตพราหมณตามซึ่วมานสากตทางทิศเหนือ และเกียรติศักดิ์อันงามของท่านสมณโภคด้วย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
ขอไปอย่างนี้ว่า แม้พระจะเหตุนี้ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอหันต์ ตัวสรุเร่อง
โดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจารณะ เสด็จไปเดี๋ยวแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารี ฝึกบูรณะ
ที่การฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้บิญกานาแล้ว
เป็นผู้จำแนกพระธรรม มาไปกับแก่ติดภารทวะ เร JACK เข้าไปเป่าพระสมณโถด้วยที่ประทับ
ครั้นแล้วจักกราบทูลถามความข้อนี้กับพระสมณโถด้วย พระสมณโถด้วยทรงพยากรณ์แก่เราทั้งสอง
อย่างได้ เราจักทรงจำข้อความนั้นไว้อย่างนั้น การทวามมาแพรับคำเสภูฐานาแพแล้วพา กันไป.

[๓๘] ครั้นนั้น วาเสภูฐานาแพกับภารทวามมาแพ เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ
ได้โปรดรับกับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการประครับพอเป็นที่ให้ทรงลีกถังกันไปแล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควร
ส่วนข้างหนึ่ง . เวลาเสภูฐานาแพได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ขอประทานโอกาส
เมื่อข้าพระองค์ทั้งสองเดินเล่นตามกันไป ได้พุดกันขึ้นถึงเรื่องทางและมิใช่ทาง ข้าพระองค์พูด
อย่างนี้ว่า ทางที่ท่านไปกราบทูลนั้นบอกไว้นี้เท่านั้น เป็นมารดาตรัง เป็นทางตรัง เป็นทาง
นำออก นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสายหายแห่งพระหมาดี การทวามมาแพพูดอย่างนี้ว่า
หนทางที่ท่านตารางพระหมาแพไว้นี้เท่านั้น เป็นมารดาตรัง เป็นทางตรัง เป็นทางนำออก
นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสายหายแห่งพระหมาดี ดุกราเสภูฐานา ก็เมื่อเป็นเช่นนั้น พากท่าน
จะถือพิดกันในข้อไหน จะกล่าวพิดกันในข้อไหน จะพูดต่างกันในข้อไหน .

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ในเรื่องทางและมิใช่ทางนี้ ยังมีการถือพิดกันอยู่หรือ ยังมีการ
กล่าวพิดกันอยู่หรือ ยังมีการพูดต่างกันอยู่หรือ . พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกราเสภูฐานา ได้ยินว่า
ท่านพูดว่า หนทางที่ท่านไปกราบทูลนั้นบอกไว้นี้เท่านั้น เป็นมารดาตรัง เป็นทางตรัง
เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสายหายแห่งพระหมาดี การทวามมาแพพูดว่า
หนทางที่ท่านตารางพระหมาแพไว้นี้เท่านั้น เป็นมารดาตรัง เป็นทางตรัง เป็นทางนำออก
นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสายหายแห่งพระหมาดี ดุกราเสภูฐานา ก็เมื่อเป็นเช่นนั้น พากท่าน
จะถือพิดกันในข้อไหน จะกล่าวพิดกันในข้อไหน จะพูดต่างกันในข้อไหน .

พ. ดุกราเสภูฐานา เรื่องพูดว่า ทางเหล่านั้นนำออกหรือ?

ว. ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ข้าพระองค์พูด .

ดุกราเสภูฐานา เรื่องพูดว่า ทางเหล่านั้นนำออกหรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ข้าพระองค์พูด .

ดุกราเสภูฐานา เรื่องพูดว่า ทางเหล่านั้นนำออกหรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ข้าพระองค์พูด .

ทรงชี้ว่าเสภูฐานาแพ

[๓๙] ดุกราเสภูฐานา บรรดาพระหมาดีได้ไตรวิชา พระหมาดีเม็คันหนึ่งที่เห็นพระ
มีเป็นพะยานอยู่หรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ไม่มีเลย .

ดุกราเสภูฐานา อาจารย์เม็คันหนึ่งของพระหมาดีได้ไตรวิชาที่เห็นพระ มีเป็นพะยาน
อยู่หรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ไม่มีเลย .

ดุกราเสภูฐานา อาจารย์ที่สืบมาเจิดชั้วอาจารย์ของพระหมาดีได้ไตรวิชาที่เห็นพระ มีเป็นพะยาน
อยู่หรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ไม่มีเลย .

ดุกราเสภูฐานา พากถูกที่สืบมาเจิดชั้วอาจารย์ของพระหมาดีได้ไตรวิชา คือ ถูกอัญชลี
ถูกเชื้าวามกะ ถูกเชื้าวามเทเว ถูกเชื้อความสามารถ ถูกเชื้อมตัดคี ถูกเชื้อจีรัส ถูกเชื้อภารทวะ
ถูกเชื้อเสภูฐานา ถูกเชื้อกลับปะ ถูกเชื้อกด ซึ่งเป็นผู้ผูกมณต์ บอกมณต์ ที่ในปัจจุบันนี้พากพระหมาดี
ผู้ได้ไตรวิชา ขับตาม กล่าวตาม ซึ่งบกบกนต์เก่าที่ท่านขับมาแล้ว บอกแล้ว รับร่วมไว้แล้ว
กล่าวได้ถูกต้อง บอกได้ถูกต้องตามที่ได้กล่าวไว้ บอกไว้ ผู้ที่กล่าวอย่างนี้ว่า พากเรารู้ พากเราเห็น
พระหมาดีว่า พระหมาดีในที่ได้ อยู่โดยที่ได้ หรืออยู่ในสภาพได้ ดังนี้ มีอยู่หรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ไม่มีเลย .

[๓๖] ดุกราเสภูฐานา ได้ยินว่า บรรดาพระหมาดีได้ไตรวิชา แม้พระหมาดีสักคนหนึ่ง
ที่เห็นพระหมาดีเป็นพะยาน ไม่มีเลยหรือ?

ข้าแต่พระโถดมผู้เจริญ ไม่มีเลย .

ดุกราเสภูฐานา แม้อาจารย์สักคนหนึ่งของพระหมาดีได้ไตรวิชา ที่เห็นพระหมาดีเป็นพะยาน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
ไม่มีเลยหรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มีเลย.

ดุกราเวส្តูรูป แม้ป่าจารย์ของอาจารย์แห่งพราหมณ์ได้ตริวิชชา ที่เห็นพราหมเป็น
พระบาน ไม่มีเลยหรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มีเลย.

ดุกราเวส្តูรูป อาจารย์ที่สืบมาแต่เจดข้าอาจารย์ของพราหมณ์ได้ตริวิชชา ที่เห็นพราหม^{เป็น}
พระบาน ไม่มีเลยหรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มีเลย.

ดุกราเวส្តูรูป ได้ยินว่า พากถูกผู้เป็นบรรพกาจารย์ของพากพราหมณ์ได้ตริวิชชา คือ
ถ้าเชื่อภูรี กุรุ ถ้าเชื่อวามะ ถ้าเชื่อวามเทวะ ถ้าเชื่อสามิติ ถ้าเชื่อมตัดคี ถ้าเชื่อจังคีรัส ถ้าเชื่อการทวาระ
ถ้าเชื่อวามส្តูรูป ถ้าเชื่อกุล ซึ่งเป็นผู้บุกนนต์ บอกมนต์ ที่ในปัจจุบันนี้พากพราหมณ์
ที่ได้ตริวิชชา ขับตาม ซึ่งบุกนนต์เก่านี้ที่ทำนขับมาแล้ว บอกแล้ว รวมรวมไว้แล้ว
กล่าวได้ถูกต้องตามที่ได้กล่าวไว้ บอกไว้ ผู้ที่กล่าวอย่างนี้ว่า พากเรารู้
พากเรารู้เห็นพราหมนนี้ว่า พราหมอยู่ในที่ใด อยู่โดยที่ใด หรืออยู่ในกพใด ดังนี้ มือยุหรือ?

พราหมณ์ได้ตริวิชชาเหล่านั้น กล่าวอย่างนี้ว่า พากเรารู้ไม่รู้ พากเรารู้ไม่เห็น แต่พากเรารู้
แสดงหนทางเพื่อความเป็นสหายแห่งพราหมนนี้ว่า หนทางนี้แหละ เป็นมรรคตรัง เป็นทางตรัง
เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสหายแห่งพราหมได.

[๓๗] ดุกราเวส្តูรูป ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจ เมื่อเป็นชั้นนั้น ภัยต
ของพราหมณ์ได้ตริวิชชา ย้อมถึงความเป็นภัยตไม่มีปฏิหาริย์ใช่หรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เมื่อเป็นชั้นนั้น ภัยตของพราหมณ์ได้ตริวิชชา ย้อมถึงความ
เป็นภัยตไม่มีปฏิหาริย์แน่นอน.

ดีล วาส្តูรูป พากพราหมณ์ได้ตริวิชชา ไม่รู้จักพราหม ไม่เห็นพราหม จักแสดง
หนทางเพื่อความเป็นสหายแห่งพราหมว่า หนทางนี้แหละ เป็นมรรคตรัง เป็นทางตรัง เป็นทาง
นำออก นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสหายแห่งพราหมได ข้อนี้ไม่เป็นรูปะที่จะมีได ดุกร
าเวส្តูรูป เหมือนเดาคนตามอดภาวะหลังกันและกัน คนตันกีไม่เห็น คงกลางกีไม่เห็น แม้คน
ท้ายกีไม่เห็น ฉันใด ภัยตของพราหมณ์ได้ตริวิชชา มีอปมาเมหเมื่อเดาคนตามอด ฉันนั้น
เหมือนกัน คนตันกีไม่เห็น คงกลางกีไม่เห็น แม้คนท้ายกีไม่เห็น ภัยตของพราหมณ์ได้
ตริวิชชาเหล่านั้น ถึงความเป็นคำหัวเราะที่เดียว ถึงความเป็นคำต้าข้ออย่างเดียว ถึงความ
เป็นคำเปล่า ถึงความเป็นคำเหลว ให้แล้ว ดุกราเวส្តูรูป ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจ
พราหมณ์ได้ตริวิชชา เห็นพระจันทร์และพระอาทิตย์ แม้ชันอื่นเป็นอันมากก็เห็นพระจันทร์
และพระอาทิตย์ขึ้นไปเมื่อใด ตกไปเมื่อใด พราหมณ์ทั้งหลายบ่อมอ่อนหวาน ชมเชย ประนามมือ^{นอบน้อม}.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เป็นอย่างนั้น.

[๓๘] ดุกราเวส្តูรูป ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจ พราหมณ์ได้ตริวิชชา
เห็นพระจันทร์และพระอาทิตย์ แม้ชันอื่นเป็นอันมากก็เห็น กิพระจันทร์และพระอาทิตย์ขึ้นไป
เมื่อใด ตกไปเมื่อใด พราหมณ์ทั้งหลาย บ่อมอ่อนหวาน ชมเชย ประนามมือ^{นอบน้อม} เวียนรอบ
พระหัตถ์ พระหัตถ์และพระอาทิตย์ แม้ชันอื่นเป็นอันมากก็เห็นพระจันทร์และพระอาทิตย์
แม้เหล่านั้นว่า ทางนี้แหละเป็นมรรคตรัง เป็นทางตรัง เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไปตาม
ทางนั้นให้เป็นสหายแห่งพระจันทร์และพระอาทิตย์ ดังนี้ ได้หรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่ได.

ดุกราเวส្តูรูป ได้ยินว่า พราหมณ์ได้ตริวิชชา เห็นพระจันทร์และพระอาทิตย์ แม้
ชันอื่นเป็นอันมากก็เห็น พระจันทร์และพระอาทิตย์ขึ้นไปเมื่อใด ตกไปเมื่อใด พราหมณ์ทั้งหลาย
บ่อมอ่อนหวาน ชมเชย ประนามมือ^{นอบน้อม} เดินเวียนรอบ พราหมณ์ได้ตริวิชชา ไม่สามารถ
แสดงทางเพื่อไปปอยร่วมกับพระจันทร์และพระอาทิตย์แม้เหล่านั้นว่า หนทางนี้แหละ เป็นมรรค
ตรัง เป็นทางตรัง เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสหายแห่งพระจันทร์และ
พระอาทิตย์ ก็จะกล่าวกันทำไม่ พราหมณ์ได้ตริวิชชาไม่ได้เห็นพราหมเป็นพระบาน แม้พาก
อาจารย์ของพราหมณ์ได้ตริวิชชา ก็ไม่ได้เห็น แม้พากถูกอาจารย์ของอาจารย์แห่งพราหมณ์ได้
ตริวิชชา ก็ไม่ได้เห็น แม้พากอาจารย์ที่สืบมาเจดข้าอาจารย์ก็ไม่ได้เห็น แม้พากถูกอาจารย์
ของพากพราหมณ์ได้ตริวิชชา คือ ถ้าเชื่อภูรี กุรุ ถ้าเชื่อวามะ ถ้าเชื่อวามเทวะ ถ้าเชื่อสามิติ
ถ้าเชื่อมตัดคี ถ้าเชื่อจังคีรัส ถ้าเชื่อการทวาระ ถ้าเชื่อวามส្តูรูป ถ้าเชื่อกุล ซึ่งเป็นผู้บุกนนต์
บอกมนต์ ที่ในปัจจุบันนี้ พากพราหมณ์ได้ตริวิชชา ขับตาม กล่าวตาม ซึ่งบุกนนต์เก่านี้
ที่ทำนขับมาแล้ว บอกแล้ว รวมรวมไว้แล้ว กล่าวได้ถูกต้อง บอกได้ถูกต้องตามที่ได้กล่าวไว้ บอกไว้
ผู้ที่กล่าวอย่างนี้ว่า พากเรารู้ไม่รู้ พากเรารู้ไม่เห็นว่าพราหมอยู่ในที่ใด อยู่โดยที่ใด หรืออยู่ในกพใด
พากพราหมณ์ได้ตริวิชชาเหล่านั้นแหละพากกล่าวอย่างนี้ว่า พากเรารู้แสดงหนทางเพื่อความ
เป็นสหายแห่งพราหมที่พากเรารู้ไม่รู้ ที่พากเรารู้ไม่เห็นนั้นว่า หนทางนี้แหละ เป็นมรรคตรัง
เป็นทางตรัง เป็นทางนำออก นำผู้ดำเนินไปตามทางนั้นให้เป็นสหายแห่งพราหมได.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลั�ขันธารรค

[๓๗๓] ดุกราเสฎฐ ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็น ใจ เมื่อเป็นเช่นนั้น กاشิต
ของพระมหาผู้ได้ตรัพิชชา ย่อมถึงความเป็นภัยต่อไม่มีภัยหรือ มีใช่หรือ?

ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยมิตรของพราหมณ์ได้ตรัพิชชา ย้อมถึงความเป็นภัยมิตรไม่มีปกิทางร้าย แน่นอน .

อุปมาด้วยนางงามในชนบท

[๓๗๔] ดุกราเสฎฐะ เมื่อันอย่างว่า บุรุษพึงกล่าวอย่างนี้ว่า เรายารักนารักใคร นางชนปทกัลยาณีในชนบทนี้ ชนทึ้งหลายพึงถามเขายังอยู่นี่ว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ นางชนปทกัลยาณีที่ทำน้ำประทานนารักใครร่น ท่านรู้จักหรือว่าเป็นนางกษัตริย์ นางพระมหาณี นางแพทัย หรือนางศุภร์ เมื่อเขากล่าวถามตั้งนี้แล้ว เขาฟังตอบว่า หามีได้ ชนทึ้งหลายพึงถามเขาว่า ดุกรบุรุษผู้เจริญ นางชนปทกัลยาณีที่ทำน้ำประทานนารักใครร่น ท่านรู้จักหรือว่า นางมีชื่อย่างนี้ มีโสดรายอย่างนี้ สูงต่ำ หรือพอสันทัด คำ คล้า หรือมีผ้าสีทอง อุยในบ้าน นิคม หรือนครโน้น เมื่อเขากล่าวถามตั้งนี้แล้ว เขากล่าวตอบว่า หามีได้ ชนทึ้งหลายพึงกล่าวกระซิบเขาว่า ท่านประทานนารักใครร่นยังที่ทำน้ำไม่รู้จักไม่เคยเห็นนั้นหรือ เมื่อเขากล่าวถามตั้งนี้แล้ว เขากล่าวตอบว่า กูกแล้ว ดุกราเสฎฐะ ท่านจักสำคัญความชั้นนั้นเป็นไลน เมื่อเป็นเช่นนั้น คำกล่าวของบุรุษนั้น ย้อมถึงความเป็นคำไม่มีปฏิหาริย์ มีใช่หรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น คำกล่าวของบุรุษนั้น ย่อมถึงความเป็นคำไม่มีปากิหริย์.

ดูกรว่าเสภูষะ ฉันนั้นเหมือนกัน ได้ยินว่า พากพาราหมณ์ผู้ได้ໄຕร่วิชชา ก็ตี อาจารย์ของพราหมณ์พากนั้น ก็ตี ปจารย์ของอาจารย์แห่งพราหมณ์พากนั้น ก็ตี อาจารย์ที่สืบมาเจ็ดชั่ว อาจารย์ของพราหมณ์พากนั้น ก็ตี เหล่าถยาซึ่งเป็นบุพราจารย์ของพราหมณ์พากนั้น ก็ตี ต่างก็มีได้เห็น พราหมณ์เป็นพยาน . . .

อปมาด้วยพะองขีนปราสาท

[๓๙] ดุกราเวส្មูร เหมือนอนย่างว่า บุรุษพึงทำพะองขึ้นปราสาทในหนทางใหญ่ สีเพรง ขันหั้งหลายพึงกล่าวกะเบ้าย่างนี้ว่า ดุกราบรรพัจจิริญ ท่านทำพะองขึ้นปราสาทได้ ท่านรู้จักปราสาทนั้นหรือว่าอยู่ในทิศตะวันออก ทิศใต้ ทิศตะวันตก หรือทิศเหนือ สูง ต่ำ หรือพองานกลาง เมื่อเขากลุ่มตามดังนี้แล้ว เขาพึงตอบว่า หมายได ขันหั้งหลายพึงกล่าวกะเบ้าว่า ท่านจะทำพะองขึ้นปราสาทที่ท่านไม่รู้จัก ไม่เคยเห็นหรือ เมื่อเขากลุ่มตามดังนี้แล้ว เขายังพึงตอบว่า ถูกแล้ว ดุกราเวส្មูร ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นใจน เเมื่อเป็นเช่นนั้น คำกล่าวของบุรุษนั้น ย้อมถึงความเป็นคำไม่มีปฏิหาริย์ มีใช่หรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น คำกล่าวของบุรุษนั้นย่อมถึงความเป็นคำไม่มีปากิหารีย์.

ดุกราเสงฐ์ ฉันนั้นเหมือนกัน ได้ยินว่า พากพราหมณ์ได้ไตรวิชชา ก็ได้ อาจารย์ของพากพราหมณ์นั้นก็ได้ ป่าจารย์ของอาจารย์แห่งพากพราหมณ์นั้นก็ได้ อาจารย์ที่สืบมาเจิดช้า อาจารย์ของพราหมณ์พากนั้นก็ได้ เหล่าอาชีพเป็นบุพราจารย์ของพราหมณ์พากนั้นก็ได้ ต่างก็มีได้ เทื่องพระมหาเป็นพะยาน เมื่อเป็นเช่นนั้น กษิณิตรของพราหมณ์ได้ไตรวิชชา ยอมรับความเป็น กษิณิตรไม่มีภักดิหารีย์ ฝ่ายหรือ?

ข้าแต่พระโคคิดมผู้เจริญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ภัยมิตรของพระมหาณผู้ได้ตรัพิชชา ย้อมถึงความเป็นภัยมิตรไม่มีปฏิหาริย์แน่นอน .

ดีลະ วาເສງຮູ້ ພຣາມຄົງໄດ້ໄຕຮົງໝາເຫັນນີ້ ໄນຮູ້ຈັກພຣມ ໄນເຫັນພຣມ ຈັກແສດງ
ໜ້າທາງເພື່ອຄວາມເປັນສາຍແກ່ພຣມນັ້ນວ່າ ທາງນີ້ແລະເປັນມຽດຕາຕຽງ ເປັນທາງຕຽງ ເປັນທາງ
ນໍາອອກ ນໍາຜັດເນີນໄປຕາມທາງນີ້ໃຫ້ເປັນສາຍແກ່ພຣມ ຂັ້ນນີ້ໄມ້ເປັນຮູ້ນະທິວິໄດ້ .

อปมาด้วยแม่น้ำอจิราดี

[๓๖] ดูกรว่าเสภูรูปะ เปรียบเหมือนแม่น้ำอิจิริเด็น น้ำเต็มเปี่ยมสมองฟัง การดีเมืองกินได้ ครั้งนั้น บรรพตต้องการฟัง แล้วหางฟัง ไปยังฟัง ประลังค์จะข้ามฟังไป เข้ายืนที่ฝั่งนี้ ร้องเรียก ฝั่งโน้นว่า ฝั่งในนั้นจะมาฝังนี่ ฝังโน่นจะมาฝังนี่ ดูกรว่าเสภูรูปะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็น ใจ ฝั่งโน้นของแม่น้ำอิจิริดีจะพิมมาสู่ฝั่งนี้ เพราเวเหตุร้องเรียก เพราเวเหตุอ่อนหวาน เพราเวเหตุ ปราถนา หรือเพราเวเหตุยินดีของบรรยานั้นหรือหนอน?

ข้าแต่พระโสดมผู้เจริญ ไม่มีเลย.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
แห่งพระมหาเพราหมุนราชร่วงเรียก เพราหมุนอ่อนว่อน เพราหมุนประทานา หรือเพราหมุนดี ข้อนี้
ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๓๗๗] ดุกราเสฏฐะ เปรียบเหมือนแม่น้ำอจิราดี น้ำเต็มเปี่ยมเสมอฝั่ง กัดเมกินได้
ครั้งนั้น บุรุษผู้ต้องการฝัง แสวงหาฝัง ไปยังฝั่ง ประஸ์จะขามฝังไป เขาแม้แข้น ไฟรหลัง
อย่างแน่น ด้วยเชือกอย่างหนาเยาที่ริมฝังนี้ ดุกราเสฏฐะ ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใน
บุรุษนั้นพึงไปปลูกฝังโน้นจากฝังนี้แห่งแม่น้ำอจิราดีได้หรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่ได้.

ดุกราเสฏฐะ ฉันนั้นเหมือนกับ กามคุณ ๔ เหล่านี้ ในวินัยของพระอริยเจ้า เรียกว่า
ชื่อคบ้าง เรียกว่าเครื่องของจำบ้าง กามคุณ ๔ เป็นใน วินัย? คือ รูปที่พึงรู้ด้วยจักษ์ เสียงที่พึงรู้
ด้วยโสต กลิ่นที่พึงรู้ด้วยชานะ รสที่พึงรู้ด้วยชิ瓦หา โภภูติพะที่พึงรู้ด้วยกาย นาปรารถนา
น่าได้ นาพอใจ นารัก เกี่ยวลักษณะปั้นที่ตั้งแห่งความกำหนด กามคุณ ๔ เหล่านี้ ในวินัย
ของพระอริยเจ้า เรียกว่าชื่อคบ้าง เรียกว่าเครื่องของจำบ้าง พระหมอนผู้ได้ไตรวิชชา กำหนด
สัญบ หมอกุ่น ไม่แลเห็นโทษ ไม่มีปัญญาคิดสัลดออก บริโภคกามคุณ ๔ เหล่านี้อยู่ ก็พระหมอน
ผู้ได้ไตรวิชชาเหล่านั้น ละธรรมที่ทำบุคคลให้เป็นพระหมอนเสีย สามารถธรรมที่มิใช่ทำบุคคล
ให้เป็นพระหมอนประพฤติอยู่ กำหนด สัญบ หมอกุ่น ไม่แลเห็นโทษ ไม่มีปัญญาคิดสัลดออก
บริโภคกามคุณ ๔ พัวพันในการฉันท์อยู่ เบื้องหน้าแต่ตายเพราภายแตก จักเข้าถึงความเป็น
สหายแห่งพระมหา ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๓๗๘] ดุกราเสฏฐะ เปรียบเหมือนแม่น้ำอจิราดี น้ำเต็มเปี่ยมเสมอฝั่ง กัดเมกินได้
ครั้งนั้น บุรุษผู้ต้องการฝัง แสวงหาฝัง ไปยังฝั่ง ประஸ์จะขามฝังไป เขาลับนอนคลุมตลอด
ศีรษะเสียที่ฝัง ดุกราเสฏฐะ ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใน บุรุษนั้นพึงไปปลูกฝังโน้นจากฝังนี้
แห่งแม่น้ำอจิราดีได้หรือหนอน?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่ได้.

ดุกราเสฏฐะ ฉันนั้นเหมือนกับ นิวรณ์ ๔ อย่างเหล่านี้ ในวินัยของพระอริยเจ้า
เรียกว่า เครื่องหน่วงเหนี่ยวบ้าง เครื่องกางกันบ้าง เครื่องรัดรึงบ้าง เครื่องตึงตราบ้าง นิวรณ์ ๔
เป็นใน วินัย? คือ การฉันหนานิวรณ์ พยาປานนิวรณ์ กินมิಥนนิวรณ์ อุทัจจกุจจนิวรณ์ นิวรณ์ ๔
เหล่านี้แล ในวินัยของพระอริยเจ้า เรียกว่าเครื่องหน่วงเหนี่ยวบ้าง เครื่องกางกันบ้าง เครื่อง
รัดรึงบ้าง เครื่องตึงตราบ้าง.

[๓๗๙] ดุกราเสฏฐะ พากพระหมอนผู้ได้ไตรวิชชา ถูกนิวรณ์ ๔ เหล่านี้ ปกคลุม
ห้มห่อ รัดรึง ตรึงตราแล้ว ก็พระหมอนผู้ได้ไตรวิชชาเหล่านั้น ละธรรมที่ทำบุคคลให้เป็นพระหมอน
เสีย สามารถธรรมที่มิใช่ทำบุคคลให้เป็นพระหมอนประพฤติอยู่ ถูกนิวรณ์ ๔ ปกคลุม ห้มห่อ
รัดรึง ตรึงตราแล้ว เบื้องหน้าแต่ตายเพราภายแตก จักเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพระมหา ข้อนี้
ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้.

[๓๘๐] ดุกราเสฏฐะ ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใน ท่านเคยได้ยินพระหมอน
ผู้แต่งผู้แก่ เป็นอาจารย์และป่าจารย์กล่าวว่ากระโนบ้าง พระหมอนเครื่องแกะคือสตรีหรือไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มี.

มีจิตของเรารหรือ ไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มี.

มีจิตเบียดเบียนหรือ ไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มี.

มีจิตเคร้าหมองหรือ ไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มี.

ยังจิตให้เป็นไปในอำนาจได้หรือไม่ได?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ได้.

ดุกราเสฏฐะ ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใน พระหมอนผู้ได้ไตรวิชชา มีเครื่องแกะ
คือสตรีหรือ ไม่มี.

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ มี.

มีจิตของเรารหรือ ไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ มี.

มีจิตเบียดเบียนหรือ ไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ มี.

มีจิตเคร้าหมองหรือ ไม่มี?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ มี.

ยังจิตให้เป็นไปในอำนาจได้หรือไม่ได?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่ได้.

[๓๘๑] ดุกราเสฏฐะ ด้วยประการฉันนี้ เป็นอันว่า พระหมอนผู้ได้ไตรวิชชาเหล่านั้น
ยังมีเครื่องแกะคือสตรี แต่พระมหา ไม่มี จะมาเปรียบเทียบพระหมอนผู้ได้ไตรวิชชา ซึ่งยังมีเครื่องแกะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนนิกาย สลัมขันธารรค
คือสตรี กับพระหมู่ไม่มีเครื่องเกะคือสตรี ได้แล้วหรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่ได้.

ดุลัง วาเสภูรูป พระหมู่ผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้น ยังมีเครื่องเกะคือสตรี เบื้องหน้า
แต่ตามพระภากย์แตก จักเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพระหมู่ไม่มีเครื่องเกะคือสตรี ข้อนี้ไม่เป็น
ฐานะที่จะมีได้ ดุกราเวเสภูรูป พระหมู่ผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้น ยังมีจิตของเรารักกับพระหมู่ไม่มี
จะมาเปรียบเทียบพระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชาซึ่งยังมีจิตของเรารักกับพระหมู่ไม่มีจิตของเราได้แล้วหรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่ได้.

ดุกราเวเสภูรูป พระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้น ยังมีจิตเบียดเบี้ยน แต่พระหมู่ไม่มี
จะมาเปรียบเทียบพระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชา ซึ่งยังมีจิตเบียดเบี้ยนกับพระหมู่ไม่มีจิตเบียดเบี้ยนได้แล
หรือ?

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ไม่ได้.

ดุกราเวเสภูรูป พระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้น ยังมีจิตเคารามของ แต่พระหมู่ไม่มี จะ
มาเปรียบเทียบพระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชา ซึ่งยังมีจิตเคารามของ กับพระหมุนผู้ไม่มีจิตเคารามของ
ได้แล้วหรือ?

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ไม่ได้.

ดุกราเวเสภูรูป พระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้น ยังจิตให้เป็นไปในอำนาจไม่ได้ แต่
พระหมุนยังจิตให้เป็นไปในอำนาจได้ จะมาเปรียบเทียบพระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชา ซึ่งยังจิตให้เป็นไป
ในอำนาจไม่ได้ กับพระหมุนผู้ยังจิตให้เป็นไปในอำนาจได้ ได้แล้วหรือ?

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ไม่ได้.

ถูกกล่าว วาเสภูรูป พระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้น ยังจิตให้เป็นไปในอำนาจไม่ได้
เบื้องหน้าแต่สายพระภากย์แตก จักเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพระหมุนผู้ยังจิตให้เป็นไปในอำนาจ
ได้ ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ ดุกราเวเสภูรูป พระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชาเหล่านั้นในโลกนี้คงลง
แล้ว ยังจะอยู่ ครั้นจะลงแล้วบ่อมถึงความย่อยยับ สำคัญว่าข้ามได้จ่าย เพราะฉะนั้น ได้ตริวิชานี้
เราเรียกว่า ป้าใหญ่คือได้ตริวิชาบ้าง ว่าดงกันดารคือได้ตริวิชาบ้าง ว่าความพินาศคือได้ตริวิชา
บ้าง ของพระหมุนผู้ได้ได้ตริวิชา .

[๓๘๒] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว วาเสภูรูปมาṇพได้กราบทูลว่า ข้าแต่
พระโคดมผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินมาว่า พระสมณโคดมทรงทราบทางเพื่อความเป็นสหาย
แห่งพระหมุน .

ดุกราเวเสภูรูป ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใจน มนสากตความอยู่ในที่ใกล้แค่นี้ ไม่ไกล
จากนี่ใช่หรือ?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ มนสากตความอยู่ในที่ใกล้แค่นี้ ไม่ไกลจากนี่ พระเจ้าช้า .

ดุกราเวเสภูรูป ท่านจะสำคัญความข้อนี้เป็นใจน บุรุษผู้กิดแล้ว เติบโตแล้วใน
มนสากตความนี้ ออกไปจากมนสากตความในทันใด พึงถูกความหนทางแห่งมนสากตความ ดุกร
วาเสภูรูป จะพึ่งมีหรือที่บุรุษนั้นผู้กิดแล้ว เติบโตแล้วในมนสากตความ ถูกความถึงหนทางแห่ง^๔
มนสากตความแล้ว จะขักข้าหรืออ้าอึง?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มีเลย ข้อนี้น เพาะเหตุไร เพาะบุรุษนั้นเกิดแล้ว เติบโต
แล้วในมนสากตความ เข้าต้องทราบหนทางแห่งมนสากตความทั้งหมดได้เป็นอย่างดี .

ดุกราเวเสภูรูป เมื่อบุรุษนั้นเกิดแล้ว เติบโตแล้วในมนสากตความ ถูกความถึงหนทางแห่ง^๕
มนสากตความ จะพึ่งมีความขักข้าหรืออ้าอึงมั้ง ตถาคตถูกความถึงพระหมุนโลก หรือปฏิปทาอันจะ^๖
ยังสัตว์ให้ถึงพระหมุนโลก ไม่มีความขักข้าหรืออ้าอึงเลย เราจักพระหมุนโลก รู้จักพระหมุนโลก รู้ปฏิปทา
อันจะยังสัตว์ให้ถึงพระหมุนโลก และรู้ถึงว่าพระหมุนปฏิบัติอย่างไร จึงเข้าถึงพระหมุนโลกด้วย .

[๓๘๓] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว วาเสภูรูปมาṇพได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระ-
*โคดมผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินมาว่า พระสมณโคดมย้อมแสดงทางเพื่อความเป็นสหายแห่งพระหมุน
ดังข้าพระองค์ขอโอกาส ขอพระองค์จงแสดงทางเพื่อความเป็นสหายแห่งพระหมุน ขอพระองค์จง^๗
อุ่นชูพระหมุนประชชา .

ดุกราเวเสภูรูป ถ้าอย่างนั้น ท่านจะฟัง จงใส่ใจให้ดีเกิด เรายังกล่าววาเสภูรูปมาṇพ
รับพระผู้มีพระภาคแล้ว .

ทางไปพระหมุนโลก

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพุทธพจน์นี้ว่า ดุกราเวเสภูรูป พระภาคตแสดงจิตอับดิในโลกนี้
เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจารนะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก
เป็นสารี ฝึกบรรทุกที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้
เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม พระภาคตพระองค์นั้น ทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก
มากโลก พระหมุนโลก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์เองแล้วอีก ทรงสอนหมู่สัตว์
พร้อมทั้งสมณพระหมุนเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม ทรงแสดงธรรมงานในเบื้องต้น งานในท่านกลาง
งานในที่สุด ทรงประกาศพระหมุนจารย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพัญญา บริสุทธิ์ บริบูรณ์
ลึ้นเชิง คุณหนวด บุตรคุณหนวด หรือผู้กิดเฉพาะในตระกูลได้ตระกูลหนึ่ง ย่อมฟังธรรมนั้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตปิฎกที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัมขันธารรค
ครั้นพังแล้วได้ครั้หราในพระตถาคต เมื่อได้ครัหราแล้ว ย่อมเห็นตระหนักว่า ธรรมชาติคับแคบ
เป็นทางมาแห่งอิล บรรพชาเป็นทางปลดโปรดไปรัง การที่บุคคลผู้ดีองอาจเรือนจะประพฤติพรหมจรรย์
ให้บริสุทธิ์ให้บริบูรณ์โดยส่วนเดียวดุจสังขัด ไม่ใช่ทำได้ง่าย ถ้ากระไร เรายังคงปลงผูและ
หนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัศตร ออกแบบเป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เข้าละกอง โภคสมบัติน้อย
ใหญ่ ละเครือญาติน้อยใหญ่ ปลงผูและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัศตร ออกแบบเป็นบรรพชิต
เมื่อบาห์เล้า สำรวมะวังในพระปาริโมกข์อยู่ ถึงพร้อมด้วยมารยาทและโถจ มีปักติเห็นภัย
ในโทหยเพียงเล็กน้อย สามารถศึกษาอยู่ในลิขภาพบททั้งหลาย ประกอบด้วยกิจกรรม วิจกรรมที่
เป็นกตุล มีอาชีพบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คุ่มครองท้าวทานในอินทรีย์ทั้งหลาย ประกอบด้วย
สติสัมปชัญญะ เป็นผู้สั่นโถ.

จุลศีล

ดูกิจในพระธรรมวินัยนี้ ละเอียดเจ้าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ

วางแผน มีความละเอียด มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่
ข้อนี้เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๒. เรื่องลักษณะทัพย์ เว้นขาดจากการลักษณะทัพย์ รับแต่ของที่เข้าให้ ต้องการแต่ของ
ที่เข้าให้ ไม่ประพฤติดนเป็นขโนย เป็นผู้ลักด้วย อ้าย แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๓. เรื่องกรรมเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติห่างไกล
เว้นขาดจากเมญานอันเป็นกิจของชาวบ้าน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๔. เรื่องการพุดเท็จ เว้นขาดจากการพุดเท็จ พุดแต่คำวิง คำรำคำสัตย์ มีถ้อยคำ
เป็นหลักฐาน ควรเชื่อได้ ไม่พุดลงโถก แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๕. เรื่องคำส่อเสียด เว้นขาดจากการคำส่อเสียด ฟังจากข้างนีแล้วไม่ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้คุณหมูนี้แตกร้าวกัน หรือฟังจากข้างโน้นแล้วไม่มาบอกข้างนี เพื่อให้คุณหมูโน้นแตกร้าว
กัน สมานคนที่แตกร้าวกันแล้วบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันแล้วบ้าง ขอบคนผู้พร้อมเพรียง
กัน ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน เพลิดเพลินในคนผู้พร้อมเพรียงกัน กล่าวค้ำที่ทำให้คุณ
พร้อมเพรียงกัน แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๖. เรื่องคำหมายบาน เว้นขาดจากการคำหมายบาน กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ เพ�ะหุ ชวนให้รัก
จับใจ เป็นของชาวเมือง คนส่วนมากรักใคร พอยิ่ง แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๗. เรื่องคำเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการคำเพ้อเจ้อ พุดถูกกาล พุดแต่คำที่เป็นจริง พุดอิงอรรถ
พุดอิงธรรม พุดอิงวินัย พุดแต่คำมีหลักฐาน มีที่อ้าง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์
โดยการอันควร แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

๘. เรื่องเว้นขาดจากการพราກพืชตามและภูตตาม .

๙. เรื่องลันหนาดียา เว้นการฉันในราตรี งดจากการฉันในเวลาวิกาล .

๑๐. เรื่องเว้นขาดจากการฟ้อนร่า ขับร้อง ประโภคดนตรี และดุการเล่นอันเป็นข้าศึก
แก่กุศล .

๑๑. เรื่องเว้นขาดจากการทัดทรงประดับ และตอบแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ของหอม และ
เครื่องประเทืองผ้า อันเป็นฐานแห่งการแต่งตัว .

๑๒. เรื่องเว้นขาดจากการนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ .

๑๓. เรื่องเว้นขาดจากการรับทองและเงิน .

๑๔. เรื่องเว้นขาดจากการรับอัญญาหารดิน .

๑๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับเนื้อดิบ .

๑๖. เรื่องเว้นขาดจากการรับสตรีและมารี .

๑๗. เรื่องเว้นขาดจากการรับทาสีและทาส .

๑๘. เรื่องเว้นขาดจากการรับแพะและแกะ .

๑๙. เรื่องเว้นขาดจากการรับไก่และสกร .

๒๐. เรื่องเว้นขาดจากการรับช้าง โค ม้า และลา .

๒๑. เรื่องเว้นขาดจากการรับไวนะและที่ดิน .

๒๒. เรื่องเว้นขาดจากการประกอบทุตกรรมและการรับใช้ .

๒๓. เรื่องเว้นขาดจากการซื้อการขาย .

๒๔. เรื่องเว้นขาดจากการโงงด้วยตราชั้ง การโงงด้วยของปลอม และการโงงด้วย
เครื่องดวงวัด .

๒๕. เรื่องเว้นขาดจากการรับสินบน การล่อจวง และการตลาดตะลง .

๒๖. เรื่องเว้นขาดจากการตัด การมา การจองจำ การตีซิง การปลัน และการโจก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศีลของเรอประการหนึ่ง .

จบจุลศีล

มัชณิมศีล

๑. กิจบุญเว้นขาดจากการพราກพืชตามและภูตตาม เช่นอย่างที่สมณพระมหาณผู้เจริญ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สิลขันธารวรมน
บงจำพากัณโภชนະที่เข้าให้ด้วยครัตรทราแล้ว ยังประกอบการพรากรพิชามและภูตตามเห็นปานนี
คือ พิชกิดเตต่เงา พิชกิดเตต่ลำต้น พิชกิดเตต่ผล พิชกิดเตต่ยอด พิชกิดเตเมล็ดเป็นที่ครบห้า
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเชอประการหนึ่ง .

๒. กิจกรรมเว็บไซต์จากการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้ เช่นอย่างที่สมนพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ฉันโภชนาะที่เขาให้ด้วยครัวเรือนแล้ว ยังประกอบการบริโภคของที่ทำการสะสมไว้
เห็นป่านี้ คือ สะสมข้าว สะสมเนื้อ สะสมผ้า สะสมมายา สะสมที่นอน สะสมเครื่อง
ประเทืองผ้า สะสมของห้อม สะสมามีส แม่ข่ายน้ำปีน ลีขงของเรอประการหนึ่ง.

๔. กิจกรรมเว็บไซต์จากการข่าวความประมาท เนื่องจากมีการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เช่น อย่างที่สมบูรณ์แบบแล้ว จึงทำให้เกิดความประมาทในส่วนของการพนัน ดังนี้

- ๑) การพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทที่เน้นปานนี้ คือ เล่นหมากกระลังเบ็ดตา ถ้าลักษณะการเล่นหมากกระลังเบ็ดตา เล่นเดียว เล่นมาก ให้ เล่นไปบ้าง เล่นไม่ใช่ เล่นก็หาย เล่นสะกาน เล่นเป้าในไม้ เล่นไก่น้อยๆ เล่นหกคะแนน เล่นกึ่งหัน เล่นตัวทรรศน์ เล่นรถน้อยๆ เล่นอนบูน้อยๆ เล่นเขียนไทยกัน เล่นไทยใจ เล่นเลียนคนพิการ แม้ข้อนี้ก็เป็นศักดิ์ของเรื่องประการหนึ่ง.

๖. ถิกข์เบี้นขาจากการประกอบการประดับตบแต่งร่างกาย อันเป็นฐานะแห่งการแต่งตัว เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขานขาย ประกอบการประดับการตบแต่งร่างกายอันเป็นฐานะแห่งการแต่งตัวเห็นปานนี้ คือ อบตัว ไคลอวะยะ อาบน้ำหอม นวด ส่องกระจก แต่งตนา ทัดอกไม้ ประเทืองผ้า ผัดหน้า ทาปาก ประดับช้อมือ สามเกี้ยยว ใช้ไม้เท้า ใช้กัลกัญชา ใช้ดาน ใช้บรรค์ ใช้ร่ม สวมรองเท้าประดับ วิจิตร ติดกรอบหน้า ปักปืน ใช้พัดดาวลิขนี นุ่งห่มผ้ามีชาย เม็ข้อนึงก็เป็นศีล ของเชื้อประการหนึ่ง.

๗. กิจยานขาดจากตัวจานถ้วย เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉัน
โภชนะที่เข้าให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังประกอบตัวจานถ้วยให้เป็นปานนี้ คือ พุ่มเรืองพระราชา
เรืองโจร เรืองมหาอำนาจ เรืองกองทัพ เรืองกษัติ เรืองราบ เรืองข้าว เรืองน้ำ เรืองผ้า
เรืองทัน冬 เรืองดอกไม้ เรืองของหอม เรืองญาติ เรืองบาน เรืองบ้าน เรืองนิคม เรืองนคร
เรืองชนบท เรืองสตรี เรืองบุรุษ เรืองคนกล้าหาญ เรืองตระกูล เรืองท่าน้ำ เรืองคนที่ล่วงลับไป
แล้ว เรืองเบ็ดเตล็ด เรืองโลโก เรืองทะเล เรืองความเจริญและความเลื่อมด้วยประการนั้นๆ
แม้ก้อนก็เป็นศิลปะของเรื่องประการหนึ่ง -

๙. กิจกรรมเว้นช้าจากการประกอบทุตกรรมและการใช้ เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญ
บางจำพวก ลั่นโกรธนะที่เขาให้ด้วยครัวทิชาแล้ว ยังขวนขวยประกอบทุตกรรมและการรับใช้
เห็นเป็นปานนี้ คือ รับเป็นทุตของพระราชา ราชนหามาถมาย กษัตริย์ พราหมณ์ คบหาดี และการร่วม
ท่านลงไปในที่นี้ ท่านลงไปในที่โน้น ท่านลงเข้าสิ่งใดๆ ท่านลงนำเข้าสิ่งนั้นไป ท่านลงนำเข้าสิ่งนี้ในที่โน้นมา ดังนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกา� สีลขันธาราก
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง.

๑๐. กิกษุเว้นขาดจากการพุดหลอกกลางและการพุดเลียนเคียง เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังพูดหลอกกลาง พูดเลียนเคียง
พูดหวานล้อม พูดและเล้ม แสดงทางลาภด้วยลาภ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

จbmชณิมศิล
มหาศิล

๑. กิกษุเว้นขาดจากการลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำอย่าวิยะ ทำยืนนิมิต ทำยอปบตา ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนักดับ
ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีบิกรเวนนีบูนที่บิน ทำพิธีชัดแกลงบูชาไฟ ทำพิธีชัดรำบูชาไฟ ทำพิธี
ชัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติเม้นนีบูนบูชาไฟ ทำพิธีเติเม้นนีบูนบูชาไฟ ทำพิธี eskapeบูชาไฟ
ทำพลีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมวดอวัยวะ ดลักษณะที่บ้าน ดลักษณะที่นา เป็นหมวดปลูกเสก
เป็นหมวดดี เป็นหมวดลงเลขยันต์คั่มกันบ้านเรือน เป็นหมวด อุ เป็นหมวดอยาพิษ เป็นหมวด
แมลงป่อง เป็นหมวดอรักษาแพลงหนักด เป็นหมวดอยาเสียงนก เป็นหมวดอยาเสียงกา เป็นหมวด
อยาฯ เป็นหมวดสกันลูกคร เป็นหมวดอยาเสียงสัตว์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๒. กิกษุเว้นขาดจากการลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ทำลักษณะเก้ามณี ทำลักษณะไม่พ่อง ทำบลักษณะผ้า ทำลักษณะคาดตรา
ทำลักษณะดาว ทำลักษณะคร ทำลักษณะธนู ทำลักษณะอาวุธ ทำลักษณะสตรี
ทำลักษณะบูรุษ ทำลักษณะกุกมาร ทำลักษณะกุกมารี ทำลักษณะท่าส ทำลักษณะท่าสี
ทำลักษณะช้าง ทำลักษณะม้า ทำลักษณะกระเบื้อง ทำลักษณะโคลอสก ทำลักษณะโโค
ทำลักษณะแพะ ทำลักษณะแกะ ทำลักษณะไก ทำลักษณะนกกระท่า ทำลักษณะเหี้ย
ทำลักษณะตัน ทำลักษณะเต่า ทำลักษณะมุก แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๓. กิกษุเว้นขาดจากการลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ดูกษัตราราที่พว พระราชาจักยกออก พระราชาถักไม่ยกออก พระราชาภายใน
จักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอก
จักถอย พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชาภายนอกจักปราชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย
พระราชาภายนอกจักปราชัย พระราชาองค์นี้จักมีชัย พระราชาองค์นี้จักปราชัย เพราะเหตุนี้ๆ
แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๔. กิกษุเว้นขาดจากการลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยกรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสิริคราส จักมีนักชัตตคราส ดวงจันทร
ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดวงนักชัตตจักเดินถูกทาง
ดวงนักชัตตจักเดินผิดทาง จักมีดาวหาง จักมีแผลดิน ไหว จักมีฟ้าร้อง
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตรจักมีหมอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตรจักกระจ่าง จันทร-

* คราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ สิริคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักชัตตคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็น
อย่างนี้ ดวงนักชัตตจักรเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงนักชัตตจักรเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้
มีอกกบาลตจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดิน ไหวจักมีผลเป็นอย่างนี้
ฟ้าร้องจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตรจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตรมานหมอง
จักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดวงนักชัตตตระจ่างจักมีผลเป็นอย่างนี้ แม้ข้อนี้
ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๕. กิกษุเว้นขาดจากการลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ พยกรณ์ว่าจักมีฝนด จักมีฝนแล้ง จักมีกิกษุหาได้easy จักมีกิกษุหาได้ยาก
จักมีความเกยม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโรคมีได้ หรือนับคะแนน คำนวณ
นับประมาณ แต่งกາพย์โภคยาศาสตร์ แม้ข้อนี้ก็เป็นศิลของเรอประการหนึ่ง .

๖. กิกษุเว้นขาดจากการลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์
ผู้เจริญบูชาที่เข้าให้ด้วยครัวทรายแล้ว ยังลีบงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา
เห็นปานนี้ คือ ให้ฤกษ์อาวุหารมงคล ฤกษ์วิหารมงคล ฤกษ์เริงมงคล ฤกษ์หน่าร้าง
ดุฤกษ์เก็บทรัพย์ ดุฤกษ์จ่ายทรัพย์ ดูไซดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ยาผดุงครรภ ร้ายมนต์ให้ลิ้นกระดัง
ร้ายมนต์ให้คงแข็ง ร้ายมนต์ให้มือลับน ร้ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นหมวดทรงกระจาด
เป็นหมวดทรงหญิงสาว เป็นหมวดทรงเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้ามหารหม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตตันตปิฎกที่ ๑ ที่มนิกาย สลับขันธารค
ร่ายมนต์พ่นไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ แม้ขอนี้ก็เป็นเคลื่องเรอประการหนึ่ง .

๗. กิจกรรมเว้นช้าจากการเลี้ยงซึปโดยทางผิดด้วยตั้งใจนานวิชา เช่นอย่างที่สมมติพระมหาณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภคชนะที่เข้าให้ด้วยครรชรา แล้วบังเอียงซึปโดยทางผิดด้วยตั้งใจนานวิชาเห็นป่านนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก่น ร่ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกำเนียงให้กลับเป็นชาย ทำชาโอให้กลับเป็นเพศ夷 ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีวางสรวงพื้นที่พ่นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบุข่าไฟ ปราบยาสำรอก ปราบยาถาย ปราบยาถ่ายโภคเบื้องบน ปราบยาถายโภคเบื้องล่าง ปราบยาแก่ป่วยศรีษะ หุงน้ำมนนหยดหูล ปราบยาตา ปราบยานัตถ์ ปราบยาทาภักดิ์ ปราบยาทasmaan ป้ายยาตา ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชะแพล เมี้ยข้อนี้ ก็เป็นศิลของเรื่อประการหนึ่ง.

ดูกรว่าเสภูষะ กิษมุณบูรณ์ด้วยศิลปอย่างนี้ ย่อมไม่ประஸบกัยแต่ในฯ เเละ เพราะศิลปั้งวนนั้น เปรีบเนื้องกษัตริย์ผู้ได้มาราภิเษก กำจัดราชศัตรูได้แล้ว ย่อมไม่ประஸบกัยแต่ในฯ เพราะราชศัตรูนั้น ดูกรว่าเสภูষะ กิษมุณกันนั้น สมบูรณ์ด้วยศิลปอย่างนี้แล้ว ย่อมไม่ประஸบกัยแต่ในฯ เพราะศิลปั้งวนนั้น กิษมุณบูรณ์ด้วยอริศิลปั้งวนนี้ ย่อมได้เสวยสุขอันปราคจากไทยในภายใต้ ดูกรว่าเสภูষะ ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล กิษมุณเข้าว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศิลป์.

ฉบับมหาศิริ

อินทรียสังวาร- สติสัมปชัญญะ- สันโดษ

ดูกรวาสกุจะ อย่างไร กิจมีชื่อว่าเป็นผู้คุมครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย .

ดกราเเสงจะ กิกษในธรรมวินัยนี้ เห็นรปด้วยจักษแล้ว ไม่ถือนิมิต ไม่ถืออน-

* พยัญชนะ เรือย่อ้ม ปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขุนทรีย์ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกคลธรรม อันลงมา ก็อภิชานและโถมนัสครอบนำนั้น ซึ่วารักษานาจักขุนทรีย์ ซึ่วารถึงความสำรวมใน จักขุนทรีย์ กิษย์ฟังเสียงด้วยโสต . . . คอมกเลินด้วยมานะ . . . ลีมรสด้วยชีวหา . . . ถูกต้อง โภภรัพพด้วยกาย . . . รัแจ้งธรรมารณ์ด้วยใจเล้า ไม่เก็บนิวิต ไม่เก็บอนุพยัญชนะ เรือย่อ้ม ปฏิบัติเพื่อสำรวมมนินทรีย์ที่เมื่อไม่สำรวมแล้ว จะเป็นเหตุให้อกคลธรรมอันลงมา ก็อภิชานและ โถมนัสครอบนำนั้น ซึ่วารักษานาจินทรีย์ ซึ่วารถึงความสำรวมในมนินทรีย์ กิษย์ประกอบด้วย อินทรีย์สัจารอันเป็นอธิษะ เช่นนี้ ย้อมได้เสวยสุขอันไม่ระคนด้วยกิเลสในภายใต้ ดุราเสฏฐ์ ด้วยประการดังกล่าวมาเนี่ยแล กิษย์ซึ่วารเป็นผู้คุมครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย

ดกราเสกะ อย่างไร กิกษีอ้วเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ?

ดูกรว่าเสภูะ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการการก้าว ในการถอย ใน การแล้วในการเหลียว ในการคุ้นเข้า ในการเหยียดออก ในการทรงสัมมาภิ นาตร และจีวร ใน การฉัน การดื่ม การดื่มน้ำ การลิ้ม ในการถ่ายจุจาระปัสสาวะ ย้อมทำความรู้สึกตัวในการเดิน การยืน การนั่ง การหลับ การตื่น การพุด การนึง ดูกรว่าเสภูะ ด้วยประการตั้งกล่าวมานี้แล ภิกษุที่กว่าเป็นผู้จะกอบด้วยเสติสัมปันโนหักอกะ -

ดูกร้าวเสภูฐาน กิกษ์ในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้สั่นโดยด้วยจีวร เป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบินทนาตเป็นเครื่องบริหารท้อง เหรจะไปทางทิศภาคใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดูกร้าวเสภูฐาน นกมีปีกของตัวเป็นภาระบินไป ฉันได กิกษ์กันนั่นแล เป็นผู้สั่นโดยด้วยจีวรเป็นเครื่องบริหารกาย ด้วยบินทนาตเป็นเครื่องบริหารท้อง เหรจะไปทิศภาคใดๆ ก็ถือไปได้เอง ดูกร้าวเสภูฐาน ด้วยประการฉันกล่าวเนี้ยแล อิทธิชี้ว่าเป็นเยี้ยงขันโธ

ฉบับที่ ๕

ดุกราเวสกุรู เปรี่ยบเหมือนบุรุษจะพึงกุหนีไปประกอบการงาน การงานของเขางานพึง
สำเร็จผล เขางานพึงใช้หนึ่นที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้น และทรัพย์ที่เป็นกำ ไรของเขาก็จะพึงมี
เหลืออยู่ สำหรับเลี้ยงภริยา เขางานพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรา กุหนีไปประกอบ
การงาน บัดนี้ การงานของเรางานสำเร็จผลแล้ว เราได้ใช้หนึ่นที่เป็นต้นทุนเดิมให้หมดสิ้นแล้ว และ
ทรัพย์ที่เป็นกำ ไรของเรายังมีเหลืออยู่สำหรับเลี้ยงภริยา ดังนี้ เขางานพึงได้ความปราโมทย์ถึงความ
โภณนั้น มีความไม่มีหนึ่นนั้นเป็นเหตุ ฉันใด.

ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ [นี่](#).

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สูตันตตปิฎกที่ ๑ ที่หนนิกาย สลัลขันธรรมรักษาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย สมัยต่อมา เขาพึงหายจากอาพาธนั้น บริโภคอาหารได้และมีกำลังกาย เขายังพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นผู้มีอาพาธ ถึงความลำบาก เจ็บหนัก บริโภคอาหารไม่ได้ และไม่มีกำลังกาย บัดนี้ เราย้ายจากอาพาธนั้นแล้ว บริโภคอาหารได้และ มีกำลังกายเป็นปกติ ดังนี้ เขายังพึงได้ความปรามโนทย์ ถึงความโสมนัส มีความไม่มีโรคนั้น เป็นเหตุฉันได้ .

ดูกร้าวเสกธี เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงถูกจำก่ายในเรื่องจำ สมัยต่อมา เขาจะพึงพัน
จากเรื่องจำนั้นโดยสวัสดิ์ไม่มีภัย ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลย เขาจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า
เมื่อก่อนเราถูกของจำก่ายในเรื่องจำ บัดนี้ เรายังพันจากเรื่องจำนั้นโดยสวัสดิ์ไม่มีภัยแล้ว และเรา
ไม่ต้องเสียทรัพย์อะไรๆ เลยดังนี้ เขายังพึงได้ความปramaที่ถึงความโสมนัส มีการพันจาก
เรื่องจำนั้นเป็นเหตุ ฉันใด .

ดุกราเสงจะ เปรียบเหมือนบุรุษพึงเป็นท้าว ไม่ได้พึงตัวเอง พึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจ ไม่ได้เลือยต่อมา เข้าพิงพันจากความเป็นท้าวนั้น พึงตัวเอง ได้ ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไหแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ เข้าจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเราเป็นท้าว พึงตัวเอง ไม่ได้ต้องพึงผู้อื่น ไปไหนตามความพอใจ ไม่ได้ บัดนี้ เรายังจากความเป็นท้าวนั้นแล้ว พึงตัวเอง ไม่ต้องพึงผู้อื่น เป็นไหแก่ตัว ไปไหนได้ตามความพอใจ ดังนี้ เข้าจะพึงได้ความปราโมทย์ ถึงความโสมนัส มีความเป็นไหแก่ตัวนั้นเป็นเหตุ ฉันได้.

ดุกราเวสุจจะ เปรีบเนมอันบุรุษมีทรัพย์ มีโภคสมบัติ จะพึงเดินทาง ไกลกันดาร หาอาจารย์ได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า สมัยต่อมา เขาพึงข้ามพ้นทางกันดารนั้นได้ บรรลุถึงหมู่บ้าน อันเกณมปลดกัปต์โดยสวัสดิ์ เขาจะพึงมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เมื่อก่อนเรามีทรัพย์ มีโภค สมบัติ เดินทาง ไกลกันดาร หาอาจารย์ได้ยาก มีภัยเฉพาะหน้า บัดนี้ เรายामพ้นทางกันดารนั้น บรรลุถึงหมู่บ้านอันเกณม ปลดกัปต์โดยสวัสดิ์แล้ว ดังนี้ เขายังพึงได้ความปราโมทย์ถึงความ โสมนัส มีภัยสถานอันเกณมนั้นเป็นเหตุ ฉันได้ .

ดุกราเวส្តูร ภิกษุพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๕ ประการเหล่านี้ที่ยังลงทะเบียนได้ในตน เมื่อันหนึ่ง เมื่อันสอง เมื่อันเรือนจำ เมื่อความเป็นท้าส เมื่อทางไกลกันดาร และเรอพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๕ ประการที่ล่องได้แล้วในตน เมื่อความไม่มีหนึ่ง เมื่อความไม่มีสอง เมื่อความพิจารณาเรียนจำ เมื่อความเป็นไหแกตุน เมื่อความวิสตานอันเกยม ฉันนั้นแล.

เมื่อเรือพิจารณาเห็นนิวรณ์ ๕ เหล่านี้ ที่จะได้แล้วในตน ย่อมเกิดปราโมทย์ เมื่อปราโมทย์แล้ว ย่อมเกิดปิติ เมื่อมีปิติในใจ กายย่อมสงบ เรือมีกារสงบแล้วย่อมได้เสวยสุข เมื่อมีสุข จิตย่อมดั้งมั่น เรือมีใจประกอบด้วยเมตตา แฝงไปตลอดทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่สอง ที่สาม ที่สี่ ก็เหมือนกัน ตามนညนี้ หงส์เบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวา แฝงไปตลอดโลก ทั่วสัตร์ ทกเหล้าในทกสถาน ด้วยใจประกอบด้วยเมตตาอันไฟบ้าย ถึงความเป็นใหญ่ หาประมาณไม่ได้ ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบี้ยนอยู่ คุณเปาสังข์ผู้มีกำลัง พึงยั่งบุคคลให้รู้แจ้งทั้งสีกีด โดยไม่ ยากเลย ฉันใด กรรมที่ทำประมวลอันได้ในเมตตาเจトイมุตติ ที่บุคคลอบรุมแล้วอย่างนี้ กรรมนั้นจะไม่เหลือ ไม่ตั้งอยู่ในรูป关节และอรูป关节นั้นฉันนั้นเหมือนกัน ดุกรว่าเสภูรูป แม่นี้แล ก็เป็นทางเพื่อความเป็นสหายแห่งพระ .

อัปปมณฑา ๔

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มี.

มีจิตของเวรหรือไม่?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ไม่มี .

มีจิตเบียดเบียนหรือไม่

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ

มีจิตเคร้าห์มองหรือไม่?

ข้าแต่พระไอดมผู้เจริญ ไม่มี.

ยังจิตให้เป็นอ่านาจ เดี๋ยวหรือ เม?

ข้าแต่พระ เดدمผู้เจริญ ได.

ดูกร่าวเสงฐ ได้นิว กົມເມນຄຣອງກະຄົວສຕຣ ພຣມານ ນິມ ຈະເປີຍບໍຫຍນ
ກົມຜູ້ໄມ້ມີເຄື່ອງກະຄົວສຕຣກັບພຣມູ່ໄມ້ມີເຄື່ອງກະກະຄົວສຕຣໄດ້ຫຼືໄມ?

ข้าแต่พระ โคดมผู้เจริญ ได.

ดูกรว่าเสภูปุ ดละ กากยนน เนมเครื่องแกะคือศรี เปเบงหนาแต่ตาย ไปเพราภายแตก
จักเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพระมหาผู้ไม่มีเครื่องแกะคือศรี ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้.

ดุกราเวสกุณ ภิกขุมีจิต ไม่จองเวร พระหมกมีจิต ไม่จองเวร . . . ภิกขุมีจิต ไม่เบียดเบียน
พระหมกมีจิต ไม่เบียดเบียน . . . ภิกขุมีจิต ไม่เคร้าหมาย พระหมกมีจิต ไม่เคร้าหมาย . . . ภิกขุยังจิต

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๐๙ สuttaที่ ๑ ที่ชนิกาย สลัลขันธารรค
ให้เป็นไปในอำนาจได้ พรหนกีบัจจิตให้เป็นไปในอำนาจได้ จะเปรียบเทียบภิกษุบัจจิตให้เป็น^๔
ไปในอำนาจได้กับพรหนผู้บัจจิตให้เป็นไปในอำนาจได้ ได้หรือไม่?

ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ได้.

ดูกرواเสງฐะ ดีลัง กีบัจจิตให้เป็นไปในอำนาจได้นั้น เป็นหน้าแต่ตาเพรา
กายแตก จักเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพรหนผู้บัจจิตให้เป็นไปในอำนาจได้ ข้อนี้เป็นฐาน
ที่มีได้.

วาเสງฐามาṇḍalaและภารทาวาชามาṇḍalaแสดงตนเป็นอุบาสก

[๓๕] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว วาเสງฐามาṇḍalaและภารทาวาชามาṇḍalaได้
กราบทูลว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภารทิขของพระองค์เเจ่มแจ้งนัก ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ
ภารทิขของพระองค์เเจ่มแจ้งนัก เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว้า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่
คนเหลาทาง หรือลองประทีบในที่มีดด้วยคิดว่า ผู้ใดจักเห็นรูป ดังนี้ ฉันได้ พระผู้มีพระภาค
ทรงประภาศพระธรรมโดยอุนกปริยา ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ข้าพระองค์ทึ่สองนี้ ขอถึงพระองค์
กับทั้งพระธรรมและพระสัจว่าเป็นส่วน ขอพระองค์จงทรงจำข้าพระองค์ทึ่สองว่าเป็นอุบาสก
ผู้ถึงสระณะตลอดชีวิตตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป .

จบเตวิชชสูตร ที่ ๓.

รามพระสูตรในวรรคนี้ ๓ สูตร คือ

๑. พรหนชาลสูตร ๒. สามัญญาṇḍสูตร ๓. อัมพัญญาṇḍสูตร ๔. โสดหัมทาสูตร
๕. กกฎทันตสูตร ๖. มหาลิสสูตร ๗. ชาลิยสูตร ๘. มหาสีหนาทสูตร ๙. ปิก្ដปາທสูตร
๑๐. ลูกสูตร ๑๑. เกวัญญาṇḍสูตร ๑๒. โลหิจสูตร ๑๓. เตวิชชสูตร.

จบสลัลขันธารรค.